שונצין

ספר
מחברות עמנואל

מודפס מבי״ר מוגה כפי היכולת וכל מלות
מנוקדים כפי הראוי על יד בקיאי
המלאכה ׃ והיתה התחלתו היום
יום ב׳ י״ו לחדש אדר שנת
הרצ״ה לבריאת
העולם

בקושטאנטינא

בבתי יעבץ ... על ידי הצעיר
המחוקקי אליעזר בכמ״ר גרשם שונצין ז״ל
וסיים יזכנו להשלימו עם ספרים הרבה
ויפתח לבנו בתורתו קו״ר ׃

עמנואל חי ...
ח

Immanuel ben Solomon
Sefer Mahberot Immanuel
Constantinople 1535

להיות הספר הזה הנותן אמרי שפר נעים זמירות ישראל [illegible] גואל המליצות עמנואל
מחוקקי יהודה · בעד נפש עמל עמלה להבין אותה ולסעדה · ופן תכבד העבודה ·
על האנשים האנוסים מעול טרדות יד הזמן בימי הפקידה · אמנם בחלק ממנו המדבר
על כל אבדה · אשר אבד מטובותיו וכי בגד בו הזמן בגידה אחר בגידה · ואחר שב
נפשו פדה · מיד התוגה אשר לו יעדה · כל זה להורות כי אין קיום והתמדה · אל כל
השנויים אם לטוב אם לרע אם לריוח או לפסידה · ויהי זאת נחמתם כי עוד ישובו לבצרון
ולא יהיו לבזה ותמורה · כי יחלוק להם הזמן על אחת כמה וכמה טובה כפולה הון ועושר
וכבודה · ואמנם החלק ממנו המדבר בדברי חשק ושירי שעשועי' להמשיך לב אל במתק
המליצה אשר על אבני שיחות נוחות כנוחות הנקה יסודה · ישכח עמלו ולאבו ותרומם נפשו
שנאנחה באלו עלתה במעלות השמחה אחרי אשר ירדה · וגם אותם אשר חלק להם יי'
חלקם בחיים לתורה ולתעודה · הם יקחו חלקם מכל למוד וכל למידה · ובעתות הפנאי
לבל ישעו בדברי שקר יהגו בו וילמדו לשונם לדבר נאות ואחוד חידה · וכי להוון רבנן חלשין
מגרסייהו יהון עסיקין ביה במקום עורבא פרח ולא התעסקות תמידי אך החקה הזאת
במועדה · ולהיות כל התועלות האלה נמשכות מהמחברות האלה ורבים יבקשום ולא
ימצאום גם כי הנמצאים נפלו בהם קצת טעיות בעת הדפסתם מונעות הבנת המליצה
ומתעטפת פנים הודה · גם כי רב השירים לא יובנו אם לא יקראו כראוי וזה לא יתכן כי אם
לבעל המלאכה יודע לשקול במאזני העיונים טורי הרכנים בקי בנקודה · לכן השכים
כר' אליעזר שונצין לתתו ביד בקיאי המלאכה לנקד השירים בתכלית הדיוק ולהגיהו כפי
הכח והיכולת פעם ופעמים ויאמר שנו וישנו שלשו וישלשו ואחר שהוחזק אצלו בדוק אמר
להדפיסו והוכרחנו להודיע כל זה בראש הספר לפי שהבלתי בקי יסמוך עליו ובעל המלאכ'
אשר לא יהיה תמת אוהבי הנכוח והשררה אל יקפוץ להרהר אחריו אם לא יהיה אחר העיון
ואז מה שימצא יתקן כאשר עשינו אנחנו כי הפרטים לא יקיפם השכל ואי אפשר מבלתי
שבמלאכתנו מידינו קצתם ולא השגחנו בהן ויי' אלקים אמת משגיאות ינקנו וינחנו בדרך אמת
ויאיר עינינו באור תורתו תורת אמת ובא לציון גואל אמ״ר

ספר המחברות למר עמנואל זלהה

אמר עמנואל בכ"ר שלמה זצל אחרי הודות אל הסבה
הראשונה בלב כורע ובכפים מתחננים. אומר כי
אחרי אשר יומי לערוב פנה. ונטעתי מן הערכה
אל הזקנה. הייתי כצפור נודדת מן קנה ואני הייתי
בפ"ירמו העיר אשר במרכז המדינה. וגם אתנו
אנשי חסד ואנשי אמונה היושבים ראשונה.
במלכות הדעת והתבונה. ואני הייתי אתם כאמונה

ויהי היום אחר סעודת פורים. הלכנו בכח האכילה והיין והבשרים. ונאספנו בבית
רחב ויאריכו הספורים: ונשית בנפשנו עבות. לדבר רק אודות השירים
והמליצות: וכל אשר חבר שיר מלבו יאמרהו. ואם שמע שיר חברו זולתו יספרהו:
ואיש לקח מהם אל ספר חברם. יראה לשרים יופיו והדרם. ואשר לא יבא בעצת
השרים והזקנים כל רכושו יחרם: ויהיו בנו אנשים אשר הגיע מסכלותם. להתפאר
בשירים חברם זולתם: וקצתם התפארו בשירים חברתים. והעלמתי עיני מהם כאלו
לא הכרתים: וקצתם הביאו ספרים מלאים שירים. אשר יגעו ללקט בין העמרים.
ויעבדו אותם חמרים חמרים: קבוצת כסף ונחשת. לא לעזר ולא להועיל כי אם לבשת:
חקקו חקקי און וספרי הבדילו. ובין טהור לטמא לא הבדילו: וקצתם היו בשירי מתפארים.
ובכבוד מליצותי מספרים: זה אומר דלתי שיריך דפקתי. וכל שיר זולתך הרחקתי.
וכאשר ידבק האזור על מתני איש שיריך אלי הדבקתי: ואומרה אלי רעי וגואלי.
הראוני השירים אשר יחשתם אלי: ויראוני מכתבי תעתועים. וארא והנה פרץ
ארבם בפרדעים: ואספו עם שירי הכפלאים. אשר היו כתרשים היופי ממולאים:
וכפז השכל מסולאים. שירי אנשים פתאים מבוקעים ומבוררים ומטולאים: ושירים
סבוכים ובסבאם סבואים. ויפיתו להם עדרים. הממעיט אסף עשרה חמרים: ויחשו
אלי להגדיל עצבי. אשר לא בניתי ולא דברתי ולא עלתה על לבי: ופרצו בחומת השירים
פרץ. ויצברו אותם חמרים חמרים ותבאש הארץ: גם ראיתי מהם יחשו קצת שירותי
לאחרים. ונחלתנו נהפכה לזרים. בתינו לנכרים: ואומרה אהה שירותי העליצות
ומליצותי הנמרצות. הייתם נבי לכל הארצות. והנכם היום כאבני גיר מנופצות.
ותשתפכנה אבני קדש בראש כל חוצות: מי יעץ זאת אליכם. השירים ההדורים:
לקחים מפניני המאמרים ומזמרת הדבורים. איך נפלו גבורים: ואומרה אל חברת
אהובי ומיודעי. חנני חנני אתם רעי: סדור סחנו חלק עמי ימירי. כי השעיק הזמן
תחתי כאשר תעיק העגלה המלאה לה עמיר: וחטאתי כתובה בעט ברזל בצפורן שמיר.
כי נסתרו מרבבות שירי פנים שלשה נגרים בראש אמיר: ויהי בהרימי קולי ואקרא.
אלדי העברים אלי נקרה: וגם אתנו אחד מן השרים אורם מנל. ובראותו כי הזמן
עדיו נבל: ושירי ומליצותי יורם הגלגל. קם קל חים ולא התעכל: ויאמר אלי בן אדם.
מה לך נרדם: טורף נפשך באפך ובחרונך. קום לך למה זה אתה נופל על פניך:
לך ואספת כל מחנה שירך ומליצותיך. ואחרי עליצותיך: למגדול ועד קטן וחברם על
ספר. כותן אחרי ספר: כאשר ראיתי לרבי יהודה חריזי בספר חברו במליצות ובשירות
נמרצות: ואמלים ממלים שונים. לא שערום הראשונים: ושמך השירים והמליצות

אשר לקח בקשתו ובחרבו · אל שמות אנשים אשר בדא מלבו : ואף על פי שהוא אפרים ·
על שם חבר הקיני ואיתן האזרחי ספרם : והואתרה רבי יהודה חריזי בגאונו כוון לחבר
ספר מתחלת עניינו : וחבר השירים והמליצו' החרותות · אשר היו לענין הספר נאותות :
ולקח בידו מטה שכלו ועשה בו את האותות : האמנם אני המליצות והשירים · חברתי
קצתם בימי הנעורים : וקצתם בימי העדנה · וקצתם בימי הזקנה : לא כונתי לחבר ספר
מהם · ומה יהיה הענין אשר יקבץ ביניהם : ואין שכל אים אשר יאסף ואשר הורס · יכול
לקבץ ולכונן חבורם : ומי יקבצם מראש שניר וחרמון וממעונות אריות · ולקבץ נדחיהם
קשה מקבוץ גליות : ויען שאר ויאמר אל יאמר כן אבי החכמה · ידעתי כי כל תוכל ולא
יבצר ממך מזמה · כי לא תאבד חכמה · מחכם וערמה מערום שוטט בחוצות שכלך
ותבא ענייניו יחבריהם · כי אתך שירים ומליצות עד שמים לרום : ואע״פ שכל השירים
רוח בינתך ילדתם · והמליצות יד חכמתך יסדתם : ושתיחדת בהם ואין זר אתך · שא
משל כאלו ישיש איש לחברתך : ישאלך ותענהו · ויענך ותשאלהו : ובשם חדש תכנהו ·
כאשר מלבך אתה בודהו : והנני מעולם שיר לא חברתי · ומליצה בשרד שכלי לא תארתי :
שים אותי לחברתך בספרך · ויחש אלי קצת משליך ושיריך : ואף כי אין תפארתי בשירים
ובמעשים · אשר יהיו על שמי מתיחסים : בחרתי היות לך לריע ולעמית · ולהיות שמי
חרות על לוח ספרך עולמית : ועתה קים לשון הזהב והאדרת · ועשה לך שם תפארת :
ואסוף מחנה שיריך על מחברת · למען יהיה הענין תמים כנגב כמנא במחתרת : ואשמע
אל עצת החבר · ואשאל מאת האל להורות אותנו את אשר נדבר : וזה החלי לעשות ·
וידי לשתים פרושות : לשיות עם פי בהגיוני · ולא אכשל בלשוני :

קומי שירתי יפתי · ורני על כל שירות מלבי ׃
עם כל עובר או מתעבר · או מתגבר משפט ערבי ׃
ופתי על המתים יהיו · על במות החיים דרבי ׃
לירות חצים צרה תביר · ני לתמן בקשת מטבי ׃
יערוף לקחך יזל כטל · על כל בשר רוחך שפבי ׃
אמרי לכל עמנואל · עבד אל שדי אנכי ׃
שובי נפשי למנוחיכי · כי האל גמל עליכי ׃

אמר עמנואל

בבר' שלמה זצ״ל · אחרי אשר אור האמת
נעדר · ושמש החכמה קדר · ועמד השכל
כאיש נדהם · וכוכבי התבונה אספו נגהם :
המליצה היתה לטורח · חדל להיות לשירה אורח · ותפתח הארץ את פיה ותבלע אותם
ואת קרח : האלדים כשא השר יפה ענף וחורש מצל · ורוח בינה עליו אצל · והביע ניא הריע
אל אבל : ויתן חכמה ושכל בלבו · ויאסף לו בו ״ עד אשר אמרו משוררי הזמן לנדיבותו
מולכי · ונול נדיבי עמי' קרבות ערוכי וכל שר ומליץ יאמ' עבד שטר אנכי ״תקעו הזמן'
ליתר במקום נאמן · ויקראו בני ישראל את שמו מן : ויחכם מהימן ותכלכול · וה ברך
את השר בכל : ויהי מקול שעטת פרסות חידותיו ושכיות חמדותיו · ושמן הענוה שירד
על

על פי מדותיו · מלאה הארץ מאודותיו : ילכו אנשי החכמה לאורו · ומשוררי הזמן ילכו חשך בהלו נרו : יעשו מפניני אמריו על גרגרותם ענקים · להשיב עטרת השיר ליושנה ונכורי המליצה להקים : ואני העבב כבוז כפון · מיראתי עלי ועל אנשי המליצ׳ פן כפון : לא סרתי מהתאבק בעפר רגליו · ללקט פניני משליו ובדולחיו ולשמיו · ולאורו פרי בשמיו : ולטעום חדותיו ומשליו על ספר · נותן אמרי שפר : להיות משליו הערבים · בלוח לב סומן נכתבים · יעמדו ימים רבים : וכראותו כי אני מתאמץ לשכון מרומיו · ולאחוז בסנסניו · ובגנזי ברומיו · פתח לי ארובות שמיו · והזיל בשמיו : והראה מראותיו · נשאות ונוראות · היו בעיני דברי נבואות לא תשבע עין לראות · והעמידני על ענינים לא שערום הראשונים · וענינים מענינים שונים : ויאמר אלי בן אדם בטנך תאכל ומעיך תמלא · ענינים וחידות לך אגלה · וחבר מהם ספר בכתם אופיר לא יסולא · וכהנה רבות עמי תהלל עד לכלה · להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא : קום ושאוב ממעייני ואכול פרי עדני · אכול והותר כדבר יי׳ : וכראותי גשמי נדבות ילו ידיו · לקטתי נפריו עם נרדיו · ואכלתי פרי מגדיו : עד אשר רוח חכמה ועצה מלאתי · ונבאתי כאשר צותי : ואקח פניניו ובדולחיו · ניביו ופרחיו · ממגדי תבואות שמשו וממגד גרש ירחיו : ואעשה מהם עטרות · להיות כראשי הכדיבים כזהר הרקיע מזהירות · ושירות ומליצות לפקוח עינים עורות · ולהיות על רקיעי המליצה למאורות : ומה אוסיף עוד לדבר מאודותיו · וענייניו וחידותיו · ומשאלותי אליו ותשובתו אלי והעתרי · היתה דיה לכל המלאכה לעשות אותה והותר : וזה החלי לעשות · אחרי השעני באלדי אמן וידי לשמים פרושות : להיות עם פינו כאשר נחבר · להורות אותנו את אשר נדבר :

המחברת הראשונה

אמר עמנואל

המחבר אחרי אשר יצא דבר מלכו׳ מלפני הזמן ונכתב בדתו · להחריד לבבי ולבלע עצתו · ולהקיר כיר מימיה כן הקר רעתו · ושלח ידיו בשלומיו חלל בריתו : והשאירני ערום ושולל · כדמי העוני מגולל · והיתה לי נפשי לשלל · הייתי כדמי היגונים מתבוסס · עתים אלום עתים נמסס · ולא היה לי כח להתבוסס · פשטתי מעילי הגאוה והחדוה · ולפני מלכים מתנכרי הזמן לראוה · תחת הייתי בשכבר הימים כאחד להשכיל ולעינים תאוה : והיתה הדאגה אמונתי · והתלאה סחורתי · פעם בוכה פעם מקונן · ופעם לרואי מתחנן · חשך משחור תארי · כפר על עצמי עורי : מנעתי את לבי מכל שמחה · וההנחה היתה לי לארוחה · ושמתי מגמת פני לגלות בראש גלים · ולשקוד על דלתות האבילים · אולי אמצא כבון ירוה במענהו במאכי · ונדיב אאסוף לתכין בעיף פני · או חכם ינים במראהו יגוני : הנני בדרך ואלדי אני · כאני בית אדוני הער היום כלבבי · וכראותו אותי לא הייתי רע בעיניו · ונשאתי חן וחסד לפניו · ויאמר אלי פניו · ויביאני אל ביתו · ויראני את כל בית נכותו : ויהי כראותו אותי בכלי גולה עולה · כאיש מתקומתו בלה · ובשלי מלאה נקלה · ויאמר הדוד הנעלה · מדוע פניך רעים ואתה אינך חולה : היית בשכבר עורך הזמן רבה · ועתה שמך חדל וביארך נשבה · ואני אכה אני בא · היום לדבר לך אל המלך או אל שר הצבא : ואען ואומר בתוך עמי אנכי יושב · ולדעת קורותי לדברי הקשב :

ואשא משלי ואומר

מידע שאלוני עלי מה / גביר תהיה ממושך אף ממורט:
השיבותים יצאוני כספי / והיה דרכי לנגדי קם וירט:
ויסר ה־ זמן בכלל המוניו / לחנפי לב ולי בכלל ובפרט:
ואיך אשחק ומי יקרע ומחוק / אשר עלי כבר נחתם ונחרט:
השיבו ימי חרפי לעולם / והמה נמ־ לטוי ארץ ארבט:

ומדוע לא ירעו פני ולא יבכיון עיני, בראותי כי כלו תאויי ונוטל כבוד מבית חוי״ ואכסי דמים ותרמה ואכסי לבון, אסר לא הגיעו לרועי באן, יעלו על מזבח הזמן לרצון״ וכבודיו עליהם יזרח, ואני אזעק לקורותי מרה ואברח, ועמל ידי נפכתיא לקורות הזמן מידי ברוח יברח״ וכסיל אסר טלא הונו כארץ גזירה על יד עתי, ויאמר לאחיו הושב כספי וגם הנה באמתחתי: ואשא משלי ואומר

איך י־ עלוז לבי והן תפרח / ציץ ח־ דאגה עד בקרחתי:
עת א־ חזה כי י־ שחקו עלי / בנים תמול הרו למשמעתי:
מה ל־ זמן כי י־ חליף עשר / מונים עבודתי ומשכרתי:
ולאיש אשר לא י־ עמול הוא בו / יתן אשר נלכד בתוך רשתי:
ושכר עמל ידי צפנתיהו / חתום באוצרותי בטבעתי:
הוא כ־ חלום יעוף ואיננו / מאן ימאן ל־ עמוד אתי:
וכסיל אשר הונו תמול שלח / ארץ גזרה על ידי עתי:
יאמר אלי אחיו ראו הושב / כספי וגם הנה באמתחתי:

כשמוע הסר דברי חס לבו בקרבו, ונשמה לא נותרה בו״ ויתעצב אל לבו: ויאמר אלי אמור נא פאר זמני, מה היה הדבר בני״ ואני ראיתיך כשא על כתף תהלות, ועל דבשת התעלות המהוללות״ וכל סר ונגיד בך יתברך, למען יי אלהיך ולקדוש ישראל כי פארך״ ועתה איך נפלת משמים, ונמס לבבך והיה למים: והיה טירותיך הנעימות, יחליפו העצמות״ והשירים העבריים, אשר לא נבראו בכל הארץ ובכל הגוים״ אי רד עם אל ועם קדושים, החדלת את תירושך המשמח אלהים ואנשים״ ואען ואומר ידע אדוני הכהן, והדוד החומל והרחמן״ כי טרם נתקו מיתרי ומודד אהלי, שלו הייתי בביתי ורענן בהיכלי, אמנה ביתי חרפי, בכלו נרו כככבי נשפי, ערבתי לרעי ותקעתי לזר כפי, ונוקשתי ונלכדתי באמרי פי״ ואחרי כל זאת הסיבות התגלגלו והגבעות התקלקלו, וההבלאות התדלדלו״ והעוני והזקנה רוכבים בתרים, והנושה בא לקחת ילדי לו לעבדים, ולו היו אודותי וקורותי בספר נכתבים׳ לא ישאהו כמד פרדים״ והנוגשים אצים לאמר, כי את יי עזבנו לשמור״ כרפים אתם כרפים, עד מתי אתם פוסחים על שתי הסעפים״ כלו מעשיכם לב האבן, דבר יום

ביומו

פיזמו כאשר בהיות התבן׃ וימי קלו מני רץ׃ אחבל וחבל כמרץ׃ וכל כלב לשוני עלי יחרץ׃ ולכן אין הזמן שירי כפרץ׃ וספפי ורעיוני׃ לא מכאו אזן מיו׃ ושכחתי את אשר אהבתי׃ וכקצו ממני כפעות עליהם ערבתי׃ ואני זקנתי ושבתי׃ ואיך יעמוד לבי יתחזק ידי׃ והנה בשמים עדי׃ ובמרומים סהדי׃ כי מיום נשבר כד הוני על המבוע׃ לא לבשתי בגד צבוע׃ ולא עמד לבי רגע אחד קבוע׃ אף כי יום אן שבוע׃ ואהיה שאדי עוכר׃ ולא נמנעתי מהשתכר לכל שוכר׃ ולו הועלתי הייתי כשרי מוכר׃ חשבוני רעי כמתנכר ולא התנכרתי׃ ולעוקר ברית אחים ולא עקרתי׃ אי כאמנות היה לי מעיר לעזור׃ וכל סר וכגר הן ורכוש אלי יבוזר׃ והנני היום אחור כוזר׃ ואין דן דיני למזור׃ לקחתי על מכת להאזור ותוחלתי ככזב׃ ותהי אמונתי עיר לא נעזבה׃ מה אוחיל עוד אחר אשר הסתכנות׃ הביאני לזכוח הכאמנות׃ והתחלתי בשבח וסיימתי בגנות׃ מה אדבר ומה אצטדק ולא יתכני הזמן לפלס כשיו׃ וראו יאמרו כי לא מחוסר כל רק תפלת קשיו׃ שחקתי על הזמן והיום כי שוחק׃ אני כותב והוא מוחק׃ ואיתה עוד כחיק׃ וכראותי כריבי עתים אשב מנגד כמטחוי קשת הרחק׃ ואשא משלי ואומר

אראה זמני יום ליום נוסע
אראה אני נכאב ויומי רד מאד
אראה אני תבל בידה • ת־ חזק
מן גו יגרשוני כהיום גו־ אלי
יד הז־ זמן אתם ועמם א־ חרי
יאמר זמן עלי אשר הם יא־ מרו
אי ים תבונתי רחב היד ואי
מי הו־ אמן כי מי תהומך י־ עבור
מה או־ מרה נכאב ואין לי אב ואם
אזעק בלב נשבר ואכה כף לכף
אם אק־ ראה בשלום אנשים יאמרון
רצע זמן אזני לעולם ל־ עבור
ארור זמן בוגד ארורה ה־ אר־
מה לי ולבני ה־ זמן כי י־ קבו
אזכור ימי חרפי ואזכור יום אחי
וא־ היה אמון אני אצל זמן
מי ה־ אמין על בו־ עדים כי יא־ מרו
מי ה־ אמין כי מ־ משלי י־ קרו
מי ה אמין יום בי חמודות ס־ פרו
לא ה־ אמינו יד־ דעי כי ה־ זמן
יעד זמן לשפוך עלי בניו חרון
טמן לנפשי פח וקצץ ל־ איל

אראה הדר שמשי והוא שוקע
אראה יחד אהלי ויתרועע׃
בכנף מעיל הודי ויקרע׃
עלי כעל גנב יריעון ריע׃
עם שו־ פרות היו־ בלים תוקע׃
הם יא־ מרו קדש והוא ברגע׃
שכלי אשר היה תמול שופע׃
עור ופסח וקב קטע׃
אין אח ואין חומל ואין לי ריע׃
אבכה לקורותי ואין שומע׃
מה לך ולשלומי חדל פושע׃
צר לי ומי יתן אהי גווע׃
מה ב־ עבורך אארור מרצע׃
אותי כאיש מדון דבר מונע׃
הרבי בבטן ה־ זמן תוקע׃
אינק שדי נעם ואשתעשע׃
בעדי אלדים ו־ אנוש קובע׃
לב ה־ נדבים י־ היה נוקע׃
פי י־ קבו כיום שמי נוצע׃
ישפיל גאון לבי ויכנע׃
אפו ואמרו בי לבד בוצע׃
וכסיל פתיל זהב ופה רקע׃

אויה

אדמה זמן אל מי כבודך תה־ חלוק כיום לכל סכל ומשתגע׃
תשים לך נזם זהבך באף החזיר אשר בבוץ ושט טובע׃
תשכח בני אל חי קדושיו יד־ רעיו ותד־ עשיר זר ל־ אויל כורע׃
הם־ עלה עשן וארץ י־ חניף פוטר למי הריב ויתגלע׃
יאמרו עלי אישים עשירי ג־ אוה זה תם וזה ישר וזה יודע׃
ובעד חכם לבב שללו ח־ זמן יאמרו אשר מוסר וחק פורע׃
יתם־ לאו יהל־ חשו עלי בני נבל והגרבע והרזבע׃
בזו ללבי ל־ ענו שכלי אשר אתמול עצת הרד־ זנים בלע׃
לא ז־ כרו בטח תעודתי אשר היה למטות רד־ זנים בולע׃
לא ז־ כרו שכלי ואדרתי אשר ירדן תעודות רום וים בוקע׃
יתפ־ ארו המה בשלוחם ולא זכרו פרת שכלי אשר נובע׃
יתפ־ ארו עלי חיילים עד־ קרים מטע אלדים ד־ אני נוטע׃
ובעת אשר נטעו נטע חשך ושוא זרע צדקה א־ היה זורע׃
ובעת נבוניהם להרים שד־ בבו מבין ספרי ל־ מדו הצנע׃
יתפ ארו עלי אשר לא י־ דעו מה בין למניע למתנועע׃
והו־ רסים קיר ה־ אמונה עד יסוד המה לקדקד ד־ אני קובע׃
לא י־ דעו בין יד ימינם אל שמאל האד־ מרים אלי חדל הרע׃
עד כל עויל וכסיל וכל זר ו־ אויל יורה חצציו בי ובמתעתע׃
שכחו אשר שכלי תמול לא י־ חטא חציו ולשערה יהי קולע׃
אם כל נבוניהם עשירים ל־ אמון אהיה בשכלי ל־ אמון רבע׃
לא ה־ אמין עמי וידע שמי עד א־ ערוץ אמון ואשתרע׃
כי י־ שחקו עלי צעירים בד־ ערים אז צר ומצוק א־ היה פוגע׃
אתמול לבבי עד שחקים י־ עלה שיאו וראשו ה־ זבול נוגע׃
היום עלי נפשי יגונות צ־ באו היום לבבי מ־ מרור שבע׃
כי ד־ נתה מא־ חרי ארצי ואם גומר זמני ר־ אני הושע׃
יגאל ויקח ה־ זמן הוני ואף נשיי לבדו י־ היה פורע׃
לו מי־ תתני ה־ זמן טרם אזי עורב ערבה או לזר תוקע׃
כי א־ חזה כי על ערבתי אני חושב להוסיף ר־ אני גורע׃
שכל זמן ערין ללבי רוש ידו כי הוא אשרות ה־ זמן גודע׃
צרו יגונותי עלי לבי ולא לנגור בלבי רק להשתקע׃
יד לו־ חם כיום ילמד ל־ קרב זה רב וזה ערב וזה תובע׃
זה י־ חרץ לשון וזה אוחז בכנף בגדי וזה לשו־ פשים קובע׃
לא י־ עפו ביום מבקשי לו־ חמי המה בחדשם ר־ אני יגע׃
אם א־ עלים עיני זמן אותו יגל ארמה לשב הש־ערה צובע׃
חושה אלדים חי וקבץ נ־ דחך ובע זך צו ל־ אסוף צולע׃

יחמה לך ביום וישטח נג־ דך כפיו ועיניו ב־ בכי דומעת
השקט שאנן לבי ותחיש לו פרות צור ם־ חריב הרים וים רוגע ׃
כי א־ חזה ימים ינידוהו באף אראה זמני יום ליום נוסע ׃

ויהי כשמוע השר את אודותי ׃ ואת אשר התעלל בי הזמן ואת אותותי ׃ השתעבב למפקד מחמדי ויאמר בלב כשבר שמעתי מאודותיך די ׃ ואחרי אשר השתכבר לך הזמן ׃ השקט ובטח בכל הבאמן ׃ ובו תהיה כעזר ׃ כי המגור לא ידחה מה שנגזר ׃
ויסף משלו ויאמר

אם האופן לך התנכר וזמן בוגד לך התאכזר ׃
השקט ובטח כי המגור הוא לא ידחה מה שנגזר ׃

ואען ואומר ומי הוא אשר תרעת הזמן ישתוק ׃ וכבר עשה כעד נדיבי עמים הרתוק ׃ אשר חלף רוח מאתו ויעבור ואפס ׃ויעלה מעלה מעלה בכי ככל גם בכי כלי שם ׃ והנדיבים אשר מעולם אבשי השם מביתו ינרשם ׃ חוח באהליהם קמוש יירשם ׃
ואסף משלי ואומר

זמן שר יחנק ועבד מפנק ובו צר ואויב כאריה יזנק ׃
יחיח ברשעו מחיב בפשעו סקילה שרפה והרג וחנק ׃

ויאמר השר נפלאתי בידעי חריבותיך ׃ ושמעתי שמע חכמתך ׃ ובי אתה מן סיומכים ראשונה ׃ במלכות הדעת והתבונה ׃ והיית מראשי העדה לתורה ולתעודה ׃ ושמעתי אומרים כי יד קרובים נמשל ׃ ושלום רב לאוהבי התורה ואין למו מכשול ׃
ויסף משלו ויאמר

אם הד־ גזרה י־ דרה ממעל אם כן חריצות הד־ אנשים הבל ׃
יעיב זמן רעים ועושי תבל כי כל בליעל עדי רום יעל ׃
אכן אשר לא כ־ רעו לבעל ישבור זמן אותם כשבר נבל ׃
היתה בעינין כ־ הני איזבל להם מקורא בית חלוץ הנעל ׃

אחר אשר עין הד־ זמן עורת כי לא יחלק טוב לאישים טובו ׃
ולבו־ ערים לא י־ גערה מגערת אשוב אני עור ולא יחשובו ׃
עוד ר־ עיוני על דבר תפארת אולי לטובה את שמי יכתובו ׃

ואיך לבי על דבר תפארת יטריד רעיוניו ׳ והזמן מן הכדיבים יעלים עיניו : חי
אני כי אחרי היות הזמן עור ׳ גם אני אהיה מוכה בסנור ״ כי הוא כאב ואכחנו
לו כתוכים ׳ ומעשה אבות יעשו בנים : ואקוץ בנדיבות בעל כרחי ׳ אחרי אשר עתה
כהתה עיני ונס ליחי : ואזכה שמלינה אשר היתה ראש שמחתי ׳ אחרי אשר לא השביתה
אנחתי : ואשא משלי ואומר

אם הזמן עור ובניו נחנו אל הזמן נדמה בכל כחנו ׃
כי כבר חתה עין ונס לחנו על חן ועל צדק אשר משחנו ׃
שלו פריצי עם ותפל טחנו נתפרצה כיום בעל כרחנו ׃
אולי בקדם יד ערוף לקחנו כי על נדיבות לב לעפר שחנו ׃

אדיה נדיבות אך תך שריתי נגדי לעמתי ולא עברתי ׃
מצוה שפתך ולא שכחתי בא יום ולא היום אשר קויתי ׃
כן מך חמדת לבבי זרתי ואך עגבה בבוז תמול הפחתי ׃

ועתה אבי ראה גם ראה ׳ מדוע לא אעמוד משתאה : וחלק הזמן לכל המון ישראל
מאיש ועד אשה ׳ אספר ואשיחה : ובית ידות ועליות מרוחים לדירה ׳ ומטה
שלחן וכסא ומנורה : ישבו איש על שדה מקנתו ׳ תחת גפנו ותחת תאנתו ״ במדבר
בערבה בהר ובשפלה ׳ ואני אשכון למול עקרב בשחר ולערב ככה השנה ׳ ואם
באתי לחבר קורותי חברתי כשם מגלה ״ ועתה הברכה אחת היא לזמן אבי ׳ מדוע לא
יעשה תרעה לבלתי עצבי ״ הלא אצלו לי ברכת השחקים ׳ כי נגלתי היום בעיני
אמהות עבדי כהגלות כנגלות אחד הרקים ״ ואשא משלי ואומר

הברכת הזמן אחת ואם היא להבין את יצוריה עצלה ׃
העיני הזמן קמו וכהו ואם אזן זמני היא ערלה ׃
הלא אצלו שחקים לי ברכה אשר כל תאוה מפני אצולה ׃
הנגלו שערי מות לנפשי ודרך תוצאות חיים נעולה ׃
הקצור קצרה יד הזמן מפדות או אם להציל לא יכולה ׃
בשומו את ענן אידו ופידו לבושי וערפל לי חתולה ׃
לכל פשע ואל כל ריב ומצה זמני ועלני בכל תחלה ׃
ברית כרתו עלי נפשי תלאות וכמבוא עיר פרוצה עלו לה ׃
יגון לבי פרי יתן בעתו ואנחתי הכי תתן יבולה ׃
אסירי הזמן טבעו בתוך בוץ ורגלי השוקעו ביון מצולה ׃
אני אדון והצרות קרשים אני אפוד וחשני כוס רעלה ׃
וכבדי כבדי אזעק וחמס ושור אקרא ואריס קול מחולה ׃

ותבחר

ותבחר מ- חנק נפשי ומות   לנפשי י- ערב מיום גאולה׃
וקודרים ש- גבו ישע ונדמו   אריות שו- אגים ואני נבלה׃
ונשמתי הכי תבול באלה   התצלח ו- עלי יגון שתולה׃
וקררות שו- דדי אראה באור יום   ואורי א- חזוג כ- אפלה׃
ונבלות בו- ערים חשבו נדבה   ונדבתי חשבוה נבלה׃
נשיקתי חשבוה נשיכה   וקול שירי יבנו קול יללה׃
ומתכל ינידוני בני יום   ואין לי ב- זמן חבל ונחלה׃
הסיתוני ויכלו לי כאלו   אני שמשון והמה לי דלילה׃
יניסני עלה נדף בקולו   והייתי תמול מנים קהלה׃
ונחשבתי חדל אישים ונבזה   לעם נחשב אני שלשום סגלה׃
ואין לי ב- זמן הרע מתיקה   אשר לא ת- היה ברוש בלולה׃
שממוני בני ימים כששטמת   זאבי ה- ערבות ל- רחלה׃
שנת הכלי שנת חבלי וחילי   מעברת וצרתה כפולה׃
ואודרי יום שנת הכלם פשוטה   ומחלתם יהי לה קץ ותכלה׃
תלאתי ארוכה עד שמיטות   ושמחתי כמו רגע שקולה׃
ודמעותי יבישון ה- עננים   כיום מבול מלמרות נזילה׃
משנאי הם כהר ציון ואני   כהר עיבל מעתר ל- קללה׃
וחית כל יציר עפר נתונה   במתנה וחיתי שאולה׃
כבן עמל ובינות ה- יגונים   אני נמשל כקוטר ה- עגלה׃
ולו אריב אני עם ע- נמולים   נשאתני כפית ה- נמלה׃
וארצי ח- נפה תחתי כאלו   תמול לא ח- עטתני את מעילה׃
כאלו ב- חלח בי או כאלו   תמול לא ה- עניקתני שללה׃
כאלו לא ילדתני בעצב   שכחתני והקשיחה עמלה׃
ונפשה נ- קצה מני ודרכה   משרכת כזונה ו- חללה׃
הדפתני דחפתני בימין   ולו אותי תחבק יד שמאלה׃
שכחתני כלא פשע והנני   פרי כפה ובן בטנה ועולה׃
ואביט ב- זמן קדם ואחור   וימין גם שמאל מטה ומעלה׃
ואראה כו- ערים בעם שלוים   ודודי א- חזה נסע ונגלה׃
אבני עולם רחב היר ותכיל   לרבבות עם ונפשי לא תכילה׃
נתתני במפתן ה- חצרים   והייתי לעמודים לגולה׃
תחלק ל- המון עמים חליפות   ולי תכין כלי מסע וגולה׃
ואשכונה למול עקרב כשחר   ולערב לנוכח ה- עגלה׃
וצרת ה- זמן היתה בכח   עדי כי ו- צאה בי ל- פעולה׃
ואלו ק- רבה אלי אזי אש   לבבי ל- חכה גם מ- תעלה׃
וישן ה- זמן לבי בתקו   להסגירו ביד זרים לאבלה׃

כדז שדי   אשר יתח   כמו לו   להרדימו   בחיק עלמה   בתולה :
זמן ישחק   למכאובי   וילעג   ואת שברי   ירפא על   נקלה
ויחשב לי   לאכזר כ־   יענים   ולא חס עין   אנוש עלי   לחמלה :
וייסר בו־   גדי בגד   בשוטים   ולי יסר   בעקרב ו־   חרולה :
ופנה מ־   עסקיו ה־   זמן רע   משלם אל   פני נפשי   גמולה :
ואהבתו   מסותרת   לנגדי   ותוכחתו   לעמתי   מגלה :
ולו טעם   זמן טעם   זמני   אזי אם ח־   זמן היתה   שכולה :
ונמשלת   תלאתי   לעלה   קרומה ו־   אני לה כ־   עלולה :
ודמיתי   זמני אש   ומקריו   לעצים ו־   אני השה   לעולה :
ולו אבכה   לקורותי   יבישון   דמעי כל   יאור מצור   וצולה :
ולו באתי   לספר ד־   אבוני   וקורותי   אחבר בם   מגלה :
ולכן אשר   מרה מחסום   למופי   ודומיה   אלי נפשי   תהלה :

רוה   כשמוע השר הנאמן · את אשר התעולל בי הזמן : והחליף השכין בין סימן לסימן :
שם מגמת פניו לנחמני מכאבי · ולהשקיט במאמרו את עצבי : ויאמר חי ה' וברוך
צורי · כי למחלתך אכין צרי : ויאמר אלי אמור כה הנכאה · אשר עמדת לברית הזמן משתאה :
שכחת דבר אליך תלאה · ולא איפוא מוסריך הצריכים · ושמיך אשר יתנו רביבים :
הנה יסרת רבים · וידים רפות תחזק ולבב יתאמץ · כושל יקימון מליך וברכים כורעות
תאמץ · ועתה כלה סוד ואפס קמץ : ומי לא יפלא עליך הפלא ופלא · והוצאת כשכבר
אסירי הזמן מבית כלא כי עתה תבא אליך ותלא : ומי יחזיק ביד הנופלי׳ אם לא תחזיק ·
ומי יניקנו שדי אהבה אם לא תניק : ומי ימלא את כליכו שמן ששון אם לא תציק · ומי
יריק לנו ברכה עד בלי די אם לא תריק : פתח פיך ויאירו דבריך · והסר כעס מלבך
והעבר רעה מבשריך · ושא משליך ושיריך : והמה ינחמוך · ונער בזמן וקורותיו אשר
שממוך · כי משוררי הזמן וכבוכיהם לא עממוך : ועתה הדוד הערב לגורל מעלתך ·
חמד גלעד לתת צרי אל מחלתך : ואם לא ינחמוך דבריך ותלונותיך · לא ינחמו דברי
זולתך : עורה כבודי עורה הנבל וכינור · הכה בזמן ונגע בכנור : ושוטט בחוצות שכלך ·
קרא בגרון אל תחשך : כשופר הרים קולך · ושא על אנשי הזמן משליך : ובמיתריך
תכונן על פניהם · והגד מעלתך אליהם · ומה חלק האל לך ומה חלק הזמן עליהם :
ובזה תבא לך נחמה ותעשה מאנשי הזמן אשר לא הגיעו אל מעלתך נקמה · ולכן הסר
כעס מלבך ומבשרך תוגה כי כה אמר ה' אלי רעה את צאן ההריגה : כי מי ירעה את
עמי אם לא תרעם · הגד לבני ישראל את תועבות הזמן והודיעם : כי כוכבי השמים
וכסיליהם · כסילים ואת רחים ובעל טעם : וישא משלו ויאמר

צבי פאר   זמן חכדש ·   צדי לעם   וקום רעם :
ראה כסיל   זבול כסיל   ואת רחים   בעל טעם :

ויהי כשומעי את דברי השר איש שלומי · היתה רוח אחרת עמי : ועוררתי רעיוני ושנסתי מתני · ושמתי אל המדבר פני : ואבא עם כלי זעמי · על הזמן הגוזל את מחמדי תעמי · ולבא במשפט עם עם חרמי : ולדבר עליהם תועה · ולמחות מעל פני דמעה : ולנחם לבבי מכאבו · בהזכירי חרפת הזמן וטובו : ובעופפי חרב על פני אשר כשו פניהם בחלבם · ובטמאי את צפוי כספם ואת אפודת מסכת זהבם : ובהראותי בראיות לא מרומות כי טובות הזמן ורעותיו מדומות · והבוטחים בו נמשלו כבהמות " קראו בשמותם עלי אדמות " והשמחים במתנת ידו שמחים ללא דבר · לאיותו קנה רצוץ ונשבר " והשותים במזרקי יין · נחשבו לאפס ולאין " והפורטים על פי הנבל · הבל הבלים הכל הבל " בשכבר הימים הבאים הכל נשכח · וה' במשפט יבא ועם אנשי הזמן יתוכח " וההצלחות הנעימות · והמעלות הרמות · הם למלאכי אלקים העולים בסולם החכמות : המעטרים והמתקדשים · ואל היכל נכנסים " והיורדים חפשים · לעשות נפשים " להיות חיים אחרי מות וקדושים · יראו נתיבות הזמן תחתיהם · יושבים ועטרותיהם בראשיהם אור נוגה עליהם " ואשא את מליצותי · לנחם לבבי אנשי עצתי : ואומר

אני הגבר ראה עני בשבט עברת הזמן ונלכדתי ברשתו אשר טמן · החדלתי את תירושי ויושבת המן · ויכתב בכל אשר בוש שמן " לא יתן שינה לעיני ולעפעפי תנומה · פן אראה אהובי ונאמני ויהיו אלי לנחמה " ראה הזמן נדבת ידי בכל אשר אפנה · ועבר עליו רוח קנאה וקנא " ולא מנע ממני כל עריבות · רק פן אבא לידי נדיבות " ולא הטריד רעיוני · רק פן אדבר בו גנאי " ולא הפיל עלי חרדתו · רק פן בחרב אבא לקראתו " לא אתמה אם שנאני כי שנאתיו · ולא אגער בו אם הלאני כי הלאתיו : ואם היום הביא בכליותי בני אשפתו · ושבעתי חרפתו : תמול לקח מידי כפלים בכל חטאתו · ראה הזמן כי שמתי פני להלחם בו · וכי אשיב צור חרבו : וכי העליתי אסירין מתהומותיו · שנים עשמותיו · וערך למול פני מלחמותיו · ויאמר נראה מה יהיו חלומותיו : והנני כגר בארץ ובאורח · נר בורח : מלפני הזמן בורח · ויתקלסו בי לאמר עלה קרח : הייתי שחוק לכל עמי · ותהום כל העיר עלי ותאמרנה הזה נעמי : אי נדיבות הנחתיך שלא ברצוני · והנני מאלדי כסף ומאלדי זהב חיצוני · ואשר מאסתי אבותם לשית עם כלבי צאני : אשר אמרו לא יראה יה · ודמן טעון הזייה : איש ברור כספו בשקו · והרבה ספרי מינות נוטרים מחיקו · ולא ידע במלאכת ספקו : בי ה' מה אומר אחרי אשר שחקו עלי צעירים · יזנחו את זבחיהם לשעירים : לא ידעו מי שם כספם באמתחותם · וזרעת הכסילות פורחת בקרחתם · או בגבחתם : וידברו קשות ויענו עזות · ויאמרו ידינו רמה ולא ה' פעל כל זאת : ואשר בשכבר הימים הפילו שי תחנתם · שבתם וקימתם הייתי אני מנגינתם · ועל גבי חרשו חורשים האריכו למעניתם : ויהי לבבי כי נער · וכמוץ מגורן ישוער · וצעקת שבר יעורער : ולמפקד מתמדי יתעצב · ולראות מה אשיב על תוכחתו יתיצב : ואשיב אל לבבי דברים נעימים · אולי אשלם לו ולאבליו נחומים : ואומרה הבט נא אלה בעין שכלך וראה המתנשאים עליך · אם רב גבולם מגבוליך · שא נא עיניך : וראה מה חלק להם הזמן · ומה חלק לך האל הרחמן : להם חלק ברכות תהום רובצת תחת · פח ופחד ופחת : ולך חלק ברכות שמים מעל · ונפש בזמן תגעל : ואשר יבוזו לי לבדותי · ויתמהו לקורותי · הוליכו אחריהם אוברותם כאשר אוליך אוברותי : אמור נא לבבי לכל הולך אחרי בצעו · בזאת תבחנו אי פרעה : ונהיה שכינו ערומים · ונראה מי הם הפקחים והערומים : ונשגור הספרים · ונראה בלב מי החכמות והמוסרים : ומי כתר שחכמה על ראשו · ומי השוטה ויסכח רישו : הם בהפרדם מן העולם · ישה לארץ מכלם

עזובו

: ועזבו לאחרים חילם · ואני נתתי החכמה סולם · וראיתיה לזכור ברית עולם : אם
אמות לא ימותו ספרי · ומהם יתננו ריח נרדי עם כפרי : הם יסבבו למחראות · בשמלות
כלות ותטולאות : ובגדותי תחין בפו הסכל מסולאות · יפות המראה ומבריאות :
ובסבבי במנוחי · יקראוני אחי מת ואני חי : ומה נתרע באמת · כי אקי מהם הוא המת :
בבקר ייטיב נהה · לעת ערב והנה בלהה : ואם היום ימשלו עשירים ברשים · וישתו יין
ענושים : עוד מעט ותמות בנוער נפשם וחייתם בקדשים · ועמונה הפשט וכתוח וכליל
לאישים : וכבר בארו אנשי הסגולה · כי בפרוטה איככה תהלה : ונראה איככה מעלם ·
לא אחוש לאם הזמן אחר אשר תבילני מהאם הגדולה · ולא אירא מחסרונו אחרי אשר
יביאני אל המעלה המהוללה : ולא אירא מחרפתי בעולם הזה ובזיוני · אחרי אשר
יביאני אל הכבוד סדוחני · ואל תפאר העולם הרבני : לא אחוש ג מחתדי אם הפסדתים
· אחרי אשר קניתי מרבדי השכל ועל גרגרותי ענדתים " סחרתי סחרי החכמה ולא
יניחוני · ואורם ואתם המה ינחוני · בשכבי ישמרו עלי והקיצותי המה ישיחוני : ובעת
יספרו על איש ויאמרו פלוני קנה דנכפלא · ושתה יין בכתם אופיר לא יסולא : יאמרו עלי
פלוני חבר פירוש משלי · על דרך היסוד הנעלם · וכל רזלא אנים ליה : ובעת יאמרו
פלוני קנה רביע פרה וסחר סחורה · יאמרו עלי פלוני חבר פירוש חמשה חומשי תורה :
ולא השאיר רמז וסוד · מקרו הספון ועד היסוד : ובעת יאמרו לפלוני הכמהר · דגן
תירוש ויצהר " ואורז ודוחן · יאמרו פלוני חבר בדקדוק אלשון ספר אבן בוחן " ובעת
יאמרו לפלוני בית מדות ועליות עברו משכיות · ומגדל בנוי לתלפיות " ועופות וחיות ·
אבנים טובות ומרגליות " יאמרו פלוני חבר ספר בביאור צורת האותיות · וכתן האחדים
והעשרות והמאות · רמז אל האלהיות והשמימיות והטבעיות " ובעת יאמרו פלוני הלך
בארץ ישמעאל · וסבב הגלגל וביתאל · יאמרו פלוני פירש ספר ישעיה וירמיה ויחזקאל "
ובעת יאמרו לפלוני סחורת האיים · והשירים הנכרים והמגריים · יאמרו לפלו' השירים
העבריים · אשר לא נבראו בכל הארץ ובכל הגוים " ובעת יאמרו פלוני רשע ערום ·
יאמרו לפלוני המליצות הנשאות עד שמים לרום · חכמי ספרד ישחרום · ובפרובינצא
יפארום · וכל רואיהם יכירום " ובעת יאמרו לפלוני עטרות ודיבון · ושמר בחר ויין
חלבון · יאמרו פלוני בקי בכל נתיבות החשבון " ובעת יאמרו לפלוני ארון וכפורת ·
ובתונת בד ומצנפת · יאמרו פלוני בקי בחכמת התשבורת " ובעת יאמרו פלוני
רבו כספיו וזהביו · יאמרו פלוני בקי בחכמת הגלגל וכוכביו " ובעת יאמרו פלוני כפר
בעיקר · יאמרו פלוני חכם בחכמת המחקר " ובעת יאמרו פלוני נשתכר בפורים ·
יאמרו פלוני דרש ביום הכפורים " ובעת יאמרו פלוני ופלוני עשירים · יאמרו פלוני
אכל לחם אבירים · ולו יד ושם בכל ארבעה ועשרים : ובעת יאמרו על איש מחר ימות ·
יאמרו פלוני חבר פירוש איוב ושיר השירים וקהלת על השלמות · והוא ינהגנו על מות "
ובעת יאמרו פלוני דבר נבלות · יאמרו פלוני פירש חמש מגלות · וספר תהלות " ובעת
יאמרו פלוני לץ יהיר · יאמרו פלוני למד ספר הבהיר · ולפניו עט ברזל מהיר : ובעת
יאמרו פלוני בתוך עלמות תופפות · ובאכין מחליפות · ולו מן הסלת אופות · ומבגדים
חליפות · ושפחות חרופות · והסרות והכטיפות · יאמרו פלוני בקי במולדו' ובתקופות
· ודבריו במסמרים נטועים בעלי אסופות " ובעת יאמרו פלוני לבוש שנים · יאמרו
פלוני שפתותיו שושנים " ובעת יאמרו פלוני בבלכה ולבו בכרכמים · כתומר מקשה
מתקומנו לא ימים · יאמרו פלוני מוציא לך מים מצור החלמים " ובעת יאמרו על איש
מילדי העברים זה · וכינו כבוז ורזה · יאמרו פלוני תוה ובן תוה : ובעת יאמרו פלוני

ספר דס בקי׳ ואכל והקיא׳ יאמרו פלוני בכל החכמות בקי״ ובעת יאמרו לפלוני היד
המרבה לבדוק בנשים׳ יאמרו פלוני יועץ וחכם חרשים׳ רד עם אל ועם קדושים׳
המשמח לב שרי ואנשי׳ ובעת יאמרו פלוני קנוא ונוקם׳ יאמרו פלו׳ חרש וחושב ורוקם:
ומשבית אויב ומתנקם״ ובעת יאמרו פלוני כוכב נשוא ירכה׳ ולו שום ירעישנו כארבה׳
יאמרו פלוני אזן וחקר תקן משלים הרבה״ ובעת יאמרו פלוני קנה הברבור׳ יאמרו
פלוני בקי בסוד העבור ועסק בברכי צבור״ ובעת יאמרו פלוני אכל פרי כחש׳ יסיף
כחש בלא לחם׳ יאמרו פלוני חכם חרשים ונבון לחש״ ובעת יאמרו על אנשים כי דממו
ונאלמו׳ או שליכות שוא קוו למו׳ יאמרו לפלוני שחידות אשר נעלמו׳ וחשבון ראש כוכבים
כי רמו׳ ובעת יאמרו פלוני בקי בחריפה ובקבירה׳ ופלוני הדלת תסוב על צירה׳
יאמרו פלוני בקי בספר יצירה: ובעת יאמרו פלוני יכין לעורב צידו׳ ועשו אחיו בא
מצידו׳ יאמרו ברוך שחלק לפלוני מכבודו״ ובעת יאמרו על איש כי אשתו תטחן לאחר
׳ יאמרו על אשתו היתה כאניות סוחר׳ ותלאתה ודמעתה לא תאחר״ ובעת יאמרו
אשת פלוני עתליהו המולכת׳ בכרה קלה דרכיה משרכת׳ וכפיה להט החרב המתהפכת
׳ ולבה אסורים ובית המהפכת׳ יאמרו כי לאשתי אהבת חסד והצנע לכת: ובעת יאמרו
אשת פלוני עברתי על טוב בוארם׳ יאמרו פלונית לא יכבה בלילה נרה: ובעת יאמרו
פלונית נרגנית ובכיה פניהם אחורנית׳ יאמרו פלונית אהרונית׳ שהרונית ערכית:
ובעת יאמרו אין חפץ לפלונית כי אם במאה ערלות פלשתים׳ יאמרו פלונית דרשה צמר
ופשתים׳ ובעת יאמרו פלונית פעמים היא תתעולל׳ יאמרו פלונית אשה יראת יי׳ היא
תתהלל״ ובעת יאמרו פלונית בין שדיה כאשפותיה בר ואור חשך בעפעפיה׳ מוכרת גוים
בזנוניה׳ וממלכות בכשפיה׳ ורשפי אש רשפים׳ יאמרו פלונית שמש צדקה ומרפא
בכנפיה: ובעת יאמרו פלונית כיונה פותה אין לב׳ תבשל גדי בחלב׳ יאמרו פלונית
אשה חכמת לב: ואחרי אשר חבלים נפלו לי בנעימים׳ ותהי נחלתי נחלת שדי ממרומים
׳ איך אקנא לאנשי דמים״ האומרים הב הב׳ ועשו להם אלהי כסף ואלהי זהב״ לי כתר
התורה העליונה וכתר המלכות הרוחני׳ ותפארת העולם הרבני״ וכתר שם טוב אשר
על גבי הוא כשמי ונחבי: אשר בו יתהלל המתהלל׳ לא ישללנו ממני שולל׳ זאת נחמתי
בעניי ואכתבנה לזכרון בספר״ כותן אמרי שפר׳ למען ידעו עיפה ועפר׳ כי מאסתי
הזמן ונחמתי על עפר ואפר״ ויהי כשמוע השר המליצות הנעימות׳ ואת שמע
הספרים והחכמות והמעלות הרמות׳ אשר נקבו בשמות׳ ויאמר חי אני שנית מהזמן
ומבניו נקמות: ועתה הנני מעמך שואל להודיעני במה היית אל החכמה נואל׳ ומדוע
השכל כל שר ונגיד יגאל׳ והיה מוטות כנפיו מלא רוחב ארצך עמנואל״ ויען ויאמר שכלי
עלה וגבר׳ כי שעבדתי כל הדברים לנפשי ולא נפשי לדבר׳ וצויתי לכל יצורי נשקו בר:
ושכלתי הזמן ותכונותיו ומנהגם ונסכיהם כמדבר: ובכן עליתי במעלות השכל אני׳
ולקחתי החכמות בקטני ובקרבי׳ ונכבדות מדובר בי: ויפתח משלי ויאמר

מידע שאלוני עלי מה ובמה שב־ לך עלה וגבר׃
השיבותים בשעבד הד־ דברים אלי נפשי ולא נפשי לדבר׃
ואקוץ בה־ ־דר תבל ויום יום אצוה אל יצורי בה שקו בר׃
בכן עלה לבבי מ־ ־עלותיו ובי חן טוב ונכבדות מדבר׃

אשר

אשר הועילני ללמוד התעודות וסתורה והעדות ולהתענג בסודות ועשותי עטורי מכסף התבונה ומזהב השכל רפודות הוא כחרי להם השעות הנכבדות ואמרתי אל נפשי תני היום אל הסחורות ואחר סור הזוהמא ההמונית והתאוות שבעורו ותתם שטנה מהמחשבות הטהורות כזוהר הרקיע מזהירות למדי התורות וקומי רוני בלילה לראש האשמורות: ואפתח משלי ואומר

לקול זעקי בקנין חן תבונות   חצות ליל ידיבון בי שכני
השיבותים ימותי הם לאבלה   ולסחורה הלל לאדוני

ומן התמימה מאיש יתן בכוס עינו ותמונת החכמות כמו פתן חרש יאטם אזנו ויסתם ויסכח ריבו ונתן שם וארגמן לבושו ויטריד השעות הנכבדות בתענוגות בני אדם שדה ושדות ויתעף אחר התאוה אשר לא יתוכן כל כאיש ולא ידע כי רפאים שם בעמקי שאול קרואים ויקרא בחכמה ובפירושה בעתים תעתוע הפכאי קריאה חלושה ובחשבו כי הגיע אל תכליתה הוא ערום מידיעתה ואני ראיה גם ראה איך יתחרם איש אין והובאתי אני יותר בשמן מאשר יציא הוא ביין: ואפתח משלי ואומר

יתמה אנוש אנוש לטוב שכלי   ועל שכלו אשר קצר ואין לו שחר
אוציא אני יותר בשמן מר אשר   יוציא ביין חלבון וצמר צחר

ומן הדברים אשר לחשוק בחכמה הביאוני ועל כנפי שדרי התבונה נשאוני ותענוגות הזמן לא השיאוני הוא כי זמן לי האל אשה חכמה יפה כלבנה ברה כחמה כשואה על כתף התהלות ועל רכסת המעלות המהוללות ואחרי אשר זכרוני אדים וכבד טוב וכבד הייתי על מעלתה נעבר חמלתי על כבודם פן יאכד ואמרה על לבי איך יכרי אעבוד ולי אשת חן תתמיך כבוד אין טוב לי מאשר אסיר מעלי ואפלם מעגל רגלי עד יאמרו רואיה כי היא רואיה אלי ואתכה פני אל מול פני התמימה ואשי סוכר בחומת החכמה: עד יאמרו הרואים מה טובה זאת החברה ומה נעימה כי התחבר בחכמה השתם לבימה: ואפתח משלי ואומר

דודי שאלוני במה יספתי   חכמה וכבוד על עשירי גאוה
ואף מרה בזכות אומה נאוה   כל רז וכל סתום אני חשפתי
גם כי בעד שכלי אני נשקפתי   כי לא בבת נעוה אסירת תאוה
אשתי ראויה על גביר בן עלוה   על כן לכל חכמה אני אספתי
פן יא־ מרו רואי ראו יברוח
פנן פני איש אך בשכלו תיש נשא   צביה אין ליד פיה חקרו

אך

אך יא־ מרו רזאי וכל איש רוח ׃

שמש ביופיה קם ונשא עיש   לו יי אתה משני מדים לבקר ׃

ויאמר הספר באמת שמעתי על אשת חיקך מכוחם מוסרה · ויבא לה שם בנים לבניעות ולטהרה · אמנם לא שמעתי מיופיה והדרה · ואען ואומר לא אכחד מאתני · הנני כשבע כבאוני · כי לו היתה בימי המלך אחשורוש אסתר · תיטב בעיני המלך ותמלוך תחת ושתי : ועת בעיפה תגלה מעל פני הדרה · לילה כיום יאיר כחשכה כאורה : ועת תתכסה בצעיף ותתעלף אורות אחז סער · תשת חשך ויהי לילה בו תרמוש כל חיתו יער : ואשא משלי ואומר

מה יי עשה אלי צבא מרום   מה יי עשה שמש ואם כירד ׃
הן לי צביית חן לאור יומם   מה ת־ עירון לבי ומה תחרד ׃
תתגל בתוך אהלי והנה אור   תתכסה ותתעלף והיום רד ׃

ויען הספר ויאמר תמיה אני אם בעל אשה כזאת ירעב ויצמא · ואם יחרידוהו הגוים ואם יוסיף עצב עמה : ואען ואומר מעלותיה והדוריה לנגד כל התלאות דים · ועת יהמיון היגונים עלי כהמות ים · שמשה תזרח וכורדו ולא נודע תקומם קים : ואשא משלי ואומר

אני אשיש ואקרא גיל והידד   בעת עם יי עלה אשכון לבדד ׃
והעת חיל תלאוה הוא יחרף   ושמש יי עלה יזרח ונודד ׃
ולו בם־ חנה אל דד ומידד   הכי יתנ־ באו אל דד ומי דד ׃

ויען הספר ויאמר שמעתי אומרים עליה כי היא ואם היא חכמה · היא ערומה מערמת · וכוטה אל הכילות ואל מורך לבב דבר מה : ואען ואומר חייך הספר כן דברת · אמנם יופי ומעלה אתנה ספרת : כי כבר אמרו חכמים אשר טבעי החכמה יגינו הסכלות · כי מעט פתיות ומורך לבב וכילות · הם מעלה באשה ובאנשים הוללות : כי בהיות לא לב אמיץ כבודה ימעט · ואין טוב שתאכר הון ותבעט · ויקר מחכמה ומכבוד סכלות מעט : ואשא משלי ואומר

מעט קט פתיות ומורך וכילות   לאשה למעלה ולאיש לשפלות ׃
יבואון בערמה ואומץ גבורה   אנשים למעלה ונשים לנבלות ׃
ורוח נדיבים באישים פאר הוד   ונחשב נדיבות באשה לסכלות ׃

ויען הסר ויאמר אחרי אשר נתן האל חכמה ושכל בלבה · ולא תחסר כל בה : תמת אני אם כהבר אותך זמנך · לא יכבד עליך יוסרוכה מחסרונך : ואען ואומר חי נפשך אדוני · כי עת אראה חסרונה יקל בעיני חסרוני · וכראותי צרת נפשה אשכח צרת זמני : וכראותי עיניה יביטון הנחלים נכבו כמו נר נוזלים : ואזכור כל תגמולית עלי ומעלליה · לו יכולתי קניתי כל דמעה מדמעותיה : ארבע מאות שקל כסף עובר לסוחר · ולולי ידעתיה כי היא לא תנשא הייתי פני המות משחר כדי שתנשא לאחר :

נשא משלי ואומר

בשורי נר אוילי עם בהלך ואראה מו־ עדי בושש ויחר :
וצלעתי משוש לבי מבכה בחוסר כל ודמעה לא תאחר :
ואזכור מ־ גמוליה רבבות וצאתם את פני פני לשחר :
אני אתאו הייתי מת בהיום ותנשא למחר היא לאחר :

ויען הסר ויאמר כבר זכרת מעלת אשתך והדרה · וראה אני כי היא יחידה ברורה ואמנם ירא אני פן לא באה חרפת הנשים אל אזניך · ודעת כללותם נסתרת מנגד עיניך : ותחשוב היות כלם טבע אחד · בסודם אל תבא נפשי ובקהלם אל תחד : ואען ואומר חי נפשך הסר ידעתי מרמת הנשים · וכי הנה מצודות את הנפשים · וכנו אדם בהם יוקשים : והפלגת מרמותיהם ורבוי ערמותיהם מלספר נפלאות · לא יוכל איש לדבר ולא תשבע עין לראו׳ : והנני אשלוף חרב אליבתי עליהם · ונבאת בעקבותיהם ואלכן לבי בעבותו׳ אהבתה כקשר · כי עץ חיים היא ותמכיה מאושר : ואשא משלי ואו׳

מצא אשה מצא לו בשת הפנים · חרפתו לא תמח ימצא בוז וקלונים :
היא תשוך כנחש תפריש כצפעונים · תשקיף מן האשנב תציץ מחלונים :
תתראה כבתולה היא הרה לזנונים · גם בכנפיה דם נפשות האביונים :
לא תאבה לא תשמע כי ירבו תחנונים · לא תקשיב קול מוסר תקשיב לנרגנים :
תשחק ל׳ יום אחרון גם תבוז לזמנים : תשלח אמהותיה לסרנים ולרוזנים :
לא יחסר אביה מכאובים ויגונים ידאג פן תחפתה עת היא רבת שנים :
הגדילה תאנס מפחות וסגנים · ובעת היא בוגרת או תביא סימנים :
פן תזנה ברצונה תתערב עם שונים · בשאת פן לא תלד תתאכזר כיענים :
ותנחש ותכשף עת בואה לזקונים · למלכת שמים היא תעש כונים :
ובעת כי תנשא תרצה הגליונים · אף בתי הנפש ושביסים וסדינים :
השרות והרעלות נזם אף ופנינים · ועמידים על היד גם רביד בגרונים :
וצנפות ורדידים גם מרקחות וזונים · על כן יאמרו ספרי משלי הקדמונים :
כי האשה סבת העדר הקניינים · היא מרכב סמאל מלך השטנים :
היא חוצבת רהב חוללת תנינים · ומקרקרת קירות הורסת בנינים :

בה נפחתו פחות בה נרצו הרוזנים בה ירדו למצער אבירי חשמנים:
בה נחשפו סודות נגלו המטמונים נותצו מגדלים נהרסו ארמונים:
כמה בה נשרפו נסקלו באבנים כמה נתלו כמה בה מכים ומענים:
חוה הראשונה היא תעיד למבינים בה גורש האדם מגן העדנים:
בה צמחו השדות קוצים גם סלונים בה ירדו הדורות נצח באשמנים:
זכרו כזבי בת צור ראש אמות מדינים נהרגו בה בכמה ונשיא השמעונים:
זכרו אשת שמשון בשדה העקרונים פלגש בגבעה עם הבנימינים:
ולזקנת קהלת היו כסלונים בנה במות ל מלכום שקץ עמונים:
לכמוש שקץ מואב עשתרות צידונים דרשו מעל ספרי חוזים הראשונים:
ספרו כל הנשים קדמונינו מונים בין שדות ונביאות לא עלו לשמונים:
קרבו רומי קשת משמאילים ממינים עושו ובואו כל נושאי המגנים:
מרקו את הרומח לבשו השריונים אל תחמלו על חץ גזרו הסימנים:
שמטום מן הסלע הרגום אם על בנים אין לנו בם עזר אך הם ריב ומדנים:
גלפת ולצוד מכשול ולשבים ולצנים חימה למו כדמות צפעונים ופתנים:
ולכפן תלענה ולפחים ולצנים תבזינה בעלי חן תקראנה לזונים:
ויגיע כפנג תתבה לנדנים תפרחנה תגלנה אף גילות ורננים:
נטהרות מבחוץ וטמאות מבפנים לא תטבלנה עם ח מים העליונים:
תשכבנה על מטות קרשות שן עם הבנים תקוצנה בבעלים תעגבנה לנתינים:
לא תשאלנה נדה תתננה אתננים תרבינה רקוחים תמשחנה בשמנים:
תנעלנה עור תחש תתכסנה בלבנים תאכלנה פטומות תזבחנה המשנים:
תשתינה ממתקים תאכלנה משמנים תשכבנה על צדן תצילנה ערמונים:
ולכלא את בטנן תאגלנה הבטנים הפגול או נותר תתננה לשכנים:
תקראנה למגנן לשמוע נגונים שמעו נא המורים סרבים סלונים:
נקח לנו עצה משרים וזקנים נתחכם נא להן נקרא נא לסרנים:
פן תרבינה עצמה פן תרבינה אונים נכביד נא את עלן בחומר ולבנים:
לחשוב עצים לשאוב מים כגבעונים שמעו פרות בשן ובנות האיתנים:
ריב לי עמכם לא אשא מכם פנים אל תחשובנה כי גם לי אשת מדינים:
כי לי יפעה ברה בת שרים וקצינים היא גן נעול מעין חתום מעין גנים:
צוארה מגדל הד־ שן עיניה יונים שניה כברזלח מתאימים ולבנים:
פיה נופת צוף שפ־ תותיה שושנים אם תשחק תראה על פיה הבצנים:
אם תשיח תשמע קול עוגב או מנים גם רקתה כדמות פלח הרמונים:
לא תירא משלג ביתה לבוש שנים ולספר כל הודה ילאו הרעיונים:
לה חן לה הוד לה נוי בה החנים חונים לה כל ההדורים מתנה נתנים:
ולכל צד שתפנה שם רעיוני פונים ובחיקה מרעפי נרדמים וישנים:
ושמי עם מולדתי אגידה למבינים שם עירי היא כתים עמי הם רוזנים:

וּשְׁמִי עִמָּנוּאֵל | תַּלְמִיד הַחֲרָזִים | מִתְאַבֵּק בֶּעָפָר | רַגְלֵי הָרַבָּנִים ׃
גַּם סָר אֶל מִשְׁמַעְתָּם | לִגְדוֹלִים וּקְטַנִּים ׃ | אַף מִטַּעְמָם אֶחְתּוֹם | כּוֹף כָּל הָעִנְיָנִים ׃
אֵין שׁוֹמֵר לַבָּשִׁים | כִּי אִם בְּעוֹר פָּנִים ׃

ויהי כשמוע השר את מעני׳ וראותו שירי רנני׳ ויקוד האיש וישתחו ליי׳׃ ויאמר ברוך יי׳ אלהי ישראל׳ אשר לא השבית למליצה גואל׃ הטבת לראות השכלת פעם בשכלך׳ ועתה נואה אתי הביתה ותנוח ית עמוד לערכך כי איש חמודות אתה וכינה לך׃ ואשב עם השר חדש ימים׳ ויהיו ימינו ימים נעימים׃ עשינו לנו שירים ומליצות אשר לא נעשו כן בכל הארצות׃ ושדות ושדה ותהי לנו דיצה וחדוה נחמדה׳ אשר לא היתה כמוה למיום סור אפרים מעל יהודה׃

נשלמה המחברת הראשונה | תהלה לאל שוכן מעונה

המחברת השנייה להלל היפה ולגנות הכעורה

אמר עמנואל

המחבר׳ הנה נא הואלתי לדבר׳ כאשר התעו אותי אלהים מבית אבי׳ ונחני הזמן בית השר כל המערבי׃ הנודע ביהודה ובישראל גדול שמו׳ להושיבי עם נדיבים עם נדיבי עמו׃ היינו מתעלסים באהבים׳ ומדברים מאודות השירים הערבים׃ והמליצות הנתרבות׳ אשר הם בני לכל הארצות וכל רואינו ירונן ויבוננו׳ כי אשר לא ספר להם ראו ואשר לא שמעו התבוננו׃ היו משוררי הזמן לטובה יזכרונו׳ ישאונו על כתף יסבלונו׃ העלו כפיהם לשמים שיאנו׳ ומעל לכוכבי אל ישימו כסאנו׃ ונדיבי עמים נאספו׳ ולשאת מדברותנו נכספו׃ ויהי כנוח עליהם רוחנו ויתנבאו׳ ולא יספו׃ העלו על ספתם תהלתנו׳ אמרו כי ראו בנו אשר לא ראו בזולתנו׃ ויהי היום עלינו השערה אל הזקנים׳ והנה שם עדת שרים וקצינים׳ וחברת חכמי לבב ונבונים׃ וכראותם אותנו מרחוק׳ בטרם נקרב אליהם נתמלא פיהם שחוק׳ ופערו פיהם לבלי חק׃ ויאמרו נא יבואו ברננה נושאי אלומות התבונה׃ מה נכבד היום זה המושב ואין ערכנו׳ אחרי אשר המזל הביא ראשי המשוררים עד כה׃ ובשמענו דבריהם שמחה בלבבנו גאוה׳ כי נתנם הזמן לפנינו לראוה׳ והשתחוינו אליהם במוסר ובענוה׃ ונאמר איש אל אחיו נעשה לנו שם׳ בשירים ובמליצות נחדשם׃ ובחידות נכבדות יהיה לנו למורשה וירשנום׳ למען ידעו כי קדשנום׃ ויהי בשבתנו בראש המסבות׳ והנה חברת נשים עוברות׳ ובראשם שתים גבירות׳ בלבוש מלכות תכלת וחור ועטרת זהב גדולה בראשן ועדי זהב על לבושן׃ האחת מלאה כיפיה זהר׳ ולו היתה בימי נח עשתה לתיבה נהר׳ והיא כמעשה לבנת הספיר וכעצם השמי׳ לטהר׃ נשאה חן בעיני הרואים׳ והיינו לה משתאים ולו היתה במחנה אלדד ומידד היו ברוחה מתנבאים׃ והשנית עברה וזעם וצרה׳ חשך משחור תארה׳ בזעם תצעד ארץ וטמא טמא יקרא׃ וכראותי אותם מרחוק חשבתי לכרוע׳ וכאשר קרבתי אליה אמרתי עת לקרוע׳ והזקנים וכל העם אמרו שבור זרוע׳ לא ראיתי כמוה בכל ארץ מצרי׳ לרוע׃ ויתמהו האנשים איש אל רעהו׳ ואיש ימתיק בפיו שחוק בתוך חכו ימנעהו׃ כי גדל הכאב מאד בעיני הזקני׳׳ בראות האחרונה במרקחות וזכים׳ ובכלים מכלי׳ שונים׳ ויאמרו כל העדה

לרגים

לרנן אותה באלכנים״ כי אמרו אם תחיה זאת תחזיר העולם לתוהו׳ הנהיה כדבר הגדול
הזה או הנשמע כמוהו״ ויאמרו הזקנים וכל העם׳ זאת כולה׳ על חטאת ירבעם״ לא כטוב
אל בתינו עד אוילים נבבר ועל אודות הגבירות כדבר׳ ושירות ומליצות עליהם נחבר
״ ואומרה אל השר הנכבד והאיום כשתים תתחתן בי היום״ אחד ממנו ישבח ההדורה
׳ והשני יגנה הבעורה״ ונפליג בשבח ובגנות׳ עד יבקעו כל מעינות״השיר וארובות
המליצה תפתחנה׳ עד אשר לנגדם כל בנות השיר תשחנה״ ויאמר השר אחר אשר הנכך
הזמן אשת חן׳ לשבח היפה תבחן״ ואני אפקיד האחרונה׳ ואשים פני לגנות הבעורה׳
ואקריב לפניה אש זרה״ וייטבו בעיני השומעי׳ דברינו׳ ויטו אזניהם לשמוע מאמרינו״
ואחל להלל היפה׳ והשר החל לגנות הבעורה ולהשביעה חרפה וגדופה״

ואען ואומר תמר תפאר עיניה השמימה ותוכיח נבאם במספר׳ ואל ארץ תביט
ותקיץ ישני אדמת עפר :

ויאמר השר בריעה תהרוג האפעה בעיניה׳ ולו ראה אותה השטן ברח מפניה :

ואען ואומר תמר לספר הודה כלאינו׳ ולו פגעה בבני אלים יאמרו לא הננו ועלינו :

ויאמר השר בריעה טובה בימי בכורי ענבים׳ לתלותה על האילן להבריח הזאבי׳ :

ואען ואומר תמר אלו ידעוה המלאכים׳ העמידוה על נס להחיות הנסוכים :

ויאמר השר בריעה תמיה אני איך לא יקטרוה השרים על המשקוף׳ לשחק בה
לדמיון הקוף :

ואען ואומר תמר אמרה לשמש הזורח׳ עלה קרח עלה קרח :

ויאמר השר בריעה אילו זכרתיה במיתת אבי׳ שויתיה לנגדי לעורר כאבי :

ואען ואומר תמר פרחה בגבול היופי פרץ׳ אלו ידעוה בני איש לא הניחוה בארץ :

ויאמר השר בריעה בכר המיתה הזמן כחץ ברק וקול רעם׳ לולי השאירה לעורר
האבל בעת הזעם :

ואען ואומר תמר תשקיף מן החלון׳ ותאמר שמש בגבעון דום וירח בעמק אילון :

ויאמר השר בריעה אלו ראיתיה בראשית השנה בשנתי פן תדבקני הרעה ומתי :

ואען ואומר תמר ביפיה תחזק כל ברק׳ ותחפיר בעיניה נוגה וברק :

ויאמר השר בריעה אלו זכרתיה בהיותי עם יעלה על ערש רעננה לא תהיה לי כל
הלילה ערבה :

ואען ואומר תמר לקחה מן ההדורים נכי תפארתם׳ ומהמעלות הרמות במרתם :

ויאמר השר בריעה לו אין כמוה כל הנביות׳ לא הוצרך להצטוות על העריות :

ואען ואומר תמר יפיה כאדר׳ יקדרו המאורות והיא לא תקדר :

ויאמר השר בריעה לו תהיה כתובה בגלגלים׳ משאתה יגורו אלים :

ואען ואומר תמר גברת ביופי ובמעלה ובמוסר׳ תחסר הירח והיא לא תחסר :

ויאמר השר בריעה תמהתי איך לא יחזיקוה היהודים לפניהם בקראם איכה׳ ואיך
לא הסכימו השדים להמליכה׳

ואען ואומר תמר על אבני חן הטבענו אדניה׳ בחרתי היות פרעוש ולון בין צפרני׳

ויאמר השר בריעה לא נבראת רק להעציב הרואים׳ ולהפיל בעצומיה חללאים :

ואען ואומר תמר מי יתנני עפר ותדרכני׳ או חמור ובעבותות אהבה תמשכני :

ויאמר השר בריעה תמהתי אם יכפו היהודי׳ למשיחם בקייה׳ ואם לא תשכל הארץ
בימי נוייה :

ואען ואומר תמר אין טוב בזמן כראות הודה׳ ולא כמבא עונש בפירודה :

ויאמר

ויאמר הסר בריעה תאחוז הרואים ותובים מבטן ׃ ותאמר ואם תמרים הנה אנכי
יבאתי לבטן ׃

ויען ואומר תמר יבאתי כחצות לילה פעם ופעמים ׃ לראות אם ים לנו תמורת
עיניה בככבי שמים ׃

ויאמר הסר בריעה חרפת כל אותה ׃ ותמיה לי אם יזכרו השם לעומתה ׃

ויען ואומר נפלתי בראותי השמש קודר ללא סבה מחייבת ׃ עד ראותי תמר בית
נתיבות נצבת ׃

ויאמר הסר כליות בריעה על כל כליותיה עורפה ׃ ולא תספיק כעדה חרפה ונדופה ׃

ויען ואומר אלו לא ראינו תמר רק פעם אחד כאדם ׃ השתחוינו לה כהדרת קדש ׃

ויאמר הסר בריעה כל דופי וכל חרפה אוגרת ׃ ופיה כפי חזיר וכבואה עוברת ׃

ויען ואומר נפלאתי כהביטי השמים וכונה איככה ׃ עד ראיתי תמר כפניה תמאכה ׃

ויאמר הסר אלו היתה בריעה בימי יהושע תוכל ׃ לעמוד על הקללה בהר עבל ׃

ויען ואומר אלו היתה תמר בשמים בתוכה ׃ לא עבדו האותות השמש והלבנה ׃

ויאמר הסר אלו הייתי כהן גדול בישראל ׃ שלחתי בריעה המרכרה לעזאזל ׃

ויען ואומר לו קויתי למציא כתמר אחר מותי מאוי ׃ אמרתי טוב מותי מחיי ׃

ויאמר הסר בריעה לא בירה מלאך ולא שכל נפרדי ׃ כי כל רואיה ישום ויחרד ׃

ויען ואומר תמר היתה עם היופי באמונה ׃ אלו ידעה השמש לא תתחבר ללבנה ׃

ויאמר הסר בריעה עשו אותה בני אלים ׃ ביום הרג רב בנפול מגדלים ׃

ויען ואומר תמר אלו היה משה בזמנה ׃ למשה היתה למנה ׃

ויאמר הסר בריעה נתעברה אמה ביום אפל ׃ חשך ענן וערפל ׃

ויען ואומר תמר אלו ידעה אהרן לא התנדב ׃ ולא לקח את אלישבע בת עמינדב ׃

ויאמר הסר ראיתי בריעה והביאה בכליותי בני אשפתה ׃ לא אספר בגנותה פן
אקל מחרפתה ׃

ויען ואומר תמר כלילת יופי ומשוש כל קריה ׃ לו היתה בימי שלמה לא המליך בתים

ויאמר הסר המת עם בריעה ביום אחד אסרינו ׃ כי מטרדת השטנים עלים ישובת
תדלוק אחרינו ׃

ויען ואומר תמר עדן הזמן ואין זולתה ׃ לו ידעה בצלאל עשה הכרובים בתבניתה ׃

ויאמר הסר בבריעה מומים מלאה כל לשון לספרם ׃ חי אני אם יראוה המתים
יברחו מקברם ׃

ויען ואומר תמר תעלים השמש מדי באתה ׃ כאשר תעלים השמש אור הכוכבים
בישעתה ׃

ויאמר הסר אומר אלי המת בריעה והחייני ׃ או החייה והמיתני ׃

ויען ואומר תמר עטרת זהבה ׃ ונבכה ממכורת בצלאל יריכה וקנה ׃

ויאמר הסר נשכי אל מבריעה לבגדי הכבת ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת ׃

ויען ואומר תמר מפרי מגדי ומבחר כרדי ׃ אחבקנה ולו לוחות הברית על שתי ידי ׃

ויאמר הסר חי אני לא נולד בריעה מאיש ואשה ׃ רק מפרעוש ונמלה באושה ׃

ויען ואומר תמר יופיה ולא יופי בת טבע אשת אורים ׃ ובחו׳ אחרי׳ ולא דברי ישעי׳ ׃

ויאמר הסר יאמר הזמן בחיי בריעה נולדה לתוגתי ׃ ובמותה יאמר אסף אלדים
את חרפתי ׃

ויען ואומר לו היתה תמר בין מלאכי רום נפעם אותה תמאף ׃

ולא

ולא קבלו עליהם מצות לא תנאף :

ויא' השר בריעה תמיה אני אם העולם יסבלנה · ואם הארץ אחרי מותה יקברנה :

ואע' ואו' · תמר אלו בראה בששת ימי בראשית אלהינו · מאת ה' היתה זאת היא נפלאת בעינינו :

ויא' השר תמיה אני אם ימצא בזמן בריעה שחוק · ואם יש שלום לקרוב ולרחוק :

ואע' ואו' אלו נבראו כל הנבראות על יד התמדת עתות הזמן · תהיה בריאת תמר בששים עתות על יד האומן :

ויא' השר לא נבראת בריעה רק לטרוף טרף · ולהיות לבני עמה לשם חרף :

ואע' ואו' תמר ילכו החושקים לאורה ויכוננו דרך אליה · כאלו אז נסיכי נבטוו עליה :

ויא' השר בריעה תעורר בפניה האבל · כאשר יעוררו הששן הכנור והנבל :

ואע' ואו' תמר תאכר תקות החושקים לו אברוה · ולולי יראת ה' על פניהם עבדוה :

ויא' השר בריעה תאמר מדי באתה ברחו אחי · כי לא יראני האדם וחי :

ואע' ואו' תמר לולי קוו מלאכי רום לראות בלתה · ירדו בארץ לשכון באדמתה :

ויא' השר בריעה לולי במעיליה תתחלף · לא הכרתיה מן העטלף :

ואע' ואו' תמר לו ראה אותה אמנון בחלום · לא התחל על תמר אחות אבשלום :

ויא' השר תמיה אני איך בריעה בין הגבירות תתיצב ולא תשכון עם החולד והעכב' והצב·

ואע' ואו' תמר לו היתה במצרים אשה ביופיה ובמוסרה · לא הללו השרי' לפרעה שרה :

ויא' השר השומע מפי בריעה פסוק יתאבל ויבכה · כי הוא מעותד למות ואם יתמהמה לו יחכה :

ואע' ואו' תמר אתמה אם ימות גבר בעד בקיום חייתה · או אם יחיה אדם אחרי מותה :

ויא' השר אם לזמן ערוה בריעה ערותו · ואם בזמן כאשה היא כאשו וכאכתו :

ואע' ואו' אלו ראה יוסף תמר אמר אחריך ארוב' · ולא עזב בגדו בידה וינס ויצא החוצה :

ויא' השר בריעה ככלב לשונה תחרץ · בעבור טמאה תאכל ואכל כארץ :

ואע' ואו' תמר לפני יפעתה בושה כימה · וחפרה הלבנה ובושה החמה :

ויא' השר אלו תשכון בריעה בחורי עפר וכפים · אחזה רעדה עטלפים :

ואע' ואו' תמר לו היתה כתבניתה בתולה אשר בשמים · לא נסע השמש לעולם מבתולה למאזנים :

ויא' השר בריעה לו פשיטות בגדי רקמתה · תלבשם שמים קדרו' ותשי' הארץ שק כסותה

ואע' ואו' תמר לו נשאה בשמים אל עילום · ירובו עליה ולא יהיה במרומיו שלום :

ויא' השר לא נשאת בריעה לולי היות אישה עור · ואם אין זה נאמין כי הוכה בסנור :

ואע' ואו' תמר הנפש אשר תהיה בחיים בצורה אשריה · והעונש הרב לנפש תשאר בחיים אחריה :

ויא' השר בריעה גנותה כל גנות פרץ · ואין לתמוה אם אין בחיים חזון נפרץ :

ואע' ואו' תמר הייתי בעת בואה בעדן גן אלהים · ישבנו להיות אחר פרידתה מתים :

ויא' השר שמעתי כי משיח מפחד בריעה נחבא · ויריחו סוגרת ומסוגרת מפניה אין יוצא ואין בא :

ואע' ואו' בכל דור שליחה ותמר שליחות זמנינו · אשר לא ראו אבותינו ואבות אבותינו :

ויא' השר עד מתי נהיה מחרפים ומקללים · בכנוס פן בשוב בריעה תשימנו חללים :

ואע' ואו' כבד עלי להחריש מהדרת היפה · כי שוא ברי לנסיכת בריעה ותרופה :

ויא' השר טוב דברת כי לולי היתה תמר ברי לנסיכתנו · לא יעברו לעולם ימי בכיתנו :

ויפי

ויהי כשמוע העם את מליצתנו · הללו יפעתנו · ויאמרו מי האמין לשמועתנו · כי תהיה היום ברכה שכיבות גבעותנו : ויברכו אותנו ויאמרו פרצתם כנבול המליצה פרץ · ברוכים אתם לי״י עושה שמים וארץ : לשמע אוזן שמענו יופי מליצתכם · והנה לא הוגד לנו החצי מתרבית חכמתכם ״ לכם לבדכם נתנה המליצה · ובאתם יער כרמלה ומלון קצה · ותהי מליצת כל מליץ עיר פרוצה · ולא הגיע זולתכם אל המחצה : ויאמרו לנו הזקנים והבחורים · הלא תחברו על הגבירות שירים ״ ויען השר אלי ויאמר חבר שיר כדברי אהבות · ובתולות ערבות · ושים היפה כנגד ערבות · ואני אפקיד האחרונה · ואחבר שיר לגנות הכעורה · ארורה האדמה בעבורה ״ ויהי כשמעי דברי השר כוננתי מיתרי שירי על יתר · ואשים על ראש היפה כתר : ואשא משלי ואומר

ראו יעלה אשר שמש וסהר שחוה הוד לנות נגדה וקודרות :
ולבן רא לאור חמה לבד אף ראורה אור־ מרה יוצר מאורות :

ויהי כהשלימי השירה המהוללה · ויאמר השר מאד הפלאת בכללה · קום חבר שיר לפי מהללה · כי דעתי לעשות את הכעורה כלה : וכשמעי דברי השר קמתי ולא התמהמהתי · ולחבר שיר לשקר היפה כוונתי : ואשא משלי ואומר

כל י־ עלות מן ה־ אבק נבראו בין ה־ שמשות על ידי הדחק :
על כן כמו מר מדלי ובשחק : המה במחתרת זמן נמצאו :
אך מ־ עשי עפרה אמת יצאו : עם כל צבא מרום ואילי שחק
מכתב אר ם היא ולא על מחק : על כן פליאות י־ עלה נפלאו :

לא אף־ ראה עצמות צביה חומר כי לא כחומר י־ עלות הארץ :
רוא אך שמו נושא לצורה רמה אשיר בשיר חדש ואנזור אומר
כי ב־ גדולים פ־ רצה היא פרץ כי מ־ עלתה מ־ אנוש נעלמה

ויהי אחרי אמרי השירה עד תמה · ויאמר השר כתת כלבי נחמה : חי אני כי שירך בא לנדי והכיאני · אתה רעי אף אני : וישא משלו ויאמר

ראו שפחה שרופת אש כסוחה בתכריך בוץ ועל ראשה עטרה :
אשר יצאה כהיום לי לשטן ארורה ה־ אדמה ב־ עבורה :

ויהי הוא טרם כלה לדבר השירה · זכר חרפת האחרונה : ואת השר שדי לא חמר · ועירת השר כתנור בכמר · ויקם מתוך העדה ונחמת רוחו התמרמר : וישא את קולו ויאמר

סכל

שאל מציר יום אשר צירת בת ג־ רשום כל ה־ יקום הכלמת׃
יען בגשמה כל גנות השלמת כי בא חלום הבוז ואת פתרת׃
אלי לקבץ כל גנות נדרת או ל־ עשות ינשוף וקוף יזמת׃
מה ה־ חלום הזה אשר חלמת אם רו־ חך סרח ואם שברת׃

הגר כרוב ממשח הגם השדר · או המחוגה ס־ מך גונבו׃
ותעשה בת ג־ רשום ברחת׃ או פעלו בה כנ־ בי רוס מרד׃
פתן ועקרב אם אזי נצנו · בזנב דלי במ־ עלה צומחת׃

ויהי כשמוע השרים השירים ואודותיהם · כמלא שחוק פיהם · ויתר העם אשר ברגליהם · כרעו על ברכיהם · וירונו ויפלו על פניהם : ואחרי כן נפרדו הקהלות · וכל העם מספרים מתכו תהלות : ומדברים רק מאודותינו · ועונדים על גרגרותם טורי שמנו ופטרותינו : ויהללו האלהים אשר כל חכמה ובינה מאתו · וכל העם שב איש לביתו :

המחברת השלישית והיא מגילת החשק

אמר המחבר

כשוכני מהמערכה עם השר המאושר · הייתי בענינות אהבת הגבירה נקשר · ולדבר רק מאודותיה בעיני יכשר · היה חשקי בה אמיץ ואיום · אך בה ישוב יהפוך ידו כל היום : ובראות השר כי נלכדתי במצודתה · ונפשי נקשרה באהבתה · אמר אלי היום הזה אחל חשקך · שמע ממני דבר ושאהו בחיקך · דע כי דבר הגבירה אשר ראית מך מערכך : אמנם לא אחות יפה כפי מה שנאמר · עמד טעמה בה וריחה לא נמר · טובת שכל ונבונה · והנערה טובת מראה מאד ואיש לא ידעה · נחמדת להשכיל ולעינים תאוה · וגבירה על כל הגבירות במוסר ובענוה · יפה כלבנה וכשמש בהירה · וכמלאכת השיר והמליצה זריזה ומהירה · לא יותן סגור תחתיה ולא ישקל כסף מחירה · היא מתענוגי החשק והידידות אחור נסוגה · ובשושני הנזירות והזריזות סוגה : קנה בחשוקים ובבני בליעל · ולה הברכים אשר לא כרעו לבעל : והפה אשר לא נשק לו · ותשכון באהלה מבלי לו : לה ברכות שמים ממעל · ולא לקחה מהזמן מחוט ועד שרוך נעל : רק לחם לאכול ובגד ללבוש · ותשם בלבה את רסן תאותה לכבוש : ועלתה בחכמתה לתהלה ולשם ולתפארת · היא על עמודי השיר והמליצה גולה וכותרת : ובפיה לשון הזהב והאדרת · ולבאת מים התאוות אל יבשת הנזירות חותרת : וכל שר ומליץ בערכה כגנב כמצא במחתרת · תחשב באות לשונם לעיני שפה ולשון אחרת · היא כוכבת הזמן · אין ערוך אליה בזמן · כלחמו בה הזלים זהב מכיס וכסף בקנה ישקולו · אבו נשיאי הארץ לקחתה לאשה ולא יכולו : ולא הטתה אזנה אל כל יושבי שער עירה ואם ימוללו · ולולי תשכון בסתר אהלה כנולו · כספר השמים וכל צבאם יכולו : ולו ראית הודה עמדת משתאה · והייתה משובע ממראה עיניך אשר תראה : ויהי כשמעי כאלו רעיוני · ותדד שנתי מעיני : ונכאלתי

ונבהלתי מחשקה למשמע אזני · ויהי חשקה כאש בוער עצור בעצמותי : ותהי כמים שאגתי : לא תערב לי כל שמחה · ונהפך ששוני לאנחה : ונלאיתי כלכל · ולא אוכל עד הייתי בעיני השר סכל : ויאמר אלי השר ההגיע מסכלותך לחשוק במלכת השמים אשר שמעה הבהילתנו · מי יעלה לנו השמימה ויקחה לנו : חדל לך אחי פן כתבזה · ואל תוסף עוד דבר אלי בדבר הזה : ואומר אל השר בנפש חרדה · ועיני עיני מים יורדה : אכן השר אביר התעודה · הראיני נא את כבודה : כי הנני נשבע בגאוני · ונאוי החשק אשר בינך וביני : כי אם יעלה לשמים שיאה · ותתעל לכוכבי אל תשים כסאה : עם אבוה דמעותי · ועם יורידוה תחנונותי : כי לי שירים ברקים ירוצצו · וכעין נחשת קלל ינוצצו : ומליצות נחרצות · תשמנה בלב היעלות פרצות : ותקרענה סגור לבם · ונמר כתגור לבם בקרבם : ואשא משלי ואומר

רִי יִקְרוּ שָׁרִים · וְלִי יִכְרְעוּ · עַל פִּי מְלִיצִים יַ־ · חֲנוּ יִסָּעוּ ׃
אִתִּי בְּסוֹד שִׁירִים · חֲדָשׁוֹת נִפְלָאוּ · לֹא נִבְרְאוּ מֵאָז · וְלֹא נִשְׁמָעוּ ׃
לִי שִׁיר יְנוֹבֵב הַ־ · בְּתוּלוֹת לִי זָמִיר · חֵשֶׁק דְּבָרָיו כָּל · לְבַב יִקְרָעוּ ׃
אִלּוּ שְׁמָעוּהוּ · בְּנוֹת חֵן גָּוְעוּ · אוֹ שָׁכְבוּ עִם כָּל · אֲשֶׁר פָּגָעוּ ׃
לוּ חַמְלָכוֹת שָׁ־ · מְעוּ מִפִּי זָמִיר · אָז נָפְלוּ תַחְתַּי · וְלֹא יִבְצָעוּ ׃
אִלּוּ בְּצַר רוּחִי · אֲמַרֵר בַּבְּכִי · אָז בַּבְּכִי כָל הַ־ · יְקוּם גָּוָעוּ ׃
יִבָּקְעוּ כָּל מַעְ־ · יְנוֹת דִּמְעָה עֲדֵי · אֶרֶץ וְשָׁמַיִם · הֲכִי יִדְמָעוּ ׃
לוּ לַנְּבָלִים אֲשֶׁ־ · אֶלֶּה מַתָּן אָזַי · לֹא קִפְּצוּ יָדָם · וְלֹא מָנָעוּ ׃
עַל פִּי תְנוּעוֹת מַ־ · אֲמָרַי נוֹסָעִים · כָּל שׁוֹמְעֵי שִׁירַי · וְלֹא יִפְשָׁעוּ ׃
כֵּן יִשְׂמְחוּ כֵּן יִ־ · רְאֲגוּ כֵּן יִשְׂחֲקוּ · כֵּן יִקְצְרוּ חֶסֶד · וְכֵן יִזְרָעוּ ׃
יִתְעַנְּגוּ מִזִּיו · אֲמָרַי שׁוֹחֲרַי · מִשּׁוֹד זְמִרַי יִי־ · נָקוּ יִשְׂבָּעוּ ׃
אֶדְלֶה פְּנִינִים מִ־ · אֲמָרִים יְקָרוּ · לוּ עָמְקוּ אָז בַּ־ · תְּהוֹם טָבָעוּ ׃
אִלּוּ בְּנֵי קֹרַח · בְּשִׁירַי שׁוֹרְרוּ · לֹא נִבְלְעוּ אָז כַּ־ · אֲשֶׁר נִבְלָעוּ ׃
אָסָף וְהֵימָן אִם · בְּדוֹרִי יִהְיוּ · לֹא נֹדְעוּ בַּשִּׁיר · כְּכוֹ נוֹדָעוּ ׃
לֹא נִכְּרוּ בַּשִּׁיר · וְאַף כַּל נִטְעוּ · כַּל שָׁרְשׁוּ כַּיּוֹם · וְכַל זוֹרָעוּ ׃
מַה לָּךְ יְדוּתוּן שִׁיר · וְדוּמָה מַה לְּךָ · כִּנּוֹר פְּנוּ אֵלַי · וְהִוָּשְׁעוּ ׃
הֵיוּ מְלִיצֵי הַ־ · זְּמַנִּים עֲלָגֵי · שָׂפָה בְּדֶרֶךְ שִׁיר · בְּעִוְרִים נָעוּ ׃
אֶדְרוֹךְ אֲנִי עַל בָּ־ · מֳתֵי הַשִּׁיר וּבִי · יִתְהַלְלוּ שָׂרִים · וּבִי נִשְׁבָּעוּ ׃
הַדּוֹרְכִים מִפֶּתַן · חֲסָדַי לַעֲלוֹת · עַד מַעֲלוֹתַי יִי־ · עֲפוּ יִיגָעוּ ׃
עַל כֵּן לְכָל הוֹרֵס · וּמַעְפִּיל לַעֲלוֹת · אוֹמַר רְדוּ דוֹדִים · וְהִכָּנְעוּ ׃
אַל תִּקְרְבוּ סִדְרֵי · וְאַל נָא תִּגְּעוּ · שִׁירַי רְאוּ · רָאוּ וְאַל תֵּדָעוּ ׃

בשמוע השר השיר נפלא על נעימותה : ויאמר לא ראיתי כתבניתה · אם תחפוץ לראות שיעלה ותפארתה · הנה היא יולכת יום יום ועולה אל בית תפלתה :

הנכס

המשכני בפתוך ושם תראה זהר יפעתה : בשמעי זאת התנחמתי , ואשמורות קדמתי :
ישכבתי פתח השער , ורעיוני אחז שער , ולבי כאש תבער יער : עד אשר תעבור
היפה ואראנה , אם היא כלילת יופי כאשר יאמרו ממנה : עוד מעט והנה קול המולה
כקול מחנה , כל החושקים עת בואה יקנו , וקם כל העם והשתחוו : ואשא עיני ואראה
את המראה היקרה , והנה חברת גבירות ובתוכם נערה , יפה כלבנה וכחמה ברה ,
ויפגעו בנו מלאכי אורה , ויבואונו חשמלי זהרה , ואם אהבתה כלבבות בערה , ואקרא
שם המקום ההוא תבערה , כי בערה בנו אש חשקה , ולאור יפעתה קראתי שמה צדקה :
ואומר בקול נשמע , ולבי בוער ועיני תדמע : ברוך בוראך אשר יסד כספירי אדניך ,
והרבין כפוך אבניך , והחפיר המאורות בעיניך , לא הוגד לי החצי מערכיך : אמותה
הפעם אחרי ראותי את פניך ותאמר הנערה אדור הבא , זה הפלא ורעה רבה , ותבזני
בלבה : ואומר אל לבי הט שמיך ורוח ישע מעמך , וירד בגנך ויזלו בשמיך , ואחריך
השירים והמליצות בעמתיך , כי פגעת אשר קוית כל ימיך : ואקום קל חיש ואחבר
מליצה כמרכבה , תגיד בה נפשי אל הצביה את כל חשבה וכי דם לבי ש אהבתה על קיר
מזבחה כמצבה , ואחרג עוד שירה חדשה כותבת אחרי ספר , ואכתבם על מגלת ספר ,
ואשלח את המגלה ביד נער צעיר לימים , מזרע המלוכה ומן הפרתמים : ואשים דבר
בפיו לאמר לך ש הגבירה וכה תדבר , ראש מעוררי הזמן על אהבתך זאת המגלה חבר :
אם לא תדעי לך היפה בנשים שמו , הוא שר צבא החשק עמנואל בן שלמה : ואלה דברי
המליצה והשירה , אשר שלחתי אל הגבירה :

באשר הפתיקה תוליד המות הדבור חכמה , וכאשר הסתרת הסוד סבת יבון הגלוי
ערמה : ומה לנופת תטפנה שפתותיך ואין נושק , ומה חשק בחיים ואין
חושק : ומה בצע בשני שדיך , אם לא ילינו בינותם דודיך : ומה בצע בריח אפך כתפוחים
, והחושקים תחת אחד השיחים : ומה לחמוקי ירכיך כמו חלאים : אם לא תתני שם מרכז
גבאים : ומה בצע בבטנך ערמת חטים , ואת בגלגל וחושקיך בשטים , לקוחים למות
ולהרג מטים : הירוני דודיך מלאכי רום , או צבאות שחקים ישחרום : אין חפץ ברודיך
לבני אלים ולא ש תי ידידותיך מלאכי שמים , לבני המים : רעיה מה אוסיף לדבר וחשקך
לחבני , העיק תחתי ועדיך הריבני , ולגלות אליך הודותי את אשר התעלל בי חשקך
אלבני : כלו בינין חיי ומתי , כי החרשתי כלו עצמי : רויתי האריבות ברמעותי , ולא
סחלו מטר אחרי נבעותי : פניתי אל הימים , למצא לי מנחמים : יגעתי ולא מצאתי ,
ולכן עדיך בלב בוטח ובאמן באתי : ברוח נכאה ובנפש שפלה , אחר בקשת המחלה :
לבקש מדוראי חשקך ומרמוני חיקך : וחיתה נפשי בגללך , יהי שלום בחילך : בנפש
החולה באהבתו , האגרת הזאת שלוחה מאתו , לא יסור שבט החשק מקרבו , ולא יניח
רגזו ועצבו , עד עשותו ועד הקימו מזמות לבו :
וקשא משלי ואומר

יאמרו שחקים לך אימה באוה דב לך צביה רב שלום בניך :
בנו צבא מרום ובך עיניך כי נ- היה נגדם כהיום דאוה :
הלכו- כבי שחק בהיום תאוה כי י- עלו למשול במכמניך :
לא יא- מרו שוא ע- כלו בזמניך כל שו- מעי שמעך אמונת גאוה :

אשמע כסיל ונעש זימה יאמרו מי יתנה ביום תהיה שוקדים
בפני צביית חן הלא טוב לנו ׃

מה אל שחקים כי בעוז יתפארו כי יד עלו יומם ללילה יורדים
לאור באור הודה אשר חשקנו ׃

וילך הנער אל ארמון הגבירה · וימצאה סוגרת ומסוגרת בתוך הבירה · ובגדי כזורים לובשת · והיא מטומאת הזמן מתקדשת · ויתן האגרת בידה · ותקחנה לדעת סודם · ויהי כקראה את המגלה עלה עשן באפה · ותאמר השולח זאת האגרת ישבע בחרפה · ותתעמה כרגע · ותאמר עוד כגע · אביא על השולח את המגלה הזאת · ולא יועילוהו המליצה והאחרונות · ותקח גליון גדול ותכתוב עליו תשובת האגרת · בלשון זהב ואדרת · ותאמר אל הנער הולך אגרתי · הזאת אל הכסל אחי · ואלה דברי אגרת הגבירה · אשר היו כמליצה זעירה ״

אני בכללי היכלי מסתופפת · בחלון ביתי בעד אשנבי נשקפת · ורוח שדים על פני מרחפת · ולבי קטורת תבונה ירקח · שתום עין התאוה ועין השכל יפקח · מעוכר החשק ומתשפטו לוקח · וכוס פרוד האהבים רויתי · ותמוכת השכל תומיכי ולבגדי שויתי · קבתי במחמדי הזמן ולישועת הכסף קויתי · ולא עלה הלבי חשק ולא צויתי · והנה יד שלוחה מאתך הסר תלחבני · ושירים ארגו אצבעותיך ישערו להפיבני · ישיתוני ללכת אחרי הבכאים · וללבוש בגדים בואים · כורעים ומתנפלים · ולעלות ההרה מעפילים · יאמרו הנני שלוחי אבי החושקים · ושלוחי מנוה איכם נזוקים ״ קראתים ויתתקו כלענה בפי · וקרחו את עברה באפי : ועתה הגד נא לי מה בבא החושקים · הריסות החשק מקים : מה יעשו לי שיריך יגורו עלי בחילם · יתכו עלי בקולם ולבי כהר ציון לא ימוט לעולם ״ כשעכת על אילן יעשה פרי כחש · ושעבת בלחשך כחש · בלי לחש · כי רגלי על מרמה לא תחש : שכה לך על ימין או על שמאל · ומה יתרון לך לרוח תעמול · כי לבי למסת חושקים ילעג ולא יחמול ״ כתתיו כשמיר חזק מצור · לבא מסכך במצור · ורוח נגידים לבצור : לאגרל על אהבים · ולא פנה אל רהבים : הנה בשמים עדי ושהדי · כי לא תאכל פרי מגדי · ולא אתן לך את דודי : אל תוסף עוד התל ביעלה אשר סקפיחה תחות העולם ללא לה · והזכיחה תבל ועמלה : וקשרה על הזמן קשר · ולבשה שות הענוה והיושר ״ מה לך פה ומי לך פה · כי תלך הלוך ונפוש · כנוף ורפוה : ואני שמרתי רעיוני ואברפם לא יבריחם בן קשת וקשת נחושה לא יחלפם · רמסתי את רגלי מטומאת הזמן איככה אטנפם · חי אני לקול החושקים תבלכה אזני · וטמאתי החשק בעיני · כטומאת הנדה היתה דרכם לפני · ואומר בעד לבי זה סיני · מפני אשר ירד עליו יי׳ : ועתה מה זה רוחך סרה · ותחשבתך לזנונים הרה : לחשוק בעפרת ולדבר על לבה · אשר לא עובד בה ״ ולעמוד במעגל זר לחטוא ולמעול · באשר לא משכה בעול : ואם רעיוניך יבוריך יוקדים · בוערים כמראה הלפידים : לך קח לך אשת זנונים לזנוניך · ושם תטע נטעי נעמניך · ושימה שם מרכבות כבודך לקלון בית אדוניך : מה בערו תזמותי אשר לא מנעוני לקרוא אגרותיך · מה מאד סכל לבי לשאת מדברותיך : ולו הואלתי לבערם באותיהם · בטרם נגלו לי אשמיהם : אוי לי כי נדמיתי · כי שפתי כאיום טמאתי : בקראי ספרתך · ולשוני בהגינה דברתך : לדבר זה יסלח יי׳ לאמתו · ולא יעיר כל חמתו : ועתה אל תאמין בשוא נתעה ומרק

שבלים

פגלים · כי מאסר יקרת בעיני אסיבך מלים · רק פן תתפאר עלי לאמר חזקתיה · פתיתיה גם יכלתיה · ובעבור תדע כי לי חץ תבונה ככבד החושקים יפלח · ואחרון אפי עליהם אשלח · ולכן תבינתך תדע כי סיג לא תגלח: ותשא משלה ותאמר

ספר חקקתו ה־ צבי בינותי · לו ל־ בך טוב ה־ דברים טובו ·
יפ־ נעו אך ל־ חשוק יסובו · לא י־ רעו כי חו־ שקים שלותי ·
סן ה־ כלל הפו־ שעים בריתי · כי הם להשחית ה־ אמת יחשובו ·
אבן כלי מות אשר יקטובו · לחו־ שקים ובתו־ שקות ריבותי ·

אסיר בנות החן ואשיר אורחות · יעלות ואשקה חו־ שקות סף רעל
אבן אליהם את אשר לא בנו ·
אומר ליעלות חן רגזה בושחות · אם ג־ חטא לאל ונמעול מעל ·
מה נ־ עשה יום ש־ ידבר בנו ·

דוד · בראותי אגרת הגבירה · וקראתי המליצה והשירה · וראיתי הפלגת באות לשונה · ברכתי אותה בשם ה׳ ראשונה · וחשבתי לאין משלי ושירי · וכמעט נטיו רגלי כאין שפכו אשורי · ואעמוד תמהים בין סביבי · וסעיפי ורעיוני · לא תבאו חזון מה · ויהי בראות השר כי המר רוחי · וכהתה עין שכלי ונס לחי · הגדיל פיהו עלי · ויפן כקמה אלי · ויאמר הובשת היום פני החושקים והכלמת · מה החלום הזה אשר חלמת · אמור אמרת כי יכול תוכל לה · ועתה אין בפיך מלה · אוי לא לאותה בושה אוי לה לאותה כלימה · מי יתן החרש תחרישון ותהי לך לחכמה · ואני כשמעי אמריו כסתה כלימה פני · ופלגי מים ירדו עיני · ואתנה את לבי למבוא דרך לכבוש הגבירה · ולהביב אותה במטרה · לחצי משלי ורכבי · יען התרגזה אלי ושאננה עלה באזני · ואכתוב מגלת ספר ואשלחנה אל הגבירה שנית · אולי אוכל אכה בה בחנית לשוני ואשבה תלבם אחרנית · ואלה דברי אגרתי · ששלוחה אל הגבירה תחתי ·

לבי סחרחר בי עפרה צבית חן מים ושבולת חשקך שטפתהו ·
נס מ־ פני קצפך אז יום חרון אפך עד ג־ ערת חצך ביום חלפתהו ·
חוס על נפשי כי י־ ערת החן פן יא־ מרו עלי אשה הרגתהו ·

בהותי ירא וזוחל · קץ בחיים ובזמן בוחל · כלו עיני מיחל · ותבא נפשי במצור ותעמוד בחיל · וסבותי אני את לבי ליאש · וחשקי בוער באש · ושכחתי לחמי סראבות למאכל · וכלאתי כלכל ולא אוכל · ועיני יביטון הכתלים · נבכו כמו כד נוזלים · ותבאנה ותדלנה ותמלאנה את הרהטים · והזמן ידבר אתי משפטים · והנה על ההרים מבשרת · אגרתך הנביה לכל נועם אגרת · לשון הזהב ואדרת · במור ביגה מקוטרת ·

עלן

עלז לבי לקול פעמוניה ונכספתי לריח שמניה · אני כחומת האגרת סגור · ידי נטפו מור ואצבעותי מור עובר · ואכנה מלון קנה ויער כרמלה · והנה שם תוכחת מגולה · שפתיה מלאו זעם ולשונה כאש בוערה · סרתי בבכאות למה זה את מתנכרה · להכות עתים בעברה מכה בלתי סרה · מי יחזיק ביד החושקי אם לא תחזיקי · ומי יריק אליהם ברכה אם לא תריקי · ומי ימלא את כליהם שמן ששון אם לא תציקי · איך תחרישי בעת הזאת ברה כחמה · וקול דמי החושקים צועקים מן האדמה · הנה הם אומרים נכזבה התוחלת · ונהי בחשקנו כאלה נובלת · פני על רוחך הנדיבה היפה בתענוגים · לשמח באיום כשם נוגים · מתוק היין · ופחי בהרוגים האלה וחוי · בת נדיב מה תסתרי במסתרה ותבואי בחדרי חדרים · פשטי נא בחוצות ובכל עברים · מה לך ומי לך פה כי חצבת לך פה קבר · שאי סביב עיניך וראי החושקים בכל עבר · כך יחליפו כח יעלו אבר · יחננו אליך כדור · ואם לא תביטי אליהם בעין ההדור · מי יחוס עליהם · ומי ירפא מחליהם · הנה עיניהם כמטר יערופו · יזובו מים ונחלים ישטופו · אל מי ידידותך כמאים · יהגו אף כפאים · מי ימחה דמעה מעל פניהם · היעמד לבם אם תחזקנה ידיהם · מי ינחמם ממכאובם · ומי יניח אליהם מרגוע ומעצבם · היפה בנשים צאי לך בעקבי הצבאות הין לפניך מן העולם · אשר שם עיניהן לחולה על החושקים ושמעו לקולם · ויהיו השרים ביניהם ובין החושקים סלם · לא היתה יעלה אשר לא עמדה בסודם · ואשר שגבה מהם ולא נפלה בידם · למן היום אשר ברא אלהים אדם · שאלי נא וראי בנות פרס ומדי · אשר התקדשו למדי · ובנות מואב ועמון · ויעלת דמשק ונוא אמון · הנם בכל ההמון · ועתה היא בנות החן · אשר באלתולד ופרוחן · ובנות הבשן והעשתרות · המתקדשות והמטהרות · אשר נתנו לבם בסמיר ולא הועילו והכל לא הכילו · כי הם בשתם נתפשו · וברגלי החושקים נרמסו · גם אם גבהו בנות ציון וירושלם · ובנות לעיר ספרוים · הלכו נטויות גרון ומשקרות עינים · לא חשכו דריהם מדודיהם · ולא יעפו מבקשיהם · לכן אם יעלה לשמים שיאך · ומתעל לכוכבי אל תשימי כסאך · ותקשרי מעדנות כימה ותוציאי בעתם מזרות · אכור עליך מוכב והקימותי עליך מנורות · ושם אבוה דמעותי ומשם יורידוך תחנונותי · הלא ידעת אם לא שמעת כי יבאו האנשים במעונות אריות · ויבורו משם הלביאות · ויורידו יונים הנאות · ממגדל דוד בנוי לתלפיות · ויבורו הדגים מתבולות ים · ויניפו ידיהם על הנהר בעים · ויורידו החסידה מן השמים בשכלם · וכל אשר יתאוו לשמוע בקולם · ברשת זו טמנו נלכדה רגלם · חבצלת השרון שושנת העמקים · אל תהיי כבנות הריקים · תתאכנה להפקיד חשקם במבחר המקומות · וביופי הנצימות · המתקדשות והמטהרות אל המקומות המפורסמות · ואחר אחת בתוך תבחרנה העורים והפסחים להסתיר עצתן · תסכינה בהם אם תאותן · לא כן אחותי בחרי לך מן הצבאים עופר · ומן הכפרים אשכול הכופר · וקחי דודיו לך לצידה והתעלסי באהביו יככה להב חשקך ונכוי אש להביו · ויסובו עליך רביו · והנה באתי ראשון לכל סבל בית החושקים · הריסות החשק להקים · ופן תאמרי שמתי לבי מגדל · ונערתי בחושק ויחדל · הנני נשבע באהבתך היקרה בעיני · כי בזאת מכתבי ולא נבהלו רעיוני ומאכת חשקי ולא נפלו פני · אך אמרתי יש לי תקוה כי זה חק כל יעלה ויעלה · בפיהן תוכחת מגולה · ותוכן רצוף אהבה ואחלה · מה מאד ינעם אלי זה המיאון ומתכונתו · ומה מאד היה דבר בעתו · לא יפול לב חושק על זה באמונה · כי זה מחק המוסר לאמן בראשונה · חי הבריות לו נתת לי חשקך בפעם ראשונה לא עלז לבי כאשר עתה ועלוז ושיתי במעגל אהבתך נלוז · ובזאת ידעתי כי רוח נדיבה דבקה בך האהבות · ונדיבה

את

את ותקותי על נדיבות · ובלב בוטח ונאמן אעמוד באהבתך את מאן חשקי לחבוש ·
ואדע כי לא אבוש · ולכן לקחתי מפניני המאמרים אמרות טהורות · ועשיתי אותם על
ראש תהלתך עטרות · הואילי נא הנביא בהודך · והושט אליהם את שרביט חסדך · ואם
אינם לפי כבודך · כי אין נבלה שלא תכלכלה נדיבותך · ואין עוות שלא תקדמנו
ענותנותך · ואין עון שלא תכפרהו מחילתך · והנני מיחל למענה ברכתך · או לשתיקת
הודאתך · ולך הנביא רב שלום עד בלי ירח · מאת הנני דודאי חשקו נתנו ריח · ואל
תקום אהבתך שואף וזורח · ויחזיק בכנפי חשקך באהבתו · לא ישלחך כי אם ברכתו ·

ואשא משלי ואומר ·

הַגֵּר בְּרוֹב מִמְשַׁח בְּרוֹב חַסְדְּךָ · מִכָּל עֲסָקֶיךָ הֲכִי פָּנִיתָ ·
עַד לַ־ תְּעוּדָה בֵּית זְבוּל בָּנִיתָ · מִקְדָּשׁ אֲדוֹנָי כּוֹ־ נְנוּ יָדֶיךָ ·
תְּאהַ־ צְבִיָּה בַּ־ עֲלַת סוֹדְךָ · קִנְיַ־ נְךָ הַשָּׁר אֲשֶׁר קָנִיתָ ·
בִּימֵ־ נְךָ צַרְתָּה וְלֹא שָׁנִיתָ · עַד בָּ־ חֱזֶה מִיּוֹם לְיוֹם הוֹדְךָ ·

מָה תַּ־ כְּמוֹ צְבָאוֹת גְּדוּדֵי מַעַל אִם עַד־ רְדוּךְ לַ־ עֲשׂוֹת תִּפְאֶרֶת ·
תַּבְנִית כְּבוֹדָם לַ־ עֲמוֹד בֵּינֵינוּ ·
כִּי בָהּ לְבַד נַשִּׂיג פְּאֵרָם נַעַל לִרְאוֹת פְּאֵר עֶלְיוֹן הַנִּכְזֶרֶת ·
עִם הַ־ צְבִיָּה תַּ־ חֱזֶה עֵינֵינוּ ·

אמר כראות הנבירה את קשי מצחי · ותאמר גם היום מרי שיחי · עד מתי לא יתנכי
זה הנבל השב רוחי · חי אני כי בעת הזאת אשימנו כבלם · ולא יוסיף לראותי עוד
עד עולם · ותכתוב מגלת ספר ותשפיך בה את כל נפשה · ותשלחנה אלי ותענני קשה ·
ואלה דברי אגרתה · השלוחה אלי מאתה ·

לבזה נפש למתעב גוי לעבד מושלים · אשר הובאת מפיך מלים · לאור חידות ולשאת
משלים · ברוב חלומות והבלים · ותלעג ואין מכלים · למה הרגזתני לענות אל מאמריך ·
וחשקי סר מעליך ויהי עריך · מה לי ולך כי באת אלי כי להלחם · ולבי נשבע ולא
ינחם · אכזרי הוא ולא ירחם · כתתיו בעמוד ברזל ממקומו לא ימוש · עד תעביא לך
אוס מכור החלמיש · למען תדע כי לא נכלנו כברכמים · ואשר חנני הזמן לא
אעביקך · ויגי עם חלבי לא אשקך · ואם תהיה אותם על יד ימיני מעם אכתקך ·
ובל אשר תוסיף להכנע אקשה ערפי · כאשר הייתי ביומי חרפי · ונבדקתי החזקתי
ולא ארפנה · וחרבי הקשה על החושקים אניפנה · ומשוקקי יבידוך רעיוני מעבשיו ·
לא תוסיף הביא מנחת שוא · כי לבי נזור מעון וקשה מצח · להריס קול בתרעוה ולפתוח
פה ברנה · כל יפשע יתידותיו לנצח · לא ימשו אסוריו העת עם החושקים יאבקו · וכל
חבליו בל ינתקו · ואולם חר כופל יבול ונזור יעתק ממקומו · ולבי לא יתן לך את שלומו ·
עד תעלה בסערת השמים · ועד תגביה האניות במדבר ושבלות במים · ואיך

ואיך יוסף הזמן בקרבך רוח עועים · להרבות עלי רעים מכתבו תעתועים · המלאת מלאכי רעים: יבאו יבא וטוב · ואני לא כן אדמה ולבבי לא כן יחשוב: אשר פריון יתן בעתו לא יבולו עליו · ברזל ונחשת מנעליו: לא אכיר מי יועידני · לא יבריחני בן קשת ובן עולה לא יענני · כי תלך בו אני שיט וצי אדיר לא יעברנו: מה לי ולכם ההוסקים אנשי תרמי · שועלים קטנים מחבלים כרמי: תסיתוני להתיר הקיים בכלא · והנכבד בנקלה · והבריא בחולה: והחכמה בסכלות · והבינה בהוללות: והאמת בשקר · והתיטב בעקר: והטוב ברע · והנקי במצורע · והטרף בהפרע · והמלאך כחנף ומרע: והטהור בטמא · והבריא בסמא: והאוהב בשונא · והנאה במגנה: והתהלה בדופי · כי תחתיו יפי: והעומד בחולף · ודברי צדיקים יסלף: סורו מני דרך הטו מני ארח · חזקו עלי דבריכם היו עלי לטורח: תם לכם שער לבבי תקרענו · וחק המוסר תפרעו · סורו סורו אל תגעו: אמרתי אחרי דברי לא תשנו והנה שניתם · הרעותם אשר עשיתם: אף אני אלך עמכם בקרי · זרעכם ארץ מליחה לא תעשה פרי: אל תהיו מרי כבית המרי: לא אחלל בריתי ומוצא שפתי לא אשנה · כי לבי יהרוס חשקכם ולא יבנה · ולהמון שיריכם לא יפנה · מקולו לא יחת ותאמוני לא יענה: זדון לבך השיאך בן הנעות · שוכני בחגוי הסלע מרום הנאוה · הנותן כל הצביות לבוז ולראוה: ותאמר ברוב רכבי אני עליתי מרום הצביות · ובירכתי תשכן הלביות · אשור מראש אמנה מרבץ דיות · ומראש שניר וחרמון המעונות אריות: וסוד הצביות חשפתי · וחכמה וכבוד יספתי · וכאסוף בצים עזובו' כל הצביות אספתי: כלם בחכמה הנעלתים ובמכמרת שירי אספתים: ואשחית מהן שרש וענף עד לאין מרפא · ולא היה בהן נודדת כנף ופוצה פה: ונשאך לבך בגאונך · ותאמר הלא ככרכמים כלנו · ולוד כאונו: והדס כסרפד · וחמת כארפד · ודמשק כשומרון · ועית כמגרון · ואלתולד כחברון · וצוען כחברון: ולוד כירושלם · ובאר אלים כאגלים: ודנת כל הצביות בגזרה שוה · הצמאה כרוה · והשבועה והנהלאה · לרחל וללאה · והנדחה לאשר תאמץ רוחה: ולכן הנני כשבעתי כאשר שמתי בו בטחוני · ובטלתי מפני רצונו רצוני · לעבוד אלין כל זמני: כי פגעת ביעלה לא תוסיף במכמרתך · ופגעת בצביה לא תהיה בה תפארתך: למען תדע כי הבדל יש בין הצביות · מהם גלות עליות · ומהם גלות תחתיות · ולא כנשים המצריות העבריות: כי לנו לב טהור ולא טמא · לילה ויום לא נדמה: עזבנו הזמן ובאמת דבקנו · מאסנו החשק ובנור מחשנו ונזקקנו · שכחנו בושת עלומינו ואחרי הודיענו על ירך ספקנו: אין לנו חלק בחשק ולא נחלה · לא יבנו תאותינו עורים ופסחים ואנשי עולה · כאשר ראית בהורתך הסכולה · או כאחותך הסכלה: ועתה הסכל והנבזה · הסר מעלי המון שיריך והמיות כנליך לא אחזה · ואל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה: ותשא משלה ותאמר

עַל מַה אֲסַ חֵשֶׁק · בְּנֵי פִּרְחָה · יֹאמְרוּ · אֲשֶׁר חֶשְׁקִי · מְאֹד בִּילִי ׃
מִי הָ · אֲמֹן כִּי הַ · זְמַן צִוָּה · הַצֹּאן · וְהַבָּקָר · עֲלוֹת עָלַי ׃

ויהי כראותי תפוחי זהב במשכיות כספה · וכי הקשתה ערפה · ותענני גדופה וחרפה · ואומר מי אני לא אוכל כרקיחה · כי בפעם הזאת אשר יראה ואגרע שיחה · ואשלח את כל מגפותי אל לבה · ואבעיר אש החשק בקרבה: ואכתוב מגלת ספר ואשסף

בה את כל נפשי ואשלחנה, ואומר אל לבי מליבתי ואם דאגה בלב הנבים תשחנה, ואם
דבר טוב תשמחנה:

ואלה דברי האגרת אשר שלחתי אל הגברת

עורה כבודי עורה הנבל וכנור, הכה יבוסי וגע בצנור, היית מברושי החשק מבחור ימה לך הים כי תנוס הירדן תסוב לאחור: הך הכפתור וירעשו הספים, רעיוני נרפים אתם נרפים, כי תהפכו כקשת רמיה, עלו אתי בגורלי ונלחמה בכניה: הקשתה ערפה ותמאן חשקי, ויהי הבוז מאתה מנת חלקי: עלוה בגורל ואל תתנו דומי לה, עד תכונן ועד תשים חשקי בארץ תהלה, בת נדיב חלק לך הזמן מכבודו, ויתן עליך מהודו, כמתנת ידו, לא כעבור ישמן לבבך ויבעט, להכרית גוים לא מעט: ולו ידע הזמן כי תאמצי לבבך ותקפצי ידך, לא חלק ההדורים לך לבדך: ולא נסך על כל כבודה, ולא חלק לך חן בלי מדה: מה מאד חטא הזמן ומה מאד יחשב אז לגנות, אם חלק לך היופי לא במסכנות, ולא חלק לך מהרחמנות, כי תבזי כהיום ותשקצי ענות, חושקיך ההולכים בחשק בלאמנות: היפה בנשים נלאינו כלכל חשק אהבתך, וקברו רעיונינו מכשול כובד נעמותך: כי יפעתך הטהור והחשובה, תמשכנו בעבותות אהבת: חי אני כי אשר קטר למלכת השמים לא ידעיך ולא יכחיש מעלתך כי אם מעיך, ואשר לא חמדוך, אלו ידעיך עבדוך: אי לב ערל לא נמול, אי לב אכזר ולא תחמול, כי תגזור על ימין ותאכל על שמאל: הרגת החושקים ותכרתי את מפלגתם, רוית הארץ מדמעתם, והשקית הארץ את נפשתם: אי אכזרית הלא תרחמי, הרגת נפשות נקיים ולא תנחמי, ועוד ידך נטויה ולא תכלמי: בת נדיב הזה מדרך המוסר, לעמוד במדיך ויגווע כל בשר, חי אני לו ידעת החשק עבדתו, ועל גרגרותיך ענק ענדתו, מכובד וכבדתו, ולו הראך הזמן חושק עם חשוקתו אזראית לבך נופל ארצה והיתר נדקתו: ואחרי הנכאים כאיל תרדופי, בצד ובכתף תהדופי, ותשכחי על מה שעבר מן הזמן וילך בלא חמדה, ותאורי ימי הפרידה, ותבקשי החשק לך לנידה, והנני נשבע בחי החשק ינאכו, אם נטע בלבי אהלי אפדנו, ומשחני מחבירי שמן ששונו, ויתן בימיני דגלו ובשמאלי מגינו, כי אם שמע תשמעי לקולי ותקשיבי ניבי, אז תאמר נשני אלדים את כל עמלי ואת כל בית אבי, ואם תראי למראות החשק לי תשתאי והיית משוגעת ממראה עיניך אשר תראי: ולו הנעת להיות עם החושקים ובמדרגתם, וראית חמודותם, אז תשימי החושקים על לבך חותם, ואם תראי איך ידבקו באהבתם, וישתעשעו בחברתם, תפלאי איך לא תמות בנועם נפשם וחייתם: ויהיו החושקים חמדת לבך ושעשועיו, מעשה תעתועיו ותאכלי מן החשק לבו תוך בלעיו, צלי אש חשקך ראשו על קרבו ועל כרעיו: ואמרת בלבבך איך רעיוני שקר נחלנו, כי ימי כעשן כלו, והימים הראשונים נפלו, ותקחי מידינו כפלים בכל חשקנו, ותשיבי פעולתנו שבעתים אל חיקנו, ויהיו דודיך ודודי הנביות לחם חקנו, ואמרתם לדודים כסונו ולחושקים נפלו עלינו: ואל תחשבי הנביה כי במאנך לי חשקך אחריש ואנוע, רק אחזיק מעמד ובעינים דומעות אשוע, ואחזיק בכנף מעיל אהבתך, ואוחיל יום יום ברכתך, ועתה הנביה הנה לבי נס מקול משבריך וגליך, ותרעש לרכבך המון גלגליך, ויברח ממך אליך: ויבחר קירות לבך לעיר מקלט, להיות לו למשגב ומפלט: ויחזק בקרנות המזבח, בת נדיב התניחי לו בתוך לבך משכב: ואם מעל מזבחך תקחנו למות, היחשב לך לשלמות:

ועתה הנני נשבע לך בני החושקי' כלם, למקטנם ועד גדולם, כי לא תשקוט מלחמתי בך עד עולם: ולא תסחבי אותי מהלאה לשערי ירושלם סחוב והשלך, באשר תלכי אלך ולא אעזבך עד בך אתחבר, וחילים אגבר, דלתות נחושה אשבר, ובאשר תמותי אמות ושם אקבר, כי פיו' דבר: ואשא משלי ואומר

צביה תדמה בלבה כאלו עלי כל שמי אל מעונה מעונה
ולה לב נבונים וגבו חן ובוחן ולב חז־ שקים ט־ חנה ב־ טחנה:
ותמריא בחשק ותשחק לבכיי ותרחק וביני לבינה לבינה:
אני מ־ כבודה אבקש לנפשי תחנה תחי נא אמונה אמונה:
ולי לב כלבה ונפש חשובה תבלע תפלג לשונה לשונה
ואם היא לפרוד תאוה אשוה כדודי תמורת עונה עונה:
ואם תט לחשק תהי לה תהלה ונפשה תהי על נכונה נכונה:
לכו נא זמרי לבית הד־ צביה ועל כל שפאים תלו נא. תלונה:
ואמרו צביה איומה תמימה נעימה אשר כ־ לבנה רבנה:
עדי מה נדודך ומאין חנינה חני נא בלבבי פני נא פנינה:
ולך א־ היה מ־ מצודה מצודה בצל א־ הבתי חסי נא חסנה:
ולבשי גאונך לחדש ששונך ומעטה תהלה עדי נא עדנה:

ויהי כקרוא הגבירה, המליצה ההדורה, והשירה הערבה, לא קמה עוד רוח בה, ותבער אש החשק בקרבה, ונשמת החושקים כנחל גפרית בוערה בה, ואין מציל את נפשה מיד להבה: עד אשר כבו כי החשק אפפוה, וכמעט חשמלין שרפוה, מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה ונהרות לא ישטפוה" ועיניה יבישון הנחלים, נבכו כמו כד נוזלים, ותבאנה ותדלנה ותמלאנה את הרהטים, כי החשק עשה בה שפטים, ותאמר חטאתי כאשר שמתי לבות החושקים נוגים, ואני יפתי ונעמתי והייתי אהבה בתענוגים, אוי נא לי כי עיפה נפשי להורגים: ותתחנן אל הנער ותאמר הגד אל השר את אשר תחזה, כי בשלו אלי השער הגדול הזה: ותקח מגלת ספר ותכתוב בה מליצה נאה, ותגד לו בה את כל רוחה: וכי לבה מאהבת החושקים יחם, ועל יתר בכיתה אשר עברו תתנחם, אשר כתבה את מנחה חזק לעומת מנחם:

ואלה דברי מליצותה ושירי עליצותה

אני רעיה בינותי בספרים, שלוחים אלי מאת בני העפרים: שמעתי את שועתם, ראיתי את דמעתם: אם אחרים יחשב אלי לאשמה, אשחר אהבתם ותהי להם לנחמה: ולו הואלתי ודברים כאלה ערכתי, בטרם דמים רבים שפכתי: עושו ובואו כל החושקים מסביב, ונבנו מלבי אש וסביב, כי השערה אביב: חנוני חנוני כי מכשול נפלאתי, ותנו ליברי אהבתכם כי חליתי: מהרו והראוני נפלאות החשק אשר אמרתם,

והאמורות

ואהתודות אשר בעדן ספרתם · כי לבי בוער כאור אשכם ובזיקות בערתם · ואם לא
אפרעה כי מרגלים אתם · מי נתן ימי לבוזזים ונתני למשסה · עגום עיני מראות חשק
וראשי החוזה כסה · ויואל ללכת כי לא נסה · פנו ימי בעברת הזמן · ולא טעמתי טעם
מן · מי ישובב גזלת הימים · מי ישלם לי נחומים · מאין אבקש לי מנחמים ·· בעדי ימי
עלומים הישובו הימים אחרי פנותם · היש תקוה לאחריתם · איה איפוא תקותם · ואנא
בעקבותם ואשחר אהבתם · על מי תלונתי ·· ואני לנפשי עוללתי · ראה החשק לא
פללתי · חשבתי משהרו ונזרו לארץ הללתי · קראו החושקים ולא האזנתי ·· ספרו
נפלאות ימי עלומים ולא האמנתי · דרכתי קשת הגאוה וחץ על יתר כוננתי · חיל
החשק וחומה האבלתי · הרגתי ולא חמלתי ·· איך יוסר עוני וחטאתי תכופר · לא אאמין
כי יספר ·· מי יחמול עלי ואני התאכזרתי · מי יכפר בעד חטאתי ולא כפרתי ·· הישולם
לי טובה תחת רעתי · הכבדתי אזני משמוע מי ישמע שועתי ומי ימחה מעל פני דמעתי :
ואם לא יקימוני ידי הנבאים הנעימים · ואם לא יקדמוני החושקים ברחמים · מה אוחיל
עוד ומה אצפה · ועוני גדול עד לאין מרפא · ואיך לא אבוש ופני לא יחורו · ועל החושקים
רחמי התאכזרו · ונחומי לא נכמרו · ופני הנבאים לא נהדרו ·· והנה עופר הנבאים
יערג כאיל על אפיקי אהבתי · הומה ונמא אל מי ידידותי · והכזבתי תוחלתי בגאותי ··
קרא ולא שמעתיו · דבר ולא עניתיו ·· והנה עתה שלח ידו מן החור · ופרש רשת לרגלי
השיבני אחור · ארורה תהיה הגאוה · אשר השיאה נפשי הענוה · לחלל ברית החשק
ותפארתו · ולהקל נכבדי הידודות והדרתו · הקשתה רוחי ונכנעתי משמוע ·· עד תמו
כל החושקים לגוע · שובו שובו החושקים לא אפיל פני בכם · בשם ה' ברכנוכם לא אשוב
לשחת אתכם · בא ברוך ה' כזר הזמן · כטע נעמן · מעשה ידי אומן · נכבנת המן · רד עם
אל ועם קדושים נאמן ·· לא תעמיד כאון ·· ולבי במשעול אהבתך לאון · ובמחן חשקך
מחוץ ·· לקח מידך כפלים בכל חשקך · היביא הזמן לאור צדקך ·· איך אבקש מחילתך
ואיני כדי · אם אוחיל ממך גמול ולא כגמול ידי · איך אבקש חשקך והודך ואפסו · אם אשחר
אהבתך וגדול עוני מנשא · מה אוסיף לדבר אותם תכנית · ומפני חשקך הלכתי קדורנית
· כשכבר הימים על גב החשק חרשתי האורכתי מענית · והריקותי אחריו להב חרב וברק
חנית · ועתה הסבות את לבי אחורנית ·· לא ידעתי חשק ואותו הודעתני : באוני כינוניו
ומתרורים השבעתני · הכרע הכרעתני ·· כל ימי נבאי בשמך אתברך : ורעיוני יקראו
לפניך אברך ·· אי ימים אשר הלכתם בלא חמדה : נתשעו מהר שפר ותחכו בחרדה ·· מי
נחני במעגל החשק בדרך כלון : ויאמר לא תוסיפי עוד לעלוז ·· מי הוריד ינורי החשק
בריחים : וחזה לי משאות שוא ומדוחים ·· מי עגם עיני מראות : מראות החשק הנשואות :
ויקף ראש ותלאות ·· מי הורני נאוה ונאון : לתת החשק לדראון · מי יובילני בבית
העופרים : מי נחני בין בני הנזירים ·· לא ידעו דרך אהבה : ולא יצילו את נפשי
מיד להבה ·· ישכבון למעצבה ·· זה לי בכיתם עשרים שנה : לא לקטו מלחיר
שושנה ·· ולא היתה לי ערבה ·· קרתני ככסף וכשוע : בעין דומע : ולב הומה
ונוע ·· היה החשק בעיניכו לאין : ובשיר לא נשתה יין ·· תכבד עליכו את העבודה ·
ואין שואל דודי לבידה ·· פרחו גפני ואין לוקט : הבשילו אשכלות עדני ואין סוחט ··
הנצו רמוני · ואין אוחז בסנסיני · יחשבוני כניהם למוקש · אין דורש ואין מבקש :
ואשיב אל לבי ואחשב · כי אל עקרבים אני יושב · אסתיר פני מהם · לא מהם ולא
מהמונם ולא מהמהם · חושו החושקים הנעימים · כי אתם נזר הימים · נבי עדים
וגאון תפארתם · נזמם וחליתם · אנכלי המן · יתדות התקועות במקום נאמן · שמע

שמעו אלי ואכלו טוב ותתענג בדשן נפשכם ׳ כי מי יאכל ומי יחוש חוץ ממכם ״ אני הבריות לו ידעתם סודותינו ׳ ואת אשר להבת החושקים תלהט לבותינו ״ ולא תהיו בחשקכם נמהרים ׳ אני כרעה וכרדעה אחרי העפרים : ממעונות אריות ומהררי נמרים כאשר ירדוף הקורא בהרים ״ דודי נכספתי לך חשק כאתן ׳ ולב חומל ורחמן : טמן חשקך בתוכו ׳ ולהבת אהבתך בקרבו ׳ ואיך תשוקתו ואתה תמשול בו : יבא דודי לגנו ויאכל פרי מגדיו ׳ גם אתן לך את דודי : לא אשאל ולא אכסה ׳ כטוב כישר בעיניך לעשות כי עשה ״ ואיתה כמשי בגללך ׳ ותגזור אומר ויקם לך ׳ ועל דרכיך יגיה אור בכפים חולת אהבתך ׳ במאה אל מי ידידותך : תיקוד ותשאף ותהמה ותסער ׳ עד יבא כנוגה בדקה ותשועתה כלפיד יבער : ותשא את קולה ותאמר

הַסֵב עֵינַי חֶשְׁקָךְ דוֹדִי עַד אָן בִּי תָּיר חִצִּים דּוֹדֵר צָח ׃
אִם לֹא תֵדַע כִּי אִם חִצִּי חֶשְׁקָךְ לֹא תָּיר צַח לֹא תִרְצַח ׃

ויהי כאשר דברי הנער שמעו אזני ׳ ואליצת הגבירת ראו עיני : ותבא עלי רוח יי׳ ואלך קל חיים אל השר שמח בכל מאדי ואגרת הגבירת פתוחה בידי ״ ואומר הגדתי היום אליך השר כי לא סכלתי כי נפתולי אלהים נפתלתי ׳ עם גבירת המהללים גם יכולתי ׳ ואחרי אשר מרתה כי רפיתי : מצא אפיקיה וקשיה ׳ ושבה להיות כאהבתי לויה ׳ וגם זבת חלב ודבש היא ונזה פריים : ואשא משלי ואומר

מָה רַב טוּבִי כִּי עָפְרַת חֵן ׳ קָרְאָה אוֹתִי אֶל יוֹם נוֹעָד ׃
הִבְטִיחַתְנִי מִצּוּף יַעְרָה ׳ אֵיכָה לִבִּי כַּיּוֹם יִרְעַד ׃
אִם רַגְלִי עַל רִצְפַּת חֶשְׁקָהּ ׳ יַעֲמוֹד אֵיכָה רַגְלִי יִמְעַד ׃
אִם לִי נוֹעַם צוּף אַהֲבָתָהּ ׳ מַה לִי וָלַד זַעַם תִּצְעַד ׃
הִיא גוֹרָלִי וּמְנָת חֶבְלִי ׳ וּזְמַנִּי לִי אוֹתָהּ יָעַד ׃
הִיא חֶמְדָּתִי רֹאשׁ שִׂמְחָתִי ׳ וּלְכָל שַׁעְשׁוּ- עַי בֵית וַעַד ׃
אֶשְׁתַּחֵק אֶל שׁוֹד עַד אֵינָק שׁוֹד ׳ תַּנְחוּמֶיהָ לִבִּי יִסְעָד ׃
יִקְחוּ רֵעַי מִצְּפֵה גִלְעָד ׳ לִי מֵעָפְרָה מִיץ פֶּה גִיל עַד ׃

בשמוע השר עלה עשן באפו ׳ ויהמה עלי ויסער כאשר יהגה האריה והכפיר על טרפו : ואש מפיו תאכל ׳ כלאה כלכל ׳ ויאמר ארור יהיה לבי הנוכל : אשר עד כה סתרתי ׳ ועצם מעצמי הוכחתי ׳ ולהכלים בשר מבשרי כרדפתי ״ הבכיה אשר נפלא בריתך ׳ ונלכדה במצודתך : היא מבנות עמי ׳ אחותי בת אבי היא אך לא בת אמי ׳ וחשבתי בלבי כי לא תלכד ברשתך ׳ ועת תשוב על עקב בשתך : אחרי אם חשבת לעלל באשר לא תגיע ׳ ואמרתי בלבי זה הסכל אשר לא ירגיע ׳ חטא רבים ישא ולפושעים יפגיע : אמנם אחרי אשר הגיע מסכלותם ׳ לחלל הדרת ישעתה : מהרה חושה אל

תעמוד

תעמוד · כאשר כבודי תחמוד : ושא משליך ושריך · ואמור לגבירה כי לבעבור נסיתה
כאו ומיריך : וחזק את לבה כדבר הנזירות אשר באה בבריתו · כאשר היתה באמנה
אתו : ואם את הדבר הזה תעשה אשריך · ואם אין דע כי חשקי שר מעליך · ויהי עריך :
כשמעי דברי השר על אודות הגברת בושתי וגם נכלמתי כגנב נמצא במחתרת : ואומרה
אנא השר שא נא חטאתי אך הפעם · והעבר מעלי עברה וזעם : כי הנני נשבע בנורא
ואיום · כי אנכי לא ידעתי בלתי היום : והנני למלאות מצותך אהיה נחפז כי יקרה מצותך
בעיני מזהב ומפז : ואקום קל חיש ואחבר מליצה נמרצת · מתוכחות מוסר מקובצת :
להגיד לגבירה כי לשטן לה יצאתי · ולבעבור נסות אותה באתי : ולהוכיחה בדברים ·
בעבור התנדבה לעזוב תורת הנזירים · ללכת אחרי הבחורים :

ואלה דברי אגרתי השלוחה אל הגבירה מאתי

זה היום עשה ה' מה רב טובו · נגילה ונשמחה בו · זה כמה לחשוף סוד צביות לאיננו ·
זה היום שקוינו מצאנו ראינו · היום הבדלנו בין קדש לחול · היום נגלו ספוני טמוני
חול היום קול הנסיון יחולל אילות ויחשוף יערות · היום נגלו סודות המתקדשו' והמטהרות ·
היום גליתי את חרפת הצביות · היום חשפתי סודות הלביות · נפתולי אלדים נפתלתי ·
ובעמקי המזמות גללתי · והראה אותי הזמן אשר ראה לא פללתי · עד אשר בין הבהמה
הטהורה לטמאה הבדלתי · וקרן הצביות בעפר עוללתי · חשבתי מטהרם ונזרם לארץ
חללתי · מי האמין כי המטהרות והמתקדשות ובגדי הנזירות בגאון לובשת · ימצאות
המורים בקשת ויערב לבה לגשת · וכצפרים האחוזות בפח תפול אל תוך רשת · אי מושל
בגבורתו עולם ועיניו בגוים תצפינה · כי כמה צביות אשר אל חשק לא תפנינה · ולקול
החושקים לא תשמענה ולא תאבנה · לבות אנשי קדש תשכנה · ובמסתרים בהיכלי
החושקים תסובבנה · ויבאו אל קרבנה · ולא נודע כי באו אל קרבנה · מי האמין כי היעל'
המהוללה · ברשת זו טמנתי נלכדה רגלה · איה המון חכמתה ואיך לא נעזרה · ותמול
על בכי החושקים התאכזרה · ועתה איך רוחה סרה וזרה · ועל פרי הדרה עלתה חזוית ·
אמרי נא הצביה מה המחזה הזה אשר חזית · כאשר קדשי הנזירות בזית · וללכת אחרי
החושקים התבזית · אהבת משכבם יד חזית · מי האמין כי משמי השכל תפלי · כי מאתך
גלית ותעלי · אי עמוד ברזל וחומת נחושת · איך לא היית לעזר ולהועיל כי אם לבושת ·
אי ים התבונה איך חסרו מימיך עד יבשת · איך לא עמדת בנסיונך העת לשטן יצאתי ·
איך לא העלית על לבבך כי לבעבור נסות אותך באתי : אמרי נא הצביה ממי נעמת ·
מה החלום הזה אשר חלמת · כאשר הובשת פני הצביות ויפעת הלביות הכלמת · בשמעך
לשמע אזן תעתועי הזמה · ותמכרי בהם סחרי התומה טומאת השם רבת המהומה ·
אוי לה לאותה בלימה · אמור אמרתי אליך יקימון כושל · והנה עליך ימשול כל מושל ·
ועל גבך כל שר יחרוש · ישטירו בשפה יניעו ראש · תמול יבא לך שם בגוים · והיום תהיו
ללעג ולקלס באיים · בזכרם כי עם אלדים ועם אנשים שרית · ובחושקים להלחם
התגרית · ותסתרי בנחל כרית · והיום בזית אה להפר ברית · היה כשכבר אמונת עתך
חוסן ישועות ואת אלית וגם אמרת באזני שבועי שבועות · להדבק בדרכי הנזירים ·
ולבלתי לכת אחרי הבחורים · איה המון שבועותיך אשר נשבעת · וקלון מכבוד שבעת :
כאשר ביון מצולת החשק טבעת · ותזנים וגם לא שבעת · תמול קראו למחנית שכלך
תחנים · והיום נגמר בת רבלים · ואמרו איה הקדשה היא בעינים · היית פאר

העדינות

השרידות· רבתי בגוים שרתי במדינות· יקושתי לך הנבונה ונלכדת· השכל אין בך אם
יעזבך אבדת· איך פשטת מעיל הרואני ולבשת בגדי חשך· ולהלחם בנזירות ידך אחת
מחזקת בשלח והשנית בנשק· איה עטרת הפרישות הרבני· ואיה זמרת הישות העליוני
· איך מכרת הקיום והנעלה בכלה״ ופרי עץ חיים בעלה· הנה אנכי יצאתי לשטן·
לגעור בנבונות ולאוהבים מבטן· כי מי יחוש עליהם ומי יחמול· מקרבות בימין ודוחות
בשמאל בלב ערל ולא נמול· ואשר תראה קדושה וטהורה· היא לנכונים הרה· ואשר
תראה לב משכיל ומזהיר: הוא לך יהיר· בחשקי השכל בהיר״ ובין שורות החשק יצהיר:
אמרי נא הנבונה על מי נבטח· אחרי אשר לכך מהשכיל טח ולמנודים ולארמים משטח:
ואת עלית למרום השכל ושבית שבי· ותגדלי יותר אל הנגב ואל הנבי· ואיך הנחת כבוד
הנבונות על קרן הצבי· ונתת אותן פלשות ובנותיהן בשבי· ולך אמרו הנבונות לשכניכו·
זאת אדר היקר והדר מחמדיכו· זאת תנחמנו ממעשנו ומעצבון ידינו זאת יתד התקוע'
במקום נאמן תליכו עליה כל כבודנו· והשלכנו עליה את יהבנו· היא פרח הזמן וציץ
נזרו וכבודו· צביו ועדיו וגאון הודו· עוז והדר לבושה· ומורה החושקים לא יעלה על
ראשה· לא תשמע לקול מלחשים· ולא תלך לקראת נחשים· עשתה לה אפריון בנפש
החשוכה· רפידתה סודות המרכבה· תוכה רצוף אהבה כל שלמות· היא יחס ונורה
לנעימות· והיא תנהגנו עלמות מה יפית ומה טובה· השכל מסובב והיא סבה· היא
לענוה ולנזירות בורה· באנה וראינה בנות ציון בעטרה· שעטרה לה הנאוה והמעונגה·
בשושני הנזירות סוגה כזאת וכזאת אמרו עליך הנבונות פעם ופעמים· לא יום אחד ולא
יומים· ועתה מה תאמרי העת ישמע קולנך· וזאת זכונך״ ומה תעשה נפשך העזובה·
ביום שידובר בה· הלא יעשו בך הנשים שפטים· הלא ידברו אתך משפטים· כאשר
הנזונת תואלתם· ומשארות אמיך ברורות בשמלותם· שובי שובי הנבונה ותחת ידי
הנזירות התעני· ולאלילי החשק אל תפני· ולא תהיי לאיש ולא תזני· וכי תמצאי איש
לא תברכנו· ואם יקראך חושק לשלום אל תענכו: ותשבי בסתר עליון ובצל שדי תתלונני
״ ובצדקה תכונני״ רחקי מחושק כי לא תיראי· אמרי לענוה תני ולנזירות אל תכלאי״
כי רם ה' ושפל יראה· ועליך יזרח ה' וכבודו עליך יראה· ויהי בהתימי לחבר האגרת
אשר מתוכחת מוסר מחוברת· שלחתיה ביד הציר אל ארמון הבירה· אשר שם הגבירה:
ויהי כראות הגבירה את האגרת״ ובה תוכחת מגולה מאהבה מסותרת· ותאמר זאת
חרב חלל הגדול החודרת· ולא קמה עוד רוח בה· ותתעצב אל לבה ותבך ותספוד בקול
מר· ותשא את קולה ותאמר· אי עזובת רוח והשדודה· הסכלה והבוגדה· היית על כל
הבתולות נכבדה עשאך הזמן בעולמך יחידה· בתתו אותך ראשונה לחסידות ולקדושה:
ועתה ישאלו בערך איה הקדשה· אוי לה לאותה בושה· לא האמנתי כי החשק האכזר
ביבורי ילחם· ומעבוד אחי יריחם״ וללכת אחרי תאות הזמן ינחם· ויקומו כל אחיה
ואחיותיה לנחמה ותמאן להתנחם· ותאמר כי עוד מעט ולא יעבור· אל שאול תורד אל
ירכתי בור״ ויהי כאשר דמתה הגבירה כן היתה· לחם לא אכלה ומים לא שתתה״ עד
אשר רוח ספתה· אחרי אפה כי עזו ועברתה כי קשתה״ ותמת הגברת· אשר היתה
בראש הזמן לעטרת״ ועלתה על הגבירות לתהלה ולשם ולתפארת· וכראותי כי אותה
סבבתי· אל בית השר עוד לא שבתי· ואלבש כלי גולה· ואקום ואלך אל המקום אשר
היתה שם אהלי בתחלה· ואקונן על הגבירה· בלב נשבר ורוח מרירה״

נפלה עטרת ה־ זמן כי נפלה — עש מ־ עלי כסא יקרה מזבול ׃
יבשו פרחינו ואמלל כל יבול — ציצת אדמה א־ כלה אף נבלה ׃
קדרו פני שחק ותבל אמללה — אויה לירח זיו אשר נהפך לכול ׃
רכתה אנחה בו ועברה הגבול — על עש ומעלתה אשר בו שפלה ׃

עש ב־ עכורך אל־ הבה המזתה
מה מ־ תקה היא ל־ אשר כך דבקה — מה נפ־ לאה מות בעש התחברה ׃
לא ת־ אותה מ־ עליך מוחתה
אך ת־ אותה היא במתקך מתקה — על צוף ויערת ה־ דבש התגברה ׃

ו

כשלמה המחברת השלישית — תהלה לאל חי

המחברת הרביעית

אמר המחבר אחרי אשר יצאתי מבית השר בוש ונכלם ׃ על אשר סבבתי מות הנביר אשר לא התנחם אחריה לעולם ׃ ישבתי בארץ כוד כעשר שנים ׳ ועברו עלי גלי יגונים ׳ עד אשר הקלן לבמות ימי הזקוני׳ ׃ ונשבתי מרעיד ומשמי׳ אחוז בחבלי בוז ואימי׳ מפני תולדות הימי׳ ׳ והנה על ההרים ׃ רגלי מבשר משמיע שלום בא עד הלום ׃ ויאמ׳ לי השר שלחני איך כי לראותך יתאוה ולכן מהרה חושה אל תעמוד ׃ אני דברי המבשר האזנתי ׳ ויפג לבי כי לא האמנתי ״ ואומר השלום אל השר האומלל והרחמן כזר הזמן ויאמר שלום תהלה לאל הנאמן ׃ והנה הוא שולח לך השירה הנכבדה ׳ בעבור תהיה לך לעדה ׳ ויוציאה מחיקו ומארץ האירה מכבודה ׃ והנה זאת שירת השר ירום הודו ותפארתו ׳ השלוחה לי מאתו ׃

איזה הד־ רך ישכון אור ׳ — ישש יזרח לרוץ אורח ׃
הוא דוד נסע נגלה מני ׳ — מידי ב־ רוח יברח ׃
פנה יקרת היא למנורת ׳ — השכל כ־ פתור ופרח ׃
יום מבחן מ־ טות בין לפני ׳ — העדות מ־ טהו פרח ׃
נפשי איוי־ תיהו ל־לה ׳ — אף רוחי בי מרה תצרח ׃
היתי יום אכל אותי ׳ — חורב גם בלילה קרח ׃
שנאתי ח־ גי עם חדשי ׳ — היו על נ־ פשי לטורח ׃
כי הכאב ל־ בי מרי ׳ — יום שובו לשתי־ ני ימרח ׃
אם כופר י־ שת על שובו ׳ — נתתי כפ־ רו הון קרח ׃
לו ירצה מנ־ חה מידי ׳ — הא מנחתי אותה ירח ׃
רואיו אליו ישגיחו כי ׳ — אור שכלם על לבם יזרח ׃
המה ראו כן תמהו ׳ — מי העיר צ־ דק ממזרח ׃

ויהי

ויהי כראותי השירה ההדורה אלדי אשר ברכתי ׳ ואשים לדרך פעמי והרים וגבעות דרכתי ׳ ונדודים שבעתי ׳ עד אשר בית השר הגעתי : וכראות השר אותי מרחוק ׳ אז נמלא פיו שחוק : ויאמר שלום שלום לרחוק כי יבא ברנה ׳ נושא אלומות הזקנה ׳ אשר בנדודות לבי ענה : ואען ואומר אדוני השר אשר גברת בשכלך ׳ גם היום משנה שלום אגיד לך ״ ואם זקן אני איך תשב עד בואי ׳ ואם אדונים אני איש מגרחי : ואשא משלי ואומר

עֳלָם זְכוֹר יוֹם מִ־ פְּנֵי זוֹקֵן תָּנוּד כְּנוֹד צִפֹּר דְּרוֹר מִקֵּן ׃
עַל כֵּן בְּחִירִי מִ־ פְּנֵי שֵׂיבָה תָּקוּם וְהָדַרְתָּ פְּנֵי זָקֵן ׃

ויתמה השר על תעניני ושיחי ׳ ויאמר אמותה הפעם אחרי ראותי את פניך כי עודך חי ״ חי הבריות כי על שלומך התפללתי ׳ וראה פניך לא פללתי ״ ומאז רתמת פרדי הפרידה בעמקי הדאגות בללתי ׳ וקרני בעפר עוללתי ׳ ועתה בראותי פניך אלדים פללתי : כי נפלו לי בנעימים חבלים ׳ ברוך המחזיר אבדה לבעלים :
וישא משלו ויאמר

רְאֵה יְפֵ־ עֲתָךְ לֹא פִלְלוּ עוֹד ׳ יְבוֹרַךְ מַ־ חֲזִירָךְ אֵל בְּעָלִים ׃
יְסוֹד לִבָּךְ מְגַלֶּה עַל לְשׁוֹנָךְ כְּהִגָּלוֹת יְסוֹד שֹׁרֶשׁ בְּעָלִים ׃
וְעֵינֵי הַ־ נְּפָשִׁים לָךְ נְשׂוּאוֹת ׳ כְּעֵינֵי הַ־ גְּבִירוֹת אֶל בְּעָלִים ׃
וְכָל לָשׁוֹן לְךָ תִכְסוֹף כְּמוֹאָב אֱלֵי מַלְכּוֹם וְעַמּוֹן אֶל בְּעָלִים ׃

ועתה אמור נא נזר הזמן ׳ למה נחבאת לברוח ממועדך הנאמן ״ ותגנוב את לבבי בפרודך ׳ והכאבתני בנודך ׳ האמנם לא אוכל כבדך ״ ואען ואומרה חי אהבתך השר היקרה ׳ אשר היא אלי לעטרת צבי ולצפירת תפארה : כי רוח אחר עלי לא עברה ׳ אם לא מדאגה מדבר פן תפקוד עלי עון הגברת הטהורה ׳ אשר עונותי כרתו משלבתה והסירוה מגבירה ׳ ועליה לבי כלב אשה מבירה ״ ויען השר ויאמר חי אני כי למות הגבירה התאבלתי ׳ ומאז לחם הפחה לא אכלתי : כי היתה ידידות נפשי ׳ וכניף השחור על ראשי : ובאו כמה מוצאי דבה ׳ לאמר כי היתה למיתת הגביה סבה ״ ויאמרו הבה נתחכמה לו פן ירבה ׳ ועם כל זה בערה כי אש חשקך ואין מכבה : ומוצאי הדבה החטיתי ׳ את לבי למולם הקשיתי ״ על אחת כמה וכמה אשר לנו רבחת כל קרובי בפונ׳ ונגב׳ וקדמה וימה ׳ לבי נתון לך ושמתי לך מקום אשר תנוס שמה ״ וישא משלו ויאמר

לִבִּי לְחֶשְׁקְךָ הַ־ צְבִי יִכְסוֹף וַיְהִי בְּלִבִּי חַ־ שְׁקְךָ כָּנוּס ׃
אֶתְמָה לְלִבִּי ט לְחֶשְׁקְךָ כִּי תֶ־ אֱנוֹס אוֹתְךָ וְהוּא אָנוּס ׃
לִבִּי הֲבִי תִרְצַח וְתוֹךְ לִבִּי שַׂמְתִּי לְךָ מָקוֹם אֲשֶׁר תָּנוּס ׃

ואען

האען ואומר מה גדלו מעשיך הספר אספריך · ומה נפלאו למאד מוסריך · אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך : כי הכאבתיך ורחמתני · והרחקתני כדור וסחרתני : ותקטן זאת בעיניך ותהם מוביאים עלי דבה · ותספרם בספרה להכיל רבה · כמוץ יסוער מגורן וכעשן מארובה : ואשא משלי ואומר

לִבִּי מְצוּף דִּבְשָׁךְ רָצוּף · עַד מֵחֶשְׁקָךְ הוּא קָלִי בִּי ׃
הַגֵּד עֹפֶר אִם לֹא תֵדַע · כִּי בִנְדוּדַי הוּבָה לִבִּי ׃
לוּ יְלִדְתִּיךָ הִיא יוֹלַדְתִּי · כִּי לִבְּךָ הוּא כְּמוֹ לִבִּי ׃
כִּי תָהֵם כָּל מוֹצֵא דִבָּה · הַגֵּד אִם אַתְּ הוּא כְלִבִּי ׃

ואמר הספר בחסדך הגד נא לי אם על הרוב · מצאת בנדודך גואל או קרוב · ואען ואומר חייך הספר כי יום הנדיבות פנה לערוב · אראנו ולא עתה אשורנו ולא קרוב · והקופצים ידם הם ככוכבי השמים לרוב · וראיתי מן הנקראים נדיבים הם כמו ששים רבוא · ולא מצאתי אל ביתם מבוא · כי סוגר כל בית מבוא · ובעת אל בית אחד תמם אבוא · דמיתי אל יעקב עת אמרה לו לאה אלי תבא · ואשא משלי ואומר ׃

יוֹם גֻּנַּבְתִּי דוֹד מֵחֵיקָךְ · צִירַי חָשׁוּ עָלַי לִצְבוֹא ׃
בָּחַרְתִּי הֵס תּוֹפֵף עִמָּךְ · מִדּוּר עִם מֶלֶךְ בִּמְסִבּוֹ ׃
עִמָּךְ לֹא עִם צְבָאוֹת שַׁחַק · עִמָּךְ לֹא עִם שִׁשִּׁים רִבּוֹא ׃
לֹא מִלִּבִּי שִׂמְחַת גִּילִי · לוּ לֵב עַבְדָּךְ חוּץ מִקִּרְבּוֹ ׃
כִּי מִיּוֹם מִמָּךְ נָדַדְתִּי · סֻגַּר לִי כָּל בֵּית מְבוֹא ׃
וּבְעֵת נֶגֶד דִּי דוֹד מְדוֹרִי · אִם בֵּית שַׂר אָז טִפְסַר אָבוֹא ׃
דִּמִּיתִי אֶל יַעֲקֹב הָעֵת · אָמְרָה לֵאָה אֵלַי תָּבוֹא ׃

אתנם נדיבותך הספר נכרה על כל נדיבות · וערבותך על כל ערבות · כי ממוק פיך יאסוף הדלים והמניקים והשחקים · בוכים לעת עלם מריקים · ואשא משלי ואומר ׃

לְקוֹל תִּתָּךְ הֲמוֹן גִּשְׁמֵי נְדָבוֹת · שְׁחוֹק פִּיךָ יְאַסֵּף הַ־ מְחַכִּים ׃
וְיָנוּסוּ מְחַכֵּי הַ־ שְּׁחָקִים · וְנִדְבָתָם בְּשׁוּרָם פַּ־ מְבַכִּים ׃

ואמר הספר צר לי כי הפסדתי משכורתיך פעמים · ולא תהיה לי מהם לעולם תמורה · ואען ואומר חייך אדוני אני המפסיד · כי קויתי תלתלים השחורות סר אותם פותן כסיד · והנני אחורנית פוסע · ותוטבתה אל אדוני נוסע · ואשא משלי ואומר ׃

החולי הוא זוקן מקרי · אך הזוקן חולי טבעי ׃
מי שיזקין הוא נוסע מיטבתה אל ארבעי ׃

וישחק הסר ויאמר אשביעך כאשר בהתנו הנאמנה · להודיעני אם קוננת על הזקנה ואען ואומר חייך קוננתי כבעל כרחי · כי כהתה עיני ונס לחי · וצרעת הזוקן זרח על מצחי · ונלאה סמן לסבול טרחי · ולא יתכני הסב רוחי ׃ ואפתח משלי ואומר ׃

הה כי שער שיבה זמן צמח · ציר מימי זוקן בכבר הגיע ·
צר לי בחורותי ואיך ארגיע · וידי תמותה כזננו מטבח ׃
גם הזמן יקום כמו רוצח · מי זה ישועה לי וטוב ישמיע ׃
מה אומרה אין איש ואין מפגיע · הה כי זמני יהיה נוצח ׃

צר לי זמני ד־ אני נקראתי · רץ א־ חרי רץ יום ליום יבהלו ׃
אותי ומה לי עוד בחיי חפץ ·
אוי לי עלומים כי אני נרמתי ׃ אראה דבנים ל־ עלות יעפילו ׃
ברד מחתתכם ואבן נפץ ׃

ויען הסר ויאמר אמור נא כטע כנען · הנה היית ראש חשוקי הזמן · ונכית לצביות בית כאמן ושמתם על לבך חותם · אמור נא איך אתה עתה באהבתם ׃ הקבור קברה ירך מפרות · וחללת יצורי החשק והעדות ׃ ואען ואומר הסיר הזקן את אופן מרכבותי וינהגם בכבדות ׃ ומן החשק הלכתי קדורנית · והזקן על גבי חרש האריך מענית · והריק אחרי להב חרב וברק חנית ׃ ואפתח משלי ואומר

יד הזוקן עלי הזיח מה לי דודים עוד לצביה ׃
רשפי זוקן אל תוך לבי הם רשפי אש ש־ להבת יה ׃
צל השחרות עשר מעלות הלך מי י־ תן וישעיה ׃
ישיב הצל אחור כאשר השיב אז ב־ בימי חזקיה ׃
עיני חשקי משב קמו בדו אל א־ רץ כאפליה ׃
אם יראו עוד עיני חשקי אז יראו ע־ ני צדקיה ׃
צרעת זו־ קן זרחה על מצחי איך אח־ שוק עוד רעיה ׃
כי אעל על מזבח חשק אל קטר יקטיר עוד עוזיה ׃
גם כי ערום וב־ חוסר כל בדד נאלמ־ תי דומיה ׃
נפלתי מ־ רוג שמים צללתי ב־ שאול תחתיה ׃
אין איש יומה מעל פני דמעת עיני הבוכיה ׃

נפש צרה כמכפירה איכה תשר חוק בימי עניה ׃
נוחם יפ־ תר מעיני כי אין לי עז רא ונחמיה ׃
וליראני ולבהלני לי סנבלט עם נועדיה ׃
מה לי ולח־ שק יעלות חן ולחבק עוד חיק נכריה ׃
ופני יעלות אחשוב כיום כבני פרס או עזניה ׃
לו תיקעמה כל הנשים ותהי נבל־ תם לחיה ׃
לא אטה חד־ שק אל הצור לא אהיה רצ־ פה בת איה ׃
איך אחשוק עוד בבנות החן ותהי עפרת חן כי לויה ׃
כי טבעתי בין זוקן שחרותי יר־ כת בשחיה ׃
בנות נעמו אלי אתמול ראיתי בם שערוריה ׃
עד לו תמר אל תוך חדרי ולעיני ת־ עש הבריה ׃
או בת שבע מעל הגג אראנה רו־ חצת עריה ׃
לא אתחל על חשק תמר לא אחשוב רע על אוריה ׃

ויאמר הסר היכולת על הצביות בימי בחורותיך ׳ ואם נלכדו במצודותיך ׳ ואם
ואומר חייך הסר לא נמלטה מידי עפרה ראיתיה ׳ אם עלתה השמימה
משם הורדתיה ׳ ואם נחבאתה מפני בקרקע הים משם העליתיה ׃

ויפח תבלי ויאמר

הה לזמני כתב שטנה עלי לא השי־ איר לי עדנה ׃
בימי הרפי השיר על פי רתם רכבו על פי חנה ׃
כל השירות מבור שירו־ תי תקחנה ותמלאנה ׃
מרמס רגלי הם תרעינה מרפס רגלי־ הם תשתנה ׃
לו המליכו מלך שירי חשק שירו־ תי תמלכנה ׃
הייתי שע־ שועי לבות יעלות החן כי תגלנה ׃
כי תשכחנה אידן אותי על ראש שמח־ תן תעלנה ׃
ובחצריהן ובטירותן הייתי כך רגי ראשונה ׃
דודי ערבו לצביות חן ויבואו אל קרבנה ׃
לא שגבה ע־ פרה ממני לא תבצר עיר ציונה ׃
אם תסתתר במסתרים האנכי לא אראנה ׃
לו תחבא אל תוך הים משם ידי תקחנה ׃
אם תגביה כנשר אז בין כוכבים תשים קנה ׃
או כעת בר־ מרום תמריא משם ידי תורידנה ׃

אשפילנה עד הארץ עד העפר אגיענה:
אנכי בי דרך וזמ־ כי נתני אל תוך גנה:
לראות הדו־ ראים לרעות בגנים ללי־ קוט שושנה:
שם ראיתי עפרה בריח ומקטרת מור ולבונה:
יום צייר חד־ גן הצורות אותה מכל עסק פנה:
לא תוליד על תבל כדמו־ תה וכצלמה עוד לא שנה:
יום הלדת הנכבדת כל ההרים פצחו רנה:
וראשה עלי־ ח בכרמל ושפתיה מן תטופנה:
ומאורי אור בשמים קודרים מול זו־ הר יפעתה:
שירה אגן סהר לא יח־ סר ועדמת חטים בטנה:
ולחייה כל האורים כם תזרחנה כם תערבנה:
ובנרדם לב נרדם יעור ובנר דם כאור תאורנה:
עיניה ל־ מט החרב תתהפכנה אל כל פנה:
עשתונותי ומזמותי גם עיני נכחה תביטנה:
משתאות מ־ חשות לדעת אם תגרשנה או תקראנה:
לא הבחנתי אך האמנתי כי הן אומרות לכנה שובנה:
חמותי ר־ איתי אור כל־ יותי כאש כן תבערנה:
לא ידעתי אם אש חשקת הוא את נפשי ילהבנה:
או ממרום שלח כי אש על עצמותי וירדנה:
אמרתי מה יפית עפרה יפעת הודך מי זה מנה:
אם עיניך לי תמחצנה ידיך או־ תי תרפאנה:
חוסי עלי ותני נא לי מדודאי חשקך יונה:
בשמוע עפ־ רה שש לבה גם עיניה כי תצפנה:
אמרה בשת־ ים תתחתן בי היום נ־ זר הבינה:
אחלוק גופי לשני מנות ובחר לך א־ חת מהנה:
האזור הוא יגבול אותם בין עליונה לתחתונה:
העמק לשאל או הגבה ומנחך אז לך נתנה:
עת שמעתי לא ידעתי אם אשמאילה אם איימינה:
עיני יזו־ קו מטרות עוז ותבאנה ותדלנה:
אז אמרתי נגזרתי כי נפשי ביום לקחה בשנה:
לא ידעתי בלתי היום נפשי עד כה לא הבינה:
כי עפרה יד חשקה תקפוץ ובאש חשקה תרע עינה:
ונקלותי עוד מזאת כי כי כאלה אותי תקראנה:
אך לכבודך עפרה אקח לי המנה העליונה:
בשמוע זאת עפרת החן אז כליותיה תעלוזנה:

ותשבע

ותשבע חי החשק ובחי חשקך לבי ענה ׃
יען היה זאת עם לבך כי לנדיבות לבך פנה ׃
חי אני ה־ אחזר תחת כפות רגלי שם אכינה ׃
אתה תמשול בכל ושתי הממלכות לך תהיינה ׃
אז הלכתי עם עפרת חן עד באתי אל אפריונה ׃
אכלתי י־ ערה אריתי מורה גם ש־ תיתי יינה ׃
וזמני עתה הלאני וצביות חן לי תבזינה ׃
לא תחשוקנה בי ובקולי לא תשמענה לא תאבנה ׃
אם אמרתי לחשוק עפרה חושק אחר ישכבנה ׃
לא תחפוצנה מידי ז־ בח עולתי לא תרצנה ׃
אצעק חמס לצביות פי בגמול ידי לא תגמולנה ׃
לא נשיתי לא נשו בי כי רעה עלי תחרושנה ׃
אחמה על כי תקוצנה בי כי טמא וכסיל תשכורנה ׃
לא נחלו על שברי ביום אלו מתי לא תבכנה ׃
לו נמכרתי בקשיטה אל עקר אותי לא תפדנה ׃
לו אהיה פטר לחמורן לא תפדוני לי תערופנה ׃
כי הלבין ש־ ערי וזקני מזהב אל כסף שנה ׃
כי יצא קצף השיבה גם החל נגף הזקנה ׃

בשמוע הספר תמה על יופי השירה ׃ ויאמר חי אני לא ישקל כסף מחירה ׃ ולו שמת אותה אסף אל מעלתה ככסף ׃ ולדבר שיר לא יסף ׃ ברוכה תהיה הזקנה אשר סבבה לחבר זאת השירה העדינה ׃ ויסף משלו ויאמר

מה לידותון ג־ לדוד שיר לבך על כל שר שיר יסף ׃
לו התערב אסף עמך אז יהיה ה־ ממעיט אסף ׃

ואען ואומר אל הספר הדובר בי ׃ מדוע ברכת הזקן והוא אויבי ׃ ואם בעבור השיר אשר עלה בלבי ׃ אם אדברה לא יחשך כאבי ׃ כי קול השיר לי קול ענות ׃ כי סגרו דלתים בשוק ושפלו הטוחנות ׃ ואין חור פי כאשר היה כימי חרפי ׃ ועם הזקן ימי היו כשפי ׃ ורים פי רשפי ׃ ועל כי לא הקיץ פי קצפי ׃ נשאת משלי ואומר

צר לי זוקן מי יתן לי כאשר בימי חר־ פי חזר פי ׃
אקרא אל פי לא יענני על כי לא ה־ קץ פי קצפי ׃

אמרי

אמרי שיבה	מה לי ולך	כי תחריבי הר	פי	הרפי ׃
מה אצטדס	מה אוחיל איך	אמצא אם יש תוך	פי	תקפי ׃
היה טובי	רב אך לבי	מיום שב לא נוק-	פי	נקפי ׃
היה יומי	יום אל עם	אך מעת הע- ניש	פי	נשפי ׃
היו רשפי	תבל הבל	וריק אבן ריש	פי	רשפי ׃
קלו שברי	תבל עלי	לא יכבדו אך	פי	אכפי ׃
הה שכחתי	אכזול לחמי	עד כי ישאל אן	פי	אנפי ׃
ישנא לבי	אוסף שדי	מיום שב למ- אום	פי	אספי ׃
לא הבחנתי	לא האמנתי	יום היה אל כוס	פי	כספי ׃
כי יד זוקן תו-	באיבני	אז אפנה אל עוז	פי	ערפי ׃
היה אתמול	לבי עלז	ולמרחוק תר	פי	טרפי ׃
שליו הי-	תי בשלומו	אבן מיום זע	פי	זעפי ׃
צר לי נכאב	בבחורותי	מדוע לא כס	פי	כספי ׃
איך השארתי	קנין כסף	איך לא בא אז אל	פי	אלפי ׃
יאמר זוקן	מה תרדוף לי	על כי אין למ- רוד	פי	רדפי ׃
זוקן ארדוף	וכצר אהדוף	על כי לקח הוד	פי	הדפי ׃
נפשי עורי	לקראת ערי	זוקן המח- ריד	פי	רדפי ׃
זוקן אוי בך	על כן חרבך	עליו כי הכ- שיל	פי	שלפי ׃
לא תאסוף אל	תעיד אך	עורף המכ- עיר	פי	ערפי ׃
רוח קדים	קומי ופחי	זוקן לא יש- קיש	פי	קטפי ׃
אש אוכלת	ומלהטת	זוקן כי הח- סיר	פי	שרפי ׃
שבולת מים	ומצולח	זוקן כי הפ- שיט	פי	שטפי ׃
חיה רעה	ומשכלת	זוקן כי י- חיט	פי	חטפי ׃
חשכת יום	צרה ומבוכה	זוקן כי הס- עיט	פי	עטפי ׃
אם יאמרו ר-	עי תחת מה	לזוקן יד- שיט	פי	שטפי ׃
זה לזוקן	תחת כי לא	יתן כימי חו---פי		חור פיו

ויאמר השר צדקת בכל אשר אמרת מן הזקנה · אחרי אשר בה ישתבל החגב ותפר האביונה ואין אחר כלות האיש ערכה · וסוגרו דלתים בשוק בשפל קול הטחנה · והזקנים בברות הזמן ילכשו ובטלו הטוחנות כי מעטו · ואען ואומר לא זה הדרך ולא זו העיר · כי הזקן אם בלתי יבעיר בעבור המות הבא אחריו והיכר לאיש בכל שעריו · ואין שריד כמגוריו ואכי הנבר הדבר אשר מעידי החרידני הוא הקבר · אשר הוא סוף ושבר על שבר וראיתי בכלות הרננים הקיפאים על שמריהם והשאננים · היו לפני רטבים ורעננים ייבשו עצמותיהם ועבשו הפרודות תחת מגרפותיהם · והתנבלו עדים ומעיליהם · ונתונים ביד גוזלי עורם מעליהם · ושארם מעל עצמותם ותהי נבלתם

כסוחה

יכסוהו ׃ לא תערב לי כל שמחה · ואיך כעלוז ובית מועד לכל חי לעשיר ולהלך · והתמותם אל ככל תלך · וגם למחר אני קרוא לה עם המלך ׃

ואשא משלי ואומר

מי ב־ זמן חכמי־ לך ישאלו · ואו־ מרה דודים אני הגבר ·
לא הד־ חרידני לבד הקבר ׃ עת אז־ כרהו כל ששנוני גלו ׃
כי אד־ ברה רבים אשר צללו תוך מי תהומותיו ואיש לא עבר
פניו יהבי ילכון ושור אל שבר ירוו בכוסות ל־ ענה הרעלו ׃

אראה נבלות רז־ זנים עבשו הקו־ דרים ולפי שאול נפזרו ׃
יאמרו עצמנו אשר יבשו גאוה תמול לבשו והיום זרו ׃
חתע־ תדו חיים דהתקדשו להיות אשר נהיו והתאזרו ׃

ויאמר הסר מאשר רעיונך מן המות פוחדים ורוהים · עמדנו תמהים כאשר צדיקים והחסידים אחרי ה' נכהים · ואל מי ישגעתו במתים וכמהים · ואמרנו מתי אבא ואראה פני אלהים · ואען ואומר נדקת מן החסידים · אשר לדבר ה' חרדים · כיען לקבור פרי מעלליהם עתידים · אתכם אני איך לא אחרד · ואראה יומי מאד רד · והנני מתאוי כפרד · מעותד אל הנסיעה הגדולה · ואין צדה לנפשי האמולה · ומה אדבר ומה אצטדק והנה אלו חכמים ילכו דרך יום או יומים · וימס לבבם ויהי למים · ילכו ויצטיידו פלפלת ממתאותיהם אוכל כאשר יוכלון טרח יתעתדו · ולי דרך למאד רחוק · ויגורי עברו תורות אלפו חק · ואין לחם ואין בידם · לטרח נפשי הטרודה ׃

ואשא משלי ואומר

אלו אנשים י־ לכו אל עבר ־הים יכינון הון ויצטיירו ׃
ישאו לפי אכלם ויתעתדו ולחוף אניות י־ חלפו אברו ׃
צר לי גמחר א־ לכה אל קבר תנוד יחידתי למקום נדרו ׃
נפשות אוילים פן־ שעים בגדו אין הון ואין צידה ואין לי שברו ׃

אי הון ואי צידה אשר הכנתי · אל מע־ ברות מות אשר אעבורה
אי ע־ דות אלי אשר האמנתי · איה ברית אלי אשר אצורה ׃
איה חסדים ב־ עדם נשענתי · מי זה זרעם ו־ אני אקצורה ׃

ואיך

ואיך לא אבוש ולא אכלם · ולא יפלו פני אני המתעלם · והנה אם רץ לקראת רץ
ומגיד לקראת מגיד · יבואני מפאת שר או נגיד · ואותי במשפט יביא · יכתת
מורשי לבבי · ויענני על ברכי וכפות רגלי · תסמר שערת בשרי ואימות מות יפלו עלי ·
ואיך לא אחרד ואנכי איש תככים · ונקראתי לפני מלך מלכי המלכים · ויזכרני ונשפטם
יחד · הלא יאחזני פחד · ואשא משלי ואומר ·

אויה לנפשי מה מאד יראתי · אלה אני קרוא למשפט מלך ·
יזל בטל דמעי ורוחי תלך · נפשי אזי למ־ ותה הערתי ·
צר לי עמתי נ אני נקראתי · לפני אדון עולם ראו איך אלך ·
מה מ־ תבונה ך־ אמונה הילך · טוב לי אני עוד שם ולא נבראתי ·

אויה יחידתי ואיך לא תחשבי · מחר אשר תסעי ראי אן תחני ·
יום שידבר בך ראי מה תעני ·
מכם רדי נפשי ועל עפר שבי · ערש רבדתו לך המקום שם תשכבי
מצרף וכור לאל ובו תבחני ·

ויאמר הספר אחרי אשר כל מעשה אנשי העולם · האדם יביא במשפט על כל נעלם ·
ועל טוב ועל רע בגמול ישולם · וידע זה האדם מכלם · תמה אני איך איש חוטא לעולם
ואען ואומר אליך הספר אין זה רק הכחש ישיאם · ולאכול מעץ הדעת טוב ורע יביאם ·
וכאשר סערת ה' הזרם ורוח תשאם · יפלאו על רעה תבואם · ויעמדו כעד
תגמול מעשיהם תמהים · ויאמרו מה זאת עשה לנו אלהים ·
ואשא משלי ואומר

יצר לבבנו ברשעו אחרי עיני יהלך הוא אשר בלנו ·
נפול במכמוריו ואחר נאמרה מה זאת אשר עשה אלהים לנו ·

ותקטן זאת בעיני היצר ויבכנו · והעלים עינינו מראות דברי נביאנו · ואיך יעמוד
לבנו ותחזקנה ידינו · ואלו מפאת מלך אגרת תבואנו · נחרד למולה ונפיק
חכמינו ונבונינו לפתור לנו האגרת · ולדעת הדברים אשר היא אוגרת · ולא נשקוט עד
תהיה לנו פתירה · ונדע מספר האגרת ואת סברה · ואחרי זאת ישימו כל בני אדם · כל
לבבם וכל נפשם וכל מאודם · לתלאות מצות מלכם ואם הוא בשר ודם · ואיך לא נכלם
אנחנו המתעלמים · נלכים אלמים · אשר מלך מלכי המלכים קראנו ביד עבדיו הנביאים
· ונידם מצות וחקים נפלאים · ומשפטים צדיקים ונוראים · יעד טוב לצדיקים · וארור
לאשר לא יקים · ואין קורא בשמו לדעת כינם · ומתעורר להחזיק בם ·
ואשא משלי ואומר כביאנו

בְּבִיאָנוּ קְרָאוּנוּ לַעֲבֹרָה אֱלֹהִים חַי וְהַבֵּט אֶל בְּרִיתוֹ׃
בְּיָדָם מִ- כְּתָבֵי חוּקִים וְתוֹרוֹת אֲשֶׁר צִוָּה בְּסִינַי לַ- עֲדָתוֹ׃
וְלֹא חָרְדוּ לְמוֹלָם חַ- לְבָבוֹת וְאֵין נֵעוֹר כְּהַיּוֹם מִ- שְּׁנָתוֹ׃
וְלֹא נִבּוֹשׁ וְצִירִים יָא- חֲזוּנוּ בְּהִשָּׁמַע דְּבַר מֶלֶךְ וְדָתוֹ׃

ומן התימה מכל אשר קדם. הוא שהטביע ה׳ ית׳ טבעים וכוחות באדם. קצתם ידענום וקצתם נעלם ממנו סודם. ונוה הטבעים והכוחות הנזכרים. להיות אל משמעת האדם סרים. ונוה את האדם לעבוד אותו. ולחקור כפי היכולת מציאותו. והנה יצירותינו וכחותינו. שומרים מצות אלהינו. ימצאם כל איש ממנו בצאתו ובבואו. כנכנים איש איש על עבודתו ועל משאו. ואנחנו כהיה מצות אלהינו ממרים. ומראות מצותיו וחקותיו עוברים. והנה אם ימרו כחותינו ויצורינו. במה שנו לעבוד אותנו. כאשר מרדנו במה שצוינו לעבוד אנו. וימרדו בנו כאשר מרדנו. הן גוענו אבדנו כולנו אבדנו: ואשא משלי ואומר:

צִוּוּ יְצִירוֹתַי עֲבוֹד אוֹתִי וְצִ- וִּיתִי עֲבוֹד אֵל חַי וְלֹא עָבַדְתִּי׃
אִם כֹּה יְצִירַי יָמְ- עֲלוּ אֲבַדְתִּי אֶנְאַץ אֲנִי מוּסָר וְלֹא נֶאֱצוּ׃
אֵיךְ אֶפְ- רְצָה גָּדֵר וְהֵם לֹא פָּרְצוּ לֹא בָ- גְדוּ בִּי וַ- אֲנִי בָגַדְתִּי׃
אוֹיָה לְנַפְשִׁי רַ- אֲנִי רָבַדְתִּי עַרְשָׁה שְׁאוֹל וּמַזַּ- זָעֲיָה יִקְצוּ׃

נַפְשִׁי קְשַׁת רוּחַ הֲלֹא תִכָּלְמִי כִּי כֹל יְצוּרַי שָׁ- מְרוּ מִשְׁמֶרֶת
מִצְוַת אֱלֹהַיִךְ וְאַתְּ מֵאַנְתְּ׃
הַשּׁוֹ- אֲפַה רוּחַ הֲלֹא תִכָּלְמִי מָה תַּ- עֲשִׂי רִשְׁעָה בְּאֵשׁ בּוֹעֶרֶת
יוֹם בֹּא חֲבָלִים לָךְ וּמָה נֶּחָמַתְּ׃

ואיך לא יפלו פנינו. והנה אם אנוש בערכנו. ישמור תנועתנו וימשש אהלינו. כתחקה על שרשי רגלינו. כעבור ברוחנו. וכייסיר פעולותינו בכל כחנו. ואם אין בידינו נרקיקהו. ואם יומתק בפינו דבר רע בתוך חכנו נכחעהו. ולא יבושו הבוגדים מאדיהם. היוצר יחד לבם המבין אל כל מעשיהם. ואיך לא נפקח עינינו לחזות. כי האלהים עשה לנו את הנפש הזאת. ונתן בנו חכמה ותבונה ודעת. ועין רואה ואוזן שומעת. ואיך כל לב לא יחרד וכל עין לא ידמע. היוצר עין הלא יביט ואם הנוטע אוזן הלא ישמע. אם נסתר במסתרים ולא יראנו. ואיך לא נבוש מבוראנו. והנה נעלים רוע מעללינו מאנשים אשר כגילנו. ולא נבוש מן המשקיף סתרינו ונגלינו. הבוחן יחד לבותנו וכליותנו. ואשא משלי ואומר:

חָרַדְתִּי בְּלִבִּי אִם יְלוּד אִשָּׁה קְצַר יָמִים שְׂבַע רוֹגֶז יְמַשֵּׁשׁ אֹהָלִי׃
יִשְׁמוֹר תְּנוּעוֹתַי וְיַשְׁקִיף פָּעֳלִי אַף סָרַח אֵיתָן לְרוּחִי מַעְצָר׃

אשיר פעולותי ואהיה נעצר אם בי יהי און ונגע או חלי ׃
אכתוש גאון לבי ברפיפות בעלי אאיר פני נפשי כמו האור וצר ׃

מה אל מרה נבאב ויוצר עין בוחן לכליותי וידו רקמה ׃
גלמי וכל רעי בספרו נכתבו ׃

הוציא יסוד עולם ליש מאין משקיף סתרינו ואיך נתחבאהו
להסתיר עצתינו ודרכיו נצבו ׃

ויען השר ויאמר חידותיך וכמלאותיך הקשבתי ◦ ואין הזקנה דבר רע כאשר חשבתי ◦ ואשר הגיע אליה אחרית ◦ כי היא תבואנו להיות במה שיהיה אחרית ◦ והאומר אל השר חייך כן דברת ◦ כאשר הזקנה פארת ◦ כי המגיע אליה תגדל מעלתו ◦ ויהיה חפשי מתשא הזמן ועבודתו ◦ ויכבוש את רסן תאותו ◦ ואל יאמר הזקן לא אהיה חוכם ◦ הן אני עץ יבש ◦ כי בהיותו רסן תאותו כובש ◦ הוא עדי השכל לובש ◦ ואשא משלי ואומר ◦

יום נבערתי מן הילדות אז לבשתי בגדי חופש ׃
כי ראיתי את יד שכלי כובשת רך סן הנפש ׃

ויאמר השר השמעתני מדבר הזקן נוראות ◦ ומן הקבר והמספד כפלאות ◦ עד אשר אל מעלת החרדים אל דבר האל ית' הגעתני ◦ אמנם העונש אשר תהיה לנפש המקברת לא הודעתני ◦ והנני לדעת דבר המספד נכסף ◦ ואם סירי לאיש כחסף ◦ ויען ויאמר ידע אדוני הנעלה ◦ כי סוד המספד לאיש לא נגלה ◦ פן ממוראו כל איש מראות טוב יתיאש ◦ אמנם יאמרו החכמים בעדו כי הוא אש אוכלה אש ◦ וכמכעו מלתארנו ◦ פן עת בספרהו ◦ לדבר מך מערכו כעריכהו ◦ וכאשר נחשב להגדיל ענינו כפחיתהו ◦ ולכן יש לגעור בתאות הזמן ◦ אשר יפריעו העם ממעשה עבודת האל הנאמן ◦ וכשיידה יראת ונרגיע ◦ ונרכב מרכבות המעשים טובים ואל מחוז חפצנו נגיע ◦ ואשא משלי ואומר ◦

דבר שמעתיו יום ליום יביע יאמרו אשר תופת בתוכנו להבות ׃
אש אל בלה רשעה ונפשות שובבות אין שר ומליץ בה עדם מפגיע ׃
מה לי ולך יצרי אשר תפריע במה עשי אותי בהבלי ערבות ׃
אצטדה יראה וארכב מרכבות המעשים טובים ואז ארגיע ׃

כי בה זמן אותי יהי מבטיח קטן וגדול עם כסיל ובער ׃
בא יום חליפתם וספו תמו ׃
איכה תהומות הזמן אגיע אל פי ולא אשכיל כבהמות יער ׃
ליסוד באות שכל אשר נשמו ׃

ויאמר

ואמר הספר הנה חברת שירים בענין החשק בימי הנעורים, ושירי יגונים וקינים,
בעת החלו לבוא ימי הזקונים, ועתה אמור נא האם חברת שירים בדברי
חכמה, ובמצות התורה התמימה, ואען ואומר חברתי, ועל שלש עשרה עקרי האמונה
שיר אמרתי. והוא בעניניו אחד כשלח, אשר בכתם טהור לא יסולח, ויתמה השר ויאמר
ואיך יכולת לחבר ענינים נפרדים, ולתתם בשיר אחד כצמדים, ואען ואומר יכולתי
ויהיו בידי לאחדים, ובמערכת השיר רוכבים צמדים, והנה לך השיר קום השר וטעם
ענייניו, ועמוד על גרגרותיך פניניו:

אפתח בכנור על עלמות שיר   אשים יסוד הדת רפידתו:
בנוי לתלפיות בטורי בין   על הר־ ררי קדש יסודתו:
גלגל תכונות רום כרוב דיעה   הולך וסובב על נקדתו:
בו כו־ כבי חכמה יאירון על   תשבץ תכונתו וחידתו:
אחבוש לראשון מג־ בעות שכל   סוד הר־ אמון חשב אפדתו:
אשים סביבו תו־ כחות מוסר   סביב כזר זהב למסגרתו:
בו הר־ אמונה ת־ הוה שורה   החן והצדק גבולתו:
על או־ פניו דבור ותפוחי   זהב סגורים הם במשכיתו:
חיו לריחו שו־ בני עפר   עת יו־ זלו בשמי ערוגתו:
טורים שנים הם עלי שבעים   על ר־ צפת כבוד מנוחתו:
בו מו־ סדות הדת שלש עשרה   הנם יצוקים עם יצוקתו:
אחלי ותחנוני יהי עם־   נואל ורוחו בו־ ארוגתו:
קרבו פתאים ל־ חמו לחמי   התבו־ ננו שירי ותוכחתו:
השיר יהי לכם כליל התק־   דש חג ושמחת לב בשמחתו:
כי מו־ צאו הוא י־ מצא חיים   אך חו־ טאו חומס יחידתו:
עמו הלא עצה ותושיה   בו תו־ כחות חיים להודותו:
תרתי בלבי ל־ חקור סוד אל   אתבו־ ננה רעם גבורתו:
עד כי אשר באתי למקדשו   אשכיל ואבינה לאחריתו:
ואח־ שבה ואו־ דעה כי הוא   עלת מציאות כל וסבתו:
נמצא אבל לא מ־ זמן מוגבל   רוכב שמי קדם בגאותו:
מי בו־ שחקים י־ ערוך אליו   ידמה לשם קדשו ותפארתו:
נקרא שמו שדי ומסתפק   כי לא יהי בצרך לזולתו:
יבטל מציאות כל אשר נמצא   אם נו־ חשוב בטול מציאותו:
אם י־ עלה על לב אנוש בטול   זה הו־ מציאות מ־ תכונתו:
לא בו־ אמין עם זה ולא יושבל   חסרון בצד מה מ־ שלמותו:
אחד ויחודו מאד נעלם   מי יו־ עמוד על סוד אמתתו:
אחד ולא במין אשר יכלול   תחתיו פרשים בו־ אגדתו:

אחד ולא בגוף אשר נחלק
לא גוף ולא כח בתוך הגוף
וכל ת־ ארים תמצא יהואר בם
קדמון ואין נמצא כקדמותך
לא נמ־ צאה מצוי בשם קדמון
ארון לכל נמצא אשר המציא
כל ה־ מצוים מ־ לבדו הם
חשים ומתגבלים ומוכרחים
רשיון וחפץ לא יהי בהם
אל כל אשר יפנה לזולתך
צופה ויודע סתרינו
ארץ ושמים וצבאותם
גומל לאיש צדיק כצדקתך
הכין ופעל זו־ הרי חכמה
השקיף באור שכל וזרח על
נביא כמשה לא קדמהו
אם י־ היה נביא תהי על יד
אכן נבואת ה־ מחוקק פה
נביא נבואה לא תבואהו
או ב־ הקיצו אם יהי נבא
אכן נבואת נ־ אמן בית
כל ה־ נביאים נ־ באים המה
אכן נבואת ה־ מחוקק היא
תורת אמת ה־ יתה במו פיהו
תורה אשר היא ת־ עמוד נצח
ונבא לקץ ימין משיחנו
טפח ברורה י־ הפוך אל עם
ישת־ חוו אף י־ קרו עמים
ישיב נוה צדק והר קדש
יציץ ופרח י־ עקב עבדו
אל תי־ ראו הולכי קודרנית
שובו לבצרון אסירי ה
ולכו חזו בין עו־ בדי אל ח
יום י־ היו זדים וכל עושי
יהיו בקש ובמוץ ליום הבא

הוא ל־ חלקים ב־ חלומתך
אכן מיוחד הוא באחדותך
הם ת־ ארים מורים פעולתך
ראשון ואין ראשית לראשיתו
אם כ־ עריכו לקדמותך
שופט יצוריו ב־ אדנותך
מתפ עלים סרים למשמעתך
הם ל־ עבוד איש איש עבודתך
אכן רצונך עם גזרתך
ימרה רצון קונו ומצותך
סועד יצוריו ב־ אלהותך
לא י־ עזוב אותם לגבהותך
ישיב לאיש רשע כרשעתך
שפע נבואת עם סגלתך
משה נביאו נ־ אמן ביתו
גם א־ חריו לא קם במעלתך
מלאך ואמצעי נבואתך
אל פה ומביט את תמונתך
רק ב־ חלום לילה להשלשתך
יתב־ טלו חושיו בשמותך
עליו והוא יעצב בחזקתך
ברצון אלהים חי ודברתך
תמיד בכל עתים וברצותך
וברית אלהים ה־ יחה אתך
וברית עדי עולם עמידתך
לא י־ חליף דת אל ואמרתך
לא י־ דעו אל חי וסוד דתך
אז ל־ הדום רגלי שכינתך
ציון כליל יופי בקדמותך
עת כי יחיה את נבלתך
השו־ מרים חקיו ומשמרתך
התקות מחכי קץ ישועתך
בינות אשר לא י־ עבוד אותך
רשעה הדופים אז בעברתך
ותל־ הטם אשו ולהבתך

יזרח עליכם אז יראי אל שמש צדקה אור ישועתו ׃
יגדל וישתבח אדון עולם ברוך עדי עד שם קדושתו ׃
הצור נצחנו נעימותו הנו עלם סודו ועצמותו ׃
יום נכ־ ספו לבות להגדילו ולרו ממו איש איש בברכתו ׃
תשוב תהלת הד־ לשונות אז לאות וקצור מ־ גדלתו ׃
בעת אשר ישת־ דלו לבות לחקור יסוד הודו ומהותו ׃
תשוב ידיעתם אזי סכלות תקצר ידיהם מ־ ידיעתו ׃
לכן בשירי אש־ מרה אל פי במחסום ודומיה תהלתו ׃

ויאמר השר ראיתי קול רעמך בגלגל החרוזים · סובב חרוזים · וכל איש בלתך מידידות יתיאש · כי קול אהבתך חוצב להבות אש · והנני נשבע באשר נפשו לכן את הנפש הזאת · כי אין צריך אליך במליצה ובחרוזות כרוך אשר הכיתך עד הנוס · כי בלעדיך נפשי תזנח משלום ועתה השבעה לי ראש פתחתי · אל תפקד באהבתי · ואם תענה עוד בנדודך לבבי · ואען ואומר ידע אדוני כי המערכי · כי אהבתך מקדם חמדתיה · ועל גרגרותי ענק ענדתיה · אחרי אשר מצאתיה פה אשב כי אויתיה · ואשב עם השר לארות את מורו ועדנין לאכול ׃ בשמחה ובטוב לבב מרוב כל ׃

נשלמה המחברת הרביעית · תהלה לאל חי

המחברת החמשית

אמר המחבר

הייתי עם השר ביום פורים · עם עדת נכבדים ושרים · ועמהם היו חברת משוררים באו מארץ מרחק ולבם לכל מכבר ישחק · ונחיה בעיניהם כחגבים · חשבו שיריהם שירי עגבים · ויאמר אלי השר בעשה לנו שם ביום הזה · למען ידעו כל המשוררים כי ניבם כבזה ונבזה · ושכלם שובב ותוזה · ואין צריך אלינו בכל הארץ ופרצנו בגבול כל המליצות פרץ · וזה הדבר אשר נעשה נדבר בענינים שונים · אני אדבר בתחלה ודבריך יהיו לדברי עונים · וכל אחד מתנו חידותו יזכור · פעם נדבר בענין העגל ופעם בענין השכור · ופעם נדבר בענין בעל הקרנים · ופעם בענין הקדשה היא בעינים · ופעם נדבר בענין הכילי ופעם בענין הארך · ופעם בענין הנורך ופעם בענין הירחא · ופעם בענין האהבה והשנאה · ופעם בענין הקנאה · למען ידעו בני אשכת ובני סכנאה · והעם ומשורריהם · כי ערומים הם ולכו החידות הנעלמות · והמליצות הרמות · קראו בשמותם עלי אדמות · ואען ואומר אמן הכני אשכם מתני · ולבאת אל המערכה אעורר רעיוני · ואעמוד על גרגרות אמרי פניני · לרגל המלאכה אשר לפני · ויאמר השר לעיני הזקנים והאורים · שמעו נא המורים · יש לי בן עגל · כעבד ישאף צל · ובכל אשר יתחטא יתנבל · וחפצתי לענות פעולותיו · היש פה איש יתנדב לענות על מה שאזכיר מאודותיו · ואען ואומר הנני אני לענות אל מאתריך בכסף · דבר ולא אתה אסף ׃ ויאמר

ויאמר השר

בני בכל אשר יחטא יתנצל
אם השינה היא למיתה אחד משלשים
בני יפול אל הפחת ומעלות כמנו יתיאש
בני יותר עצל מגלגל שבתי
אומר לשינת בני על כל דבר עלית
אלו הדברים שאין להם שיעור הפיאה והראיון
שינת בני מיתה מקרית
לו היה קץ המשיח תלוי בקץ שינת בני ותרדמתו
בני יאכל ושבע ודשן
בני ישן עד שעה רביעית בתוך התכריכים
בני יראה הסחורות ויפים
בני יחסר בגד ללבוש ולחם לאכול
בני שמחתו בחגים ובמועדים
בני יראה אשתו נתונה ביד חושק
שינת בני ארוכה מיום הזכרון
בני יאמר ישנתי אז ינוח לי
בני יאמר אם אין בגן עדן אלדים שינה
בני יראה הסחורה ושכחיה
בני יראה שפתי חשוקתו יאדימו כתולע
בכר נסו חכמי האמת

ויען ואומר

ואם כל עצו ופרי אדמתו יירש הצלצל ׃
המיתה לשינת בנך אחד מששים ׃
לדמיון החמור שישרף ולא יברח מן האש
ועל ימי החול יאמר אלה הם שבתותי
כי היא מן הדברים שאין להם תכלית ׃
ושינת בנך על כל דבר עליון
כי יש לה ראשית ואין לה אחרית ׃
התיאשו היהודים כבר מביאתו ׃
והוא ער ולבו ישן ׃
ויאמר כל ישראל בני מלכים ׃
ויאמר מי יעבור לנו את הים ׃
ויאמר הנני אלדים ויש לי כל ׃
להיות השמחה והמנוחה רוכבים צמדים ׃
ולא יציל עשוק מיד עושק ׃
ויחריש לקוראיו ואם יקראו בגרון ׃
וזה היה חלקי מכל עמלי ׃
לא תהיה נפשי בו דשנה ׃
ויאמר מי יעלה לנו השמים ויקחיה ׃
ולא יבוא לראות את הקדש כבלע ׃
כי לו יניחו העצל בשנתו ימצאו מת ׃

ויהי כאשר תמנו לתאר ענין העצלנות ׳ וזכרנו תמנו הוללות וסכלות ׳ ושמעו השרים
והתעוררים דברי השר ואשר ענהו ׳ ויתמהו האנשים איש אל רעהו : ויאמר השר
אלי הנה כה הואלתי לדבר ׳ וכאשר עזרתני אתה החבר : לגנות העצלנות ׳ גם לי אח
בעל הוללות : והוא שותה שכור ׳ תעוררני עוד נגינתו לזכור : ויען ויאמר אחיך השר
לא ידעתי אכנה ׳ תקרא ואנכי אענה ״ ומטרה לחצי דבריך תציבני ׳ אז אדבר והשיבני
״ ויאמר השר דבר אתה ואנכי אקשיב ׳ ולמאמריך אהיה מקשיב:

ואומרה

אחיך השר ישתה לצמאו גלי ים
חי אני אם אדבר על אחיך כזבים
אין שמחה כראות אחיך פיו מנבל
אין טוב בזמן כראות אחיך שכור

ויאמר השר

והניף ידו על ההר בעים ׃
אם לא ראיתיו מתפלל בעת הברד ✚ תשבח ענבים
הוא כשוכב בלב ים וכשוכב בראש חבל ׃
ישתה רשבת רישו ועמלו לא יזכור ׃

אחיך

אחיך כאשר יקץ מיינו   יאמר כי נפלה דליקה בגרונו ׃
אחיך היין כל עמלו בית אביו ישה   ולו היה ים סוף יין לא הצרכנו למטה משה ׃
יאמר אחיך ישר באדם אין   כי אם השותים במזרקי יין ׃
החכם יצמא והוא יוצא המיימה   ואחי שכור מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה
יאמ׳ אחיך היין תערוג על העולם והפכו   ולארץ לא יכופר ליין אשר שופך בה כ״א בדם שופכו
יאמר אחיך מי יתן וכוסי אשתה ואשבע   ובמותי בתוך היין אטבע ׃

בשמוע השרים הדיותיכו תוהו, והמשוררים פחדו ורתתו : ולשונם לחכם דבקה העצה כלהו, כי אמר לא סופר להם ראו : ויאמר השר חי אני כי כדבר מן האריס אמר הנה מקרין ומפרים : ומאסתי אמר תטחן לאחר, ואני אהיה במלכותי פניקס מסחר : והותרה אל השר אמר, כי אנכי לענות אל מאתריך מיחל ׃

ויאמר השר   ויען ואומר

פלונית ישאלו בעדה איה הקדשה הוא בעינים   ובעלה הוא האיל אשר ראית בעל הקרנים ׃
נדיבות פלונית על כל נדיבות עופה   כי תתנדב לכל בנפשה ובגופה ׃
פלנית אספה כל מדה מגונה   ואחריה לא זונה ׃
איך פלנית מחשק תתיאש   ותחתיה נהפך כמו אש ׃
פלוני לו היה מנגח בקרניו   כל חיות לא יעמדו לפניו ׃
פלוני ידענוהו מתמול שלשום שור נגח   וקרני ראם קרניו בהם עמים ינגח ׃
פלוני לו ראה קרניו התאבל   כי לא ישאום ארבעים אלף נושאי סבל ׃
פלוני בן חמשים שנה ולא יעבוד   ואשתו דרשה קרנו תרום בכבוד ׃
פלוני יושב באוהל הלמוד ובמשכנותיו   ואשתו לומדת ועשית קרנותיו על ד׳ פנותיו
פלונית מדושתי ובן גרני   ובעלה גנב משירת חנה רמה קרני ׃
כמה חיה פלוני שמן ודשן   אלו היו קרנותיו קרנות שן
לפלוני שבן ישכון בסתר אהלו   וקרנים מידו לו ׃
קרני פלוני לו ראה צדקיה בן כנענה אותם   אמר לאחאב באלה תנגח ארם עד כלותם ׃
פלוני היה אדם בצורת פניו   לולי אשר קרן חזות בין עיניו ׃
בעד קרני פלוני יאמרו העדה   אלה הקרנות אשר זרו את יהודה ׃
פלוני אלו בא ביערה ועבר בין אילניו   נאחז בסבך בקרניו ׃
פלונית במעשיה בעלה תצדיק   לקיים תרוממנה קרנות צדיק ׃
דרך השוורים לנגח העמים   ופלוני ינגח לבמן ושדיין כמו בן ראמים ׃
פלוני לו ראו קרניו העתודים ברכוהו   ולו פגעו בו האילים המליכוהו ׃

ויען כאמר המלכנו לנגות כבעל הקרנים, ואשתו גומר בת דבלים, במלכות כחמדת להשכיל ותאוה הם לעינים, כמלאת פי השרים וכעס שחוק, ופערו פיהם לנגד המשוררים

שנאת החתול אל העכברים
שנאת החכמים לאיש נבוב וריק
שנאת העלמות לאנשי השיבה
שנאת התרנגולים ליום התרועה

שנאת בנות החן אל הזרים ׃
שנאת הנערים לרחיצת הראש והמסרק
שנאת אנשי סוד למוציאי דבה ׃
שנאת העבד והתלמיד למקל ורצועה ׃

ויאמר השר אלי חי אני בזאת תבחן · אם בעיני המשוררים תמצא חן׃ אני אתאר האהבה במשלי · ואתה לתאר השנאה תשיב אלי · ואען ואומר כל מחסורך עלי

ויאמר השר

אהבת האב על הבן
אהבת העצל אל השינה
אהבת הישמעלים אל הצהר
אהבת האדם לראות פלא
אהבת האיש אל העושר
אהבת הסובא אל היין
אהבת החשוקה לדודה
אהבת הקרח אל הכובע
אהבת השכור לפורים
אהבת האשה לבתה
אהבת השועל לעלות בפרצות

ואען ואומר

שנאת התופר אל הגבן ׃
שנאת הבחור אל הזקנה ׃
שנאת הזקנים עלות בהר ׃
שנאת האסיר לבית כלא ׃
שנאת הרמאי אל היושר ׃
שנאת החסידים לכלי זין ׃
שנאת הכסילים לתורה ולתעודה ׃
שנאת בעל הבר אל השובע ׃
שנאת הזולל וסובא ליום הכפורים ׃
שנאת הכלה לחמותה ׃
שנאת היחף לטיט חוצות ׃

ויאמר השר יש לי שכנה תחפיר השמש באלה · ובעלה מעוף צוקה ואפלה׃ כדבר על שכניהם מענין המאורע · ונדבר על הטוב טוב ועל הרע רע׃ ואומר אל השר שכני · ולכל אשר תחפוץ תטני׃

ויאמר השר

פלונית תחפיר הירח ובעלה כתוא מכמר
פלונית מעשה ידי אומן
פלונית לא תוכר בין המלאכים אם בהם תתערב
פלונית לא יבוזו לנותן באהבתה הנפש והרכוש
במעט שלא עשיתי שתי וערב
במעט שלא עשיתי ערב ושתי

ואען ואומר

ובשניהם מראה הערב והבקר אשר נאמר ׃
ובעלה לא יעשה בו הפחם סימן ׃
ובעלה אלו היו לו כנפים חשבנוהו לעורב ׃
ובעלה יאמרו בעדו יגיע מצרים וסחר כוש ׃
בראותי הגבירה יום ובעלה ערב ׃
בראותי הגבירה חכמה ובעלה פתי ׃

ויאמר השר יש לי חבר תנעם אלי חברתו · לבי בוער באהבתו׃ ועתה במשול מתק החברה · אשר לא יותן סגור תחתיה ולא ישקל כסף מחירה׃ ואומר אל השר חורה חידתך ואשמעכה · ואני אעריך תשובותי ואענכה׃ ויאמר

ואומרה

פלונית יראה יראת הושבת על המשבר
יראת איש לפני מלך ידבר
יראת העברי מן הנצרי
יראת הנץ על היונה
יראת הכבש מן הזאבים
יראת יצחק בעת העקידה

ויען השר

יראת האניה חשבה להשבר ׃
יראת המנאפת פן תתעבר ׃
יראת הנחש מן הצרי ׃
יראת הרוח על אנשי הספינה ׃
יראת הארנבת מן הכלבים ׃
יראת הנפש החוטאת העולה על מוקדה

ויאמר השר יש לי עבד ואני סבלתיו · ולולי יראת אלהי על פני הכתיו ׃ אתה תתלוש הסכלה · והכה תמוכתי אחריך כלם ׃

ואומרה

פלוני שנאתיו שנאת החלש אל הסבוב
שנאת החשוקים אל הירח
שנאת האסטומכא אל החלב
שנאת העשיר אל העני
שנאת השכור לנדר
שנאת בעל הגרב לזבובים
שנאת המים אל האש
שנאת האשה למעוך וכתות
שנאת החמור אל הבציר
שנאת האסיר אל חכבל
שנאת העכבר אל העקרבים
שנאת חאף אל הזבל
שנאת הערום אל הסתיו
שנאת הבעורה אל המראה
שנאת והאשה לסרים
שנאת החושק למתאמצת
שנאת השור לדרבן
שנאת הזולל וסובא אל הצומות
שנאת העני אל הבת
שנאת הנכבד לבני פרחח
שנאת הנדיב אל הנבל
שנאת בעל הגרב אל השרית

ויען השר

שנאת העכביש אל הזבוב ׃
שנאת העצל לשמש הזורח ׃
שנאת הזאב אל הכלב ׃
שנאת המזנה אל איש מלשני ׃
שנאת הישמעאל אל החזיר ׃
שנאת הכילי לנדיבים ׃
שנאת החרוץ אל המתיאש ׃
שנאת המגורשת לגט כריתות ׃
שנאת העצל אל עת הקציר ׃
שנאת הגנב אל החבל ׃
שנאת היין אל העצבים ׃
שנאת המתאבלים לפורטם על פי הנבל
שנאת המהלך בשרב לרוב כסותיו ׃
שנאת השובב לדברי הנבואה ׃
שנאת השור לאריס והראש לגרים ׃
שנאת חג המצות למחמצת ׃
שנאת עם הארץ לרבן ׃
שנאת בעל מרה שחורה אל החלומות ׃
שנאת הבנים לשמש ושבת ׃
שנאת הדג אל החח ׃
שנאת הרשעים אל הר עיבל ׃
שנאת אברהם למיפר ברית ׃

שנאת החתול אל העכברים	שנאת בנות החן אל הזדים ׃
שנאת החכמים לאיש נכוב וריק	שנאת הנעדים לרהיצה הראש והמסרק
שנאת העלמות לאנשי השיבה	שנאת אנשי סיד למוצאי דבה ׃
שנאת התרנגולים ליום התרועה	שנאת העבד והתלמיד למקל ורצועה ׃

ויאמר הספר אלי חי אני בזאת תבחן · אם בעיני המשוררים תמצא חן: אני אתאר האהבה בתשלי · ואתה לתאר השנאה תשיב אלי · ואען ואומר כל מחסורך עלי

ויאמר השר	ואען ואומר
אהבת האב על הבן	שנאת התופר אל הגבן ׃
אהבת העצל אל השינה	שנאת הבחור אל הזקנה ׃
אהבת הישמעלים אל היצהר	שנאת הזקנים עלות בהר ׃
אהבת האדם לראות פלא	שנאת האסיר לבית כלא ׃
אהבת האיש אל העושר	שנאת הרמאי אל היושר ׃
אהבת הסובא אל היין	שנאת החסידים לכלי זיין ׃
אהבת החשוקה לדודה	שנאת הכסילים לתורה ולתעודה ׃
אהבת הקרח אל הכובע	שנאת בעל הבר אל השובע ׃
אהבת השכור לפורים	שנאת הזולל וסובא ליום הכפורים ׃
אהבת האשה לבתה	שנאת הכלה לחמותה ׃
אהבת השועל לעלות בפרצות	שנאת היחף לטיט חוצות ׃

ויאמר הספר יש לי שכנה תתאר השמש בחלה · ובעלה מעוף צוקה ואפלה: כדבר על שכניהם מעכין המאורע · ונדבר על הטוב טוב ועל הרע רע: ואומר אל הספר הנני · ולכל אשר תחפוץ תמצני:

ויאמר השר	ואען ואומר
פלונית תחפיר הירח ובעלה כתוא מכמר	ובשניהם מראה הערב והבקר אשר נאמר ׃
פלונית מעשה ידי אומן	ובעלה לא יעשה בו הפחם סימן ׃
פלונית לא תוכר בין המלאכים אם בהם תתערב	ובעלה אלו היו לו כנפים חשבנוהו לעורב ׃
פלונית לא יבוזו לנותן באהבתה הנפש והרכוש	ובעלה יאמרו בעדו יגיע מצרים וסחר כוש ׃
במעט שלא עשיתי שתי וערב	בראותי הגבירה יום ובעלה ערב ׃
במעט שלא עשיתי ערב ושתי	בראותי הגבירה חכמה ובעלה פתי ׃

ויאמר הספר יש לי חבר תכעס אלי חברתו · לבי בוער באהבתו: ועתה נתפיל מתק החברה · אשר לא יותן סגור תחתיה ולא ישקל כסף מחירה: ואומר אל הספר חורה חידתך ואשמעהה · ואני אעריך תשובתי ואענהה: ויאמר

ויען ואומר		ויאמר השר	
מתק	שפתי הגאה:	מתק	הצוף והחמאה
מתק	ראות סיסרא והתד ברקתו:	מתק	חשוק עם חשוקתו
מתק	חברת היפה:	מתק	מים קרים על נפש עיפה

ויאמר השר ידעתי כי כל האנשים אשר מעלתכו רואים · בכו מקנאים: ועתה כתאר הקנאה · ויען ויאומר חודש חידתך והנה מליצתי אחריה באה:

ויען ואומר		ויאמר השר	
קנאת	הנעורה אל הנאה:	קנאת	הבתולה אל הנשואה
קנאת	הרעב לזובח שור ומריא:	קנאת	החולה אל הבריא
קנאת	העקרה לרבת בנים:	קנאת	עם הארץ אל הרבנים
קנאת	אשת החלש לאשת איש יגבר חיילים	קנאת	אשת הפתי לאשת רב פעלים

ויהי כשמוע השרים נועם מעלינו · נשו לקולינו · וכמעט שרפום חמליצנו: ויתר העם והשרים · והסגנים והחורים · אמרו היום הזה ראינו נוראות · וממענו נפלאות · אין אלו דברי נבואות · ויברכונו בשם יי' צבאות · ואחרי כן נפרדו הקהלות · מדברים רק מחידותנו המהוללות: והלך עם השר אל מקום מחנותו · וכל העם הלכו איש לביתו:

נשלמה המחברת החמשית   בעזרת יוצר בראשית

המחברת הששית

אמר המחבר

הייתי עם השר ביומי חרפי במושב אנשים נבונים · בחורים וזקנים · מדברים מחודות המדות החמודות · והמליצות הנכבדות · ומספרים השיר ואין ערכו · זה אומר בכה וזה אומר בכה · מי יהלל שירי חכמי ספרד · ומי יאמר כי ספרד עלה שמים וירד · ומי יאמר כי מליצי רומי הם כמרד · ומי יאמר כי בפרובינצה תחכמות · השירים החמודים והמליצות העדינות · ומי יאמר שירי חכמי רומי כולם קרואים בגרון · מעוות לא יוכל לתקון וחסרון לא יהיה להם זכרון · ואני הייתי בכל זה מחריש ולבי בקרבו יסוף וכמעייני יפרים · ושם נקרא אויל מסרים · מבני פרובינצה בהמה על צורת איש · יביע שמן רקחינו בהבליו ויבאיש · ואבני אלגביש יקלע · פלג ה' לשונו ובלע · יעתיר עלינו מלים · ילעג ואין מכלים · ויאמר מה תתהללו רומיי בעמקים · הנה בפרובינצה בנתרות השכל והון מריקים · רפאים יתשבו אף הם כענקים · שמה ישבו כסאות ללבות החכמות וככל מערכות המשוררים והמליצים · נחנו כעכבור

חלומים · כחכו חגורי אפוד המועצה · כחכו ראשי אלפי השיר והמליצה · בכל הארץ יצא קו הודכי · מי זה אשר יעמוד בסודכם · ומי כמוכם ומי יגיד לכם משפט השאלה · אין לכם חלק בלשון ולא נחלה · ואם תבונו לשכל מילי · ברו לכם איש וירד אלי · אז ראיתי אנשי גאולתי כי דממו · בושו ונכלמו · ישימו יד לפה · ולב כל העם עליו עולפה · כי גדלה צעקת האיש עד לאין מרפא · והאויל בכל זאת אותנו יגנה · ואין קול ואין עונה · ויאמר עמדו עמודו ואין מפנה · אז לבשתי קנאות · ונשבעתי בה' צבאות · לעשות להם אות · ולראות ולהראות · אם לנו לבב כמוהם במליצות ושירים · ואומרה אל הסגנים והחורים · מי הוא זה ואי זה הוא אשר הוכיח בדברים · ויבאיש את ריחנו בהבליו · אל יפול לב אדם עליו · עבדכם יצא וילחם בו · ואם אני לא אשוב בזר חרבו · ולא אשיב שריו בכלמים · וחטאתי אליכם כל הימים · אז אמרו עלי אנשי עצתי ברוך אתה וברוך טעמך · שרים יענת את שלומך · וה' יהיה עמך · ואקום ממקומי ואלך אל האיש עד מקומו · ואקרא את האיש בשמו · ואומרה העבב הנבזה הכפוץ הקטן · המתהלל בשירים ובמליצות ובמשפטן · ותאמר על שירותינו כי הוכיח מבטן · הנה אנכי יצאתי לשטן · ואם אתה איוב אני אליהו · מה ידעת ולא נדע תבין ולא עמנו הוא · חי הברית אם אתה יש החכמות אני בריאה · בכאות שלחני ורוחו · אחבר בפלס שירים ומליצות במאזנים אשקול · את מי חרפת וגדפת ועל מי הרימות קול · הנני הקטן מעבדי רבותי · ולא השגתי במרוצת שכלי אבק מעלת אבותי · ואתה כעיניך הימן וכלכל · רב מחולל כל · יחדו לתערכת הנסיון נקרבה · הנה קמה אלומתי וגם נצבה · אענה אם תשאלני · או אדבר והשיבני · ויען האיש ויאמר כל ישעי וחפצי · לכסותך כאשר ראיתי בארצי · יעמוד השואל וישאל · ויאמר לרעהו אם תגאל גאל · והוא יענה השואל על שאלתו · ועל פי הפסוק תהיה תשובתו · ותהיה הפקת שאלת השואל ומענו · דבר דבור על אפניו · ועתה הנני מעריך מערכת שאלותי ומחבותם · כאשר אני בודה אותם · ואם על פי הפסוק תהיה תשובתם · ידעתי כי אתם אנשי השם · ובפתחי החכמה ובמזוזותיה לכם יד ושם · אז אמרתי לעיני הקהלות כמהתל בו וכמובא עלילות : אדוני כמה יהיה מספר השאלות : ויען האיש בקול רם : השאלות חמשים מספרם · ואען ואומרה · אל יחר לאדוני ואדברה · אולי יחסרון חמשים השאלות חמשה · התשחית בעבור זה קשה · ויאמר לא אשחית אם אמצא שם ארבעים וחמשה · ואוסיף עוד לדבר אליו תעתועים · ואומרה אולי ימצאון שם ארבעים · התענני בעבור זה לגדופים · ויאמר האיש נרפים אתם נרפים · על כן אתם הולכים מדחי אל דחי · מי נשא ידו אלי ויחי · לנו מי החכמות נוזלים ולכם המכתם אשר כלחי · ואען ואומר הכון והכן לך אתה ומתהלהלה · העמק שאלה או הגבה · וירבה נבא שאלותיך ומחבותם · ככוכבי השמים ואעריך תשובתם : אז נקבצו עלינו קהלה גדולה · לראות למי תפארת המליצה ותהלה : והאיש שואל שאלותיו · ואני עונה על פי מדותיו : ויבאו עלינו הנכבדים והחשובים · להיות השאלות והתשובות בספר נכתבים · למען יעמדו ימים רבים :

ואלה הם שאלות האיש אלי	ואלה הם תשובותי ו
מה אומר שבתי	איש אמו ואביו תראו ואת שבתותי ו
וגלגלו מה אומר באזני	אתנהלה לאטי לרגל המלאכה אשר לפני ו
ומה עשה העת רשתו פרש	שם תכל במדבר ועריץ הרס ו
מה ענין צדק	שופט ודורש משפט ומהיר צדק ו

מה אומר מאדים כי יתאדם
הידעת הדברים אשר השמש תאמרם
איך יקראו נוגה חודעים עניניה
וכוכב מה עניני ו
והירח מה דרכו
תשרי מה ימיו מימים
ובאחד בו מה טיבו
וימיו מה ישיחו
ובעשרה בו מה טיבו
ובארבעה עשר בו מה מעשהו
ובחמשה עשר בערב
וביום האחד ועשרים
ומרחשון המחכל
וכסליו מה ענינו
ושבט המתאכזר
מה יאמרו באדר
וניסן מה ישמיע
ובסיון מה יאמר הציר
ובששה לחדש
ובתמוז יאמר הציר
וחדש אב מה טיבו
ומה אומר אב
ומה אומר המתענה בו והמסתכן
ובאלול מה יעשו הזקנים
מה תאמר בראש טלה
וכללו מה ענינו
וראש שור וכוכביו
ותאומים מה בידו
מה אומרת בתולה
וכוכביה אשר בשמים
ובמאזנים
ובעקרב
וקשת אשר בשמים
וסוף גדי וכוכביו
ודלי מה משרתו

ארור מונע חרבו מדם ׃
כל מאורי אור בשמים אקדירם ׃
המוכרת גוים בזנוניה ׃
קסת הסופר במתניו ׃
חלק משמן חכו ׃
כי בם ידין עמים ׃
יי במשפט יבוא ׃
דינא יתיב וספרין פתיחו ׃
תושב ושכיר לא יאכל בו ׃
ערובה לפני רעהו ׃
ישבו בסוכה למו אורב ׃
ערבה לו לחם לנערים ׃
האירו ברקיו תבל ׃
נושא הצנה הולך לפניו ׃
נותן שלג כצמר כפור באפר יפזר ׃
פתח הסמדר ׃
הנצנים נראו בארץ עת הזמיר הגיע ׃
יבש חציר ׃
הופיע מהר פארן ואתא מרבבות קדש ׃
שלחו מגל כי בשל הקציר ׃
במספר ירחים אל יבא ׃
בן חכם ישמח אב ׃
יש לנו אב זקן ׃
בבכי יבואו ובתחנונים ׃
יבוא קדים רוח יי המדבר עולה ׃
ירעם בקול גאונו ׃
ענן וערפל סביביו ׃
יזוקו מטר לאידו ׃
ופרשו השמלה ׃
יוצאות לשאוב מים ׃
ישב רוחו יזלו מים ׃
יזלו שחקים עלי אדם רב ׃
יערף כמטר לקחי ׃
יערע נטפי מים ׃
צורר מים בעביו ׃
רוח סערה עושה דברו ׃

ודגים כממשלותיו	משקה הרים מעליותיו :
מה אומר שמשון	מות וחיים ביד לשון :
ובעת נקר עיניו הפלשתי	עזבני כחי ואור עיני גם אין אתי :
מה אומר המן	לכל זמן :
וזרש	לא תקלל חרש :
מתי השכיל דוד המלך	בשנותו את טעמו לפני אבימלך :
את מי תברך בראותך החשוקה	היא ומביאיה והילדה ומחזקה :
הידעת מה בלבי	ידעתי כי חפצת בי :
ומה אמרת בעת זרתי	אמרתי נגזרתי :
מה ילבש אדם ויתרושש	את תולעת השני ואת השש :
מה אמר עמלק	ארדוף אשיג אחלק :
וסיחון ועוג	בחגפי לעגי מעוג :
וירבעם	תשומיני קצין עם :
מה אומר אליה	לא אמות כי אחיה ואספר מעשה יה :
למי יחלוק האל מכבודו	למיחלים לחסדו :
ומי יזכר ברחמים	זכר תמים :
מה אומר העטלף	השוחד יעור עיני חכמים ויסלף :
והעזניה	תאכל בשר מדם חלל ושביה :
מה אחרית הנבל	לקברות יובל :
והסכל	אותו לא אוכל :
מה יעשו אנשי לצון	הרוג בקר ושחוט צאן :
ומה ישאל בעל המוטר	די מחסורו אשר יחסר :
ואשר רסן תאותו יכבוש	לחם לאכול ובגד ללבוש :
מה יאמרו אנשי הנעימות	אכול ושתה כי מחר נמות :
מה ילבשו אנשי אולת	חור כרפס ותכלת :
מי הוציא פלוני מעניותו	הפקדון אשר הפקד אתו :
מה מפלוני הרבן	כלו הפך לבן :
ומה מגדול בניו	קרן חזות בין עיניו :
מה אומר לשפחה	הנני מפתח פתוחה :
ומה מאשתו אשר נשאה מחדש	כל אשר יגע בבשרה יקדש :
האם היא זקנה ושפלה כאשר יאמרו ממנה	אין בה שער לבן ושפלה איננה :
מה ראית בארץ	תולדות פרץ :
ובחרבה	הכל ורעה רבה :
ובהבל	משחית לחבל :
מדוע ידעני העם	בדבר בלעם :

מה תאמר לכלב בעת ישמע בחוץ קולו
הראית אשה בחוצית התכונה תגבא
מה תאמר לנפשך בעת תהים
ולאשר בעצת רשעים לא הלך
מה אחרית העניו
מה מאשת הסוחר
מדוע תענוג הנפשות אינו נדרש
מה יאכלו הרועים כרצון
אן דרך החושקים להיות נחים
הראית עיני יוֹמה
למי תאות יוֹמה
מה אומר העורב בעת יקרא
ועשו
ואדום
וישמעאל
ובבל
מדוע פלוני נמצא תמיד עם פלוני שכננו
ההיה זה ההון לאביו כאשר לא חזיתיו
והיאך מעניותו יצא
מאין העשיר עקיבה
היש מפלונית חדוש
ומה כבתה שושנה
ומתי ישיב הזמן צור חרבה
ומה הדבר אשר לפלוני כה אירע
לבי קצוף עליה על לשמים
מדוע ידבר האדם עם הנקבה
אן מקום נהרים יאורים רחבי ידים
אן ימצא האיש הקנמון
הודעת שם המפורש ושבו
מה אעשה לאנשים ותהיה לי אהבתם
מתי יגאל בעל נפש נענה
מה כתוב בחכמות ובפירושם
מה עושים הנהרות ודכים
אן הדגים המוללים
הודעת מספר דגתם

לנכרי תשיך ולאחיך לא ׃
מי יתן טהור מטמא ׃
הוחילי לאלדים ׃
הנפש והרכוש קח לך ׃
שכרו אתו ופעלתו לפניו ׃
תטחן לאחר ׃
כי לא פורש ׃
חמאת בקר וחלב צאן ׃
תחת אחד השיחים ׃
ששון לבי המה ׃
ששון לבי המה ׃
אומר קרא ׃
ישמח ישראל בעושיו ׃
השמים כסאי והארץ הדום ׃
הצעקתו ישמע אל ׃
הנה אנכי בראתי משחית לחבל ׃
כל עורב למינו ׃
לאביו ולאמו לא ראיתיו ׃
האבידה אשר מצא ׃
מצא אבדה וכחש בה ׃
אוהבתי לרוש ׃
לחטאת ראשונה ׃
ביום שידובר בה ׃
בין רגליה כרע
על הארץ תשפכנו כמים ׃
לטמאה בה ׃
לפני צוען מצרים ׃
ימצאהו בארץ מדבר ובתוהו ילל ישימון ׃
עבים דכובו ׃
דרוש שלומם וטובתם ׃
עד למלאת לו שנה ׃
תראנו משם ׃
הולכים אל הים ׃
כימים או בנחלים ׃
הוציאם אלינו ונרעה אותם ׃

כמ

מה אות הרגה המיוחשת
מה אומרת אשת אליקים
מדוע פלוני כקשת נחושה
מה אומר למשה יצרי
מדוע נזהר לעשות עולה
מה לנפש עם הזמן רך
במה נכיר הולך אחר בצעו
מי הם הנושאים קולם ודכים
היאך עיני הגולים
הנושא אשה ולא ישמחנה
הנושק שפתה ולא ישכבנה
והבא אל גנה לא יחללנה
מה אומרות הנשים
עד אן יתנצלו בני ישראל את עדים
מי בחחי הזמן חבוש
ואשר תורת אלהיו בקרבו ׃
יצרי מתגבר על רעיוני
מה יאמרו בני סוררה
ואנשי און
ובני הנכר
מה ענין האוכל בחפזון
את מי תרומם מן העלות
מה אומר הזאב
והנחשת
והברזל
מדוע לכך נבהל להון ראיתיו
מה לעם כי ירוצון
מה אומר השור
והחמור
והגמל
והראם
והערוד
מה אעשה בהיותי עם זר
מי היא המתנודדת
מי הם מקומות העטלפים

ספיר וקשקשת ׃
ארור אשר יקים ׃
זכר משכבי אשה ׃
הלהרגני אתה אומר כאשר הרגת את המצרי
פן תאכלנו האש הגדולה ׃
אל שאול תורד ׃
יגיד עליו ריעו ׃
תהומות בלב ים ׃
נצבו כמו נד נוזלים ׃
ימות במלחמה ואיש אחר יקחנה ׃
ימות במלחמה ואיש אחר ישכבנה ׃
ימות במלחמה ואיש אחר יחללנה ׃
תכבד העבודה על האנשים ׃
עד האסף מרים ׃
אובד מבלי לבוש ׃
יבחר יי אלהיך בו ׃
תזבחנו ליי ׃
צור תעודה חתום תורה ׃
גבורים לשתות יין ׃
למסוך שכר ׃
במשמניו רזון ׃
רוממתי בתולות ׃
אני אוהבי אהב ׃
לא לעזר ולא להועיל כי אם לבושת ׃
רע רע יאמר הקונה ואוזל ׃
פן יאמר אויבו יכלתיו ׃
קרבת אלהים יחפצון ׃
רגלי עמדה במישור ׃
על דבר פשע על שור על חמור ׃
מרחם יצאתי לראות עמל ׃
משדד אב יבריח אם ׃
יאמר כנמרוד ׃
תהפך לאכזר ׃
הרה תקריב ללדת ׃
חורי עפר וכפים ׃

מה יעשה העוף בעת יראותו	יעוף ולא ימצאוהו ׃
מה תאמר כאשר מארם ענב	ידיעו עלימו כגנב ׃
ואשר רשו	מן גו יגורשו ׃
ואשר ישמין לרעהו פח	תאכלהו אש לא נופח ׃
מה אעשה בהיותי לפני איש הולך נכוחות	תמור לדבר צחות ׃
מה תאמר למואב ועמון	שתי אלה רגע כיום אחד שכול ואלמון ׃
מה בין לבן ובין תופל	ארץ עיפתה כמו אופל ׃
ובעיי העברים	צלמות ולא סדרים ׃
ומעבר להררי אררט	עם ממושך ומורט ׃
מה בין המקום אשר ילך בו העיט	כל תלך בו אני שיט ׃
מי שופט הארץ ונשיאיהם	שרים זהב להם ׃
מי ראוי לשאול באבדון	מפנק מנוער עבדו ׃
מה הדביר צח	לא תרצח ׃
המעלה אף	לא תנאף ׃
המשים סכין בלועיך	לא תחמוד אשת רעך ׃
אשר יתן מגנת לב	לא תבשל גדי בחלב ׃
מה לנפש על מעלה	על האש עולה ׃
ומה הנפש סופרת	המעלות אשר ירדה ׃
ומתי הנפש נוגה	בחטאה בשגגה ׃
מה בין הבעורה והנאה	האחת אהובה והאחת שנואה ׃
מי יתגדל	שוע לפני דל ׃
ומי בעל הצער	עני בשער ׃
התתן לי סוסיך	ילק על אבוסיך ׃
מי רחוק משלומו	נודד ממקומו ׃
ואשר רוח עועים עמו	יצחק אחרי אמו ׃
אשר מהשם רחק	לאלהי אביו יצחק ׃
אשה חכמת לב	לא תבשל גדי בחלב ׃
לנגד מי עפעף הצביה תיישיר	אחרי הבחורים אם דל ואם עשיר ׃
מה יאמרו בצוז אנשי התבונה	אלמנה וגרושה וחללה זונה ׃
היאמרו בה דבר אחר בעלי אסופות	אש וגפרית ורוח זלעפות ׃
התשאיל לי פלנית אמתך	לעיני בני עמי נתתיה לך קבור מתיך ׃
מה חנן הזמן לאשת הותיק	לאכול לשבעה ולמכסה עתיק ׃
ואשר להם אשת מריינים ובית חבר	ישישו כי ימצאו קבר ׃
והזונה הנשכחה	תפר יראה ותגרע שיחה ׃
וכלי חרש המצופה	פתע ישבר ואין מרפא ׃

ואשר אכל ושבע ודשן
ואשר יעמוד על מרדו
מתי העולם נושע
מה עושה יצרך
מדוע תחמנה הצאן בעד ריהן
מה עושה הבית בלא כבשן
מה תשאל האשה מבעל בריתה
מה ענין השמנה
ומה בחיק הרזה
מה נראה לך מן השחורה
ומה יעשה בעל הכעורה
ומה הא הרגונה
איך אתה עומד מנתקך
מה אחרית המפר ברית
מה הדבר העבר
מה יאמרו השונים
איך הוא ענין הדוה
התרצה זרם ברד ואבן נפץ
מה אמרת העת דרכך שחת
מה ענין המתחבר לרעים
מה דרך המחשבה
מה אומרה שרה
ורבקה בעת נפקדה
וחנה
ורחל
על מי ימלא הזאב עברה
מה תאמר בדם ענבים
מדוע בית פלונית סגור
מה הוא השטח וחלקיו
מה בפי פלונית הגברת
ובשפתי הנאה
ומי הם שבחית
ומה תאמר מן האיש הכבד
מה החכמה וחין ערכה
מה אומר הברוש

כל הלילה ישן ׃
יפלת חן כבדו ׃
במות אדם רשע ׃
רוכב שמים בעזרך ׃
ידי נשים רחמניות בשלו ילדיהן ׃
ימלא עשן ׃
שארה כסותה ועונתה ׃
אורך ימים בימינה ׃
בחיק חמה עזה ׃
עברה וזעם וצרה ׃
יבכה בלילה נרה ׃
אדמדמת או לבנה ׃
שאהו בחיקך ׃
יהי אחריתו להכרית ׃
מה שהיה כבר ׃
עת להשליך אבנים ׃
חסר לנפש מכל אשר יתאוה ׃
אין לי בהם חפץ ׃
לשחת קראתי אבי אתה ׃
יקרא לעולם זרע מרעים ׃
לרבות את האהבה ׃
רני עקרה ׃
רני עקרה לא ילדה ׃
רני עקרה לא ילדה פצחי רנה ׃
כלו עיני מיחל ׃
על הרועים חרה ׃
שופך בוז על נדיבים ׃
יובילוה רגליה מרחוק לגור ׃
קו לקו קו לקו ׃
לשון הזהב והאדרת ׃
נהרי נחלי דבש וחמאת ׃
בפתודיה ופרחיה ׃
כגללו לנצח יאבד ׃
אלהים הבין דרכה ׃
מעולם נסכתי מראש ׃
והנעצוץ׃

והנעצוץ	אך עשוק ורצוץ ׃
והסרפד	תחתיו חרודי חרש ירפד ׃
מה תשאף נפש אנשי עולות	תשאף הלילה לעלות ׃
מה יעשה הדלף הטורד	על הראש יורד ׃
במה נכיר האיש וחמורותיו	על פי מדותיו ׃
אנה פנה לב היעלות	אל גבעת הערלות ׃
למי תחפוץ היעלה	לאיש אשר לו ערלה ׃
ואין הזמן משליך קרחו בפתים	במאה ערלות פלשתים ׃
ומדוע תחפוץ בערלותיהם	אשר ישרתו לה בהם ׃
ומה תאמר העת תחזמו	תביאמו ותטעמו ׃
אן תמצא נפש אויבים נקיים	תמצא בארץ החיים ׃
ואשר יראת יי על פניו	למראה עיניו ישפוט לא למשמע אזניו ׃
מה אמר דניאל בחכמתו	חלום חלמתי ופותר אין אותו ׃
מה מפלוני וזהבו	תפוש זהב וכסף וכל רוח אין בקרבו ׃
מה יעשה היין לאנשי תועה	יוסף את דבתם רעה ׃
היש פירות כתאנים החשובים	אל תשכח ענבים ׃
מה יעשה אדם לעת זקנותו	יצוה את בניו ואת ביתו ׃
מתי עת האהבות	לעת ערב לעת צאת השואבות ׃
מה תאמר בראותך אנשים נצים	הנה האש והעצים ׃
התכיר חמור פלוני רעך	כה יהיה זרעך ׃
מה תרצה מן האלמנה	שוק הימין למנה ׃
ומן היפה	תזה התנופה ׃
ומן השכנה	יריבה וקנה ׃
מה רצית לדעת העת נגעת בעליזה	השמנה היא אם רזה ׃
מה אעשה לשואל לי חובו	פרעהו אל תעבור בו ׃
ואם אין לי לשלם	תוכל להתעלם ׃
ואם לא אוכל	ידעתי כי כל תוכל ׃
מי הפיל עשו במוקשים	לחם ונזיד עדשים ׃
מה אומרת הטוחנת לרעותה	ולקחת סלת ואפיתה אותה ׃
והתופר האכזר	לקח בגדו כי ערב זר ׃
בן מנבל אב	לשלל מואב ׃
מה ענין הרופא	כאריה על מצפה ׃
הירפא החולה ממחלתו	רשע מאריך ברעתו ׃
מה אמרת לרופא אשר פגשת	הרצחת וגם ירשת ׃
ולרופאים שכני	אתם המתם את עם יי ׃

נפש הקצב מה שאפה	חוריו ומעונותיו טרפה ׃
מה יגנוב מן הברמה אשר ימכרנה	אחת מצלעותיו ויסגור בשר תחתנה ׃
ומה דרך הקצב הנשחת	נובל ויש בעדרו זכר ונודר וזבוח משחת ׃
איך תקרא הצורף	אריה טורף ׃
ומה יאמר בעת ירהב	בוזו כסף בוזו זהב ׃
והרבן ובעל התשה	עושה מלאכת יי רמיה ׃
במה הכתה אותך אשת חוטא	היא נתנה לי מן העץ ׃
מה דרך הבנות השובבות	פעם בחוץ פעם ברחובות ׃
מה אומרת חכמת הנגון אל הנוצרים	גנוב גונבתי מארץ העברים ׃
מה תאמר לסלוח ומוחל בתפלתך	אעבוד שבע שנים ברחל בתך ׃
ונחל מה דרכה	תמשוך לויתן בחכה ׃
איך דרך האיש השובב	בגאוה ובגודל לבב ׃
מה יאמרו אנשי און	כל נבל ימלא יין ׃
מה אומר הנלוז	ישבתי בסוד משחקים ואעלוז ׃
מה לעשיר בי ירהב	עמודיו עשה כסף רפידתו זהב ׃
מה אומר האוילי	שמתי זהב כסלי ׃
מה חטאתי לך כי אתה איש חרמי	תגזול את בנותיך מעמי ׃
למי היתה הנבואה הנאמנה	למשה היתה למנה ׃
מדוע שנה הזמן דתיו	מכעס בניו ובנותיו ׃
מתי יתר לב איש מחרדתו ׃	בהשמע דבר המלך ודתו ׃
מי החשק אשר עשק	הפה אשר לא נשק ׃
מי הם בנות הבליעל	אשר לא כרעו לבעל ׃
ואשר מדרך האמת נטת	יונה או תור לחטאת ׃
מדוע הצביות בהיכלי החושקים תסובבנה	נודע כי באו אל קרבנה ׃
מה עשה הספר בבית הגבירה	ראה ויספרה הכינה וגם חקרה ׃
מה תתן לחושקים הנקבה	הזרוע והלחיים והקבה ׃
מה תאמר מן העפרת	סגור תחתיה ולא ישקל כסף מחירה ׃
מה אומרים הציקונים	בכל עת יהיו בגדיך לבנים ׃
מה תאמר לאשר זרח השמש עליהם	סר צלם מעליהם ׃
ואשר נסו צלליו	זרחה השמש עליו ׃
מה יתאוו העצלים	שיפיח היום ונסו הצללים ׃
מה אומר התולע	כסלי מלאו נקלה ׃
מדוע תטיב ראשה הצביה	להראות העמים והשרים את יפיה ׃
מדוע נברא בור שאין וטט היון	להסתר שם פועלי און ׃
מה תשבה היושבת על משבר	חשבה להשבר ׃

מה אמר ישראל לעושיו	הצילני נא מיד אחי מיד עשו ׃
במה יודעו הנסתרים ׃	במשפט האורים ׃
אן לבות החושקים ומי לקחתם	רחל גנבתם ׃
מה יאמרו עשירי אדמתנו	לא ידענו מי שם כספנו באמתחותינו ׃
מה דרך העצל	בעבור ישאף צל ׃
ואשר על גופו יחמול	יתרון לו שיעמול ׃
מה דרך המאזנים לגרום	לשום שפלים למרום ׃
התאמר על החובלים מזמור	שבו לכם פה עם החמור ׃
ואיך תקרא בעלי הזקן הנכבדים	שעירי עזים ׃
הימצא בור בעלי מעשים	הירוצון בסלע סוסים ׃
במה נכיר חרבות צורים	בשבר אשר הם שוברים ׃
ואשר בין טוב לרע לא יבקר	האנשים ההם תנקר ׃
וראש מי יקרע ערב ושתי	מאיש שוגה ומפתי ׃
התכיר גרשום	שור נגח הוא מתמול שלשום ׃
ומה מכנו	הפך הנגע את עינו ׃
מי בחייו נקבר	החולד והעכבר ׃
מי אמר לנפשי הערמה	שבתך בתוך מרמה ׃
מה סוף כל בוצע בצע	פצע תחת פצע ׃
מה עשה משה בהר סיני	מפני אשר ירד עליו יי ׃
אל מי תודה בראותך העפרה	אל עושיה ויוצרה ׃
מה תאמר מן הדור של עכשיו	זה דור דור שוא משמרים הבלי שוא ׃
מתי נשחת עכו	כי השחית כל בשר את דרכו ׃
ומה אמרה עכו	ראה יי ואביטה למי עוללת כה ׃
מה תאמר מבעל העגומה	יוסיף עצב עמה ׃
מה תאמר מן היתום	מכף רגל ועד ראש אין בו מתום ׃
מה אומרת הגפן אל הנדיבים	נשא ידך אל תשכח ענבים ׃
מה אומר הכוס באמור השכור מי ליי אלי	לא אירא מרבבות עם אשר סביב שתו עלי

ויהי ככלות האיש לשאול שאלותיו · וירא כי עניתיו על פי מדותיו · ופתחתי מוסרות חידותיו · בדברים דבורים על אופניהם · אין עיף ואין כושל בהם · ולא יכול אותי לנכוח · הודה ולא בוש · ויאמר אלי חי אני כי אתה פלא הזמן · ויתד תקועה למליצות במקום נאמן · ראיתי כך אשר לא ראיתי באים בלעדיך · האמנם נוכל ככדך · והעם העומדים כרעו על ברכיהם ויפלו על פניהם · ויאמרו מי האמין לשמועתנו וזרוע ה' על מי נגלתה · היום הזה ראיתי כך אשר עין לא ראתה · אתה תפאר הוד המליצה ועטרת ספיר כי לך יאתה · ויהיו אנשי עדתי כי מתפארים · ומשוררי הזמן בורחים מפני ומסתתרים · ויאת אלכו בכליותם חרבי פיפיות · ואשא משלי ואומר ·

איש ריב לבבי עם בני השיר נבי חנה יאמר ואין עונה :
עמדו עמורו תו פשי בנור אקרא ביום מבחן ואין בפנה :

נשלמה המחברת הששית תהלה לאל חי

המחברת השביעית

אמר המחבר

יבאתי עם השר בחדש אדר · לראות הפרחים הנצן פתח הסמדר · והנה גבירה לקראתנו מלאה הוד והדר · והטבע כלל בגשמה כל יופי אים לא נעדר · ובראותי יפעת הודה · נפלאתי מזיו כבודה · ואומר אל השר מה היונאת הזאת העלה · ומי הוא המחזיק במעוזה · ויען השר ויאמר דע הדוד הנאמן · כי האשה אשר ראיתנו היא בגבנת הזמן · ועטרת צבי ולצפירת תפארה לזמן · וליופיה ומעלותיה על כל גבירות מולכת · ולא אהבת חסד והבנע לכת · ובעלה הוא על ירבעם · חרפת אדם ובזוי עם · יעמוד בין האנשים כנפעם · בא שמשו ויראו קדר · לא תואר לו ולא הדר ״ שפתו אל דבר נכונה · ולא חלק לו בבינה ״ לא ידעתי מה היה לו · לעלות זאת הגבים בגורלו · אם מה׳ היתה לו ירשת מנחה · ואם מבני אדם ארורי׳ הם כי לא ידעו עשות נכוחה : כי גם היום תהספח בנחלת ה׳ · ועליה יבכיון עיני ״ ובראותי אשר הזמן התאכזר באומתו · ועל הנדיבים יחלק איתנו · ואשר לא טוב יעשה בתוך עמיו ״ ולא יבחין באשר יעשה · שנאתי החיים כי רע עלי המעשה ״ כי מדוע לא יחלק הזמן בצדק את כבודו · ויחבר הטוב עם הטוב והרע ירא׳ עיניו בידו ״ איך שכל הזמן ונהתה עינינו · בשום לנשר עם העורב קנו · ומדוע לא התקין הנשר עם הנשר ואת כל עורב למינו ״ ולא אחר עשם ושאר רוח לו · כי הנני נשבע בחי החשק ונכר הלו ״ כי נתתי את לבי לדעת ולבור את כל זה ולא מצאתי אשת יפת תואר רק לנבזה ״ וינהג הזמן את בנותיו בשביות : בתתו מבחר הצביות ויונה הנאיות : לחזי רעב ולאנשי רשף ופריצי חיות ״ ובהבלי עונג ובמעונו׳ אריות · עם נקבנו דיות ״ ועתה השכח חנות הזמן אם קפץ באף רחמיו · כי מדוע לא נכמרו נחומיו ״ בתתו יפות המראה והבריאות · אל השכלים אשר לא יאות ״ ונתן לחכמים ולחסידים · בכומות דקות ושדופות קדים ״ והשרים והסננים בגורלם נפל · שקערורות ירקרקות אדמדמות ומראיהן שפל ״ על זאת תאבל הארץ ואומלל כל יושב בה · כי זה הבל ורעה רבה ״ ואען ואומר אל השר אדוני · אל יאמר בן נכר זמני : כי הנני נשבע בנאוני ״ כי שכל הזמן ידיו · כאשר נתן בזמיו ובמידיו · ויפוזו זרועי ידיו ״ ובתתו שכיסיו ושהרוניו · לסכליו וכרגניו : והמלאכ׳ כתב זה ובתם לחכמיו ונבוניו · והרקו׳ והרעות לטריו וקביניו ״ כי רבה האל שהחכם לא יבעט · ושהסכלים בכשלם יעזרו עזר מעט ״ כי החכמים בחכמתם יקדימו למחלת החסרון והאבל · ברי גיל עד ורפאות השכל ״ יבוא לכל חסרון · וישחקו ליום אחרון · ותהיה להם בחכמתם על הכסילי׳ יתרון ״ והסכלי׳ והפתאים · בחייהם קרואים מתים ״ ולו התחברה להם ברית הזמן עם סכלותם · תתהפך באותר חותם ״ ולא קפץ הזמן באף רחמיו ולא שכח חנות · אמנם רצה האל שלא יזכה אדם לשתי שלחנות ״ ולכן סבבה החכמה המעליונה · לתת אל גדולי המעלה החכמה והתבונה ״ ותבע תמם עריבות קטנה ״ ואם נתן לסכל יופי אשתו · פרס עלין דשתו ״ וחסרון מעלת החכמה

וישוב

ישוב על עקב בשתו : עת השפך כחשתו : וכתן לחכם יופי החכמה ולא יירא כבשתו ׃
ותשב באיתן קשתו ׃ ואם יופי האשה והון עתק חסרו · הן פרס עליו אורו ׃ כי לו התחבר
יופי החכמה הקדושה · ויופי הממון והאשה ׃ בחכמים תהיה מלחמה בין התאוה והשכל
כל הימים ופן תהיה נפש הסכלים בסכלותם בוגה · רצה האל לרעות את הרעות את צאן
ההריגה · ויתן להם את יופי הזמן ערינה · בשוטני האון סנגה · כאשר ויתן הטבע לעכבים
האריגה · לכוד כד להביא זבוב אשר יפול שם בשבכה ׃ וכאשר ויתן החריצות לנמלה ·
וכטבע לא בחכמה והשכלה · תכין בקיץ לחמה אגרם כקציר מאכלה : וכאשר ציר רעבון
הדבורים חכם · בהטביעו אותם על בכין חדרי משכית ועשות דבש ׃ והנה כאשר חנן
הטבע הבריות הנזכרות הסכלות · והטביעם על מלאכות מהוללות ׃ כן חמל האל על
הכסילים · ונחם אותם מהבל הבלים ׃ כי בלא זאת החמלה ימותו לפעתם · ותהיה רעת
לעולם כרעתם ׃ כי מביאותם להיות חוטבי עצים ושואבי מים לחכמים ולנדיבי' : ולכורמי'
וליוגבים ׃ מבורך אל זה היות יצר לב האדם רע מנעוריו · ולא יביאהו לראות במה
שיהיה אחריו ׃ והחשק דבר טבעי באדם · ימירו בו הכסילים את כבודם ׃ והחושקים
במצודת היעלות ילכדו · כי הם עם הזונות יפרדו ׃ ולו חלק הזמן היפות אל החכמים
והנכבדים · היו החושקים בגדולי המעלה בוגדים ׃ ולכן בחרה החכמה העליונה ·
להיות היפות אל הסכלים למנה ׃ ויהיה הסכל נותן שארה וכסותה · והחושקים יתנו את
עונתה ׃ ואשא משלי ואומר ׃

שכל זמן ידיו בתתו יעלות החן לכל סכל ומשתגע ׃
לילה ויומם ל־ הוה יגע לתת שאר וכסות וחזק נחלות ׃
להיות בחדרי חו־ שקים מתהתלות חושק ביעלה ל־ הוות פוגע ׃
ישק שפתיה ובמתעתע ישאף כעבד צל ולילה לעלות ׃

לו הצביות ל־ צבאים נתנו אז הצבאים ב־ צבאים יבגדו ׃
אז מעלת חשק תהי נעדרת ׃
נקח צביות מ־ אוילים שמנו נתעלסה נחנו והמה יאבדו ׃
רעה תבואמו והמגערת ׃

ואיך יפלא בעיניך הסר ותתמה · אם כסיל ימצא כימה ׃ ואם השנואות אשר יעלה
באוש מחניהם · כתנו לכוכבי השמים וכסיליהם ׃ ויניעו בעדם אל שערי
מות · כי כן הא' עושה כימה וכסיל והופך לבקר צלמות ׃ ואשא משלי ואומר ׃

ים נשאת עפ־ רה לכסיל אמרו מה אל כימה וכסיל
אמרתי כן האל עושה פלא עושה כימה וכסיל ׃

ויאמר

ויאמר השר תמה אני אם תמלט אשה מן חיבות, אשר שפתותיה שושנים מור נוטפות ׃ שלא תהיינה רוח התשוקים שואפות, אחרי אשר הזמן ינודם למדחפות, ונתן לשרים השפחות החרופות, והיו הכסילים לחיי עולם והשרים והסגנים לחרפות, ואען ואומר דע אדוני כי על הרוב אמת הדבר, אמנם בקצתם נכבדות מדובר, והיו הנביות הבוגדות כבעליהן, חלוקות למיניהן, קצתם מתקדשות ומטהרות בעיני הסגני' ואנשי הסררות, לא תתפינה מפני אדם, רק שעירי חטאת לכפר בעדם, תקוננה באים מראהו כלבנון בחור כארזים, ותעגבנה באנשים ריקים ופוחזים ושעירי עזים, כאשר האתונות תבזנה לאשכול הכופר וברור המור, ולא תכסופנה רק אל פטר חמור ׃ ולו פגעו בעיר בן אתונות אמרו עליו אגב מערכות, כאשר קרה לי עם אחת מבנות הערכות אשר מימי קדם אהבתיה, ועל גרגרותי ענק ענדתיה, והיתה ידידות נפשי ושעשועי ושמתיה כחותם על זרועי, וחשבתי כי גם היא תאהבני, ולחושק כאין תחשבני, ויהי היום ויקר מקריה חלקת השדה אשר לי ופגעתיה, וכראותי אותה לשלום קראתיה ׃ וברכתי אותה בשם ה', ולא ענתה ולא שתה לבה ותברח מפני, לא ידעתי אם חשבתני לשטן או אם הייתי בעיניה קטן, או אם חשבתני למלאך נשרף, או לארי נוהם ודוב שוקק וזאב יטרף ׃ ולו הייתי עיר בן אתונות אז ימלא פיה שחוק, ותשלח לי ציריה עד למרחוק, ותאמר כי אין זולתי נגאל, ותשפיל עד שאול, ואשא משלי ואומר ׃

צביה ת אוה היתה לעיני פגשתיה תמול ותש לפני ׃
כמו עשתה בעת כי ר־ אתה אז אתון בלעם פני מלאך אדוני ׃
חשבתני כמלאך ה־ אלדים ועל כן י־ ראה לרכוב ענני ׃
ואולי כי חשבתני לשטן ועל כן ז־ חלה מרוש פתני ׃
ולו אהיה כעיר בן אתונות אזי מלאת כרסה מ־ עדני ׃

ולקצתן גאוה וגודל לבב ועורף קשה, לא תעגב רק לבני חובב חותן משה, תשוטט אחר בכור פטר רחם, ולא במסכנות תאכל בה לחם ׃ תבז לחשוק מך מערכה, ותשוך לויתן בחכה, לא תחפוץ מתבל כי אם מלכה. כאשר קרה לי עם אחת מבנות הנדיבים, אשר אין דודיה בעיני עריבים, כאשר חשבתי להתענג בדודיה, ולאכול פרי מגדיה, אמרה עם אחד מאנשי סודיה, אמור לפלוני כה אמרה פלונית דום בי, אתה חושק מך מערכי ׃ ואשא משלי ואומר ׃

לב עפרה בש־ מי שמים אל חושק מס־ כן לא פנה ׃
עיניה מ־ לבות חושקים אוכלות בשר ותרענה ׃
בא הלך ב־ תבז לה תוך לבה באשר ותיר עינה ׃

ולקצתם בקרבה רוח עועים, הכל מעשה תעתועים, לא תדע דרך שעשועים, יהיו אחוות מרעים, והם באהבת נדים ונעים, לא בתום תחפוץ, ולא חשקה

ממנו

ממנו תקפוץ · פעם תרחק פעם תקרב · פעם למזרח ופעם למערב · ככברה
קלה דרכיה מסרכת · וכלהט החרב המתהפכת · פעם תחשק בדודה ותקרבנו
· ופעם על דבר בקל תרחיקהו · כאשר קרה לי עם אחות העלמות חשקתיה ·
ואהבת עולם אהבתיה · פעם היתה לי מעיר לעזור · והדביקתני אליה כאשר ידבק
האזור · וכסף וזהב ורכוש אלי תבזור · ופעם הייתי מחשקה אחור נזור · אין דן דיני
למזור · ולהבל וריק למענה תשליכני · ועל מעל מה מטרה לחצים העלמה תציבני ·
ואומרה אל לבי מדוע זאת העלמה פעם תקרבני ופעם תרחיקני · אז לכדור תתהרני ·
אז לין דוד תכסרני · ואשא משלי ואומר ·

עַל מָה עַלְמָה	עַל מַעַל מָה	עַל מָה עֵת	יִשְׁקוֹשׁ עֵת יְדוֹד ׃
אַז בּוֹ תְּחַפּוֹץ	אַז יָד תְּקַפּוֹץ	וְתָצוּ לוֹ לִין	דּוֹד אַז לִנְדוֹד ׃

וקינתם יביאם הדלות · להכיח החכמה ולאחוז בסכלות · ועיניהן אל הון תשעינה ·
ובהכלי החושקים תסובבנה · ויבאו אל קרבנה · ולא נודע כי באו אל קרבנה ·
אם תרבנה בנוה טוב ובמרעה שמן תרעינה · ולולי ענוים ומרודים · וכי יבא היום
בקודים לאם בידם · לא התירו בקלון את כבודם · ועתה הרחק מאד מאדם · יפתום
החושקים בעזותם · ובשקריהם ובפחזותם · ותהלחם כם לא ימיטו · ובאהבתם יחרישו ·
כנחש ישוכו ובכפתוני יפריטו · יאכלום וישקום וכל ערומיהם ילבישו · וכזה עלת
הצביות הדלות יביטו · וכתתם על סיפם סיפם · לתלאת כל תקפם · ובמידים על ידיהם
ונזם על אפם · ובתורי זהב ובנקודות כספם · ובהמניאם בביתם טרפם · ויהיו החושקים
ממניאים שכר רעבונם · והן תרבנה את עונם · ולכן בימי חרפנו אני ורעי החושקים ·
העברנו קול ברחובות ובשוקים · לבשר הצביות הדלות והיפות · כי נאכינו תחליפות ·
והכנו מתמתקים · ומאינו מלאים מזן אל זן מפיקים
וזה נוסח שיר מליצותינו אשר שלחנו בכל ארצותינו ·

צְבִיַּת חֵן הִלְכִי	וְעוֹז עֲלוֹת דְּרָכִי	וְהַמַּיִם שִׁפְכִי	דְּמֵי יַעֲלֶה תִּרְהַב ׃
וְסַבְּבִי סִבּוֹת	וְהַשְׁקְשִׁי רַבּוֹת	וְכַבִּי מְלֵאוֹת	צְבָאִים הַרְהֵב ׃
וְאִמְרִי לִצְבִיּוֹת	וְיוֹנֵי גֵאָיוֹת	יְדֵי רַחֲמָנִיּוֹת	הַתְחִיצוּ בְנָה רַהַב ׃
וְהַגִּידִי כָּזֹאת	בְּחִידוֹת וּרְמִיזוֹת	לִבְנוֹת הָעֲלִיזוֹת	אֲשֶׁר אוֹמְרוֹת הַב הַב
בְּבָתֵּי הַחוֹשְׁקִים	מְזוּיִם נֶחְשָׁקִים	מְלֵאִים וּמְפִיקִים	בְּלֵב יַעֲלוֹת אֹהַב ׃
וְאִם תִּרְאִי עֶגְלָה	יְפֵיפִיָּה דַלָּה	צְבִיָּה חַוִּי לָהּ	אֲשֶׁר שָׁם הַזָּהָב ׃

וקנת מן היפות · תחיינה בטבע נואפות · לא תסור מעליהם אולתם אם תכתשם בתוך
הריפות · והכסילים במצודתה ילכדו · כי הם עם הזונות יפרדו · ואשתם כסרוס הגנית
ולא כחתי · כאשר קרה לשרית אחת אלמנה · ושמה בת שבע מעולם הכינה · אשר על
כל גבעה גבוה ותחת כל עץ רענן היתה זונה וזנה · ואחרי הדלת והמזוזה שמה זכרונה ·
ואחריו · א

ואחריה לא היתה זונה ׃ לא היה על עפר משלה ׃ בתתה אתנן ולא תתן לא נתן לה ׃ וכאשר שאלנו אותה על תזנוניה ׃ ענתה כי כן היו עושים אבותיה ואבות אבותיה ׃
תשא משלה ותאמר ׃

לִי יֹאבְדוּ אֵיד תִּד־ הֲיִי בַּת שֶׁבַע צוֹעָה עֲלֵי כָל הַר וְעַל כָּל גֶּבַע ׃
רְאֵה כִּי בְגַן זְאֵב אֱמֶת לֹא יַחֲלִיף טִבְעוֹ בְּעֵת כִּי יַחֲרִיף הַצֶּבַע ׃
שִׁבְרוֹ אֲשֶׁר אִמִּי לְבִי עוֹבֵר תּוֹךְ טִבְעָהּ הֲכִי שָׁב לִהְיוֹת כִּי טֶבַע ׃
אֶחֱזַק בִּכְנָפוֹת הוֹשְׁקִים וּלְשׁוֹאֲלִי מִי אַתְּ וּבַת מִי אָנ־ מָרָה בַּת שֶׁבַע ׃

ויאמר ספר נפלאתי על עזות הפריות ׃ שתהי אחריתה להכרית ׃ כאשר חוק המוסר פרעה ׃ וכוס לא בושה והכלם לא ידעה ׃ ואען ואומר וכי זאת כלבד העזה פניה ׃ לגלות ערות זנוניה ׃ חייך לו ראית שירת רחל ומעשיה ׃ תברח משכיה ׃ ויאמר ספר אדוני ׃ הגד נא איך היה הדבר ככה ׃ ואען ואומר ידע אדוני ׃ כי רחל היתה בת בליעל ׃ ושמו בעל ׃ ונקרא שמו בישראל בית חלוץ הנעל ׃ והנערה היתה ממגר שמים ממעל ׃ וכאשר נגרה כלו עיניה מיחלות לבעל ׃ ולהיא מולה הקטנה ׃ כשאת לבחור אחד ושמו מנשה ׃ הוסיף בעלה עצב עמה ׃ ולא ידע בשכבה ובקומה ׃ וכראותה כי הזמן השיב בור הרבה ׃ ותתעצב אל לבה ׃ ויגדל העצב בלבה למענו ׃ ולא יכלה עוד הצפינו ׃ ותשת עצות בנפשה ׃ להנצל מפח יקושה ׃ ותשלח אל החושקים צירים ׃ להעלות אבר כנשרים ׃ ולהיות אל דבריה חרדים וסרים ׃ ותאמר ישמעו העברים ׃ וכשמעי הדבר חרדתי עם החרדים ׃ והייתי אני והחושקים רוכבים צמדים ׃ וכאשר הגענו אל המלון ׃ וסנת רחל נשקפה בעד החלון ׃ ותאמר שמש בגבעון דום וירח בעמק אילון ׃ ואקדמנה לשלום ׃ ותאמר אלי מי הביאך הלום ׃ ואומר לה את יעצת כתי ׃ למה הרגזתני להעלות אותי ׃ ותאמר חייך שר החושקים ׃ כי בעלי איככה נוטה אהלי ויריעות מקים ׃ וידע אדוני וירע כל היקום ׃ כי ישען על ביתו ולא יעמוד יחזיק בו ולא יקום ׃ ותשא משלה ותאמר ׃

אַל תִּתְמְהוּ דוֹד אֶל אִישׁ חִשְׁקִי אִם לֹא קָרָא־ תִּי בִשְׁלוֹמוֹ ׃
שׁוֹנֶה טַעְמוֹ נִגְלָה מוּמוֹ יַעַן מֶלֶךְ אַל קוּם עִמּוֹ ׃

ותאמר עוד אלי איך אעצור כח אדוני ׃ ומדוע לא יגדל יגוני ׃ והרבה הזמן עצבוני ׃ כתתו לי משל הקנאה ונזמנה ׃ כנגע ותוכה אלדים ומעינה ׃ אשר לבבו משמי פונה ׃ ושי מתאנה ׃ יהרוס החשק ולא יבנה ׃ יכרית יי׳ לאיש אשר יעשה ער ועונה ׃ הייתי עמו זה שנה ׃ ואלי לא פנה ׃ רק פעם אחת בשנה ׃ ולא היתה לי ערנה ׃ אך דבר שפתים ׃ לא תקום צרה פעמים אך עתה כראותי אותו התור נרם רובץ בין המשפתים ׃ ואראה רכב אלדים רבותים ׃ שנים אים ואשתו מתעלסים כאהבים אחד באחד כבגדו ׃ ואני הנכיה נלכדתי כרשתו ׃ אמרתי זה הנבל ימוש על עקב בשתו ׃
ותשא את קולה ותאמר ׃

איך

אֵיךְ אֶעְצוֹר כֹּחַ וְגָדַל עִצְּבוֹן לִבִּי וְאֵין דָּבָר לְנַפְשִׁי יֶעֱרַב ׃
מִי יִתְּנֵנִי אַלּוֹן בְּיַעַר הָעֶרֶב אֶהֱמֶה וְאֵילִילָה בְּגוֹדֶל דַּאֲבוֹן ׃
כִּי בַעֲלִי אֵין דַּי לְשַׁבֵּר רַעֲבוֹן בֵּיתִי וְאֵינֶנּוּ מְלַמֵּד לְקָרֵב ׃
אִם אֶשְׁפְּנֶה מִזְרָח אֲנִי הוּא מַעֲרָב יִשְׁכּוֹן וְעָלַי לֹא יַחֲשֹׁב חֶשְׁבּוֹן ׃

אָאוֹר זְמַן חָבֵר שְׁנֵינוּ וַאֲנִי עֶגְלָה מְלֻמָּדָה וְלִדְרוֹשׁ אַהֲבָה ׃
וּלְחוֹשְׁקִים נַפְשִׁי תִּסּוֹעֵד בְּאָנִי עַד כִּי פָּרַת אֵין דַּי לְכַבּוֹת לֶהָבָה ׃
כִּי אֶזְכְּרָה בִהְיוֹת בְּקִרְבָּם כֹּחֲנִי וּבְהֵיק צְבָאִים אָז שְׁנָתִי עָרְבָה ׃

ויהי כשמוע השר את שמע רחל ושירם׳ חמתו בו בערה׳ ויאמ׳ זה השיר בא כעבירת ארורה האדמה בעבורה״ ויספלכי לדעת מאורותיה׳ אחרי אשר שמע חידותיה׃ ויאמר אלי האם רחל תהלל באושקה׳ ואם כה אמונה בחיים אשר שדי אהבה יניק׃ ואען ואומר דע אדוני כי בעלי עיים הלמו פרוקיה׳ וכל רגל תזוריה״ וחית השדה תרוסכה׳ וכל יד ככל תמושכה׳ ובטיט חוצות ירוקכה׳ וכל פי חזיר ישקכה׳ ויאמר השר אלדים נקה לא ינקנה׃ ואל הכבוד ירעים׳ וישלח בה משלחת מלאכי רעים׃

וישא משלו ויאמר

אֱלֹדִים בְּרָחֵל בָּרָא חַיִל מְהוּמּוֹת וּמַשְּׂאַת כְּלִמּוֹת תְּמוּרַת יְקָרָה ׃
בְּיַעַן בְּחוֹשֵׁק תְּהַתֵּל וְהִיא בַת אֲשֶׁר לֹא אֵמֻן בָּהּ וּמַעֲלָה יְקָרָה ׃
וְאֵיךְ לֹא תְהַתֵּל וְתֵלֵד אֱמוּנִים וְהִיא מִן אֱמוּנִים וּמֵחֵן עֲקָרָה ׃
הֲיֵשׁ בָּהּ זְמַן עוֹד אֲבוּנָה וְלֵב רַע אֲשֶׁר בָּהּ זְמַן רַע וְרָחֵל עֲקָרָה ׃

ואמר השר אלי האם חשקת לעולם ברחל״ ואען ואומר לאהבתה כלו עיני מיחל׳ וזה כמה אמרתי לסולח ומוחל׳ אעבדך שבע שנים ברחל״ עד אשר ראיתי בה ערות דבר׳ ונחמתי על אשר אהבתיה כשכר״ ויאמר השר ומה היתה הסבה׳ אשר הביאה אותך לקוץ בה׃ ואען ואומר ראיתיה יום אחד על שפת עוטיה׳ ומקללת לאשר נסך לחייה׳ ואשאל אותה ואומר מה יען זאת עליך הבכייה׳ ותאמר על זה אני בוכיה׳ כל זבובי מות נשכוני בבדייה׃ ואני המופת משפתיה האמנתי׳ אשר שיני רשעים בלחיים הכתנתי״ ומאז קצתי באהבתה׳ ואמרתי אראה מה אחריתה׃

ואשא משלי ואומר

יוֹם אֶרְדָּה עָפְרָהּ לְנוֹשֵׁךְ לֶחְיָהּ נָמֵס לִבִּי אָז וְהָיָה מָיִם ׃
נָאוֹמְרָה חַבֵּב יְרוּשָׁלַיִם מִי זֶה אֲשֶׁר חָשַׁב עֲשׂוֹת בֵּן רַעְיָהּ ׃
אָז קָפְצָה עָפְרָה וְנִשְׁבְּעָה בְּיָהּ עֶלְיוֹן אֲשֶׁר נָטָה כְּחוּק שָׁמַיִם ׃
לִזְבוּב אֲשֶׁר בְּקֶצֶה יָאוֹר מִצְרַיִם אָאוֹר עָלַי שַׁכְנִי וְשִׁבְתִּי עוֹשְׂהָ ׃

לא האמנתי עד אשר ראיתי · שני ראשים של- קדים על לחיו ·
אז אמרה נפשי אני עניתי · קצתי ביופיה אז ושכחתי שחיו ·
היא שנתה גם בן אני שניתי · את קוקביות הד- רבה נא שחיו ·

ויאמר אלי ספר אמור נא בחסדך · איך היה המעשה אשר קרה לך עם אויל מרודך · המדקדק הגדול מארץ הדרך · כאשר דקדק בשירך · ואם יכולת על אשתו בחכמתך · ואם נלכדה במצודתך · כי שמעתי אומרים · כי היתה מלאה הדורים : ואען ואומר דע אדוני כי כשתולי ארזים נשתלתי · וקרן הגביות בעפר עוללתי · וכל עץ גבוה השפלתי · וחיל וחומה האבלתי · ועם אשת אויל מרודך תירושי החדלתי · וסבותי אני ליאש את לבי בעמל שעמלתי : כי בעלה היה הולך עמה יד ליד · ועל כן נמלטה מיד הציד : ובבואו אלינו בודד ממקומו · הוא ואשת חקו עמו · הלכתי אליו ושאלתי בשלומו · ונפלאתי על יופי אשתו ויפעתה · בראותי את יקר תפארת גדולתה : ושאלתי האיש ויאמר מי הוא בעיר הזה ראשון בחכמת השיר והמליצה ובדקדוק הלשון : כי לי מלות נפלאות · וחדשות נוראות · לא תשבע עין לראות · ובידי המופת ותראם פלאות · ואומרה אל לבי אין לי טוב כי אם להתערב עמו במלאכתו · ובין כך אביט מיופי אשתו · ואומר אל האיש דע אדוני כי אני ראשון למדקדקים · ולשירי החוקים · ירוצון כברקים : חודה חידתך ואשמענה · או אחוד חידתי והודיענה : והנה קמה אלומתי וגם נצבה · יחדו למשפט נקרבה · אם תוכל השיבני ערכה לפני התיצבה ·
ואשא משלי ואומר

רגלי בר צפת שיר בםישור עמדה · קמה אלמתי וגם נצבה ·
רבה צבא שירים ושדות הצבי · ערכה למול פני והתיצבה ·

ויען האיש ויאמר חייך גם לי לבב כמוך אמיץ וחזק · רצוא ושוב במערכת השיר כמראה הבזק : ואם דגלי משוררי הזמן כתנו ריח · ועלו במעלתם עד גלגל הירח : עליתי אני עד הגלגל ערבות · ובעת נתנו בנות השיר למשוררים האלפים לי נתנו הרבבות ·
וישא משלו ויאמר

לקול שירי הבי יש- מעו לי · בני השיר וכל יועץ נדיבות ·
רשירם בנ- תנו את הד- אלפים · בנות השיר ולי נתנו רבבות ·

וראות האיש עמו להתוכח · ואני נתתי לו מקום להיות נוכח · כי יופי אשתו עמד עלי כנוכח · והוא להרבות מהלותיו רעיוניו יקושו · ועיני מכבד עיני אשתו לא ימושו · ובעתקנו מתאמר אל מאמר · ואויל מרודך לא נשמר · עד אשר נפל בתוך מכמר · באמרו כי לא נמצא שירך רק כדניאל בלבד · ובשמעי אמרתי בלבי אך עשרתי מצאתי און

און כבדי והומרם אליו חייך המדקדק לא כן דברת · ולא יקום לך אומר נזרת · כי דע
אל נכון כי דברים כנגו · וחי החשק המכרף לבי ומכרר סיגו · ומגלי אמרי סובבים
פלאום · כי לו דקדקת מבחת כחיק רעיתך סררך מיסך ועבד כגו · אלה היו דברי
עם אויל מרודך · והנני אשא עליו שיר זה למען כבודך ; נאשא משלי ואומר

שמעני נשיא דורך כסיל מ־ עקב דרך
בחרי ר־ צתח נפשי שמע מלי ותתברך ·
תמול חנה בעירנו מדקדק מ־ בני הדרך
ורד עפרה מהללה יפת תאר וגוף עורך ·
ושדיה כרמונים לריבי ה־ ומן ערך
ואמרתי ללבי זאת בצרתך תהי עזרך ·
שער ראשה בחרתיהו לתתו ציץ עלי נזרך
ואור לחיה לאור יומך ולילה ת־ היה נרך ·
אני מביט בחיק עפרה פליאה מ־ עשה יוצרך
והוא ירבח בפלפוליו והוא חקשה והוא פירך ·
והרחיב פה בתוך עדה ונשא קול ופה ארך
ואמר כי בדניאל לבדו כ־ מצא שדרך ·
אזי מס־ ערת חשק אשר לבי מאד חרך
עניתיו דוק ותשבח כי בחיק עפר־ חך שר רך ·

ויאמר אלי ספר הודעתני השמעתה שירים · ולא הודעתני תשובת אויל מרודך בעל
הנכיים · כאשר הכית אותו בבריח · פצע וחבורה ומכה טריה · ואיך היה
כאשר שכיו סרק · וכשיתך ירוק ירק : ואען ואומר דע אדוני המבורך · כי כאשר
הגדתי אל המדקדק מסדרך · כי בחיק עפרתו סר רך : התקצף וקללני קללה נמרצת
יתסיה בראשו מקננת ורובצת : ויאמר ארור יהיה זה האיש אשר לנגדי ריב ערך ·
וכשמעי אמרתי ללבי אלתא לסכלך ומריס לפרך · והקללות אשר קלל לנגדך · יחולו
על ראש אויל מרודך : ויהי כאשר עלה עשן באפו · ולא עמד יש חרונו וזעפו · ואין
חוץ שיריו מאז כפרץ · כפרדתי מאתו ואתיה אל ביתי רץ · ואומר אל לבי זה הכלב אשר
עלי לשון חרץ : אחרי אשר רוח אלהים מבעיתו · אוסיף תוגה על תוגתו · והדבר
רך מאודות אשתו · וכן ימוס על עקב בשתו : ואקום ואחבר שיר בתרץ מלוה לבי
אקקתיו · ועל יד נער אחד אל המדקדק שלחתיו : ואלה דברי שירו · אשר שלחתי אל
המדקדק עירו :

לקוט שושן לחי עפרה צבי חן ושור שמש בפניה מצחקו ·
ואם תתכה מצוא שרדך ומשך ועמם בלט־ שאצר קום מצא חיים

ויהי כראות המדקדק את השיר ושמעו, ירוק ירק בפניו. ויאמר אל הנער כה תאמר לאדוניך הנבל, אשר לקברות יובל. כי לו היה במעמד שלחתי רזון במשמניו, וכאשר ירקתי בשירתו ירקתי בפניו. ויבוא הנער אלי בוש ונכלם, וישב דומם ונאלם, ותהיה לו חרפת עולם. ואומר אליו מה לך נרדם. בן מקטיר ומבאים, ויאמר אלי הנער כה דבר אלי שאים: ואיך לא אעמוד תמים, ירוק ירק בפניה הלא תכלם שבעת ימים: ואקום בחרון אפי ואחבר שירה, לא ישקל כסף מחירה. ואשלח אל המדקדק שנית, להשב את לבו אחורנית:

ואלה דברי שירתי השלוח אל המדקדק מאתי

עוֹרֵח כְּבוֹדִי מַה לְּךָ נִרְדָּם	מוּל בּוֹ־ עֲרִים בַּעַם	בְּרוּק בָּרָק
וּפְגַע בְּמִשְׁתּוֹלֵל אֲשֶׁר הִלֵּל	יְפְעַת גְּלְ צָתִי	בְּרוּק בַּהֲרַק
לוֹ סִ־ סְרָא נֶגְדִּי אֲנִי יָעֵל	יָבִין וְעִמּוֹ אַךְ	בְּרוּק בָּרָק

ויהי כראות אויל מרודך כי הייתי בענין השיר לו ריע, והייתי בעיניו כמתעתע, ועל יופי אשתו משתגע. כסתה פניו כלימה, ויפן וילך בחימה. ולבי אחרי אשתו נמשך, ואש אהבתה בקרבי כנחש ישך. ויאמר השר ומה היה ענין אשתו, כאשר שמעה חרפת בעלה ובשתו: ואומר חייך השר כי כאשר קנף עלי בעלה, אז הצביה המהוללה, אשר אין על עפר משלה, נתנה עלי בקולה: וקראה אחרי הידד, וכשמעי אותה אמרתי אלי שודד, אחרי אשר הצביה מדי דברי בי התנודד. ואשא עיני לראות המשקיפה, וארא והנה ידה אל תוך חיקה. תתנדב לי כשר רך אשר שבחתי, ונפש בעליה הפחתי. ואקוד ואשתחוה אל הצביה, בנפש כורעת ומדברת ולשון דומיה. ואשא משלי ואומר

נָסוֹג אָחוֹר לִבִּי בִּרְאוֹת	עָפְרָה תִּקְרָא	אַחֲרַי הֵידָד
עַד רָאִיתִי יָדָהּ אֶל תּוֹךְ	חֵיקָהּ תֹּאמַר	לִי דוֹד הֵא דַּד

ויתמה השר על השיר האיומה, ויאמר חי אני כי הגדלת והוספת חכמה. על כל המשוררים אשר קדמוך, ומלכי הזמן לא עממוך. ברוך אשר חלק לך מכבודו, ואצל עליך מהודו. ואשב עם השר בחדרי משכיתו, וארוחתו ארוחת תמיד נתנה אלי מאתו:

נשלמה המחברת השביעית תהלה לאל חי

המחברת השמינית

אמר המחבר

הייתי עם השר המואשר, בשבועות אהבה נקשר. נתעלפה באהבים, ונהבר רק מהשירים

מהשירים הערביים״ ויהי היום ויאמר אלי שמעתי אומרים כי רבי שלמה בן גבירול
חבר שיר מאותים טורים · השיר גורתם · השמעת עליהם או ראית אותם · ואען ואומר
חייך השר ראיתי ועשיתי כתבניתם וכמתכונתם · לא יותן סגור תחתם״ ויסגלב השר
כי לא האמין · ואומר חי אני אם להשמאיל ולהימין : ויאמר אלי השר אדוני · הגד נא
לי איך היה הדבר בכי · ואען ואומר ידע אדוני״ כי היה לי ריע כאחן · הומל עלי ורומן
״ענק ינל גרגרותי ענדתיו · ועל לוח לבי חקקתיו · ואהבת עולם אהבתיו״ לא אקבכנו
בשם פן עליו יכבד · ולא אזכיר שם עירו פן אהבתי ממנו תאבד״ גבר בשכלו ובנחות
הגיוניו · על כל אשר עברו לפניו״ הייני בימי חרפנו כדמי החשק מתבוססים · ואנכי
כזרי האהבה על אדמתנו מתבוססים : גברנו בשירותנו על כל אשר קדמונו · ארזים
בגן אלדים לא עממונו״ ובעבור היותו או בימי עלומים · ואני כביר מאביו ימים״
ויומי פנה לערוב · והוא היה אל זמן העדנה קרוב״ התחיל ללכת אחרי הבחורי · ולרדוף
אחר הבלי הנעורים : פעם ישיר ופעם יכגן · ופעם יחזיק בכה ומגן״ ופעם יעמוד
עם שרים זהב להם · ופעם חרבו יעופף על פניהם : עטה בחכמתו מפה הדורה · לא
ישקל כסף מחירה : הרבה בה אותותיו · להראות העמים והשרים את אודותיו״ וחקק
בה שירי רכביו · הפליא לעשות מכל אשר היה לפניו : ובהכירו מעלתו · ואת יקר
תפארת גדלתו · והפכתי להמביא כדי גיל עד אל מחלתו״ הוכחתי לנפשי בתחלם ·
והעמדתיו על מעלתו המהוללה ועוררתי את נפשותנו ממעלה״ עד אשר אחרי
מבוכותם והתאפק · ואחרי הודעו על ירדן ספק״ והנו שינס ראשו לנזירים · ועוזר לכל
הנעזרים : ובלעדיו בחסידות אים את ידו ואת רגלו לו ירים ·

וזאת היא שירתי השלוחה אליו מאתי

אבי חכמה ומועצה ותזרה · נזיר אחים פאר תורה ובחרה ·
נזיר אחים לך אקוד ואכרע · ברוב אימה בנפש בך קשורה ·
ראת חלקי בעולמי וחבלי · ואין לי ב־ זמן ממך תמורה ·
והא לבי בקטב ה־ צפוני · לך קים ונפשי לך מגורה ·
ידעתיך אבי חכמה ומוסר · ולנדיבות הלא ראש ו־ עטרה ·
ילדתיך תעודת אל וטרם · ילדתך אמת היתה עקרה ·
וחכמתך בדרך אות ומופת · וחכמת כליתך דרך סברה ·
ומהללך אמתיי ומהלל · נדיבי עם בדרך ה־ עברה ·
וקילך בקול מלאך אלדים · וקול זול־ תך לי קול הברה ·
תטעת נטע ארבה בתבל · וכל איש בל־ תך עקור עקרה ·
ואיש זול־ תך בשדי תבונות · בעיני ה־ מהפך ב־ חררה ·
לאור חצך יהלך כל משורר · וראשית בל־ תך חנם מזורה ·
לך ישת־ חוו הם מ־ מקומם · וישימו באפך קטורה ·
וחייבה נבוני עם ותמצא · בחכמתך בחיוגם סתירה ·
ומי יעמוד פני אימ־ תך דוד · ביום צאת אש ועשן מ־ נחירה ·
ולו אתה בעת בא אד עמלק · זעום האל לצננו ב־ קדרה ·
לך אמרו בחר לנו אנשים · והיה רועה עדת אל תי ושרה ·

ולו

ולו אתה במלחמת מדנים יצוה אל לך רד את ופורה ׃
חדל גדעון חדל יפתח ובן נון ויחדלו כל אנוש חוגר חגורה ׃
כבר קם מ־ בני אל שר ונגיד צבי עדה ונחלתה ונרה ׃
גאון הדור סגלת כל סגלה משוש ארץ ותמונה ר־ הדרה ׃
ומי אני ומי ביתי צבי חן לחבר שיר ויד שכלי קצרה ׃
ואמנה דוד במתק ר־ ענוה בלב נשבר כמו תודה וזמרה ׃
זמירותי יבואוך ואף לא להוכיח אבל דרך זכירה ׃
יבואון לך כפופי ראש כאגמון במתק פה ולא דרך שררה ׃
יבקשו את מהללך בראשית ואחד יפ־ תחו שפה ברורה ׃
ודכיתא לנפשי ב־ תחלה ושכלי ב־ אשר שגג והמרה ׃
בחייך צבי חן אין לנפשי חסרות כ־ חצי גרגיר שעורה ׃
והחשק תמול היה בעלמה והייתי אני בעל נעורה ׃
ודמיתי היות חשק לחומר ואני א־ היה אליו לצורה ׃
וערך חש־ קך היה בעיני למול חשקי כאחד ל־ עשרה ׃
והיתה לי עטרת ה־ ענוה וחשק מ־ עלי ראשי הסירה ׃
ולולי כי אני כוש מ־ אלהי ופן אהיה לעם קדש לזרה ׃
אז אבנה ליעלות מז־ בחות חטא ונטעתי לכל יעלה אשרה ׃
וכל יעלה עפר רגלה אלחך ובמות אחונן את עפרה ׃
אבל את־ חסדה כפני אנשים שלמים ב־ עלי מוסר ותורה ׃
ואתנכר ולא אחות כחושי ואתחסד ולא אשגה בזרה ׃
ואתמרמר בלב נשבר בעין מגלת חד־ שקים שמתי לשירה ׃
ומי יתן ויכולתי לכבות אני נרה ונחלתה וזכרה ׃
ונח־שתי חרטות ה־ בתוגה אשר הערה בעקרב איש מקורה ׃
אבל מה אל־ מרה ובני עדתי אמת לא ישי־ קרו כסף מחירה ׃
ושגגתך צבי החן שגגה בעיני ה־ חכמים לא זעירה ׃
אבל יאמרו בני מוסר והשפל שגגה ב־ עצבים היא חבורה ׃
במעשה מ־ עשה חושב ורוקם אשר לא נגברה ספר פארה ׃
בחוכה מ־ עשה רקמה עשויים אבידע ו־ חנוך ובני קטורה ׃
בגן עדנים דשנים ר־ ענגים ותחת צל הדסים עם גבורה ׃
ושם מושבות נהרות ה־ גבירות וכל עפרה נעימה ר־ הדורה ׃
וסביב ל־ יאור כל שר ונגיד ברשתם ימ־ שכו איש איש נערה ׃
וגם את שם צבי החן כמו הם ברשתך ת־ עלה לך ה־ גבירה ׃
ראיתיה ושחקתי כמו פי ובכיתי בתוך לבי במרה ׃
ומי יתן ועשיתי ביופיה מעיל ספר בתוך בית ה בחירה ׃
ואם אין זה לתתה דור לטוהר לאשה אל־ מנות היות צרורה ׃

באשרך צבי החן באשרך באשרך וחטאך ספורה׃
אבל מה א־ עשה דוד ד־ חטאי כהיום ע־ צמו מאין ספירה׃
לכה אחי ומפת ה־ תהלים מחה זכרה ושמנה בקרבה׃
ולמה יר־ דפו אותך כמו אל אנשים ב־ עלי נפש יקרה׃
ועת תחשוב לבשר ה־ צבאים בלבם יא־ מרו לא יום בשורה׃
נזיר אחים נקנא ב־ אנשים קדושים ב־ עלי נפש בהירה׃
אנשים לא טרדם מ־ אויים אשר אין ל־ זמן עמם קשירה׃
ידיהם י־ זלו גשמי נדבות ורגליהם הלא רגל ישרה׃
והתנכר אליהם ה־ זמן רע והכירו פעלתך חסרה׃
ולבש את חמודותיו ושולל חשבונו ושמחתך מגורה׃
נשא הדור ומה בצע בשכל וחנפש בין ילדות שכורה׃
לכה דוד מה־ לפות ילדות ושחרות נגלה בתער ה־ שכירה׃
ונפשנו אשר היתה לאמה בהרימה הלא נקרא דרורה׃
כבר חלפו ימי ילדות ושחרות ונפשנו עדן אחור וסורה׃
וחדלה מ־ חלת חשק כהיום ואין מזור לרפאת את מזורה׃
ושבה ל־ עבוד את ה־ אדמה ומעוצר וממשפט גזורה׃
וחשבנו לתתה ל־ אלדים כלילת הוד והיום היא עמורה׃
ומי יתן ולא תחטא בזדון אזי לא ת־ היה מדין יגורה׃
ואיך נמכור משוש עולם ונצחי בעד הבל ותבל ה־ ארורה׃
ומאננו בעדן גן אלדים בעד מבוי באין לחי וקורה׃
ושגינו בחבלי ה־ נעורים ודבקנו בהן יעלה ועפרה׃
ולא נשגה באהבת אל ותורת אמת לשתות בצמא את דברה׃
ראה כי ב־ חרוש רשע ועולה הכי נקצור ונאכל מ־ עבורה׃
ומה נאמר אבי מוסר ועל זה לשמצה יז־ כרונו ה־ חבורה׃
ראינום דו־ רכי קשת לשונם ויורונו בחצי ה־ גערה׃
ואמרו הם בענין רע וגפן סדום גפנם ומשדמות עמורה׃
שניהם ע־ ברו על דת יהודית שניהם הם באין מאור ואורה׃
שניהם ל־ מדו חכמה יונית ומשם ב־ רתו להם זמורה׃
שניהם ב־ עלי שכל ותורה ראו כמה פעולתם עכורה׃
זמיריהם שחוק אל ה־ כסילים ועל דרך אמת המה כפירה׃
ברוכים הם ואשריהם בני איש אשר לא ל־ מדו תורה וספרה׃
חדל אחי ונחדל מ־ מליצות ושיר חשק יבואון ב־ עברה׃
ביען יש־ חקו אישים עליהם ואחר יש־ לחו לנו מארה׃
הכנדיבות ודבר ב־ עריבות תהי בפשי ככוכבים מאירה׃
הנגיע למעלת ה־ חסידות ברוב אוכל ויין מלכות לשכרה׃

ותמצא חן בשירות ב־ ערבות ובחנית כי נויעה מודה ׃
רכהדב נעיפף על פני איש הבי תופע עלי נפש נהרה ׃
ואם בחשוק צביות ר־ עלמות תקבל את פני יוצרה וצורה ׃
הבחשק נרצה ה־ אלדים הבחשק נבבה ה־ מדורה ׃
ומה נענה אבי חכמה ומוסר ומה נאמר אבי עצה ומשרה ׃
ביום אהיה אני עם כל חשוקי ואתה עם חשוקך בצרה ׃
ומה נצדק ביום נראה להרב גזרת אל בצאתה מ־ תערה ׃
ראה מלכי ומה נאמר בעת כי יבואון מל־ אבי זעם ועברה ׃
ביום נהיה נשואים על כתפות משלחים אלי ארץ גזרה ׃
ונמיר הי־ גלי עונג ובתים ספונים ב־ ארגים ב־ חפירה ׃
וחלף צ־ פרימלנו עשוים אזי נהיה לתולעת לברה ׃
זכור את לקהל מ־ אנשים נדיבי עם ידועים ב־ גבורה ׃
אשר חלפו לעולמם בפתע ותקותם הבי אברה ועברה ׃
ולא נכיר בנפשנו נסבה אשר נהיה עליהם ב־ עבורה ׃
והבמי כיחיד ש־ אבותינו עזבונו ברוב פחד והגרה ׃
זכתיך אשר אבדו קצותיו ולא יצלח להועיל אז לעזרה ׃
ראיה דוד נעימות ה־ חסידות ומעלת ה־ נשמה ה־ טהורה ׃
וקבולה למדות ה־ חשובות וקיומם בחיק אברם ושרה ׃
ראה גלגל וכוכביו צבי חן השנו את גבול חקם כשערה ׃
הנהו כל־ בבי שחק וארץ הממצע חבי נטת וסרה ׃
ראיבמה נשפה ה־ גבולים והמצות בקלח ר־ חמורה ׃
ואם ציר מ־ פאת מלך ונגיד באגרת פתוחה אז סגורה ׃
יבזאנו הלא נחרד למולח הנשקוט עד תהי לנו פתורה ׃
וזה כמה אשר מלך מלכים ביד חוזיו הבי קדם והתרה ׃
ולא נחרד לדעה סוד נביאיו וחקותיו ותורתו ושברה ׃
והלילות והימים נצפה אלי עתות אעזור בם ה־ סחורה ׃
ולא נחשוב לריע אז לאוהב לבר איש י־ היה בוזה לחברה ׃
ונחקורה ליוקר ה־ סחורות וזלותם ועתות ה־ מכירה ׃
ונצטייד ונרכב ה־ אניות ואף אם י־ היה בים סערה ׃
וישליך ה־ זמן קרחו כפתים ולא נחוש לקרח אז לקרה ׃
ונצפון הון לאישים יב־ עלו את בשותינו יהיו להם לסתרה ׃
ולא נצט ירה חכמה ויראה לצורך ה־ נסיעה ה־ גמורה ׃
ויום נבא ונראה פני אל ומה נביא בידינו תשורה ׃
נשיא הדור למי תאות קדושה ומי יסכון וישכון בית דבירה ׃
ומי יעט מעילי ה־ ענוה ומי זה י־ ארה בשמה ומורה ׃

ומי

ומי יצפור בתר גיל עד ויחפיר
ומי יעל מרום בינה ויבא
ומי ינק שדי חכמה לבד את
ומי זה בל- תך ראה יקרה
ומי יהגה בתורת אל לבד את
ולו היו מתי בין ב- חלוקה
ולו היו כבשר מ- בשרה
ולו נדרה להוליד בן בצלמה
והיו כד- בני נשפה אפילים
והיו כל בני תבל שכורים
קרב אתה נשיא הדור משיח
והתענג בצוף עדנה ודשנה
יפוצון חוץ עיינות שכ- לך דור
לך יאות היותך אות לרבאות
ואתה ד- אשר המה בגילך
נשיא הדור ראה כל ה- יצורים
ולו ישת- תפו עמך בשכל
ראה אנשי זמנך לך נתונים
ראה כי ש- חיו תחתך יצורים
ואתה ל- זמן נר ס- ערבי
ראה עדת פאר הודה ושים את
שלוף חרב נקמה ב- אוילות
ושלח אש באיש לוחץ ותזרה
ברוק ברק וכונן חץ גערה
וכל נפש במעלתה תכונן
ושור יפע- תך וזכור בארה
בטרם י- חשיך שמשה ואורה
ראה עולם כמו אולם ותכל
ולבקרים הבי נציץ ונחליף
נזיר אחים ומי ראוי לעדן
ומי יבנה בעולם ה- נשמות
ותורת אל למי תכון ומי זה
ומי יחקור פעלת אל בשכלו
לבד אתה אבי חכמה ונזרה
הנביה לעולם ה- נשמות

באר חכמה וישתה מ- בארה׃
מלון קצה וכרמלה ויערה׃
וימוץ בל- תך צופה ויערה׃
ואיש בלתך הבינה או חקרה׃
ומי איש בל- תך יטול שכרה׃
תהי עצמה ובשר מ- בשרה׃
תהי נפשה אשר תשכון בחדרה׃
ובדמותה כך שלם לנדרה׃
ואתה דוד לבד אורח ושחרה׃
ביין תועה ואת קדקד נזירה׃
אלדי י- עקב ושכון חצרה׃
סחי סחרה ותקצור את קצירה׃
ראה עם אל אשר ישכון במרה׃
ולוות את פרות חכמה וכפרה׃
בעולם זה כנרות ה- מנורה׃
למול ערכך כצאן קדר ובצרה׃
כמו השת- תפו לך ב- יצירה׃
וכל נפש למשמעתך זהירה׃
ולעדת אל אמת אתה כפירה׃
ולעדה הלא שמשה וסהרה׃
כסיליה כמו מעלת בקרה׃
ובכסילות והחרם כל זכורה׃
למטרה בלב נפש יהירה׃
ושלח חץ ובדק מ- מדורה׃
ותבדיל ח- שחורה מ צחורה׃
וצור בוראה ומטריפה ובורה׃
ולדת חזק וביאת ה- צפירה׃
דמות בקצה ד- אנחנו חצירה׃
הערב הבי נשכון חררה׃
ועדן גן למי ראוי לדירה׃
לשבתו בית זבול ארמון ושירה׃
אשר יאות לעברה או לשמרה׃
ומי האיש אשר יאות לחקרה׃
צבי עדיה ומבחור ראש אמירה׃
לכל גבן ואיש בעל חטורה׃

בדיוחו׃	בסכלותם	לעדן	ונתיח	בשגלנו	משרה׃
הטוב כי ת־	ערופנה על	שנינו	בטוב חמ־	עשים פועה	ושפרה׃
הבסגלות	וכוחות ב־	חמיות	לנפש איש	תהי מעלה	ויתרה׃
ראה התר־	נגול ושבח	נדיבות	נדיבי עם	ראה קלות	לבכרה׃
ראה גמל	אשר יולד	לעמל	ראה חמור	לכל משא	ותגרה׃
ועכביש	ראה קלות	פעליו	ורשתו ל־	זבוב פרש	ודקרה׃
ועת ארגו	עגלה תוך	עגלה	כאלו ב	בחוגה הוא	תארה׃
ולבנות ה־	כלי עונג	ובתים	מלאים טוב	ראה בנין	דבורה׃
ולהריצות	ראה דור ה־	נמלה	חרוצת יד	ואף אם היא	צעירה׃
ולשחל	גבורת לב	ואומץ	וידו היא	ביד עשו	שעירה׃
ולמשגל	ואל מאכל	ומשתה	ראה חזיר	ראה עגל	ופרה׃
והתיחר	אנוש בלבר	בנפש	מדברת	מטוהרה	וברה׃
לפאר ל־	אלהים חי	בכל לב	ולבחון סור	פעלת אל	יצרה׃
נפש זאת	מזונה ה־	חסידות	ביען הוא	לבד רפאות	לשרדה׃
לפי שכלה	תהלל אך	תהלל	ומעלתה	לפי ערכה	ויושרה׃
ולא תוחיל	לבד אל ה־	אלהים	לרפאות מ־	חצה מנה	ושברה׃
ואם היא ב־	זמן תגעל	ותתעל	עלי ארץ	התירא ב־	המירה׃
ואיך תרעב	אשר על עב	רבובה	ותשליך י־	הבה על אל	ושברה׃
ונפש ה־	מקצרת	וחוטאת	בהגיע	זמן קצה	ותורה׃
בני אל י־	ענו הם יא־	מרו לה	חזאת היא ב־	עמי אל ה־	אמירה׃
והזאת היא ב־	עמי יצאת	ללקט	בכרמי בין	ואיך שבה	נעורה׃
ללקט י־	צאה זאת מח	בידה	ומלדת	תעודה מי	עצרה׃
תנו לה מ־	פריד מ־	עשיה	במשקלם	במרה ב־	משורה׃
ראה כמה בין	היותה ב־	עריבות	ובין להיות	בגוש עפר	מדורה׃
ואיבה דור	בדבר ב־	עלינו	תהי נפש	דבר יוצרה	סמירה׃
ונסוב על	דבר חשק	בעצל	במטתו	והדלת	בצירה׃
והחשק	והשכל	הפכים	ומי יוכל	לאון ר־	עצרה׃
ולשכל	נעימות ר־	חשיבות	והוד מלכות	ומשפט ה־	בכורה׃
ואין תקוה	ואחרית רק	להכרית	לנפש ת־	עביד שכלה	ויצרה׃
הימצא חן	אנוש אנוש	בנפש	אשר ילדות	ויין חשק	עברה׃
והנפש	והחשק	בצרות	ואין בינן	לעולמים	פשרה׃
ואין טענה	למתעלם	וריוח	למתרשל	ועצל ב־	חקירה׃
אבל חויב	אנוש לחקור	תבונה	ולבא עד	תכונתה	וחקרה׃
ונתבע איש	כפי כחו	ושכלו	והכירך	למעלתה	ויקרה׃
ואת שקול	לפי שכלך	כרבא	ולך חכמה	ואיך תגרע	שארה׃

קהה

קוה שירי אמיר ח- שקך תפשו נתונה לך ובה תמשול למוכרה ׃
ובאה ב- ברית אתך ואכן בכל דוד בל- תך בגרה וקשרה ׃
ומיום ה- נדוד הפריד שניגו להשקך ה- צבי גולה וכורה ׃
וחשך ב- נדוד אורה וזוהרה ומיום ח- נדוד דוד לא זכרה ׃
מחכה אל ראות יפע- תך דוד ולבה כה כלב אשה מעברה ׃
ראה שירי וחברני לטובת נזיר אחים פאר תורה ובתרה ׃

ותמה השר על יופי השירה׳ וישבע כי אין על עפר משלה׳ ויאמר מה נכבד ומה תאומר האיש השלוחים אלין אל האחרונות׳ ותמה אני אם יש איש בדור ראוי אל שירה כזאת׃ ויראה אני פן בעבור היותך אסירנו׳ רחקת מן האמת וכטית מכתיבנו׳ לקיים מאמר החכם מיטב השיר כזבו׃ ואשר חוייבנו אנחנו וכל המשוררים׳ להפליג בשבח וכגנות בשירים׃ אין להרחיק לגמרי האמת׳ עד שנאמר מן המת חי ומן החי מת׳׳ אמנם חוייב המשורר לשים כל איש במעלתו׳ ולהפליג קצת על האמת כמליצתו׃ וישא משלו ויאמר

צבי חן שים מליצתך בנויה לפי חכמה ולא על פי רגילותי ׃
ושים כל איש במעלתו כשירך ברוב בקר ולשטן בזולות ׃
תנה ציץ הוד אלי נדיב ושוע ותאר זיד ואיש נבל בנבלות ׃
והשחל תתאר ב- גבורה והעורב והכלב בכילות ׃
ודע כי איש יתאר ה- גבורה כרפיון יד והחכמה בסכלות ׃
לדמון איש יתאר רום שחקים במו שפלות וסבובם בעצלות ׃

ואען ואומר ידע השר הנכבד׳ כי האיש אשר פארתי בשירי מלך למעלתו כעבד׳׳ ולא עברתי הגבול׳ ולא העליתיו בשירי על זבול׃ ולו ראית שירותי אשר שלחתי לו בימי חרפי ׳ אנכי הדל באלפי׃ בפלאות על ענים חשקנו׳ וידעת כי לא שקר נשקנו׃ ובפרט השירה השדורה׳ אשר לא ישקל כסף מחירה׳ יתנו מליצי הזמן על ראשם עטרה׳׳ אשר שלחתי לו בעת הרחיק נדודו׳ והגיעני עד שערי מות בפרודו׃ ובחבלי השירה הזאת משכתיו׳ עד אשר אל בית אמי ואל חדר הורתי הבאתיו׃ ויאמר השר בחסדך׳ הראני נא את כבודך׃
ואשא משלי ואומר

ראיתי ח שמש יזרח בתקופתו ובטהרתו ׃
על חוג שמ- ים יתהלך ירוץ אורח במסבתו ׃
ותקופתו עד לקצות א- רץ אין נסתר מחמתו ׃
ומאורי אור בשמים קודרים מגל זו- הר יפעתו ׃
יפרוש כנף או יקחם ישאמו על אברתו ׃
ראיתי ע מדתי מרעיד לבי יתר מחרדתו ׃
כי נעברתי עד זכרתי חמדת לבי וסגלתו ׃

נטע נעמן	צנצנת מן	לקח מעיני	עמדתך ו
כי הוא שמש	החכמה הוא	הזורח	בגבורתך ו
המסיר שפה	למליצים	שכל שירך	מדי צאתך ו
כל לשון	תקום למשפט	אתך תר־	שיע צדקתך ו
הוא אור לבי	הוא שמחתך	הוא חגך ח־	דשך שבתך ו
הוא ירדן הי־	שכל כי בך	יטהר כל לב	מצרעתך ו
הוא עצמות חי־	שכל עליון	הוא איכותך	הוא מהותך ו
הוא חומר לך	הוא פועל לך	הוא צורתך	הוא תכליתך ו
מי זה יחשוף	סוד הגיונך	מי זה ימצא	את חידתך ו
אלו נודע	בבני אלים	אז יחפצון	את קרבתך ו
אלו הטה	יד שכלו על	ים הבין נס	מגערתך ו
אלו פגע	בסנה משה	אכל חבל	מלבתך ו
אם נגעו בך	אז נשרפו	שדרך מישך	מגחלתך ו
הה לברקיו	כי האירו	עד כי גלו	לי חמדתך ו
כי השאירו	אותי אחרי	נסעו כזאב	לנסיעתך ו
ראיתי חי־	חשק כילי	כליו רעים	מן נדבתך ו
ראיתי פ־	תח באסמיו	מראות שכלך	ותמורתך ו
ראיתי כל	שר בך נקשר	שרים סרים	אל משמעתך ו
ראיתי כי	כל שרים יק־	חו בכליהם	מזמרתך ו
ראיתי הי־	מן עם כלכול	נלאו כלכל	סוד דברתך ו
ראיתי א־	סף לא יסף	דבר עת שי־	מע אמרתך ו
ראיתי כל	לשון דובק	אל חיך לוחך	צוף יערתך ו
ראיתי די־	וד ושלמה	כי יתמהו	על חכמתך ו
ראיתי חי־	רום ובצלאל	עירומים הם	מערמתך ו
ראיתי כי	אלמוד נבי	לא השיג אב־	קת שירתך ו
לו תובר	מכל הלבות	כי כלם ב־	אים בבריתך ו
חשקו האש	ומשליו הי־	עצים לבי	שה עולתך ו
חפץ השי־	כל העליון	הראות לנו	את עצמותך ו
ירד מכס־	או בא אל בית	אמו אל חי־	דר הורתך ו
תבוא א־	ליה ותי־	הר לו ויו־	לד בדמותך ו
עד כי השי־	כל הפועל	על ירך ני־	תן טבעתך ו
לתת תבנית	לחתום תכנית	לתת אל כל	חי צורתך ו
קומי שיר־	תי יפתי	יונתי ול־	כי ומצאתך ו
ולכי זמר־	תי סובי עיר	אולי תקראי	לקראתך ו
סובי צפון	בואי תימן	בואי סבך	ומעונתך ו

גלי

גלישוס ותהרות עב־ רי עד בואך חדרי משכיתך ׃
ורשי שיר־ תי במקום תה־ חשק וסבי־ בות גבעתך ׃
אולי נחבא אל הבלים ובלב חושקים שם תחנותך ׃
אם שם בין כל־ בבים קנך תצודי עליו עד רדתך ׃
חטבי נ־ גן הרבי שיר אולי יען עת שמעתך ׃
הרימי ב־ כח קולך אולי יעור משינתך ׃
אל תדומי אולי ישן הוא יקץ מ־ תרדמתך ׃
שירתי מה תגידי לו שחליתי על אהבתך ׃
אחלי יזכור לו עת היה קיר לבי רא־ שית ממלכתך ׃
ישים דמע־ תי על נודך אל תוך נאדך ובספרתך ׃
אם ימצא א־ הבתי חומה יבנה עלי־ ה טירתך ׃
אם דלת י־ צור עליה לוח ארז בחמתך ׃
אם יחפוץ ל־ עלות שממה ישליך עלי את אדרתך ׃
אם לנוח תוך לב חושק קיר לבי ה־ בה מטתך ׃
אם יתמהמה מה לי עוד אם לא ישלח לי את ברכתך ׃
כזאת אמרי אליו עד אן דודך יזעק מאנחתך ׃
עבד נכבד לך לצמיתות הגידה לי מה משכרתך ׃
עד מתי תת־ אכזר עליו עד אן תבזה את ענותך ׃
עד מתי ה־ רוג חשקך על העץ ת־ לין נבלתך ׃
למה הכי־ ת עבדך עם אבני פירוד וסקלתך ׃
למה שלחת אש חשקך על לב מור־ עתך ושרפתך ׃
למה הבאת איש סודך תוך ים הח־ שק וטבעתך ׃
כזאת אמרי אליו דודך תמיד נצב על משמרתך ׃
נושא על כ־ תף מהללך ונדיבותך על דבשתך ׃
מתיצב ומ־ צפה לראות מה זה תשיב על תוכחתך ׃
אם חטא לך לקח מי־ דך כפלים מחטאתך ׃
אם לא ישוב אלי חנך אנה יוליך את חרפתך ׃
במה יתר־ צה לשוב אל חנך השר לפני מותך ׃
אם בבכי וד־ ׃ מעות הנה כי הוביש ע־ יש בבריתך ׃
גם שבר ע־ ליך גיחון ופרת להיות עם דמעתך ׃
כל מריעיו לא יכולך הקים אותך ולהברותך ׃
רמאן ח־ תנחם עד כי תפן השר אל מנחתך ׃
שירתי אם יפגשך איש מה תשיבי לשאלתך ׃
הנה מנחת עמנואל לשלמה ה־ שר מודעתך ׃

בשמוע

בשמוע השר יופי השירה, כפלא על חשמלי זמרה ויאמר שירתך זאת גברה, על כל
השירות ביופיה, וחשקכם זה כמוהו מן העולם לא היה: ועתה הגד נא לי אם
חשוקך זה הטה לך מעורו, ואם הוא האיש אשר שמעתי בערו, כי עליך יכוסף ידו:
ופרע יזק המוסר, בקראו אותך בכתבו ארי כוהם מתוך קופה של בשר. ואען ואומר
אדוני לא זה הדרך ולא זה העיר, כי האיש אשר הרים יד בי מתכי ליתים בעיר: ושמו יואב
שר הצבא, אשר להלחם עמי בא, ובעת יצאתי לקראתו עם חיל מליצותי כחבא: ועמד
כראותו אותם תשתאה, ובעת אמרתי לו לכה פנים נתראה, וראה ועשה כתבניתם
אשר אני מראה, נסתר אז כחבא אין רואה. ויאמר השר איך היה הדבר, ואען ואומר
ידע אדוני הנכבד. כי יואב שר הצבא אשר שמעת שמעו מעכייכיו, היה איש חכם בעיניו,
נאוה אפיקי מגיניו, וכל חיות לא יעמדו לפניו. והוא לכל מחבר ישחק, ומכל חכם לב
ירחק, וגער בו ונס ממרחק. ויהי היום ואם היתה נסבה, ושמע כי הובאתי עליו
דבה, וספרתי ממנו הבל ורעה רבה. כפי ובמכתבי, אשר לא צויתי ולא דברתי ולא
עלתה על לבי. ויתנדב לנופף עלי בזר חרבו, ויכתוב אלי אגרת כאשר עם לבבו. כתב
בה התולים וחידות, ופניהם ובכפיהם פרודות. פעם יתנשא ופעם יכנע, פעם יחרף
ופעם יתנצל, הלך בשירו כדרך וכנע: הזכיר בו שיר היחוד אשר לו, להראות שעמו והטריס
שכלו: וכאשר קראתי אגרתו לבי התאנף, כי לא היה לדבריו שורש וענף: ואכונן
מיתרי מכתבי, ואשיב לו דבר כאשר עם לבבי.

ואלה דברי אגרתי ששלוחה אליו מאתי

מי זה מחשיך עצה במלים, לאחד חידות ולשאת משלים, ברוב חלומות והבלים, ולעג
ואין תכלים. הקולך זה בני יואב שר העטרות, יהולל אילות ויחשוף יערות, תקח
מחלם ומטוביה עטרות, כי תכתוב עלי מרורות, לא ידעתי ספורות. חייך אם חלום
חלמת אני אפתור, וירעשו הספים אם הך הכפתור, ובמקום שאגת אריה וקול שחל מה לקול
זה כמה שמעתי כי תור, אך לא האמנתי כי תעשה וכפתור, ולכן קבל לך אבני קלע
תקלע מליצתי כי הגיע התור: ותקבור קבירך אשר זרעת, ותשמע מאשר הגרת,
והודעת והשמעת. חייך אדוני עדיין לא הגעת לרועי צאן: ודבריך לא לרצון, כי תכתוב
עליכו לבון. ואם עסקת בפירוש ובגמרא, לא זכית להיות תנא או אמורא, וידעתי
כי רעיונך עברו על דברי סדום ועמורה, ויכרתו משם זמורה, ולכן שולחים לאפס את
הזמורה. ושמעתי כי בין אחים תפריא, ולכן בעת במרום תמריא. שלחת אגרת
התולים, ואקרב אליה ולא מצאתי לה בתולים, ועתה הכר נא למי החותמת והפתילים
הראיתנו תפלת היחוד אשר לך, אשר היא לעדה על שכלך, אחי יהי לך את אשר לך
הגד נא השר ממי כעמת, מה החלום אשר חלמת: להתפאר בחכמות כעלמות,
ותאמר עשר ידות לי בכל חכמות. השמעת מימיך על ההגיון, הראית לעולם ספר
החזיון: ואיך לא תחרד ולא תלפת. ולא ראית לעולם ספר המופת: הנגלו לך
תעלומות ההיקש, כי לדרוש בכל חכמה תבקש: הלמדת ספר הנצוח והטעות,
וספר המליצה והמאמרות: ואם לבך דבר טוב רחש, הידעת ספר החוש והמוחש: ואם
אתה האומר לכולה חרבי, הלמדת הזהר אבי: ואם למדת הפרסה עברי, הראית
ספר האוירי. הגד נא מה אמור, בספר הטוב הגמור: ומה דרכיו ומה משפטו
ומה בספר הנפש לאריסטו: מה תתהלל

מתהלל בעמקי׳ ועמקך זב · וכתי חכמתיך לאכזב ״ ואיך שיר יחידך פארת · ובמחשבת השכל אותו לא תארת · ואגרת טובתך לא עטרת · ועל כמה שגגות עברת ״ ולו ידעת כמה שגית במלת אמריך · או שמרת מחסום לפיך וגבול לגדריך ״ בשומך במלת יבן הרס השורק במקום מלך · לא ידעת הדרך אשר בה תלך ״ ובעשותך כמיד ותמיד על משקל עולמית · לא מצאתי לך ריע ועמית · אחת דתך להמית · ואין מי שורה על תגבורת הנפש הבהמית ״ ובאמרך ומה לתבן את הבר · ושמת השורק במקום מלך איזה דרך עבר · רוח השירים אתך לא לזרות ולא להבר ״ ובאמרך שור שוטף במקום שיט · יורה על היותך כיס הפסוק באין משיט : ובאמרך לא תבוז במקום יבזה · עבות השיר תבוזה ״ לא ידעתי מזה ועל מה זה ״ ובאמרך חכם בינו שבה בינתך לחכמה · אוי לה לאותה כלימה ״ באמרך תלמידך אני ומימיך אני שותה · לא כן אחי כי נחלים על פרשם אתה שותה ״ פן יאמרו הרב כתלמיד · והכלי כמיד · הכל הולך אחר המעמיד ״ ובאמרך העלה כרף תעדרן ואתקם יבש תרדוף · לא כן אתה בעיניך כי כבד ובכתף תהדוף ״ ועל הודאתך בגדולתי תשמע חלום לפתור · בכית אי אתה יכול לסתור ״ והשתוקקך להתאבק בעפר רגלי · כורע כי זה לשלמות פעלי · ולשמוע נועם משלי ״ ומי לאדך נוזר מן זכר זבדותי · ומן עבדי והם זכרים פרודות : ואיך תאמר הריני כבן עזאי בשוקי טבריה · ובאמרך גוייכו מן גויה · הכית השיר בכדיה · פצע וחבורה ומכה טריה ולא היית מכני עלייה : ובאמרך אם תוכל השיבני הנה קמה אלומתי וגם נצבה · ערכה לפני התיצבה : ובאמרך שיהיה לי סבה · איך לא אמרת שתהיה בלשון נקבה : ובאמרך ויתאמת כוונתי אמור כח האמת · מדוע לא אמרת ותתאמת : ועתה אחרי אשר מעלתך בעיניך גדלה · ותתן את נפשך בכל עמי הארץ לשם ולתהלה · מה חטא לך הדקדוק והפעולה · כי הבאת עליהם ועל מלכותם חטאה גדולה : לתת לדראון לכל בשר · ולא נהגת בהם דרך מוסר : ואיך לא למדת ממליצותי · ותשירי עליונותי : שכלם מתאימות ושכולה אין בהם · אחד באחד יגשו ורוח לא יבא ביניהם · בכל הארץ יצא קום ובקצה תבל מליהם : משאתם יגורו אלים · ושם ראיתי את הנפילים : צדק לבשו וילבשם · המה הגבורים אשר מעולם אנשי השם : ואשר כתבת כי אני ארי הנוהם מתוך קופה של בשר · ידע אדוני ויבושר · כי צדיק אוכל לשובע נפשו ובטן רשעים תחסר · ולכן שמר והשמר · שמע עצה וקבל מוסר : ושמרה לפיך מחסום · כי לילה לך מחזון וחשכה לך מקסום : ומענין אבק לשון הרע · הלא ידעת כי מדרכי האמת לאמר על הטוב טוב ועל הרע רע : ואיך אדוני לא ישמור לדבר תועה פן תאמר · או להתחיל פן יגמר : והמביא עצמו לידי חטא לא יאשים · כי אם עצמו אם יחשדוהו האנשים : איך נפשך השר כי האומרים לי פלוני רוכב בין המשפתים · ולא שמר לפיו מחסום ובריחו ודלתים · אמרת אך דבר שפתים : והנה באתי ותראנה עיני · כפל מאשר שמעו אזני : הראיתני חרוזותיך החמודות · חשבתם שירי ידידות · לפניהם וכנפיהם פרודות · כל רואיהם עליהם משל ישאו ומליצות וחידות : ואם הם בעיניך כפז סחן מסולאות · בעיניכו בלות ומטולאות · ולולי כבוד המכתב כתבתים למחראות : עוד שמעתי עליך לאמר · יואב בקי בכל שיר מזמור וקל בחכמות כחמור : ותאמר כי אין כמוך בקי בטבע המציאות · ובהנהגת הבריאות : ותדע מעוותי הזמן לתקן ומחברותיו לקרוע ובאויבים פרעות לפרוע · וזרע צדקה בארץ לזרוע · ואם יפלו השחקים תחזיקם בזרוע · ולא ראיתי כהנה בכל ארץ מצרים לרוע : עוד שמעתי עליך דברים שונים · ותאמר כי נגלו לך תעלומות הזמנים · ותאמר על טהור טמא וטמא טהור ותסביר פנים : ותאמר אני עליתי מרום החכמות ברוב רכבי · לחקרא בפי עוללים ויונקי׳ רבי : ואחריב

בכף שפתי · כל המטרות אשר ראיתי בימי ״ ובעיני אותן יקרתי · הנה רבים יסרתי ·
את אשר הסריתיתי ואשר התירו אסרתי : ואשחית קמי שורש וענף · ולא היה נודד
כנף : ועתה הכית את הילדים אשר בגילך וכשאך לבך · ואיך לא תגל סירי המעלה תניף
נור חרבך ״ ותמשך בקשת הגאוה לתומך · ואחרי השגגות כעממיך : פעם תרים
הגאוה תכיף · ופעם החנף תחניף ״ פעם רכה ופעם קשה · קול ענות גבורה וקול
ענות חלושה ועתה הנני שלוח אליך קשה : אם נשאת ונתת בהוויי דאביי ורבא · ובאסור
בשר בחלב ובכל היד המרבה · מי נתן לך יד לעלות אל המרכבה : ונאמן גליך עד פה
להשית · ולדבר במעשה בראשית : ואשר תתפאר כי לך בכל חכמה עשר ידות הלמדת
אותם במסכת מדות · הידעת ממשקין ית ענביות הלימודיות והטבעיות והאלהיות : ואיזה
רוח אותך יעורר · כי תשתתר עליונים השתתר : הנגלו לך סוד ארבע נהרות · והאור
שנברא ביום ראשון ותליית המאורות : הידעת ארץ לעומק ושמים לרום · וסוד הנחש
הערום : וידעתי כי למדת מסכת יבמות וביצה · הידעת סוד היבום והחליצה ״ השמעת
לעולם משמי · סוד יולד בן לבעמי : הראית בספרי חכמותי חרות · סוד אלי ולך ונעתי
ועריפה ורות : הידעת תרומות הקשת אל מי ירמוזו · והמתרים אשר בתוכם יגנזו :
הנגלה לך סוד מים העליונים ומה הם · והנפילים אשר היו בארץ בימים ההם : הידעת
הכרובים ולהט החרב המתהפכת כתום דם · ובני אלהים אשר יבאו אל בנות האדם : הידעת
סוד תיבת נח וחכמתה · ולמה שלשים אמה קומתה : ומה הסוד אשר טמנה בקרבה בהיות
חמשים אמה רחבה : ומה היה הצורך · להיות שלש מאות אמה ארך : הידעת סוד קיום
מדוע גברו המים חמשים ומאת יום : הידעת סוד הקטרת · וחכמת הכרובים והכפורת :
ואם אתה תריח מה התבונה תבריח · והעמקים מכל בד תבריח · ובאור השכל תזריח ·
ומרחוק מלחמת התורה תריח · ותריע אף תזריח · הידעת סוד הבריח · מן הקצה אל
הקצה מבריח : הידעת סוד עשר היריעות · והיות בארון ארבע טבעות : ואם אתה
בחכמות הרגל חרש · הגד למה היו שתי ידות לקרש : ומה הסוד להיות הכרובי׳ במעשה
איש לויות ״ הידעת משה העניו · למה קרן עור פניו : הלא תגיד לנו הלא תחוה · למה
יתן על פניו מסוה : אל בני לא טובה השמועה יאמרו בחוצות ובשוקים · כי יסדת בפי
עוללים ויונקים · כי הרסת הטבעית תקים · ובמעבה שכלך יציקים · העדות והחקים ·
ואין כמוך בכל הארץ טבעי · ובירדן התעודות רוחצות למטעי · ואני לא כתב עך טבעי ;
אף על פי שיצא בכל הארץ טבעי : לא התפארתי כמה שאין בי · ולא הכיסותי על אדם
חרבי ״ ולא ידעתי פרקי התורה על פה · וכאשר יחקרוני בעד סודם אעמוד עולפה ״
אכן אדע הדבר על פרשו · ולא בקשתי מן הפרק כי אם פירושו · ושרפתי מהון למחכה
עירו ופרשו : אמור נא השר מה בצע כאשר יאמרו השפתים · והלבבות תשכבנה בין
שפתים ״ ומה בצע כאשר תראנה הרואות בארובות · וחשכו עיני הלבבות ״ לא כן אחי
הנבונה הנבהה והשפלה השפל · הלב עקר והפה תפל · ואם אתנו אברהם מה צורך לאמרפל ·
ובאור שבעתים מה בצע בערפל ״ ועתה היעמד לבך אם תחזקנה ידיך · אם יאמרו לך
רבי׳ פרש סודיך : מה לך להתפאר ולהתהדר במקהלות · בלך מדברותיך אבל נגעים
ואהלות ״ גשם אם תרצה לאיד תאד · ולא תשמע קולך עמנו עוד על דבר יחוד ״ הנה המורים
לתורה והמדע לידעי דעת ומביני מדע · והשכל לבלבול ודרדע ״ והמן להסף ולהימן ״
ובתקים מרדכי מה צורך להמן · הנה הסתרים למביניהם והכתרים לבעליהם ״ והסינות
לבני עליה · והעטרות תהיינה לאלם ולטוביה · והעלים והקליפות הדקים · לאשר אין מוח
בקדקדים : שכני בתי חומר אשר בעפר יסודם · בעוף יתעופף כבודם · אל תבא נפשי

בסודם

בפנים : ועתה למה פניך תסתיר · ובדיק תמים תכתיר ובבלי דעת מלין תעתיר ואיך
סניכים שיר · כים ולא כים שיר ולא שיר ״ ואיך לא תירא אתה הישן השוכן באמבטי · מאבי
חטאי ומן החרב אשר כפי עטי · אשר אורה על השערה ולא אחטיא ״ ולא יראת פן יפגעו
בך אבנים מורים בקשת · משאתם יגורו אלים ואיל אחז יושבי פלשת · והיו לרם כיבשת ״
וכן ראית אתגדותי · אפיריוני שכלי ורפידותי · ומור ואהלות קציעות כל בגדותי : ושמן
הטובה על הראש שיורד על פי מדותי לא תאמין כי יסופר · לכן מלכה מלכי עליך יספר ·
ותיטב לך משור פר ״ חדל לך מהתפאר במה שאין בך מדברי חכמה · ובמקום שש אבנים
שתדל להיות בהמה · אך לקטני אמנה ״ ולכנסים הכנסאות וכיתבית ואזורות כלבבהן זה
יתכן תפתה וגם תוכל בה ועשה כן : ואכני כשכע כחי השיר וכגאוני · אשר כשע כלשי
אחלי אפרכו · וכתן כיתיכי רבנו ובשמחלי מעיכו · ומשחכי מחברי שמן ששוכו : כי אם
מהיום הזה ומעלה תתפאר לדבר בחידות וסודות לבאר · לא תשתה מי באר : ואם לעולם
תתהלל לשהלל אשר תוסיף ואחסר כלל : ואם לא תכיח לאלם ולשוביה מעטרותי · ואם
ישחק ודין לבך לפסול לעולם שטרותי ״ ואם לא תלך שחוח לפני גדולי המעלה · ואם תפרם
עוד סוד מתהלה ״ ואם תבזה עוד השירים אשר אהבתי · אמחה אותך מספר החברותה
אשר כתבתי ״ ותחת אשר הראיתני פעליך · ואבורך על הקמים והשוטנים עליך : קמור
פי התוליך וראה כועס פעלי · ואחרת מטלי · אשר חברתי למתנבאים וטועכים עלי ״

אַתְּ בֵּין עֲצֵי יַעַר לְבָנוֹן חוֹחַ בֵּין רד־ זְנֵי אֶרֶץ וְשָׂרִים תַּעֲלוּל ׃
בֵּין ל־ שְׁבוּת קֹדֶשׁ כְּמוֹ רֶפֶת וְרלוּל בֵּין הַ־ נְבִיאִם נְ־ בָּאֵי מָנוֹחַ ׃
בֵּין מַמְ־ לְכוּת סִיחוֹן וְעוֹג זָנוּחַ כָּל הָ־ אֱנוֹשׁ עוֹלָה וְאַתָּה כְּעָרוּל ׃
בֵּין זו־ חֲלֵי עָפָר וְרֶמֶשׂ שַׁבְלוּל בֵּין הַ־ נְהָרִים שַׁ־ טָפִים שִׁלוֹחַ ׃

גַּנָּב אֲשֶׁר תִּגְנוֹב חֲמוּדוֹת הַזְּמָן מְשַׁ־ בְּתַאֵי עֲצֵלוּת וּמִן נוֹגַהּ זְוִוּתוֹ
מִמַּ־ אֲדָמִים חֲרוֹן וְקֹדֶשׁ מֵחֻמָּן מֵהַ־ זְבוּבִים שַׁר וּמֵעָשׁ מִסְכְּנוּת ׃
מִגַּ־ חֲזֵי כָזָב וְנֶגַע נַעֲמָן הַגַּ־ אוֹהַ מִן גָּד וּמִן עֶרְוָה זְנוּת ׃

ראה אחי כמה כבוד כבדתיך · כאשר חמלתי על אהבתך ועניתיך : ומה גדלה
תשוקתי בך · כאשר לא הכחתיך על רהבך ״ טוב לך לשמוע בבריתי ·
ולחסות בצל חברתי ״ מאשר יפארוך הכסילים · ותתהלל בפי יונקים ועוללים ״
ואשר מדד בשעלו מים · ותכן בזרת שמים · יחייכו ויאריך תוומים ״ ויחון אותכו ואותך
דעה והשכל · לכי שירתי אל השר והאמרכל מקוטרת מור ולבונה מכל אבקת רוכל ״
והיה כי יפגשך איש ושאלך שואל · ולדעת שם מחברך יואל · וקראת שמו עמכואל :
כשמוע השר דברי אגרתי חבקני ונשקני · ויפול על פניו וישחק ויאמר מי אני : כי
הוכחתו תוכחה נמרצת · והוכשת מליצתו המנאצת · והשירות אותה מגבירה תחת
אשר עשתה לא מפולכת ״ ועתה כתוב אותה אלי לזכרון : ואשימה אותה לי למשמרת
מבד סהרון · לראותה לבנים מואסים · לאחד כבני שועכים · ולשבריה מכל בר היונקים ״

ואתן ואומר דע אדוני המהולל בכל פה וגרון · כי לו ראית המליצה אשר שלחתי לרבי
אהרן ראית בה על כל המליצות יתרון : ואז ימלא שחוק פיך ולשונך רנה · היא עולתה על
כל המליצות באמונה · לשמח נפש נעצבה · ולחדש שמועה · ולהעביר יגונה · ויאמר השר
הגד נא לי ענינה : ואומר דע השר כי הייתי בפירושא המדינה · עם חברת אנשים בעלי
חכמה ומוסר ובינה : ויהי היום והנה עבר עלינו נכבד אחד ושמו רבי אהרן · בעל
חכמה וכשרון : ועמו ספרים חמודים · משא צמד פרדים : ראינוהו כראות פני אלהים
כי היינו אל מי ידידותו צמאים וכמהים : ונשאלהו בעד אודותיו · ויאמ׳ כי בטוליטולה עבר
שבע משכנותיו : והביא משם ספרים נחמדים מזהב ומפז רב · קנתם בלשון עברי וקנתם
בלשון ערב : וכשמעי נכספתי לדעת שמות הספרים ההם · ויראני קלף א׳ ובו היו שמות
הספרים לאמיתם : והיו כמו ק׳ ושמוני׳ · חדשים גם ישנים : ויאמר אלינו הנה ראיתם שמות
הספרים אשר נכספתם לראותם · והנם סתומים בתוך אלו החביות חתומות חותם בתוך
חותם : ואני דרך עד רומא לדבר שם עם החכמים · ואולי כי אשב שם חדש ימים : יהיו
ספרי למשמרת בידכם · עד יום בואי אליכם : ורוח אחרת עלי ממרום יערה · לא תגע
בהם יד כי סקול יסקל או ירה יירה : כי הנני נשבע באשר היה ויהיה · כי אם בהמה אם איש
לא יחיה : ונאמר אליו כדברך אדוני כן נעשה · לא נשאל ולא ננסה : וילך האיש לדרכו ·
ואנכי חשבתי לאין גבורתו ואין ערכו : הוא יצא את העיר לא הרחיק יד יי׳ היתה עלי ·
ואשנס מתני ואומר מי ליי׳ אלי : ויאספו אלי כל בני עדתי · חרדים אל דברי וסרים אל
משמעתי : ואומר אליהם ממני תראו וכן תעשו · לא תחמלו עליהם ולא תכסו : שברו
חביות הספרים בני אל תשלו · לאמר לאסורים צאו ולאשר בחשך הגלו : ויעשו כן ולשבר
החביות יקומון · ומעדנות הספרי׳ בכסיל וכלפות יהלומון : ויהי כאשר התרנוס ממאסרם
· בחרנו מן הספרים בני עדיים והדרם : ונעתיק משם ספרים עשרה · היו לספרי
החכמות נזר ועטרה : ויהי מקץ חדש ימים והנה החכם ר׳ אהרן בא מנידו · והגיע למועד
אשר יעדו : וכראותו חביות ספריו מפורצות · כאבני גיר מנופצות · ותשתפכנה אבני
נזר בראש כל חוצות · רעשו ספיו · ויספק את כפיו · ויפול על פניו · ויקרא אוי ואבוי
מכל אגפיו · זעקת שבר יעוער · וכמוץ מגורן יסוער : וירץ בחימה לקרוע הפנקסי׳ ·
אז שמנו עליו שרי מסים · פן יקרעם הספרים כי גדל מאד יגונו ויבא אלי סר וזעף · והוא
רעב ויגע ויעף : ויאמר מדוע שברת חביות ספרי · והוצאת משם נרדי עם כפרי :
והוסיף לשאול דברים רבים · ואני הייתי עונה אותו פעם דברי כזבים · ופעם דברי
ענבים ופניו פני להבים : וירעב ויתקצף ואת יומו יקלל על אודותיו · ואני עונה אותו
תעתועים על פי מדותיו · פעם יקרא פח ופחד ופחת · ואני הייתי חכם נשפט עמו
ורגז ושחק ואין נחת : ויקח האיש את ספריו בנפש עגומה · ויפן וילך בחימה · וכאשר
נפרד מאתנו בנפש הומה · שלחתי אליו מליצה נעימה : ספרתי בה כל הדברים אשר
היו בינינו · ושאלותיו אלינו ותשובתנו · ואלה דברי אגרתי השלוחה אליו מאתי
האתה זה אהרן קדוש ה׳ תאנק · תבחר לנפש אויבך מחנק · לאמר מדוע קדמוני ברכים
ומה שדים כי אינק · ואנחנו חשבנוך על גרגרותינו ענק : הורקה בך הסיבה
רות קנאות · כי ראינו במבחך המופת ובא האות · ואנחנו שמענו עליך נוראות · ועתה
ראינו בך אשר לא יאות · אמרנו בא יבא ברנה · נושא אלומות ספרי התבונה : זה ינחם
לנו מעצבנו · זה ישקיט שאון לבנו · שמחנו בקנה משה שלבנו · כיערת דבש ותאורנה
עינינו · ואתה באת עלינו כאיש מדון · לאמר איך שלחתם יד בפקדון · ראינו בך
אשר לא ראינו באיש מדון · ראינו בך אשר לא ראינו באיש בלעדיך · האמנם לא נוכל

ככיך

כבדך: הלא הוגד לך אחי מנהג אבותינו, ומנהגנו עוד היום בנישואי בנותינו, כי בלי
שחופה כפקיד חמדת לבנו אל החתן, כשברניכת הבית: והוא יקבל עליו פקדון
הנערה לעבדה ולשמרה: ולהיות שמור בחדרי משכיתו, הפקדון אשר הפקיד אתו,
ועם כל זה ישלח ידו במלאכת רעיתו: והיה בוחן מתחלה ועד סוף, חי אני כי סודי לא
תחשוף, והוא למעשה ידיה יכסוף, ורוחה ונשמתה אליו יאסוף, ואף על פי שמכירים
עכשיו שמחה לבסוף, ויפר את נדריה ואסריה, ויחשוף מסתריה, יריכה וקנה גביעיה
וכפתוריה: ויעלה בקרית עוזה ויקיצנה, ויגביהנה וירביצנה, אחת הנה ואחת הנה,
תחתיים שניים ושלישים יעשנה: ועם כל זה אבי הנערה ואחיה ואמה, החרש יחרישון
ותהי להם לחכמה: וכל שכן שפקודך קורא בגרון, אני חבצלת השרון, שמעוני ופגעו
לי בעפרון, מתחנן לרואיו שישיבוהו לגברון, כי פרוע הוא כי פרעה אהרן, וספר
הנפש אומר כוראות כמלאתי, הוציאוני מן המחנה כי החליתי, ומי יסתיר עץ נחמד
להשכיל, אשר ריחו הולך רכיל, ויאכל ולא יאכיל וכבר למדנו רבינו כל שעה שמותר
לאכול מאכיל: אפילו לבהמה, וכל שכן לאנשי החכמה: חייך אדוני לא זכית בם כי אם
בזכותנו, ומן השמים שלחוך במלכותנו, לשלם לנו נחומים ולהעביר ימי בכייתנו: ואתה
התעברת עם משיחך והוצאת כל רוחך, ואמרת כי על כל הכעסים קדחה אש עברם
כאשר כקרות את המסים, וכמעט שלא קרעת כל הפנקסים, חייך לו קרעת שבעת
באים חמסים, ותמורת תתנו לך כתונת פסים, ואת תפארת העכסים, בנססך כוסים,
ונסיכו עליך נרות כמים לים מכסים, ברוך מגן לחוסים, שעשה לנו נסים, עוד אמרת
באזני, אתה עתה ברוך יי׳: כי היה בדעתך לקבול עלינו, על ההעתקות אשר ממך
שאלנו, ולאשר בי עדיך כללנו, אחי השביר אתה כי אנחנו שתעצלנו, הלא ראית שברנם
אשר לך אצלנו, ואת המקלות אשר פצלנו, העומדים חדר בחדר, לתקן הכתחים את
שראש ואת הסדר: ולקרוע הראש ערב ושתי, מאיש סוגה ומפתי: הלא הוגד לך אחי
השביעה אשר נשבענו במקהלות, כפש מכבדנו לכבד ולהעלות, ונפש בוזנו ואיש ישים
עלילות, ויאמנה במקלות: אמור נא השר מה חזית, כאשר דרכי הנדיבות בזית,
שברנו חביות ספריך והתעברת, ומשה רבינו שבר הלוחות ונענה יושר כחך ששברת,
וכבר למדתנו שובר אדם שבתית החמודות והיקרות, חבית מלאה גורגרות: וכל שכן
שים לך למחול, אם שברנו חביות מלאות ספרים כחול: וכבר נכתב מידי אביר וברכת
לראש משביר, ואשר אמרת כי אבותינו הקדושים לא היו עושים כן, ועל כן דרכינו לא
יתכן: אי יוכר רוח אדם בקרבנו, מקום הניחו לנו אבותינו להתגדל בו: עוד אמרת
באזני, מה לכם לראות עזבוני, אולי יש דבר סתר במצפוני: אבי הלא הראיתנו
בקלף הזכרון, שמות ישיני חברון, הם שמות הספרים מן הראשון עד האחרון:
והחזקתיך בחזקת נאמן רוח ונבר, כי לא העלמת ממנו דבר, ולכן הפח נשבר: כי
בהראותך שמות הספרים לכלנו, אמרנו מראה מקום הוא לנו: ובהכירנו ערכם
וטובם, התעודות הצפונות בקרבם, נכספנו להתירם ממאסרם, ולהראות העמים
יפים והדרם: ואם תאמר אולי יש בהם דבר נסתר ידענו כי לא היה בתוכם עלמה, כי
שהינו משבת נסיעתך כדי יציאת נשמה: וכאשר אמרת הלא כתוב בספרכם ואמנו,
ואהבת לרעך כמוך אני יי׳: תשובת שאלתך מור עובר נוטפה, כבר פירשוה רבותינו
ברור לו מיתה יפה: ועתה אחי בזית לגנבתנו ונפשך לנו תלעב השמחת לא יבוזו לגנב
כי יגנוב למלא נפשו כי ירעב: ועתה נפשנו היבשה, נכספה לקול התכונה החדשה:
ורעיונינו אומרים מי יביא לנו שבר רעבון, מספרי העתקת רבי משה אבן תבון:
סוא

הוא יכהנו על מות שמה בלי נעימות׳ מבחר הידיעות ותרת השלמות ׳ רדו שברו לנו
משם ונחיה ולא נמות: ואשר שאלת להגיד לך האמת׳ מי ממית החי ומחיה המת״
להעתיק ספריך עין לא העלמנו ולא נדחנו רק על אשר לא השלמנו: ולא נבקש מחילה
רק אם היה שם עגלות ולא נביא קרבן כפרה רק על התרשלות: וכי מבלעדי
שמנואל שברו הנערים החביות׳ מי מגדל דוד בנוי לתלפיות׳ ומי אור פני העפר ם
ויפעת פני הנבוני: כי זה כמה אמרתי אל הנערי׳ ערום יעריו׳ וכי המה משתברים׳
׳ ובזוהר הרקיע מזהירים׳ בשבר אשר הם שוברים: ואומר אליהם גם היום גם מתמול
׳ אל תפנו אל הימין או אל השמאל׳ שברום כשבר נבל יוצרים כתית לא יחמול:
ואם העתקתי ספר השמע הטבעי ׳ זה טבעי ונבר יצא נכל הארץ טבעי׳ לכן אומ׳ לכל
נפש אולת טבעי והנני נשבע באמר זרח ארחי ורבעי׳ ובירדן התעודות רחצני למשעי
׳ כי לא הכרת ממני רבעי: זה כמה תעודו׳ שללתי׳ ובעמקי התבונו׳ בללתי׳ ומקום שחרי
התעודה ידעתי׳ בריחי התבונה גדעתי׳ ובעתים עזים הודעתי׳ ואת הנערים יודעתי״
אל תקים פליכי אלמוני תחכ׳ת׳ התבונ׳ת העדיכות׳ וסגולת מלכים והמדיכות׳ כי במקלי
עברתי ירדן התבונות׳ ועתה הייתי לשני מחכות״ ואשר אמרת כי התעברת להסיר
מכפשנו חלאתה׳ ולהעיר אותה משנותה ולזרז אותה על שנתה׳ וכי אתה הוא הרופא
את מחלאתה או הכהן המחטא אותה״ עוד רבית להשביענו אשר כזאת לא כוסיף׳ אך
אכי כי אשר יאמר לך עול פעלתי לא אוסיף׳ ורלא מוסיף יסיף: ומי לא יטהר כפשו
ממעלה׳ ולא יוסיף בכל עון מעלה על מעלה״ חדל אחיכו מהתקצף וקלל ואת שיבתך
על נקלה לא תחלל׳ כי העושק החכמים יהולל׳ וקול המריבה אילות יחולל: טוב לך
להתריש ולדבר דברי ערבות׳ ולומר כי השאלת לבנו הספרים דרך נדיבות״ ואשר ירד
מהושיע לא תקבר׳ ירחיב לך נבר: ויהפוך מדותיך לטוב והיית כגן רטוב״ כנפש אשר
חברתך יואל ואהבתך דורש ושואל׳ כוטה אליך פלגים מלא רוהב ארנך עמנואל: ויהי
כשמוע השר המליצה במסתרו׳ היופי כטועה׳ אז כמלא שחוק פיו ושפתיו תרועה״ ויאמר
חי אני כי נבעות עולם לפניה שחו׳ ומדבריותיה בלהבות אש השכל התלקחו ויקד ארבם
ויפתחו: ויערב עליו שיחי׳ ויאמר יש לי רב אחי׳ זה קרבני לחמי׳ לאשי ריח ניחוחי:
ואשב עם השר מתענג בדודיו׳ אורה בשמיו וכרדיו׳ ואוכל פרי מגדיו:

נשלמה המחברת השמינית תהלה לאל חי

המחברת התשיעית

אמר המחבר

שאלני השר ירום הודו׳ אם ראיתי שירי רבי יהודה
חריזי ונגלה לי סודו׳ ואם לא נאצל עלי הודו: ואומר
דע אדוני השר כי ראיתים ושמעתי׳ ועל גרנותי
ענק ענדתים: כי הם פניני כזרנו׳ ויהלומי שבישנו ושהרוניכו: אין ערוך לו בשירות
ובמליצה והוא לבדו במשוררי הזמן כרנה: ויאמר אלי הגד נא לי שר העדנה׳ אם ראית
שירותיו אשר חבר על חדשי השנה״ ואומר דע אים שלומי׳ כי ראיתי׳ ובהנה רבות עמי
׳ודע אל נכונה׳ כי שירותי אבל שיריו לא יקחו בשנה: ולו ראית שירי אשר חברתי על
החדשים׳ ונקראני בענין השיר חכם חרשים: ויאמר השר פתח פיך ויאירו דבריך:
ואמור אשר חברת על החדשים בשיריך: ואשא משלי ואומר בתשרי

בתשרי אש־ מחה כי מד־ עדי אל יערוני לשורר שיר ענבים׃
ואתענג בנופת צוף ופנג וכנורי תלויים על ערבים׃
ואצבח כביכותי נערי ומול פני לאילת אהבים׃
ואסעד מ־ עדן מלך ואשתה עסיס רמון ואשכר דם ענבים׃
ואשכח ריש ולא אחריש וארון ופני ב־ קרב בפני להבים׃
ואלוה מ־ שפת עפרה נשיקות ולפרוע שפתי לה ערבים׃
ואודה אל אשר יצר בחכמה בני אדם וברא בם נקבים׃

במרחשון מאור יעלות וזיון אחי עודך למול אופל ענניו׃
וקרתו באש חשק אגרש והתמרוריו בנופת צוף עדניו׃
ומול פרשו יהי חשק ודבשו ואל מול ב־ אשו ריח שמניו׃
אני אשתה ואשכח ריש ואחריש ואסיר מ־ לבבי ע־ צבוניו׃
ומבל חי ילוד אשת אברך אני נח ונטעי ב־ עמניו׃
אשר לולי נעימותם יכופף זמן חרול ועלו ק־ משוניו׃
עלי יושרו אחונן את עפרו בתוך קרבו וארצה את אבניו׃

בכסליו א־ היה שלו ואודח לצור רוכב בגאותו שחקים׃
ואור עליון אשר איש דל ואביון מרימי מ־ עפר ארץ ומקים׃
ונרות א־ היה מדליק שמונה ושיקוי בנופת צוף מתוקים׃
והיפות זרועתן חשופות ועיניהן ירוצון ב־ ברקים׃
ואחת ע־ רכה שולחן ואחת תשדד א־ חריה ה־ עמקים׃
ואחרת תלבב ה־ לביבות ואחרת תבשל ה־ רקיקים׃
וצפיחית ומעשה ה־ חביתים ומרחשת מזיננו מפיקים׃

בטבת ב־ עשרה בו יצומון בני אלהי וכימים יהימון׃
לבוא צר בית אלהים ב־ חצריו בכלפות וכשיל י־ הלומון׃
והקור י־ חלוף האיש וידקור פני שרים הכי חורש בטמון׃
ומטרות עוז ושט חוצות וקרח ושלג טל מסלותי ירומון׃
לעת כזאת אשר ה־ ציות אשר סוד על יגונים י־ עדימון׃
ועיניהן והוד ציצת לחיהן יחיוני נבלתי יקימון׃
ואיך אירא והאל לי לעזרה והוא ימחץ משנאי מן יקומון׃

שבט אכוד ועז פנים כממזר ובו ישליך זמן קרחו כפתים׃
והשלג גאון הלב יפלג והדורים בחיק יעלות נחתים׃
וריצי ה־ צביות הם דחופים וכרוזא בקול קורא בבתים׃
ארוחה דל־ רשה צמר ופשתים לעת כזאת לבר מעשה חבתים׃

אדר כי א־ היה יושב ויורש ואזכיר ח־ סדי המן וזרש׃
ולי יונים וכרבורים אבוסים ולא אחוש ואם לי הון ואם רש׃
והיין מבושם אל ימיני כקול קורא ובדבור יפרש׃
ואם אומר ארור המן וזרש ישיבון אל תקלל דוד להרש׃
וקול קורא אכול ושתה לשכרה ולא נשביר לנוחל או ליורש׃
ביען הוא לבד רפאות ומזור וכל רע ב־ חלי גרש יגרש׃

בניסן אז־ כרה נסי אלדים ובו אורה ושמחה ל־ יהודים׃
ומה טובו ומה יפיו אשר בו אבותי י־ צאו מבית עבדים׃
ופשט ה־ זמן ענן לבשו ועטה אור וגלו מ־ חמדים׃
וקול התור עלי כפתן וכפתור ואראה על פתחי כל מגדים׃
והושק עם חשוקה בין ערוגות בשמים רו־ כבים יחדו צמדים׃
ואזבח שור ושה נקוד ושלוא לבד מן ה־ תישים ה־ עקדים׃
ואעביר קול לכל צד כל דכפין וצריך ל־ אכול יהוי עתידים׃
ואציב י־ עלת החן לנגדי בראשה ציץ ועל ידה צמידים׃
והיא תענוג לכל לב נוג ולחרוש פאר ידה ידי תעש כבדים׃
לדעתה י־ צאו ידי גדודים ועד בקר הבי נרוה בדודים׃

באייר אש־ בעה שובע שמחות ובשמאלי ובימיני נעימות׃
בשורי חן־ שקים מכל עברים בציץ ציצים לשחר ה־ עלמות׃
ולא אראה לבד גילת ורנן ולא אשמע לבד שיר על עלמות׃
ותבל ת־ חליף סות אל־ מנותה ולכבוד חו־ שקים תלבש רקמות׃
ואתן גט לערובין וגטין וסנהדרין ומסכת יבמות׃
ואבחר לי לצדה ה־ צביה לחי שושן נשמה ל־ נשמות׃
פני חמה אשר כל שר־ חריה קרושים י־ חיו בה א־ חרי מות׃

בסיון אז־ כרה פלאות אלדים אשר נשא וגבה על גבוהים׃
אשר יצא לשע עם קרובו ילדיו הו־ לכים אחריו ונגהים׃
ונתן הוד ונר מצוה ותורה לעם קרשו לאור ישעו כמהים׃
ושמענו אלדים חי מדבר ונחנו פו־ חדים מנוג ורוהים׃
וראינו למשה ל־ ערפל בנשתו אז ועמדנו תמהים׃
בהורידו עשרת ד־ ברותיו התשתוחח ישרון עוד ותהים׃
שאל עשו הראה כן בעושיו וישמעאל השמע קול אלדים׃

בתמוז א־ למה ערום ושולל ולשחוק או־ מרה נפשי מהלל׃
ואתענה בלב נשבר ונעדר ומלבושי בדם דמעי מגולל׃
אשר בו הב־ קעה עיר בית אלדי והיצר צר ובזו בוז ושלל׃

ובטלו

ובט״ו הי־ תמידים בו ושרף אפוסטומוס לתורת אל וחלל ׃
וצלם ה־ עמד תוך הי־ כלי אל משוש לבי לזאת חרב ודלל ׃
היערוך ציר אלי צירי ומכאוב למכאובי אשר בא לי ועולל ׃
ולכן כל אשר דמעה יפנה ויתאבל לפי שכלו יהלל ׃

בחדש אב אהי נכאב ואדאב ואשאב מי דמעי מ־ כבדי ׃
ואתענה לחרבן בית אלדי ועיר קדשו ועל הגלת כבודי ׃
ביום ארוך כמו ויו ר־ יזהא כחמו נ־ הפך חורב לשדי ׃
והמים אשר אשתה לשכים כמו עיני ולצנינים לצדי ׃
וארחיק ה־ צביה מ־ יצועי ואתגולל במטתי לבדי ׃
ולולי כ־ חמו בבני אוזיו ימלא פי שחוק אבכה בעודי ׃

באלול א־ עלוז עם בת נדיבים בערש ר־ ענגה על ערבים ׃
והגלות ירוצון ב־ רהטים באלול י־ תנו שמי רביבים ׃
ונשכימה ונצא ל־ כרמים לשחר ה־ תאנה עד ערבים ׃
ואז אראה גפני א־ מרים לי בפה חנף ובדברים ערבים ׃
התקח ה־ תאנה דור למנה נשא ידך ואל תשכח ענבים ׃

אלה הם השירים המפוארים׳ אשר חברתי על החדשים בימי הנעורים״ ועוד חברתי שיר על חדש אלול׳ בשמן משחת קדש בלול׳ וליפיו הוא עלה על כל שיר זולתו עלול ׃

באלול תבהיר בעיני יהי אם אקנא לרבא ולהיות אמוראו ׃
אני ה־ תאנה אבקש למנה לנפשי ואדרוש אני ראש אמירה ׃
ותוך ה־ כרמים אני ב־ נעימים אכלה ימותי בשירי וזמרה ׃
ואשים גפני סביב צ־ ורוני לענק ואינק שדי ה־ זמורה ׃

ויאמר לי הסר חייך מעלת שיריך מאז שמעו אזני׳ אך לא האמנתי לדברים עד אשר באתי ותראינה עיני׳ ברוך אתה ליי״ כי אין לב אשר לאהבתך לא תמשכהו ׃ ואין איש יהי ברוך עד תברכהו ׃ אשרי תבחר ותקרב ותהללנו׳ כי עד חוג שמים בשירך תעלנו״ וכמה הוא קודר בלא חמה׳ אשר לא יתן על שיך ותקדם עליו מלחמה״ ואען ואומר אמת הדבר כי המשורר יעלה שיא הככבים השמים׳ ויוריד שרים ונסיכים בעמקי מים ׃ וכמשלו המשוררים החכמים׳ אל ערוגת הבשמים ׃ אם הענקים ישקום׳ ינחו על חסדם כלשון בשמם לעיני כל היקום ׃ ואשא משלי ואומר

לי הוד השיר לי המשרה לי יתערב איש זר עמו ׃
בקש השיר איש כלבבו אז מבטן קרא בשמו ׃

אמשוך

אמשוך לב ראשי עם ארץ ולאהבתם אטה שכמי ׃
ארים על עב איש כלבבי אוריד לשחת איש חרמי ׃
נמשלתי לע־ רוגת בושם מיר נדיב אחיל גשמי ׃
אם העגן הוא ישקני אורה חסרון בלשון בשמי ׃

ויאמר אלי השר הנה ראיתי חרוזות הראשונים חדשים גם ישנים : ועתה אמור נא בחסדך האם יקיצו השרים הראשונים משנתם ויערכו מול שיריך מלחמתם והיית כסוס אחור מפחדם או היית עורך מלחמה נגדם : ואען ואומר מי יתן ידעתי ואמנם חייך השר כי גבורתי אראם ובמסורת הברית אביאם עד אשר ידעו כי אני לשר ולמלכם אב ואם : ולו מצאתי בעלת אוב פתיתיה בסכלי עד אשר אסף ידעונין תעלה לי : ונתראה אני והם פנים לראות אם אמשכם בעבותות שירי באסר תמשוכנה קחינת את האופנים : ואשא משלי ואומר

בי בעלת האוב באובות קסמי נא לי ואסף עם ידעוני העלי ׃
נתערבה יחדו יראו פעלי בשיר נחראה וידרון אל שמי ׃
את לשון זהב ומי זה לוחמי אצרח ואריע ואשליך נעלי ׃
על שר אשר ישיר ואינו שואלי ימשוך בעט סופר ולא כטעמי ׃

בקש זמן איש שר לשורר פעלו וימן כמו פימן ברשנו יחיו
מתיו ומנחל עדניו ידהו ׃
אל הזמן אמון ולשיר גואלו אהיה ושירותי למיום נזיו ׃
החן והצדק למדם עטיו ׃

ויאמר אלי השר מעלתך גדלה בעיניך על כל המשוררים אשר היו לפניך : וראה אני כי לו היה מלך ישראל ובנה הבית וההיכל תחשוב כי לא יהיה למלוכה קרוב ממך ונאהל ותהיה אתה אל המשיח למחוקק וכל שר מעלתך כנפן כיקק : ואען ואומר בן חשבתי ואחשוב אמנם לבי הולך רבוא וטוב כי שמעתי אומרים לאמר כי הוא עני ורוכב על חמור ואיך יסכון לחבר אליו שיר מזמור ומה מאד תכובד העדה אם יבוא על סוס דוהר ומרכבה מרקדה : ואז אשיר אליו שיר חדש כל אשר יגע בו יקדש :
ואשא משלי ואומר

חושה משיח אל ולמה תעמוד הנה מחכים לך דמעות נוטפים ׃
חוו דמי דמעם נחלים שוטפים כל לב וכל לשון לך שר יחמוד ׃
רקחה פתיל פשתים בידך ומוד ציון בליל יופי ובניו עורפים ׃
שהו בגל חן טוב רצים שואפים יגלו בראש גולים ואתה פה עמוד ׃

עורה

עירה משיחנו   צלח כיום רכב   על סוס אשר   דוהר ומרכבה רתום :
כי כל עצמי נפזרו   אין בם מתום :
אם על חמור תרכב   אדוני שוב ושב   במקומך השר   משיחנו בתום :
לבן סתום הקץ   והחזון חתום :

דוד אחרי כן ויאמר אלי חבר ראיתי בין שירי הנוצרים · שיר לא ראיתיו לאחד מן העברים : והוא שיר יותרו כולל המלאכות והארצות והמתלכות · והלשונות והחכמות · הכל בשיר אחת ערוכות : וחשבתי לראות כמוהו בלשון עברית · ואומר חייך הפר הנה אנכי כורת ברית : כי לא יערב השמש עד אשר תראנה ובמחוברת שכלי תתארנה · ועטרת על כל השירות אעבדנה · למען תדע כעת אפארנה · כי לא בשירות הנכריות העבריות כי חיות הנה : ואקום ואחבר זאת השירה כתבנית הספר ארוכה ואשימה עליה עיני :

אני ישן   ולבי ער   בתחבולות   זמן סוער
ותוך לבי   כאש בוער   מאד עצור   בעצמותי :
ביום זכרי   מזמותי   תבונותי   וערמותי
וקורותי   וחכמותי   ואזכור בא   חליפתי :
ואיך אמות   כמו פתי   ומה בצע   בחכמתי
ואשכח   ביום מותי   בתוך קברי   ובמנוחתי :
ואמרתי   אני חי חי   ולי יתרון   בטוב שיחי
שכם אחד   עלי אחי   ושלם מ-   בלי חסרון :
בזאת אאות   ולי יתרון   להשאיר שם   לזכרון
ואודיע   לדור אחרון   ועם נולד   צפון לבי :
אני חכם   אני נביא   כבן עמרם   ואיש תשבי
אני גבור   כמו לביא   וקל כצבי   וכעופר :
אני אורג   אני תופר   אני בנאי   אני חופר
אני שוקל   אני סופר   ולליצים   אני אליץ :
אני חרזן   אני מליץ   אני שש ר-   אני עליץ
ועצמות בנ-   ערים אחליץ   במוסרים   וטוב שכל :
אני קדר   אני רוכל   אני נגיד   ואמרכל
אני רמאי   אני נוכל   אני הוא זה   ואין אחר :
אני תגר   אני סוחר   ולנדיבות   אני שוחר
אני אמאס   ואין בוחר   אני חורש   אני בוצר :
אני חופר   אני יוצר   וזורע   וגם קוצר
אני מן יו-   דעי עצר   ולנבלים   אחי נבל :

אני נושא אני סבל ולמעול אני עול
ולמחבל אני חבל ואנכי לאלם פה׃
אני אשף אני צופה אני משקה אני אופה
אני טבח אני רופא והשכל בלבבי גר׃
אני ספן אני תגר אני חרש אני נגר
ובחחים ובסגר אקצר צר ואיש רכיל׃
אני ערום אני משכיל אני את כל־ ערים אשכיל
ולי לבב אשר יכיל תבנות ער בלי מניין׃
אני בקי בכל ענין בטיב סכר וטיב קנין
ואשכילה בטיב בנין ידי אר־ מרזת חכ הב׃
אני את אר־ חבי אהב אני על רד־ ונים ארהב
ולי כסף ולי זהב ולצבאים אני צורד׃
אני תושב אני נודד אני אכר אני בורד
אני לוחם אני שורד אני נבון ותוריי׃
אני קוסם וטבעיי ופילוסוף אלוהיי
ולימודיי ושכליי אני שר יר־ אבי שירים׃
אני בקי באפשרים ובעצם ובמקרים
ובקרים מדוברים ובעגלה ובאופן׃
אני נבון בלא ספק בדלתי בין אהה דופק
ואכירה באות דפק ואבינה במושכלות׃
אני בקי במזלות בכוכבים וחילות
בהבדלים ובסגולות ובחומר ובצורה׃
אני בקי בסוד מקרא ובמשנה ובגמרא
יסוד ספרי וסוד ספרא ותוספות ופירושים׃
ואבינה בחדושים בטיב גיטין וקדושין
ואשכיל בר־ חמש חושים תפש הר־ מדברת׃
אני חכם בתשבורת וליצור רג במכמורת
ועל גפי מרום קרת אני עומד לנס עמים׃
אני חסיד ואיש תמים בליעל ואיש דמים
אני זקן מלא ימים חרש ברזל וגם צבע׃
ואבינה בכר טבע וטבע הר לבי ארבע
ובעגול ובמרבע ובמשא וחזיון׃
אני בקי בהגיון בטיב מינים וסוג עליון
ובהקש ובדמיון ובמופת ובמקרה׃
אני בקי בסוד מורה ועת מלקוש ועת יורה
ובחצים אני אורה לשלח לי למטרה׃

אני איום אני נורא ולי ההוד והמשרה
ואנוח ליום צרה ועיני כל יקר רואה ׃
אני בקי בהטעאה ובאותות ובנבואה
בטיב חלום וטיב מראה ובתנאים ובכוחות ׃
אני בקי במרקחות וברטיות ובמשיחות
ובזועות וברוחות וברעש ובעננים ׃
ואבינה בנגונים וסוד חיות ואופנים
וסוד אחור וסוד פנים ואשכילה בכל חידות ׃
אני בקי בכל סודות בהקדמות ותולדות
ובקיים ובנקודות ובזמנים והרכבות ׃
אני אשקט לכל ריבות ואשלימה לכל איבות
אני לבן אבי אבות כמו זייר כמו עומר ׃
אני גמל אני חמר אני כהן אני כומר
אני שוער אני זמר ואמן ל- עשות רשת ׃
אני בקי במרחשת ובחצים ובקשת
אני שוע אני בושת אני יקיר ושעשועים ׃
אני איש חי אביר רועים ואמן טוב בכובעים
ובמראות ובצבעים ובפואה ובאסטים ׃
אני גנב אני לסטים אני ליצן וקוביסטים
אני פרש אני קינטס ואמן מ- בלי נשק ׃
אני עוגב אני חושק אני גזלן אני חושק
יליד בית ובן משק ולי עושר ותפארת ׃
אני בקי במסורת בתגלחת ותספורת
ובארון וכפורת ובצנח ובמגנים ׃
אני בקי בספינים ובחרבות ושריונים
בעוגבים ובמינים ובנבלים ובנודות ׃
אני בקי בברברות ובשיחים ובמטרות
ובכיבים ובקברות במולדות ובתקופות ׃
אני בקי במגרפות ואמן ל- עשות נפות
ובעלי ובריפות ובמלמד ובדרבן ׃
אני שקרן אני בזבן אני תלמיד אני רבן
אני כובס אני לבן אני צורף ושלחני ׃
אני בשם וחנוני אני פטם ורצעני
אני עשיר אני עני אני מזה ובן מזה ׃
אני חרטום אני חוזה אני יקר אני נבזה
אני מבין לכל רזה כמו כלכול כמו הימן ׃ אני

אֲנִי לוֹחֵם   אֲנִי שַׁלְמָן   אֲנִי גַּזְלָן   אֲנִי נֶאְמָן
וְלִמְרַחֵם   אֲנִי רַחְמָן   וְאַכְזָרִי   לְאִישׁ מֶרִי :
לְשׁוֹנִי הוּא   לְשׁוֹן עִבְרִי   וְאַבִּינָה   לְשׁוֹן מִצְרִי
לְשׁוֹן קֵדָר   וְהַהֲגָרִי   לְשׁוֹן יָוָן   וְאֱדוֹמִי :
וְאַבִּינָה   לְשׁוֹן רוֹמִי   וְטִיב לָשׁוֹן   יְרוּשַׁלְמִי
לְשׁוֹן כַּשְׂדִּי   וְאֲרַמִּי   לְשׁוֹן שֵׂעִיר   וְהַחוֹרִי :
לְשׁוֹן מָדַי   וְאַשּׁוּרִי   שְׂפַת פָּרָס   וְכוּזָרִי
לְשׁוֹן הוֹדוּ   וְהַגִּזְרִי   וְאַשְׁכִּילָה   בְּכָל חָכְמָה :
וּמוֹלַדְתִּי   בְּעִיר רוּמָה   וְהָיִיתִי   בְּתוֹגַרְמָה
בְּמִצְרַיִם   וְכוּשׁ עַצְמָה   וּבִסְפָרַד   וְעִיר רִמּוֹן :
חָיִיתִי   בְּנֹא אָמוֹן   וְסָבַבְתִּי   בְּנֵי עַמּוֹן
גְּבוּל מוֹאָב   וְהַר חֶרְמוֹן   בְּנֵי אֱדוֹם   וְיִשְׁמָעֵאל :
וְהָיִיתִי   בְּמַגְדִּיאֵל   בְּעִיר חֶצְרוֹן   וּמִגְדַּל אֵל
בְּתִמְנָתָה   וְיִפְתַּח אֵל   וּמֵיפַעַת   וְגִלְעָדָה :
וּבֵית דָּגוֹן   וּמַקֵּדָה   וְדִימוֹנָה   וְעַדְעָדָה
בְּאֵר שֶׁבַע   וּמוֹלָדָה   וְעַד אֵילוֹן   בְּצַעֲנַנִּים :
חֲצַר שׁוּעָל   וְגִבְעוֹנִים   וְהַר בָּשָׁן   וּמַחֲנַיִם
חֲצַר סוּסָה   וְדוֹדָנִים   וְעַשְׁתָּרוֹת   וְעַד שִׁכְרוֹן :
לְבֹא חֲמַת   וְהַר חֶבְרוֹן   וְהַר תָּבוֹר   וְעִיר זִפְרוֹן
וְהַגִּלְגַּל   וְעִיר חֶצְרוֹן   וּבִפְלֶשֶׁת   וְעִיר רַבָּה :
וְסָבַבְתִּי   אֲרַם צוֹבָה   וְדַבֶּשֶׁת   וְאַכְזִיבָה
וְעֵין רוֹגֵל   וְהָעֲרָבָה   וּבֵית עָפְרָה   וּמֵי נִמְרִים :
וְהִנֵּה שָׁד   לְמוֹ שָׂרִים   בְּשֶׁדֶד בֵּין   מְפוֹאָרִים
וּבִמְחוּגָה   מְתוֹאָרִים   חֲקַקְתִּימוֹ   לְשַׁעֲשׁוּעִים :
אֲנִי אָצִיל   וּבֶן שׁוּעִים   שְׁמִי שִׁבְעִים   וְאַרְבָּעִים
וְנִין עִם רַיו   מְמוּצָעִים   וְחוֹתֶמֶת   שְׁמִי הוּא אֵל :

ויאמר אלי הספר נחמתני · כאשר נפלאות שיריך השמעתני : ואשב עם הספר ימים · ויהיו חיינו נעימים : היה השיר לנפשנו לבריה · והמליצה חגה חדשה ושבתה בכל תועדת · אריתי מור אשר בעל בשמיו · עם פרי בשמיו · ולקטתי פניניו ויהלומיו · ומי שלא ראה שמחתנו לא ראה שמחה מימיו ·

נשלמה המחברת התשיעית   תהלה לאל חי

המחברת העשירית

אמר המחבר אחרי אשר לקח האל יתברך ממני ההון אשר בידי הפקיד · ואשר ישר בעיניו אשר לא עזב בו פס עליו פקיד : נותרתי כאשה בלי בעל · והעוני והאוסר כפי רצון האל יתברך סובל : ויהי

ויהי היום בהיותי בחדרי לבדי · זכרתי עניי ומרודי : ואת אשר התעולל בי הזמן · ושם
מחיתה טורה וסצורה כשתן · והצדקתי עלי דין מאל שמאן : ואז נבקעו מעיינות עיני ·
ופלגי מים ירדו עיני · ובהיותי בוכה ומתאבל · וקורא על כהרות כבל : והנה השר נכנס
פתאום בחדרי · ואני הייתי מתהפך על חלצי כיולדה על משברי · כחשבי כי לא אמצא
למחלת פצעי גהי · ויהי כראות השר אותי חתת ה׳ מלא · וכסלי מלאו קלה · ויאמר אלי
אמור נא הדוד השכעלה מדוע פניך רעים ואתה אינך חולה : ואען ואומר ומדוע לא ירעו
פני · ונשארתי ריק מכל קניני · וכל אשר הנית אבותי · הפסדתי בחצי ימותי : ולא
בעבור היותי מתרפה במלאכתי ומתעצל · לא עמד הוני ויברח כצל : שמרתי הוני
שמירת הכילי ולא הועלתי · וכיוני חרפי ראה פני עיני לא פללתי · ומי האמין כי מכל
טובותי נשללתי · ובזרי לארץ חללתי · ומיום אשר יולדתי בו קללתי · ובעמק הדאגות
צללתי : ויהי כשמוע השר את שמע עניי · שחק על בכיי : ויאמר אלי לא עני קרא יי׳
שמך · כי אתה עשיר מכל בני עמך · וכמוך לא נראה עשיר בימיך : כשמעי דברי
השר גם אני לפי טבע שחקתי · אמנם אחרי הודע על ירך ספקתי · ואען ואומר מי יתן
ודברי לא צדקתי : וכי מה הוא עשרי אשר עליו אתגדל · מי יתן ויואל אלוה ולא אהיה
דל : ויאמר השר אנכי הוא הנחשב לעשיר מכל בני עירי · ואחרי עירא היאירי · ואחריו
שבע בן בכרי : ואחרינו מהנחשבים לעשירים · בעירי כמו מאה ועשרים : חי אני כי
כלנו נתן כל רכושנו אשר רכשנו · ומקנה קניננו ואשר מאבותינו ירשנו : ותהיה לנו
שמחה מתעלותיך ומיקר תפארת גדולתך · אשר לא נראו כאיש זולתך : אמור נא מי
הוא מאנשי הסגולה · שלא יתן עטרת זהב גדולה · ככר זהב משקלה · וידע כמוך חכמת
דקדוק הלשון והפעולה : ומי הוא זה מן השרים · ומן הנזירים והספסרים · שלא יתן מהונו
ככרים · וידע כמוך פשטי הארבעה ועשרים ספרים : ומי הוא זה מאנשי העונס והסרים ·
שלא יתן אתונות עשרים ועירים עשרה · וידע כמוך פסקי סודות פסוקי המקרא : ומי הוא
זה מן היהודים הפרנ״ס שלא יתן בתים ספונים בארזים · וגלמי תכלת וארגמן וארגזים ·
וידע כמוך חכמת המליצות והחרוזים · ומי הוא זה איש יועץ וחכם חרשים · ואף אם יהיה
מן הכהנים הכבשים · שלא יתן רכב ופרשים · וידע כמוך לחבר ספרים ופירושים · ולכתוב
בהם חדושים · מלאים חכמה ודעת קדושים · ומי הוא זה מן הידועים בחכמה אשר שמעת
שלא יתן חלק מהונו וידע חכמת המספר וחכמת התשבורת כאשר ידעת : ומי הוא זה
מאנשי המעלות שמהוללות שלא יתן חמש מאות כסף וחמש חליפות שמלות · וידע כמוך
בחכמת הכוכבים והמזלות : ומי הוא זה מבעלי אסיפות · שלא יתן מן הסלת מאה איפות
ומבגדים חליפות · וידע כמוך בסוד חשבון מולדות ותקופות · ומי הוא זה כמוך רצוי
ואהוב לכל נברא · ואוהב את חבריו ומקרבן לתורה : חי אני כי אין איש מאנשי שכלך ·
מאהבי הדעת והתושיה : שלא יתן מחצית שכיו וטבעותיו · ומפניניו ומכמוניו · ויהיה
כמוך שכלן וענו : ואיש כמוך אשר אלה לו · אין ספק כי בנעימים נפל חבלו · כי הוא
ראשית און הזמן ולראשו עטרה · לו משפט הבכורה : ואותו הכיר הזמן להעלות לגורלו
יפי שנים ככל אשר ימצא לו : כי באובות הזמן מות בסיר · לא העדיף המרבה והממעיט
לא החסיר · ועתה מדוע תתאבל ועל הזמן תתעבר · אחרי ראותך כל האנשים זולתך
מתים ללא דבר : ואתה הוא העשיר מכלם במוחלט · ואין איש בהם על דבר קיים כמוך
פלט : קומה ונעלה השערה אל הזקנים · ואם נמצא שם אנשים נבונים · כתראה פנים
ושם נביא מפיהם את הפנינים : אז מחיתי דמעתי מעל פני · ושנסתי מתני · והלכתי
עם השר בשם יי׳ : ונבאתינו שער עלי קרת ·
ראינו

ראינו שם אנשים מקבה מחוברת כתובים לשם ולתהלה לכבוד ולתפארת׃ ויאמר אלי השר כינן הבי משליך על יתר׳ וכעשה לכו מן התהלה היום כתר׃ ויהי כאשר קרבנו אל האנשים כברוכו׳ ובנרם המעלות הושיבונו׳ ובשם יי׳ ברכונו׃ ואנחנו ברכנום במוסר וכענוה כאשר יאות ברוכים אתם ליי׳ בנאות׃ ויהי בהיותינו שם יושבים׳ בקשו ממנו קצת מאחשובים׃ לזכור לפניהם מדברי המוסר והחכמ׳ להיות להם לנחמה׃ אז אמרתי אל השר הכון והכן לך את מיתריך׳ ואני אבא אחריך ומלאתי את דבריך׃

ויאמר השר מי שמסר החכמ׳ לחכמי׳ עשה חסד עמם ועמה׳ כיען היא תדרוש שלמו׳ והם ימתיקו בפי האנשים טעמה׳ ומי שמסר אותה למי שאינו ראוי לה הניחה שלא במקומה׳ וכן לכבוד האל יתברך אשר ייחדה לבעלי הכבוד והחכמה׃

ואען ואומר ישאו החכמה החכמים ולא תכתן רק לסגולה׳ ולא ישמר אותה כראוי זולתם כיען לא תחום עינכם עליה לחללה׳ ומשמירת החכמה לא תכתן אלא לבעליה וליושבים בצלה׳ ולא תכתן לכסילים שאינה ראויה אליהם והם אינם ראוים לה׃

ויאמר השר אין רע ומר כמי שידע הטוב ולא יפעול ממנו פעולה׳ והמורה לבני אדם מה שהוא לא יעשה תבואהו קללה׳ דומה בענייניו לסומא בידו אבוקה יאיר סביבו בהלה׳ שהוא מאיר אל אחרים והוא הולך בחושך ובאפלה׃

ואען ואומר רוב המתעסקים בלמוד אינם עושים שפעלים התמיתים׳ אבל משתדלים לדעתם וחושבי׳ שהם מתחכמי׳ בם והם שלמי׳׳ לדמיון החולי׳ שהם מקשיבים לקול הרופאים והחכמים׳ ולא יעשו מה שיצוו שהם רחוקים מהבריאות באמת ובתמים׃

ויאמר השר ההצלחה לא תושג בפעלים הנאים שיפעלם האדם בהכרח רק בבחירתו׳ ולפעמים יפעלם במקרת הדברים ובמקרת הזמן ולא ישיגבם אל הצלחתו׃ עד שיבחר הנאה בכל מה שיפעלהו ויזכו כלו עד אחריתו׳ ושיבחרהו להיותו נאה בלבו ומפני עצמו לא להשיג בו דבר זולתו׳

ואען ואומר אין ראוי לנפני שאחד מן המעייני׳ בחכמו׳ טעה בדעתו ועבר את פי התורה׳ אם לחסרון שכלו או מפני שלא למד החכמה על סדרה׳ או שתאותו עליו התגברה׳ כמו הרופא שידע היזק המאכל ותאותו עליו התגברה׳ ושיהחכמה מרה׃ שימנע אותם מן האדם ההגון בעבור המקרה׳ אשר לזה האחד קרה׃

ויאמר השר כמו שיש מן החולים מי שאינו מרגיש בחליו ויאלם׳ ומהם מי שיחשוב היותו בריא ושלם וימרה מצות הרופא ולא יכלם׳ והתחזק בזה במחשבתו עד שלא יקשיב לקול מוריו ויתעלם׳ כן מחולי הנפשות איש לא ירגיש בחליו ויחשוב היותו חסיד ושלם׃

ואען ואומר בריאות הגוף בהסכמת היסודות אשר מהם הורכב בתחלה׳ וחלין בשינכח האחד את האחד ושנוייהם הוא סבת המחלה׳ והיושר הוא הסכמת החלקים הפשוטים מהנפש אשר מהם קיום כלה׳ והעול בהפך זה בהיות אין הסכמה ביניהם והיא סבת הרשע והעולה׃

ויאמר השר אם תהיה השתדלותך שיהיה שלמותך בעושר אז תהיה כחולם חלום׳ או שתהיה שלמותך בבריאות או תהיה עבד בטבע ולא תדע דרך שלום׳ או שתהיה שלמותך במדות היקרות תהיה מנהיג זולתך במתג ורסן עדים לבלום׳ או שתהיה שלם בשלמותך המיוחד לך לא תצטרך למציאות זולתך ותהיה כהן לאל עליום

ואען ואומר בפעלים הגופנים בהם האדם נמצא ומהטיב הצלחתו יתאחר׳ וברוחניים הוא בהם נדיב ושוע ותהיה של ילדותו מהם משחר׳ ובשכליים הוא גם

חסיד

חסיד אלהי וטוב סחרו מסחר כסף עת בם יסחר · אם כן בעל החכמה בהכרח אדם חסיד
אלהי ולוקח מכל פועל הנבחר ״

ויאמר השר — אין סכלות כאיש יקנא לאשר למעלה ממנו בהון ובעצמה · ולא יקנא לאשר
למעלה ממנו בחכמה ובדעת קדושי' ובמזימה : ולא ידע כי לפעמים הונו
ועצמתו יביאוהו לרבה משטמה · והחכמה תעוז לחכם והיא סבת חיי הנשמה ״

ואען ואומר — היש סכלות כאיש יראה בניו ונכדיו מתים וישכח מותו · וידע כי לכל דבר
קץ ואחרית וישכח את אחריתו · וכאיש כורת ברית עם אלהיו ויפר את
בריתו · והוא מעותד אל הנסיעה ולא יכין את צידתו :

ויאמר השר — היש סכלות כסכלות איש אכזרי ולא ירחם ומבקש מאחרים חמלה · וכאיש
צריך לתוכחת אשתו ונרדם בקציר ויתפרנס מעמלה · וכאיש יבכה ויתאונן
על צרתו בהיו' הוא לצרתו עלה · וכאיש יתקצף על זנוני אשתו בהיותו המלמד' לעשו' נבלה :

ואען ואומר — היש גנות כאיש ישתה וישכר ויתגל בתוך אהלו · ונשיו ופילגשיו תרחצנה
במים מבושיו ומחי קבלו · ויקיא פרשו וישכח רישו ורשו לא יזכור את
עמלו · איך יעזר ולעולם יכזר איש אשר אלה לו ״

ויאמר השר — מי יראה השמש קודר ולא ילך מגאותו שחוח · ומי יראה בארזים נפלת
שלהבת ויבטח בחוח · ומי יראה ירושלם הפוכה כמו רגע ויבטח בזנוח ·
ומי יראה פרת יבש מימיו ויקוה אל מי השילוח ״

ואען ואומר — מי יראה כוכבי שמים ינועו ויקוה אל מנוח · ומי יבטח בגבורתו ובעיניו
בזכרון שמשון בן מנוח · ומי יבטח על שתיית היין וישכח נח · ומי ידע
גלות הזמן ויהיה לו לריח ניחוח :

ויאמר השר — איך איש יאמין במתלאות וישכח דבר יושבי גבעון · ואיך יתגאה לכבוד
עשרו ורוב בניו וישכח אחאב והמן וגדעון · ואיך לא יאמין כי איש על אחיו
יתנכל וישכח לוי ושמעון · ויתמה אם יורד שאול יעלה וישכח ולי הדברי ורברבני יבעון :

ואען ואומר — מי בחזקתו יגבה לבו וישכח עוזיה · ומי יבטח בבניו ובעיניו וישכח צדקיה ·
ומי יבטיח איש מבית הבור ובית הכלא וישכח ירמיה · ומי יבטח מרעת
המלכים וישכח יואש וזכריה ״

ויאמר השר — מי יתהדר ברוב עם וישכח ירבעם ואביה · ומי יאמר חיי בני ומזוני לאו
בזכותא תליא מילתא וישכח חזקיה · ומי יבקש לו גדולות וישכח ברוך בן
נריה · ומי ישפוך דמי נקיים וישכח יואב בן צרויה :

ואען ואומר — מי יתיאש מבני רשעים וישכח אמון ויאשיהו · ומי יבטח בבני הצדיקים
וישכח מנשה בן חזקיהו · ומי יפחד מהרוג אויבי יי' וישכח את אליהו ·
ומי יקשור על המלכים וישכח עתליהו ״

ויאמר השר — מי ידרוש בבעל זבוב וישכח אחזיהו · מי ירגל בנביאי יי' וישכח אמציהו :
מי יבקש במדבר ובלב ימים שלהבתיה · וחסד האלהים בקבר וצדקתו
בארץ נשיה ״

ואען ואומר — ראיתי איש הניב משחית וטמן רשת ונלכד ברשתו · ואיש התמכר לעשות
הרע בחשבו כי תשב באיתן קשתו · וכאשר חשב לבייש אחרים נכפלה
כלימתו ובשתו · וראיתי איש הלוה מעות לאיש ופרעם אתנן לאשתו ״

ויאמר השר — ראיתי איש חשב לירות במסתרים תם וקשת נחושה עברו · וראיתי איש
יעד לעשות רע ולא הקים את דברו · וראיתי איש חשב לקבור איש ולכסות

האיש השוא קברו · ולכן אשרי שאל יעקב בעזרו ועל יי' אלהיו שברו :

ויען ואומר ראיתי איש קוה לירש איש והאיש ההוא ירשו · והאיש חשב לגרש איש והאיש שהוא גרשו · ואיש עבד ביהודי אחיהו · והאיש ההוא לעבד כבשו · וראיתי איש בטח באלהיו וצדק לבש ולבשהו ׃

ויאמר הספר ראיתי איש מתפאר במקהלות במה שאין בו · וראיתי איש נובע שיבתו לשמון זקנותו בחובו · וראיתי איש נובע בדם חללים חרבו · והתפאר כי הרג גבור אפרים אויבו ׃

ויען ואומר כמה בכו ארמונים וטירות ואויביהם ישבים · וכמה ראו בעיניהם דברים אשר לראות לא חשבום · וכמה הוציאו לאור אנשים אשר במחשכים כמתי עולם הושיבום · וכמה הורישו ממונם לאשר מטרה לחצי קללתם הציבום :

ויאמר הספר כמה טוו החבלים אשר בם נתלו · וכמה נטו קו העץ אשר בו עלו · וכמה כרו שיחות אשר בתוכם נפלו · וכמה חצבו האבנים אשר בם נסקלו ׃

ויען ואומר כמה הדליקו האש אשר בו נשרפו · והגיע לרעתם הדבר אשר לא נכספו : וכמה ברחו מן הכבוד וחכמה וכבוד יספו · וכמה רדפוהו וכמוץ הרי' רודפו ׃

ויאמר הספר כמה עשו החרב אשר בה נהרגו · וכמה חשבו ללכת לפנים ואחור נסוגו · וכמה שבעו ממרורים בחשבם כי על רוב שלום יתענגו · וכמה מצאת אל העולם כתולעת המשי על עצמם ארגו ׃

ויען ואומר כמה נחשדו על דבר אשר אליו לא קרבו · וכמה פרעו חובות אשר מעולם לא ערבו · וכמה על פתחי ריעיהם ארבו · ובנשי אחרים עגבו · ולא ידעו החושקים אשר בחדרי משכיתם ישכבו :

ויאמר הספר כמה שחקו על רעת אחרים ורעתם קרובה · ולא ידעו כי הם בעולמם כשואה בארובה · וכמה חשבו לירש מקנה צאן ובקר ועבודה רבה · וימיהם קלו מני רץ ברחו לא ראו טובה ׃

ויען ואומר כמה התאוו אל יום אשר איננו מימיהם · ופחדו וקוו אל מה שלא הגיע לעולם אליהם · וכמה בכו על זרים וחשבו כי יבכו על בניהם ׃ וכמה שמרו הפתח אל אשר נאפו עם נשיהם ׃

ויאמר הספר המשתמש בכחו' נפשו האלוהית · לצורך דבר מדברי הנפש החיה · והמבקש להשיג השכל בכחות הגויה · דומה לשותה בכלי השתן ומשתין בכלי השתיה

ויען ואומר מה גדלה סכלות איש אשר יין החשק עכרו · ושכח כי להשקיף על סודותיו האלהים לברו · ומה גדלה אשמת איש ידור נדר לאלהים ויחל דברו · ואיש יראה צניעות וקדושה ואין תוכו כברו ׃

ויאמר הספר איש אשר נתן גופו ונפשו ובניו ומקנה קנינו · מתנה נתונים ביד נוצר לבנו נוח מבטן יקונו · אם יתקצף בעשות מהם אל חפצו ורצונו · הראה כי לא נתנם לאל בלבו ובנפשו רק בלשונו ׃

ויען ואומר אשר יראה נדיבי עמים נאספו וירדו מגדולתם · ושאו עריהם מאין יושב ואבדו אוצרות חמדתם · ויבטחו באלילי כספם וזהבם וחדרי משכיותם · שכחו כי פקודתם קרבה לבא עתה תהיה מבוכתם :

ויאמר הספר אין טוב כראות בני בליעל נקמה · ועשות בהם כלה אך נבהלה באף ובחמה · ולהכרית להם שרש וענף ולא תהיה להם תקומה · ביען עם יי' שלום דברו והמה למלחמה ׃

ויען ואומר אין טוב כראות חסיד מתנפל ונורע · עוטה מעילי הענוה ובגד·

ובגד בוגדים קורע · וזרע צדקה בארץ זורע · ובאויבי ה' פרעות פורע:

ויאמר הספר: אין טוב לראות הפנינים והספירים · במשבצות זהב וכסף מסבבים · כראות הענבים המכאפים והמכאבים תלוים על העצים:

ויען ואומר: מי שישים איש שומר על הכנפים הוא מן חכמה אביון · כי הוא דומה בעיניו למי שישים הזהב שומר על האבן · ומי שיתחבר עם הטובים יגרש אנשי מדון ולצון · הוא מכסה פשע מבקש אהבה ושוחר טוב ומבקש רצון:

ויאמר הספר: איך יבטח איש בשמה שעיניו לא ראה · ושכח ויהי בבקר והנה היא לאה · ואיך תתיאש מחסד האלהים השנואה · ותשכח וירא ה' כי שנואה לאה:

ויען ואומר: בעלי התלאות בראותם בני אדם ובהתחברם אליהם · יתנחמו אז מצרתם ועצבם וישכחו גם תלאותיהם · להיות כח זכרונם מתעסק בדברי' ישכחום עצביהם · ובהתיחדם יתחזק כח זכרונם ויזכרו צרותם ותהיו' סבת אנחותיהם

ויאמר הספר: איך יתגאה איש בשערו · וישכח שער אבשלום ויפעתו · ואיך יבטח באחריתו וישכח אחרית אבשלום ומותו · ואיך יבטח בכבוד קרובותיו וישכח קורו' תמר אחותו · ומי יחזק בסלע משכן לו וישכח קורו' אבשלום וקבורתו:

ויען ואומר: כמה כסף חשקם הושם להם לחרדה · וכמה קוו לנוח והגיעם הפרידה · וכמה ייחלו להתענג' ובירו' אחזום כצירי יולדה · וכמה קוו לישועה ותקותם אבדה

ויאמר הספר: מה נאות המחילה בהיות היכולת על הנקמה · ומה נאוה הקדושה בימי הבחרות והעצמה · ומה נעלתה מדת הענוה עם המעלה הרמה · ומה נפלאת הנדיבות ובעלה לא יוסיף עצב עמה:

ויען ואומר: מה נעלו החכמו' האמתיות ומה נאוו לומדיהם · מה נעמה חברת החכמים ולפניהם תלמידיהם · כמה בינם ובין הכסילים אשר האותיות רועות על ידיהם · אין לבקש אות מאנשי הסכלות כי הם הם עדיהם:

ויהי כשמוע השרים המליצות הנוראות · היו בעיניהם דברי נבואו' · ויאמרו היום ראינו בכם פלאי פלאות · ברוכים אתם ליי' צבאות: בכם ימצא איש כל מאויו · הפורש מכם כפורש מחייו · ויהי בתוך השרי' איש שכל בן חכמים · צעיר לימים · מזרע המלוכה ומן הפרתמים: ויאמר אלי אמור נא בחסדך המליצות אשר תאמרום · האם על ספר תחברום · ויען ואומר איך כלם על ספר יהיו נכתבים · למען יעמדו ימים רבים: כשמוע האיש נכספה וגם כלתה נפשו להיות שמו נזכר על ספר · כנותן אמרי שפר · ויבקש ממני לחבר עליו שיר מפואר · כידעו כי אשר תברך מבורך ואשר תאור יואר · ולכתוב השיר ההוא בספרי לזכרון · למען ידעו אותו דור אחרון: ואומרה אליו הגידה נא שמך ושם אשת חיקך · ואני אוכיח לאור צדקך · ויאמר אלי האיש שמי יחיאל בר רבי משה ולמשמעתך סר אני · ושם אשת חיקי צדקה וכשמה כן היא: ואקום ואחבר לו שיר נפלא · לא יערכנו זהב וזכוכית ובכתם טהור לא יסולא: וישמח האיש בראותו אותו וישלח אלי את ברכתו · אחרי כן שב כל העם איש לביתו · ואלה דברי השיר אשר עליו חברתי · וכפי היכולת האנושי עליו דברתי:

שָׁמַעְתִּי הַד־	שֶׂכֶל שׁוֹאֵל	מִי לַחֲכָמוֹת	יִהְיֶה גּוֹאֵל ׃
אֶת מִי אֶשְׁלַח	מִי יֵלֶךְ לִי	וּלְמִי כָל חֶד־	בְּדַת יִשְׂרָאֵל ׃

מי · יד · ב

מי זה יתעל	מי יוקם על	בשיר תחת	עמנואל ו
מי זה לחשוף	כל סוד חתום	יהיה חכם	מדניאל ו
מי ילכוד את	קרית ספר	יקום לי ת-	חת עתניאל ו
נאען מ-	צאת יתר	לתלות בו ת-	מעלות האל
כי ילד י-	לד לנו בן	נתן לנו	כו נגאל ו
תהיה המ-	שרה על שכמו	לו יקום מ-	שה ושמואל
לו ראית	יפעת הודו	ראית א-	לוף מגדיאל
תשבח הוד יו-	סף הצדיק	ונשיאות ר-	בן גמליאל ו
תשבח הוד ר-	אשי האבות	יפעת עמרי	בן מיכאל ו
תשבח הוד מ-	קלות הנגיד	עירא בן עי-	קש ועשאל ו
הוד השר ש-	מחות היזרח	הוד ישבעם	בן זכריאל ו
לו היה בי-	מי דריוש	לא מצא חן	בן שאלתיאל
לו שמעת	קולו בשיר	שמעת הי-	מן בן יואל ו
תשבח שירי	אסף הראש	שיר מתת-	יהו ויעיאל ו
לו תראה בי-	תו ראית	הר הבית	עם הראל ו
לו תראה ג-	שם נרבותיו	תשבח מת-	נה נחליאל ו
ובכל חכמה	לו יד ושם	ובכל בינה	כוחו לאל ו
אם בו לא ת-	מצא החכמה	לא תמצא-	נה בבצלאל ו
הוא לא ילחם	לחם רשע	ובפת בגו	לא יתגאל ו
הוא ידבק ב-	קדושי עליון	אף לשבת	אתם יואל ו
לו ראית	הוד רעיתו	תשבח הוד ה-	שר מיכאל ו
תשבח מטרד	בת מי זהב	תשבח נעמה	ומהיטבאל ו
תשבח יפעת	תמר תשבח	הוד בת שוע	בת עמיאל ו
תשבח יופי	שרה תשבח	רבקה יו-	לדה לבתואל ו
לו ראה אל-	תה אלעזר	לא חשק ב-	בנות פוטיאל ו
לו ראה אל-	תה עשו לא	לקח מחלת	בת ישמעאל ו
לו היתה מ-	רב כדמותה	לא נתנה	אל עדריאל ו
לו ראית	את חכמתה	ראית ח-	כמת רזיאל ו
לו שמעת	מפיה שיר	אז שמעת	קול גבריאל ו
צדק תרדוף	כשמה כן היא	הצנע ת-	לך עם האל ו
כל יעלות חן	בלתה אין בם	טוב רק לש-	לח לעזאזאל ו
אם תחפוץ ל-	דעת אל מי	זאת המעלה	ליחיאל ו
הוא ישא הוד	אין לשאול עוד	מי לחכמות	יהיה גואל ו

נשלמה המחברת העשירית תהלה לאל שאין לו ראשית ואחרית

המחברת האחד עשר

אמר המחבר בהיותי עם השר המאושר הייתי מוחזק לרופא ׳ ואלי יבא כל איש יבקש לחליו מרפא : לא עשיתי מלאכת יי׳ רמיה ״ ואלי יאספו לחיה ׳ כל איש אשר לו פגע וחבורה ומכה טריה ״ ויהי היום והנה שני אנשים נכבדים ׳ באו אלי בבית השר רוכבים צמדים : ויאמרו אלי שלום לך אדוננו הרופא שלום ׳ גבירה אחת שלחנו אליך הלום : כבד עליה חליה וצירה ׳ מתחננת אליך לבא עד חדרה ׳ לתת לה רפאות ותעלה ׳ כי נפשה מרה לה : ואין דן דינה למזור ׳ ואם תהיה לה מעיר לעזור ׳ כסף וזהב ורכוש לך תבזור : ויאמר אלי השר קום אזור מתניך ׳ וללכת אל בית הגבירה שים פניך : כי היא בת נדיבי עמים ׳ מזרע המלוכה ומן הפרתמים : ואלך עמהם בעצת השר ׳ ואבא אל בית הגבירה בענוה ובמוסר : והיא שוכבת על ערש רעננה ׳ תחפיר ביופיה הלבנה ׳ ואומר בלבי עת לחננה : ראיתיה יפת תואר ויפת מראה ׳ ולספר הודה כל לשון ילאה ׳ ועמדתי בעד יפיה משתאה : ואשתחוה אל הגבירה בענוה ׳ ובטורח ובכובד ראש השיבה הנאוה : ואומר לה בתי אל תראי ׳ כי נגרי בירך מארבע רוחות תמצאי ׳ אומר לצפון תני ולתימן אל תכלאי : ואקרב אל הגבירה למשש דפק זרועה ״ והיא להראות עצמה צנועה ״ כסתה פניה בחכמתה ׳ ותלט זרועה באדרתה : ותאמר משש הדפק על האדרת ׳ כי כן חק כל גברת : ואני כראותי כחלא עברתי ׳ ופלגי מים ירדו עיני לבכי אמרתי נגזרתי ובכשלי עזר מעט נעזרתי ׳ וקל חוש התאזרתי ״ ואקח בידי לבינה ׳ ואשים אותה על יד ימינה ׳ ואקח בידי מחתה היתה שם נכונה ׳ ואמשש בה על הלבינה ״ ואהתל בגבירה ובעומדים סביבה ׳ ואומר חושו ובואו כי צרה קרובה ״ קחו לכם מקרני הזאבים משקולת ׳ ומחלב התרנגולת : ומיץ השום וזהר הלבנה ׳ ומצל הבור וריח הלבונה ״ ואחד מכם ימהר ויגדע ׳ הזנב מן הצפרדע ״ ותעשו מהם רטייה ׳ לחבוש בבטן הצביה ״ ואם הרפואות הנזכרות בעיני הצביה כבדות ׳ מרטו זקן הילדות ״ ושרפום במי ים סוף בבית בלא ככסן ׳ והבית ימלא עשן : ובעלות העשן באפה ׳ תשבע הצביה בחרפה ׳ ואף אם יהיה בעורה שחין ונרפא : וקחו משערות כפות ידי הצביה העדינה ׳ לגרר בם לשונה : הנה זאת חקרנוה ׳ באפרתה שמענוה ובשדה יער מצאנוה ״ ולרפואות מחלת הצביה כתבנוה ״ ויהי ככלותי לספר הרפואה ׳ הנחתי הצביה בכפש כבאה ״ ואבא משם בוש ונכלם ׳ ולי חרפת עולם ״ ואבא אל השר והוא אל עת באי מצפה ׳ לראות אם העלתי אל הצביה ארוכה ומרפא ׳ ויקרא כאריה על מצפה ״ ויאמר איך שלום הגברת בת אביר הרועים ׳ ואומר הכל היא מעשה תעתועים ׳ אין שלום אמר יי׳ לרשעים ׳ ויפול השר על פניו ויאמר עת לשחוק ׳ כי אראה כי הרופא היה בעיני הצביה כמשחק : וישאלני להגיד לו המעשה איך היה ׳ ואם כתלהבתי מחשק הצביה ״ ואען ואומר המתלהב מחשקה תחת חרול יסופח ׳ וינוס מקול הפחד וילכד בפח ובמותו תאכלנו אש לא נופח יען קויתי למשפט והנה משפח : והלבשתני במעילי הכלימה תלבושת ׳ והיא לא לעזר ולא להועיל כי אם לבושת : כסתה פניה פן אראה הדרה וטובה ׳ ותלט הדפק באדרתה פן אפגע בה ׳ ויאמר השר זה הבל ורעה רבה ׳ ועתה הלא השיבות גור חרבה ״ ואען ואו׳ קרנה בעפר עוללתי ונתתי לה רפואות אשר לא נאות ׳ כאשר תהיינה אזניך שומעות ועיניך רואות : ותחת אשר קויתי לרקוח סמיה ׳ ולהתעדן ביהלומיה ׳ ולשכון מרומיה ׳ ולנחת בגדודיה ׳ ולרוות תלמיה ׳ הנחתי אותה מתבוססת בדמיה : ואשא משלי ואומר נדיבי

נדיבי עם קראוני לרפאת צביה חד לתה ימים שמנה׃
מצאתיה בכמת שן אחוזה בחבלי בוץ עלי תולע אמונה׃
ואמרתי שלומות לך צביה שלומות לך בערש ר־ עננה׃
ושלחתי אני את יד ימיני למשש בה בדפק יד ימנה׃
ומגודל לבבה כ־ תנה על ימינה סות כמו מטלת לבנה׃
אזי גדל מאד לבי בעיני וחשבתי להתל בה כזונה׃
ועם חשבי יעצני לבבי ושמתי על מקום דפק רבינה׃
ומששתי אזי על ה־ לבנה במחתה ה־ יתה אצלי נתונה׃
ואמרתי ואיכה ת־ חרישון והעלמה מאד רב ע־ צבונה׃
לכו מהר קחו קרני זאבים ומיץ שיש וזוהר ה־ לבנה׃
וחלב תר־ נגולת בת שנתה ועין אשות ומרת תור ויונה׃
וקח נוצת כנף עורב אדמדם וצל הכור וריח ה־ לבונה׃
וקח מן ה־ צפרדע זנבו וקול התור וחלב בת יענה׃
והרתה תוך כלי דונג ובשל בתוכם ת־ אמי פרדה שמנה׃
ותשטחם עלי עור ה־ נמלה ולערב חבוש אותם בבטנה׃
ואם מאן תמאן ל־ עשות זאת קחו ילדה ומרטו את זקנה׃
ושרפוה במי ים סוף למולה והעלמה תקבל את עשנה׃
וקח שערות שחורות צ־ מחו לה בכף ידה לגרר בם לשונה׃
והנה זאת חקרנוה וכן היא ובזאת היא עצתי ה־ נכונה׃
ראיתיה בספרי ה־ נכונים למחלתה נתתיה למנה׃
ומטעם אבן זוהר וראזי ואיפוקרט וראשי ה־ תכונה׃

וישחק השר על הרפואות אשר שככתי לעלובה· עזובת רוח ועצובה· ויאמר חי אני כי התלת בה׃ ואם היא שמה בך אותותיה· לקחה מידך כפלים בכל חטאותיה׃ ושירתך זאת יקרה בעיני· ולפאר שירך אשים פני׃ וישא משלו ויאמר

צבי ח־ חברים ונזר נזירים ומשגב לעתות ועזרה בצרות
ותרכב עלי חוג זמירות וכל שר לנגדך כרוכבי אתונות צחורות
ותגנוב לבבי בשירים יסדתם יקיצון בטלם ישני עפרות
לאזני תעודה הלא הם נזמים וידמו בהלם מגורות טהורות
חקקתם נדיבי עם נתתם עלי חוג רקיע שמי ה־ מליצה מאורות
ראיתים וכראות פני ה־ אלדים חמדתים ענדתים לראשי עטרות׃

ויהי כשמעי שירת השר נבהלתי משניה· כי גדלו בעיני עניניה׃ ואומר חי אני כי שירך זהב סגור· וכהיותי עמך מרעש שירים ותרועה לא אגור· ולא יקרירני בחכמתו אגור׃ ואשא משלי ואומר שירו

שירי השר	זהב סגור	הוד נחרז לי	חרב חגור ׀
איך יום אגור	גור עמי וב־	יום חיל אגור	אגור אגור ׀

כשמוע השר שירי ונעמו · היתה רוח אחרת עמו · ויאמר השיר הזה עמד בו ריחו וטעמו · אחי אכי פי שירך פרץ · מגבול השירים פרץ לתחת שלש רגזה ארץ · ויען ויאמר חייך כי אשא לך משירי משאת · ותראה אם תחת ארבע תוכל שאת : ואשא משלי ואומר

לבי יתר	מפחדך	מיפעתך	הן גור אגור ׀
אנה אלך	מרוחך	אנה אסע	אנה אגור ׀
אסע אראח	חיל בן יקא	אגור אגור	אגור אגור ׀

ויאמר השר אלי כאשרך · אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך · כי הגיעו עד לשחקים זמיריך · ואין איש ישאב מי בינה רק מבארך · או ילכד כחושך רק לאורך · ואין איש ישא הוד אם לא תומיך ואוריך · ואין איש יזכה לבבו כשכליך · או ימשל כי אם ממשליך · כי זמיריך לזמן כזר · להועיל ולעזר · וטוב עוללות שיריך מבציר אבי עזר : וישא משלו ויאמר

בנפשי	צבי חן	מעיל הוד	מעילו	וגם פ־	עמון הוד	והדר	בשוליו ׀
ומי י־	שאבה בין	לבד מ־	מקורו	ומי זה	ימשל	לבד מ־	משליו ׀
ואין איש	יהלך	בחשך	הרא רק	לנגה	מאוריו	ואור מ־	הלליו ׀
ואין מי	ילקט	לבד עד־	ללותיו	ואין איש	יזנב	לבד נ־	חשליו ׀

ויאמר אל השר אדוני שכחנו מעשה הנביאה אשר בי התלה · ושכחנו אשר כבודי הקלה · ולא שמנו אל לבנו עקב לבי ושירנו · ושכנו להלל איש שירי חבירנו · ויאמר השר ברוכה תהיה הנביאה עם הבתולים · אחרי אשר הביאותנו לגבר חיילים · ולשמוע השירים המהוללים · ויען ויאמר הנני שולחנה · הברכה אשר אכל הזמן אל היעלה · אשר ראיתי מוקעת בלב הגלה : ובחפץ גדול הייתי כושא על הגבירה · השירה הזאת אשר נשאתי על המוקעת הארורה · ואשא משלי ואומר

ראיתי א־	שה מרשעת	על לב הא־	לה מוקעת ׀
כל עובר ע־	ליה ישום	משתאה מח־	ריש לדעת ׀
אמרתי מה	יפית אלה	לך יתרון על	עץ הדעת ׀
רבות אלות	עשו חיל	אך את בש־	ער מודעת ׀
לו עלית עם	בר ראלות	תוך מאזנים	את מכרעת ׀
ולנגעי ה־	נשים היית	את אזוב ג־	שני תולעת ׀

מי יתן י־ רמה אל יפ״ד כל עץ יער עד מיפעת ׀
לו תשאי כ־ פרי זה יום יום תהיה נפשי לך נכנעת ׀
אלביש אותך אפוד ומעיל אחבוש על רא־ שך מגבעת ׀
אתן על י־ דיך עגיל על פארות־ יך טבעת ׀
אוסיף לך כ־ הנה אם לי את ובקולי את שומעת ׀

ויאמר הספר זחלתי ואירא פן ישמעו דבריך אחי הגבירה · כי יציבו אותך לחצי תוכחותם מטרה : והם כקוצי ראשית החכמה וידועיה · סריה וקציניה ושועיה.: ואף אם היו כקלים וכבזים · יש לחכמים להיות מכאתם זעירים ורזים ״ כי כבר אמרו חכמים כי אדם ענק · לפעמים כזבוב נחנק ״ וישא משלו ויאמר

הזהר מ־ שנאת נקלה ורחק ממך נאת איש נבוב ׀
כי ראיתי לפעמים את אדם ענק נחנק כזבוב ׀

ואומרה אל הספר דע אדוני כי לא ידעתי אכנה · ולי לבב אמיץ עורף לא יפנה · אשר יקרא עליו מלוא רועים מקולם לא יחת ומהמונם לא יענה : ולכל איש אשר יקראני · הנני הנה המדבר הנני : ואיך אירא מתרועה ורעש סרים · היפחד הארי מרוב העדרים : ואשא משלי ואומר

ביום רדתי עלי שרות ושרים בשטף אף כע־ יט על פגרים ׀
שאלוני הלא תפחד עניתים היפחד הארי מרוב עדרים ׀

ויהי אחרי כן וישאלני הספר ויאמר לי · אמור נא שמחת גילי : האם התוכחת לעולם עם החכם רבי יוסף הכהתום · אשר היה מארץ פיתום · ואען ואומר לא התוכחתי אמנם היה באמת איש תום ״ ולא רביתי עמו להתוכח · ואולי כי לו התוכח · היה נצוח ולא נוצח ״ ובעברו דרך אבילי אלבכי להגיד בכבודו · ולחבר שיר יהיה שהדו ועדו : וחברתי עליו שיר נעים מעשה בעבותים · וכל הסגנים והשרים כבדוהו בעבור מעלת שירי · כי הוא היה ביכיתם לנכרי : וזה השיר אשר עליו חברתי · ובמחוגת שכלי אותו תארתי ״

הוא בן פורת תוך פיו יערת נופת צוף ג־ בלבו נחתום ׀
פנת יקרת לבין פטרת רחם נקרא בשמו נחתום ׀
הוא לראות לפני אל חי מרכבת ה־ שכל ירתום ׀
הוא עלה על סלם חכמה הוא חקר את סודה עד תום ׀
הוא יקר מ־ מי השכל הוא בורות ח־ סכלות יסתום ׀
בשמו כן הוא גם הנה כי על נחתום נחתום נחתום ׀

וידע אדוני כי הדבר אשר הביאני · שהחכם רבי יוסף הנזכר לא הלאני · והמכתב לא נכתבתי · וסידורתיו תדריך בארמנותיו הסבתי : הוא ראיתי אותו בכל תושיה מתגלגל · ולכן נבקה רוחי בקרבו ועצתי אבלע · כי לא טעם מנוף המליצות ודבשם · רק מציר שם ומצער שם : אמנם יתריד לבי ויטריד רעיוני · איש אשר מול חכמה אחת יושיט פניו · כי הוא יביע אפסיה ויפתח מלכושים ויפתה ויתבא כנסיה · ויגרס חדשיה ויסים לבקעה רבשים · ויעדה תפארת עכסים : ואשא משלי ואומר

לא ערכתי   מלחמה עם   איש רוב דבמות   ונצחני :
אין בעל   חכמה אחת   יום נלחם בי   הבריחני :

כשמוע השר עלז לבנו · ויאמר זה היום עשה יי׳ נגילה ונשמחה בו · ויאמר אלי ראיתיך החבר מעיין התתגבר · ותפרק הרים וסלעים תשבר · ותכניע בעמל לב אים על ריב לא לו יתעבר : ועתה הודיעני בתה כוחך גדול · כאשר היית לתבונות בית וועד וש החכמו׳ תגדול · ואען ואומר רע הדור הנאמן · והשר המהולל והרחמן · כי הדבר אשר אל עוסר החכמה הביאני · הוא כי הלאתי הזמן והוא לא הלאני : ולא יכול אלי כאשר חמורותיו הראני · ונעורתי בכחם השיאני · וכאשר הבו באכפי עדתי רוח אל באני · ועל כנפי נשרי התבונות נשאני : ויהי בהכותם ובשאר אוני ובעת כריבי עמי העלו חשק היעלו׳ על ראשם ויסאוהו במוט · שויתי יי׳ לנגדי תמיד כי מימיני בל אמוט : ואשא משלי ואומר

לשואל במה נר-   עלית עלי כל   נשוך הזמן   יחזק ותחת :
עניתיו תמורת   להציב לנגדי   ראות מן צביה   צבי יצבי יה :

ויאמר אלי השר אמור נא בהסדיר את שמות הספרים · אשר לתורת בינתי מכנורים · ואת המחברים · ואען ואומר ספרי החכם רבינו משה בן מימון · כי הוא היה לחכמה אמון · ונכר חופש כל מחשך ומטמון · היו פניני אחריו על סולי מעיל החכמה פעמון ורמון · כן לדעות הנכריות וקטיל המון · מנאכו בארץ מדבר ובתהו יליל ישימון : ויביאנו אל גבול קדשו · ויבן כמו רמים מקדשו : וספריו וספריו היו לי מעיר לעזר · ואדבקם אלי כאשר ידבק אל מתני איש האזור : ואשא משלי ואומר

ספרי הרב   הם במלכות   ספרי זול-   תו פלגשים :
מיום בינך   חי בספריו   לא נתתי   את פי לגשים :
גלרונות כל   צבא לבין   צרתי נר-   בות פלגשים :

ויאמר השר ספרי מחך אנשי הדור נוראות · ושמעתי עליך נפלאות · באמור אלי ספר חברת ספר באורת בו נורות כל אות ואות · ואם אמת הדבר אין אלו קלא דברי נבואות ·

ולמען ואומר את הדבר אדוני ׳ והוא כתר וראשית אוני ׳ והוא עטרת על ראש כל אשר חברתי בזמני : וחברתי בראש הספר שירה על כל השירות תהלל ׳ והגדתי בה כונת כל הספר בכלל ׳ ויגלו בה רואיה כאשר יגילו בחלקם שלל : ויחמוד ספר לשמוע השירה כי ככסף לשמע אוזן הדרה ׳ ויאמר אלי השמיעני אותה ואעשרכה לי עטרה למען ייטב לי בעבורה : ואומר קח לך ספר שפתיו תספיני המאמרים ׳ ויספרתיו בספירים :

ואשא משלי ואומר

הוי כל צמא בכלי גומא הלכו אל מי בור תושיות ׃
מה לכם בנ־ רות נשברים הא לכם גר־ לות עליות ׃
רב לכם סוב הר הילדות ובנפשות הה־ בה כשבויות ׃
סורו נא אל מגדל עוז בנ־ ניתי אותו אל תלפיות ׃
שקדו על ס־ פרי הסופר באות צורת האותיות ׃
ישיב לכם הנסתרות מובנות ל־ לב וגלויות ׃
אביעה חי־ דות גלה לי הבוחן ל־ בות וכליות ׃
וישם פי חרב חדה ולשוני חד־ רב פיפיות ׃
ודעו כי לא כאוהיות המצריות העבריות ׃
בתשע הר־ ראשונות נר־ מזו חכמות רוחניות ׃
ובתשע הא־ אמצעיות נרמזו הש־ שמימיות ׃
אך בתשע האחרונות נרמזו כל הטבעיות
בם נרמזו הנמצאות רוחניות או גשמיות ׃
מן המעלה הראשונה עד רמש בר־ יות תחתיות ׃
בם יש ארבע האופנים אף מתוכם ארבע חיות ׃
בם הרקי־ ע הנורא וכרובים מ־ עד איש רוזות ׃

ואמר אלי הספר השכלת עשה והיטבת לראות ׳ ועשית בשיריך ובמליצותיך פלאות ׃
חפצתי שתחבר אלי מליצה ׳ בעת שתקראנה אל האוהב תהיה ברכה חדות
חיים ׳ ובעת שתקראנה אל השונא תהיה קללת כמרבה ׳ וחרפה וכלמה : ולמען ואומר
הנני הנני ׳ אל כל אשר תחפוץ תשלחני : ואקום קל חיש ולא התמהמהתי ׳ והכבאתי כאשר
צויתני : ואחבר זאת המליצה המהוללה ׳ ולה שני פנים ברכה וקללה ׃

ואלה פני הברכה

אל תסר והשפסר לשכנה ראש ׳ מעולם כסף תרומה ולבנו כו עד ויהגה לשכנות : ועמו יתומה החכמה והתבונה ׃ בכה כשם ביתו מה טוב פרי דעו ׳ עד יגיע לא יסור תומתו ומשכב וערב שכתו : שלחו הזמן לבכיו להיות פחס ׳ ויתן את שבחו חזק לשומת שבחם : רב אדם יקרא איש חסדו משעוריו ׳ והיה שדי בבריו : ומהסתיים אשר פיו כטף הכנוס יטטף ׳ כפשם בהם תתעטף : כתן אותו הזמן בקיאו ׳ להיות על פיו כל ריב וכל נגע קראו : והכתי הזמן סנר גביעם ׳ ונקבין יחכם : ואשר יבא כסדר תבונותיו ומרנפם ׳ ודע כי רפאים פס ׃ לא

ירקא

וראה כל חכמי לב לרהבו ׳ אם יפקד לא יפקד מושבו : ימחץ הזמן וידיו תרפאנה ״
ועצבותיו ברוחו תשפכה ״ ורעיוניו לכל הצפונות עולים ׳ העתיקו מהם מלין : הוא
יהלום הצדק אשר ירומם ׳ וממנו יתאפו כתים סורש רתמים לחמם ״ כגנים לא יתחשב
׳ וכשחק מאזנים נחשב : הין כוכבי הזמן עש וכסיל ׳ והוא בין כסיליהם עש וכסיל ״
המצוה לאשר רכה ימצא ׳ לפתוחפה ברכה נא ״ ויש המחלוקת יתן לחרבה ׳ ולבת
אים בהן הזרוע והלחיים והקבה : אל שדי יתן לו רחמים ׳ ולאויביו יתן לו רחמים ׳ ויראה
זרע יאריך ימים ״ נודע בזמן הוא ושיחיו ׳ ציר נאמן לשולחיו ״ אלדי שיתהו כגלגל
וירום ראשו ׳ ותתענג בדשן נפשו ״ ותחת פידיום תהיה לו פדיום : אם יחטא תשמרהו ׳
ונקה לא תנקהו : ויהי ביתו כבית פרץ ׳ והרכיבהו על במותי ארץ :

ואלה פני הקללה

אל השר והשפסר לענה ורוש ׳ תעולם כסף תו ראש ״ ולבו כו עד ויהבה לעכות ׳ ושמו
ימותו החכמות והאמונות : בכה כעש ביתו ׳ מה טוב פרידתו ׳ עד יגוע לא יסור
טומאתו ״ שלחו הזמן לבכין להיות פחס ׳ ויתן את מכחו חזק לעומת מין חס ״ רב אדם
יקרא אים חסרו מנעוריו ׳ והיה שדי בצריו : ומהסתים אשר פין כטף ׳ הכשים והטף ׳
נפשם בהם תתעטף ״ כתן אותו הזמן כקיאו ׳ ולהיות על פין כל ריב וכל נגע קראו ״
ואבתי הזמן שוד יניקם ׳ וזקניו יחכם : ואשר יבא בסדה תבונותיו ומגרשם ׳ ידע כי
רפאים שם ״ לא יראה כל חכמי לב לרהבו ׳ הסיפקד לא יפקד מושבו ״ ימחץ הזמן
וידיו תרפינה ׳ ועצבותיו ברוחו תשפכה ״ ורעיוניו לכל הצפונות עולים העתיקו מהם
מלין : הוא יהלום הצדק אשר ירומם ׳ וממנו יתאפו כתים סורש רתמים לחמם ״ כגנים
לא ייתחשב ׳ וכשחק מאזנים נחשב : הין כוכבי הזמן עש וכסיל ׳ והוא בין כסיליהם עש
וכסיל ״המצוה לאשר רכה ימצא לפתוחפה ברכה : ויש המחלוק׳ יתן ליחה רכה ׳ ולבת אים
כהן הזרוע והלחיים והקבה : א׳ שדי יתן לו רחמי׳ ולאויביו יתן רחמי׳ ויראם זה רע יאריך
ימים : נודע בזמן הוא ושיחיו ׳ ציר נאמן לשולחיו : אלדי שיתהו כגלגל וירום ראשו ׳
ותתענג בדשן נפשו : ותחת פדיום ׳ תהיה לו פיד יום : אם יחטא תשמרהו ׳ ונקה
לא תנקהו : ויהי ביתו כבית פרץ ׳ ותקברהו על במתי ארץ ״

בראות השר כועס המלכה ׳ ויהי כפורחת עלתה נצה ״ כרוב אחד מקצה מזה ומקצה
לחבל מקצה ׳ כשבע כי האים אשר יבא תלון קצה ׳ הוא אפוד אפוד חכמה
ותועבה ״ ויאמר אלי התוכל לעשות מליצה הדורה ׳ ויהיה לה ענין בעת תקרא יושרם ׳
וענין בעת תקרא אחור כזורם ״ ואומר ידע אדוני הנעלה ׳ כי יכול נוכל לה : ואקום
ואחבר זאת המליצה ההדורה ׳ והיא יושרם ונזורם ״

ואלה דברי המליצה היושרת

התורה תתחזק במלכות ׳ השירה תשפר בארוכות : לשובבים יעשה הרתוק ׳ לרעבים
המר מתוק : המתכות ׳ מבואות בשככות : החמסן יחויב בראשו ׳ הכעסן
יוגע נפשו : הרגעים ׳ ימתיקו לברואים הפגעים : בנסיונות ׳ יוכנו האחרונות״
בהקדמות יוכנו הנעלמות : מהשענות יתחברו המאורעות : התאוה תמרוד בתבונה ׳
האחוה תעמוד באמונה ״ החלכי השלום ואיך להאריך שלומי מהאל בקשתי ׳ רגלגי
העולם ואיך לתקוה העולם דרשתי : מהולדקן הדעת בורח ׳ סוקן כמיגדל השכל פורח :
מעשיך גורמים לך שבח או גדופה ׳ כנסיך כשיחסרו חכמתך תרופה : יתקן האנשים
החכמים בהקהיל ׳ הזקן נברא הרואים להבהיל : הרעבים ישכלו המוסר ׳ הענבים
בראשיתם בוסר : השלום העצבות יתלין ׳ והגלום הנבלו׳ המלין הגבורי׳ במלחמה כספי׳ ׳

האבירים בקשם נרפים · שירה ישנאו שותקים · הבורח ישנא הדולקים ·· השונק
לפעמים כזבוב כחנק : הנמהר יכשל במהירותו · הנזהר ימלט בזהירותו : מהתבוסס
שוכח המבוסס : כבדני יאמר הבגד לאדוניו · עבדני יאמר הסוס לקוניו : בתורך כשתברם
אספיך · כבודך תגביר חביריך ·· הקדושה באנשי אמונה · שלמה תתפאר בבינה :
מתחומלים מא כשתשאל · הנכלים תמים לאל : תשקן מעשיו לחזור לאין · שקן כשיבא
יחסיך שעין : נכרה כשתתעלם התכיים · החברה כשתגבר מרחב בארץ ים ·· כהנלאה
תשלם השמחה תתולך ככר הלך יומך שכן עיניך מחרתך נכבר מידיעתך : יופי לחכמה
שענות · דופי לחכמה שתאות : בבורך רב יתיר שחוק · בתורך מהטוב רחוק : מתוק
מרבש בפיך המזיתה · מתוק או דבר שבתה : הפנינים מאוסים ליקרם · הימרים מאוסים
ליסרם : ההתאפקות ללבות יתרה · כהשתפקות או בחריבות תשלם הסחורה : הטובע
יחזיק בקנין · השבע ברכוש יקוץ : המן כשיאפס יחסך העין · החזון ישוב לפעמים
יין ·· הפריעות · שפלות הפריצות · שעוכבים כשידרכו סופם לטובה · הגנבים
כשירבו תגלה שגנבה ·· השתיקה לפעמים טובה מהדבור · הנעקה טובה לפעמים
מהחבור ·· שכרהם ירון לפסלו · שאדם ישתדל במזלו ·· הנזהר יניע לחפצו · הנמהר
יכשל ברוצו : ברסנה נמשכת הבהמה · באמונה בוטחת הנשמה : מתחומר תראה
בלימה · מהמלמד קנו שחכמה : מהעין נוכב · הפיך הגנב · לאין נחשב לבעליו
הזהב : מהמליצות תבא לאור שתעלומה מהפרצות לשועל תקומה : רמות יענה העשיר
· החכמות נשיבות מהשיר : שמותרות יתאוו הכלבים · השברות יתבטלו כשיעידו
הכתובים : בחכמה העולם יתוקן · שמלחמה מעמד מסוכן : הנלאה לפעמי׳ לשארית ·
הרפואה לגוף כבורית : שזקן אויב לתולדת · תשתכן מהזהב שאוכדת ·· הכנף תכיר
באכרותיו · הענף לפעמים טוב מאכותיו : החרב יגזור בחדרו · הקרב יתלה מהבשר
כאדן ·· כאין יחשב השלום בהשכות · שזמן ישתנה שמלך בהשתנות :

ואלה דברי המליצה הנזורה

בהשתנות המלך ישתנה הזמן · בהשכות השלום יחשב כאין : כאדן מהבשר יתלה הקרב
· בחדרו יגזור החרב ·· מאכותיו טוב לפעמים הענף · באכרותיו תכיר
הכנף : שאוכדת מהזהב תשתכן · לתולדת אויב הזקן : כבורית לגוף הרפואה · לשארית
לפעמים הנלאה : מסוכן מעמד המלחמה · יתקן העולם בחכמה ·· הכתובים כשיעידו
יתבטלו השברות · הכלבים יתאוו המותרות · מהשיר נשיבות שחכמות · העשיר יענה
רמות : תקומה לשועל מהפרצות · שתעלומה לאור תבא מהמליצות : הזהב נחשב
לבעליו לאין · הגנב הפיך נוכב מהעין ·· שחכמה קנו מהמלמד · בלימה תראה מהחומר ·
הנשמה בוטחת באמונה · הבהמה נמשכת ברסנה : ברוצו יכשל הנמהר · לחפצו יניע
הנזהר : במזלו ישתדל האדם · לפסלו ירון הכרהם : מהחבור לפעמים טובה הנעקה ·
מהדבור טובה לפעמים השתיקה : הגנבה תגלה כשירבו הגנבים · לטובה סופם כשידרכו
העוכבים : הפריצות · השפלות הפריעות : יין לפעמים ישוב חזון · העין יחסך כשיאפס
המן : יקוץ ברכוש השבע · בקנין יחזיק הטובע : הסחורה תשלם בחריבות או כהשתפקות ·
יתרה ללבות ההתאפקות : ליסרם מאוסים הימרים · ליקרם מאוסים הפנינים ··
בשבתה דבר מתוק · המזיתה בפיך מרבש מתוק : רחוק מהטוב בתורך · שחוק יתיר רב
בבורך : שתאות לחכמה דופי · שענות לחכמה יופי : מידיעתך · נכבר מחרתך : עיניך ·

שכן

שכן יחנך ״ הלך, כבר תגולך ״ שמחה, תשלם בהצלחה: יש כארץ מרחב כשתגבר
המחברה, התגביים כשתתעלם בברה ״ שעין יחשך כשיבא הקץ, לאין יחזור תפשו
משקץ ״ לאל תמים הכבלים, כשתגאל סאל תמזמלים: כבנה תתפאר כאשה,
האמונה באנשי הקדושה ״ חכירך תכיר בנורך, אשריך כשתברח כמורך ״ ולקוני
יאמר השם עבדני, לאדוני יאמר הבגד כבדני ״ שמכוסה, טובה מהתבוסה: כזהירותו
אמלט מכוסר, כמהירותו יכשל הכתהר ״ כחנק, כזבוב לפעמים הענק: הדלקים
ישכאו הבורח, החושקים ישכאו הירח ״ נרפים כקנם אאבירים, נספים במלחמת
הגבורים ״ המליץ הכבלים יהלום, יחליץ העצמות השלום: כוסר בראשיתם הענכים ״
החוסר ישבלו הרעבים: להבהיל הרואים כברא הזקן, כהקהיל החכמים המעו׳ יתקן:
תרופת חכמתיך כשיחסרת כסיך, גדופה או שבח לך מרמים תעשיך: פורח השכל
כשיגדל הזקן, בורח הדעת מהאלדקן דרשתי העולם לתקוה איך העולם הבלני, בקשתי
תהלל שלותי לשאריך ואיך השלום האלני: כאמונה תשמור האחוה, כתבונה תמרוד
מתאוה ״ כמאורעות יתחברו מהשענות הנעלמות, וכנו בהקדמות ״ האחרונות יובננו
בנסיונות ״ השגעים, לב רואים יבתיחו הרגעים ״ כשמו ייגע הכעס ראשו יחייב
שחתם כשכנות, מבואות התמונות ״ מתוק המר לרעבים, הרתוק יעשה למוכבים:
באריכות תשפר השירה, במלאכות תתחזק התורה:
בשמוע ספר המליצה המפוארה, יפרה וברורה, אשר לא יותן סגור תחתיה ולא ישקל
כסף מחירה, כשלא על חשלי זהרה, והיתה לי שמן ויקר ושמחה ואורה ״
ויאמר ברוך יי׳ אלהי ישראל אשר לא השבית לשירים ולמליצות גואל, אתה עתה תעשה
מלוכה בישראל: ועתה אאזור כא כגבר אודי הנעלם, מה יוכל איש לספר מתני ומאודותי
שבח ותהלה ״ ואין מעלה ממעלות החכמים, שתהיה בי באמת ובתמים: מה מאד
יחטאו הימים, כאשר יחיו האנשים אשר מכל סדר ערומים, ואען ואומר אל יאמר כן
אדוני כזר החכמים, כי חבלים נפלו לך בנעימים ״ כך מעלת הנדיבות, אשר כין כל
המעלות לה חשיבות, מלבד סבר הפנים היפות והעריבות ״ לרחוק ולקרוב, ומעלות
אחרות כבבחת ככוכבי השמים לרוב: ואם אשבח מעלותיך ונדיבותיך עטרת ומנו ״
תשכח ימינו, כי ידע אדוני, כי כאשר א ארץ נוד ישבתי בעוני: הרים וגבעות דרכתי,
ובכל בכטותי נהלכתי, ובכל הארצות אשר התהלכתי עם הנדיבים אשר מצאתי מלחמה
ערכתי, כי כאשר נפשי מכבד השלכתי, וזיו פני חללתי, ודמי לבי שפכתי, אל תמענת
קנה רבון נסמכתי, וכשר ויין לא בא אל פי ושוך לא שכתי ״ העליתו מחנו עיניהם,
ואטמו משמוע אזניהם, ולכן עלה באוש מחניהם ״ וכאשר בימין צדקך תמכתי חשבתי
כי על מלכות כשרים הומלכתי, ואהבת עולם אהבתיך ועל כן אותך בחסד משכתי וברקך
בקהל רב בשרתי, ומרועה אחריך לא אצתי ולא סרתי, כי עמך דבר לא חסרתי: מצאתי
עמך אם ואב, רחמת עלי העת בשרי עלי יכאב, ורוית במאוכי בעת ארעב, ותאמר
גם לגמליך אשאב ״ ואשא משלי ואומר

אִם אֲשַׁבֵּחַ כָּל	תַּגְמוּלֶיךָ	עָלַי דּוֹד מַשְׂ־	גַּב אֵל עֲתוֹת
לֹא יִמָּצֵא	בְּמַחְתַּתִּי	חֶרֶשׂ אֵשׁ מַ־	יָקוּד לַחְתּוֹת
כִּי בְּהוֹדוֹתִי	עִם נִכְבָּדַי	אֶרֶץ חִבַּ־	קְתִּי אַשְׁפַּתּוֹת
אֶבֶן עַמְּךָ	לֹא חָסַרְתִּי	יְנוֹת וּשְׁמַ־	נִים גַּם סֹלְתּוֹת

אף בהות כי פשי שוקקת ושקחתי בין דגיחות׃
ותאמר גם לגמלך אשאב עד אם כלו לשתות׃

ויאמר הספר אין לתמוה אם יתנדב איש מאתנו, רק יש לתמוה אם לא יהלך רכושו אשר רכש ומקנה קנינו. כי כן יראה האדם מה שלא יראה באיש בלעדיך, ועתה מי הוא זה בזמן אשר לא יבכך אחרי אשר לא ידע תפלתך ויאסוף סודך: הראיתני כי היום מתלאכת מליצתך נוראות, היו בעיני דברי נבואות. ועתה באתי לשאול ממך דבר נפלא, ואם תוכל עשותו גם בעיני יפלא: כבר ידעת כי שם בני יוסף, ולשלוח אל אגרת שלומים אני חומד וכוסף: ולהודיעו כי משה אחי שנשבה והלך בגרות, יצא לחירות. ואברהם אחי השני הוא איש בליעל, ונתן אל לבו למעול מעל: והיה משחק בקוביא, ואל אשר אברן אבותיו פזר והיה כלא היה: ואולם אהרן אחי הוא כאבותיו, תמים היה בדורותיו: ויספר אני הוא כמאשר ובעניים, יבחר מות מחיים: שואל מאוהביו ורעיו עזרה, ויהודה אחיו נדר לתת לו עטרת משקלה ככר זהב ואבן יקרה: ובת שבע אחותו כלו עיניה בדמעה, ונדרה לו שבע יריעות: ואני בנימין עשיתי כדבר כמה פעולות, ועזרני עליהם האל נורא תהלות: ואשר יעשה עמו עוד חסד ויגאלנו, ומן העפר יקימנו, חסד יי' יקדמנו: ורביתי שתהיה זאת האגרת, שותקת ומדברת, וכל הענין הזה כוללת ואוגרת: וכל תיבה מתיבותיה תהיה שם אדם בלבד ואם את הדבר הזה תעשה אהבתי ממך לא תאבד, ותלך למליצתך יהיה נעבד: ואען ואומר חייך הספר הקשית לשאול, אמנם ידעתי כי אין זולתי לגאול, אני אחבר המליצה הנזכרת בעזרת אשר מדד בשעלו מים, ותכן בזרת שמים: ואקום ואחבר זאת המליצה, ואתננה לשר אני שמועתה:
שלומות ברכה ותוספות לבני יוסף, אלעזר משה אחי ארח מורי אברהם עקם עמוק
שמיר סובב גלגל פרס קנז. מוליד אפים אסף מרמה אחז מרד ענה בלע יצחק יעקב מנשה גואל מתניה אני אסף אהרן ידע כח יסלכאל אולם יספר אביהו אסיר יתמם יבחר חבר מות יואל עזרא קורא אלי עמרם ישישי בופי דודי חושים פניאל יתר מהלי אליפיב גואל אנוש מנוח יאיר עיפה ימנע תחת מעוכותי יכין שבר יקים זכרי אחאב יהוד בן חיל איש הוד כרב עזר עטרה חמוכה עזובה אשה בת שבע יריעות שבע חוסה מעשית פעולתי בנימין אותר תמנע זיע בנודלתי רוממתי עזר שלתיאל עבני חנני גדל ישעי
גבר עוזי ידע יברי שומר הספר חושי אשר ישוב ינאל ינסב חסד:

ויהי כראות הספר האגרת כפלא על דברים הנעימים, וישתחו ארצה שבע פעמים. ויאמר אלי חייך נתת לי אשר מעמך שאלתי, היום ראיתי אשר ראה לא פללתי: לא אשאל עוד ולא אכסה, ידעתי כי כל תוכל וכל אשר תחפוץ תעשה. ועתה שאלתי ובקשתי מאתך שר המשוררים, לחבר אלי שני שירים: אשים אותם במקום אשר אני מתפלל ולומד, האחד ישלים דע לפני מי אתה עומד: והשני ישלים דע לפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון וזה יבחנני ממעשי ומעבכין: ואקום כמצות הספר ואחבר שני השירים לקוחים משלותי הדבורים. ויקח הספר וישם על אגרתו, וישימם בבית תפלתו:

עד אן נשרף ובמוץ נרדף הבל נדף תהיה חוסר׃
תשבח זאת כי לך הכבוד תורתו לי למוד וללמד׃

אֶל הַגּוֹרֵשׁ מִפָּנֶיךָ חָאדִיב רַ־ יֹאמַר הַשָּׁמֵר ׀
מַה לָּךְ בִּלְבַב הוֹלֵךְ שׁוֹבָב עַד זָקֵן וּ־ כְּסִיל תַּעֲמֹד ׀
לְפִידְבוּז חַ־ כּוֹן לִקְרַאת אֵל דַּע לִפְנֵי מִי אַתָּה עוֹמֵד ׀

אֵיךְ יִתְגָּאֶה אִישׁ הַנִּבְאֶה נֶחְשַׁב דּוֹמֶה עֵץ רָקָבוֹן ׀
תִּגְזוֹל הוֹן מַ־ אִישׁ קָנָהוּ בְּדְאָגָה וּ־ בְּרוֹב עִצָּבוֹן ׀
תִּשְׁכַּח כִּי אֶ־ פִילוּ קוֹלְבוֹן גֶּזֶל נָתַן אֶל הַשָּׁבוֹן ׀
תַּחַת חֵקִי הָאֵל תִּבְחַר צֶמֶר צַחַר עִם יֵין חֶלְבּוֹן ׀
אֵיכָה לֹא תִּזְ־ כּוֹר לִפְנֵי מִי אַתָּה עָתִיד לִיתֵּן חֶשְׁבּוֹן ׀

יוד כראות הספר רכבי ופרשי · השירים ההדורים כתקשרה נפשו בנפשי · ויאמר אלי
שייך עטרת ראשי · קניתני לעבד עולם לא אצא חפשי ״ ואם אשתי שהיא הרה תלד
זכר ברכון שאל · יקרא שמו עמנואל : ויען ויאמר אמור נא הספר רוח נדיבה · הלא ידעת
אם אשתך תלד זכר או נקבה : ויאמר הספר זאת הדעת ממני פליאה · ולא יודע זה רק
בדרך נבואה · כי מי יוכל לדעת העצמים בבטן המלאה ״ ויען ויאמר שייך ידעו זה
פרופאים המבינים · ונתנו בדבר עשרה סימנים : וכבר חברתי שיר כללתי בו כלם ·
למקטנם ועד גדולם : והנה לך השיר אשר כלאו שמעוררי׳ שמוהו · קחנו הספר כי אין כמוהו :

אוֹתוֹת הָעוּ־ בָּר הַזָּכָר הֵם יוֹפִי מַ־ רְאֵה הַפָּנִים ׀
הַשָּׁד הַיָּמַ־ נִי הוּא גָּדוֹל דְּפָקֵי הַיָּ־ מִין אֵיתָנִים ׀
גִּידִים שֶׁתַּ־ חַת הַלָּשׁוֹן מִצַּד יָמִין הֵם רַעֲנָנִים ׀
גִּידֵי הַצַּד הַיְמָנִי הֵם מִן הָאֶחָד עֶשֶׂר מוֹנִים ׀
שַׁחֲרוּת פִּטְ־ מַת שַׁד הַיָּמִין בִּבְרִיָּה קַלָּה רַבַּת אוֹנִים ׀
וּנְזִילַת דָּם מִנֶּקֶב הַ־ אַף הַיְמָנִי אוֹת עַל בָּנִים ׀
וּשְׁכוֹן הָעוּ־ בָּר בַּיָּמִין הוּא הַטּוֹב שֶׁבַּסִּמָּנִים ׀

ויאמר אלי הספר כראים הדברים להיות נכים ״ ואין ספק כי האומר שיה מכלל
המבינים · ולא מכלל החכמים אשר חוץ לחומת השכל לכים : ועתה
הגד נא לי החור הנאמן · אחרי אשר הגיע מחכמתם לדעת הסתום
והנטמן : האם הגיעה חכמתם לדעת עת הלידה · ויען ויאמר דע כזר התעודה :
כי החכמים האמתיים חקרו בחכמתם · ובסו פעמים רבים אין קץ בנסיונותם : כי מי
שידע עת העבור יוכל לדעת · העת אשר האשה ללדת תהיה כודעת : ומי שידע
עת הלידה ידיעה ברורה · יוכל לדעת מתוכה העת שנתעברה : ויאמר הספר האוכל
להבין זה הדבר אני · ויען ויאמר בן אדוני : דע כי דבר מוסכם הוא מן החוזים ·
יודעי מדע ומבינים חרזים : כי המזל שתהיה בו הלבנה

הלבנה בעת החבור והפקידה · יעלה ממזרח בשעת הלידה · והמזל שיעלה ממזרח בעת
החבור והפקידה · שם תהיה הלבנה בשעת הלידה · והנה כאשר ידע האחד מהם למשכיל
יוכל לדעת ממנו האחר · שנבר לשוחר : ויאמר השר האם אמת מה שאמרו קצת אנשים
כי יש אשה שתלד לאחר עשר חדשים · ואען ואומר ידוע תדע אדוני הנכבר · כי אמת
הדבר : כי לפעמים תלדנה הנשים · לעשרה חדשים : ולא יחיו הנולדים מפני היות
שליט על חדש העשירי כוכב מאדים · אשר לשפוך דם יקדים : וכאשר תלדנה לאחר עשר
חדשים הנולדים יחיו · מפני היות השליט על זה החדש השמש אשר החיים מדשן ביתו ירוויון ·
ומנחל עדניו ישתו ובצל כנפיו יחסיון : ויאמר אלי השר אראה כל כלי יוצר עליך לא יצלח ·
וכבד המשוררים כחצי מליצותיך תפלח · ואת הראש ושער הרגלים בתער השכירה תגלח
· והפרחת כל עץ יבש והובשת עץ לח · אשרי האיש אשר לשפיך יכוין את גרונו · ויוריד
הדרו והמונו · ואם ימתיק בפיו יכחידנו תחת לשונו : כי ראיתיך לכל עשוק מגדל עוז
ומשגב · ותוריד עטרת גאות שבורי הזמן ותחרום על כל גב · כי אתה אבי כל תופש כנור
ועוגב : ועתה הראני כנפיך · ורוה בתאוני מנחל עדניך · כי ממי ידידותיך צמאתי ·
ופן יפגע בי פירודך יחלתי ויראתי : ועתה השביעה לי כור זמניך · פן תעיר עלי
חרונך · ולבנות אהרן נזר תשים פניך · ואען ואומר הנני נשבע באשר קבע המאורים
בפניך · ושם הלבבות כמטפות לריח שמניך · כי המות יפריד ביני וביניך : ואשב עם
השר היקר · וערך שמחתנו לא נחקר · שחוט צאן והרג בקר · והיתה לנו אורה ושמחה
וששון ויקר :

נשלמה המחברת האחד עשר — תהלה לאל חי

המחברת השנים עשר

אמר המחבר הייתי עם השר ימים ושנים לרעות בגני ידידותו
וללקוט שושנים · נדבר מן המעלות הרמות ·
והחכמות הנעלמות : ויהי היום ויאמר אלי השר
שמעתי עליך נוראות · וראיתי ממך נפלאות · ועתה הגד נא לי הדור הנאמן · מיש
צריך אליך בזמן · ואען ואומר ידע אדוני הרחמן · כי שכחת בנבכת הזמן · והיותר התקועה
במקום נאמן · רד עם אל ועם קדושים נאמן · השרף נתון על נס להחיות הנשוכים ·
המאיר עיני החשוכים · והמורה הנבוכים · אשר נתן לו השכל בין העומדים מהלכים ·
ולו נבתי החכמה ידוסם · והדורם דברי החכמה מספריו ידרשם : אין צריך לו במביאת
· ואין דבריו אלא דברי נביאות · עלה על כל אפיקי השכל והלך על כל במותיו · ולו
ראית תהודותיו · וטעמת מנופת יערת דבש סודותיו : או ידעת כי דברי נבוכים · וכי כל
שרי נבאות החכמה מחוץ לאחות השכל נבוכים · והוא לבדו לפני לפנים : נכנס בשלום
ויצא בשלום · ואין אומר אליו אל תקרב הלום · ויתר דורשי החכמה חלמו חלום : ויאמר
השר מי הוא זה ואיזה הוא אשר במרום השכל יתרואה · ובין אחיו כתבואה יפריאה : ואען
ואומר הוא אחי וגואלי · עצם מעצמי ובשר מבשרי · יהודה גור אריה · אשר אמרנו בצלו
נחיה : הוא נזר הזמן ובו תפארתו · קומת הדרו ובמרת נחרתו · אשר כרת ברית
עם השכל ושמר משמרתו · וכל רזי סודות יגרהו בחרמו ויאספהו במכמרתו : הוא לכל
מסגר הסודות יפתח · ומכל אשר בתעיה יתגלע ירחק ונעור בו וגם מתרחק : הוא לאחד
החכמות

החכמות על הסדר׳ ונכנס עם המלך בתוך החדר׳ ויתן ביד עבדיו עדר עדר: הוא הנותן ליעף כח׳ כל חכמי הזמן לפניו כלבים אלמים לא יוכלו לנבוח״ ויאמר הספר ואיך זה יתכן להיות להיות הילדות והחכמה לוויות: ומי הוא זה ביהודים׳ אשר ראה הילדות והחכמה רוכבים צמדים: והאיש אשר תפארהו הוא בן שלשים ושש׳ ומדרך הבחורים קירות החכמה כעורים למשש: כי הלמוד בימי הנערות פראי׳ בעתים תעתות הפלאי׳ ואמר החכם אכתי לא קשאי: ואען ואומר ידע אדוני כי יש נפש ברכה תדושן׳ ויש קנקן חדש מלא ישן׳ וישן יבו פיח הכבשן׳ ובית ימלא עשן: ולכן אל תסתכל בקנקן אלא במה שיש בו׳ וחי יוכר רוח אדם בקרבו׳ כי איש אשר יטיב צור חרבו יחשב יחיד בדורו יכי דודי ורעי הוא כליל בהדרו: והוא ידידות לבי ושמחתו׳ אני לדודי ועלי תשוקתו״

ופתח משלי ואומר

עֵת הַ תְּעוּדָה שַׁד יְהוּדָה יָלְדָה עָצַר זְמַן רַחְמָהּ בְּיוֹם הֻלֶּדֶת ׃
עַל כֵּן קְרָאַתְהוּ יְהוּדָה נִבְּאָה לֹא יָ סָפָה וַתַּ עֲמוֹד מִלֶּדֶת ׃

ויאמר הספר ראיתיך אוהב אותו אהבה עזה׳ ועתה הודיעני אהבתו אותך הסמכה היא אם רזה: ואען ואומ׳ ידע אדוני כי כאשר אל מי ידידותי נמצא יחידתי כן נכספה גם כלתה נפשו אל אהבתי: אמנם אהבתי אותו חובה׳ ולכן אמשך אחריו כהמשך המסובב אל הסבה׳ אמנם אהבתו אותי הוא דרך חסד ונדבה׳ ומן התימה אשר אהבני ואני גמלתיו רעה תחת טובה: כי הוא בחסדו הביאני אל חדריו׳ והראני אל כל בית נכותו וסתריו׳ וגנזיו וחדרי משכיותיו׳ לא היה דבר אשר לא הראני באוצרותיו: ואני לא סרתי מחשוב מחשבה תועה׳ והחרשתי עליו הרעה: למרות עיני כבודו׳ והוא לא חטא אלי מעודו: ואתכם את לבי לגנוב מן האבנים היקרות׳ ולעשות מהם לראשי עטרות: ואקח מבין מכמוניו׳ מבחר ערכיו וסגולת אבניו׳ וספיריו ופניניו׳ וגנזי ברומיו׳ ותרשישיו ויהלומיו׳ ובדלוחיו ולשמיו׳ רקחיו וסמיו׳ כפריו נרדיו ובשמיו״ ויהיו לי׳ והנם טמונים בארץ בתוך אהלי״ ויאמר הספר ראיתיך היום מדבר בחידו׳ ועתה באר לי אלה הסודו׳: כי ידעתי כי דבריך אלה משל ומליצה׳ ולדעת אודותם נפשי חפצה״ ואען ואומר אתה אדוני כי לא גנבתי כסף וזהב ורכוש׳ ולא נופך ספיר ויהלום ופטדת כוש: אמנם גנבתי פניני אמריו׳ ושללתי אוצרות ספריו: ועתה הים חטאת כחטאתי׳ וגנבה תערוך לגנבתי: כי הוא בחסדו נשאני על כנפי נשריו׳ והביאני המלך חדריו׳ והראני ספירי ספריו׳ ופניני אמריו׳ ופטדות חבוריו׳ ויהלומי דבוריו׳ ואשכלות נרדיו וכפריו: ואני החוטא ללא סבה׳ גמלתיו רעה תחת טובה״ ולקחתי מבין ספריו הפנינים׳ והנם בתוך ספרי ופירושי נתונים: עטרתי ספרי מפניני אמריו׳ ומיהלומי דבוריו״ ומן הכוונות׳ והאמת והאמונות׳ והסודות הצפונות׳ והדיעות הנכונות׳ אשר בתוך ספריו כתובות׳ ויחשתי אלי קצת מסודותיו ונכיתי חדרי משכיות חמדותיו״ וידע אדוני וידע כל היקום׳ כי מבלתי חכמות ספריו ספרי לא יוכלו קום״ אשר ימצא בהם מדבר אמת וענוה צדק אליו יהיו נחשבים׳ כי המתבונן בספריו ימצא כי בקרבם הם יושבים: כי הוא לבדו בחכמות יעור במשא׳ כלביא יקום וכארי יתנשא: ואשר ימצא׳ בהם משגיאות אני עשיתי ואני אשא: ויאמר הספר באמת אם ישכאך הדין עמו׳ כי חטאת אליו חטא אין

ספרה עמו · אחרי אשר לא כתבת הדברים בשמו · ועתה בזאת יכופר עונך וחטאתך · אם כלם · יהסיר חטאתך · כשומך רוב שיריך ומליצותיך : מאורותיו מדברים · וכבודו יתעטף ידין מספרים · ובהראותך לכל ים עת יקרתו · וכל מעשה תקפו וגבורתו : ואתה תחזה מכל המאמרים והספרים · בחות הלשונות ושרת הדבורים · ופניני המליצות היקרות · ועשית אותם על ראש תהלתו עטורות : וחבר שיר ומליצה אין ערוך אליהם בשירים ובמליצות · יהיו מחמד לכל עין ונכוי לכל הארצות : והגד בהם רום מעלותיו · ויהיו דבריהם מספרים תהלותיו · ואשמע לעצת השר ואחבר שירים שקולים במאזנים · נחמדים להשכיל ותאוה הם לעינים : ומליצה כתרצה תגרית אפור מוצבת · ואלו המשוררים להגיע אל מלון קצה · תגיד בה נפשי תהלות יהודה את כל חפצה : אין ערוך אליה לתוקף עניניה · וכל המליצות יקראו אברך לפניה · ירדון תדמכה הנתבאים ויטתו מנחל ערכיה · לאו תליבי הזמן להגיע אל שולי מעיליה · ולהשיג אבקה ולו זנב כחוליה : ואשלחה אל יהודה נער אחים בצנה ובתוספר · על יד איש עתי כמצות השר :

זה השיר היקר והמעולה : אשר כפז לא יסולה :

יהודה את חשק ויערת צוף מתק בתבל את חלקי ללבי את נצחך :
זמן בך יתפאר בסתוס בסבואר אשר תאור יואר ותוריד בריתך :
ואתה צורתך ותכלית תכליתך וידעת אותך ונגעך גם נגהך :
והסכנת דרכך וידעת ערכך לרחבך ולארכך ומה יועיל ברחך :
עדי גאון הרב צלח ורכב וקרב זמניך מערב ואתה מזרחך :
ואם החכמות ים ותשאנה דכים הלא אתה בעים גאונך תשביחך :
ואשרי איש הוא סר למשמעתך תשר לחכמה ולמוסר לישר את ארחך :
כסיל הזורח הדס הפורח ושמן רוקח וקטב מריחך :
זמן בך רם קרנך ואתה ראש תרנך והתורם גרנך והשוחט פסחך :
ואת ראש מהללך ונושא את דגלך ויער כרמלך והנושא מרחך :
לשונך מנעמיו זמריך תומיו לפניך מימיו כמימי שילוחך :
בלחיך שושניו בפיך מעיניו באפך נצניו וריח ניחוחך :
וסהרך שמשך וביתך מקדשך ואת כתר ראשך וציץ הוד על מצחך :
ואתה ראש חוזיו מגלה כל רזיו והדורך עזיו ומגיד מה שיחך :
וגלת עטוריו ופרח נכבדיו סגלת מרבדיו וקרן למשיחך :
ערי אל מכאוביו ומעשה כוכביו ולחם לרעיביו וקוטפי מלוחך :
בירך נדבותיו בלבד עדותיו ותפץ רבבותיו כמפיץ את קצחך :
והשיר יורך ראבה עכרך וכל שר נגדך כאבק דק פרחך :
ושיר כל שר יורש עזובת החורש ושירך בשורש ושירינו צמחך :
ומי זה לך יערוך בחוש נעל ושרוך ושירך בו ירוך ולא נודע כוחך :
תמול השיר נרפש ולא ידע בנפש בירך חפש ואספת נדחך :
במערך יום נגלה צבי חן מה נפלא זמיר כל שר הגלה והוריד מבטחך :

והביא

וְהַגִּיא תוֹךְ הַסְּכַל	צְבָא רוּם הֲמוֹנוֹ	וְאַף שָׁם בִּגְאוֹנוֹ	כְּאֶפֶס אֶת הַחוֹן ׃
זְמִרַי נֶחְבָּאוּ	וְעוֹד לֹא נִבָּאוּ	בְּנִקְרוֹת צוּר בָּאוּ	בְּיוֹם הִשְׁלִיךְ קָרְחוֹ ׃
אֲהָהּ לִזְמַן יַהֲרִיד	וּבֵין רֵעִים יַפְרִיד	וְדִינֵנוּ יַטְרִיד	בְּמַשּׁוּאוֹת מַדִּחוֹ ׃
וְלֹא יִתֵּן לְבוֹת	נְדִיבֵי עַם לְשְׁבוֹת	וְחֶשְׁקוֹ בִּרְבוֹת	יְרַפֶּה אֶת מֹחוֹ ׃
בְּרוֹב מַה תִּתְרַפֶּה	כְּנָפֶךָ חֲרֵפָּה	רְאֵה עַבְדְּךָ עֻלְפֶּה	וְחַיֵּה אֶת רוּחוֹ ׃
חֲמוֹל עֲלֵי מַלְכִּי	וְאִם שָׁפָל עֶרְכִּי	הֲלֹא יָדַעְתָּ כִּי	לְלִבִּי אַתְּ נִצְחוֹ ׃

זאת המליצה ההדורה ׳ אשר היא על ראש מליצות המליצים עטרת ׳ לא יותן סגור תחתיה ולא ישקל כסף מחירה :

יהודה אתה יודוך סרי המעלה כשמע תלפון היותים רכבת פאר מעלתך השוקד בחדרי הלבבות הכתבא ברעיוניהם אותך ראו היותים נכון לחדם ממלכת השכל לא היתה כזאת לתיום סור אפרים מעל יהודה :

יהודה בל עד אתה הוא תהלתך כור הזמן עברה תגבול ׳ עד אשר אם ליחשים ולמיכים מביאות חוץ לשכל כאשר הם בשכל אותך ראיתי יחם לכשיעות ׳ מורה לידיעת ולשלמות ׳ ואם הידיעות לא נגלום ראשונים אתה גבלתם הקיפת ידיעתך גבול התעודות ותאר שכלך אפסי המעלות ותשלח בירי שכלך להביא נרתי החכמה וכשיבות המזיתם מכל התקומות אשר כרתו שם ויבאו ארץ יהודה :

יהודה אתה חותם תכנית מלא חכמה וכליל יופי כרוב ממשח הסוכך על ההטנו׳ הרוחניות רוח שדי התרחף על אפיקי התעודות השוקד על מרבץ התבונות המקיף על אפסי המעלות הסובב על חוג הבורות הפשוטות רואיך אליך ישגיחו אליך יתבוננו ירדו על פניהם יערת דבש שכלך ישיתו כבוד תהלתך ישאו לבבם אל כפים אל אל בשמים מי יורה דעה ומי יבין שמועה מי יעלה לנו במעלות השכל בתחלה ויאמר ה׳ ליהודה ״

יהודה אתה יודך אחיך ובית אביך כי בך בחר השכל לתתך סגלה לסגלה ולשם ולתהלה לתהלה ולערוך מערכת התבונות ולהעלות נר השלמות ולמלאת משבצות ההבנות מטוב מביאות העליונים ומזמרת היסודות ללמד לבני יהודה : סרי קדש מה תחרדו לקירות האזן תזעקו מפני יש התלאות ההולך ושוער עליכם סגר עליכם מדבר המבוכה הנה יהודה יכה במטה שכלו אשר ישים יש התלאו׳ לחרבה ועוכר בעמק הבכא לפתח תקוה ישים מי החכמ׳ להם חומה מימינם ומשמאלם בימין תומש יהודה : המעלתה כעלתה מיום אשר רכבה מרכבות כבודך והתגברה מיום אשר התחברה בשלמותך פשטה מעילי התמוכות ולבשה רוחנו׳ מעיל מלאכתך עטתה לה אפירון בכסף החשובה רפידתה זהב פרי דתה מרכבה סודות המרכבה תוכו רצוף אהבת השלמיות בך התחברו אבי המועצה ולתבונה אמון מלך יהודה : נשמע בגוים בכי תחכוני משכילי עם גור עליהם הזמן בפריד׳ נכספה גם כלתה נפשם לחברותיך כי בחרו השתופף בהכלי עונג חכמתך לרוות מדשן שכלך ולשתות מנהרי נחלי דבש תבונתך יאמרו מי ישקנו מי התעוד׳ מי כאר אבי המועצ׳ מובא מים חיים אשר לא יכזבו מימיו מי יעבור לנו אל עבר ימינו מי ירד לנו לגן עדנו ויזל פרי בשמיו מי יעלה לנו אל שמיו ישאלו ממך במתק שפתים אחר בקשת המחילה לחבר אמרי ספר ולהראותם פניך תמורת פניך ולהשפיע אליהם את טרביט חנך כי עסוקים בני ישראל ובני יהודה : תלמון הזהב והאדרת הנכך האלים כבקעו מעייכות תחומי התבונה ואר ובו׳ שמי השכל כפתח נרת מרחבי התעודות עד אשר שטטו בחוצות שכלך קבר מבע השכל מהשתרע עד בואי תלון

קצך ויער כרמלך בך הרגיע התבונ׳ ומצאה לה מנוח כלאו העטי׳ לחק מעלתך פן יפחיתוה
ולתאר יפעתך פן יורידו ההדרה והמונה׳ תיבבו נקובי ראשית החכמה ירננו ויבוננו אולי
ישיגו אבק נחשליך מעוז ראשי יהודה״ הימים נגלה מצפון סודם ונבעו מצפוני סתרם
פנל שכלך בהם שבלות הבאור מחשוף העלם אשר על סתריהם מה יוסיפו עוד הימים איך
לכבוד אם לימים אתם נזרים ואם בין כוכבי׳ להם יד ושם אתה ראש כוכבם תשביכה אומות
מהללי הימים ותשתחוינה אל זהר מעלתך כי היית לישרא׳ לאב ונשאת את עון בית יהודה״
רננת מליצי הזמן מה תחשה המפורטים על פי השכל למה תשכבון בין שפתים הקבור
קבריה יד המליצה משרו׳ ואם אין כביר כח להכיל שאו שערי המהלל ראשיכם והנשאו פתחי
המליצה ויבא מלך התעודות׳ אביר רועי התבונו׳ מרכב השמשת רוחניות מעמד הצורות
הנפרדות׳ והיה כי יאמרו מי זה מלך התעודות למי כל חמדת הלבבות מי הכין הרי
התבונות בכחו מי הניף ידו על הרי התעודה בעים רוחו מי שעשוע הלבבות ואמון אצל
השכלים למי תפארת המהללים ואמרתם תפארת התעודה ותפארת בית דוד ותפארת
ירושלם על יהודה: פאר עצמותך נעלה מהדבר אשר בו נתעצם׳ וכאשר היה מה
שבו יתעצם: הדומם חומר לצומח ואשר בו יתעצם הצומח חומר לחי ואשר בו יתעצם
החי חומר למדבר כן הדבר אשר בו נתעצם חומר אל מה שבו נתעצמת עד כי רוכבי
השמים וכסיליהם היו שרי יהודה״ מעלתך שמעו הלמודיות ויאשרוך ראו הליכות
שכלך הטבעיות ויהללוך לשמע אזן ישמעו לך האלהיות ויפארך לקחו מזמרת המאמרים
ומשכיות התהלות ויעשום על ראש תהלתך עטרות ויתנום ביד לשון הימים על הסדר עדר
עדר והשכל עבר לפניהם וישתחו ותגשנה הלמודיות הנה וילדיהן ראשונה הודך תחוינה
ואחר נגשו הטבעיות ותשתחוינה ואחר נגש מה שאחר הטבע וישתחו ארצה שבע פעמים
ויאמר שלום לנזר הימים מדוע גנבוך אחינו איש יהודה: השוקד בשערי התבונה אם
התחברות הסבות הדומות סבת שלמות העצם וכפי הסבות המתחברות תהיינה בהויה יהיה
שנוי מעלת העצמים ידענו כי הסבות בך התחברו יתלכדו ולא יתפרדו התאחדו בך
הכחות השמימיות והטבעיות ויהיו לאחדים בך איש האלהים אשר באת מיהודה״
בחדרי גלגלי היכלו נכנסה החכמה לפנים כבודה בת מלך פנימה בתולה ואיש לא ידעה
התפרצו נשיאי הארץ לחזות בנועמה ויבאו למבוא הפתח עד בא אשר לו משפט הגאולה גור
אריה יהודה״ הלבבות אחריך בשבי תלכנה לא ישבו בלכתם אל אשר יהיה
רוח מגמתך ללכת שמה הרוח ללכת׳ ובהנשא רעיונך אופני מגמתם ינשאו לעומתם כי
רוח הלבבות באופני מעלתם בהנשאם ינשאו ובעמדם יעמדו ישימו בלבך תכונתם שמה
ישבו נשאות ללבבות הנשאות והעדנות הפרתמים ושרי המדינות והיה כי ישאלו אנה פנו
לבות הנבאים איה בית הנדיבות ואיה אהל משכנות הרעיונים כלם יענו ויאמרו הנה
אנחנו פה ביהודה: הנמצא כאפסי התעודות בך חפץ השכל להראות העמים
והשרים את יופיו ויקח מזמרת ארץ התעודות ומראש ינקות המזימה רך קטף ויתנם
לאחדים ביד שכלך ויטע בלבך אהלי אפדנו וימשח שמן ששונו מחבירך לא ימוש כי אם
ברחובות שכלך ולא ירכוב כי אם מרכבות כבודך ולא יתפאר כי אם בך׳ שלחך השכל
לנו למחיה בהראותו לבני ישראל ויהודה״ ברעיוני שחקקה הדרת יקרת תפארת
נזרת כבודך ישתוקקו הרעיונים לשאת מדברות שירך ישאוך הלשונות העדינות על כתף
שיר תהלתם וישכליך על דגמת תפארת מליצתם הראית אבי כוכבי אל אשר פגרו מעבור
את נחל מעלתך ואשר לא השיגו במרוצתם אבק המעלות הנחשלות אחריך פחת יהודה״
אותך ראיתי תלי בין החרמים ותתנשא כאשר ראיתי תלי בעולם מאחז פני בשא

כשא וכאשר שיה התלוי מבריח מן הקצה אל הקצה מחביר מרחבי המאורים ומשימם חברים אם הם רחבים כי הוא יבכרם ביען הוא בריחם וראשו מבריח ונגבו מחביר כן אדוני בשכלו מחבר מרחבי התעודות ומבריח יש התבונות יקדיר מאורי המתחכמים ויטקיט שאון קמים כי השמש במרומים יקרא את יהודה :

ראו הליכות שכלך הלבבו' ובבהלו אשתוללו הרעיונים יאמרו מי יעלה בשכנו המעלות אשר ירדה במעלות אחז עלה עיר גבורים שרה עם אלדים ועם אנשים אני הלא תגיד לנו הדרך נעלה בה הלא תתן לנו יד לעלות אל המרכבה נזר הימים ותפארת המהללים הראנו נא את מבוא עיר השכלי' נהר השכל היוצא מעדן הרוחני הלא תשקנו מנחל עדנך כי עיפה נפשנו להבלי הנעורים המאוס מאסת את יהודה :

המים נכבדות מדובר בכם בסכבר קם למטה ישע בין בן בהיכלי התעודה ופרח פרח בגני התבונה האירו ניצוצי ברקיו והתלקחו חשמלי זהרין יחיו בשוכי הזמן לריחו זרח אור התבונה במנחו ואם השכלים הנה בריחו ה' צבאות שלחהו ורוחו הוא לבדו נאון עונכם המלבישכם עדני התהלה המעלה על לבושכם עדי זהב המעלה כי הואיל השכל ויצא מתקומו וירד מעל הרי בשמיו ודרך על במתי הימים וחלף ביהודה :

נבון הדבר ונכון השרש והעקר בעיני חכמי המחקר להוציא יקר מגדר זולל ולא יחלל משכילי עם וזרעם בזר עם ולכן רחש לבי דבר כי מי אשר יחובר אל החיים הנבחיים נבר כבר כשבעתי יצא מפי צדקה כי בגדר האדם אל תחד כבודי כי כאשר נקרא לשמש מין ואם הוא יחידי כן אקראך מין ויחם לתעודה כי כה אמר יי' אל יהודה ״

לחדש מהלכת כבודכו יצאת לישע עמנו הנבוכים בנדיבות המועצה סגר עליהם מדבר הספקו' ידעת חנותינו במדבר המבוכה והיית לנו לעינים גם ברכות יעטוך מורה צדק היום גלות חרפת הזמן מעלינו ׳ בהסירך העברים העורים והפסחים הפוסחים על סעיפי השאלות בהכחל עליון אותך מבחר הידיעו' ומיטב החשגת הרוחניו' כאחני המציאות באשר חנכך שפע ימי התבונות ופנה דרך מבוא שמש השכל ויגל את מסך יהודה :

ממלכת קדושי עליון ושרפי זבול לפנים התעוללו בפי עוללי' ויונקים ושב השכל מטרם לחני הסכלים יתהוללו בחוצותיו ויסתקסקון ברחובותיו מכין עם תלמיד עד אשר יהודה גבר באחיו ולכביד מתנו ונגלה פני לבושו ותכהין עיניהם מחשמלי זהר יפעתו יחזו יערת דבש השכל ואין משיב ידו על פיו יראו כי קרן עור פניו וייראו מגשת אליו ויגש אליו יהודה ״ השבל ישנו צאני בכל הריו נבוכו בכל אפיקי התבונה יתעו בגיאיות ספוני טמוני המציאו' לא מצאו מנוח לכף רגלם יבאו יבוא ושוב יתעו בנתיבותיה קדרו עליהם כוכבי החכמה ותושיה נרחה מהם עד צמח מארץ אמת יחנה חנך ונשקף משמי שכלך צדק יקראהו הזמן לרגלך ועלה מפאת קדמה כוכב שכלך לאור חניו יהלך ואסף נדחי יהודה ״

לא יבוזו לשכורי אהבתך אחריך ירוצו ולא ייגעו ילכו ולא ייעפו באות נפשם רות נדיבתך ישאפו כעב העטיפים ברעב למלא נפשם כי תרעב עורה כבודי יערוף כמטר לקחך ולבים בגדי נקם ורחף על הלבבות וכבה להב חקשם למה יאמרו בעמים כמנא קשר באיש יהודה ״

היתה האמונה אמונה טמונ' בחדרי היכלי משכילי עם סגורת ומסוגרת מפני אימת חמת חכמת המציקים הטועניםי הקדרת החודרת להם אשר כוננו חצי גאות הכבוח על יתר לכסות במסות ובהטעאות ובאותות ובמופתים ׳ ויהי יי' את יהודה ויורש את ינשבי הענקים ובפועל ידיו נוקש רשע הגיון כי פקד יי' צבאות את עדרו את בית יהודה ״

בזאת ונזאת יען יהודה ישלג בספרי הנכ״ח ומשער לשער כאריה בבהמות יצר

יער ויבחוס ויאחז טרף החכמות ויפליט גבון והציל פסיח והתליט ולא היה ביום אפו פליט מסה יי׳ אותו לבטר עבוים נתן לו לשון למודים כלחם מלחמות האמונה והסיר מסוה הבוסת מעל פני פניניה והעלה נר השכל אל עבר פניה להראות העמים והשרים את יפיה כי לא אלמן ישראל ויהודה׃

למ״ם כגלו על לשונך סעיפי התעודה פורשו כלבך גוציהם כאלמו דומיה המתחכמים הסליכו יהבי החכמה עליך יראו את כפסם כתורד ויהודה עם אל ועם קדושים

רד יאמרו מי עלה שמים וירד ישתרו לפניהם מחסום כי נלאה להם מחזון וחשכה להם מקסום ונכשל יי׳ את יהודה׃

סור טמא שפתי׳ קראו לי רעיוני מהתחרץ לתאר ירקרק חרוץ לא יתואר לנגא בחרוץ יורש קנא ומה תהיה התפארת כתאריך הזהב בעופרת הנה הזהב על תמרתו אל תגע בו יד כי קדשתו כעלה תאמר תהדרהו וככבוד והדר תעטרהו ונפלא מאמר במאונת הפיר תתארכו יצלא מזרעו איש יושב על כסא דוד ומושל עוד ביהודה׃

אפרים הלא תקנא את יהודה הפליא עצה הגדיל תושיה בנגע אמרת קדושי עליון כי הושיע יי׳ את משיחו ויענהו משמי קדשו הלא יבא גם משיחך לימע עמך מדוע בושש רכבו לבא והיום הזה יום בשורה ואנחנו מחשים לא כן אנחנו עושים עד מתי לא תרחם את ירושלם ואת ערי יהודה׃

מעל לכוכבי אל הוכן בחסד כס מעלתו ומושב אלדים ישב בלב ימי התבונה מכנת כדק בכני כמו רמים עמוד שעומד על עמודי האמונה ועל רצפת המשג׳ הרוחני׳ אשר נטע לשבת הידיעות האמיתיות ברופות בגליל המופתים מוזקקים שבעתים וכשען לגבול המעלות הרמות אם ימוטו הרי השכל וגבעות האמונה תמוטינה וכנפי טרפי הקדם תרפינה וכשל כח זרועות התדמה כשל גם יהודה׃ יהודה יעלה במעלות השכל יראה נדיבות הזמן תחתיו ותחתיו פתחו רהבי הספקות נתן לו השכל מהלכים בין העומדים לפנים סתר סתר התעודה והרויה פקד על שערי היושר והצליח ישלח שרשיו על יובל השכל ותריח מי התבונה יפרית והיה לאב ליושב ירושלם ולאיש יהודה׃

קְחֵה דוֹד הַנַּעֲלָה	זְמִירוֹת הַגְּדוֹלָה	לְךָ עוֹפֶר יְכַלֵּה	וְנַפְשׁוֹ תִּתְעַטֵּף׃
וְתוֹן חֶשְׁקוֹ רָצוּף	וְנַהַר יַעֲרַת צוּף	זְמִירָיו לְךָ יָצוּף	וּבִיהוּדָה שָׁטַף׃
וְלַקַּח צַמֶּרֶת	פְּאֵר לָךְ לַעֲטֶרֶת	וּמִכָּל מַחְבֶּרֶת	מְלִיצָה רַךְ קָטַף׃
צְבִי עֵין תִּפְקַח	וְשׁוּר קְטֹר יִרְקַח	וּבְפִי עֵט לַקַח	לְךָ סַמִּים נָטַף׃

ויהי כראות הספר השירים הסדורים׳ על אופניהם דבורים״ וסמליבות הכתרות׳ בזהב האחז מסובבות״ כפל ארבה על פניו׳ ויבז בעיניו לכל ערכיו׳ ולאוזרות תכמוניו׳ ולנגד ברומיו׳ ויאמר כי שירי׳ כאלה לא ראה תימיו״ ולא ראה כזאת תליכה ככבדה׳ למיום סור אפרים מעל יהודה׃ וישאלני הספר ויאמר האם חברת עוד שירים׳ ואען ואומר חברתי לו לאחרים׳ עוד שירים מפוארים׃ ויאמר הספר אמור נא בחסדך איך היה המעשה׳ ואען ואומר לא אכחד תאדוני ולא אכסה׃ היה יהודה גור אריה כאחת מן השערי׳ ואתנו לחברתו אחד מבני השערי׳ ולו יד ושם בכל ארבעה ועשרים׃ כבינתו שמו כבעל מדות נכבדות׳ ולו בכל חכמה עשר ידות״ הוא היה אבי כל חכמי המספר והתפארת׳ וראשון למקרא ולמסורת״ ולמעלותיו ולחכמותיו אין מספר׳ ואיש לא יראהו בעיניו לא יאמין כי יסופר׃

ויהי

ויהי היום נרסה נפשי לתאבה · והשתוקקה אל חשבתם הטובה · להרים הידידי ולעורר האהבה : ולחבר להם שיר יספר תהלתם · ואת יקר תפארת גדולתם : וזה השיר אשר חברתי לשמם · לדרוש טובתם ושלומם · עקב היתה רוח אחרת בם ·

תבל נשחתת   הודו נפחת   ימים אימים   בם משחתם ·
שנה טעמם   נגלה מומם   רח כי   שודד־   דה אדרתם ·
אין מתעהר   אין עוז עוזר   חץ פתאום   ה־   יו מכותם ·
נשאר בעיר   שמה ובעיר   אין איש מעיר   יעיר אותם ·
רק מתהלל   און מתהולל   יסתלסלו   בקוצותם ·
וזכוכי   מ־   ות יבאישו   רקח הבין   ורבולותם ·
איש אנשי   ה־   שם אנשי   ח־   שרים   הפני־   ני אמרותם ·
איה מקום   מים חיים   לשקות העם   עת צמאתם ·
מי יורנו   מי יראנו   מראות שכל   ותמונתם ·
וגריבי   ע־   מים נאספו   כי נכספו   אל עדתם ·
אין איש בדור   פרץ יגדור   ישיב העם   מחטאתם ·
לולי כי   ע־   תה מקרוב   אסף האל   את חרפתם ·
ויסר   או־   פל עיניהם   ויאר   ב־   יום חשכתם ·
בשני   כוכ־   בים תאירם   וישכילו   מדי צאתם ·
תמח   בני־   מן ויהודה   חמדת ימים   וסגלתם ·
כי תמח   ל־   מנורות   השו־   כל   כפתורי־   הם וקנותם ·
המה בית   וו־   עד לתעודות   הם חצריהם   הם טירותם ·
שרי קדש   אנשי מדות   נכבדות   ס־   פיר גזרתם ·
מה נפארו   מה נהדרו   ככוכבים   במסלותם ·
בנימן   נ־   זר הימים   ויהודה   ק־   רן תפארתם ·
בנימן   ב־   חר למבינים   ויהודה על   לבם חותם ·
בנימן   י־   חשוב מחשבות   ויהודה   י־   חשוף סודותם ·
בנימן   י־   שכיל בחמרים   ויהודה   י־   פשיט צורתם ·
בנימן   י־   חקור לפעלות   ויהודה   י־   חקור תכליתם ·
בנימן   י־   בין בצורות   ויהודה   י־   חקור מהותם ·
בנימן   י־   שכיל במקרים   ויהודה   י־   חקור איכותם ·
בנימן   י־   בין בחיות   ויהודה   י־   חקור צבאותם ·
בנימן   י־   חקור מהותם   ויהודה   י־   חקור סבתם ·
בנימן   י־   שכיל בנפשים   ויהודה על   הצלחתם ·
בנימן   י־   חקור מוצאם   ויהודה   י־   חקור מעלתם ·
בנימן   י־   חקור ראשיתם   ויהודה   י־   חקור אחריתם ·

בִּנְיָמִן יְ־ שְׂכִּיל בִּיסוֹדוֹת וִיהוּדָה יְ־ הַקּוֹר אוֹדוֹתָם ׃
בִּנְיָמִן עָ־ דֶן לִנְפָשׁוֹת וִיהוּדָה זוֹ־ הַר יִפְעָתָם ׃
בִּנְיָמִן יְ־ קִיץ נִרְדָּמִים וִיהוּדָה יְ־ קִים נִבְלָתָם ׃
בִּנְיָמִן יוֹ־ רֶה חַטָּאִים וִיהוּדָה יִ־ כְרוֹת מִפְלַצְתָּם ׃
בִּנְיָמִן יְ־ פֵר אוֹת בַּדִּים וִיהוּדָה יִ־ בַלַּע בַּטּוֹחָם ׃
בִּנְיָמִן יִ־ רְדּוֹף הַחָכְמוֹת וִיהוּדָה יַ־ עֲרוֹךְ לִקְרָאתָם ׃
בִּנְיָמִן עָ־ רוֹם יְעָרִים הוּא וִיהוּדָה יְ־ שַׂכִּיל עָרְמָתָם ׃
בִּנְיָמִן יְ־ לִיץ לַלֵּצִים וִיהוּדָה גִּ־ לָּה עֶרְוָתָם ׃
בִּנְיָמִן יְדַ־ בֵּק בִּקְדוֹשִׁים וִיהוּדָה יִ־ לְחוֹךְ עֲפָרוֹתָם ׃
בִּנְיָמִן יְ־ זִיר טַלֵּי בִּין וִיהוּדָה יַ־ עֲרוֹף מִטְרוֹתָם ׃
בִּנְיָמִן מָ־ גֵן לִמְבִינִים וִיהוּדָה נוֹ־ שֵׂא צְנָתָם ׃
בִּנְיָמִן יְ־ שַׂכִּיל לִבּוֹתָם וִיהוּדָה יָ־ מוֹל עָרְלָתָם ׃
בִּנְיָמִן בַּ־ יִת לְהִתְעוֹדוֹת וִיהוּדָה חֶ־ דֶר מַשְׁכִּיתָם ׃
בִּנְיָמִן אֶק־ דַח שַׁעֲרֵי בִּין וִיהוּדָה כַּד־ כּוֹד שִׁמְשׁוֹתָם ׃
שִׁירָתִי הֶ־ טִיבִי נַגֵּן סִפְרֵי הוֹדָם וְהַדְלָתָם ׃
הֲרִימִי בַּ־ כֹּחַ קוֹלֵךְ לֹא תָשׁוּבִי עַד כַּלּוֹתָם ׃
שִׁירָתִי חַ־ גִּידִי לָהֶם שֶׁחָלִיתִי עַל אַהֲבָתָם ׃
כִּי נָפַלְתִּי בִּמְצוּדַת חֵשֶׁ־ קָם נִלְכַּדְתִּי בְּשַׁחִיתוֹתָם ׃
לָכֵן אוֹחִיל עִם נִדְבָתָם אוֹחִיל יוֹם יוֹם אֶת בִּרְכָתָם ׃

כראות השר השירים האיומים, חבלים נפלו לו בנעימים, ויפתח ארבה שבע פעמים ויאמר אמותה הפעם אחרי ראותי מחבר השירים והמליצות והודם, אשר לא עמד איש כמודם, למן היום אשר ברא אלהים אדם, ברוך שחלק מכבודו לבשר ודם:

נשלמה המחברת שנים עשר תהלה לאל חי

המחברת השלשה עשר

אמר עמנואל

המחבר בשמוע השר השירי' והמליצו' העליונים והעליונות: אשר חברתי אל יהודה גור אריה, חשב היותם מעמד שכל וכהם לא היה ולא יהיה:

ויהללני וישביעני באלהי חברתם ואלהי בחור, אם פגעתי בימי תמורר השיבני אחור. ואען ואומר חייך אדוני פגעתי ופגעתי ותקלון כבוד שבעתי: ויצחק השר אדוני ויאמר איך היה הדבר בכי: ואען ואומר הייתי בקבת ימני במחץ העגוני מחוץ ובמשעול הדאגות לחוץ, ובדם רגעי מתגולל ורחוץ, ולגלגלת בראש עולים כחוץ, רגלי אחת בפנים ורגלי אחת בחוץ: הייתי מסתתר מן השמש ומן הירח, כי דודאי היגונים נתנו ריח, והייתי

כנר

כגר בארץ וכאורח · מלפני נושי בורח · שואג מנהמת לבי ומר צורח ·· ושכחתי שירים
ומליצות · כי היגון פרץ לי פרצות ·· ויהי היום ואני הייתי בעומק השערה והבלבול ·
ולבי כנח בבא המבול ·· והנה נער אחד לקראתי רץ · ובידו שיר נמרץ : כמלקוש
לקח לבי · ונשמה לא נותרה בי ·· כי הייתי לברוח נחפז · והשיר היה נחמד מזהב ומפז
·· ולא הייתי יכול לקראו במתון · ופי יהלך על טוריו כפי האתון · ולבי ישוב אחור וילך
עקלתון ·· והנער יקראני בחזקה למה תעמד משתאה · ראה ועשה כתבניתם אשר
אתה מראה : ואומר בקול נעצב · אל הנער המחזיק מצב · ולראות מה אדבר בו ומה
אשיב על תוכחתו יתיצב : מי הוא בעל השיר אשר כזה הראנו · ויען הנער ויאמר הוא
יהודה בינבל״א״נו : הוא שולח אליך השירה אשר תראנה · ואם מעט יוסיף לך כהנה וכהנה :
עד אשר יראה בעיניו והנסיון יראנו · מתי יתפאר השיר ממך או ממנו : כשמעי פלגי מים
ירדו עיני · וסעיפי רעיוני ·· לא מצאו חזון מיי' ·· הייתי מתהפך על חלצי · וכליותי
מאנו להיות יועצי · והגיונים עלו כשועלים על פרצי : ואומר אל הנער תשובת השיר
לא אוכל היום לתתן · לך ושוב ומחר אתן : וילך הנער לדרכו · ואתבונן על השיר
לדעת אין ערכו ·· ואראה והנה השיר נחמד לעין רואיו · שלם בכל תנאיו · ומופלג בכל
ענייניו · ולא יכלו שירי לענות אותו כי נבהלו מפניו : הייתי כל הלילה מתגלגל על יצועי ·
ומתבוסס בדמי דמעי : הומה ונוע לרוב עצבוני · ותדד שנתי מעיני ·· הבקר אור
והנער בא · ולבי חלל בקרבי מת או נשבר או נשבה · ויאמר אלי מה לך נחבא · נבא
ולא ידע מה נבא : ואען ואומר כל הלילה שבעתי נדודים · כי גנבים באו לי הלילה
ושודדים · והנה נגרת לבבי כמאה עדים : ויבן הנער כי אני כמהתל בו וכמוצא עלילות
· ותולה בכל דבר שאוכל לתלות : ויאמר חי יוצר הרים ובורא רוח · כי אתה בין המשוררים
ברוח · ולא אסור מהנה או אהיה רובץ או רבוח · עד תשיבני או תודה כי אתה נצוח ··
ונראותי כי כלה שוד ואפס המץ · והנער להחזיק מצב יתאמץ · ואומרה אל הנער
בפתח ובקמץ : לך אמור אל השולח אותך כי שירתו ערבה לי כריח ניחוח · ומה לארז
אשר בלבנון לשלוח אל החוח · ועתי לא עת דודים אך עת לשכוח · ולפני שיריו לא
עצרתי כח · הייתי כגבר אין איל וכאיש רבוח · ומהיום הנני מחזיק עצמי נצוח : וילך
הנער וכפיו בשורה · ויספר כל דברי לבעל השירה : ויוסף עוד יהודה לשלוח שירים
רבים ונכבדים · חכם ומתוקים וכלם נחמדים : לא ראיתי כהם בנאות לשונם · ובתוקף
מליצם ובטוב ענינם : ואותי יום יום ידרושו · כל היום וכל הלילה תמיד לא יחשו : ואני
הייתי כקית השדה כרדם ונעלפה ·· כחרש אשר לא שומע וכאלם לא יפתח פיה : כי
שבעה נפשי ברעות · ועיני כלו בדמעות : ועמדתי כמו שנה ושנתים ולא עניתיו מ
ובושתי וגם נכלמתי בעתים אשר ראיתיו : עד אשר נשברו מעיינות הברות והולכות ל
ונפתחו ארובות הגילה ושובע שמחות · ואז לבשה אותי רוח קנאות · ואחברתי אליו
שירות בפז מסולאות · היו קצתם דברי נבואות · יפות המראה והבריאות · והנה היו
על כנפי נשרי המהללים נשואות : ישרו בעיניו והללם · ועד רום השחקים העלם ·
ויאמר כי כהם לא ראה מן העולם ועד העולם : ויאמר השר התזכור השירים אשר שלח
אליך יהודה · ואען ואומרה חייך שר התעודה ·· הפסדתים לרוע זמני · ועליהם בכל
יגוני · ופלגי מים תרד עיני : אמנם אם תאבה לשמוע השירים אשר אליו שלחתי ·
אז תאמר אלי שלחתי : ויאמר אלי השר הגד נא שיריך · פתח פיך ויאירו דבריך ··
ואומר השיר הראשון אשר אליו שלחתי הוא זה · ולא תשקץ ענותו ולא תבזה : אז

אז ש־ מעת דוד ש־ מעה אזני תמול לא ח־ אמנתי עד אשר ראיתי ׃
אבזה לכל חשק חשקתיהו כבר כיום אשר מור חש־ קך אריתי ׃
אשתה בצמא ד־ ברותיך ואת כל ד־ ברות הדר־ ברס בזיתי ׃
שמתים לטוטפות עלי מצחי וגם שיר חך לי ב־ ענק שויתי ׃
לך י־ אמין כל איש ואלו תאמרה עם ח־ אלדים באמת שריתי ׃
ולט הרת שירך ומתק טעמך כל שיר יבואני הכי טמאתי ׃
לגלי במראת ליל דמותך אחזה אז ב־ הקיצי ב־ אמת ספיתי ׃
אם לא ראיתיך חזיתיך ולך דודי בסלם א־ הבה עליתי ׃
אך א־ רעה כי בך תבונות נמצאו מאה שערים ם־ אשר דמיתי ׃
הה ל־ זמניר רחיק נדודי הצבי כים־ סבול הא־ הבה חליתי ׃
אם צ־ מאה נפשך צבי אל מי ידי דותי בכפלים לך צמיתי ׃
לא ם־ אשר לי נפ לאה שירתך התמה־ מהו שירי ורא עניתי ׃
באו זמיריך ואנכי נכה רוח וכוסות ל־ ענה רויתי ׃
גם ג־ רמה נפשי חרשיה בעוז עד כי מעט מזער ולא כליתי ׃
נפשי במו אש ח־ יגונים בוערה לחמי בגחליו הכי אפיתי ׃
על נ־ הרות אבל ויגון אשבה גם על ערביו צל־ צלי תליתי ׃
שם ז־ נחה נפשי זמירות נפלאו שם ס־ פרה נפשי וגם בכיתי ׃
לו יע־ זרוני ם־ עינות עיני אזי דם מ־ כבדי ב־ בכי דליתי ׃
נפשי יגונים ין־ לדה עד אחשבה כי מ יגונים ב־ אמת הריתי ׃
יתנ־ כרו לי ין־ רעי גם שוחרי כי אל קאת מדבר הכי דמיתי ׃
כל ין־ רעי שירי לפנים יתמהו עד יא־ מרו לי כי אני שניתי ׃
אם ק־ צרו שירי צבי לא תתמהה כי ב־ אמת זמרה ושיר נשיתי ׃
איכה אשורר שיר תהלה אז תהי ערבה לנפשי א־ חרי בליתי ׃
לא ת־ מכו ידי בעט סופר ולא עלה בלבי שיר ולא צויתי ׃
לולי אשר נפשי לך התאפקה לא הת־ נתה זה שיר אשר התויתי ׃
לא ח־ בשה לא ר־ ככה עד בוא זמיר חשקך וכו כל ם־ חצי רפאתי ׃
אצתי לעורר ר־ עיון שכלי ואת דמעי אזי מ־ לחיי מחיתי ׃
צרתי אני מוצב עלי שירים וגם בדוד עלי חילם הכי חניתי ׃
לא מ־ צאה ידי שתי בקר והן אקריב שני טורים אשר בניתי ׃
שא נא צבי החן לפשע עבדך שפ־ שעה נפשי ושעויתי ׃
אם י־ ערב שירי לך יתחשבה כי מ־ שדה שיר־ תך רעיתי ׃
אל ק־ צרה שירי יהי עלי עון פשעי וחטאי ב־ אשר שגיתי ׃
ערה מליצתי לחשקי בך צבי גם עד לך גל זה אשר יריתי ׃

נזה השיר השני ממלאכתי ׃ השלוח אלין עור מאתי ׃

אראה ערונות ה- זמן צמחו
אביט אלי שחק ואראה כוכבי
אביט אלי ארץ והנה תמחות
אחרי בלותו ה- יתה אל הזמן
יאמרו כבר דרך וקם מיעקב
חתא- זרו התעו- דרו התנערו
הנה כרוב ממשח ואדר היקר
הנה יסודות ה- תעודה יוסדו
ואש- אלה מי זה ואיזה הוא אשר
מי זה אשר עלה בסלם הארון
מי זה עצי הבין לפניו ימחאו
מי זה אשר מוטות זמיריו מלאו
מי זה אשר כל ה- מליצים יחריד
ויא- מרו אלי יהודה יעלה
דמו מליצי ח- זמן מול מעלת
הכת ידותון ב- אלפיו אד ידי
אלו ידעום או שמעום אז בני
אסף והימן לו פארם יחזו
לפני יהודה ח- המונים יכרעו
לפני יהודה ח- מליצים יקראו
הוא מ- עדן כימח יקשר גם כסיל
לא ח- אמנתי ל- דברים עד אשר
ויל- בבו אותי בשירים נמלצו
ואח- שבה לדרוך תהומותם בעוז
הט לי כרוב ממשח בגודל חסדך
ובחש- קך לבי ונפשי בוערים
באו זמיריך ונפשי כלתה
אבי ספחני למעלתך ראה
מה י- עשו לנו בני ימים ואל
הנה זמן יפריד גויות חברו
יבזה לענות חו- שקים מתעטפים
אבי הודעת אשר קרני מאור
אב ל- צבאים א- חריך נמשכו
חואל צבי ופני לעם ישתחוו
מיום אשר נרות מאורך זרחו

אביט עצי עדנו והן פרחו:
ילדות והשחרות אשר זרחו:
בושם ידי אל נו עמם רקחו:
עדנה וצרותיו אמת נשבחו:
כוכב לאורו הו- לכים ארחו:
מה ת- המו עם אל ותשתדורחו:
הנה שגיאות ה- זמן נמלחו:
יום על מכונות ה- גביר הונחו:
תחתיו נתיבות ה- זמן שוחחו:
רגליו תהומו ה- זמן דולחו:
כפם והרים רנו ושירי יפצחו:
ארץ וסודיו עד זבול מתחו:
מי זה לפניו רנו- זנים יברחו:
אותו לנגיד ב- זמן משחו:
הודו כלבים א- למים נבחו:
שיריו לרבבות נו- גנים טבחו:
קרח לראשם ימ- רטו יקרחו:
אז ב- חרי על פ- עלם פסחו:
לפני יהודה ח- יקום ישתחו:
אברך וירדן ה- אמון יצלחו:
שירי עליצותיו אמת פתחו:
עין עלי נפשי הכי פקחו:
לבי בטוב ל- קחם אמת לקחו:
וא- חזה אותם והם מי שחו:
וראה המון מעי אשר רתחו:
יתה לבו בו הם ויתלקחו:
לשמך ורעיוני בך שמחו:
כי בך יצורי ה- גביר נספחו:
החביר יצורנו ולא יזנחו:
לבות ועשתונות בתוכם נוחו:
על ח- כרוב כיום בחר יצרחו:
יפע- תך או בן או בת יגחו:
צוה לקרני הוד ולא ירצחו:
נכחך וכפיהם לך ישטחו:
אותך לבדך ב- זמן משחו:

לו תַ־ חֲפוֹץ זֶבַח לְךָ יִתְנַדְּבוּ לָכֶם וְנִשְׁמָתָם לְךָ יִזְבְּחוּ ׃
אָב לַ־ חֲמוֹנִים לֹא יְכִילוּן גָּדְלְךָ כִּי חַ־ לְכַבּוֹת מֵ־ רְאוּתְךָ טָחוּ ׃
מָתַי תְּצַו חֶשְׁקְךָ לְרַפְּאַת מַחֲלַת דּוֹדִים בְּמַכְאוֹב נוֹדְךָ הוּכָחוּ ׃
מִי זֶה יְכַלְכֵּל מַ־ חֳלִיֵהֶם רַק צְרִי חֶשְׁקְךָ אֲשֶׁר עַל הַ־ שְּׁחִין יִמְרְחוּ ׃
אֵין לִי בְּעוֹלָמִי לְבַד שִׁירְךָ אֲשֶׁר בּוֹ כָּל תְּלָאוֹתַי אֱמֶת הוּדָּחוּ ׃
וּבְעֵת רְאוֹתִי מַ־ עֲלַת יִפְעָתְךָ אֶרְאֶה עֲרוּגוֹת הַ־ זְּמָן צָמָחוּ ׃

וזה השיר השלישי אשר שלחתי אליו אני אחרי אשר השיב אל שירי השני

צְבִי הַחֵן בְּרָקָיו מִ־ מְּקֻדָּמָם יְיָרְאוּנִי וְחִלּוֹתִי לְרַעְמָם ׃
יְיָרְאוּנִי לְבַד שִׁירָיו וְאֵין שִׁיר אֲשֶׁר שִׁירַי לְעַד עוֹלָם עֲמָמָם ׃
וְאֵין זִכָּרוֹן אֱלֵי רָאמוֹת וְגָבִישׁ עֲנַרְתִּים מוּל מְאוֹרֵי יַ־ הֲלוּמָם ׃
אֲבוֹי שִׁירַי אֲשֶׁר שָׁרוּ לְכָל שָׂר וְהִנֵּה שָׁו־ דְּרוֹהֶם כַּ־ הֲתִימָם ׃
תְּמוֹל כָּל חַיִל לְשִׁירוֹתַי יְיַחֵל וְהַיּוֹם אֵין אֲשֶׁר יִרְדֹּשׁ שְׁלוֹמָם ׃
זְמִירַי חָ־ פְּכוּ כַּיּוֹם וְגַם יַד יְהוּדָה חָ־ יִתָּה בָּהֶם לְהֻמָּם ׃
וְהֵפֵר הַ־ זְּמָן כָּל מְז־ עֲצוֹת שָׂר וְהוּא יַעַשׂ אֲשֶׁר חָשַׁב וְזָמָם ׃
וְאֵיכָה נַ־ חֲשׁוֹב לַחְקוֹר נְבוּאוֹת חֲרוּצוֹתָיו וְאֵין פּוֹתֵר חֲלוֹמָם ׃
וְאֵיכָה נֵ־ שְׁבָה עַל כֵּס זְמִירָיו וְלָאִינוּ לְהַשִּׂיג אֶת הֲדוּמָם ׃
וְשִׁיר אָסָף וְהֵימָן נַ־ טְשׁוּ עַל עֲפַר אֶרֶץ בְּאִלּוּ אֵין מְקִימָם ׃
וְשָׁרִים אַ־ חֲזוּ סַעַר לְפָנָיו וְנָסִים כִּי אֱלֹדֵינוּ הֱדִימָם ׃
וְכָל חוֹזִים חֲכֵי חוֹזִים וְשׁוֹכְבִים וְלֹא יָדְעוּ בְּשָׁכְבָם אוֹ בְּקוּמָם ׃
וְשִׁירָיו כַּ־ גְּבוּרָה נֶ־ אֱזָרִים וְשִׁירֵינוּ עֲשׂוּיִם עַל שְׂפָמָם ׃
וְלֹא נַשִּׂיג גְּלוּיֵי מַ־ אֲמָרָיו וְאֵיכָה נַ־ חֲקוֹר סוֹדוֹת עֲלוּמָם ׃
וְהוּא יְחַשׁ לְכָל נָגִיד וְתַפְסַר וְהוּא עֲדִים וְחֶלְיָתָם וְנִזְמָם ׃
וְאֵין כֹּחַי וּבְמִדְבַּר כְּעֶרְכּוֹ וְאַף כִּי לֹא בְּעָצְמַח וְרוּמָם ׃
וְכָל שָׂרִים בְּנֶגְדּוֹ כַּ־ עֲרוּמִים וּבִזְמִירָיו יְכַסּוּ מַ־ עֲרוּמָם ׃
וְאֵיכָה נַ־ חֲזִיק מַעֲמָד לְפָנָיו וְהוּא לוֹכֵד חֲכָמֵינוּ בְּעָרְמָם ׃
וְאֵיךְ אַקְרִיב לְפָנָיו אֶת קְטָרְתִּי וַיָּפִיחַ לְכָל רוֹכְלִים וּבְשָׂמָם ׃
וְכָל שָׂרִים וְנוֹגְנִים יַ־ חֲזִיקוּ בְּכַנְפוֹת שִׁיר וְהוּא יִשְׁכּוֹן מְרוֹמָם ׃
וְלוּ פָּגַע זְמִירוֹ אֶת לְשׁוֹנוֹת נְשִׂיאֵי חַ־ מְלִיצוֹת הֶ חֱרִימָם ׃
וְלוּ דָרַךְ בְּרַגְלָיו עַל בְּאֵרוֹת חֲפָרוּם כָּל נְדִיבֵי עָם טְחָמָם ׃
וְלוּ עָמַד יְרוּצוּן כּוֹ־ כְּבֵי אֵל בְּמַעֲרֶכֶת תְּבוּנוֹת הוּא קִדְּמָם ׃
וְלוּ יָלַ־ חֲמוּ עִמּוֹ צְבָא רוּם אֲזַי מַדַּ־ הֲרוֹת שִׁירָיו הֲלָמָם ׃
וְלוּ יִגְעַר בְּיַרְדֵּן הַ־ תְּעוּדוֹת אֲזַי יַבַּ־ קְעוּ מִמֶּנּוּ וְזִרְמָם ׃
וְלוּ יֹאמַר לְשֶׁמֶשׁ דּוֹם בְּגִבְעוֹן אֲזַי מִגַּ־ עֲרָתוֹ זָע וְדָמָם ׃
וְאוּלַי הוּא אֲחִי שֶׁמֶשׁ וְכַהֵר וְעַל כֵּן הֵם קְרָאוּהוּ תְּאוֹמָם ׃

צבי

צְבִי הַחֵן   יְרֵי אֵל כּן־   נְנוּהוּ   וְשַׂרְפֵי רוּם   יְלָדוּהוּ   בְּצַלְמָם ׃
ובן יתפ־   אֲרוּ רָאשֵׁי   תְעוּדוֹת   וְהַשָּׁרִים   קְרָאוּהוּ   נְעִימָם ׃
וְהָיוּ חֵם   בְּעֵינֵיהֶם   חֲגָבִים   וְבֵן הָיוּ   וְהוּא קֶרֶן   רְאֵמָם ׃
וְהָיוּ כָּל   יְמֵי נוּדוֹ   עֲרָבִים   וְלֵילוֹת נ־   הֱיֶה עִמּוֹ   כְּיוֹמָם ׃
וְלֹא נִרְאָה   לְבַד עַל פִּיו   תְעוּדוֹת   וְאוּלַי כִּי   בְּטַבַּעְתּוֹ   חֲתָמָם ׃
וְשָׂרִים יִשׁ־   מְרוּ בְּחַסוֹם   לְפִיהֶם   עֲדֵי אֶחְשׁוֹב   בְּשִׂכְלִי כִּי   חֲסָמָם ׃
וְזִיו פָּנָיו   הֲכִי יַחְפִּיר   מְאוֹרוֹת   וְעֵינָיו מִן־   שְׁבִים קֶשֶׁת   לְתוּמָם ׃
וְאִמְרָתוֹ   לְקָחוּהָ   מְלִיצִים   לְמֵינִיקְתָם   וְהוֹרָתָם   וְאִמָּם ׃
וְשִׁירָתוֹ   לְכָל שִׁירִים   לְצוּרָה   וְשִׁיר כָּל שַׁר   יְהִי לָהֶם   לְגַלְמָם ׃
לְמִי חֶמְדַּת   זְמָן כִּי אִם   לְזֵכֶר   פְּלִיאוֹת מַ־   עֲלוֹתֵיהוּ   וְלִשְׁמָם ׃
וְהֵאִירוּ   פְּנֵי תֵבֵל   כְּהָאִיר   צְבִי הַחֵן   כְּרָקִיעַ מְ־   מְקוֹמָם ׃

וזה השיר הרביעי שלחתיו אל יהודה ידידות נפשי ׃ אחרי אשר השיב אל שירי השלישי ׃

סַכַּל   לְבָבִי עַד   רְאוֹתִי שִׂיאָךְ   אִם יַ־   עֲלֶה שִׂיא חָ־   אֱנוֹשׁ שָׁמַיִם ׃
אֵלָיו   יְבִינוּן הַ־   לְבָבוֹת גָּדְלָךְ   יַמַּ־   אֲסוּ יִתְהַ־   לְכוּ כַּמַּיִם ׃
יוֹם לְ־   קְחוּ בֵּין הַ־   נְפָשׁוֹת נַפְשְׁךָ   מִיַּד   אֱלֹהִים לְ־   קָחָה כִּפְלַיִם ׃
פָּגְעוּ   בְּשִׂכְלִי מַל־   אֲכֵי שִׁירָתְךָ   הִנָּם   לְנַפְשֵׁיהֶם   כְּסוּת עֵינַיִם ׃
נִפְלָא   בְּעֵין שִׂכְלִי   דְמוּתָם כַּאֲשֶׁר   רָאָם   וְקָרָא אֶת   שְׁמָם מַחֲנַיִם ׃
אֵיכָה   אֲרִי יִנְחוֹם   וְיִשְׁרוֹק לִזְבוּב   נָבוּב   אֲשֶׁר בְּקָצֵה   יְאוֹר מִצְרַיִם ׃
אֵיכָה   לְבָבֵנוּ   צְבִי יִתְאַחֲדוּ   וּלְקוֹ־   לְךָ דוֹד צַ־   לְלוּ אָזְנַיִם ׃
גַּם שִׁכ־   לְךָ מַעֲמַד   לְבָל שֵׂכֶל וְאֵיךְ   יַשְׁוֶה   עֲדוּלָם אֶל   יְרוּשָׁלַיִם ׃
קָצַר   יְאוֹר שִׂכְלִי   וְאֶבֶן שִׂכְלְךָ   הוּא יָם   מְאֹד גָּדוֹל   רְחַב יָדַיִם ׃
אֵיךְ מוּל   חֲרָבוֹת שִׂכ־   לְךָ אֶלְחָמָה   בִּלְחִי   חֲמוֹר חַד אוֹ   חֲמוֹרָתַיִם ׃

ויאמר השר כראותו מדבריך, כי יהודה היה בקי בשיר ובמליצה אחריך: כי הכבשת אשר אכלה את יגיעך בראשונה, היא במקרה לא בכונה: כי לו מהלך שיריו בכנפי עליונים, לא היתה שירתך בורחת ונכבזה: אך היית עורך שיריך לקראת המלחמה ברצון, להראותו כי לא הגיע עדין לרועי צאן" ואען ואומר חייך השר כי יהודה גבר באחיו במלאכת השיר ובכחות פיהו: על כל אשר ראיתי בזמני, ומהיר במלאכת כמוהו לא ראתה עיני: ובין חרוזותי לחרוזותיו כמעט אין יתרון, אמנם במליצות הוא האחרון: ובכן הייתי מהיר במלאכת השירים, הנה הייתי משתכר ללמדה לנערים" לא עשה מלאכה אחרת מעודו, ולכן במלאכת השיר גברה ידו" היה זה את בני ימים ושנים לא סר מהשתכר לכל סוכר, וחרוזותיו ומליצותיו מוכר" ותשב קשתי באיתן, לחבר קינות העתידים עורר לויתן: ויאמר אלי השר אמור נא האמת, האם חברת קינות על מת: ואען ואומר חברתי וחברתי, וחיילים גברתי, וכמעט הגבול עברתי: ומי שלא ראה קינותי אשר כחמדן, אשר חברתי על גואלי ורועי אשר מן העולם הזה נפרדו:

לא

לא ראה קינות כחמדות מעולם · כי הם אספו הדורים כלם · למקטנם ועד גדולם · וכל שר זולתי בדבר הקינות אלום אלם · ושב במעשהו דך ונכלם : והקינות אשר קוננתי על ישני אדמת עפר · הנרבים עד אין מספר : אמנם מן המשובחות הם שנים · יבכו הלבבות ויזילו העינים : האחת מהם חברתי על אח היה לי חומל ורחמן · אשר קומט בלא עת וזמן · אהבתיו אהבת נפשי · ענדתיו עטרה לראשי : וקוננתי עליו במכתבי · כאשר היה עם לבבי · והשנית היא שחברתי קינה נמרצת · ממשכנות שאננים משובבת · ותבכי ואנחה מקובבת · על פטירת בעל בעמנו · אשר עמד בפרץ בעד עמנו · ובעד ערי אלהינו : ורצוי לרוב אחיו דורש טוב לעמו · שקבלו פסולים וזרקו את דמו · חוץ לזמנו וחוץ למקומו · נודע ביהודה ובישראל גדול שמו : הצדיק החסיד מר' שמואל אחי עטרת ראשי · ועליו שפכתי דמי ונפשי · כי יגונותי עליו רבו משערות ראשי : הוא האל להושיע את ישראל מצרות הזמן · ונשאר הדור אחריו כאלמן · ויאמר השר בכספה וגם כלתה נפשי לראותם · הנביאם אליכו ונדעה אותם · ואען ואומר זאת הקינה אשר חברתי על אחי בעת פקדתיו · אשר אהבת עולם אהבתיו :

תלאות ה־ זמן הוו בעוברי ולבי מות צבי חשקי עברנו ·
לקחו ח־ זמן מני ובמקום אסירי ח־ תמותה שם אסרנו ·
זמן יקבור צבאיו ב־ אדמה ודודי ב־ חדר לבי קברנו ·
זמן יפריד ידידים יום תמותת ודוד חשקי במותו בי קשרנו ·
ולו החל זמן לקצור יצורינו בדודי ה־ גביר כלה קצירנו ·
ולו נדר להשחית כל יקרים במות דודי אזי שלם לנדרנו ·
אמת כל מש־ ברי תבל מצאתים וקלו מ־ נשרים לי לשברנו ·
זכרתיהו כלילות על יצועי ולבי י־ המה עלי בזכרנו ·
ועליו א־ שבה בדד ואדום כמו גבר אשר יין עברנו ·
ולו ישוב ידידי ב־ דמעות דמי עיני יבישון מי נהרנו ·
ולו ישוב בצום ובכי ומספד בתנים א־ עשה מספד לנזרנו ·
ולו ישוב בתת כופר פדיתיו והייתי פדות נפשנו וכפרנו ·
ואיבכה לבבי בי ינוחם ולא ידאג ולא יכאב בשרנו ·
ודודי ע־ דנו דודיו לנפשי זמני מ־ ידידותי גזרנו ·
וכתר א־ הבתו ה־ קרומה זמני מ־ עלי ראשי הסירנו ·
רחצתיהו וסכתיהו בידי והורדתיו במו ידי לקברנו ·
ושפכתי דמי לבי ואין קול קראתיהו ולא אשמע דברנו ·
באלו לא נשקתיהו והיתה נשיקתי אזי רפאות לשררנו ·
ולו היה חשוקיו כן דבקים במו מדיו אני לו כ־ אזורנו ·
ולו היה חשוקיו כ־ אזורנו אני סותנו ושמלתנו לעזרנו ·
ולו היה חשוקיו כ־ חלוקנו אני עצמנו ובשר מ־ בשרנו ·
ולו היה בנתח מ־ נתחיו אני נפשנו הביאני בחדרנו ·

ודמיתי

דמיתי ואולם ה־ זמן לא ידמה כ־ אשר לבי שערך ׃
ידמה כי יחי דודי ואולם זמן הורכיש בלא יומו מקורך ׃
ומי ידע פאר דודי והודך ושעם צוף דבש אמרך ויערך ׃
ולא יספוד במספד על יחידך ולא ימר כהמר על בכורך ׃
ולו יכלו וידעו ה־ רפאים הכי יתר־ פקו פתח דבירך ׃
ארורה ה־ אדמה פ־ צתה פה ולקחה את ידידי כ־ הדרך ׃
ונמשלים נכוני עם לצפור אשר נסגר בהיטבך זמירך ׃
וישקיט ה־ זמן צרים ובשרה נדיבי עם ישלח את בעירך ׃
ולו אבה שמע ל־ עצתי זמן אכזר ועוכר את שארך ׃
הכינותי ברדים ו־ עקדים וכל טלוא ונקוד על שכרך ׃
לזאת אאור זמני זר ואכזר ארורה ה־ אדמה כ־ עבורך ׃

זאת היא הקינה אשר חברתי על ראש גולת אריאל האדם הגדול בענקים מורי חמי רבי שמואל

דה על שדי חסד אשר צמקו מה אום־ ללו לבות אשר שקקו ׃
מה אום־ ללו השו־ אלים מתעטפים הקו־ ראים בשמו ומה ינקו ׃
הקו־ ראים בשמו במרה יצרחו עת יז־ כרו דודיו אשר מתקו ׃
עת יז־ כרו דודיו דמעות יזלו יתחל־ חלו על דוד ויתפרקו ׃
יתחל־ חלו עליו נשיאי הזמן כי מ־ חסדיו ח־ ענק הענקו ׃
מה אן־ מרה דודים ומה אצטדקה ונשיא זמני כו־ לקים בלקו ׃
נפקד נשיאנו והיינו כמו ענק פניניו נ־ בלו נבקו ׃
ובכו־ בכי אל עת ירחם קודרה לא ש־ גבו ישע ולא חזקו ׃
צר לי ברוב ממשה נשיאי הכמות נבל גאונך כו־ קקים בקקו ׃
אראה ורמיך נשיאי צועקים מן ח־ אדמה לי בקול ינאקו ׃
לא ח־ אמנתי ח־ גביר כי חרבות צרים בהיום אן־ חך בתקו ׃
לו ת־ היה נפשי תמורת נפשך הא כל יצורי ס־ יתה יצעקו ׃
לו ב־ דמעות את שבותך הגביר אשיב דמעי ח־ יקום חנקו ׃
אלו בתית כופר פדינוך אזי כל אן־ צרות חשק לך הורקו ׃
כד ה־ גביר כל ה־ חמודות נמצאו צדק ושלום ו־ אמת נשקו ׃
אם ב־ גדו ימים בך איך יבטחו בהם אוילים ש־ מנו עתקו ׃
בם יב־ טחו אישים אשר לא ידעו כי מ־ חמאות ה־ זמן חלקו ׃
לא י־ רעו כי תוך ומרמה מלאו תוכם תבם א־ הבה חשקו ׃
עת י־ עלינו עד שחקים עת בטיט חוצות המונים ים־ רעו ישחקו ׃
מה ב־ ערו ימים וצדק עותו כי הם בפנים נ־ שקו ירקו ׃
מיום ידעתימו ישרה עקלו מיום ידעתים דין פלילים פקו ׃
לא ה־ אמנתי כי ידי זרים כתב מכתב אלדים תי הכי ימחקו ׃

לא

לא ח־ אמנתי כי חצצי הזמן יכו כהיום עד אשר יבדקו ׃
באו תמול חציו בטרם נחזה ברק ומכותם מאד עמקו ׃
לבי לחותנתי כחליל יהמה לה י־ המו מעי ויתפרקו ׃
אך על פרידתך נשיאי אשבה מרעיד ורעיוני במר יזעקו ׃
אם ה־ חשיתי ו־ עצמי נפרדו אבכה ומורשי הכי נתקו ׃
אבכה אני בבכי יתומך אשר לך י־ המו כיום וישתוקקו ׃
אבכה בצר רוחי ובבכי בתך ארעם ושמים במר ינהקו ׃
אבכה אני בבכי קהלי נשארו כיום יתומים עד לעפר דקו ׃
בבכי אחותי צר ומצוק אמצאה אחים וידי ב־ בכי ספקו ׃
אלה בכיתי יש־ מעו העוררים בכים ולויתן אזי שתקו ׃
הנה פרת מיום דמעי נבקעו לא נ־ בעו ממי אבל ערקו ׃
גיחון וחדקל לדמעי קנאו כי ח־ גרו חמות ושן חרקו ׃
לו נ־ חלי דמעי אלישע פגעו לא נב־ קעו אליו ולא נחלקו ׃
לו ר־ חמיך ה־ גביר התאכזרו אולי לבכיי יל־ עגו ישחקו ׃
כי אז־ עקה מרה ואתה תחריש תמריא וידי דל־ תך דפקו ׃
אבי והורתי בעדן עוררו כיום בכי אל ת־ חשו וזעקו ׃
היום אני נכאב ואין לי אם ואב היום שלומי ע־ שקים עשקו ׃
מיום אשר אותי עזבתם הזמן רחם באף אותי והם חבקו ׃
ובעת תלאות יח־ דפוני אומרה להם למי זהב והתפרקו ׃
מה ל־ עשות עוד לי ולא עשו אבל הם ס־ קלו כרמי והם עזקו ׃
מה אנ־ מרה נכאב ונפשי סבבה לא ב־ עונם אך בפשעי לקו ׃
עורו אבות עולם ופניו קדמו וראו ענק חן זר־ עכם ענקו ׃
על פי עצתו עם יי נסעו על פי עצתו י־ חנו ישקו ׃
נשיא אלי בניו משחו הזמן כי על שפתיו צוף וחן הוצקו ׃
מה י־ עשו בנים ורועה נאמן נפקד ודודי ע־ ברו חמקו ׃
יאמרו שמואל מת וסרה דוברים איך מת אשר כל מ־ עשיו צדקו ׃
מתו אשר שגו בהבלי הזמן מתו אשר מן ה־ אמון רחקו ׃
מת איש אשר בניו במחשך הולכים לא מת אשר כל פנ־ עליו זוקקו ׃ ־
לא מת נשיאנו ובניו הולכים דרכי אבותיהם ובם דבקו ׃
חלקו בחייו עד וצדקות פעלו המה בלוח ה־ זמן נחקקו ׃
הולך צדקות ה־ צדקות ירדפו אותו ומעשיו א־ חריו ידלקו ׃
ית־ שבו דמיו פני אל חי כמו דמים עלי יד א־ הרן נזרקו ׃
יתן אלדים עוז לבניו נשארו ישקיט לבכות מ־ כאב נרחקו ׃
ומנת עולים ש־ פכו דמו תהי הרג וראשם מנ־ לקים ימלקו ׃
גם ח־ כלבים את דמיהם ירקקו במקום אשר דם ה־ גביר לקקו ׃

אף

צף תא־	כלמו אש	מלהטת ומ־	נמש	ועד בשר	הבי ידלקו :
מפיץ	וחץ שנון	יהד שר סיסרא	רקת	בניהם יח־	לפו ימחקו :
תמק	לשון זרעם	במו פיהם ועי־	ניהם	בחוריהם	הבי ימקו :
לא נין	ולא נכר	בעמיהם וכל	ראים	יניעו ראש	וגם ישרקו :
איך י־	עמוד לבי	וידי תחזק	עד או־	ברה דודיו	אשר פסקו :
לא א־	חשה נכאב	ולא אתנחמה	עד כי	תהומות עד	לעב יסקו :
אך כל	ימותי על	נשיאי אספדה	רה על	שדי חסד	אשר צמקו :

ויהי כשמוע השר הקינות וטוב מליצתם · הפליא הפלא ופלא על זהר יפעתם : ויאמר ברקת באשר אמרת · כי גבול המליצות עברת : מה נעמו לולי ברת ענייניהם מה מתקו לולי מרורות פתגמיהם · יהי יי' אלהיך ברוך אשר נתן לך שכל ותושיה · ונתנך לאב ולכהן לשיר ולמליצה · הטבת לראות השכלת עשה כטוב שכלך · כי אין התודות זאתה וכיוצא לך :

נשלמה המחברת השלשה עשר · תהלה לאל חי :

המחברת הארבעה עשר

אמר המבחר

בהיותי בבית השר שמן ודשן · סובב על חטות שן ובמעדניו מאלה השן : הייתי בהלבי השמחות מגמה · וסובב על מעייני השושנים סביב הבית אותי היום ואכי את רגלי חליתי · ועמדתי ימים שבעה ופני השר לא ראיתי · ויין ושכר לא שתיתי : וכאשר התחזקתי ויצאתי מפתח ביתי · ואשא עיני ואראה והנה אם השר באה לקראתי · ואקום לקראתה ואומר השלום לך גבירתי : השלום לשר השלום לילדים כי באת הלום · ותאמר שלום : אתכם השר שמועה שמע ויחרד חרדה · וצירים אחזוהו כצירי יולדה : סוער כהמות הים לגליו · ושכנו כאדה עליו : ועתה הדוד הכאמן · שאולך עליו והרחמן : למה תעמוד ברחוק ותעלים לעתות · והיוכי' חוכים על השר אים על רגלו באותות · בואת אליו החדרה ובאלהו על מי מבואות · ויהיה לו כראותו פניך מבוע שמחות · ושא אליו חידותיך המשמחות : יבכו אם היונקים · ויאירו כרות השושני' : ואען ואומר הנני גבירתי · ואקום קל חוש נשען על משענתי : ואלך אל השר חדר בחדר ומצאתיו הומה וסוער · ובכל מחדרי הזמן נוער · ולבו כאש היונקים בוער · ועמו חברת מיודעיו · ומאלין וריעיו : וכראותם אותי מרחוק · ובידי המשענת החלו לשחוק : ויאמרו מי הביאך הלום ואתה צריך למשענת · ואען ואומר אהבת השר הביאתני ויאמרו הידעת חידה משמחת · תהיה אל השר כשמוע אותה נחת · ולא ימות לשחת · ואען ואומר ידעתי לא יכולתי להגידה · ועתה חוסי על נפשי האובדה · להבין אותם ולספרם · הטרם תדעו כי אבדה : הלא תראו עצמי אשר התדלדלו · והעצבות התקלקלו · ואתם את החידה תשאלו · למה זה הבל תהבלו · הבו שכרי ואם לא חדלו · וישחק השר ויאמר ומה יהיה השכר · ואען ואומר תוסיף לך ליין ולשכר : ויבן השר הכערב · ויביא

יין מלכות רב · ואומר ברוך ה' בידי המלמד ידי לקרב · ואקום ואשתה יין לשבעה · כי לא
שתיתי ממנו ימי שבעה : ויהי כאשר שבעתי מן היין · היו ישני השר בעיניו אין : ויאמר
עד מתי חידתך בתוך חכך תמשכנה · חודה חידתך ונשמענה · ואען ואומ' האזינו מיודעי
ואדברה · וזה חזיתי ואספרה · איש היה בארץ ד'ומא משה שמו · רצוי לרוב אחיו ודורש
טוב לעמו : ושם אשתו רוסילה · אשר ירד עליה חבל שאולה : ושם בנו דניאל אויל
שפתים · חמור גרם רובץ בין המשפתים · לא מצא בביתו נחת · רק פח ופחד ופחת ·
ברד ואש מתלקחת : כי היו מדיינים יום יום · הנה האם והבנים · יקומו זה על זה כהר
פרים : ויצעק האיש אל ה' מפני לוחצים · כי בנו משך ידו את לוצצים : ואשתו תורם
בלבו מן הכלימה חצים · והכובשים אכים : ויאמר האיש בלבו משבת עוד אתם כשבעתי ·
פן תדבקני הרעה ומתי : אין לי טוב רק להביא אלה האמללים · ולגלות בראש גולים :
אולי יקרה ה' לקראתי · ואמצא מקום תהיה שם מנוחתי : ויהי היום ויקח האיש אשתו ובנו
· ויקום וילך לנפשו · ויקר מקרהו בארץ מארצות יון · אשר שם אנשי אמונה · היו עם
השכל באמונה · בשבטי ישראל מודעת באמנה : ושם העיר שכמה · וירא האיש מנוחה
כי טוב ואת הארץ כי נעמה : ויטע שם אהלי אפדנו · וישכח שם צרת אשתו ובנו : ויאמר
זאת הארץ אהבתיה · אויתיה חמדתיה · זאת מנוחתי עדי עד פה אשב כי אויתיה
ויאהבוהו אנשי המקום על יושרו · ועל כועס פעליו וכבוד עשרו · כי כליל הוא בהדרו ·
ויאמרו בא יבא ברינה נזר הודינו · המשביע בטוב עדיינו : המחדש כבודנו · זה ינחמנו
מעשנו ומעצבון ידינו : ויואל האיש לשבת אתם · ולבו עלז בחברתם · ויהי שם בעשרו
שבה גדול ליהודים ונאהב · כבד מאד במקנה בכסף ובזהב : כי הצליחו האל עושו ·
והרויחו בכל מעשיו : ויהי היום חלה את חליו אשר מת בו · ובראותו כי גדל צירו ומכאובו ·
קרא אל אנשי מקומו · אשר ידע כי הם דורשי שלומו : ויאמר שמעוני אנשי שלומי · שכני
באסף אל עמי : ואין לי יורש וגואל · רק בן אחד בר'ומא ושמו דניאל : אחלה לפניכם
האצלים להיות הוני בידכם למשמרת · והודיעו לבני מיתתי באגרת : ובבאו הנה בעדות
מבוארת · תנו לו את נחלתי הנשארת · ואשר יבא בלא עדות ומזכרת · יחשב כגנב
במצא במחתרת · ויענו האנשים ויאמרו אדונינו נזר היקום · כאשר צוית את עבדיך כן
יקום : ויהי כבלותו לדבר עם אנשי שלומיו · ויאסוף רגליו אל המטה ויגוע וימות ויאסף אל
עמיו : ויבאו כל אנשי מקומו לכבוד לו ולספדו · הוי אדון והוי הודו : ויקברוהו במעלה
בקבריהם על צדקתו · וכבוד עשו לו במותו : ויזכרו האנשים את מצות האיש וישלחו
בר'ומא אגרת · אודות מיתת האיש מספרת : ואת כבוד עשרו אשר הניח ליורשיו · ואשר
יבאו בעדות אמת כל דורשיו · ובכן לא ייעשו בל מבקשיו : ויהי כאשר הגיעה השמועה
בעירו ונגלה הדבר למגדול ועד בעיר נמצא אז בר'ומא איש אחד מזרע היהודים · ושמו
אפרים רועה רוח ורודף קדים : זולל וסובא כל היום כוס יסוד ירבה : פריץ חיות רע
לשמים ורע לבריות · עקוב הלב ואיש מהתלות · ולו לשון מדברת גדולות : היה איש בעל
בכל וערמה · ולבו חורש און ומרמה : גבר ברמות ותוך על כל אשר היו לפניו · והיה
דברו דבר דבור על אופניו : ובשמעו השמועה חשב מחשבת רעה · לעשות חנף ולדבר
תועה : וישת עצות בנפשו · לקחת ממון המת ולירשו : ומן היום ההוא והלאה רוח אחרת
עמו · ולא עשה רגל ולא עשה שפמו : ולבש שחורים כאלו מתאבל על מת · להראות
העמים כי הוא בנו באמת : ויקח זהבו וכספו · וישם נפשו בכפו : ויעבור מדברות וציות
· והוא מתהלך בין החיות · וירכב אניות : עד אשר הגיע אל מחוז חפצו · ואל מקום
שמת ואל ארצו : ויהי בהגיעו אל המלון קרא אל הנער לאנשים בעיר · ויאמר קרא לי

עשרה אנשים מטובי העיר ״ אשר ידעת כי הם זקני העם ושוטריו ׳ אשר יורו חוקי אל
ואת משפטיו ״ ואמור אליהם הגיע פה רגיאל הנכאב ׳ אשר דמי כבדו בכפי ישאב ׳
יחפוץ לעשות חוק הכן על מיתת האב : ואחלי לפני משרת מעלתכם ׳ ויקר תפארת
גדולתכם : ללכת עמו עד קבר אביו קדושו ׳ רכבו ופרשו ׳ כי שם יספוד עליו את
מרירות נפשו ״ וילך הנער ויקבוץ כעשרים איש מזקני העיר ונכבדיהם ׳ כולם אנשים
ראשי אלפי ישראל הם ״ וילכו עם הנער אל המלון אשר שם יחנה ׳ והנה שם קול המולה
כקול מחנה ״ וימצאוהו כדמי דמעיו מתגולל ׳ וקולו אילות יחולל ״ ויאמר אבי אבי
רב מחולל ׳ המוציא יקר מזולל ׳ איך נפלת משמים הלל : ובראותו הזקנים קם בענות
ובמוסר ׳ כאלו בחבלי השבי והדאגה נאסר ״ ויאמר אחלי לפניכם מורי התורה
והלכה ׳ המבליאים למלוכה : עשו אתי ברכה ׳ ובאו אתי אל עמק הבכא : והראוני
מקום מנוחת צדיק אבי ׳ ואעשה שם כאשר עם לבבי : ויאמרו אליו האנשים הכנו נעשה
כל תספנך ׳ וה׳ אלהיך ירצך ״ וילכו עמו ויראוהו מקום הקבורה ׳ ובראותו הקבר בעין
מרה : ויאמר אבי אבי רכב ישראל ופרשיו ״ קומת ארזי מבחר ברושיו ׳ רד עם אל
ועם קדושיו : מי האמין כי תמות בארץ נכריה ׳ ותעזוב אשת חיקך תאניה ואניה ׳
בכה תבכה בלילה ודמעתה על לחיה ״ אבי אבי כתר ראשי ׳ הלא קראתי לספוד
עליך את מרירות נפשי ״ מי יען זאת עליך אבי אבי ׳ למה היתה מכתי אנושה ונכאה
בלבי ׳ חנוני חנוני אתם ריעי כי יד אלוה נגעה בי ״ ויבך האיש בכי נמרץ ׳ עד אשר
הגבול הבכי פרץ ״ כי דבר המות נתן בפיהו חוץ כפרץ ׳ וכאשר ימנעוהו מלבכות אז
יחרץ ״ ולהכות על פניו ועל חיקו לא ירחם ׳ ושערותיו ימרט ובידו יקחם ׳ ויקומו כל
האנשים אשר שם לנחמו וימאן להתנחם ״ ויאמר כי ארד אבי ואחי רגוטלה ׳ אל אבי
אבל שאולה : ויהי בראות האנשים קול בכיתו כאלו האל זועם ׳ ובקול כמוהו ירעם ׳
וכי מלבושיו בידיו יקרעם ״ ויחזיקו האנשים בשתי ידיו ׳ לבלתי יקרע עוד בגדיו ״
ויזעק האיש ויאמר הנני נשבע בנפש אבי ׳ כי אם תמנעוני מקרוע בגדי אקרע לבבי :
ויבך האיש עד אשר גרונו ניחר ׳ וישבע כי למות על אביו יבחר : ומעשות כזה יום יום
לא יתאחר ׳ והיה כזה יום מחר : ויפול על הקבר מלוא קומתו ׳ וילחך עפרותיו ואדמתו ׳
ויהיו האנשים בראותם צרת נפשו תמהים ׳ ויאמרו אין זה כי אם איש אלהים ״ ויהי
ככלותו לבכות בכל אות נפשו ׳ ולמרוט שער ראשו ׳ ויאמר אחלי לפניכם הזקנים ורעי ברית
לבבי ׳ לקרוא צדוק הדין על קבר אבי : אולי יחשך כאבי ׳ ויסיו האנשים לקרותו מהרה ׳ ואם
לא ידעו כי ערום יערים ועוד יעשה על מיתת האיש הזה פורים : ויהי בקרוא הקורא שומרי
גנזי גן עדן והזכיר שם המת ׳ התאנן אנחה גדולה להראות הספך האמת ״ ויסב אל ביתו אבל
וחפוי ראש ׳ בפנין תחנה הדאגה ובלבו און יחרוש ׳ כחשבו כי תחת הנעצוץ יעלה ברוש :
והזקנים וכל העם עד ביתו ליוהו ׳ ומלבכות עוד יזהירוהו ויצווהו : וישאר האיש בביתו
את עסק האבלו ׳ וגדודי השמחות יחנו בלבו איש איש על דגלו ׳ וכל העם שב איש לאהלו
״ ויאמר בלבו האיש ׳ רשע מחפיר ומאבים : יזכר עון אבותיו אל ה׳ וחטאת אמו אל
תמח ׳ עת לספוד היום ומחר אשמח ׳ הנני עושה חדשה עתה תצמח : וישלח ויזבח צאן
ובקר ׳ לעשות לעני הארץ אורה ושמחה וששון ויקר ״ ויחלק לכל העם למאיש ועד
אשה ׳ המספר ואשישה ׳ ויאמר כי זה יעשה לכפרת נפש אביו הקדושה ״ וישלח למחלקי
הצדקה אל האמללים ׳ כסף שלשים שקלים ״ לחלק אותם לאביונים ודלים ׳
ומשלוח מנות לאלמנות וליתומים ׳ ויעש

ועם לאביו אבל שבעת ימים : ויעש האיש עצות בנפשו ׳ להציב ציון על קבר האיש אשר
חשב לרישו לבכות כמו רמים מקדם ׳ כחשבו כי בזה יגיע אל מבוקשו ׳ ויאמר בלבו אם
הנני היום הולך ויאזל ׳ ועתה לי יגיע כפי אני גואל ׳ לשלח אותו לעזאזל ׳ תחת הכסף אביא
זהב ותחת הנחשת אביא כסף ותחת האבנים אביא ברזל ״ וישלח ויקרא לחרשי ולבונים
ויתן את הכסף בידיהם כאבנים ״ ויאמר אליהם אני עם לבבי ׳ לבנות ציון על קבר
אבי ״ לכבוד ולתפארת ׳ ולכתוב מצבה כתובת ׳ בעט ברזל ועופרת ״ שם הצדיק
אבי ושם אביו ואמו ׳ ויום ושנת מקומו : ויאמרו האנשים חייך לא נשאל ולא נבקש ׳
בכל אשר תצוה אשר עבדיך כן נעשה : ויבנו על הקבר כמצות האיש ציון נפלא ׳ בכתם
טהור לא יסולה ״ ויקימו עליו מצבה גדולה ׳ לשם ולתהלה : ויכתוב שם האיש בידו ׳
את המכתב להעלים סודו ״ פה ז׳ טובב נזר החסידים ׳ ותפארת הנגידים : משה בן פלו׳ מעיר
ר׳ואו ובנה זה הציון לשמו ולכבודו ׳ דניאל הקודר והנכאב בנו יחידו ׳ אשר אהבו בכל לבבו
בנפשו ובכל מאודו ״ וימאן להתנחם בעודו ׳ על אשר לא היה על פניו בהפרדו ׳ לכוד לו
ולספדו ׳ הוי אב והוי אדון והוי הודו ״ ויעמד שם האיש חדש ימים ׳ כאיש מתאבל על אם
בעצב ומשמים ״ ולא שאל על ירושת אביו לעולם ׳ פן יתגלה סודו רך ונכלם : ומדי יום
ביום יעלה בית התפלה להעלים סודו ׳ ילבש צדקה כמדו ותפילין בראשו וציצית בכנפו :
עד אשר בטחו בו הלבבות ׳ ונפלא בעיני המחשבות : ויהי בראות אנשי הקהלה ׳ כי
זה האיש חרד על את חרדה גדולה ״ ולא סר מלבכות ומהתאבל ׳ ומלקרוא על נהרות
בבל ׳ ולא שאל מתוך אמת כאלו לא הלך שם לקבל : וכי יפזר כל רכושו ׳ לתתו לכפרת
נפשו : וכי הקים על קברו מצבת אבן ׳ לא חשבו כי לבו יקבוץ און : ויאמרו איש לאחיו
מדוע אבותינו מתים והנה האיש הלזה זרע קדושים : אין צורך לאיש כזה עדות וכתובה ״
עד הגל הזה ועדה המצבה : ברוך יי׳ אשר לא השבית לאביו גואל ׳ ויקרא שמו בישראל :
ועתה נתן לו את ירושתו ׳ אחרי אשר ידענו את קדושתו ׳ והם לא ידעו כי נלכדו ברשתו :
וישלחו האנשים ויקראו לו ׳ והוא עודנו מחזיק באבלו : ויאמרו לו אדונינו אשכול הכופר
וצרור המור ׳ הכין נא לפני מותו לאמר ׳ הכסף אשר נתתי בידכם לשמור : תנו אותו
לדניאל בני נירם אותו ׳ ובתנאי שיביא ראיה או עדות מארץ מולדתו ״ ובעדות זקני
קהלו יהיה כעזר ׳ למען אשר לא יקרב איש זר ״ ואנחנו ראינו כך נראות ׳ וכבר כל
עיניו עשית על מיתת אביך נפלאות ׳ וכל היוצאות והבאות : כי פעליך הנכבדים ודרכיך
הנגידים ׳ והבהותיך ודמעותיך כמאה עדים : ובציון אשר על קברו בנית ׳ ואת אשר
עליו התענית ׳ כל אשר לאביך קנית : מלבד אשר גברת על אנשי הדור בטוב שיחך ׳
ונוכבי שמנוה זרחו במצחך ׳ ועתה קומה השר למנוחך ׳ הנה כספתיך ופרחיך :
עולם רם ׳ והאלהות מלבך נרם תגרם ׳ כי אין זולתך גואל ויורש ״ ויקוד האיש וישתחו ׳
ועיניו יבכיון וצנוריו יפתחו ׳ ורעיוניו כעלה יפרחו ׳ ועפעפיו כבני האלוה ותרעינם
באמו ״ ויאמר אל האנשים יענה יי׳ שלומכם ועל טוב יזכר שמכם ׳ מה יקר חסדכם ׳
אשר עשיתם את עבדכם : ואני מתפלל יי׳ פעלכם ותהי משכורתכם שלמה ״ ועתה
האבילים והמונים ׳ שלחו הכם אנשים לשכניכם ידועים ״ וישוטטו בחוצות העיר ׳ וישאו
גדול וצעיר : אם אבי נתחייב ממון ׳ לאיש מכל ההמון ׳ במכר או במקח ׳ יבא ויקח ״
ומי האיש אשר שרת אותו בחליתו ׳ או התעסק בקבורתו ׳ הנה שכרו אתו ופעולתו ״
ומי האיש אשר נתחייבתי לו דבר יקחנו ממני ׳ בטרם אלך ואינני ״ ויענוהו האנשים ׳
ברוך מאל זרע קדושים ׳ כי כבר כבדתנו ׳ ולא עשקתנו ולא רצותנו ׳ ודבר עבב
מידך ומאביך לא שבלנו ׳ את שכל שתקבלנו : ברוך יהיה אשר הביאך שלום ׳ אחינו

עד לשלום · ויקח האיש מידם את ההון · ויאמר בלבו אך עשרתי מצאתי און לי · שמע אלהים
קול בכיו · הכי קרא שמו אפרים כי הפרני אלהים בארץ עניי : והפך מספדו למחול מן
באשר הביאני בחלת אחרים לבחול · ברוך המבדיל בין קדש לחול · ויהי כאשר הגיע
הכסף לידו · ירא פן יבא עם איש ויחטוף שודו : ויאמר אין לי טוב כי אם לרכוב על בי ין
ולשוב אל מחוז חפצי · ואלכה אל מקומי ולארצי · פן יבא בבני האמיתי · או ישלח הנה
איש עתי · ויוציאו את בלעו מפי · מבין שיני טרפי : ואשים על עקב בשתי · אם ילקח
ממני את אשר לכדתי ברשתי · הכסף והזהב אשר לקחתי בחרבי ובקשתי : ויאחר וירתום
פרדי הפרידה · ויקח הכסיעה לו לבדה · וישב אל ביתו קל חוש בנשר חש לאכול ·
בשמחה ובטוב לבב מרוב כל : ויהי מקץ שנתים ימים · ויסע דניאל בן אמת על לבב
רכוב ימים · ולהוציא את הכסף ואת הזהב אשר הביא אבית מבין קרבי ראמים : ולא ידע
כי אפרים · לקח ברכתו והושיבו בין תנור וכירים · ויקח דניאל מזקני קהל רומא עדות
וראיה · כי הוא בן פלוני אשר מת בארץ נכריה · ועל החתום היו זקני קהל רומא ושועיה
וראשית החכמה וידועיה : וילך למסעיו ויבא אל חוף ארם צובה · וימצא אניה ויתן שכרה
וירד בה : וילך אחת הנה ואחת הנה · עד אשר הגיע אל עיר קברות אבותיו · וכהגיעו
שם לא שאל על אביו ועל אודותיו · ואם נקבר בקברי ישראל או באשפה · ואם עשו לו
כבוד במותו או חרפה : לא בכה ולא התאבל למטוב ועד רע · לא מרט את ראשו ובגדיו
לא קרע : רק שאל בידיעי הבית אביו הונו · ומקנה קנינו · כי הוא כחו וראשית אונו ·
לו משפט הירושה · אוי לה לאותה בלימה אוי לה לאותה בושה : ויסבו האנשים אותו דבר
ויאמרו מה לך השפתי אשר על ריב לא לך תתעבר · ועתה מה לתבן את הבר : כי תבא
בנכל ובערמה · באיש בעל זדון ומרמה · לשאול ירושת אנשים צדיקים · כהגלות נגלות
אחד הרקים · ולא נכרת ארור אשר לא יקים · ועתה חדל לך הסכל והנבזה · סובב
ונזוה · ואל תוסיף עוד דבר אלינו בדבר הזה · כשמוע האיש תשובת האנשים עמד מרעיד
ויוצא אגרת מחיקו ויאמר הנה זאת עלי תעיד · כי אנכי דניאל בן פלוני המת · ואיככי
בא אליכם במרמה כי אם באמת : ויקראו האנשים את האגרת · והנה היא על אודות
האיש הלזה מדברת · ועל החתום זקני קהל רומא והגבניה · אציליה זקניה וקציניה :
ויתמהו האנשים איש על רעהו · ויקהלו גם קהלה בתלה בל העם מקנהו · ויהי כל העם
בדין · לאמר האיש אשר לקח הירושה היה איש מדין · ובא עלינו בדרך מרמה וזדון ·
ועתה חשבו רעה על זה האחרון · ויאמרו מה אחד גדול זה העון : אשר לא התנהגנו
בכבדות · בתתנו הממון ההוא בלא ראיה ועדות : לאיש אשר לא ידענו אותו ואין ערכו
זה אומר בכה וזה אומר בכה : ויאמר האיש אל האנשים · אראה אתכם מתאשים · האם
נתתם ירושתי לאחר · ויאמרו נתתנו עובר לסוחר : ויחרד האיש חרדה גדולה · ויצעק
צעקה בקול המולה · ויאמר מי הוא אשר הרבה מבוכתי · ובא עד הלום ולקח את ברכתי :
ויאמרו בא הנה איש חי רב פעלים ולבו ובקרבו חלל · בוכה ומתאבל ובדמי דמעיו מתגולל :
ויעט אל השלל · שאל על קבר אביך ופלגי מים ירדו עיניו · ויקרע שמלותיו וישם שק
במתניו · וימרוט שער ראשו · ויחלק כמה זהובים לכפרת נפשו : ואחרי שבת בשבתו
לטובה אותו יזכור · ספד עליו כמספד על היחיד והמר עליו כהמר על הבכור · בנה בנין
על קברו מהונו לא נעשה כן לפנים פזר נתן לאביונים · ועמד כעזב ונכאב · ואדם
כבדו דמעיו ישאב · ועשה מה שלא עשה לעולם בן על אב · לא שאל לעולם ירושה · רק היה
על מיתת אביך כאב גבה ונכתו אנושה : והיו לעולם ציצית בבגדו ותפילין בראשו · וקנה
שין אביך ודבושו · בשערות אשר תלש מראשו · ובזהובים אשר חלק לכפרת נפשו : ואת
כל

כל אקני אקיניו · בדי׳עות אשר הוריד מעיניו · ואם אתה בני כאשר עדים הערת · לכשי
החידה אשר חרת היה החרדה אשר עליו חרדת · ודמעות אשר מעיניך הורדת · והמספד
אשר עליו ספדת · היה בבגדיך אשר קרעת · וראשך אשר פרעת · ומרורים אשר עליו
שבעת · ואף כי כאמנו דברי אגרותיך · מדוע אחרו פעמי מרכבותיך · לא אחיך
במרמה ויקח ברכתך · ויאמר האיש מה גדלה זאת המבוכה · אין למכתי תעלה וארוכה
· הלא אצלתם לי ברכה : ויאמרו אצלנו לך הברכה אשר בהר עיבל · ובסרך יכתב ונפסך
תאכל · כי על מיתת אביך לא תתעצב · ולבקש את ירושתו על מבור תתייצב אמור כי
החולד והעכבר והצב · מי יאמין כי תהיה במו · ומי הוא אבן אשר על אביו לא תחוס
עינו : ואף אם אתה בן אשתו שמע חרפתך · זנתה אמך הוכיחה סורתך · ולכן על
מיתתו לא נכמרו ניחומיך · רק תבקש הוכי לבושתך ולבושת ערות אמך : ועתה ע׳ תשמע
קולך שתכוג ותמבא כופש · פן יפגעו בך האנשים מרי נפש : ויאמר האיש חמסי עליכם
אנשי הקהלה הקדושה · מדוע מהרתם לתת לאיש נכרי הירושה · ויענו העם אותו קשה
ויאמרו ראה ראינו ברת נפשו · והתפילין אשר בראשו : ואת אשר נפל על קבר אביך
והתעסק באבלו · עד אשר חשבנו כי לא יחיה אחרי נפלו : לא כאשר עשית אתה אויל
משרים · בן מחפיר ומבאיש · כי הוא מלקרוא אבי אבי לא יחרים : יקרא אני ואבני ויאחב
באחריה · ונתכנו לו הכל בטרם תבא ולא אמר איה ונכרכהו גם ברוך יהיה : ויאמר האיש
ארור יהיה מן העולם · האיש אשר שאבל על אבי והקשה עלי וישלם ולקחו את ברכתי
ואל ביתי ישיבני דך ונכלם · ונפרד מהם והוא בוש ונכלם והיתה לו חרפת עולם · ויאהר
וירכב אכיות · וישוב אל ביתו בידים ריקניות : ותשאלהו אמו על דבר הירושה · ויאמר
הנני שלוח אליך קשה · אין קול ענות גבורה רק קול ענות חלושה : כי הלך שם איש
בליעל · ומעל בנו מעל · אל ידרשהו אלוה ממעל : בכה וספד על אבי · ולקח כספי
וזהבי · ותלש שערות ראשו · וחלק ממון לכפרת נפשו · וירם כל רכושו : הקים על
קברו מצבה · ועשה בוכים להעציבה : ובכה אבלו בזיון · ולדעת מי היה זה הנבל בריך
עיון · שלכתי שם לקבל און · והוכיתי בשגעון ובעורון ובתמהון : קבלתי חרפה מכל
החרפות המקובצות · וקללוני קללה נמרצת : שמו לי עלילות · ויבקשו את נפשי להקלות
· וליאחנה במקלות · ועליך דברו באחת הנבלות · ואני זאת כמתי אחרי אשר הדביקתני
הרעה · כי לא הורדתי אל אבי דמעה : ולא קרעתי ולא ספדתי · ועליו חרדה לא חרדתי ·
בשאתי אגרת ועדים העדתי · ופרעתי ראשי ולא לכדתי · וכאשר אבדתי אבדתי : כשמוע
אמו חרפתו וחרפתה · ותרא כי נואלה אבדה תקותה · ותסר מעליה בגדי אלמנותה ·
ותאמר כי מלבכות עליו גם היא תחרש · אחרי אשר מהונו לא תירש : ותהי להם לבחמס ·
ויחדיו הלכו בכליתה · כשמוע השר קול החידה דופק · לא יכול להתאפק · ואז נמלא
פיו שחוק · והשמחה פערה פיהו לבלי חק · והקול נשמע עד למרחוק : באלו נתן תהום
קולו · ואל הכבוד הרעים מזבולו · וישמעו אנשי העיר את קול השר ברועה · וישמעו
מצרים וישמע בית פרעה : ויהיו האנשים על שחוק השר תמהים · כי למבראשונה היו
עליו פוחדים ורוהים · ויאמר השר שחוק עשה לי אלהים : כל השומע יצחק לי · כי נסני
אלהים את כל עמלי · ויהי כאשר תם כל העם לשחוק לרצוני · ויאמר השר הידעת מה
עשה אפרים הבוגד מהונו · ואען ואומר זה פתרונו : אפרים היה עוגה בלי הפוכה · לא
השאיר אחריו ברכה · כי היה ברשעו נודע לכל איש רע ובליעל גואל ומודע · אכלו זרים
כחו והוא לא ידע : ואחרי כן התחבר עם אנשי לצון · ובוגדי בגד יעלו על מזבח
לרצון · הרוג בקר ושחוט צאן : ושתה יין לשבעה · ויקרב אל כל בהמה לרבעם ·

עד אשר אלף יביעו ומלו׳ וישכון באהלו מכלילו׳ וכאשר במקלו ובתרמילו : כי הנולן זה משפטו׳ ודבר העוסק בה מבטו׳ כבולעו כן פולטו : ויאמר השר אף אם ים לשחוק על זה התאורע׳ הוא עכין רע׳ לבא אים חכף ומרע : חלקו מאחאות פיו וקרב לבו יקרב כתנור לבו׳ כארבו ויקח אשר לא עמל בו : האחשוב כי זאת הרעה לא היתה בראשונה אשר אפרים עשה׳ רק כגע בעור רבים פשה׳ ואען ואומר חייך אפרים היה אכן מעמסה׳ ופח היה לרבים ורשת עריסה׳ כסרטו בה עומסיו׳ וכוקשו ונלכדו במעשיו׳ לא תוכל הארץ להכיל את חמסיו : ואתו חברת פריצים׳ עצרת בוגדים ומנאצים׳ ישבו במושב לצים׳ מלבד התועבות והשקוצים : וברית עם השכרות יכרותו׳ יום ולילה לא ישבותו : ומן הפלא איך לא היה בזמן כליון חרוץ׳ לרוב היות הדור פרוץ : כי רבו העבדים מאדוניהם מתפרצים׳ והמורים בקשתות הרכילות ובעלי חצים : אשר בידיהם זמה׳ וימיכם מלאה ככל וערמה׳ ואפרח הבינה ובוסם החכמה : כי מלך הסכל בעברת זדון׳ ונטה ידו בכידון : והחזיק מלכות בחלקלקות׳ והיו דדי המרמה מיניקות׳ ושבו דדי התבונה להיות בותקות׳ ופני השכל מוריקות׳ ואין מעמד רק ללשונו׳ המחליקו׳ ולקודחי אש ומאזרי זיקות׳ ותבלענה הפרו׳ הרעות והדקו׳ ׳ דובר מישרים והולך בדקות ומואס בבצע מעשקות : ויהיו לראש אנשי און׳ ואחות תוכל קין׳ השותים במזרקי יין : ובראותי כי בכנפיהם נמצאו דם נפשות אביונים נקיים׳ ואנשי צדק כתוכים מאכל לעם לציים׳ בחרתי מות מחיים׳ ולא שתקו האוילים והחסרים׳ ישמרו מחסום לפיהם השכורים : אז יעברו כרם אל שוקת׳ אוכבתו מי ים המחלוקת :

ואשא משלי ואומר

הה כי מדד מרמה תרוה תבל ושדי בינה צומקות׳
ופני המון פלח רמון ופני הש־ רים מוריקות׳
איכה הקום יעמוד יום קום כתות על הה־ צדק חולקות׳
גזלו מי־ רבעם עגלי זהב אף מ־ עטרי חקות׳
ולשונם ח־ רב וידיהם מלאו דמים כמזרקות׳
היה על ראש כעס יחרוש הפורה ראש איש מעשקות׳
אין מעמד רק לנרגנים אז ללשונות המחליקות׳
ולאיש עוין הבוחר יין מלבות בכלי זהב השקות׳
נפשי בראות כל המוצאות רעיוניה מות חושקות׳
לולי יראת אל על פני היו ידי אותי חונקות׳
כי מה חפץ עוד בחיים ויאורי הה־ בין שוקקות׳
שפל רום הה־ בין ופתיות החזיק מלכות בחלקלקות׳
בדוע הה־ פרות טובות תבלענה או־ תם הדקות׳
מה לשכל ולצאן אובדות עלות וגם־ לם מיניקות׳
איך לא ישתוק איש סכל ום־ חרחר ריב ום־ אזר זיקות׳
אם שתק כל איש לא ידע אז בטלו כל המחלוקות׳

כשמוע

בשמוע הספר שירי ומעניני · אורו עיניו ונגלו רעיוניו · ויאמר אל העומדים לפניו הראיתם דבר דבור על אופניו · חי אני כי הוא יפזר לשמיו ופניניו ; כאלו ינק שדי התבונה והיתה החכמה לו למנה : והנה בהיות הנער אומנתו · ויקום ויתהלך בארץ על משענתו : ככתוב ורוח · וחסר נפשו מכל אשר יתאוה : שדי התבונה נמסו לפניו כדונג · והאירו ברקיו תבל ועל שדי הבינה יתענג · ומה יעשה אם היו לו חטי מנית ופנג · חי אני כי אז יעשה בשירים נפלאות · ותוריהו ימינו נוראות · ויהיו דבריו דברי נבואות · ואען ואומר אל אדוני · אל יאמר כן כזר זמני · כי לא נבראת מעלת העושר והעצמה · לצורך אנשי החכמה : כי לא נבראו העטרות והמעילים · רק לכסות ערות האוילים · כי בלעדי העושר טוב להם התחנן · ואין צורך אל העושר לאשר שדי בינה יינק · כי בהיות הצואר לבן אין צורך לענק : ואשא משלי ואומר ׃

יום נפזר מפי לשמי הַ־ בִּינָה ושדי חָכְמָה אינק ׃
אֲמָרוּ אלי יַעֲשִׁיר זה אז יִתְנַשֵּׂא וכ־ אַרְיֵה זִנֵּק ׃
עָנִיתִי בּ־ הְיוֹת הַצַּוָּאר לָבָן אֵין צוֹ־ רֶךְ אֶל עָנָק ׃

ויאמר הספר אראה אותך היום מן הדבקים · בתורה ובעדות ובחוקים · ושיבת כר כנושא דגל החושקים · ונוטה אל החשק ורעיותיו מקים · ותעדר אחריו העתקים · ואען ואומר כן דברת והדברים עתיקים אמנם זקנתי ושבתי · ולו תאריכון ימים עוד תשובון מאשר שבתי · ולראות במה שיהיה אחרי חשבתי : כי בא הקץ להקיץ משינת השחרות · ולאבד בתי השחרות · ולהסיר אופני החשק והנשוא מרעיונים והתחשב ואיתתי אם לא שבתי ; ואשא משלי ואומר

בָּא הַקֵּץ הַ־ קֵּץ מִשֵּׁנַת שַׁחֲרוּת וּלְאַ־ בֵּד בָּמוֹתַי ׃
וּלְהָסִיר אוֹ־ פַנֵּי חֵשֶׁק כִּי אִם לֹא עַב־ שָׁיו אֵימָתַי ׃

ויאמר הספר אשביעך כיוצר רוח אדם בקרבו · להודיעני מה הפלא אשר ראית ביום שחשק בהיותך בו · ואען ואומר שאלתי אודיעך ועוני לא כסיתי · הפלא הגדול אשר בו ראיתי : הוא אשר בו נמלטתי · וצללתי כעופרת במימיו האדירים ונמלטתי ; ואשא משלי ואומר

יוֹם צֵאתִי מִ־ יַּם הַחֵשֶׁק אָמְרוּ מַה פֶּ־ לֶא נִרְאָה בוֹ ׃
עָנִיתִי הַ־ פֶּלֶא גָּדוֹל הוּא שֶׁנִּמְלַטְ־ תִּי מִקִּרְבּוֹ ׃

ויאמר הספר הנני בגאוני נשבע · כי יראה אני פן בים החשק אטבע : כי יודע אני היותי מורכב מגוף ונפש · והנפש רוחנית והגוף טיט ורפש : ואם הנפש אחר השכל ועם הגוף אחר החומר אזל · גורל אחד ליי' וגורל אחד לעזאזל : ובכנות האבן ימשכוני כמשוך

האבן

האבן השואבת את הברזל : ובמה אוציא כספי וזהבי, ואשכב חשק לבבי : אם לא בבנותי בית מדות, ועליות מרווחים ונכבדות, ובתענוגות בני האדם שדה ושדות : ואען ואומר השמר והשקט השר פן ישיבוך התאוות דרך ובכלם ואם נשאו נהרות הבארות קולם : וישאו נהרות הטבעים דכים. אל תמיר בכלה הקיים, ותניף יד שכלך על נהר התאוות בעים, וירד מים עד ים" ואל תאמן אל הכסילים אם במרומים יתנו הסכל, והוציא כספיך בדבר חכמה ותמצא תמורתם זהב השכל"

קָרְבָה לְעַם בִּינוֹת וְסוּגְרָה מִבְּנוֹת חֵן כִּי פְּאֵר הוֹדָם מְהֵרָה יִבֹּל ׃
בַּת־ עֲנוּגֵי הַ־ זְמַן סוּר נֶאֱמַן רַק בַּ־ אֱמֶת תִּדְבַּק וְסוּר מִנְּבָל ׃
אַל תַּ־ אֲמֵן אֶל הָ־ עֱוִילִים נוֹאֲלִים אִם בַּ־ מְרוֹמִים יִ־ תְּנוּ הַסֶּכֶל ׃
הוֹצֵא בְּכַסְפֵּךְ בְּסִפְרֵי הַיְקָר תִּמְצָא תְּמוּרָתָם זְהַב הַשֵּׂכֶל ׃

ומעלת החכמה שהיא תענוג הנשמות, ויכחלו כוחליה שני עולמות, ובה יחיו קדושים אחרי מות" היא הסולם לעלות אל יי' ואל טובו, אשר מלאכי אלהים עולים ויורדים בו : והיא הכותבת ליעף כח ולאין אונים עצמה, ולא הנחיל האב לבן דבר טוב מן החכמה" ואשא משלי ואומר

יוֹם יוֹרִישׁוּ אָבוֹת הוֹן רַב לִבְנֵיהֶם עַם נַחֲלָה רָמָה ׃
אוֹ יִבְנוּ לָ־ הֶם מִגְדַּל עֹז אוֹ בֵּית מוֹשָׁב תּוֹךְ עִיר חוֹמָה ׃
תֵּן אַתָּה לַ־ בָּנִים עָרְמָה וּלְנַעַר דַּ־ עַת וּמְזִמָּה ׃
כִּי לֹא הִנְחִיל הָאָב לַבֵּן דְּבַר יָקָר מִן הַחָכְמָה ׃

ולכן הסר ריב את יצרך, אשר בקש להדיחך מעל יוצרך, ופרקת עולו מעל צוארך : ותביא צוארך בעבודת האלהים, גבוה מעל גבוה ונשא על כל גבוהים" לברך את שמו במקהלות. האדר בקדש ונורא תהלות, להגיד בבקר חסדו ואמונתו בלילות" עלי עשור ועלי נבל, כי הילדות והשחרות הבל" והוא יעלך מבור שאון וטיט היון, אם תסיר מתוכך מוטה שלח אצבע ודבר און : ואשא משלי ואומר

בַּמֶּה אֱלֹהִים יִפְ־ דְּךָ מִיַּד שְׁאוֹל מַטָּה וּבוֹר שָׁאוֹן וְטִיט הַיָּוֵן ׃
אִם לֹא בְּהָסִיר שְׁבֹ־ לְךָ מִתּוֹכְךָ מוֹטָה שְׁלַח אֶצְבַּע וְדַבֵּר אָוֶן ׃

והמעלה אשר כל מעלות לה נכחות, היא להתהפך מן הבהמות אל האלהות : ולכן מעלת האנושית היא לאחוז במדת הפרישות אשר המחזיק בה ישלם, ואכל וחי לעולם : ולהכות תענוגי הזמן, ולשים יתד השכל תקועה במקום נאמן" כשמוע השר וחברתו את דברי,

אדרו לקולי ויבאו אחרי ויאמרו לי בחסדך הודיעני הפרישות ומשפטו ׳ וחקיו ומשפטיו : כי דרכיו נעלמו ממני אורחותיו ׳ ועתה הוכיחם אליכם ונדעה אותם ׳ ונשים אותם על לבנו חותם : ואען ואומר דרכי הפרישות נכבדות מדובר בם ׳ מה יפים ומה טובים : כי הפרישות היא למעלת החסידים והנביאים ׳ העומדים כלבבות נדכאים ׳ המואסים בקרבת הברואים ׳ הלנים בין שפאים ׳ המתרחקים מכל נגות האוכלים לחם במסכנות ׳ ולא ינוחו ולא ישקטו ענות הפושטים מעילי ההמונות ׳ והלובשים שקי הנזירות ׳ הנכספים אל האור העליון והמתים בגרות : המתירים עבותות החברה ׳ ויובילו נפשותם שי למורא :
ואשא משלי ואומר

אם בפרישות ׀ ידיכם אמונות ׀ תגרו יגונות ׀ ותחשבו נבאים ׃
לפשוט מעילי ׀ המונות ולכבוש ׀ שקי נזירות ׀ ולין בין שפאים ׃
כי הפרישות ׀ להתיר עבותות ׀ חברה ולמאוס ׀ בקרבת ברואים ׃

ויאמר השר אחרי אשר מדרכי הפרישות למאוס בחברת הברואים בתוך לבאים ׳ ונפל בעיני חלכאים ׳ אם נצטרך להכיר חברת היפות ׳ ותענוגי הנשים הנאהבות ׳ ועתה הודיעני אם יש מדרכי הפרושים ׳ להמנע מלדבר בענין הנשים : ואען ואומר יש ויש ׳ וישחק השר ויאמר ואיך לא תתביים : כי נבא נתן ריעך יד ליד שאלתו ׳ על דבר שרה אשתו : ואען ואומר חייך מבאתי לפידך פדיום ׳ אשר תפקיד עלי עון האשה היום : כי אם שאלתיו על דבר שרה אשתו לא אהיה כאים כרהם ׳ ובזה כוכבי שכלי לא אספו נגהם ׳ כי באו המלאכים אל אברהם : ויאמרו אין איה שרה אשתך ׳ ולכן חדל לך השר ותירא בגשתך כי נלכדת ברשתך : ואשא משלי ואומר

כי נ־ ׀ עדו דודים ׀ בבא נתן ׀ אל ש־ ׀ אלי מנו ׀ שלום עפרה ׃
איך יג־ ׀ ערו בי ה־ ׀ פתאים אף ׀ עלי ׀ ידברו ׀ דבר שרה ׃
באו ׀ בני אלים ׀ לאברהם ׀ ויש־ ׀ אלוהו על ׀ דבר שרה ׃

בשמוע האנשים שירי ואלו מעניניו ׳ ולא יכלו לענות אותו כי נבהלו מפניו : ויאמר השר חייך וחיי האוהבים הנעימים ׳ כי אתה נזר היתים : ובל עדיך בענין המליצות והשירים ׳ איש את ידו ואת רגלו לא ירים : ברוך יהיה אשר שלחך היום פה ׳ להעמיד יש היגונים תוכפו : ויפשט השר את מעילו ׳ ואת כתונת הפסים אשר לו : ואלבש אותם כמדותי ׳ ואפקיד ביד האל רוחי ונשמתי ׳ ויברכו האנשים אותי בשם אל עילום ׳ ואלך מאתם בשלום :

נשלמה המחברת הארבעה עשר תהלה לאלהי :

המחברת החמשה עשר

אמר המחבר

הייתי עם הספר המאושר בחדרי משכיתי׳ שש על אמרתו ומתעלס באהבתו: ואלקט לשתיו ובדולחיו ׳ ופניניו ופרחיו׳ ואשא מהם משאות פניו לנפשי משאלות
׳ ואהלה אמתחות לבי באשר יוכלון שאת״ ויהי היום ויאמר אלי השר השמת לבך הדור הנאמן׳ על מעלת האל הרחמן: אשר הגביר השרון על בראיו והכין זבח הקדיש קרואיו׳ וחלק ברכותיו על כל נבראיו: עד אשר כל אחד עם חסרונו מתאפק ובמה שנגזר עליו מסתפק: ולא תמצא איש בזמן ולא היה הדל באלפו׳ יחליף ברכינו כל מעמדו לאיש מכל אשר כשאת רוחתיים כאפו״ ואען ואומר אדוני איך זה יתכן והנה יהיה איש דל ומסכן״ כבוז ודוה׳ חסר לנפשו מכל אשר יתאוה׳ ולטוב ולנחמה לא יקוה׳ ואחר יהיה כמן רוה: וכתר מלכות בראשו׳ ומתענג בדשן נפשו״ ואיך לא יחליף האיש המסכן אל העשיר מעמדו׳ ויתיתר בכבודו״ ויען השר ויאמר כי העשיר יהיה בו אחד מן החסרונות׳ אשר לא ירצהו האיש המסכן ולהיות אגב מערכות״ ועתה אמור נא כזר הנדי ׳ ההיית מחליף מעמדך אל מעמדי״ ואען ואומר רביתי וארבה׳ כי לי עוני יגד נואר יאפה׳ מבריח מן הקצה אל הקצה׳ והיען לעומת העצה: וכמה ארבה לבני דורי׳ כי אין באמתחתי כסף שברי׳ ויאמר השר כאיי סכלות וכלכדת ברשתי ואף על פי שאני אומר בושתי׳ ההיית מחליף אשתך באשתי״ ופניך בפני׳ ועיניך בעיני׳ ובניך בבני׳ ופניני אחריך בפניני: וספריך בספירי׳ ושיריך בדבירי׳ ומליצותיך בחברי״ ושכלך בשכלי׳ ופירושיך בכל אשר לי״ ואען ואומר באמת לא הייתי מחליף כל מעמדי למעמדך׳ ולא למעמד אויל מרודך׳ וקודם ארבה להיות דל ורך: ויאמר השר וזה הוא באור דברי הנערב׳ ונשתבונן בו התבוננות רב׳ לא תמצא איש ממזרח ועד מערב: יחליף ברצונו כבוד עשרו׳ ובדקו ויושרו ׳וחכמתו וידיעתו׳ ותקפו וגבורתו ותורתו ואומנותו ׳ולבושו ועבותבותו: ובכין גופו ויצוריו׳ וטבעו ומזגו ותכונת אבריו׳ ויחשו גואליו וקרוביו ׳ ואשתו ובניו ואוהביו: ובאות נפשו וחכו יפיו׳ ותוארו ובני עדיו״ ושערו וקולו׳ ושכלו ושכלו: ומעשיו כלם לאיש אחר מן העולם ועד העולם: והנה הראתי לך הדבר ביניכו׳ ועוד אראה לך הדבר בזולתכו׳ והנסיון יוכיח בין שנינו: עתה נקומה נא ונסובבה בעיר ׳ונמצא גדול וצעיר׳ ועשיר ואביון׳ ודל ועליון״ ושפה נשרית׳ עברית ונכרית: אם יחליפו כל מעמדם׳ לאחד מבני האדם: ואען ואומר מה טוב ומה נעים לנסות׳ טוב הדבר אשר דברת לעשות: אז קמנו קל איש שכינו׳ ושתנו לדרך פעמינו׳ והנה איש עולה לקראתנו: עלתה חזזית על רובו ופשה הנגע על כרעיו ועל קרבו: חשך משחור תארו׳ וצפד על עצמו עורו חרב מעייבו ויבש מקורו״ לא האמנתי כי אדם ימים יחיה כי שמות לקראתנו שואג כאריה׳ והוא נודד ללחם איה: שאלנוהו על אודותיו׳ ואם היה מחליף בשמן ברותיו ויען האיש ויאמר כי אין איש בכל האנשים אשר ראה מעודו׳ שלא היה מחליף ברצון מעמדו אל מעמדו: ויאמר לו השר ההיית מחליף נפשך לנפשו׳ ויסבע האיש בחיי ראשו״ כי לא יחליף נפשו לנפש זולתו ולו היה המלך שלחה כמעליתו״ ונפן משם והנה איש לקראתנו נושא סבל׳ ונוארו מפני העול חובל הומה ונגוע כחלי לקברות יובל׳ ובשרו עליו יכאב ונפשו עליו תאבל: ועליו משא כמד פרדים והוא לבוש בגדי עדים: בוכה ומתאנח על הזמן׳ אשר פרש רשת לרגליו וטמן׳ והגיד הסכין בין סימן לסימן ׳ וקורא עליו ארור המן״ ויגש אליו השר ויאמר אמור נא בחסדך לו היית מתיר באהבים את מעמדך״ ויאמר האיש ברצון נפשי הייתי בוחר׳ להחליף מעמדי לפשחור הסוחר׳ אשר לו הון עתק ומבקש רצון וטוב שוחר: ומי יתן ותבא שאלתי

שאלתי ולא תאחר · ויאמר השר הידעת כי אשתו תטחן לאחר ״ ועתה התחליף אשתך
לאשתו · ותמיר כבודך בבושתו : ובניך בממזרות בניו · וענייתך בקרן זוית אשר
בין עיניו · ויען האיש בחיי כי כבודי בכלימתו · לא אחלי פניו ולא אמיר אותו : ובכן
ונעבור דרך השוק · והנה איש בא בגזל ועשק : ודמעותיו יבישון הנחלים · נגבו כמו
כד נוזלים : ותבאנה ותדלנה ותמלאנה את הרהטים · כי הזמן דבר אתו משפטים ״ והוא
מתהפך על אלביו · מתחנן לדוחקיו וללוחציו : להקל מצערו · ולהתירו ממאסרו :
וכאשר קרבנו אליו אמר חנוני חנוני · כי האנשים האלה שקר רדפוני ״ ונאמר אליו
מה היה הדבר בני · ויאמר האיש אני הגבר ראה עני · בשבט זמני : כהתה עיני ·
ונס לחי · לא יתנני הזמן השב רוחי ״ ערבתי לרעי ותקעתי כפי לזרים · ולכן נחלתי
נהפכה לזרים ובתי לנכרים · והנני היום ביד אכזרי : ויאמר השר ההיית מחליף כל מעמדך
הנבזה · למעמדי אשר תחזה · ויאמ' האיש מי יתן והיה זה : ויאמ' השר היית מחליף בחרותך
לזקנותי · וגבורתך לחולשתי · ובריאותך לחולי אסטומכתי · ואומץ לבבך לפחדתי ·
ואמונתך לאמונתי · ודתך לדתי ״ ויאמר האיש בחיי זה לא אהיה סובל · את הטוב
נקבל ואת הרע לא נקבל : משם נסענו והנה איש חולה · וכסליו מלאו נקלה ״ התיאשו
הרופאים מרפואתו · ונלאה צרי גלעד לכלכל מחלתו : והוא קרוב אל המות · ועל עפעפיו
צלמות : יריד בשיחו ניבים · ומאורי עיניו כהים · ונהיה על ברכיו תמהים ״ ויאמר
אליו השר אחלינו להגיד לנו אל מי בזמן היית מחליף מעמדך · ויאמר האיש לאויל מרודך ·
ויאמר השר הידעת כי אשתו תנאף עם פלוני היועץ · ושני בניו נתלו על העץ : והוא
המיר דת בפני · ויאמר האיש יזכר עון אבותיו אל יי' ״ והוא יהיה נפרד מכל מאוויו ·
ועתה טוב מותי מחייו : משם עברנו והנה איש פריץ · אמיץ לבו בגבורים ועריץ :
גבהה קומתו · ואל בין עבותים היתה צמרתו : שלם בבנין גופו · ובריא מראשו לסופו ·
ולא עמד כי הזמן הדפו : והוא יחף וערום · ישכן ערים נכחדות ומתוך העדה ירוס ·
פעם לצפון ופעם לדרום · דלו עיניו למרום : אולי ימצא נדיב יעניקהו מרכבותיו ·
ויזיל עליו מטל נדבותיו ״ וישאלהו השר ויאמר ההיית מחליף מעמדך אל השר חלקיה ·
ויאמר האיש מי יתן והיה ״ ויאמר השר הידעת כי אסטומכתו חלושה · וחלה את רגליו
מחלה קשה · כי היא לו מאבותיו ירושה : וצוו לו הרופאים החכמים · שלא ישתה יין
חדש ימים · ובכל שבוע יעשה הקזה שני פעמים : ולא יאכל כי אם פעם אחת ביום ״
אולי ימצא למחלתו פדיום : והכאב איננו מניח לו לישון · ולא יוכל קום ולו יאמרו פלשתים
עליך שמשון : ובעת אל בית תפלתו יעלוהו · ישאוהו על כתף יסבלוהו · כל מבקשיו
לא ימצאו בביתו ימצאוהו ״ יעמוד כתומר מקשה וככור החלמים · ממקומו לא ימיש :
ויאמר האיש טוב לי הסרוני עם הבריאות · מן המחלות הנזכרות והנשיאות : כי אבא
ברצון נפשי ביום ובלילה בריא וחזק · רצוא ושוב כמראה הבזק : ארדוף אויבי ואשיגם
ואריע אף אצרח · פעם ארדוף ופעם אברח · פעם למערב ופעם למזרח ״ אדלג על
ההרים ואקפץ על הגבעות · ואוכל התבואות הטובות והרעות : ואשכב ואין מחריד ·
והמות לבדו ביני וביני יפריד ״ ובכן ונעבור משכונה לשכונה · והנה אשה זונה ״ ועדת
פריצים לפניה · והיא תזרוק אליהם בשניה · ותקרין בעיניה : זה אותה יחבק וזה
עמה יאבק ״ תונה עם כל עובר ושב כגר כתושב : והשר מביט אליה בעין האיבה ״
ויאמר אליה עד מתי תתחמקין הבת השובבה · ולא תצילי את נפשך מיד להבה : ותאמר
האשה זאת הדרך בחרתיה · אויתיה חמדתיה · ואהבת עולם אהבתיה · פה אשב כי
אויתיה : ויאמר השר התחליפי מעמדך לאחת מן המלכות או לאחת מן השרות והנסיכות :
ותאמר האשה הנני נשבעת באשר בראני · ועד הלום הביאני כי משמע ונגה בכלם אני :

כי אין שרית ואין מלכה · ולא גבירה ולא נסיכה · תשיג תאותיה כמוני לערכה: כי היא תרעב ותצמא ותחרים · תחשוק בלבה ותשבע ריש · והעגב בלבה יפרים · כנחש ישיך וכצפעוני יפריש · תשכון בחדרי חדרים · ולה שומרים מכל עברים · ולמען ענותה ישימו לה שרי מסים · שנים שלשה סריסים · וגרות כמים לים מכסים: ואני אוכל בכל אות נפשי · ואשתה ואשכח רישי · והחושקים מכל עברים · יבאו אלי כאיש אחד חברים עדרים עדרים · יעלו אבר כנשרים: יתענגו בי על רוב שלום · ובמתק ודשן עדים לבלום · יחשקוני ואחשקם · אמצאם בחוץ ולא יבושו לי העת אשקם: והנה בשמים עדי ובמרומים שהדי · כי לא ראיתי אשה מעודי · אחליף לה ברצוני את מעמדי · אשמח כי רב חילי וכי כביר מצאה ידי: משם נסענו אל מקום אחר · והנה איש אחד סוחר: היו לו שבעה בנים · בחיק היופי אמונים: ולרוע מזלו ובעונש · בנין יבאו ואינם: וישאלהו השר · בענוה ובמוסר: ויאמר לו אמור נא הדוד הנאמן · התחליף מעמדך לאיש מאנשי הזמן: וישבע האיש ויאמר בחיי אבותי · לא אחליף מעמדי לאיש מאנשי דורותי: כי בהיותי עם בני ביתי ועם בני בשלום · לא ידעתי מי הביאני עד הלום · ולא הכרתי אל עילום: כי בני אשר עזבוני · המה הרהיבוני · ומטרה לחצי הזמן הציבוני: לא הכרתי בשבתם יוצרי · והשתררתי בהם על אנשי דורי: הייתי בשבתם כנבהל להון · והתנהגתי בכל ענייני בשגעון ובעורון ובתמהון · ובאשר לקחם יוצרם · והשיבם אל עפרם · אז הכרתי היושב על כסא נשא ורם: ושבתי מן העזות ומן הגאוה · אל מדת השפלות והענוה: והיתה פרידתם מן העולם מנחתי · ואנחתי סבת הצלחתי · ותוגתי ודאגתי · סבת הנחת משגתי: והספדי ובכיי · סבת הנחת מריי · לבשתי בעת האבל · מעטה התאפקות והסבל · ארבה מה שרבם יוצרי · והוא לבדו ישעי ואורי · ולא אחליף מעמדי לאדם מאנשי דורי: משם נסענו והנה אשה זקנה יושבת לבדה · שכולה וגלמודה: יושבת פתח השער · ורעיוניה אחזו סער · ינועו כל נתחיה כנוע עצי יער · ויהי לנו כראות אותה כזק ובער: וישאלה השר לדעת מה טיבה · ואת אשר התעולל בה הזמן ואת אותותיה אשר שם בה · ותען האשה ותאמר בני אשה עזובה ועצובת רוח קראני יי' · וידעתי כי השם לי אלוה מעוני: אנכי הנעזבת הנצבת עמכם בזה האנונה · היום בת מאה שנה: ולבי יגוה ושוב · כי חשבתי ואחשוב · כי כל החיים אשר היו בעולם בעת הולדי · הניחוני ואותר אני לבדי · ולפי הטבע והמנהג הזמן חרבו עלי ישלוף · ואהיה אני הראשונה אשר מן העולם הזה אחליף · ובהעלותי על לבבי כל ההמונים · והשרים והקצינים · והנסיכים והרוזנים: ונדיבי העמים והפחות · והעבדים והשפחות · והשרות והפלגשים · וכל האנשים והנשים · והקירות והחדושים: אשר ראיתי בימי · כמעט נפזרו עצמי: ויאמר השר ההיית מחלפת מעמדך לאחת מן השרות · או לאחת מן המלכות והגבירות · ולשוב אל ימי הנערות והבגרות · ותאמר הזקנה חייך יצאתי מעבודת הזמן לחירות · וכבר עברתי עשרים שנה · אשר עבדתי אל אמונה: בצום ובבכי ובמספד ובתחנונים · וסבלתי לכפרת עוני כמה יגונים · ואחשוב כי נפשי השפלה · תמצא מנוח לכף רגלה: ואיך אחליף אותה לנפש נשים בוגדות · יקושות בפח הזמן ולכודות: חייך לא אחליף נפשי באחרת · תהיה מלכה או גברת · משם נסענו והנה לקראתנו פלוני החזן · ומזויו מלאי יגונים מזן אל זן · כי בניו ברעב ובצמא ובעירום ובחוסר כל · והאיש נעים קול · ונשאלהו על אודותיו · ויאמר כי אבדו עשתונותיו: על חסרונו אשר גדל עד לשמים · ולבן נמס לבבו והיה מים · ויאמר לו השר ההיית מחליף מעמדך לפלוני השר · אשר הוא בעל חכמה ומוסר: ולו אשה נעימה וחשוקה · והון עתק

וצדקה

וצדקה : ובכין אספו כל מדות חמודות · ולהם בכל חכמה עשר ידות ״ ויאמר האיש
הייתי מחליף באהבה · כי הכרתי בהם כל מדה חשובה ״ ויאמר השר הייתה מחליף קולך
לקולי · ויאמר האיש לא הייתי מחליף קולי בכל אשר לו ״ כי קולו כקול המון · ובעת
יאמר שיר או פזמון ״ אז תשמע כמספד יאשיהו בן אמון · וכמספד הדרימון בן טברימון :
ואני בעת אומר קדושה רבה · או יוצר או קרובה · יבקעו כל מעינות תהום רבה ״ ובעת
אשר אתפלל ביום הכפורים · ואקרא המגלה בפורים : ואומר אין כמוך בשלש רגלים ·
או אקרא המזמור בספר תלים · יחרדו לקולי בני אלים : ובעת אשר אומר חזון ישעיה או
ואקרא בקינות ובדברים רעים שבירמיה ״ תראה כל לשון דואיה · וכל עין בוכיה :
ואם יתן לי פלוני בקולי את כל בית נכותו · לא אחליפנו ולא אמיר אותו ״ משם נסענו
ופגענו איש כסיל באולתו · ורוח אלהים רעה מבעיתו · ויאמר השר גם זה דבר בעתו
נדעה מה בפיו גם הוא · והאיש הולך וקרב והמנהג כמנהג יהוא : וישאלהו השר לדעת
אודותיו · ואם היה מחליף מעמדו לאיש מאנשי דורותיו ״ ויצחק הכסיל ויפול על פניו ·
ויהי השר ללעג ולקלס בעיניו ״ ויאמר לו השר מדוע שחקת · ויען הכסיל ויאמר מה מאד
נחשב לך לחכמה אלו שתקת ״ והיאך תשאלני אם הייתי מחליף מעמדי · הלא ידעת כי
כביר מצאה ידי : כי לי בית מדות ועליות מרווחים ושדות וכרמים ומערות ובריחים
וקרובים ואחים ״ ובנים שמנה · ואשה הגונה : והכסף אתן בביתי כאבנים · ולי מזהב
ואבן יקרה מטמונים וסוסים ופרדים · ואני משנה למלך וגדול ליהודים : יפחדו אלי
הארץ ממני ויראו · וכל אשר אתה רואה לי הוא : ואיך מאודות מעמדי שאלתם · מי יתן
ותהיו כמוני אתם : ויאמר השר ברוך שהשפילנו · לא לנו ה' לא לנו : ויצחק השר
מאודות הכסיל ומשגיונו · כי ראה כי הוא עשיר בעיניו : ועל דרך האמת לא היה לו
לחם יומים · ובביתו אין כל רק עוגת רצפים וצפחת מים : והיה מרתה לחסרון
שכלו · שאכחנו עמו ועבדיו והכל שלו : משם נסענו והנה לקראתנו בחורי חמד פחות
וסגנים · לבושי מכלול כלם ועלי תולעת אמונים : ויאמר אלי השר האנשים האלה ראשי
אלפי ישראל הם · נבחון שכלם ונדעה מה בפיהם ״ ויהי בבאם אלינו קדמנום לשלום ·
והנה ברכו אותנו בשם אל עליון · ויאמרו לנו מי הביא אתכם הלום ״ ויאמר השר דבר
לנו אליכם · היום הזה רצינו לבחון שכלכם : בחרו לכם היום איש בזמן · נכון לעבודת
האל הנאמן ״ הקורא בספרו · והחרד אל דברו : המתאמץ על עבודתו · ההוגה יומם
ולילה בדתו : המעניק רשים · הדבק בקדושים : המשמח אלהים ואנשים : האוהב
אלהיו בכל לבבו ובכל נפשו ובכל מאדו · אשר הייתם מחליפים מעמדכם אל מעמדו :
ויענו כלם יחדו ויאמרו הוא הר' יצחק · אשר לכל מכבר הסודות ישחק : ולו המעלות
הרמות · והחכמות הנעימות : והקדושה והחסידות · והנזר והעדות ״ הוא נזר הדור
ובני מחמדנו · אליו לבד בזמן נחליף את מעמדנו : ויאמר השר ביום קנותכם את
מעלותיו · ואת יקר תפארת גדולתיו : והודו ושבחו · קניתם עבודתו ומשאו וטרחו :
הידעתם כי חצות לילה יקום להודות · ולערוך שבחות ותודות ״ ויאמר בכל לילה תחנונים
ויזכר כאשר עשה זה כמה שנים : וישב בין תנור וכירי' ולא יאכל עד הצהרי' : ולא ישתה
יין רק להבדלה וקדוש · ואם יקרב לאשתו פעם בחדש יהיה דבר חדוש · ולא יטעום כלום
עד שיברך · ולא יאכל בשר ירך ״ ולא יביט לאשה · ולא יענה למחרפיו קשה ״ ולא ישבע
רק בחיי ראשי · ויתענה כל שני וחמשי : ועתה התחליפו מעמדכם למעמדו · ויענו כלם
יחדו ויאמרו יהיו לו לבדו ״ משם עברנו והנה איש מסכן חרש ברזל · כל היום וכל הלילה
עמל ואזל : לא יתן שינה לעיניו ולעפעפיו תנומה · אולי ימצא למפלת עניו תקומה :

עד

עד אשר נכנע גאוני בעמלו וטרחו ׃ ולא יתגנו הזמן הסב רוחו ׃ וישאלהו השר לדעת
מה טיבו ׃ ויאמר האיש כי רב עצבו ׃ ויאמר השר התחליף מעמדך לאיש בדרך ׃ ויאמר
בן לפלוני מארץ חדרך ׃ אשר לו הון ורכוש ואבן יקרה ׃ ואתמול נשא אשה נערה ׃ יפת
כלבנה וחכמה ברה ׃ ולא שגל כעימה והדורה ׃ לא יטרח ולא יעמול ׃ תתיצב אשתו
בימין והשגל בשמאל ׃ ולאוביה כסף וזהב לא יחמול ׃ תראה הכסף בביתו כאבנים ׃
וקרשות שן והבנים ומרקחות וזכים ׃ והשקית בכלי זהב וכלים מכלים שונים ׃ ויין מלכות
רב ׃ ואין איש המזרח עד מערב ׃ לעשירות מעלת עשרו יקרב ׃ ויאמר השר הויית
מחליף מלאכתך בכל אשר לו ׃ וישבע האיש ויאמר לא ׃ כי האיש אשר זכרתי איננו
בעל מלאכה ׃ אשר שם בזה ה' את הברכה ׃ אמנם מלאכתי היא עשרי ובה אתהלל ׃ לא
ימלאכה ממני שלל ׃ ובכל עוד אשר לא אתרפה במלאכתי ׃ אמצא כסף שברי בפי אמתחתי ׃
וההון אשר האנשים יצברוהו ׃ כחלום יעוף ולא ימצאוהו ׃ מעט נסענו והנה איש מתאבל
על מת ׃ ונשאלהו לדעת ספורו ועל שאלת ׃ ויאמר האיש היה כאבי נצח ומכתי אנושה ׃ כי
כי קברתי אבי ואמי היום שלשה ׃ ויאמר השר התחליף מעמדך הנכאב ׃ לאיש יהיה לו אם
ואב ׃ ויאמר האיש חי אני כי מכל האנשים אשר אראם ׃ לא אחליף מעמדי לאיש יהיה אב
ואם ׃ כי הבן ההוא יהיה הגדול בדורו ׃ ברוב בניו וכבוד עשרו ׃ וכצדקתו וכיושרו ׃ לא
תכל לגמול אבותיו כמעלליו ׃ כל תגמוליהם עליו ׃ כי הם סבלו ממנו תמהות ותלאות
שבועות ונוראות ׃ אשר לא יוכל איש לדבר ולא תשבע עין לראות ׃ ואם באנו לספר
אשר ממני סבלו ׃ יכלה הזמן והם לא יכלו ׃ ואני בידעי כי אבותי היו סבת חיי רוחי ׃ לא
סרתי מעבוד אותם בכל כחי ׃ והיה נקל בעיני טרחי ׃ ועם כל זה הייתי רוב הימים ׃
עומד משמים ׃ ואומרה אל לבי והנה אם הזקן יבואם ׃ ולשנים אשר אין להם בהם חפץ
יביאם ׃ ועל שכמי אשאם ׃ וכדבר בוז וקלון אראם ׃ אדאבם עין תלעג לאב ותבוז לקחת
אם ׃ וכאשר אספם האלהים עם חסידיו ׃ לרעות בגן עדנו כפריו ונרדיו ׃ עם כל פרי
מגדיו ׃ נתתי שבח ליוצרי שחזקני על אהבתם ויראתם ׃ ואמצני בכל עוד בחיים היותם
על עבודתם ׃ ולא התרשלתי בכל אשר ראיתי להם הצורך ׃ ברוחב ובאורך ׃ והנני מתנחם
אחריהם ׃ ולא אקנא לאנשים יזקינו אבותיהם ׃ מעט נסענו והנה איש עור בפתח ביתו
יושב ודומם ׃ ונכנגד אור שמש מתחמם ׃ ויאמר השר נשאל זה העור לדעת אודותיו ׃ ואיך
הוא עם הזמן וקורותיו ׃ מיום חשכו רואותיו ׃ ואם הוא במעמדו באחר ׃ או אם היה ממיר
מעמדו באחר ׃ ויגש אליו השר ויאמר שלום לך העור ׃ ויען ויאמר וגם לך שלום המוכה
בסנויר ׃ ויצחק השר על דבריו ויאמר האמנם לא אוכל ככדך ׃ ועתה אמור נא בחסדך ׃
אם היית מחליף למעמד איש אחר מעמדך ׃ ויען האיש ויאמר חי נפשך השר לא אמיר
בקלון את כבודי ׃ לא אחפוץ מעמד אחר רק מעמדי ׃ כי בהיות אור עיני אתי ׃ והכסף
בפי אמתחתי ׃ היתה התאוה סחורתי ׃ והשחרות אומנתי ׃ והיה העין רואה והלב חומד
׃ ולמלאת תאותיו אחריהם עומד ׃ ונגרע מפניו השכל ויאמר השמד ׃ ולהפיק רצון יצרי
לא התעצלתי ׃ וכל אשר שאלו עיני מהם לא אצלתי ׃ רדפתי הצביות בחדרי חדרים ׃
כאשר ירדוף הקורא בהרים ועשיתי לי מהם עדרים ׃ לא היתה עפרה אשר מחמאות פי
לא כסתה ׃ ומאויי עיני לא נוכחה ׃ המירותי הקיים בכלה והיש באין ׃ ראיתי הטוב
והעלמתי עין ׃ הייתי מתרפה בעבודת יוצרי וגבור לשתות יין ׃ ועתה העמור כאשר
העמור ׃ לא אראה ולא אחמוד ׃ הולכות הצביות הנה והנה ׃ ומאז עיני לא זכו כי
אפילות הנה ׃ אתן למכה לחי ובחרפה אשבע ונשכח כל הטובע ׃ ואנצלה מטיט החשק
ולא אטבע ׃ ואדם בדורי לא אונה ולא אקנא ׃ וכמה שלא

וכמה שלא אראה ולא אדע · לא אהיה נתבע : בטלה תשוקתי מן התאות הדמיוניות ·
וכופר בריתי את העלמות והצביות ״ פשטתי מעילי העזות והגאוה · ולבשתי שית הבושת
והענוה : לא אחוש אם יכבדו מחול ימים יגוני · ורבו מארבה עצבוני · בידעי כי אקל
בהם מעוני : ואם חשכו הרואות בארובות · ואורו עיני המחשבות · ושקטו הזמות
והעגבות · ונחו התאות המתפרצות ״ לא ידעתי פריום לפיד יום ומנוחה והשקט ממלחמת
היצר בלתי היום : והנני מתנחם במה שגזר עלי יוצרי · כי מכתי היתה צרי ליצרי : ועד
היות עיני כהים · לא ידעתי כי הוא האלהים : משם נסענו והנה עור אחר · ויאמר השר
גם את פני זה נשחר · לדעת אם יחליף מעמדו לאחר : וישאלהו השר ויאמר איך אתה עם
הזמן ויאמר בטוב שבח לאל הנאמן : ויאמר השר השביעך בנפש אבותיך · להודיעני
אם תחליף מעמדך לזולתך · ויאמר האיש בחיי יש לי מן הטוב אשר לא ראו אבותיך · ולא
אחליף מעמדי בכל בית מלכותך ״ כי בטרם אשר שופטי הארץ עורוני · מקרי הזמן
מנעורי רבת צררוני : הייתי ברעב ובצמא ובעירום ובחוסר כל · לא היה לי בגד ללבוש
ולחם לאכול ״ ויהי היום בהיות הרעב עלי חזק · יצאתי יבוא וסוב כמראה הבזק · להזיק
או להיות ניזק : כי בחרתי מות מחיי · להיות נפרד מכל מאויי : ונשאני הזמן בבית
אחד מבני הנדיבים · וגנבתי משם שלשה זהובים · ושני גדיי עזים טובים : ומבית אחר
גנבתי תכלת וארגמן ותולעת שני · ולרוע מזלי ״ ראני איש מלשני והגיד עלי אל השופטים
· ולקחוני ודברו אתי משפטים · ועשו בעיני שפוטים ״ והיה דבר נאה ומתקבל · כי אנכי
בראותי משחית לחבל · ותהלה לאל תחת הייתי לשנים בוכה ומתאבל · ועיני הרעב
והצמא יום יום סובל · ובוכה וסופד וקורא על נהרות בבל ״ שבתי ללמוד שירים ושירות
· לשמח לב הנערים והנערות · ולשחק לפני הגבירות והשרות : אשא אי את פניהם משאת ·
כאשר יוכלון הנערים שאת : לא יחסר לחם חקי · ותמיד אמצא צרור כספי בשקי : ואתן
שבח לאל עלי גמר · כי תחת הייתי בוכה הנני היום מזמר · ובני האחד קוצר והשני
מעמר : ותחת הייתי רעב וצמא · אלין שבע ושמח : לא ארגיש אם יביטו האנשים
לאשתי · ואם ילעגו האנשים הרואים לבשתי : לא אקנא לבעל אשה יפה · כי כלם
שוות בעיני החסידה והאנפה · והגבירה והשפחה חרופה : תהלה ליוצרי אשר המציא
למחלת עיני צרי : כי שלמו ימי אבלי · ולבי שמח במה שקרה לי · וזה היה חלקי מכל
עמלי : ויהי אחרי כן ויאמר אלי השר התרצה עוד לבחון את דברי · ולהביא במצרף
השכל מאמרי : ואען ואומר לא אשאל עוד ולא אנסה · כי ראיתי בעיני המעשה : ולולא
ראיתים ובחנתים · לעולם לא האמנתים : אמנם מי יוכל להכחיש ולהעלים ולכסות ·
הדבר הברור באותות ובמופתים ובמסות · ברוך רופא לכל בשר ומפליא לעשות :

נשלמה המחברת החמשה עשר תהלה לאל חי

המחברת הששה עשר

אמר המחבר כאשר ארכו לי עם השר הימים · לבלות ימינו
בטוב ושנותינו בנעימים : היו לנו ימי צהלת
ושמחה ונסו יגון ואנחה : הייננו השר ואני רוכבים
בחדים · ולנו שני פרדים : היו לעינים תאוה · ותהי חברתנו חברה נעימה ונאוה :
ויהי היום בבאתנו שער עלי קרת · ועלינו בגדי חופש לכבוד ולתפארת · ונתנו היגענים
כתף

כתף סודרת · והנה גבירה אחת לפנינו עוברת · והיה לעמודי היופי גולה וכותרת :
אספה כל ההדורים · ויתן הרואים אותה מאשרים : ביופי ובחכמה ובכשרון · ויאמר
אלי השר מה ראית בחבצלת השרון · ואען ואומר לא ראיתי על כל הגבירות יתרון · ויאמר
השר האם הכרת בה השרון · ואומר לא הכרתי ולא אכיר · רק עיניה מדמי החושקים
תשכיר · ויאמר השמת לבך אל היופי · כי היא לא תלך בקומה זקופה : לא ידעתי אם
זה הדבר בה מום · אמנם שאר הדורים לא עמום · ואען ואומר אדוני לא זה
הדרך ולא זה העיר כי אין ביופי הגבירה עדר שעיר · אמנם היא כל אמתה לא תעיר ·
בידעה כי שלם ישלם המבעיר : ולו היה בה פתיות · עד אשר תלך כשאר הגבירות
קוממיות · יחרדו לקראתה בני אלים · ויהיו כמיה בארץ הנפילים · ואם אל ארץ
תביט תקין ישכי אדמת עפר · ויבולע המות לנצח ובוש וחפר : ולכן הולכת הגבירה
כאשר הולכת · בידעה כי באורה על כל אור מולכת : ואשא משלי ואומר

לו קו־ מביות הו־ לכה היעלה עד כי מאוריה בני אל יחזו :
לקראת כבודה כו־ כבי אל רגזו תמשוך בחכה כל גדודי מעלה :
או אם שחוח הו־ לכה על מעל־ ־חה שו־ כני עפר למולה נחפזו :
יחיו נבלתי ומתים עלזו עד בין עצומים יח־ לקו עוד נחלה :

על כן יפיפיה בחכמה בחרה
לכת עלי דרך אשר היא הולכה כי היא בפלך הַ־ תבונה תומכה :
לא מ־ פני מום בה ומעלה חסרה :
כי היא במו יופי כלולה דורכה על בָּ־ במתי החן ועל כן מולכה :

ויאמר השר הראית רקה כפלח הרמונים · וקומת התמר ועיני היונים · וענבל האזנים :
ושושן השפתים וכרת השינים · חי אני כי לולא ראיתי כונה ידרק בשחק כתונים ·
אים על דגלו באותות אונים : ואשר אתם עיני בשחק ראיתם · הייתי גוזר אומר כי הגבירה
גנבתם · לא ידעתי אם עיניה יעלו בספירת השמים · ולכן נאום בשחק בין הערבים :
וכאור הבקר ירכבו ענניה · והאירו אל עבר פניה : אן אם ידמו עיניה ליפים והדרים :
לכוכבי השמים וכסיליהם עת יהלו אורם :

מי הֶ־ אמן עפרה אשר עיניך הם יַ־ עלו בשַ־ ערה שמים :
כי אֶ־ חזה שחק כבין ערבים ואֶ־ חזה יומם באור פניך :
חיי תלויים בַ־ עגיל אזניך כי אֶ־ חזה בו מַ־ עשה מצרים :
עוד אֶ־ חזה בך תַ־ אות עינים על כו־ כבי שחרך ברד שניך :

אשאל צבית חן ואם עיניך
הם כו־ כבי שחק לקחתם בשבי יומם ולילה יַ־ עלו בשחק
אז הם דמות כוכב ואור פניך :
דמיון גלילי רום אשר כל הצבי־ יות לך כמו מר מ־ דלי וכשחק :

ויאמר

ויאמר אלי עוד השר בחיי הנערה והאיום, אנכי לא ראיתי היעלה בלתי היום: והנני אוהב אותה אהבה עזה, ובחרתי לשכון בחיים ובמות עם העליזה: כי ידעתי כי לרוב הדוריה הגבוהים, לא תשכון במותה רק בעדן גן אלהים: כי מי יאיר העדן כי אם יופי עיניה, ומי יחדש שם השמש כי אם אור פניה: ומה יעשו הנפשות הקדושות אם לא יראו שם זהר יפעתה, ומי יספר בעד החושקים כי אם דמעתה: אך יהיה תחנות, הלבבות הנדיבות: כי אם על הריה ועל גבעתה, והנה חשקה בעיני כל כך חביב, עד אשר אם יהיה לה חומת אש סביב: בחרתי לשכון עמה עולמית, ולהיות לה לריע ולעמית: כי היא ביופיה תשים התופת עדן, ותשיב חרב השטנים בתוך הנדן, וירע הדור הנאמן, כי הפסדתי טעות רבות בזמן: לחשוב איזה טוב לבני האדם, מן העולם הזה בהפרדם, אם להיות בתופת עם הגבירות המהוללות, או להיות בעדן עם הזקנות האומללות: כי חברתם עננון, כאוכל נבלה לתאבון. כימי בצורת או בשני רעבון, וחברת היעלות נעימות, וחסרונם שלמות: וכמעט שאקוץ בעדן לרוע חברה, וארצה בתופת להיות שם עם כל גבירה נעימה והדרה:

וישא משלו ויאמר

נַפְשִׁי בְּקִרְבִּי תַ־ חֲשׁוֹב מַחֲשֶׁבֶת לָקוּץ בְּעֵדֶן גַּן וְלִרְצוֹת תּוֹפֶת ׃
כִּי אִם־ צְאָה שָׁם צוּף דְּבַשׁ עִם נוֹפֶת שָׁם כָּל צְבִיַּת חֵן וְקוֹל עוֹגֶבֶת ׃
מַה לִּי בְּעֵדֶן גַּן וְאֵין אוֹהֶבֶת שָׁם רַק שְׁחוֹרוֹת מִ־ שְׁחוֹר אוֹ זֶפֶת ׃
שָׁמָּה זְקֵנוֹת בַּ־ עֲלוֹת יַלֶּפֶת נַפְשִׁי בְּחֶבְרָתָם תְּהִי נֶעֱצֶבֶת ׃

מַה לִּי וְלָךְ עֵדֶן וְאַתְּ אֲסֵפַת
כָּל בַּ־ עֲלוֹת מוּמִים וְכָל אִישׁ בּוֹשֶׁת עַל כֵּן חֲשַׁבְתִּיךְ בְּעֵינַי אָוֶן ׃
תּוֹפֶת בְּעֵינַי חֵן וְהוֹד יְסַפַּת ׃
בָּךְ כָּל צְבִיָּה תַ־ יְקַר לוֹבֶשֶׁת וַתֶּ־ אֱסוֹף כָּל מַ־ חֲמַדֵּי עָיִן ׃

ויהי ככלות השר שירתו, התאנף לבבי על אמרתו: ואומר אל השר אדוני, אל יאמר כן כזר ונכרי: כי גבול השכל עברת, כאשר מחסום על פיך לא שמרת: כי לו היו בגופם וכיופים בתופת היעלות, והיו בכיעור צורתם בעדן הזקנות הדלות: אז בחרנו עימך מן העדן אל התופת למבוא שם עם היעלות הנוף והנופת: אמנם החכמים גזרו האומר, בעדן הוא שכר הנפשות הנפרדות מחומר: ובתופת הוא עונש הנפשות האובדות, אשר בפח הזמן לכודות: תולעתם לא תמות ואשם לא תכבה, ולכן הנה נתחכמה לו פן ירבה: אין שם יופי וכעור רק בושת וכעס, ואש תבער יער, וחימה וסער: אל הנפשות החוטאות, אשר לא ראו ולא שמעו דברי הנביאים והנביאות, והיה לב לדעת ועינים לראות: ושם תענוג נכחי לעולם ולעולמי עולמים. כי חן וכבוד יתן יי' וחסד ורחמים, ולא ימנע טוב להולכים בתמים: ויאמר השר ידעתי כי צדקת בדבר הנפשות, ועתה נשוב לדבר מן המורגשות, מן היעלות אשר על לוח לבי

חרושות

ארוסות : וכדבר האודות הועלה , ועתה התכיר היפה המהוללה , חמדת כל חמדה וסגולת כל סגולה , אשר חרדו הלבבות למולה , ואען ואומר הכרתי אותה ואבותיה וארץ מגוריה , ושמעתי אותה בבחרותיה , סופדת אובדן ימי נעוריה : כי היו לה שלש אחיות ממנה גדולות , כשואות על כתף התהלות , ראויות לראשי הקהלות : ולאן אין כל רק הבורות היפות , והזרועות החשופות , והעינים הלבבות שואפות , והשפתים מן השושנים קטופות , מור עובר נוטפות , כי הכסף והזהב הלכו לחרפות , ויום אחד יצאתי משכונה לשכונה , ועברתי בשוק אצל פנה : ודרך ביתה אצעד , ואז ראיתי הנביה אשר לבב האנוש תסעד , והיא יושבת ודוממת , מחרשת ומזממת : והכנור בידה , תנגן בו להחליש אידה ופידה , ואשאל אותה לדעת סודה , ומדוע עיניה בוכיה , והיא יושבת בדד הומיה , תאניה ואניה , ותאמר ברוך אתה ליי' , מדוע לא ירעו פני , ולא יזלו דמעי עיני : ואנחנו ארבע אחיות שכורות מכוס מרירות , כהיה על עדרי חברותנו כעוטיות : ואנכי האחרונה והקטנה , היום בת שמנה עשרה שנה , ומתי יגיע תורי להנשא באחרונה : ואני חומה ושדי כמגדלות , ומשאת החשק אחלה לעלות א ואם אמות בהיותי בתולה , תהיה אזכרתי כפולה : כי שמעתי אומרים בעלי החכמות הרמות , כי האשה אשר תהיה בתולה ותמות , אין לה חלק בעולם הנשמות : ותכונן על יתר מיני שיריה , ותקונן על אבדן ימי נעוריה : ותשא את קולה ותאמר

שָׁדַי נְכוֹנִים שַׁ־ עֲדִי צֶמַח וָאֶ־ שְׁבָה עֵירֹם וְעֶרְיָה בוֹשֶׁת
דּוֹדִים לְעֵינַי יֵ־ רָאוּ מְגֻשֶּׁת וָאֶ־ שְׁבָה בָּרֹאשׁ בְּבֵית מַרְזֵחַ ׃
אֵיךְ יִ־ הְיֶה עוֹד הַ־ לֵּבָב שָׂמֵחַ אִם אֵין זְהַב אוֹפִיר וּפָז וּנְחוֹשֶׁת ׃
אֵיךְ אֶם־ צְאָה בַּעַל אֲנִי שְׁלֹשֶׁת אָחוֹת גְּדוֹלוֹת לִי וְלֵב גּוֹנֵחַ ׃

מָה אֹנִ־ מְרָה דּוֹדַי עֲצָמַי חָרוּ
אָן עִם זְמָן בּוֹגֵד בְּרִיתִי אֶכְרְתָה עָפוּ שְׁנוֹתַי פָּ־ שְׂטוּ כַּיֶּלֶק ׃
גַּם יָ־ שְׁבוּ שָׂרִים וּבִי נִדְבָּרוּ ׃
אִשָּׁה אֲשֶׁר תָּמוּת בְּתוּלָה נִכְרְתָה אֵין לָהּ בְּעוֹלַם הַ־ נְּשָׁמוֹת חֵלֶק ׃

ויאמר השר מה מאד הטיבה לדבר זאת האשה , ועתה אמור נא האמת התכיר את אישה ואען ואומר אכיר והוא בין האנשים נחנה ובאשה , ויאמרו האנשים בעדו שהוא ברות שפכה ולא יגש אל אשה , ויאמר השר ואיך היא מתנהגת בעניניו , ואען ואו' מקללת אותו בפניו : ואומרת נגד בני עמו , מתי ימות ואבד שמו : ולו שמעת השיר אשר חברה עליו , תתמה לתוקף מליו : שמעתיו הרי פנים ועדין אזכרנו , והנני בעניניו לך אספרנו ׃

זֶה לִי שְׁנָתַיִם אֲשֶׁר נָשָׂאתִי בַּעַל וְעוֹדֶנּוּ חַי וְאֵין לִי נוֹעַם ׃
יָמוּת בְּחֵץ בָּרָק וּבְקוֹל רַעַם אָז בֵּין בְּנוֹת הַחֵן אֱהִי שָׂרָתִי ׃
הַמַּ־ וֶתָה יוֹם יוֹם אֲנִי קָרָאתִי כִּי נִכְ־ סְפָה נַפְשִׁי לְשַׁנּוֹת טַעַם ׃
לֹא אֵ־ דְעָה מַה אַ־ חֲרִית הַזַּעַם יֵאוֹר וְיֹאבַד יוֹם בְּבֵיתוֹ בָּאתִי ׃

אראה שכנה בין שלשים חדש

שלש בעלים על אשר קברה כל ה־ שכנות אז מרות אשריה

הא ח־ ללח אלים וישרי קודש

הא כ־ לביה בין אריות גרה ובתוך כפירים ר־ בתה גוריה

ויתמה השר על צחות לשונה · ויברך אותה בשם ה׳ ראשונה ·· ויאמר חייך הגידי התעודה ·· כאשר הייתי ראה היפה והודה · ואם היא בעלת שירים כאשר תאמר בעדה : ואען ואומר אני אנהגך אביאך אל בית הסדורים · ואתה תשאל אודותיה ותחקור סודה : ויאמר אלי השר כאשר אמרתי תאמור · מהרה חושה אל תעמוד : ואל בית הגבירה תביאני · והשכים הבעיתים תראני ·· ונשמע שיריה היפים · ומתוקים מדבש ונופת צופים : אז קמנו קל חיש שניבו והלכנו אל בית הגבירה · ומצאנו והיא לבדה בחדרה : ולבה כלב אשה מבירה · וכראותנו אותה נמחה לבבנו נאום : ונגרשה נפשנו לתאום · ונאמר שלום עליך אשירת התקיה ·· והיפה הטיבה במוסר ובענוה · ועליכם תבא ברכת טוב הברת הנאוה : אמנם בעצמי אין שלום רק הוה על הוה · כי נתנני הזמן לפני האנשים לראוה ·· ויאמר השר מה תשתוחחי אחותי ומה תהמי · אמרי נא בחסדך אל מי תלונתך ובמה תתנחמי : אל תיראי כי לא תבושי ואל תכלמי · ותאמר בבכים תלונתי על אבי ואמי · אשר נגלו טוב הזמן תעמי : כאשר לאיש הזה השיאוני · אשר ביפיותיו במתוני : ואם שנאוני מדוע בידם לא המיתוני · מה מצאו אבותי כי עול אשר באיבה הדפוני · ותהשתפח בנחלת ה׳ דחפוני ·· ועודה מדברת · ואודותיה מספרת · בבקעו עבני דמעותיה כים נכרת ·· ותבך בקול מר · ותשא את קולה ותאמר ··

מליצי אנ־ הבי רעי לאלי ד־ לפה עיני ׃

זמן הרע עשקוני עזבני שגתני ׃

אשר תויא בראני ולשבת יצרני ׃

ביד איש י־ ענה רוח וקורחת נתנני ׃

ימינו שם בצלחת ובשמאלו ארסני ׃

מדוכא נ־ חדל אישים בחבלי בוז אסרני ׃

ולו מתי כאחת ה־ נבלות יום נשאני ׃

נשאני הרי כמה ועדן לא ידעני ׃

כלמה פ־ סחה פני ואנחתי שברתני ׃

ותרב כ־ עסו עמי ובשחל יצודני ׃

השימני וחלאני ובסערה ישופני ׃

אכלני הממני כאריה בן טרפני ׃

ונפשי ש־ כנה דומה ימי עוני אחזוני ׃

קרובי ח־ דלו מני מיודעי שכחוני ׃

נמ

ומי יתן וגועתי ועין לא תשורני ׃
אהה עלי תלונותי בצרתי קראהני ׃
אשר יום ש־ אלוג דודים להתעדן בגן עדני ׃
מאסתימו תבעתימו לשיתם שו מרי צאני ׃
הרגתימו באמרי פי צרפתימו בכור עוני ׃
וגם דמם הלא נדרש ידי עמל יבזאוני ׃
זמני פ־ עלי שלם גמול ידי גמלני ׃
ביד אבין פרות שפכה ועץ יבש הביאני ׃
לכדני במלכודתו באש פרוד שרפני ׃
אני טרם נשאתיהו יגונותי יצאוני ׃
חשבתיהו בצרתי הלא סתרי ומגני ׃
ואמרתי הלא עתה ידידי י־ אהבני ׃
והוא לא כן ידמה כי עצתו ר־ חקה מני ׃
שחקים ו־ ארצות עם מתי חלד שמעוני ׃
והואילו ושפטו נא ונקח לא תנקוני ׃
ואם כי תם־ צאו חטא ו־ עון אשמה המיתוני ׃
לך אב אז־ עקה חמס ואמי כי ילדתני ׃
ואם חכמה ותושיה ובינה נ־ דחה מני ׃
ומה פשעי ורשעי כי בנכריה חשבתוני ׃
ליופי או לחן אל מי תרמוני ותשוני ׃
הלא מאז יפת החן משוש ארץ קראוני ׃
ומטרה לחץ מעוך וכתות איך נתנוני ׃
ומיום זה לעיניכם אנערה אני חצני ׃
לחשק אם לבכי יש לזאת אל ת־ אשימוני ׃
ביען כי מתי חשק אשר מאז ידעוני ׃
חשקוני רדפוני במשעול צר לחצוני ׃
למלאת מ־ איוהם אשר המה יחוני ׃
סעיפותי ישיבוני וכליותי יעצוני ׃
והם עלי ועל כל פ־ עלי ידי יצווני ׃
ואז אעדה עדי זהב ורקמה נ־ עדי שני ׃
ודודים י־ שבו תחת תאנתי וגם גפני ׃
אני את או־ הבי אהב אשר מאז אהבוני ׃
ואל נא ית־ מהו דודים לאמרי פי והגיוני ׃
ביען כי יגונותי ואנחותי האיצוני ׃
ואף כי ב־ כדו למאד תלונותי ועלבוני ׃

אני

אֲנִי אוֹחִיל וְאֶתְמַהְמַהּ	רְאוֹת אוּלַי	יְמַשְּׁשֵׁנִי ׃
וְזֶה אִם יָ־ עֲשֶׂה אַז יַד	רְשָׁעִים אַל	תְּנִידֵנִי ׃
וְאֶשְׂמַח בּוֹ וְכָל עַיִן	תְּשׁוּרֵנִי	תְּעַדְּנִי ׃

ויהי ככלות הגבירה, לספר צרת נפשה בשירה האדירה: נבוכו רעיונינו ופלגי מים ירדו עינינו, והיא גם היא בכתה על נעוריה: ויאמר השר אל הגבירה הנני נשבע בחי נפשך, כי זה הבכי היה ראוי לעשות על מות אישך, ואנשים החושקים עטרת תפארת בראשך: ואנו לא כאנו צריך לבכות, רק היו עשתונותינו לעלוז בשיריך הנכות, וללקוט משניני אמריך אמרות טהורות, ולעטר מהם לראשנו עטרות: ועתה הואילי הנביא הנעימה, ותשירי מלבך כעס וחימה, ותני לבך לחבר שירה איומה, תהי אלינו לנחמה: ותאמר הגבירה חייכם וחי הנורא והאיום, לא אוכל לחבר שירים היום: כי לבי יחם כתנור, ומעי ולשוני כנגד נהרי דינור: שמעתם את קינתי ונכה לבבכם עלי בקראי את קנאתי: ואני לא שמעתי עדין מפיכם שיר, ואם אשמענו אומר ברוך יי ואעשיר: ויהי כשמוע השר ויאמר אלי אשביעך ברוכב ערבות, לחבר שיר יעורר הלבבות, ויחדש האהבות: כדי שלב הגבירה מחשק לא יתיאש, כי קול שירך חובב לאהבת אש: ואקום במצות השר ועוררתי רעיוני, ושנסתי מתני, לרגל המלאכה אשר לפני: ואשים פני לשבח הגבירה, ולהעביר מלבה עברה וזעם וצרה:

ואשא משלי ואומר

אֵיכָה חוֹשֵׁק	יִהְיֶה מוֹרֵד	אוֹרֵד רָכִיל	אֶל כָּל מוֹרֵד ׃
אֵיךְ יָבֹא בֹּל־	בַב אִישׁ מוֹרֵד	כִּי חִכֵּךְ כֹּל־	בַב אִישׁ מוֹרֵד ׃
אֵיךְ יִצְמָא חוֹ־	שֵׁק יוֹם מוֹרֵד	יַזִּיל עַל לַ־	בָּתוֹ מוֹרֵד ׃
אֵיךְ יֹאמַר אִישׁ	לִהְיוֹת מוֹרֵד	כִּי כָל מוֹר יָ־	שְׁכִיל אֶת מוֹרֵד ׃

ותשחק הגבירה כשמעה השירה, ותאמר בחי האיום והנורא, לא נופל אתה ממני ממעלת השירים והזמירה, כי לך ידות במלאכת השיר עשרה: ולבי להשיב אל שירך יפחד וירא, אמנם מהשיב אל נועם שירך איך אתחבא, והנה ראש המשוררים דבר מי לא ינבא:

ותשא משלה ותאמר

קוֹל רַעַם	שִׁירְךָ בַּגַּלְגַּל	שָׁמַעְתִּי דוֹד	וָאֶחָבֵא ׃
כִּי אֵין בְּמִכְ־	תַּת הַשִּׁיר חֶ־	רֶשׁ לַחְשׂוֹף מַ־	יִם מִגֶּבֶא ׃
אָמְנָם עֵת רוּ־	חַךְ הַטּוֹבָה	נוֹשֶׁבֶת מִי	לֹא יִנָּבֵא ׃

ויהי ככלותה את השירה, ויאמר השר אל הגבירה: אחשוב כי אם תתחנני לאל על צרתך, תקוה לאחריתך: כי ידעתי כי אשר קבע האורים בפניך, ונתן נוגה וברק

וצדק שני עיניך · וחשקת לבות החושקים מכחל עדניך · ורוח נפש הדודים מריח שמניך : ונשאך על כל כבודה · וחלק לך יופי לא במדה · ועל כל גבירה נשאך · ויעתר אליך מרפאך ״ ועתה תשא בעדך רנות ותפלות · כי קרובה ישועתך לבא וצדקתך להגלות : ותאמר הגבירה חי נפשך החשובה · ורוחך הנדיבה · זה אשעם באהבה :

ותשא את קולה ותאמר

נוֹרָא תְהִלּוֹת בָּ־ עֲלֶה אַל תֶּחֱרַשׁ   בָּאתִי עֲדֵי מַשְׁבֵּר וְכֹחַ אַיִן ׃
חוּשָׁה לְעֶזְרָה אֶל עֲנִיָּה סֹעֲרָה   לָךְ שׁוֹ־ טְחָה כַּפָּהּ וְתִשָּׂא עַיִן ׃
רַבַּת שְׂבֵעָה בוּז וְלַעַג אַף שִׁכּוֹ־   רַת בּוֹס חֲמָתְךָ וְלֹא מִיַּיִן

ויהי אחרי כן ותאמר הגבירה איעצה עליכם · עיני שובו לאהליכם : פן יראה אתכם איש מלשני · ועל שפת לשון ודבת עם יעלוני · ותזיקוני תחת רצונכם להועילני : ויאמר השר כדברך כן נעשה · והאל הנאמן אשר לכל ראש מתנשא · אשר הוא מעוז לדל ולאביון מחסה ״ יתנך הנביא לשם ולתהלה · ולך יקרא חפצי בה ולארצך בעולה : ויפדך מיד אויבך אשר חשקך נעל · כי חפץ יי׳ בך וארצך תבעל : ותאמר הגבירה לכו לשלום אל מקומכם · כי מאן יי׳ לתתי להלוך עמכם ״

כשלמה המחברת הששה עשר   תהלה לאל חי

המחברת השבעה עשר

אמר המחבר

כאשר שבתי עם השר מבית הגבירה ההדור׳ · אשר לא יותן סגור תחתיה ולא ישקל כסף מחירה · היה לבב השר כמו תנור בוערה : כלהב מחשקה ובוער · וזעקת שבר יעוער · וכמוץ מגורן יסוער · ובכל מחמדי הזמן נגער : ויהי היום ויאמר אלי אשביעך בברית האהבה אשר בינינו · ללכת אל בית הגבירה שכינו : כי מחשקת כלהבתי · ואהבה עזה אותה אהבתי ״ ושיריה מצאו חן בעיני · ושמתי בלבי לשנס מתני ולעורר רעיוני · לרגל המלאכה אשר לפני · ולחבר שירים על אהבתה אולי תשא פני : וגם אתה הכון והכן לך שירים צרופים בעליל היופי · ומזוקקים שבעתים מאין דופי · שיהיו שקולים במאזנים · נחמדי׳ להשכיל ותאוה הם לעינים · יבקעו לב הגבירה לשנים : ונגלה אליה מצפון לבנו · ואם החשק הטמון בתוכינו · אולי תקל מעצבנו ״ ואז אמרתי אל השר שים לדרך פעמיך · והט שמיך והוצא פניניך ולשמיך וגנזי ברומיך מבין אסמיך · ואחריך לבבי בעמיך : ועל הרי הצביה תרים נסיך · כעמי כעמך כסוסי כסוסיך : אז קמנו והלכנו אל בית הצביה היפה · פוריה וענפה · לארות יערת דבשה ונופה · ונמצאיה בעד החלון נשקפה ״ תחפיר השמש בצאתו · ותאן השמש להראות בפניה יפעתו : ובעלה חרפת אדם ובזוי עם היה נצב על אם הדרך כאיש נפעם ״ ועמה דברי ריבות מדבר · אבל וחפוי ראש כאיש אבין מקבר · ואומר אל השר ארור האיש אשר זה החבור חבר · זה הוא בעל היפה פתע ושבר · ועתה חיילים נגבר · ודלתות נחושה נשבר ״

ונערים

ונערים כערים ונעשה עצמנו כמתנכרים וכאלו לא נכירהו כהיה מאורות הגבירה בפניו מדברים ונחשבהו לחושק ולאיש אשת אחרים גוזל ועושק : וכאשרהו אשר יחשוק גבירה כזאת וכדבר לפניו דברי חשק כחרוזות ונעשה אל הגבירה רמיזות לראות אם הוא כוסה קלון או אם יענה עזות : ויאמר השר עת לכסות טוב הדבר אשר דברת לעשות : ויהי כאשר קרבנו אליהם ויאמר השר שלום לשר החושקים ושלום לשושנת העמקים ותשחק הגבירה ותאמר ועליכם שלום החושקים החשוקים אשר כלב היעלות חקוקים : ויען בעל האשה הנרצחה אחרי אשר התאנח מלבו אנחה : ויאמר ראיתי היום כי חשבתוני לחושק ולאשת אחרים גוזל ועושק : אינני כאשר חשבתוני וזה לי האות כי לא הכרתוני : ויאמר השר אל תחרד הדוד ואל תשום ידענוך לחושק מתמול שלשום : ואין לתמוה אם חשקת במלאכת השמים כי גם אנחנו חשקנוה לא יום אחד ולא יומים ולולי התמהמהנו כי עתה שבנו זה פעמים ועתה הנה אנחנו פה שלשה חושקים בכנף היעלה מחזיקים : כזאת נבחן אם בעיני הצביה נמצא חן יחבר כל אחד ממנו על חשק הגבירה שיר נחמד אשר כל הבא אליו ועמד : והיה האיש אשר יהיה שירו כליל ביפיו ובהדרו : נניח לו הגבירה כי לו משפט הבכורה : ואני אשים פני בראשונה להלל יפעתה אולי ייטב בעיניה ואשכון על הריה ועל גבעתה :

נשא משלו ויאמר

לא חֶ־	אֱמֻנָתִי אן־	מְרִים לִי אֶמֶשׁ	יֵשׁ יָ־	עֲלֵה תִלְעַג	עֲלֵי יָרֵחַ ׃
עַד אֶ־	חֱזֶה הָאוֹ־	מְרָה לַשֶּׁמֶשׁ	עֵת יָ־	עֲלֵה מִזְרָח	עֲלֵה קֹרַח ׃

רוה כהשלימו השירה ויאמר הנה הללתי הגבירה ההדורה : ועתה יאמר כל אחד מכם שירו ונראה למי תפארת השיר והדרו : ואען ואומר אף אני אם בשיר נרצה הגבירה קרובברקי אענה אף אני חלקי : כי לי גם שירים כברקים ירוצצו וכעין נחשת קלל ינוצצו ולבנות האבן כנקלה יפוצצו :

ואשא משלי ואומר

עֲפָרָה תַשְׁקִף	מִן הָאֶשְׁנָב	וּבַע גֵיהָ	יוֹנָה אוֹ תוֹר ׃
לִבִּי תַצִּיב	בַּמַּטָּרָה	תַּרְעִשׁ סִפָּיו	הַךְ הַכַּפְתּוֹר ׃
בְּעֵת חִצָּה	תוֹרֶה צִדָּה	תֹאמַר תִשְׁמַע	הַחֲלוֹם לְפִתְרוֹ ׃

רוה כהשלימי השירה ואומר אל בעל הגבירה : אמור נא החושק גם אתה שירך השמר והשקט אל תירא ולבבך אל ירך : כי אם תגבר ידך עלינו בשירה ככה לך חשק הגבירה : ויאמר האיש אייכם החושקים הנעימים בוקר אנכי ובולס שקמים : אינני חושק ולא בן חושק ולא אשת אחרים גוזל ועושק : אמנם דבר סתר היה לי אל הגבירה וחלילה לי מדבר חשק ודבור סרה : כי החשק נגוהו החכמים ואמרו בעדו שהוא מפתח כל האשמים ורסן מתעה על לחיי עמים ולבעליו לשון סתר ופנים נזעמים : והדורכים דרכו ילכו קדורנית יגלו ערות אביהם ופניהם אחורנית והיא הגדולה שבמקלות יקראוה מחלה רוחנית ופרשה כמוח נטעת והיא תכוס התרעלה קובעת

ואין

אין טוב בדעת לחשוק אכן טוב לחשוק בדעת : ואמר המשורר

החשק ם־ חלה רוחנית שרשה במו־ ח נפשעת ׃
אין טוב לך בדעת לחשוק אבן טוב ל־ חשוק בדעתו ׃

ויאמר הסר ולמה תעלים חשקך זרזיר מתנים ׃ ואתה חושק ממנו פי שנים ׃ ומי לא יחשוק הבת ירושלם ׃ אשר גלה כוגה וצדק מבין כוכבי השמים ׃ והיו בה לעיני ׃ וזה כמה עמדתי משתאה ׃ ממראה עיני אשר בה אראה : כי אביט השמי׳ והנה כוגה וצדק איכם ׃ לא ידעתי אם גלו בעונכם ״ ושאלתי הוברי שמים אם ידעו מאודותם ׃ ויאמרו כי בפני הגבירה ראו אותם מפותחות פתוחי חותם ׃ ומשובצות זהב במלאותם : וישא משלו ויאמר

אפקוד צבא מרום ואראה כי נפקד מקום צדק ואור נוגה ׃
ואש־ אלה כל הנ־ ברי שחק מי זה ואי זה הוא אשר שגה ׃
לגנוב כהיום כנ־ בבי מרום ולה־ עמיד ארץ עלי תוגה ׃
ויא־ מרו לי דוד שאלתך למאד חקרנוה להשיגה ׃
לא נע־ דרו צדק ונוגה כי על חוג אדמה ז־ הרם יגה ׃
אך י־ רדו המה ושכנו ראש עפרה בשושן הוד ונוי סוגה ׃
שור עין ימינה ת־ חזה צדק שור עין שמאלה ת־ חזה נוגה ׃

ויהי כאשר השלים הסר סיריו ׃ באתי אחריו ומלאתי את דבריו ״ ואומרה קייכם החושקים גם אני ככם אדבר ׃ ודבר חשק על אהבת הגבירה אחבר ״ כי הגבירה ידידות נפשי ׃ ואשים חשק אהבתה עטרת לראשי : ולו תהיה שמאלי תחת לראשה ׃ וכימיני אחבקה ותהיה נפשי קשורה בנפשה ׃ תהיה לי כל הנעימות למורשה : איכה ואשבע משוד תנחומיה ׃ ואלחם במטעמיה ׃ ואחרה מורה ובשמיה : ואם גנבים יבואוני ושודדי לילה לריק לא יגעו ׃ יגנבו דים וישבעו ׃ ולא אומר סורו סורו אל תגעו :
ואשא משלי ואומר

לו יד שמאלי ת־ היה תחת ראשך צבית חן ופי אל דד ׃
אינק ואם שודד יבואני לא או־ מרה כי א־ הלי שודד ׃

ויהי כהשילי השירה ׃ ויחר אף בעל הגבירה : ויאמר אוי לכם שעירי עזים ׃ אנשים רקים ופוחזים ׃ ושוכבים ונוזים ׃ אשר אורחותיהם עקשים ובמעגלותיהם נלוזים ׃ רואה אני את פניכם לחשוק נחפזים ׃ ודרכי הנדיבות בוזים ׃ כאלו לא עמדו אבותיכם על הר גרזים : הלא ידעתם כי לגבירה נאלים ואחים ׃ ושיא כשושנה בין החוחים ׃
ואיך

ואיך תחזו לה תשאות שוא ומדוחים · ולה כעל אותם תכנית · ואיש יגע בהם ימלא ברזל ועץ חנית · יחרושו על גב החשוקים ויאריכו מענית · וישיבו כל המעלות אחורנית : ומה לכם לרחם רחמתים · והעזות על פני פניכם כאמתים : שובו לאהליכם ותשכבון בין שפתים · אמרתי אך דבר שפתים · ומדוע נגשתם אל המלחמה · ועתה עצה וגבורה למלחמה : ומן השיבה עליכם בני עונה · כי יחשבו אתכם הרואים לאנשי שכל ותבונה · ואיך תתפתו אחרי אשה תראה יפה כלבנה · ועל דרך האמת תשכון עליה עננה : הלא מגיד מראש לכם כי בלבנת השיבה אין לבטוח · כי כמה שחורות שבו לבנות אחרי בטוח : וגם למצודים וחרמים משטוח · ואמר המשורר

דודים בלבנת ז־ עלה אם לא ידע־ תוח תמול אל תב־ טחו בטוח :
כי ר־ אתה עיני שחורה מ־ שחור שבה לבנה א־ חרי הטוח :

אמר עוד ראיתי במחשבי · ונתון אל לבי : כי כמה מן הנערות היו לאדמה דומן · ויפת אותם השומן : ותחת היותם מרוח קדים שדופות · ושפחות חרופות · תחשבנה כעת יסמיכו מן היפות : ותהיין כאריות טורפות · ועפר ארץ בראש החושקים שואפות : ואמר אחד מאנשי המושבה · כדרך משל ומליצה · כי בלכת אנה ואנה אריסטו · מצא השומן מתהלך לאטו · וישאלהו לדעת משפטו · ויען כי בה מבטו : ליפות הנערות · ולהלבין השחורות · וכאשר יחשבו החושקים כי חשקו צורות הדורות · הם רוכבי אתונות צחורות :
ואמר בשירו

תמול שלשום שמנים ו־ חלבים פגשתים בנחל ה־ בשורות :
שאלתים ידידים אל פשטתם השיבוני לקשט ה־ בעורות :

ויש לכל חכם לב להשכיל מערמתן · ולהוסיף קשתו באיתן : פן חמס הנשים יכסם וסוף בהמות יהיתן · כי חמתן מרובה מגלתן : וכבר אמרו החכמים · וגלוי לכל העמים · כי האשה מצודים וחרמים : והיא סבת כל מרי ואיבה ומריבה · ולמות ולכל תלאה עלה וסבה · טוב לפני האלהים ימלט ממנה וחוטא ילכד בה : ואמר החכם האשה סבת כל רע למגדול ועד קטן · והיא מצודה פירש אותה השטן : ואמר המשורר

מוצא אני מר ממות הנשים הו־ ביש מבטן ·
נחוג צידה חם במצודה פרש אותה יד השטן :

לכן הירא את דבר ה' מעבדיו · ויפחד מאשו ולפידיו : ישמור משחי עיניה · ויעצם עיניו מראות שבים : נאם יבהילנו אוריה ותומיה · ישפיך אותה ויתגלו אלין תומים : ואמר המשורר

חמה וקצף אף צבי החן שפוך על י־ עלה תשר במנעמיהו
אם ל־ בך ישח עלי חנה הפוך אותה ויתגלו לך מומיה:

ובאה מן החכמים המתחכמים, ומזרע המלוכה ומן הפרתמים. אשר היו על לוח לב הזמן חותם, והחשק עצם ראותם, עד טח מראות עיניהם מהשכיל לבותם, ולא הבינו לאחריתם: וימירו בקלון את כבודם, ומשכה קצף לקחו בידם. ושכיחו על קרן הצבי בכי אשר תאין ליום העלם, ובאהבתו ובחמלתו הוא גאלם, וינטלם וינשאם כל ימי עולם: בבני אתונות בחורות, היו למו לכרות, ונסעו בסבתם מהר ספר ומחברות ויחנו בקברות התאוה ובמוסרות: ואמר אחד בשירו, בראותו כי החשק במאסרו אסרו:

אני בן חכמים ומבין עלומים ובן גור אריות ואמי לביה:
והשע ועצם מאורי לבבי לבלתי ראות הוד צבי יה צביה:

ואמר חכם אחד כאשר שאלוהו אנשי עדתו, על אודות חכמתו, ומעשה תקפו וגבורתו: דעו איפוא אחי, כי סבת חכמתי ועלת שבחי, ואשר החכמים ישקדו על דלתותי לשמור מזוזות פתחי, ותהי להם לאזכרה ריח ניחוחי, והיה כל חשוק נראה אותי וחי: הוא תחת שיות אים חושק לנגדו הצבים מעקיד, שויתי יי׳ לנגדי תמיד: ונשא משלו ויאמר

לשואל במה נ־ עלית עדי כל נשוך הזמן י־ חזך וחיה:
ענותיו תמורת להציב לנגדי ראות מן צביה הציבי צבי יה:

ואין לתמוה אם האיש יחסר הודו ויפעתו, ויהיה רוח אלדים רעה מבעיתו, בהתחברו עם האשה לרעתו: ומאין אשבועות עליו פורח, ויהי מכאב לבו מר צורח, כי הנה השמש הזורח, הגדול על כל צבא השמי׳ בהכרח, לא ילקה רק בהתחברו עם הירח. ואמ׳ המשורר

אל תתמה על איש דודאי חשקו ביום נתנו ריח:
עם עת יתח־ בר עם עפרה זיו הודו מ־ גן בורח:
לא ילקה ה־ שמש רק עת יתחבר עם הירח:

ולכן חדלו לכם מן החשק אשר מפיכם יצא ושב, כי במה הוא נחשב: ותנו לכם מרגוע ונופש, ולבשו לכם מן השכל בגדי חופש, פן יפגעו בכם אנשים מרי נפש: ואספתם את נפשכם, ונפש בית אביכם. ויאמר השר הזאת חשבת לתשפט עלינו, לירא(ת)נו ולהבהילנו באמרך כי יש לגבירה בעל חותם תכנית, חי אני הנני מתגרה לגזול מידו את התכנית,

וילך כא ב

וילך מפני קדורנית׃ ונס לגבירה אנשים שבעה׃ וירדוף אותם מהר אל הר ומגבעה אל גבעה׃ ואקח לי הגבירה על אפם ועל חמתם׃ ואשימנה על לבי חותם׃ ובחפץ גדול הייתי בעלה מכיר׃ כי הייתי מכה אותו בחכית ובקיר׃ אז אני מדמה אשכיר׃ ויפן השר אל הגבירה ויאמר הנני נשבע בחיי אהבתך היקרה׃ וביפעתך הטהורה׃ ובנגה זריחך הנטוי על ראשי החשוקים בעין הקרח הנורא׃ ובעיניך אשר כברקים יהלוכו׃ ובגבותם אשר קשתותם ידרוכו׃ ולבות החשוקים ימשוכו׃ כי לא אפרד ממך אשר אל חדר הורתך תביאני׃ אז בעלך אותם תכנית תראני׃ ותשחק הגבירה ותאמר אייך השר אם תראנו תתחרט׃ כי הוא איש ברוע וראשו ימרט׃ וכל עצמותיו שרוט ישרט׃ והוא כתעב ונאלח׃ כעוף נודד קן משולח׃ אך כבדו יפלח׃ ואם תחפוץ לדעת איך נסיתי מיטבתה אל אדרעי׃ הוא האיש המדבר עמכם זה דודי וזה ריעי׃ ויקפוץ האיש על הגבירה ואחזתו בו בערה׃ ויאמר אי פרה סוררה אשת כסילות ואשת מרי׃ אשר תלכי עמי קרי׃ כדבר אחת הנבלות תדברי׃ יכך יי׳ בשחין רע ולא ימים מעשות פרי׃ אמרי נא עונכה מה חזית׃ באשר קדשי בזית׃ ואהבת משכבם יד חזית׃ אי אני כי לולא אשר עלה על פרי הדרך שנוית׃ ואחרי מראה עיניך התפתית׃ ואביך אמורי ואמך חתית׃ אן ראית צורתי האמתית׃ וישא משלו ויאמר

בְּזֹאת צוּרָ־   תִי שִׁית זוֹנָה   מַרְאֵה עֵינָ־   יִךְ הִתְפַּתִּית׃

דוֹדִי בְּעוֹר   צוּרָתֵךְ אָז   רָאִית צוּרָ־   תִי הָאֲמִתִּית׃

ויאמר השר והוא מביט אל הגבירה׃ אשר נפשו בנפשה קשורה׃ אי נערה נעימה והדורה׃ זה הוא אשר קורא עצמו חותם תכנית׃ אשר פניו כפני התנבית׃ ועל גבך יחרשו ויאריכו מענית׃ אי הלא כן שחור איך נפלת משמים׃ ותהיי לאיש כמר מדלי וכשחק מאזנים׃ אי אני לו היית דלתי דופקת׃ ועל דודי מתרפקת׃ אז נודע לך כי כבהמה על בורת איש את חובקת׃ וישא משלו ויאמר

אֵת מִי תְּחַבְּקִ־   אִי עֹפֶרֶת חֵן   עַל מִי זֶה אַתְּ   מִתְרַפֶּקֶת׃

לוּ הָיִית לִי   נוֹדַע לָךְ כִּי   בָּעַת חַיָּה   אַתְּ חוֹבֶקֶת׃

ויהי כהשלימו השירה׃ אחזתו בו בערה׃ ויצעק צעקה גדולה ומרה׃ ונהה נהי ונהיה׃ אוי ואבוי ואויה׃ אמר שדד שדוכו חבלי שאול סבבוני׃ ועוד ידם נטויה בבית ישראל ראיתי שערוריה׃ כי פרה אדומה תמימה בשכלה׃ אשר עול עליה לא עלה׃ ואין על שנפר מסלה׃ נפלה כנפול לפני בני עולה׃ תשלך כחילה׃ ונפשה מרה לה׃ ולא חס עין אנוש עליה לאמלם׃ ובעלה אחרי במסתרים ודוב אורב הוא לה׃ וישא משלו ויאמר

אֵיךְ טָחוּ מֵ־   הַשְׂכִּיל לִבּוֹת   אֵיךְ עֵינֵי רוֹ־   אִים תְּשַׁעְנָה׃

בִּי רָאִיתִי   שַׁעֲרוּרִיָּה   כִּי פָרָה זָ־   דוֹב תְּרַעְנָה׃

ויהי

רוח טרם כלה הסר שירו · ואני באתי בדברו · ואומר אולי לפניך הסר אל תמנע ממני לקט חוקי · אענה אף אני חלקי : ואבא משלי ואומר

אֶתמַהּ עַל כָּל חוֹשְׁקֵי חֵשֶׁק אֵיךְ בַּחַיִּים לֹא יָקוּצוּ ׃
כִּי רָאִיתִי שַׁעֲרוּרִיָּה דָּבָר עִם הֵ־ פֹּה נִקְבָּצוּ ׃
כִּי רָאִיתִי פָּרָה וָדוֹב תִּרְעֶינָה יַ־ חְדָּו יִרְבָּצוּ ׃

רוח כראות האיש כי הרחבנו עליו פה · ולמחלתו אין ארוכה ומרפא · היה כאיש נדהם ועולפה · כאלו נדקר בחרב וכספה · לא יפתח פיו כאלם · ומפני קנאי וחרון אפו יתעלם · והגבירה בברת כבעלה שבעה · ואז ימלא שחוק פיה ושפתיה תרועה · ובעלה מברתו צועק חמס רשע יראה וכעס שיניו יחרוק ונמס : ויהי אחרי כן וישא האיש את עיניו · וישם אל הסר פניו : ויאמר כפלאתי עליך הסר · בעל חכמה ומוסר : כידעי מעלתך · ואת יקר תפארת גדולתך : וידעתי כי את יי' אלדיך תירא ואותו תעבוד · ולך אשת חן תתמיך כבוד · ואיך באשת אחרים תחשוק · הטוב לך כי תעשוק : והיה לך לחמול על יחס אבותיך · ולבעור בחשק אשר לא מבריתך : למה תמות בלא עתך · טובה הסר מזדון לבך ועורה משכתך : ופקוד כבדק הון אוצרותיך · והיה לך למשיב נפש ולכלכל את שיבתך · פן מה תעשה באחריתך : ואמר החכם לבנו בני לך יחס מכובד · ואם תשמרנו בטוב המעשים לא יאבד · ולך הון עתק בצדק תפקדנו · ודע אם לא תפקדנו תפקדנו : וישא משלו ויאמר

בְּנִי יַחְסָךְ מְכוּבָּד תִּשְׁ־ מְרֶנּוּ בְּטוּב הַמַּ־ עֲשִׂים פֶּן תְּאַ־ בְּדֶנּוּ ׃
וְהוֹנְךָ רַב בְּצֶדֶק תִּפְ־ קְדֶנּוּ וְאִם לֹא תִפְ־ קְדֶנּוּ תִּפְ־ קְדֶנּוּ ׃

ויש לך הסר להבין לאחריתך · ולהוסר ברעת זולתך · ולא יוסרו אחרים ברעתך : ואמר החכם בספר המוסרים · לץ תכה ופתי יערים : ודע כי האלדים יתעלה גזרה חכמתו · אשר איש שלא יוסר ברעת זולתו · יוסרו אחרים ברעתו : ואמר המשורר

קְחָה מוּסָר וְהִוָּסֵר בְּזָרִים וְאַל יִהְ־ סְרוּ בָּךְ הַ־ נְּעָרִים ׃
וְדַע כִּי אִישׁ בְּאַחֵר לֹא יְיַסֵּר יְיַסֵּר בּוֹ אֱלֹדִים חַי אֲחֵרִים ׃

ועתה לך איעצך הסר · העבר חשק מקרבך ועדי עדי חכמה ומוסר : ולבוש תומיך ואוריך · והעבר רעה מבשרך · והלכו גוים לאורך : ואם את הדבר הזה תעשה וחזקתי תלמוד · ואת אשת עמיתך לא תחמוד · וצוך אלדים ויכלת עמוד · והימים הראשונים יפלו כי מה שעבר חלום · וגם כל העם הזה על מקומו יבא בשלום : ויען הסר ויאמר ידעתי כי לי אשת חן וכבוד תתמיך · אמנם בכל יכלתי על אשת אחרים אסמוך · ולא אחוש בהביטי אל מקום כמוך : וזאת הגבירה מיום ראיתיה אויתיה חמדתיה · ואהבת עולם אהבתיה ·

ועל

ועל כן חסד מטכתיה, ועל גרגרותי ענק ענדתיה, זאת מנוחתי עדי עד פה אשב כי אויתיה: ואשר תאמר איך אחשוק באשת אחר, דע כי אני מבקש רצון וטוב שוחר: אמנם אשת בן מחפיר ומבאיש, לא אחשוב לאשת איש: ואתה אחרי אשר עונתה תגרע, והיא לא תבטיח ולא תזרע, ראוי סיגת בך רע״ ואשר יעצתני בן מנבל, לחלל ברית החשק ולחבל, כזה עצתך לא אקבל: וידעתי כי לי יחם כבבד, ולא אירא כי בחשק הגבירה יאבד: ואם תשאלני עליו אני מגזע ישי, ואם עצתך עצת אחיתופל אני עצת חושי׃

וישא מְשָׁלוֹ ויאמר

דּוֹדִי שְׁאֵלַנִי עֲלֵי יַחְשִׁי וָאֹז־ מְרַח בֶּן עַב־ דְּךָ יִשַׁי ׃
אֲמַר צְבִי קַח לָךְ עֲצַת לִבִּי וָאֶ־ עֱנֶה טוֹבָה עֲצַת חוּשַׁי

ואיך לא תשיבה ידי אמונה, לחשוק ביפה כלבנה, ומקוטרת מור ולבונה, חי אני כי מיום הכרתי הערבה״ וראיתי דודאי חשקה נתנו ריח, ברכתי על אורה הזרחי, ולא על חדוש הירח׃ וישא משלו ויאמר.

בְּיָדְעִי כִּי לְבָנָה שֵׁם מְשׁוּתָּף לְיָרֵחַ וְאֵל עָפְרָה לְבָנָה ׃
אֲבָרֵךְ עַל צְבִיַּת חֵן בְּחִדּוּשׁ מְאוֹרָהּ לֹא בְּחִדּוּשׁ הַ־ לְּבָנָה ׃

ומן הדין היה לך להחזיק אלי טובה באמנה, כאשר הייתי עם הגבירה באמנה, כי אוהב את אשר תאהב ומשנאיך אשנא, והיה לך לשנוא אותי אם אשנא אוהביך, ואגעל בקרוביך׃ והנה רצונך עם רצוני כתייחד, עולות בקנה אחד״ ויאמר האיש אל תחשוב השר כי הגבירה אהבתיה, כי תכלית שנאה שנאתיה״ ולולי חמלתי על כבודי פן יחשב אלי לפחיתות, כתבתי לה ספר כריתות, וחי אשר קנה לבבי וקם לו לבד לצמיתות, בשנאתי אותה אתאו להיות מָעוּךְ וכתות׃ וישא מְשָׁלוֹ ויאמר

בְּחֵי הָאֵל אֲשֶׁר קָנָה לְבָבִי וְלִבִּי קָם לְבַד לוֹ לַ־ צְמִיתוּת ׃
בְּשִׂנְאָתִי לְשׁוֹבֶבֶת בְּחֵיקִי אֲנִי אֶתְאָו הֱיוֹת מָעוּךְ וְכָתוּת ׃

ויאמר השר ואם יגזר המזל ותאות אשתך, התלכוד צביה אחרת ברשתך׃ ויאמר האיש חייך השר אם יאמרו לי בני עמנו, נשא אשה ומלוך תמלוך עלינו״ לא חשבתי לקחת לא מַלְכָּה ולא נסיכה, וקודם חשבתי להיות כרות שפכה״ וישא משלו ויאמר

לוּ יֹא־ מְרוּ עַמִּי נְשָׂא אִשָּׁה בַּיּוֹם וְעָלֵינוּ לְבָה מַלְּכָה ׃
אֶתְאַו הֱיוֹתִי גֶ־ עֶבֶד בִּלְתָּהּ אוֹ לְ־ הֱיוֹת עִמָּהּ פְּרוּת שָׁפְכָה ׃

ויאמר

ואמר הסר הלא ידעת כי לא טוב היות האדם לבדו · ולכן נבראת האשה לבדו · להיות לו עזר כנגדו : וכמה מן הנשים · יעלימו מומי האנשים · ויסביעו בנחבאות הכספים · ותהיינה כאניות סוחר ויטמנו סרכוטים : ואמר החכם אשר שאלוהו · איזה טוב לבני האדם אשר יעשוהו · ויאמר כי האדם יחיל טובו · בשכל ישים בו · ואם אין זה יתהדר במסבת זהבו · ואם אין זה יקח אשה כשרה תעלים נגע לבבו · ואם אין זה ישתוק ויכסה זדון לבו בקרבו · ואם אין זה הקבורה תהיה סוכה לראשו ורובו : ואמר המשורר

שאלוני ומה זה טוב באדם השיבותי בשכל י־ היה בו ׃
ואם אין זה עניתים ה־ עשירות להתהדר במסבת זהבו ׃
ואם אין זה עניתים ה־ חברה בשרה ת־ עלים מומי לבבו ׃
ואם אין זה עניתים ה־ שתיקה לכסות את זדון לבו בקרבו ׃
ואם אין זה עניתים ה־ קבורה תהי סכה עלי ראשו ורובו ׃

ויאמר האיש אמנם ידעתי כי הנשים לעזר נבראו · אמנם מעטות על זאת התכונה נמצאו : וכמה קשה לסבול חברת הרעות מהם · לא מהם ולא מהמונם ולא מהמהם · ואמר החכם בזאת יבחן האיש נפשו החכמה · לדעת כי הגיעה למעלה נכבדת ורמה · שיוכל לסבול חברת אשת הזמה · כי האשה הרעה · תחליף שערה ולא טבעה : וישא משלו ויאמר

בזה יבחן נפשו איש ש־ יסבול חברת אשה רעה ׃
חמשילוה לזאב ערב תחליף שערה אך לא טבעה ׃

ואמר הסר אין לתמוה אם תספקנו חשק עכוס היעלה · כי שמענו אומרים כי עודנה בתולה · ורבים חושקי בתולה מחושקי בעולה : ולמעלת הבתולה נתנה האל בשמים · בין אריו ותאומים · ואמר המשורר

ברח דודי ברח מעיר פרוצה וקח נערה בתולה ו־ חרוצה ׃
וקח מפי לך באור נערה ונערה ם־ עפרה ו־ הקיצה ׃

ומן התימה מן הגבירה איך בחיים עודנה · כי נשאתה ותפליגנה · וכרחוק מזרח ממערב הרחיקנה · ויסעה רחקה ממנה · ולכן אשה תארש ואיש אחר ישכבנה · ולו למרת והיו תואמים מלמטה · כל אכחתה הסבת : הלא ידעת כי לא ילקה הירח או אורו לא יחכס · רק בהתרחקו מן השמש מן הקצה אל הקצה · וישא משלו ויאמר

עפרה עת עם עופר תשכון תאיר תזר־ יח ותרצה ׃
אבן עת נוד דוד חשקה על נגדו גם ל־ בה ימצה ׃

תרמה

תדמה לספ־ הר לא תחשך כלה אז אז־ רה יחצה׃
רק עת תרחק מן השמש מן הקצה אל הקצה׃

ויאמר האיש חלילה לך השר מחזות מהתלות׳ ולאמר כי למעלת בתולה הושמה בשמים בין המזלות״ והנה אם תאמר כן בבתולה׳ מה תאמר בסרטן ועקרב אשר אכל גבולם: התאמר כי בעבור מעלתם הושמו׳ בין ראשי כוכבים כי רמו״
וישא משלו ויאמר

בתולה יח־ שקו חושקים ויאמרו למעלתה זבול היה זבולה׃
אשיבמו ראו סרטן ועקרב בצדה הם למעלה לא למעלה׃

ויאמר השר חי אני כי דבריך לא יועילוך׳ ומשליך והתוליך לא יצילוך״ הגבירה הזאת לא לך תהיה׳ ואשר יקום אליה אם בהמה אם איש לא יחיה׳ מות יומת דמו בו יהיה: ויהי כראות הגבירה׳ כי בעלה ידבר עליה סרה׳ כאלו היא לזנונים הרה: ותאמר בלבה אחרי אשר כי יתעלל׳ ובחשקי יגעל׳ בור כרה ויחפרהו ויפול בשחת יפעל״ ותשם אל לבה להגדיל עצבו׳ עד יהיה נוגה מלבו״ ותאמר אליו שמעוני החושקים הנעימים׳ כי אתם כזר היותים׳ בעלי זקן בא בימים״ בחשך בא ובחשך יתעלם ויגוריו בכל כלם: חלפו עם אניות אבה׳ ולחשק לא ישמע ולא יאבה״ ולי שחורות יפות ונמרצות״ כי הם לכל הארצות׳ גולות עליות וגולות תחתיות עברו משכיות: ובעלי מך מערכם״ והוא בן לא חכם: ואתם שני חושקים׳ על דלתותי מתרפקים׳ אחלק גופי לכם לשני חלקים: הנה גופי אשר דמתה לתמר קומתו׳ והוא כחתן יוצא מחופתו׳ האזור יגבול אותו: קח אתה השר בראשונה׳ ויד רעך תהיה באחרונה״ וישא השר עיניו׳ וירא גופה נחמד למבטיו: וכל אשר בה שוכן לשבטיו׳ כלליו ופרטיו: וכראות השר כטע כעמן״ דלת ראשה כארגמן׳ ושפתיה שפת כוס פרח שושן מעשה ידי אמן: ויופי העינים׳ וברך השינים״ וכפתוריה ופרחיה׳ והדוריה ושבחיה: וצוארה כמגדל השן׳ ויאמר ארור האיש אשר עם זאת הגבירה ישן: ובראותו חזה התנופה אשר הונף ואשר הורם׳ ויאמר זאת הארץ אשר נשבע ה׳ לאברם: ויבחר לו המכה העליונה׳ ויאמר כי לולי היותה המכה הנכבדת והעדינה׳ לא היתה למשה למנה״ וישא משלו ויאמר

מה אז־ מרה עת א־ חזה ממעל יפעת תמונתך אשר זורחת׃
אביט אלי ארץ ושמה תאות נפשי באש תבער ומתלקחת׃
אמנם לגודל מ־ עלתך יעלה תרגז יחידתי שאול מתחת׃

ויהי הוא כלה לדבר וירא בעל היפה׳ כי הגבירה תתנדב לכל בגופה: ויאמר אברת האמונה ואין לה שרש וענף׳ כי הארץ חנוף תחנף׳ ויקצוף בלבו ויתאנף: ויחשב בלבו ערמות׳ להנצל מיד תהומות: ויאמר אליו ורעיוניו פוחדים ורוחשים׳ שמעוני ויושמע אליכם אלדים: היום הזה הסכתוני לחושק כמוכם׳ ויבא דבר מלכות מלפניכם״
גזרתם

מרתם אומר ויקום לכם ׃ אמרתם יחבר כל אחד ממנו שירה ׃ על אודות הגבירה ׃
ויהיה האיש אשר במלאכת השיר תגבר ידו ׃ כניח הבכיה לו לבדו ׃ ועתה אחרי אשר המזל
פה הביאני ׃ השימני והלאני ׃ ולראות אשר לא דמיתי לראות הראני ׃ הנני למלאת
מבותכם ארצה ׃ ותהיו שניכם וכל השומעים מקנא ׃ ונחבר שירים על אהבת זאת הקדשה
׃ ואם לא אגבר בשירה חדשה ׃ בשפה ברורה בנעימה ובקדושה ׃ תהיה על לוח לב הואת
חרושה ׃ ונתתי אותה לכם למורשה ׃ אך ידוע תדעו כי אני כאדם עשוק ורצוץ ׃ אגנה
הברוש ואפאר הכענוץ ׃ כי חשק לא ידעתי ולא עבר לעולם בי ׃ אך הכיפותי לעולם
עלי חרבי ׃ והכרתי אותו מקרבי ׃ אשר לא בויתי ולא דברתי ולא עלתה על לבי ׃
אתכם כאדם אנוס ׃ מן הפחד אל הפחת אנוס ׃ ועתה הניפו עצמותיכם אנשי הזמה ׃
וקומו ונקומה עליה למלחמה ׃ ויעבור עלי מה ׃ ויהי כשמוע השר כינו ׃ עלז לבו בקרבו
׃ בחשבו כי ישיב בור חרבו ׃ ויאמר זה היום עשה יי׳ נגילה ונשמחה בו ׃ ויפן אל הגבירה
׃ ויאמר רני ושמחי בורה הסדורה ׃ כי היום הזה יום בשורה ׃ כי ידינו במלאכת השיר
תגבר ׃ ושיריו תעו במדבר ׃ אין חפץ בם לא לזרות ולא להבר ׃ ועתה מה לתבן את
הבר ׃ גילי ושמחי כי נשבר שבט מכך ׃ ותחסי תחת כרוב ממסך הסוכך ׃ יהיה פריו
מתוק לחכך ׃ כי הנני בא ושכבתי בתוכך ׃ ותאמר הגבירה חייך השר אף על פי שבורתי
בעורה ׃ ופניו כשולי קדרה ׃ ישלח יי׳ בו את המארה ׃ לו שפה ברורה ׃ ושירתו חזקה
ונמרצת ׃ תפניני המאמרים מקובצת ׃ ואם לא שמת העם יגבר עליכם בשירתו כן
הזונה ׃ תהיה ידי על התחתונה ׃ ומה תעשה כפשי העכונה ׃ אם תהיה על זקן ממרה
למנה ׃ ויאמר השר אל תראי חבצלת השרון ׃ כי אחבר עליך שירים יהוללו בכל פה וגרון
׃ ותענדי אותם ענקים לגרגרותיך ושמתם כארון ׃ ותאמר הגבירה אדים יענה שלומכם
׃ וירצה ה׳ לתתי להלוך עמכם ׃ ויאמר האיש איך יהיה ענין שירינו כדברי יקר או בזלות ׃
בדברי חכמה או כדברי הוללות ׃ ויאמר השר נפליג לדבר בנבלות ׃ עד אשר יחשב לנו
לשפלות ׃ ויהיה שירינו הוללות וסכלות ׃ ויאמר האיש ומי יהיה לפתוחת ראשונה ׃ ויאמר
השר אני אנהל היום מבין האנשים השונה ׃ וישא משלו ויאמר

עפרה הס- בי עיניך מעיני סו- ער לא נוחם ׃
לבי תצי- בי מטרה מחציך יום יום נלחם ׃
עלי נפשי תשתוחח היא מתלקחת תוך אש פחם ׃
עד אן תסתי- רי פניך תורידי ל- ארץ נצחם ׃
אחלי עפרה הריקי לי ברכותיך אז אתנחם ׃
ברכות אם רו- בצת תחת ברכות שד- ים נרחם ׃

ויהי בכלות השר שירו באתי אחריו ׃ ומלאתי את דבריו ׃ ואשא משלי ואומר

עפרת חן ג- פן פורחת מפניך לבי ניחת ׃
הראני נא את מראיך כי על חשקך מראי משחת ׃
נדמה חשקך אל תוך קרבי ברד עם אש מתלקחת ׃
השמיעני רעיה קולך ופדני מ- רדת שחת ׃
הביאני אל גן עדנך הגמיאני יין מרקחת ׃

כִּמֶּגֶד שָׁ- רַיִם מֵעַל ותהום שָׁ- ורֹבֶצֶת תַּחַת ׃

ויהי טרם אכלה לדבר ושירי עודנו בחכי · ויאמר האיש אל תאחרו אותי וי׳ הצליח דרכי ׃
וישא משלו ויאמר

מַה יָּפוּ דד- דַּ֫יךְ עָפְרָה אוֹר לְחָיַיִךְ עַל כָּל אוֹר מַלְךְ ׃
נָפַלְתִּי בַּם- צוּר אַהֲבָתֵךְ בִּנְפוֹל דָּגִים לִפְנֵי שַׁלֵּךְ ׃
מִיִּרְאַת סַע- רָתֵךְ אָנוּס מֵחֲמָתֵךְ אֶל הוֹד צִלֵּךְ ׃
אֶרְחַץ סוּתִי עִם דַּם דִּמְעִי אֶשְׁתַּחֲוֶה אֶל אוֹר הִלֵּךְ ׃
בָּחַרְתִּי הַם- תּוֹפֵף בַּיּוֹם לִהְיוֹת עִמֵּךְ לִשְׁכַּב אֶצְלֵךְ ׃
דַּעְיָתִי אַל תַּעַצְרִי לִי לִרְכּוֹב כִּי אִם אָמַרְתִּי לָךְ ׃

ויהי כהשלימו השירה המהוללה · נתן עליכו בקולו קול המולה · ויחרד השר חרדה גדולה ׃
ויאמר זה קול ענות גבורה · בפעם הזאת לא נבחנו הגבירה ״ ויען ויאמר אל השר אין לנסות עוד בשירים · כי לו פניני המאמרים · ויהלומי הדבורים ״ הנה נתחכמה לו בסודות · ונאחוז לו חידות : כי אם גבורה ידו בשיר קצר שכלו · אולי יפותה ונוכלה לו ״ ויאמר השר מה מאד היטיב לדבר זה הנבל · אשר לקברות יובל · ובשרו עליו יכאב ונפשו עליו תאבל · רואה אני כי כשל כח הסבל ״ ועתה חודה לו חידתך ותרחיב לו בבר · כי ידי מהושיע תקצר · ומזימה ממני תבצר · ולבבי כח לא עצר ״ אז לבשה אותי רוח קנאה · ואומר אל בעל הנאה : אחודה נא לך חידה · אם יכול תוכל להגידה · נניח לך הגבירה בכבודה : ולא נדבר עוד תאוותיה · ולא נשחק עוד על משבתיה ״ ויאמר האיש השבעו לי היום ונשבע לו · וישמח האיש כי רב חילו ״ ויאמר שמע אלדים בקולי · אך עשרתי מצאתי און לי : הנה אשתי אשר תאמרנה · חודה חידתך ונשמענה ואם אעמוד רגע ולא ארענה ״ קחו לכם אשתי · אשר לקחתי מידכם בחרבי ובקשתי · ואת עללו כם בפני לבשתי : וישא משלו ויאמר

אֵיךְ לִי יִרְבּוּן עַ- לְגֵי שָׂפָה נִרְפִּים וְלֵצִים חָ- מְדוּ לָצוֹן ׃
כִּי נָחַ- שְׁבוּ לִי כָּל נְאוֹת הַשִּׁיר לְנוֹת כְּרוֹת רוֹעִים וְגִדְרוֹת צֹאן ׃

ואען ואומר אל יתהלל חוגר כמפתח · ואולי כי לא מסגרתי חידתי לא תמצא מפתח : ואמר שהכם אין לאדם להתהלל על פיד יום · ולא לבטוח בעת ימצא פדיום · כי הכל בגזרת הבורא והאיום · ולא תדע מה ילד יום ״ וישא משלו ויאמר

אַל תִּתְעַצַּב דוּד אֶל פִּיד יוֹם אַל תִּשְׂמַח יוֹם תִּמְצָא פִּדְיוֹם ׃
עִם אֵל עוֹלָם הַסְכֵּן וּשְׁלַם הוּא הַנּוֹרָא הוּא הָאָיוֹם ׃
וּבְיוֹם מָחָר אַל תִּתְהַלֵּל כִּי לֹא תֵדַע בָּה יֵלֶד יוֹם ׃
ויאמר

ויאמר האיש עד מתי חידתך בתוך חכך תמנענה · חודה חידתך ואשמענה : ואען ואומר הנה לך החידה · שים פניך לאגדה : אמור נא מי האשה אשר פרצה עליה פרץ · ונולדה בבריאת השמים והארץ · וביום אשר נולדה בבית הנואפים שקדה · ובכל אשר עגבה עליהם בגדה · ובסוד עירין וקדישין לא עמדה : והיא בעולת בעל · ותחשוק בזב ובבליעל · ובחושקיה מעלה מעל : איככה פועלת דבר אך מתפעלת · תחשוק בזרים ובעלה גואלת · לא ידעה אלמון יחרידנה · רבו שנותיה וזקנה איננה : הנה זאת חקרנוה כן היא שמענה · כי למען הראותך הובאת הנה · ויאמר האיש הזאת חשבת למשפט כבעל לשון · החידה אשר חדת הוא האומר הראשון : וישא משלו ויאמר

אָמְרוּ וּמָה אִשָּׁה · בְּעֻלַּת בַּעַל · יוֹם נוֹ · לְדוּ הָרִים · הֲבִי יוּלָּדָה ·
יוֹם נוֹ- · לְדָהּ בֵּית נוֹ- · אֲפִים שָׁקְדָה · וּבְחוֹ · שְׁקֶיהָ מַ- · עֲלָה הִיא מָעַל ·
הִיא חָ- · שְׁקָה בְּזָב · וּבִבְלִיַּעַל · וּבְכָל · אֲשֶׁר הִיא עָ- · גְבָה בָּגָדָה ·
לֹא יָ- · דְעָה אַלְמוֹן · וְלֹא עָמְדָה · לִרְאוֹת · בְּסוֹד עִירִין · וְאֵילֵי מַעַל ··

לֹא פָ- · עֲלָה דָבָר · וּמִתְפַּעֶלֶת · רַבּוּ · שְׁנוֹתֶיהָ · וְלֹא זָקְנָה ·
תַּחְשׁוֹק · בְּזָרִים בַּ- · עֲלָה גוֹעֶלֶת · וְאֶ- · עֱנֶה חִידָ- · תְכֶם צְפוּנָה ·
סוֹד כִּי · הֱגוּ לִי נוֹ- · אֲפָה אוּלֶּת · תִּקְרָא · וְהוּא הַסּוֹד · אֲשֶׁר טָמְנָה ·

ויהי ככלות האיש להגיד החידה · ויחרד השר חרדה · וירע האיש עלינו תרועה גדולה · כקהלה עלינו קהלה · ותהי ברתנו פגולה : כי אמרו השכנים · לרגום אותנו באבנים : והגבירה אשר היתה בחלון נשקפה · כסופות בנגב חלפה · ועינים כמטר יערופו · יבועו מים ונחלים ישטופו · ושם נפשה לשמה · ותאכלה לקצפה · ועמדה עלינו קצופה · ולא ראינוה שנה רצופה : ואכחנו קלון מכבוד שבענו · ודרך שלום לא ידענו · ושבנו אל ביתנו בבושת ובכלימה · כעם הנכלמים בנוסם מן המלחמה : ויהי כי באנו אל בית השר כל רואינו יחרד וינוס · כי פני השר איננם כתמול שלשום : ובכל אשר יראה יגער וילחם : ויקומו כל בניו וכל בנותיו לנחמו וימאן להתנחם · ותתצב אחותו מרחוק · ופערה פיה לבלי חק : אולי מצרתו תגרע ותמחוק · ויאמר השר אין עת לשחוק · כי הימים עברו תורות חלפו חק · ויושם לפניו לאכול · ויאמר לא אוכל · כי צרות לבבי הרחיבו ושבתי לאיבי הדאגות למאכל · ונלאיתי כלכל ולא אוכל : וכראותי כי כל מעשינו אל השר לא לרצון · הלכתי בחמת רוחי ולקחתי גדי עזים מן הצאן : רך וטוב זכר תמים · ותעש אמו מטעמים · וכראותי כי חמתו כמעט שפתה · לקחתי בידי המטעמים והלחם אשר עשתה : ואומר יקום אבי שר התעודה · ויאכל כי חלף עת הסעודה : וישבע ויאמר לתורה ולתעודה · אם תקום תמר לא אברה מידה :

וישא משלו ויאמר

לִבִּי יִרְעַד · רַגְלִי יִמְעַד · אֵיכָה אֶסְעַד · דּוֹד שֶׂה בִּרְיָה ·
חַי אָנִי לֹה · תָּקוּם תָּמָר · לֹא אֶבְרֶה · מִיָּדָהּ בִּרְיָה ·

וישאלני השר ויאמר הראית מה עשתה הגבירה הנאמרה · כאשר הגיד בן נעות המרדות החידה ״ ואען ואומר ראיתי והיו עיניה יורדות מים · כאלו נבקעו מעינות תהום רבה ונפתחו ארובות השמים : ואשא משלי ואומר

לא יָ־ דְעָה נַפְשִׁי בְּשׁוּרִי עֲגָנִי   עֵינֵי צְבִיָּה בָ־ בְּכִי יִדְמָעוּ :
אִם הֵם אֲרוּבּוֹת הַ־ שְׁחָקִים נִפְתָּחוּ   אוֹ מֵי תְהוֹם רַבָּה אֲשֶׁר נִבְקָעוּ :

ויבך השר על ברית הגבירה · ויאמר האל יצילנה מכל צרה : כי ידעתי כי נפשה דלפה מתוגה · ויתפלל על הנונה אל אל תמעי הדאגה ״ וישא משלו ויאמר

אֲרַדִּים בְּעֻזֵּךְ נְחֵה אֵל מְחוֹזֵךְ   עֲנִיָּה שְׁבִיָּה נְהַר צַר בְּזָאָה :
אֲבֵלָה הֲמֻמָּה זְמָן עַד לְכַמָּה   תְּלוּאַת תְּלָאָה טְלֻאָה תְּלָאָה :
וְעֵת הִיא רְמוּסָה בְּרַגְלָיו תְּהַלֵּךְ   לְמוּלֵךְ לְדִמְיוֹן זְנַב הַ־ לְטָאָה :
וְלֹא הָ־ לְתָהוֹם זְמָן רַע הֲרָגָהּ   וְשָׁבָה בְּמוֹהָהּ בְּרִיאָה בְּרִיאָה :
בְּבוֹדָה אֲשֶׁר נִ־ חֱלָתָה וְשָׁבָה   תְּמוּרַת רְפָאָה רְפָאָה רְפָאָה :

ויהי כראותי כי השר לא יתנחם · וכל ראיו יחריד ובעיניו יקחם ״ ברחתי מבית השר בנפש נבהלה · אל מקום אשר היה אהלי בתחלה :

נשלמה המחברת השבעה עשר   תהלה לאל חי

המחברת השמנה עשר

אמר המחבר בהיותי עם השר מעין המתגבר · מפרק הרי התבונה וסלעיה משבר · היינו פעם בדברי חכמות נדבר · וחיילים נגבר · ופעם על ריב לא לנו נתעבר : נדבר על כל דור ודור משפחה ומשפחה כפי הרצון · פעם בדברי אחרים ופעם בדברי לצון · ונחשוב גדולים מתנו לרועי צאן : ויהי היום ויאמר אלי השר אמור נא בחסדך · איך היה הענין עם פלוני איש סודך · כאשר שכח זכירתו על זכירתך ושמירתו על שמירתך · ובעבור אשר גאות עשן התאכך · ומטרה לחציו הציבך · כאחז בקרניו בסבך · ואתה תטיבות לו בדרכי טובך ״ אמור נא איך היה המעשה · ולא תחמול עליו ולא תכסה ״ ואען ואומר היה פלוני בן אחותי היותר זכרן אשר מעודי ראיתי לא שכח לעולם דבר ראהו · או מפי אחר שמעהו · והיה מספר לאמתו ולאוהביו את כל אשר קרהו והיה מתפאר בטוב זכירתו · וגם על כעס אמרתו : כי האיש היה מדבר צחות ולו מבחר המאמרים והשיחות : ואם היה שומע איש דורש · או בתורה קורא ומפרש : היה זוכר כל דבריהם · עקריהם וענפיהם · ופניהם וכנפיהם · התחלותיהם והנחותיהם וכונותיהם · באותיותיהם ובמלותיהם · איש איש ללשונו באורכותם לגוייהם : אם היה מדבר נכרי או עברי · ערבי וארמי וארמלי : כמוהו ידבר · והוא לא פנים קלקל וחיילים יגבר : בנא

וסוף דבר כל איש לפניו שב כאלם · ומלדבר במקומו בוש ונכלם · ולא נראית זכירה
כזכירתי מן העולם ועד העולם: ויהי סיום דבר רוחו אותו · לפאר במקהלות זכירתו ·
ולולי האריך לשון עלי הייתי מקיים דברתו: אמנם רצה להגדיל זכירתו בהשפל זכירתי
ולהעלות אמרתו על אמרתי · אז בחללי על מעלתי: אמרתי ללשוני עזרני ואתנשא ·
כי לא משנאי יחרפני ואשא: אמנם הוא אנוש כערכי · ועתה שראה כי שקר נשכו ולא
נשכי · אז דברה לשוני בחכי · וראתי לכל כי לא מחשבותיו מחשבותי ולא דרכיו דרכי ·
אז נשאר בוש ונכלם · וזכירתי עלתה במדרגה העליונה שבסולם · ויהי לי שם עולם:
ויאמר ספר רביתי לשמוע בפרט איך היו מאמריו · ותשובותיך אל דבריו: ויען ויאמר
ידע אדוני המבינים · כי יום אחד עליתי השערה אל הזקנים · ושם היו אנשי
חסד ואנשי אמונים · בחיק המעלה אמונים · ואז התחיל לספר מן הגדולות כל איש חכם ·
ויתנבא גם פלוני בתוכם: והתחיל לפאר זכירתו על כל הזכירות · ולשום אותה למעלה
מגלגלי המאורות: ויאמר שמעו שמים והאזיני ארץ · כמו שזכירתי פרצה בגבול הזכירות
פרץ: ועמנואל דודי בעיני לא יוחן · כי הוא בעונות שכחן · לא יזכור מה שאכל היום
על השלחן: והנני נשבע בחיי מי אשר יותר אאהב ואהבתיו · כי אין איש אשר פעם אחת
בימי ראיתיו · אשר כל ימי הייתי לא הכרתיו · וכראותי אותו מרחוק בשמו קראתיו ·
וכל קורותיו אשר קראוני עמו הזכרתיו · ואדע שם כל עיר וכפר וכרך · עד דמשק ועד
הדרך: ואזכור כל הקורות והחדשים · ושמות האנשים והנשים · והמלכות והשרות
והפלגשים: ועמנואל יעמוד כאיש משתאה · לא יזכור דבר מכל אשר יראה: יראו
עיניו ולא יחקור · וישמעו אזניו ולא יזכור · ורעיוניו ינועו וינועו כשכור · והתחיל
לספר קורות מלכים ושרים וקצינים ונסיכים · והאריך לדבר דברי הבלים והתולים ·
עד שבנו לדבר מן החתולים: עד אשר קצנו משמוע · כמעט שמרוב הבער העינים
החלו לדמוע: וכל עוד שהיה מחזר לזכור הודו · ולהאריך בכבודו · אך בי ישוב יהפוך
ידו · ונשמעו דברים לא נכונים · וקצת העם היו כמתאוננים · ואחר זכירתי מרננים ·
אמרתי עת להשליך אבנים: ולעפר בעפר · כי פלוני ברית האחוה הפר: ואומרה
אתה האיש המתפאר בזכירה · ותתן אותה על ראשך עטרה · איך לא תעלה על לבבך
מה שיש לי מן הזכירה · בחמשה חומשי תורה: ומיהושע ושופטים ושמואל · וממלכים
וישעיה וירמיה ויחזקאל · ומהושע ויואל: ומעמוס ועובדיה · ומיונה ומיכה ונחום
וחבקוק וצפניה · ומחגי ומלאכי וזכריה: ומדברי הימים ודניאל ועזרא וחמש מגילות ·
ומאיוב ומשלי וספר תהלות: ואדע בכל מלה ומלה · הנקוד והדקדוק והפעולה: והפשט
והדרש והסוד · מקירות הסיפון ועד היסוד: וספרי הדקדוק כלם · למקטנם ועד גדולם
וספר השמים והעולם: וספרי אבן עזרא בדרכי החשבון · ופירוש קהלת ומאמר יקוו
המים אל החכם רבי שמואל אבן תבון: וספר מורה הנבוכים · וספר תלמי בחכמת
הכוכבים והמהלכים · וספר המדות והערכים · ופירושי המשנה והחבור · וספר רבי
אברהם הנשיא בסוד העבור · וחלק הדקדוק והשרשים לרבי דוד קמחי · האומרי' לנפשי
רני ושמחי: וספר אבות ומאזנים · הנחמדים להשכיל ותאוה הם לעינים: וספר החיוג
והרקמה · וספר ההטאה והכלמה: וספר החזיון · וספר כלי הנחשת והבנין: אתה
שמת מגמת פניך בראותך קצין או שר · או מלך או נגיד או טפסר: לדעת מדותיו ותכסיסיו
וחיליו ואוכלוסיו · ותענוגיו ומשושיו · ואופניו וגריסיו · ותאריו ומעשיו · וקציניו ונכסיו ·
וגבעותיו ורכסיו · ומאזניו ופלסיו · ופרדיו וסוסיו · וגביעיו וכוסיו · ותוריו וסיסיו ·
ומלבושיו וקרסיו · ויינו ועסיסיו · וברבורי אבוסיו · ואוצרותיו ומאבוסיו · ורבועותיו

ורבועותיו וכיסיו · ואכריו ואריסיו · ושהרוניו ושביסיו וחרבותיו ותריסיו · וקרובת
ויחשיו ושרי מסיו ומכסיו · וצדקתיו וחמסיו · ותפארת עכסיו · וצאנו וכבשיו · ועושי רצונו
ומכעיסו · ופילגשיו וסרסיו ונשריו ופרסיו · ועזניותיו וכוסיו · ונציו ותחמסיו · וינשופיו
וטוסיו · ורחמיו ופניסיו · ותרכיו וכסיו · ושריון קשקשיו וחלוקו ומכנסיו · ופוליו ותורמוסיו
ועטו וקולמוסיו · וקורותיו וכפסיו · ומשקיותיו וכוסיו · וגלוייו וכמוסיו · ואבניו וחרשיו ·
וכסלחיו ופתרוסיו ודוכיו וכיתוסיו · וחתוליו ורמשיו : אני שמתי מגמת פני לדעת מן
האנשים ונשים טבע איברי הגוף וכחות הנפשים · ומספר החושים · הפנימיים והמורגשים
· והטבעים החזקים והחלשים · ומה בין הכמושים והמתמשים · ובין הנגשים והנפגשים ·
וסבת הרפים והקשי' · ובתי הנפש והלחשי' · ומן המדות הענפים והשרשים · ומן האיברים
הטרים והעתשים · וסבת העזי פנים והבושים · והנבונים והטפשים · והנוחים והעקשים ·
והפתאים וחכמי חרשים · לא אחוש לדעת צורת הפרשים · ולזכור תואר המלבושים · ואם
הם בחורים או ישישים · ואם אכלו פולים או עדשים · ובשר סרים או תישים · ואם הם
שרי עשרות או שרי חמשים · שרי הרכב או שלישים · ערומים או חמושים · עורים או
חרשים · משולחים או פרושים · ואם להם כנים או פרעושים : ראה מה בין זכירתך
לזכירתי · ושמירתך לשמירתי · ואמרתך לאמרתי : ויותר מאשר תספר מדברי הבאי
בקרב מחניך בפני שני כשיך ובניך ובנותיך · ושגר אלפיך ועשתרות צאניך · אני אספר
מדברי חכמה לפניך עד אשר לשמוע תבלה אזניך : ויותר מאשר תזכור מן השיחות של
הבטלות והחידות : אזכור מן החכמות והסודות · ומן החוקים והעדות : וכמעט שלא
תזכיר כל כך שמות אנשים · כאשר אזכיר משמות החכמים והמפרשים : ולא תזכור כל כך
עירים וכרכים וכפרים · כאשר אזכור אני מן הספרים · מלבד היותי כולל · כל ספר כמה
ענינים כולל · ובזה יתהלל המתהלל : ראה מה בין אמריך פלוני בנה זה היסוד · ובין
אמרי פלוני פירש כך זה הסוד : ובין אמרך כך היה שם זה הכרך · ואמרי כך הקשה פלוני
ופלוני כך פרק : ובין אמריך ממקום פלוני עד מקום פלוני כך וכך מילין · ואמרי ע"פ
ספר תלים · או אמרי מכוכב פלוני עד כוכב פלוני כך וכך שעורים מוגבלים : ובין אמרך
בשנת כך לפרט היה שובע או רעב · לאמרי חמשים ואחד מיל שעור עלית השחר : ובין
אמריך כך וכך אכלנו אמש · לאמרי סבת קדרות הירח והשמש · אתה שמת מגמת פניך
בלכתך בדרך לשאול · שמות הכרמים מן הימין ומן השמאל : ואני אדרוך ברגלי הרחובות
והשוקים · וההרים והגבעות והעמקים : וכשמתי תהלוך או על במתי השחקים · לא אחוש
או לדעת שמות הערים והכפרים : רק אשיב אל לבי החכמות אשר בספרים · ושם אמריך
הספורים : לא אאריך בספור אכילת הברבורים · והנמרים החברבורים : ולא בשעורת
הדגים וביתר מיני התענוגים : אתה תזכור שמות הפועלים העמלים · ואשר אכלו בבתיך
בביכה ובכלים : ואני אזכור שמות החכמים · ודבריהם וחידותם על לוח לבי נרשמים :
אתה זוכר נבלות הארץ והדגים אשר במים · ואני אזכור נבלות השמים : אתה זוכר איך
אכלתם על הגל · ושכבתם במעגל : ופלוני שתה מן היין וישכר ויתגל · ואני זוכר אלף וכ"ב
כוכבים הנתונים בארבעים ושמונה צורות הגלגל : אתה זוכר צורת המלך וגדוליו · ורועיו
ועגליו וכינוריו ונבליו : וקצת מאכליו · וחצרותיו וטירותיו · וחדרי משכיותיו : ואני אזכור
הכהן הגדול ומחתיו · ומעלותיו ושבחיו : ובגדי הקדש ומעיליו · וחשב אפודתו אשר עליו ·
ופעמוני זהב ורמונים על שוליו : והציץ אשר עליו פתוחי חותם קדש לה' · וההיכל לפנים
לפני : והאולם אשר לפני השער וקדש הקדשים · והבריח התיכון בתוך הקרשים : והדביר
והכרובים · ומסגרות בין השלבים : וצלעות הבית והעובים · והארון והכפורת

ומזבח

ומזבח העולה ומזבח הקטורת : ושמן המשחה וקטורת הסמים ' ואבן המספט ואת האורים ואת התומים ' וחלוני שקופים אטומים ' ומחזה אל מחזה שלש פעמים : והכפות והמחתות ' והפותות לדלתות ' והשלחנות והמנורות ' ויש נחשת ועשרה כיורות ' והעמודים והכותרות ' והספות והמזרקות והמזמרות ' והפרח והמלקחים והמכורות ' והשער אל ארבע אמות ' וחלונים שקופים אטומות " ולשכה ופתחה באולים השערים ' ומחוצה לשער הפנימי לשכות שרים ' ועשוי כרובים ותמורים : והלשכה אשר נגד הגזרה ' ופני הכרוב לתימורה : ותימורים אל איו ' ושמנה מעלות מעליו : והאיש שעומד בין ההדסים אשר במצולה ' ומנורת זהב כלה ' ועל ראשה גולה ' ושני זיתים מימינה ומשמאלה " והמגלה עפה ' והאשה היושבת בתוך האיפה : והעטרות אשר לחלם ולטוביה ' ולידעיה ולחן בן צפניה : וארבע מרכבות היוצאות מבין שני הרים ' והסוסים ברודים אמוצים לבנים ושחורים " ואם באתי לזכור כל הדברים אשר על לבבי יעלו ' יכלה הזמן והם לא יכלו : מלבד אשר אדע הכוונות ' והסודות הכמונות ' אשר בכל הדברים הנזכרי' נצפונות : ולכן חדל לך מזכור זכירתך באשר כבודך תחמוד ' ובמקום גדולים במעלה אל תעמוד " לך וספר התולדות לקטני אמנה " ולנשים המנזרות כלבנה ' כי שכלך בדברים האלה קטן מהכיל ' ואל תצליח את דרכיך ואל תשכיל " ויהי כשמוע פלוני שאוני סואן ברעש ' חמר לעמד מצפון לאחר געש : והדברי' אשר אמר לא אמרם ' כי קבל נזק ובער ובושת בעבורם ' ויאמר היום חשכו כוכבי נשפי ' הן קלותי מה אשיבך ידי שמתי למו פי " וקפץ פיו וכאלם ' ועמד בוש ונכלם ' ולו חרפת עולם " וכל העם קראו אחריו הידד ' וכראותי כי שמשי זרחה כנדד : ועמד כפנים נזעמים ולא ראיתיהו חדש ימים : וישחק השר ויאמר מה מאד היטבת לדבר ' אחרי היותו על ריב לא לו מתעבר : ככה יעשה לכל איש ' אשר יתהלל בריח ריעיו בעיני האנשים יבאיש : ואומר אל השר ידע אדוני כנזר הודי ' כי לולי עניי ומרודי ' ואשר חמלתי על כבודי : הייתי מכה אותו במטה אשר בידי : כאשר עלי האריך לשון ' אמנם אגרותי ברפש כאל קיטון ' והחסרון איננו מניח לי לישון : עד ישקיף וירא יי משמים ' ונרות לבבי וימאסו כמו מים ' ולא תקום צרה פעמים : ותחת מחגורת שק מעיל הוד אעדה ' והקול אשר אומר רדה יאמר רדה " ואשא משלי ואומר

אֱלִי פְּרָעֵנִי בְּעֹז מִדַּי עוֹנִי וְתַחַת שַׂק מְעִיל הוֹד אֶעְדֶּה׃
צַו לַ־ זְמַן אֵל נָ־ אָמֵן לִי יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם וְקוֹל אוֹמֵר רְדֵה יֹאמַר רְדֵה׃

ויאמר השר מה מאד חטא הזמן ' באשר לא בנה לך בית נאמן ' ויחלוק כבודו לבני שיפן ותימן ' וילבישם תכלת וארגמן ' ולא יתן להם כצרעת נעמן ' וכאשר ישאלוהו בניו למי כמטיר המן ' יאמר למהומן ' ולא יתן מרדכי על בית המן ' ואיך לא יחלוק כבודו לאחימן ' ולכלכל ולדרדע והימן : ומדוע לא חלק לך מן ההון לשבעה ' כאשר חלק לך מזמרת הידיעה ' ולבני הפלגשים נתן מתנות ולבני בריעה ' ולאיש אשר יקרב אל כל בהמה לרבעה ' ולא יתן להם כל ראש מוקרח וכל זקן גרועה ' ומן הקללו' שבירונים אורך הירועה : ואומר החכם מתוני זה העולם ומהבלו ' שהוא לא יתן איש ואיש כפי שכלו : רק יתן אנשים לבבם למרע ' ומצדיק עיניו יגרע ' יהרוג יאשיהו וימלוך חפרע ' ויתיר רע בטוב וטוב ברע : ויסא משלו ויאמר אמר

אָמַר הֶחָכָם מְמוּמֵי | זֶה הָעוֹלָם אוֹ מִן הֶבְלוֹ׃
לֹא יָחוֹן אִישׁ מַה שֶׁרָאָה | רַק יוֹסִיף לוֹ אוֹ יִגְרַע לוֹ׃

ואומר אל תסר חנני אלהים ויש לי כל, כאשר עשה אותך על ההון יכול: ולו היה כל איש חכם כמוך וגבר, ובנדיבות ידו כידך תגבר, לא חסר איש בעולם דבר: אתכם הנדיבות לך למקנה, ידך תהיה בו בראשונה, ויד כל העם באחרונה: ובכל אשר התהלכתי מעיר אל עיר, לא מצאתי איש משובת הכילות יעור ויעיר: כי כולם יאמרו שלם ישלם המבעיר, ואומרים בעדם אלה בני שעיר: ואשר יקראו נדיביהם, וראשי אלפיהם: הפך לבם לשנוא, ולא מצאתי בם רק כוקם יקנוא: וכל אחד ואחד יעלים עיניו, וכמו פתן חרש יאטים אזנו: אם אקראהו בדבר יועילהו קל חיש יענה, ואם אקראהו בצרתי לי עורף יפנה: והזמן יוסיף כל אשר לו למשנה, ורעה אליו לא תאונה: ידמה לכלב איש חרש ברזל יישן לקול פטיש והולם פעם, ולא ירגיש שאגת אריה וקול רעם: ויקץ לקול הסירים ונכער כפעם בפעם, לא אדע מה אחרית הזעם:
ואשא משלי ואומר

דוד יום	קְרָאתִיהוּ	לְעֶזְרָתוֹ	גַּז חִישׁ	בְּצִפּוֹר מִ־	מְרוֹם קִנּוֹ׃
אַךְ יוֹם	לְעֶזְרָתִי	קְרָאתִיהוּ	הֶחֱרִישׁ	כְּפֶתֶן יַ־	אֲטֵם אָזְנוֹ׃
נִדְמָה	לְכֶלֶב אִישׁ	חָרָשׁ בַּרְזֶל	בֵּית חֵן	לְמִים שִׁבְתּוֹ	וּמִשְׁכָּנוֹ׃
יִישַׁן	לְקוֹל פַּטִּישׁ	וְיֵרָדֵם	יִיקַץ	לְעֵת אֹכֶל	לְקוֹל שִׁנּוֹ׃

וידע אדוני הכבר, כי מצאתי הנדיבים זולתך כיענים במדבר, ומנחתם ונסכיהם כמדובר: ולעולם לא קבלתי כוסם, רק בארץ מרשה, מנדיבים שלשה: מצאתים פתח השער, ורעיוני אחזו שער: כי הייתי רעב וצמא, סוער והומה: ואקרב אליהם ואומר היום כפלו לי בנעימים חבלים, כי הקרה לפני נדיבים אל אלים: ועתה רחמו עלי האצילים, מחליתי החולים, וגואלי הגולים, כי אין חפץ בכסילים: כי הפיל לא יקימוהו כי אם הפילים, והענק לא יקימוהו כי אם הכפילים: ועתה חוסו על נדיבי אשר התגלגל, עליו אופן הגלגל: כטרד בטרדותיו, ולבם חרדותיו: ואל תחמלו על איש ישכה דתיו, שירד על פי מדותיו: ואשא משלי ואומר

חוּסוּ עַל	נָדִיב הִתְגַּלְגֵּל	עָלָיו גַּלְגַּל	עִם טַרְדוֹתָיו׃
אַךְ לֹא תַחְמְלוּ	לוֹ עַל עָשִׁיר	שֶׁיָּרַד עַל	פִּי מִדּוֹתָיו׃

ויען האחד ויאמר אמור נא עקש, עד מתי תהיה לנו למוקש, לנדיב לא גמלתו איך תבקש: מדוע חוק המוסר פרעת, ומעיל הבושת מעל פניך קרעת: וקלון מכבוד שבעת, הלא ידעת אם לא שמעת: כי אדמתך אם לא תעבדנה, לא תוסיף תת כחה לך, והנה היא צועקת לאולך, אם לא תשקני אני לא אאכילך: וישא משלו ויאמר
לנדיב

לנדיב לא גמלתו אל תבקש תקדם לו ואז ישוב לגמולך:
זכור אדם־ חדלך או־ מרה קום והשקני ואחר א־ אגילך:

ויען השני ויאמר מה לי ולך איש מהתלות, כי תבקש לך גדולות. היום רבו עבדים המתפרצים, אשר אומר הנדיבות לזאבים, הלא ידעת העדרים אשר עלי רובצים, והאם רובצת על האפרוחים או על הבנים, והכובשים אשר אבים ורכים. כי לי בנים שלשה וחמש בנות גדולות, ומשאת החשק אשל לעלות, ומיראתי פן אחת מהם תמצא עלילות, ללכת אל גבעת הערלות. ובאות נפשה תמשוך יד החושקים ותנאף, קניתי הטבעות ונזמי האף: והנטיפות והשרות והערלות, וכסף אשקול כמוהר הבתולות: ובטורח גדול אותם אפרנס, ובדחי ברכיהם אכנס, לולי כי מן השמים עושים לי נס. ואיך אהיה על בני אכזרי, ואשכח עצם מעצמי ובשר מבשרי, וישבעו זרים כחי ועצבי בבית נכרי. ואמר החכם האיש אשר יתן הונו לזרים יחשב מן האכזרים, כי הקרובים בקרובים כעזרים. ודומה במעשהו אל העין שרואה השחקים, אשר בתכלית הרוחק רחוקים, ולא יראה הקרובים, אשר סביבו הם יושבים: וישא משלו ויאמר

אדמה איש אשר יתן רכושו אלי זרים וימנע מ־ קרובו:
אלי עין אשר יראה רחוקיו ולא יראה אשר ישכון סביבו:

ויען השלישי ויאמר שמעתי אומרים כי כתוב באחד מן הספרים אשר בארבעה ועשרים, לא ידעתי אם בשיר השירים או בקהלת או במשלי, מסמרטוטי כלתי ומהדורי תילי: חשבת להריק הכסף המושב בפי באמתחותיכם והפון אשר לכרכי ברשתכם, ולקחנו מיד הזמן בחרבכם ובקשתכם, כדברים ערבים, ובקראך אותכם אבילים ונדיבים: ויבאת אליכם לשטן, ולכן דע כי ידיכם אחות לוטן: לא חכם שכח הזמן דתך, רק על פי מדותיך, ולכן בשים שיאום ושמניעות פרי מדברותיך:
וישא משלו ויאמר

אשר קוה להרבות את נדיבו־ תך ברבות לך את מש־ אלותיו:
קפוץ ידך ושים את ח־ מניעות והיאוש פרי מד־ ברותיו:

בשמעי כסתה כלימה פני, ופלגי מים ירדו עיני, ואומרה בקול נעצב, מי האמין כי אתיצב, לפני החולד והעכבר והצב: אקרא אליהם ולא יענוני, ישטנוני: והזמן הולך וסוער ואותי יעשה כלה, ורואה אני את פני נדיביו והנה אינם כאשר בתחלה: ואתנה את לבי לראות סבת אלה התלאות, ואם בסכלותי או ברשעי עלי באות: וכל אשר חקרתי ואחקור אמצא, בנפשי דיעה ומועצה, ועל ימי התעלמותה סופרת, ועל חיל תאותיה מוררת ונוגרת: ואשא משלי ואומר

הה כי ילידי ח־ זמן כי נחרו   אינם אלי נפשי במו היו תמול׃
כי אח־ שבה יומם ולילה אעמול   אוחיל לברכות אל והמה אחרו׃
איכה אקומם והמה סחרו   ארץ אשר לא א־ דעה אם השמאל׃
אליך לימין חו־ לכות המה לטול   ותמול עבדוני ופני שחרו׃

ואת תנה לב אם לרוע מעלי   צרות זמן עלי כהיום שוקדים׃
ואת הזה צדקי ויושר פעלי   אבדן ימי שכל בכל יום סופרים׃
אריב במו שחרות ואשליך נעלי   על חיל בחלותי בשכלי מורדים׃

ויהי כשמוע האנשי׳ את דברי׳ לא חרדו אל מאמרי׳ ולא נכנעו לבותם׳ סרעו מאבותם׃ ויאמרו לי אי הנכאב אשר רשע ערשת׳ ולכן מעשה העוני לבשת: איך פני אביתיך הובשת׳ ותדע אהליך בטשת׳ האם אכלת כל אשר ירשת׳ ואען ואומר בטשתי אהלי כי כן צוותי׳ ובפטי מתרומי׳ רויתי׳ וקבתי בזתן ובו כבאסתי׳ כי מתבואה חפצי בו כואסתי׳ ולכן בבושת פנים כבשתי׳ אל המחכה הזה אשר פגשתי׳ ולא אמכה העניות׳ רק בעבור סיותי ככנע אל הפתיות: ובעקתי ולא נענתי׳ ואולי כי לטוב לי עניתי׳ ואשא משלי ואומר

השו אלים איך א־ זהלי נטשתי   לא ת־ דעו כי כן זמן צוני׃
הוא מ־ בדור עם ל־ עתה הרתי   עד מ־ מצוא חפצי אמת נואשתי׃
קצתי במחמדיו וגם נבאשתי   מה אז מרה עוד ח־ זמן הלוני׃
ימים ימי עצב עדי חשוני   אל מ־ חנות אלה אשר פגשתי׃

אשנא זמן תחת אשר קנאתי׃
כי א־ הזה נפשי אשר כורעת   אל ה־ פתיות עד אשר נענתי׃
ידע זמן כי א־ הליו שאנתי׃
על כן לקיקוני ימן תורעת   אולי ידידי כי לטוב ענתי׃

ויהי כראות האנשים חסרוני חסבו מלתי לאל׳ ויאמרו אחד מהם כדעה מה כפיו ימאל׳ ויאמרו רעיו מה לכו ולברה תבאל באל: ויאמר האיש ולסוני כאם תהלך׳ סאל אם אתן לך: ואותרה בכפש ספלם׳ אחר בקשת המחילם׳ ירך הסר למודות כחתלם׳ בכסל מלסוני בסאלם׳ ואשא משלי ואומר

נדיבי עם הטוב כי תא מרוגלי   שאל מנו ונפיק לך בחמלה׃
ידיכם הם למודות ב־ נתינה   בכפל מ־ לשוני ב שאלה׃

ויאמר האיש בואו אתי הבית וסעד׳ ואלך אחריו אל ביתו ולבי בכרת רעבוני ירעד׃ ויאמר האיש התאכל מן סירקות החטובים׳ ואען ואומר אלי סירקות טובים׳ מאלוני אכלנו סכלבים: ואשא משלי ואומר

שאלוני במה תסער לבבך התבחר ב־ ירקות או־ חשובים ׃
עניתים הן יהי טוב ב־ ירקות כלל עשר אכלום ה־ כלבים ׃

ויאמר האיש הנני נשבע באשר אל יום הוציאני מאין, כי בביתי לא תאכל בשר ולא תשתה יין, אז שתקתי והעלמתי עין, ואמרתי בלבי זה כשאר מבני קין. ויושם לפני מן הירקות קערה וגרגרי זתים עשרה, ונפחת אחת המעורה, במדה במשקל ובמשורה. ופתותי לחם שעורים, ויהיו פי וידי לאכול נמהרו', ויבאו כי שמים המאררים למרים, והיו סביבי שלשה נערים, יקחו מלפני המעט אשר בעדי הכינו, ויסובו וכל המשפחה עלי ילונו, ויאמרו לקח זה הרעבן את כל אשר לאבינו: עודם מדברים והנה אשתו כאש יער תבער, תהמה ותסער, וכבעלה תריב ותגער: ותאמר זה ההלך בעיני לא יוחן, כי יאכל כאלו יטחן, ולא יקום לעולם מן השלחן: ויאמר האיש חי אני אם לא יניח האכילה זה הסכל, לא ישרד מתני עד יקיא את אשר אכל. ויהי כשמעי קמתי קל חיש ופת לחם בידי, ויאמר האיש הנה בשמים עדי, כי אם לא תניח הלחם אשסעך כשסע הגדי, ואשליך הלחם מידי: ואברח, והאיש אחרי מר יברח. והנערים יהדפוני, והכלבים ירדפוני, והצרות מכל עברי הקיפוני, והמים עד נפש אפפוני, ועד פתח שער העיר רדפוני ולו השיגוני טרפוני: ורחה פניך ופני איש עוד לא פללתי, ועתה ראה השר איך נפלתי: ויאמר השר באמת היתה זאת חרפה עגומה וכלימה, וכמעט שאין אחריה נחמה, ועתה הלא עשית באנשים שהם נקמה: ואען ואומר נפתולי אלהים נפתלתי, וקרנם בעפר עוללתי, והשבתי מטהרם ונזרם לארץ חללתי, ובעמים חרפתם הודעתי, הגדתי והודעתי והשמעתי: כי לא די היותם אותי בוזים, רק שהקהילו עלי אנשים מחברי חרוזים, ויתקבצו אליהם אנשי' רקים ופוחזים, אשר לא עמדו אבותיהם על הר גריזים: התפארו אלי בשיריהם, והדבר אין בהם: שלחו לי שירים מטולאים, סבוכים ובסכלם סבואים: יספרו בהם כי להם בכל התעודות, בכפל מתני עשר ידות. והיו בהם אנשים יולדי על ברכי וגמולי חסדי, למדו ממני דרך השיר והם מעשה ידי: ולא השיגו בתרוכתם אבק שירי, ואין אחד מהם ירכב הנחפלים אחרי. וכראותי כי יכיפו עלי יד שלחם, בשקט בנפש בגאון רוחם, בנים גדלתי ורוממתי ונשאתי טרחם, וקרבתי אליהם בברחם, ובעת קדר עליהם היום הייתי שמשם וירחם, ולא זכרו מי שם בין נזר השיר על מצחם, אמרתי חי אני אבאיש ואביש שמן רקחם, ותשוב לשונם מודבק מלקוחם, ועל כרחם אהיה מלכם ומשיחם: ואקום ואחבר עליהם שיר כחרץ, בפי חוזז כפרץ. הודעתי בעמים עוזם, וכי הם יתר הגזם: והניפותי עליהם שיר חרבי, כאשר היה עם לבבי. והנה השיר אשר עליהם חברתי, כאשר התעברתי, ולוחות בריתי אתם שברתי, והודעתי אותם כי עליהם גברתי, ושלתי עד לשמים שיאי ואותם בעמקי שאול קברתי: ואשא משלי ואומר

אשמע דבת רבים רבים עלי יני־ פו יד שלחם ׃
בי ישיתו לי יפיחו בשאט נפש בגאון רוחם ׃
בנים גד־ לתי רוממתי זה במה נ־ שאתי טרחם ׃
ובנשר י־ עיר את קנו בן רחפתי על אפרוחם ׃

שח משכורתי חלף כי בן קרבתי ל־ הם יום ברחם ׃
וביום קדרו כוכבי שכלם הייתי שמ־ שם ויריחם ׃
וביום תעו בנתיבות בין שכלי למחוז חפצם ונחם ׃
לא ידעתי מן יולדתם עם הקאת או הרחם ׃
לא יהכורו לא יזכורו חסדי עמם יום נס לחם ׃
אין בם יציץ מי זה שם ציץ נזר הק־ דש על מצחם ׃
מי רוח ש־ כל בם מסך או מי נסך את יין רקחם ׃
איכה כי י־ ריבו וזמן משח אותי להות פחם ׃
לי חלק גו־ לות עליות מן שמים יום יום אלחם ׃
אך להם גו־ לות תחתיות ברכות שד־ ים ורחם ׃
וזמני יום שם חטתי שורה אז ח־ פיץ את קצחם ׃
ובעת קשר־ תי את מורי הבאיש הבי־ ע את ריחם ׃
ובידי פ־ טה האותות איכה אחרד לברק רמחם ׃
אם מימי חכ־ מותם כים לבי הוא כ־ חש ובריחם ׃
בנשוא גלי מי ימיהם אז מטה שכ־ לי השביחם ׃
וביום הצי־ כו חיליהם מצב חיל שכ־ לי הבריחם ׃
עליתי אל עיר גבורם אף הורדתי עוז בריחם ׃
אנכי הש־ ויתי כיום את שריהם אל פרחתם ׃
החרש ח־ מסגר כגר כתושבם וכאזרחם ׃
חכיתי כ־ דור על חילם ידעתי נו־ עם גם נוחם ׃
היה ביום נצחי נצח אף חיליהם אבד נצחם ׃
אזעק חמס אל הימים ולחוק גלגל כי השביחם ׃
מדוע דר־ כם צלחה או מה ראה כי הרויחם ׃
אלוף הכיר מעבדיהם אז אלף י־ רע את שיחם ׃
לא השכיבם על מטות שן וסרחים לא אסף נדחם ׃
לא שעה אל מנחת הבלם אף לא רצה כיום זבחם ׃
לא נתן בר הלחי אך ממון נכנס בא על נכחם ׃
על כן העלה על גורלם ממון יוצא או הנלחם ׃
על זאת לבי הוא יחל בי ובתוך קרבי יום יום יחם ׃
כי הסכנתי כל ארחותם זריתי רב־ עם גם ארחם ׃
איך מגל פרי פרח על שר־ שי הבין י־ שוו את קלחם ׃
אם יראו ח־ דקל שכלו אז ימאסו מי שילוחם ׃
לו יריחו קטר בשמי אז יבוזו רי־ ח ניחוחם ׃
ישימו יר אל פה שרים ולשונם מוד־ בק מלקוחם ׃
אקדיר שמשם אתן שרשם כמק ובא־ בק דק פרחם ׃

הנני

חנני לדור פרצם אגדור   אהיה להם ראש ומשיחם ׃
ילכו גוים אל אור שירי   ומלכים אל נוגה זרחם ׃
עשר ידות לי בחכמות   מי זה אתי יהיה נלחם ׃
אקרא חום קור גם לקור אק־   רא חום ולה־ ברד פחם ׃
לי חכמה לי בינה אקרא   בה על ברחם בעל קור חם ׃
לולי חסדי אז הפכתי   אל מערבם את מזרחם ׃
איכה יכזו ערבי עם זו   ויאמרו כי ממי לקחם ׃
אשאב שכל אבקת רוכל   אשיג נחש לי בריחם ׃
איך תחת ל־ חם אבירים   ודגן רום אך־ טוף מליחם ׃
או תחת ע־ דיי השכל   אחמוד עדיים או מלקוחם ׃
איכה ירי־ מו קרן או   עלי יני־ פו יד שלחם ׃

ויאמר השר באמת פרעת כם פרעות ׳ ותחת אשר השקוך כשלים דמעות ׳ שבעה נפשם ברעות : ובאמת היו כסילים ׳ ובתכלית הסכלות כבלים : כי הנדיבים יתנדבו בגופים ובנשמות ׳ ואף אם יהיו חסרי כל נעימות ׳ לדמיון החרב היוצאת הפגמות ׳ ואף אם תהיה בעלת פגימות : וישא משלו ויאמר

נדיבי עם הכי יתנ־ דבו לך   ואף פי הם חסרי כל נעימות ׃
כמו חרב בצאתה מ־ תערה   אשר תחתוך ויש בה רוב פגימות ׃

ואען ואומר איך השר היה בהם איש עשיר לרוב ׳ כי ירש נחלה מקרוב ׳ והוא אמר ויבא ערוב : והיה אוהבי בזמן שעבר ׳ ויותר מרוחק כשר כבר ״ ויאמר השר הלא שמעת משל הקדמוני ׳ הכתוב בספר תחכמוני : שאומר די לך מעמיתך הנאמן ׳ כאשר יבחילהו הזמן : ירושת עושר ומעלה רמה ׳ אם יראה לך עשירית אהבתו הקדומה : וישא משלו ויאמר

יהי די לך ידידי מ־ עמיתך   בירשו מ־ עלה נשאת ורמה ׃
ביום תתו ותראותו לך את   עשירית א־ הבתו ה־ קדומה ׃

ואען ואומר חי אני כי לולי חסדי אשר קדמום ׳ לא חשבתי עליהם דבר מום : אמנם אני מעולם בהוני פדיתים ׳ ובעת צרתם ענתים ״ ואם לא די שלא היו בברתי קרובים ׳ אלא שדברו עלי כזבים : ולכן צר לי על החסדים אשר גמלתים ׳ כי נחמתי כי עשיתים : ואשא משלי ואומר

בני נתן בני נבל בלי שם   קדשתימו חשבתימו כזבים ׃
אני תמיד פדיתימו ואפדם   והמה ד־ ברו עלי כזבים ׃

ודע

ודע השר אדוני · ציץ מצחי ונזר מתני : כי אשר הביאני לחשוק בתבונה · ולהיות ידי בחכמות אמונה · הנה ראיתי היותי נמאס בעיני הסכלים · ונגש ונענה אל השפלים · וכל אשר יחשובני לנבזה שוטני · תגדל מעלתי בעיני : ובזה נודע לי חין ערכי · כי לא יחשובו הכסילים דרכי · אז יודע לי כי שקר נסכי · ואשא משלי ואומר

אשר גרם לנפשי ל־ חשוק את תבונתי ורדפי טוב פעלים ׃
ראותי כי אני נמאס לכל בז ונגש נ־ ענה אל ה־ שפלים ׃

ואשר גרם אל הסכלים ההם · להיות מעלתי פחותה בעיניהם · הנה ראותם צרורות כספם באמתחותיהם · וראו אמתחתי ריקה · בוקה ומבולקה · ונפשי שוקקה : ואמר החכם חסרון ההון יעלים היושר · וכן הסכלות יעלימהו העושר : ואשא משלי ואומר

אמר הח־ כם יש חסרון עושר יעלים רוב היושר ׃
כן יש סכלות עם הוללות יעלים אותם רוב העושר ׃

ושכחו הכסילים כי לא קנו העושר בשכלם · רק גלגל הוא שחוזר בעולם : ואם יחרץ חרוץ · ולקנות הון יחרד וירוץ · לא יצלח במעשהו · ודרך תבונות לא תועילהו · ויגע ההון בנקלה ליד איש נבוב · בשגעון ובעורון ובתמהון לבב : ואשא משלי ואומר

מה ת־ חרץ חרוץ ואראה הזמן יאיר פני חסדו לגר ולעקר ׃
אם ה־ גזרה יו־ רדה ממעל אם כן חריצות ה־ אנשים שקר ׃

ודמו החכמים בשכלם · העולם הזה לסולם : זה יורד בו וזה עולה · וזה שוקט וזה גולה · זה נכבד וזה נקלה : ומקרה בכר ובכתף יהדופו · שנה על שנה חגים ינקופו · ומחסה כזב וסתר מים ישטופו · ואיסין לאחריו כסופה ירדופו · כלבוש יחליפם ויחלופו :
ואשא משלי ואומר

ראה מקרי זמן בוגד אנוש אנוש והפלא ׃
ודבר מ־ מך נעלם אני את אז־ נך גולה ׃
פרטיו לא אבאר כי זמני מ־ ספור יכלה ׃
זמן יריק לך מצוק והטוב מ־ מך יכלה ׃
ואישיו חל־ פים יום יום ואדם כ־ לבוש יבלה ׃
ומי יוריש ומי יעשיר ומי ירד ומי יעלה ׃
ומי מלך ומי הלך ומי נכבד ומי נקלה ׃
ומי עליון ומי אביון ומי שוקט ומי גולה ׃

ומי

וּמִי נִטְרָף   וּמִי נִשְׂרָף   וּמִי נִסְקָל   וּמִי נִתְלָה ·
מְתֵי מִסְפָּר   כְּתַבְתִּים לָךְ   וְעוֹד נוֹסָף   עֲלֵי אֵלֶּה ·

ויאמר שלמה בחכמתו פעם ופעמים · לכל זמן ועת לכל חפץ תחת השמים · ולכן שירא את דבר יי׳ מעבדיו · יכין ארחו ויישיר מעבדיו : ועל דבר אמת וענוה צדק יפקוד · ומעשיו ידרוש ויפקוד · כי הזמן יתן פני שאנן אל עקוד · ותחת כבודו יקד יקוד · וטרף זרוע אף קדקד · כי עת ספוד ועת רקוד : ואשא משלי ואומר

רְאֵה צְבִי   זְמַן וָעֵת   וְעַל דְּבַר   אֱמֶת שְׁקוֹד ·
זְמַן וָעֵת   לְכָל יְצוּר   וְעֵת סְפוֹד   וְעֵת רְקוֹד ·

ויהי ככלותי לדבר · ושירי עליבותי לחבר : ויאמר השר הודיעתני איך רבת שבעה לה נפשך יגונים · ולשמוע לעג השאננים · והבוז לגאיונים · אשר לא נשאו למעלתך פנים : ועתה הודיעני אם מצאת נדיב בדור · אשר פרץ הזמן יגדור : ואען ואומר שמעתי שם ועושה צדק · איש נדיב מחזק הבדק : תמים בדורותיו · יערופו כמטר נדבות מטרותיו · ויזיל עלי מטל נדבותיו : ואכלתי בביתו דגים חשובים · וגדיי עזים טובים · וחברתי עליהם שירים ערבים : ויאמר השר אדוני · איך היה הדבר בני : ואען ואומר היה בעירי אבא אדם נכבד · ולהתנדב עליו לא יכבד · מלך לנדיבותו נעבד · וחשבתי כי כל הנדיבות במותו יאבד : ויהי היום והוא מצאני באש היגונים בוער · ובכל מחמדי הזמן גוער · כי יום התלאות הולך וסוער : ויאמר אלי האיש מה אתה רואה · כי עמדת היום משתאה : ואען ואומר חייך אני מרעיד עמדתי · כי היום לא סעדתי · ובביתי ספדתי · כי ראיתי דגים גדולים ולשבת בצלם חמדתי · ואם לא אוכל מהם הן גועתי אבדתי : ויאמר האיש בחייך אם תדור לחבר עליהם שירים עליזים · יהיו לך הדגים ושני גדיי עזים · אז אמרתי אבת לעשות חרוזים : אז הלכתי עם האיש אל חצר גינת הביתן · והראני דג גדול ראוי לשאול ויהונתן · ובראותי אותו חשבתי היותו לויתן · ואומר אל לבי אחשוב היותי היום חתן · ואומר אל הנכבד אם תעשה לי מטעמים ערבים · אחבר היום שירים מבור השכל חשובים · ויאמר האיש הכון והכן לך השירים · כי המטעמים יהיו חמודים ויקרים : ויהי כאשר הגיע עת הסעודה · ישבנו אני והנכבד שר התעודה : ויאמר השר יבאו הטלאים הצלויים · והביאו המטעמים · ונחלץ בהם העצמים : כי הטלא ראוי למרום התהלות · ולכן שם אותו האל ראשון למזלות : ואען ואומר חייך אדוני דלפה נפשי מתוגה · ואין רפואה בדג לדאגה : כי לשון נופל על הלשון ושכלו האומרים טלה ראשון :

ואשא משלי ואומר

שִׂים דוֹד   לְעוּמַּת הַ־   דָּאַג דָּג   כִּי הוּא   לְבַד רִפְאוּת   אֱלֵי נוּגִים ·
מָה בְּ־   עֲרוּ הָאוֹ־   מְרִים טָלֶה   רִאשׁוֹן   לְמַזָּלוֹת   וְלֹא דָגִים ·

ויאמר האיש חייך כבר השכימו חכמי התכונה ובכל שבטי ישראל מודעת נאמנה כי דגל טלה נוסע בראשונה, ודגל דגים באחרונה. והנני נשבע כי דג לא יבא לפנינו עד אשר בחכמתך תראנו: מעלת דגים על טלה, ואם הסוד הזה תגלה להכחיש אוהבי יום ואוהבותיהם אמלא: ואען ואומר דע אדוני כי אין לטלה יתרון, בעבור היותו למזלות ראשון ודגים אחרון: כי למעלות הדגים וכוכביו העדינות, הושם באחרונה מאסף לכל המחנות: מצורף אל זה היות הכוכבים ואם רבו כחול, הכוכבים אשר בשנים עשר מזלות יהללו שם אל במחול. כי סובבים סובבים הולכים המזלות, בימים ובלילות, לדמיון אנשים יחולו במחולות: ומדרך אנשי המחול להתגלגל במזלות סביב, ובמחול האחרון חביב: ואשא משלי ואומר

אֵל עוֹלָם שָׂם	הַמַּזָּלוֹת	לִדְמוּת מָחוֹל	סוֹבֵב סָבִיב ׃
עַל כֵּן הוּשַׂם	דָּגִים אַחֲרוֹן	כִּי בַמָּחוֹל	אַחֲרוֹן חָבִיב ׃

ויאמר האיש הטבת את אשר דברת, והנני מקיים האומר אשר גזרת. ויצו להביא בראשונה הדגים, ונהיה אוכלים ושותים וחוגגים. ואחר הדגים הביאו הטלאים הצלויים מור עובר נוטפים, כאלו מן השושנים קטופים, או משפתות היעלות חטופים, ומתוקים מדבש ונופת צופים: והמרקחות ונכים היו על השלחן ככוכבים, והשקית בכלי זהב וכלי' מכלים שונים: ויין מלכות רב, מתוק לנפש ולחיך יערב. ואכלנו ושתינו עד אשר לא הכרנו מזרח ממערב, ואומר יש לי רב, ברוך יי' צורי המלמד ידי לקרב. ויאמ' האיש ארור האיש אשר לא יהיה היום שכור, עד אשר לא יבחין בין חלתך וכור, ויאמ' בדבור אחד שמור וזכור, ולא יבחין בין פתח תקוה לעמק עכור, למען זה היום כל ימי חיינו נזכור: ואומר אל האיש אם תפטור אותי היום מלומר עוד שיר, אומר ברוך יי' ואעשיר: כי אחרי היותי שכור, לחבר שיר עוד לא אזכור. ויאמר האיש חברת שני שירים ואיך משיר תהיה שותק, וכבר למדתנו והחוט המשולש לא במהרה ינתק. ולכן חבר שיר שלישי ותשקלהו במאזניך, ואחרי זאת להשתכר שים פניך: עד אשר ראשך עליך יכבד, ואקום ואעשה מנות ככבד: ואשא משלי ואומר

מַתְקוּ	לְחִכִּי	טְלָאִים	וְדָגִים	עָרְכוּ	לְפָנַי	יְדֵי חַ־	צְבָאוֹת ׃
הֵם בְּ־	זְמַן מָן	לְטַעְמָם	וְהִנְנִי	אוֹדֶה	לְקָדוֹשׁ	חַ־	צְבָאוֹת ׃
שָׂלֶה	בְּשׁוּמוֹ	לְרֹאשׁ כָּל	גְּדוּדָיו	וְדָגִים	מְאַסֵּף	לְכָל חַ־	צְבָאוֹת ׃

ויהי בהשלימי השיר' הלכנו ויסבנו בעליית המקרה: ויושם לפנינו שלחן מעשה בצבועים, וכוסות מלאים וגביעים, ואהיה שעשועים. ושתינו מן היין משפטים, וכאשר באתי לקום מצאתי בטני ערימת חטים, ולא יכולתי לקום כאלו הייתי אסור ברהטים: ויואל האיש גם הוא לקום, ובראותו כי לא יוכל ולא יקימוהו כל היקום, אמר נתנני יי' בידי לא אוכל קום: כי ראשי הולך הנה והנה, והיין שלח אש בעצמותי וירדנה. ואען ואומר הנני נשבע בחיי כחור כי תאבתי לשתות מי שיחור, כי היין שלח ידו מן האחור, ופרש רשת לרגלי

לרגלי הסיבני אחור · ולא אכיר הלבן מן השחור ·· וכראות אנשי הבית יד הסכרות החזקה · עשו בבית קול דממה דקה · ותפול עליהם תרדמה ויסכבו סיכה עמוקה : עד אשר פנה השמש לערוב דרך גבולו · והסכרות חלף והלך לו : ועמדתי ימים שלשה עם הנכבד שמחת גילי · וזה היה חלקי מכל עמלי : ויאמר השר נדיב היה נכבד · וזכרו טוב אותך זכר : הדמו הגבירות אלין בנדיבות · ויען ויאמר בחיי אספו עם הנדיבות · כל ערוכות וכל חשובות : כי עמדו לשרתני בפנים יפות · ובזרועות חשופות · בשפתות חרופות : ולא סרו מעשות הבריאה והלבב לביבות · והמטות היו כאטון מצרים הטובות ובכו לפרודי פעם ופעמים · כאלו נפתחו ארובות השמים : אמרו עד מה השר תשכינו ·
הנה נדודך יקרע סגור לבבנו ·· ואשא משלי ואומר

אן תַּ־ חֲנוֹת לִבָּךְ יְדִידִים יִשְׁאָלוּ וָאֶ־ עֱנֶה אוֹתָם בְּקָמְרִינוּ ·
שם תַּ־ אֲוַת נֶפֶשׁ וְשָׁם אָרִינוּ מוֹר אֲ־ הָלוֹת עִם כָּל בְּשָׂמִים נַעֲלוּ ·
שמה אֲסִירִים מִ־ תְּמוּתָהּ נִגְאָלוּ שָׁם עִיר אֱלֹהִים בְּ־ אֱמֶת שָׂרִינוּ ·
בשתי לְבִיבוֹת מִן אֲשֶׁר בָּרִינוּ עִם יְ־ עֲלוֹת בְּגָאוֹן יְיָ צָהֳלוּ ·

נפשי פרות דמע ראיתיו על לחי ·
יעלת ורודים לי בחליל יהמה האנ־ מרים עד מה צבי תשבינו ·
מה תֶּ־ הֱמִי נפשי ומה תשתוחחי ·
פקדי לשלום הַ־ צביות נאמו אני לַ־ נדוד יקרע סגור לבנו ·

ויאמר השר הלא חסרת דבר בבית הנכבד · ויען ויאמר בחיי חסרתי דבר אשר עלי מאד כבד : כי ראיתי בבית השר סוסים · כאלו נבראו מן האורים ומן התמים : ובכלים מהוללים · ואספירו ביפים הגלגלים · וגלדיהם עבים ·· ואמן כתעכס כנפן · ומראיהם ומעשיהם כאשר יהיה האופן בתוך האופן ·· ואחביר עב ויקר · כמטה אלישע ויופיו לא נחקר · ואומר אל הנכבד זאת אדר סיקר · הדג והבשר טפל והסוס והכבל והאביר עקר · הביאו לי מטה שאביר כי רבוני לעשות בו המופתים · ושמעתי אומרי כי הוא טוב למעשה הביתים : ויאמר שאים חייך בביתי היום סוס כבל ואביר לא תאכל · כי דיחם כלאתי כלכל ולא אוכל : וזה השלחן אשר לפני יי · ולא יקרב בו דבר של גנאי ·· ושמעני הייתי אל היינכים למאכל · מלבד שהנכבד החזיק אותי סכל ·· ואומרים היום לנקח מתני מחמד עיני · כי הסוס והכבל ואביר מבחר ערכי · ועתה חלילה לא כיד יי : ואשא משלי ואומר

אראה אֲנִי הַמָּן וְאֶרְאֶה הַשְּׁלָיו אך אֲנִ־ מְרִים לִי סוּר וְאַל תִּקְרַב חֲלוֹם
כל מַ־ עֲדָנִים הֵם בְּעֵינַי כַּחֲלוֹם · פגע גאון לבי בהיום שולליו ·
כי הַ־ בְּצָלִים הֵם לְלִבִּי גֹּאֲלָיו השום וְהֶחָצִיר וְהַבְּצָלִים שָׁלוֹם
ביתי וְעַל רֹאשִׁי עֲטֶרֶת יַהֲלוֹם · כי בם לבבי הוא יבלבל מחליו ·

השום צבי ארץ ופרח כל יבול
האן ילדתו והאוד ר־ קמו עיש ובניה ברית לו כנ־ רתים

גלרי בצלים חם בגלגלי זבול ׃
אופן בתוך אופן והחציר כמו מטה אלישע ל- עשות המופתים ׃

ויאמר השר אחר ששבת לדבר ושירים לחבר ׃ ברוך ה' אלהי ישראל, אשר לא השבית לשירים ולמליצות גואל ׃ תהלה לאל חי נשלמה המחברת השמנה עשר

המחברת התשעה עשר

אמר המחבר

בהיותי עם השר הנכבד, למשמעתו סר ונעבד ׃ שאלני ויאמר לי, אתה כל שמחת גילי ׃ האמת זה שיאמרו עליך החברים, כי חברת בימי הנעורים ׃ מליצות נמרצות ושירים, על אופניהם דבורים ׃ לקוחים מפניני המאמרים, מזהב ומאבן יקרים ׃ מדברים בדברי תוכחות ומוסרים, לחנך בהם הנערים ׃ ואני לשמע אזן שמעתים, ובעיני לא ראיתים ׃ ואם אמת היה הדבר הזה וחברתם, נכספה וגם כלתה נפשי לראותם ׃ ולשום אותם על לבי חותם, ועתה הביאם אליכן ונדעה אותם ׃ ויען ואומר דע אדוני ירום הודך, כי מה ששמעת על עבדך ׃ היה זה ימים ושנים, והמליצות ההם והשירים, חברתים בימי נעורי, לעורר לבות בחורי ׃ והסבה אשר עוררתני לחברם אשים נגדך, והיא כי בין הילדים אשר חנן אלהים את עבדך ׃ היה אחד בהם למשמעתי סר, דבק בדרכי הענוה והמוסר ׃ ומתענג בדרכי המליצות והשירים, הולך בדרך תמים ומואס בדרכי הנעורים ׃ והטיב חסדו מן האחרים, לבלתי לכת אחרי הבחורים ׃ וכראותי אתו רוח נדיבה, וכי הוא מתאוה לעורר האהבה, נתתי לו יד לעלות אל המרכבה ׃ ופתחתי לו שערי המוסר הנעולות ׃ וסקלתי לפניו המסלות ׃ והראתי לו הדרך להיות נוהר אל ה' ואל טובו, והאמרה זה השער לה' צדיקים יבואו בו, וחברתי לו ולכיוצא בו, מאמרים קצרים, ורקמתי בהם רקמת שירים ׃ לפקוח עינים עורים, לקחת מוסר השכל צדק ומשפט ומישרים ׃ ואלה דברי תוכחותי, ושירותי ומליצותי ׃ אשר חברתי, ובמחוגת השכל אותם תארתי ׃ דע בני יצליחך אלהים, כי מיום ראיתי רעיוניך נמאסים ונמהים, ולהדבק במעלות הגבוהים ׃ ולעלות במעלת השכל ולאחוז בסנסניו ולהיות מהיושבים ראשונה במלכותו ומרואי פניו ׃ ערכתי תורה ליוצרי, אשר נתן כיום בך שברי ׃ בקשת למצוא דברי חפץ וכתוב יושר, ולהדבק בדרכי הענוה והיושר, והנה לך מוסרי במקום ששון והעושר ׃ ותוכחותי אשר תאהב, תחת לבן וחברות ודי זהב ׃ ועתה באלה רכב על דבר אמת וענוה צדק, כי הם לבדם מחזיקי הבדק ׃ ושים אל דברי פניך, ותורך נוראות ימינך ׃ ועתה בני יהיו דברי על לוח לבך חרותים, ולא תהיה כמתבונן אל המתים ׃ וכצועק אל הצלמים, ותדבר עם כלבים אלמים ׃ ומבלעדי דברי הנסיונות יורוך, והימים יוכיחוך וייסרוך ׃ וילמדוך ויוציאוך מכלי תופתים, והגדולה שבתוכחות בקור קברי המתים ׃ ואמר החכם הנסיונות מוסר ותוכחה, ובתנובות הימים תוכחה ׃ ודע בני כי אם יש טוב דבר מן החיים הוא השכל והיוסר, ואם יש כמוהו בתבל הוא העושר ׃ ואם יש מר ממות הוא הסכלות, ואם יש כמוהו הוא הדלות ׃ ולכן כמגדל עוז אשר לשכל התחבר, וזרע לצדקה ותהיה לפי חסד קצר ׃ ובסכלי תם תהיה חוברתך אבר, ושם תבנה בית אחבר ׃ ודע כי

שמלאכה

שמלאכה מרובה והיום קצר · והשמר בעולם הזה שלא תהיה לח ותתפצר · ולא יבש ותשבר · ולא בעל אף ותתעבר : ולא מתוק ותמצץ · ולא מר ותמאס ותקבץ · ואשר צריך עליו בכל ענין · אשר לא תחלל שם קדש המעון · הוא להתרחק מן הגאוה · ולאחוז במדת הכניעות והענוה : כי הענוה תפארת החסידים · ונזר שמתגוררים ונחרדים · ואיך יתגאה אביר גנות שקדמתו טלף יבש · ולא יזכור יום מלך גאות לבש : ומי יכבש יצרו במעשיו ויפלס · ולא יסוב במעשיו רך וכלם : ומן התימה איך איש בתרעים יתאר · ולעדות עדי הגאוה יבחר : ושתי קצותיו אכלה אש ותוכו ניחר · וללכת אל בית מועד לכל חי ישחר · והיום כאן ובקבר מחר · יזכור זאת ויכלם מעצבתו · כי סוזן ישלך כוית נכתו · והוא נוף אשר יאכל קצתו את קצתו : ואמר החכם קרן החיים המשכיל הענוה · וקרן הכסיל העזות והגאוה · וקרן חסר לב התענוג והתאוה : ואמרתי בשירי

אֱנוֹשׁ אָנוּשׁ זְמַן פְּרִיו יְקוֹסֵס וְקַל חוּשׁ הוּא יְבֻלַּע עֲצָתוֹ ׃
וְאֵיךְ תִּגְאַה אֱנוֹשׁ נָגוּף וְיֶלֶד גּוּף אֲשֶׁר יֹאכַל קְצָתוֹ אֶת קְצָתוֹ ׃

ואיך נתגאה ואנחנו מתחללים · ואנו בעולמנו סכלים · ויספנו פה מתרפלים · ונצא ממנו מוכרחים דחופים ומבוהלים · ובאבני חטאתינו נגפים ונכשלים : וחברתי על ענין זה שיר לבקשת איש עשיר יבוא לבכי מספחתי · לשום אותו בקברו אחרי מותו · והוא זה

בָּאתִי בְעוֹלָמִי מְאֹד סָכָל וָאֶ־ שְׁבָה אִתּוֹ כְּמִתְרַשֵּׁל ׃
וָאֶ־ צְאָה מִנּוּ כְּאִישׁ מוּכְרָח וּבְחֵטְא עֲשִׂיתִיו תְּמוֹל נוֹשֵׁל ׃

דע בני כי הקנאה · היא מן המדות מדה סכנה : כי היא רקב העצמות · ותסבב תלאות עבותות · ומריבות ומהומות · ותביא אל גוי הכסילים מהלמות : ויחשבו בעליה טובת האנשים לנקמה מהם · ודעת האנשים טובם כתוכה אליהם : ואמר החכם מי שזרע קנאה קוצר חרטה · וטרם שבע שנים יעשה שטה : ואומר אחר חמשה אין להם רפואה · ואם השכחה שתביא הקנאה : וחברה שתתערב עמה הרכילות · ודלות שיתחבר עמו העצלות · וחולי שתתערב עמו הזקנה · וכחור שנשא זקנה : ואמרתי בשירי

דַּרְתִּי וְגַרְתִּי עִם מְתֵי קִנְאָה וַיַּרְא לְבָבִי זֶה בְּעֵין שִׁבְרוֹן ׃
כִּי הַ־ מְקַנֵּא יַ־ חֲשׁוֹב אֲבוֹד טוֹבַ־ הוּ טוֹבָה נְחִתָּה לוֹ ׃

ומן הדברים אשר ראוי להרחיק שם החונף והכזב · כי החונף נתעב ונעזב · וכתי הכזב לאכזב · ואמר שחכם כמשלו · ומנה מחשוף אל הנסתרים בין שוליו · והכזב ארכו הבלית והתולין · ומנה מכשול אל הנשען עליו : ואמרתי בשירי

בַּחוֹנֵף הַ־ צֵאתִי מַחְשׂוֹף אֶל הַנִּסְתָּ־ רִים בֵּין שׁוּלָיו ׃
צַד בַּכָּזָב אוֹ בַשֶּׁקֶר מִכְשׁוֹל אֶל הַ־ נִּשְׁעָן עָלָיו ׃

ומן המדות המגונות · אשר הם סבת החטאים והעונות · הם הכעס והחרון · לא יהיה להם זכרון · ואמר החכם הכעס ראשיתו שגעון ועורון · וסופו חרטה וחסרון : ועתה בני התנהג במדות הטובות והחשובות · ודבר במלות נחות וערבות · ואף אם תהיה לפי טבעך בעל מדות רעות · ומדבר במלות גרועות · תתקן עם רוב ההרגל עוותך · ותרפא במנהג הטוב תחן מכתך · כי המנהג ישוב טבע קיים · ולכן התנהג במדות הטובות ותאכל פרים : ואמרו כי היה כתוב על חותם החכם אפלטון · כי מצא המנהג על כל דבר שלטון : ואמרתי בשירי

אָמְרוּ כִּי נִמְ־ צָא כָּתוּב עַל חוֹתָם הֶחָ־ כָם אַפְלָטוֹן ׃
כִּי הַמִּנְהָג עִם הַהֶרְגֵּל מָצָא עַל כָּל דָּבָר שִׁלְטוֹן ׃

ועתה בני · היועצה עליך עיני · סור מדרך עצל אשר היא כמשוכת חדק · ופקוד נות צדק · וקח מפרי עץ הדעת וחזק הבדק · והדרך צלח רכב על דבר אמת וענוה צדק : ואמרתי בשירי

לְעֵץ פְּרִי יָמִין שְׁלַח וְעַל עָוֹן וְחֵטְא סְלַח ׃
עֲדֵה עֲדִי פְּאֵר וְעַל דְּבַר אֱמֶת רְכַב צְלַח ׃

ודע כי למעלת החריצות אין ערך ותמורה · והיא המעלות זה העולם שמעלה הבחורה · יגיע בעליה בעבורה · למעלה נשאת ורמה · לא יחסר כל עמה : ויותר תקוה יש באיש חרוץ ורש · מאשר בכסיל ואם הון עתק יירש · והוא בעל שדה ומגרש · כי החרוץ יעשר בחכמתו והון אחר יירש · והכסיל יורש באולתו ואין גו יגרש : ושלום רב לאוהבי החריצות ואין למו מכשול · ואמר שלמה בחכמתו ויד חרוצים תמשול : ואמרתי בשירי

תִּקְוָה בְּאִישׁ חָרוּץ וְאִם הוּא רָשׁ מִן הַ־ כְּסִיל לוֹ הוֹן וְעוֹז יִירָשׁ ׃
כִּי רָשׁ בְּחָכְמָתוֹ הֲכִי יַעֲשִׁיר אַךְ הַ־ כְּסִיל עָשִׁיר יְהִי נוֹרָשׁ ׃

ודע כי אין מן החריצות ומתעלתו · לרפוא הגוף לבד ממחלתו · ולפסוק בעניני מחיתו : רק מן הזריזות לרפאות גם הנפש ממחלתה · ולהכין צדה ליום נסיעתה · ולטהרה מטומאתה וחלאתה פן מה תעשה באחריתה : וטומאת הנפש היא סכלותה המושכלות · ודבקותה בתאות הנבזות והנקלות : כי החכמים אשר גברו על תאותם בשכלם · כבר עלו אל ראש הסולם · והמה הגבורים אשר מעולם : ואמרתי בשירי

אֲסִיר מָוֶת יְחִידָתְךָ רְפָא אִם לְמָוֶת תֵּט וְשָׁחָה אֶל רְפָאִים ׃
מְהֵרָה כִּי אֲשֶׁר גָּבְרוּ בְּשִׂכְלָם לְבַדָּם נִקְ־ רְאוּ בִּשְׁמָם רְפָאִים ׃

והתבונן

והתבונן על חריבותך על העולם אכום מדעת כבער · אשר תרדוף אחריו ותהמה ותסער
· ובכל דבר זולתו תגער · ולא תשבות ממנו כי אם מעט מזער : ומה תשיג מן העולם
שאחר · אשר אינך בו בוחר · ולא רודף אחריו ולא שכיו משחר : ודע כי מי שירצה במעט
מן הטרף ויבטח בעושיו · יקבל ממנו שאל המעט ממעשיו : ואמר החכם ההסתפקות
ממונעת בעלים מזלות · טוב מן ההון המביאו לידי בזיון ושפלות : וחסרון שצורך טוב
משאלתו · למי שאינו ראוי ממנו לפחיתותו : והרעה חולה · אשר היא בין הרעות הגדולה
· היא כאשר לא תפיק רצון השאלה : והמבקש מן הכילי בקשה · כמבקש חכמה מאשה :
ובניעות מקדשה · ודגים מארץ יבשה : והנדיבות שיא מעלה נמורה · והשאלה היא מן
הכרבה חמורה · ולא לקח המחלל שדרת פניו בשאלתו תמורה · ולא הגיע להעשיר
בעבורה : ואם תשקול השאלה עם המתנה בכף מאזנים · תכריע השאלה עד תהום
ותעלה המתנה עד לשמים · ואמר החכם אם לא תמרה תאותך · תביאך אל מה שבו
בזיונך וחרפתך · ומי ששמע אל תאותו · כפר ביוקרו וגדלה דאגתו · ורבה חרטתו · כי
התאוה שותפות העורון · ושיא מסכה שכרון · ומשתה שכרון · ודע כי מן הנדיבות מעלה
גדולה · והדר נדיב מתנה מהרה ומהוללה · וכדר הכילי האחור והעלילה · ואמר החכם
הכילות גריעות · והשאלה מן הכילי הפסד וטעות : ודע כי אין הנדיב מי שמשיב גמול
וגומל חסדים · רק המקדים לעניים ומרודים : והסדר בהובאה · שיא מעלה נפלאה :
אחכם האיש אשר לקנות תבונה יחזור · ועם לומדיו יעזור : וכסף וזהב ורכוש להם יהיה
פוזר · לא יקרא מפזר : ורובה על חכם לב להוכיח למדיו מדי · ובמאכלו ובמשתהו
פחות מדי · ויעניק לדלים יותר מדי : ובקנין החכמות יפזר · ואז מן השמים יעזר :
ואמר חכם אחד לאנשי זמנו · כאשר שאלוהו באיזה ענין יחלק ממונו · דבר זה עניכו :

ביום ש' · אֲלוּ אֵיךְ אֲחַלֵּק מָמוֹנִי בְּקִנְיַן תְּבוּנוֹת וְאֶבְלִי וּמַדַּי ·
עֲנִיתִים בְּקִנְיַן תְּבוּנוֹת אֲפַזֵּר זְהָבִי וְכַסְפִּי בְּעוֹז עַד בְּלִי דַי ·
וְאַעֲנִיק בְּרָבָה לְרָשִׁים וְאַמְעִיט לְאֶבְלִי וְאוֹצִיא לְמָרַי לְמַדַּי ·

ודע כי היסרים והחסידים · אשר לדבר ה' חרדים : לא ידאגו על מספר הונם · ואכרן
מקניהם וקנינם : רק ידאגו על פשעם ועונם · ועל ימי התעלמותם · ואשר לא כתבו
אל לבם חסרון שלמותם · לא יתאבלו לנכבא רק להאלם כיבדם · ולא יתאוו רק כפרת יוכרם
ואמר אחד מן החכמים · כאשר שאלוהו על עמדו מרעיד ונשמים · דברים כעניתים ·
ואמרתי בשירי

בְּיוֹם שִׁבְתִּי אֲנִי מַרְעִיד וּמַשְׁמִים וְצִירִים וַ־ חֲבָלִים יא־ חֲזוּנִי ·
שְׁאֵלוּנִי לָמָּה תִּדְאַג עֲנִיתִים אֲנִי אֶדְאַג לְפִשְׁעִי וַ־ עֲוֹנִי ·
שְׁאֵלוּנִי וּמָה תִּתְאַו עֲנִיתִים אֲנִי אֶתְאַו לְכַפָּרַת זְדוֹנִי ·
שְׁאֵלוּנִי הֲתִצְטָרֵךְ לְרוֹפֵא הֱשִׁיבוֹתִים הֲלֹא הוּא הֲ־ חֱלָנִי ·

דע בני כי שקרעה אשר תהיה לנפש תענוגה · שיא תשובחת ביותי שעדנה : כי החרטה
אם ר

אשר תהיה בימי הזקנה ממנה ׳ ובעליה בלתי ראוי לתכונת : רק תהיה נפשו לאש עד מאכולת ׳ כי און תבלתי יכולת : ואמרתי בשירי

זקן אשמי חרטתו מגונה תהי נפשו לאש עד תם־ אכולת ׃
ותדמה ל־ עזיבת ה־ נקמה וסבתה מניעות ה־ יכולת ׃

ועתה בני ירא מהאל לבדו ׳ אשר גבר עלינו חסדו ׳ ומלא כל הארץ כבודו : והשמים עדו ׳ והארץ סהדו ׳ ותפחד משאול ואבדו : והשמר והשקט אל תירא ולבבך אל ירך : מאיש גדלה מעלתו בדורך : ולא תבוא בלבך חרדתו ׳ ולא תקוה תועלתו : כי איש יחשוב שיועיל או יזיק סכל ׳ ועתה אם יחשוב שיוכל להזיק יועיל לכפר אם יוכל ׳ ואמר החכם ירא האל לעזוז עליך ׳ ובוא תמכו לקרבו אליך : ואמרתי בשירי

אמרו אלי אנשי סודי כי איש ריבי לי יתנכל ׃
ואומר איש יחשוב כי הוא יזיק או יו־ עיל לי סכל ׃
אם יחשוב כי יזיק אלי יועיל אל כמ־ שו אם יוכל ׃

הזהר בני תעשוק שפל רוח ודכא ׳ כי מי שלא ידו בו ונקה : ואמר החכם איך לא אהיה ירא לגזול ׳ מי שלא ימצא עלי עוזר ׳ זולתי הבורא ׳ ואמר אחר אין דבר קרוב לפתים וחשוק ׳ מתפלת העשוק : ואמרתי בשירי

איך לא ירא לבי לגזול או לחמוס לא יהא ירא ׃
מי שאינו מוצא עלי עוזר זול־ תי הבורא ׃

זכור בני להיות הדבר אשר אלית תשים פניך ׳ לשאול עצה בכל עניניך : והוא דבר מכל החכמים מוסכם ׳ ואמר שלמה בחכמתו שומע לעצה חכם : וכבר גזרו חכמים ׳ כי הטובה שבבהמות בריכה לשוט ׳ והטובה שבספינות לתשוט : והכשרה שבנשים לבעל ׳ והחזק שברגלים לנעל : והטובה שבקרחות לתגבעת ׳ והיפה שבאצבעות לטבעת ׳ והחסידה שבבהמות להיות ברבעת ׳ והטוב שבבריעת לאזוב ושני תולעת : והטוב שבנחשים לרביצה ׳ והכסל שבשעורים לביצה ׳ והטוב שבאבים לבונה ׳ והיפה שבכנפים לתמרוק ורחיצה ׳ והזקנה שבשומרת יבם לחליצה ׳ והקלה שבעדות למליצה ׳ והקלה שבתהילות לחביבה ׳ והקלה שבמורסות לקביצה ׳ והטוב שבבורו למחיצה ׳ והקטנה שבמכות לקמיצה ׳ והטובה שבאתונות לרביצה ׳ והבנוע שבעינים לקריצה ׳ והקלה שבמכוסות למרוצה ׳ והקטן שבפתאים לקפיצה ׳ והדעתן שבחכמים צריך לשאול עצה : ומעלת האיש השואל עיצה כבותה ׳ כי הוא משובח עם ההצלחה ׳ והמכוכל בעת לא

יצ׳

ויגיע אל הרוחה ׃ והתחבר בני לאנשי החכמה ׃ כיען כי תלמוד מהם דעת וערמה ׃ והזהר מחברת אנשי מריבה ושטנה · כי גוי אובד עצות המה ואין בהם תבונה ׃ ואמר החכם לבנו בני אם תרצה לקנות עולם עומד · היה חכם או לומד · או מאזין או החכמה אומר ׃ ודע כי בבקשת החכמה השלמה · תותרה כל ערמה ומרמה · ואין שפתי חלקות מתרות שמאמין אלא בבקשת החכמה ׃ ואם חפצת להיות לחכמה מודע וגואל · לא תבוש להיות שואל ׃ כי מי שלבו בבקשת החכמה מעיל הבושת לא הועיל · כי הוא ילבש מן הכסילות אפוד ומעיל ׃ ואמר החכם שאל מי שכמה את הדברים · ויתן לך בחנם מה שקנה בדמים יקרים ׃ ולא תבוש לשאול מכל מי שיזדמן · כי הזהב בקברות שארץ יטמן ׃ ואמר החכם בספרו · קבל האמת ממי שאמרו · וקח הפנינים מן הים · ומבין החוחים הסומכים ליופים ׃ והזהב מן העפר · והחכמה מאשר ברית ספר ׃ אך בדבר אמונה לא תהיה כדון · לשאמין בה איש אשר יעשה בזדון · גרם לך ויבא מדון ׃ ואשביעך באילות השדה ובצבאות · שלא תבקש על הנבואה והנפלאות · מופת או אות · ולא תקח השכל להתנאות · ולא החכמה להתכבד ולהתנאות · ולא האמונה לראות · ולא האמת לכזב ולדבר מרמות ׃ כי המבקש החכמה להתכבד · לא יקרא מאהבה עובד · ואחריתו עדי אובד ׃ ודע כי כל עוד שהאדם מבקש חכמה הוא משכיל · והוא סכל בעת שיחשוב להשכיל ׃ ואין דבר שבעולם מועיל כמו החכמה · עד אשר אם ירבה בעליה העולם הזה ישיבהו עתה · ואם ירבה העולם הבא על אחת כמה וכמה ׃ כי הוא תבא דרך תמימה ומתעלו׳ החכמה שהמלך יתמשל על עשיר והלך · והחכם יתמשל על מלך ׃ ולכן כל ערום יעשה בדעת וסכלותו בחכמה יתקן · כי אין דבר מגונה כסכלות בזקן ׃ ובעת יעלה בלבך להתחבר עם אדם · התחבר עם אנשים אשר עמדת בסודם ׃ ויהיה האיש אשר תבחר ותקרב ישכון חבריך · איש אשר בעת התחברך עמו יפארך · ואם תכבדהו יהדרך · ואם תצטרך לעזרתו יעזרך · ואם תאמר יצדיק אמריך · ואם תכעוס יסבול ובאחר לא ימירך ׃ ואם את הדבר הזה תעשה וחקותי תלמוד ׃ ובין אלפים ויכולת עמוד ׃ ואמרתי בשירי

בְּעֵת תִּרְצֶה לְקָרֵב אֶת בְּנֵי אָדָם לְחֶבְרָתְךָ ׃
בְּחַר מֵהֶם וְהִתְחַבֵּר אֱלֵי רֵיעַ כִּלְבָבְךָ ׃
אֲשֶׁר יָחִיל לְךָ דַרְכּוֹ וְיִשְׁמַע לְמִצְוָתְךָ ׃
וְיוֹם תִּכָּתֵר בְּחֶבְרָתוֹ יְפָאֵר אֶת חֲבוּרָתְךָ ׃
וְיוֹם תַּחֲלוֹק כְּבוֹדְךָ לוֹ יְהַדֵּר אֶת תְּמוּנָתְךָ ׃
וְיוֹם תִּרְצֶה לְעֶזְרָתוֹ יְהִי עוֹזֵר בְּצָרָתְךָ ׃
וְיוֹם תִּגְזוֹר אֲמָרֶיךָ אֲזַי יַצְדִּיק אֲמִירָתְךָ ׃
וְיוֹם תִּקְצוֹף יְהִי סוֹבֵל חֲרוֹן אַפְּךָ וְעֶבְרָתְךָ ׃
וְיִדְרוֹשׁ כָּל יְמוֹתָיו אֶת שְׁלוֹמְךָ וְטוֹבָתְךָ ׃

והזהר בני מהתערב עם שונים · אשר חברתם כשברת פנים ׃ ואהבתם כתינת שלום ׃ וידידותם חלום ׃ ורצונם ממך רב · ורצונך מהם רחוק מזרח למערב ׃ ודע כי חברת הנדיב מביאה גדולה והענוה · וחברת הנבל הרשע מגונה תביא בלבבות מגינה · וחברת שאשה סכנה ׃ ומי שיאמין אל הרכילים מסכיב · לא ישאר לו אוהב חביב ׃ ולא יעזוב

תאהבו

אוהבו האיש המשכיל, בעבור רכילות איש רכיל: והעצל שבבני אדם מי שמתעצל לקנות אוהבים ויעמוד בסודם, ויותר עצל ממנו שקדם, הוא מי שבאו לידו ואבדם: והדבר אשר לבך עליו אעוררהו, הוא שתבין בלבך הדבר אשר בפיך תקראהו: ולא תהיה קריאתך משא או עבודה, או מלאכה כבדה, מצות אנשים מלומדה: רק שים בין שכלך ובין התאוה מאפל, ואחוז בסנסני השכל ותהיה כנגש אל הערפל, להאיר חשכת לבך האפל, ושים הלב עקר והפה טפל, ואז לא תהיה מִמַּעֲלַת השכל נופל: ואמרתי בשירי

בְּעֵת תִּקְרָא בְּסִפְרֵי בִּין קְרָא עִם לְבָבְךָ וְאַל תִּהְיֶה כְּרֵעִים
וְאִם יִקְשֶׁה דְּבַר חָכְמָה לְלִבָּךְ קְרַע עַל מִפִּי תְּהִי לִבָּךְ קְרָעִים

ודע כי מבחר הידיעות השמועות, הוא מה שיתישב מהם בלבבות: לא כאשר יעשו הנמהרים, אשר ייגעו להרבות ספרים, ובהיות הספרים סגורים, ימששו קיר החכמה כעורים: כי המדע אשר לא יעבור הנחל עמך, לא יתיחס על שמך: ואמרתי בשירי

מַדָּע אֲשֶׁר לֹא יַ־ עֲבוֹר עִמְּךָ נַחַל חֲשׁוֹב אוֹתוֹ כְּמוֹ פֵאָה
שִׂים אֶת סְפָרֶיךָ לְקֶרֶן לָךְ אַךְ מַדָּ־ עֲצוֹת לִבָּךְ לְהוֹצָאָה

ודע כי מדרך הזריזות ואין ערכו, לאחוז צדיק דרכו, וכאשר ימתיק בפיו דבר חכמה לא יתכעכו בתוך חכו, כי מה שיעלים חכמתו ובתוך חכו יתכעכה, אות כי לא בטח על מה שידע ממנה: ואמרתי בשירי

מִי שֶׁהֶעְלִים אֶת חָכְמָתוֹ וּבְתוֹךְ חִכּוֹ יְמַצְעֲנָה
הוֹדִיעָנוּ כִּי לֹא בָּטַח עַל מַה שֶׁיָּ־ דַע מִמֶּנָּה

ודע כי אין מן הזריזות ומן הערמה, לבחור הדרך הטובה והנעימה, אמנם הזריז הטוב והנעים, הוא הבוחר הפחות רע משני רעים: ואמרתי בשירי

לֹא נֶ־ חֱשָׁב מִן הַ־ חֲכָמִים אֶת הַבּוֹ־ חֲרִים הַטּוֹב וְהַנְּעִים
אַךְ נֶ־ חֱשָׁב מִן הַ־ מְחֻכָּמִים הַבּוֹ־ חֲרִים טוֹב מִ־ שְּׁנֵי רָעִים

ודע כי בטובת העולם הזה אין יתרון לבעליה, כי ברבות הטובה רבו אוכליה, ומה יתרון לאיש יטריד בה רעיוניו, כי אם ראות עיניו: ועל הרוב יהיה הון חמדתו, ואוצרות סגולתו, וחדרי משכיותיו ובית נכותו, למספרי תפארתו, בעוד בחיים חייתו, או למקרביו אחרי מותו: ואמרתי בשירי

ברבות

ברבות לך עושר ותפארת הבו אחי אוכלי יניעוך ׃
למש־ בחך הוא בעודך למח־ רפיך א־ חרי מותך ׃

ודע בני כי הזמן נקרא עיר ההרס, כי הוא לרעות ולתלאות ערש, ולא תאכל מתוק מתוכו בלתי בלול עם הארס, והטוב שבו במזג, מתערבים ועד זג: וביא יגוריו כשור אל טבח כי הוא יברך סנבח, ואשר יהיה בו מטוב או שבח, כקשבה לרוח: ואמרתי בשירי

תבל הטוב שבו מזוג על כן נקרא עיר ההרס ׃
לא תוכל מ־ תוק ממנו בלתי בלול עם הארס ׃

ואמרו חכמים הנפשיים, אשר דברו על תולדות העולם: כי העולם הזה כדמות מסגר ובו האדם והמסגר כגר, ושכיו כשמון חכום, ועדים יעלסו הזמן מכלי לבוש, ומי שיבחן העולם יתבאר לו אויב בכסות אוהב לבוש: ואמרתי בשירי

תבל מסגר האדם גר ובתוכו ב־ חיים חבוש ׃
מי שיבחן ימצאנו אויב בכסות אוהב לבוש ׃

ואמר חכם אחד הזמן עיט צבוע, ותבל דומה לגבר רעוע, ותחתיו כנחל שוטף עמוק ונתן בו חבל גרוע, והדולה עצל ופרוע, והדלי רצוץ וקרוע, ואם בא לדלות ישבר כד על המבוע: ואמרתי בשירי

תבל בשמו הידוע ידמה אל ג־ בר רעוע ׃
תחתיו נחל שוטף עמוק בו נתן ח־ בל גרוע ׃
דולה עצל ימיו כצל ראש פרוע איש צרוע ׃
ודלי רצוץ נבזה נפוץ קלוט שרו־ ע קרוע ׃
יום בא לדלות נפל ות־ שבר כד על המבוע ׃

ואתמה אם איש בעולם הזה יאמין ויבטח, כי הוא יתחיל להפשיט קודם שיתכסה: וקודם שיתן יגזול, והטוב בו כיוקר והרע בזול, ולא יכסה בו דבר יהיה בו בוחר, שלא יגלה אחר: ולא יתן לאחר מעלתו, אם לא יכאיב זולתו, יחטוף מהרה מתנותיו, ויפריד פתאום מחברותיו: ישלח חצי הזכוב שבלוב, ויתן הכשר בכלוב: ודמוהו החכמים לכף מאזנים, ישפילו היתרים ויעלו החסרים עד לשמים, ומזלות העולם הזה ומעשיו שאין תמרים הבורא אלא בו: ולא יגיע האדם לתכונתו, ולתשועת כמשו והצלחתו כי אם בחכמתו: ואמר החכם זכרו זאת תוחלי הזמן ויונק סוד תנחומיו, כמה שובע ביום שלא ישליתהו ומיחל למחרת ואינו מימיו, ואמר אחר העולם עד מימין, ומאסר המאמין: ודע כי השכל מעלה גדולה, והיא תחבולת מי שאין לו תחבולה, ומתעלת השכל כי

כי בו תקנות הגוף · והשכל על הדאגה דאגת התקנה : ומי שאינו רוצה בגזרת הבורא הוא כבהמות יער · ובוער יום יום בעת הבער · ומי שאינו רואה כי יש לבורא עליו אלא כמזון וכסות הוא בער ·· ודע כי מי שאין השכל תכליתו וקנו · יגיעהו השכל אל תחון חשבנו · ואין כאכל טוב מן השכל לגדור פרצו · ולהטיא חטו ·· ואמר החכם אין לגבר טוב מן השכל · ולשוטה טוב מן השכל · ולהבדיל הנמחים טוב מן השכל · ולעורר הישן טוב מן השכל · ואין למי שאין לו יכולת בהסרת האבל · טוב מן השכל ·· ולכן יותן בעל נפש ידיעתו · לכל פגע שכל ולכל טובה הודאה : כי השכל שוא טוב משועבים · והענוה טוב שבחברים החרוצים : ואמר החכם מי מבני אדם נכבד ומעלתו ידועה · מי שיודה על הטובה ויסבול הרעה ·· ומי שרב שכלו ונראית ענותנותו · ימעטו חומסיו ומבקשי רעתו : ולכן אם תהיה מאנשי התורה · ומאנשי החכמה היקרה · זכור עם כל טובה שירה · ועם כל צרה ומגורה · התקוה כאל להעבירה · למען ייטב לך בעבורה :
ואמר החכם אשר היו דבריו עזרה כברית · העולם הזה והבא כשתי צרות : האחד כשפחה והשני כגברת · לא תרבה האחת עד שתקניא האחרת : ולכן יתעורר המשכיל מבוא לבוא כבא · ומהלחם עם העולם הזה לא יתחבא · כי גירושי תבל הם נשואי העולם הבא : ואמרתי בשירו

לא נביא א-	נבי גם רא	בן נביא אך	שכלי נבא ·
כי גירושי -	תבל והמה	נשואי ה-	עולם הבא ·

ומנדיבות העולם הזה שהוא רחוק מן השוא · כמשל למבקשיו · ונדרש לשואליו ולדורשיו · בכל הדרכים והמעברים · פתוח השערים : מה יפיו ומה טובו · זה השער ליי' צדיקים יבואו בו : ודע בני כי הצדק הוא העולה על המעלות כלם · לתקטנם ועד גדולם · ואמר הגיע עדין ישלם · ואכל וחי לעולם : וזה כי העולם הזה דומה לפרדס שלא חובה וזו תו' ומשוכתו המלכות · ובלעדיו היה אלון בכות ·· והמלכות הוא שלטון והחדת ש' תשגבנו הדת : והדת מכתב אשר בו כלך · קטן וגדול עשיר עם הלך · ינהיגנו המלך ·· והמלך הוא כדמות רועה ירעה עדרו · והחיל לעשות מה שיעשה יעזרו : והחיל הוא קנין כסף יכלכלנו הממון · והממון טרף יקבצנו ההמון ·· וההמון עבד יעבידנו הצדק · והצדק הוא הדבר המאושר המחזק כל בדק : ואמרו כעדו החכמים כלם · שצדיק שר ומאושר נפיס תקון העולם : ואמרתי בשירו

אמר הח-	כם בינותי	סוד העולם	ותמונתו ·
העולם ה-	זה פרדס ש-	המלכות הוא	במשוכתו ·
המלכות הוא	כדמות שלטון	הדת תשגיב	את הלשתו ·
הדת מנהג	ינהיגנו	מלך חכם	בידיעתו ·
המלך הוא	כדמות רועה	החיל י-	עיר קנאתו ·
החיל הוא	קנין כסף	ומכלכל ה-	ממון אותו ·
ההון טרף	וביד הה-	מון אסופו	וקבוצתו ·
ההמון ע-	בד יעביד-	נו הצדק	בגבורתו ·
הצדק ת-	קון העולם	שר ומאושר	מזולתו ·

ודע

דע בני כי ליסר הבן תרבה ותצוה, ואמר שלמה בחכמתו יסר בנך כי יש תקוה, ואמר החכם הכסיל הוא לאביו עכרה, וזעם וצרה, ואביו דומה לענינו לבעל אצבע יתרה: לא ידע איך יתנהג עמו, אם יכריתנו יכאיב עצמו, ואם ישאירנו ישאיר מומו. ואמרתי בשירי

אוֹמַר לִבְנִי יוֹם יִמְרוֹד בִּי אֶצְבַּע יֶתֶר אַתָּה עִמִּי,
אַשְׁאִירְךָ אַשְׁ- אִיר מוּמִי אֶכְרוֹת אוֹתְךָ אַכְאִיב עַצְמִי,

והלמוד לבן צריך להיות במדרגה, כל עוד היות נפשו רכה וענוגה, ולהנהיגם כפי כחם כמיטב ההנהגה, והחכמה הראויה לנערים בתחלה, היא אשר תחשב לגדולים לכסלה: ואמרתי בשירי

שְׁאַלְתִּי וּמָה חָכְמָה רְאוּיָה לְלַמֵּד לַ- נְּעָרִים בַּ- תְּחִלָּה,
הֱשִׁיבוֹתִים כְּחָכְמַת מָה אֲשֶׁר לַ- זְּקֵנִים יֵחָ- שְׁבוּ בַּעַל אִישׁ לְכִסְלָה,

ואם יערב לבבך בני לגשת אל השירים, בחר לך מזמרת הדבורים, ומפניני המאמרים, ומן המליצות הבתולות, אשר לא היו מתמוררי הזמן בעולות, ומבחר השירים אשר הוא רך בשניו, והמגונה בהם הוא אשר ימות בטרם מות אדוניו: ואמרתי בשירי

שְׁאָלוּנִי וּמָה זֶה טוֹב בְּשִׁירִים הֱשִׁיבוֹתִים אֲשֶׁר הוּא רַךְ בְּשָׁנָיו,
וּמִי הוּא הַ- מְגוּנֶּה בָם עֲנִיתִים אֲשֶׁר יָמוּת בְּטֶרֶם מוֹת אֲדוֹנָיו,

עורה בני משינת הנערות, והקיצה לצאת מעבדות הזמן לחירות: ופקוד היותים אשר הלכו בלא חמדה, וכעודך בעולם המעשה והעבודה, הכן צידה לנפשך הפרודה, בטרם תדע כי אבדה: ואמרו חכמים כי ימי האדם שלשה תמול והיום ומחר, ותמול הלך ואל ארץ לא ידענו סחר, והיום לחלוף יעוז ויתגבר, ומחר נעלם ולא נדע מאודותיו דבר. ואמרתי בשירי

יְמֵי אָדָם שְׁלֹשָׁה הֵם בְּמִסְפָּר תְּמוֹל חָלַף כְּבָר עָבַר זְמַנּוֹ,
וְהַיּוֹם הוּא כְּמוֹ חוֹלֵף וְאֵינוֹ וּמָחָר נֶ- עְלָם אֵין מִי יְבִינוֹ,

וידוע לכל משכיל כי בזמן העבר אין תחבולה להוסיף או לגרוע, רק מה שבו מפעולת הפעול לטוב או לרוע: וכאשר יהיה מחר נבער כל אדם מדעת טיבו, ולכן ביום אשר אתה בקרבו: תפעול לפי הצורך והשעה, להמציא לנפשך כופר ומרגעה, ואמרי האב המנוח: אשר לראות בך חכמה ושכל אקוה: אין בידי הון ועושר, אמנם הפקדתיך על הצדק והכושר, ובדרך חכמה הוריתיך הדרכתיך במעגלי יושר: להיות אל יי' ואל טובו

כמ כ

טובו כזהר ׃ ויותר מהנה בני הזהר ׃ ואני אבטח באשר מאין אל יש הוציאני ׃ ובכל ידו החביאני ׃ כי תבא חכמה בלבך ונשמח לבי גם אני ׃ והשכל אשר יולדת על ברכיו ׃ והאירו לך ברקיו ׃ יבין לך מחרכיו ׃ ויופיע עליך מהודו על שלמתך ׃ שיעור להשלים מלאכתך ׃ והיה ראשיתך מצער ׃ ואחריתך ישגא מאד ׃

ויהי כשמוע השר יופי המוסרים ׃ ומתק המליצות והשירים ׃ צחק על אמרי כי הם לחנך בהם הנערים ׃ ויאמר אלי אני כי הם המדרגות העליונות שבסולם ׃ והם טובים ונאוים לגאוני עולם ׃ והטבת לראות השכלת עשה ׃ ואתה בעיני תפארת השיר וניבו ׃ ושירי מלאכתך היו עלי לטורח נלאיתי נשא ׃ ונפשי נכספה ביום ורעיוני כמהים ׃ בראותי מעלותיך הגבוהים ׃ להיות לי מתלאכת ידך תפלות אתפלל בהם אל האדרים ׃ להכניע יצרי האכזרי ׃ ולהתרצות בהם ליוצרי ׃ כי ידעתי כי אם תחברם ׃ על כל התפלות תפארם ׃ ואם ככה את עושה לי ׃ אשמח כי רב חילי ׃ וכי כביר מצאה ידי ׃ ויעלוז לבי ויגל כבודי ׃ ויהי כשמעי מצות השר כזר הודי ׃ קמתי קל חיש ואחבר תפלה בפלאה ׃ בפז השכל מסולאה ׃ ואתנה אל השר להתפלל בה במקהלות ׃ ותיטב התפלה בעיניו ותשא חסד לפניו מכל התפלות ׃

וזאת היא התפלה אשר חברתי אל השר הנעלה

אנא יי בי אני עבדך עלי בחמלתך משוך חסדך ׃
רחם יחידתי לך מתחננה יום יום וכפה ש־ טחה נגדך ׃
ומחה כעב פשעי וחטאי כענן שחק ושים דמעי בתוך נאדך ׃
ושפוך חמתך על עדת מתקוממים עלי אלדי אל תער כדך ׃
מי י־ עמוד לי רק חסדיך ביום תחפוץ לגלות לי צפון סודך ׃
מי זה אשר יליץ בעד נפשי יכב מחר יקוד אשך ולפידיך ׃
אנה אלדים א־ לכה מרוחך או אן אני אברח ביום פקדך ׃
מי זה יכחש ב־ אלוהותך וש־ מים וארץ הם שני עדיך ׃
אראה צבא מרום לך משתחוים גלגל ערבות יום ליום יודך ׃
מי כו־ נה שחק ואותו טפחה מי י־ סדה ארץ הלא ידיך ׃
עורה לבבי עוד בטרם בוא ימי רעה ולא יועיל לך ספדך ׃
עד אן תנבל צור ותעט במעיל מעל ובגד כו־ גדים בגדך ׃
הבט זמן יחיש וירתום יום ליום רכבו ויתעתד לפרודך ׃
איך ת־ עלים עין ועיניו ארבות יתנ־ ברו ריעיו ביום אידיך ׃
הואל לבבי צור בחיל שכלך עלי יצרך לך ישא ויטרידך ׃
ימתיק בפיו רעה וראשיתו בנו־ פת צוף ואחריתו עדי אבדך ׃
מוקש בקרבך הוא וגם שכים בעי־ ניך ולצנינים במו צדיך ׃
אברה לחסדי צור ילדך אשר יכין לך מיום ליום צידיך ׃
הוא הו־ דך והכבו־ דך הוא פודך הוא הד־ עמיד אותך עלי עמדך ׃
שית נו־ ראותיו ח־ עצומות נגחך גם מפ־ עלות חסדו תשו נגדך ׃

מעטה

מעשה שבחותיו כבגד תעטה ולבוש תהלותיו כמו מדיך ׃
וזכור ליום פתע יקומון נושביי ומזע- זעי גופך ומרעידיך ׃
יום יר- תמו ימים לפרדי הפרי- דה יום זמן רע י- חריש בדיך ׃

ועוד חברתי במצות השר הנעלה ארבעה שירים בענין תפלה ׃ ואלה הם

אם תק- טלני אל לך אוחילה אנוס לעזרה מ- מך אלך ׃
אתכס בכנפות חס- דך יום צר ומן חמ- תך אברח עדי צלך ׃
אבטח ביום חשך וקדרות זעמך לאור באור ישעך נר וחלך ׃
הנה לבבי עם לבבות עמך עמך נדבות הם ביום חילך ׃

היושב על חוג הארץ אל כביר ל- מבול ישב ׃
כל הגוים אין נגדך אפס נחשב כגר תושב ׃
הבט ענות עם מסכנות ומשסה אין אומר השב ׃
צפור בודד מקן נודד וכשחק מאז- נים נחשב ׃
השב עמך תוך אולמך עוד בגוים לא יתחשב ׃

יקום אלהים כקדם וירעו בשן וכרמל כמאז כבשיו ׃
בת עוץ ואדום כאדמה וכסדום יתן וישמח ישורון בעושיו ׃
בכל מנכל יחבל ועשיו כוס יין חמסיו יגרס חרשיו ׃
חצים שנונים וגלי יגונים פוצו בעשו וישכח משושיו ׃
אם יש- אלכם אנוש אל פשטתם כה תא- מרו ל- אדוני לעשו ׃

רוכב שחקים אות ברית כי שתה יצרי אדני מט- הרן השבתה ׃
ובני בלי שם ש- מנו ויעל- נו על שפת לשון ומה גם עתה ׃
חרפת עבדיך לעדות היתה יום יום בפנינו חתומי מטה ׃

ויהד השר על כל הטוב ה אשר ראה בשירים הארבעה ׳ ויאמר אין זה כי אם מתכחר השכל ומזמרת הידיעה ׃ ברוך אלהי מעוזת ׳ אשר חלק לך מבחר המליצות והחרוזות ׳ וכעת השמיענו כזאת ׃ כשלמה המחברת התשעה עשר תהלה לאל חי

המחברת העשרים

אמר המחבר

אחרי אשר ראה השר המוסרים הנזכרים והתפלות המהוללות כשלא עליהם בתכלית השליאה ׳ ויאמר אלי ראיתי ידך בשירים ובמליצות חזקה וכוראה ש לך לשון מדברת גדולות כאלו היית בימי חכמי הנבואה ״ ולא ראיתי שירה כשירך עוז אוזרת ׳ וכמעט הגבול עוברת ׳ רק שירה ראיתיה לכל השירות חודרת ׳ ושיא על ממורי השכל נגלה וכותרת ׳ ובראש משוררי הזמן עטרת תפארת ׳ ותחלתה צורך

עורי מליצתי ברוב תפארת׳ עורי לשון זהב והאדרת׃ ראיתיה הרי ימים ושנים׳ פיה
אבנים מבינים: ישאוה על כתף יסבלוה׳ ועל ראש שאחתם יעלוה״ וכל רואה לקראתה
יחרד׳ וחשבתי לרוב יפיה כי באה מספרד״ ולו מצאתיה לרוב חשקי בה ואשר אותה
אאהב׳ כתמי משקלה זהב: ולו ראיתי באות לשונה׳ אזתברך המחבר בשם ה׳ ראשונה
׃ ולו תרד לעומק ענייניה׳ ותראה ספיריה ופניניה׳ תברח מפניה: ויהי כאמור השר
בזאת לא אחת ולא שתים׳ עד אשר לקולו נבלו האזנים׳ לא יכולתי להתאפק
ושחקתי עד אשר דמעו העינים״ וכראות השר רוב שחקי׳ אשר לא היה מחוקי״
כמעט בוש ומפר׳ וחשב לרוב שחקי כי לבי את בריתו הפר׃ ויפן בחימה אלי ויאמר
׳ חי אני אם ראית השיר אשר אומר מפחדו לבך סמר״ ועיניך מבכי חמרמר׳ ולא
תתמרמר כאשר תתמרמר״ ואען ואומר אדוני אחרי אשר השיר ההוא תאהבנו׳
וראש כל השירים אשר ראית תחשבנו׳ מה לעשות לאיש אשר לך יכתבנו: ויאמר השר
הנני נשבע באשר עשה ארץ וחוצות׳ כי האיש אשר ישית בנפשו עצות: ואלי יכתבנו
אעשה לו מזהב משבצות׳ והלבש אותו מחלצות: ואען ואומר חייך שר אותי תלביש
בגדי חופש׳ כי היום אתן ללבך נופש: ועתה הכון והכן לך בגדי חמדה׳ כי אתי
השירה החמודה: ויפג לב השר כי לא האמין׳ ואען ואומר חי אני אם אינם להשמאיל
ולהימין: כשמוע השר עלז לבו׳ ׃ ותהי רוחו בקרבו״ ויאמר אלי באשר אהבתי
תחמוד׳ מהרה חושה אל תעמוד: והבא לי השיר אשר אהבתי׳ כי לראותו תאבתי:
ואען ואומר הנה לך השר השיר אשר תשאלהו׳ הרחב פיך ואמלאהו׃
ואומר

עורי מליצתי ברוב תפארת — עורי לשון זהב והאדרת ׃
התעו- ררי התנ- ערי מה תלכי — על מ- ערכת שיר כמו חגרת ׃
מה ת- זלי למאוד לשכנות טעמך — בואי ומה זה את כמתנכרת ׃
חרב תבונתי ומה לך תשקטי — חרב חלל גדול והחזרת ׃
מה ת- שבי בין מש- פתי תערוג ומה — לך תי- ראי ות- לבי קודרת ׃
אי ים תבונתי התנוס מפני — שירת אבי גדור הודך זוכרת ׃
ירדן תעודות מה לך תסוב אחו- — רנית ודמית לים כנרת ׃
היו זמיריך חקוקים על פני — תבל בעט ברזל וגם עופרת ׃
עורי מליצתי ואלין דברי — פנים בפנים אל תהי סוררת ׃
וקחי בידך שיר ופניו קדמי — כי יש ויש אל פ- עלך משכורת ׃
בזאת ובזאת תא- רי אליו אני — חולת אהבים ש- כך שוחרת ׃
דודי נגידי קח ברבה תובאת — מקיר לבבי לך מאד נוהרת ׃
יהיו לרצון מ- עני אף יזלף — כשל ושיחי י- ערב בקטורת ׃
דודי בחנתיך צרפתיך בכור — מבחן מצאתיך ביד גוברת ׃
אזרע בך שירי ומאה אמצאה — על כל אשר נפשי בך שוערת ׃
לא י- דעה נפשי אבל היום לבר — במה ובמה חר- בך דוקרת ׃

תלאה

תְּלָאֶה יְחִידָתִי לְהָכִיל גּוֹדְלָךְ הִיא מִ־ מְּךָ תִּבְרַח וְלָךְ חוֹזֶרֶת ׃
קָמְתָה לְרוֹעֶה נָ־ אֱמַן דּוֹד לֶאֱסוֹף הַצּוֹ־ לְעָה גַּם לַ־ חֲבוֹשׁ נִשְׁבֶּרֶת ׃
בָּךְ יָם־ צְאוּ אִישִׁים יְסוֹדוֹת הָאֵמוּן לוֹ תְּ־ הְיֶה כָּל תָּ־ אֱמֶת נֶעְדֶּרֶת ׃
תִּמְשׁוֹךְ בְּחַכַּת שִׁי־ רָךְ לִבִּי וְעַל לֵב כָּל נְדִיבִים תְּפִ־ רְשָׂה מִכְמוֹרֶת ׃
פֶּצַע אֲהָבֶיךָ לְכָל דּוֹד נֶאֱמָן אָכֵן נְשִׁיקַת כָּל־ תָּךְ נֶעְתֶּרֶת ׃
הָמוּ לָךְ מֵעַי וְגַם הָמוּ לָךְ הַלֵּב וְהַכָּבֵד וְהַיּוֹתֶרֶת ׃
נַפְשִׁי בְּנַפְשֵׁךְ צְרוּרָה נִקְשְׁרָה אָכֵן בְּכָל דּוֹד כָּל־ תָּךְ גּוֹעֶרֶת ׃
אֶשְׁאַף כְּעֶבֶד צֵל וְדִמִּיתִי לְמַן הָרָה אֲשֶׁר כָּל יוֹם וְלֵיל סוֹפֶרֶת ׃
נַפְשִׁי בָּךְ תָּגִיל צְבִי חֶשְׁקִי וּבָךְ מִתְהַ־ לְלָה תָּמִיד וּמִתְפָּאֶרֶת ׃
תִּבְחַר לְהִסְתּוֹפֵף בְּבֵיתֵךְ הַצְּבִי מִדּוּר כְּבֵית כַּלָּתֵךְ וּמִתְגּוֹרֶרֶת ׃
תַּבִּיט תְּמוּנָתֵךְ בְּעֵין הַדּוֹר אֲבָל הִיא מֵ־ רְאוֹת זוּלָ־ תֵךְ עִוֶּרֶת ׃
מִיּוֹם אֲשֶׁר נַפְשִׁי יְדַעְתִּיךְ בְּשֵׁם שָׁבָה לְרוֹב תַּאֲ־ הֲבָה שִׁכּוֹרֶת ׃
הִתְנַ־ צְּלָה עֶדְיָהּ לְנוּדָהּ וַתְּהִי מִיּוֹם פְּרִידָה בַּ־ אֲנִי סוֹעֶרֶת ׃
לָשׁוּב לְיַבֶּשֶׁת מְנוּחָה אֶל מְחוֹז חֶפְצָהּ בְּכָל לִבָּהּ הֲכִי חוֹתֶרֶת ׃
לִגְלִי אֲשֶׁר לָשׁוּב מְהֵרָה יִחֲלָה אָז יוֹם פְּרִידָה חָ־ יְתָה נִגְזֶרֶת ׃
דּוֹדִי בְּטֶרֶם בּוֹא זְמִירֵךְ הֲכִי צָרָה יְחִידָתִי כְּמוֹ מַבְכִּירָה ׃
אָכֵן בְּבוֹאָם הַ־ יְתָה נַפְשִׁי כְּזוֹ־ הַר הָ־ רְקִיעִים זָ־ הֳרָה מַזְהֶרֶת ׃
שַׂמְתִּים כְּחוֹתָם עַל לְבָבִי וַעֲנַ־ דְתִּים כַּ־ עֲנָקִים לִי עֲלֵי גַרְגֶּרֶת ׃
מַה יָּ־ קְרָה שִׁירָ־ תֵךְ הַשָּׁר וּמַה נַּעֲמָה אֱלֵי לִבִּי וּמַה נֶהְדֶּרֶת ׃
שִׁירָ־ תֵךְ הַשָּׁר נְגִידֵי תֶחֱרִישׁ בַּדִּים וְאוֹתוֹת קוֹ־ סְמִים מְפֵרֶת ׃
הַשּׁוֹ־ כְנִים עָפָר לְרֵיחָהּ יְחִיוּ אַף הָ־ רְפָאִים מִ־ שְּׁאוֹל עוֹרֶרֶת ׃
מַשְׂכָּה בְּיָפְיָהּ הַ־ לְּבָבוֹת וַתְּהִי שִׁירַת אֱנוֹשׁ זוּלָ־ תֵךְ מְמוֹזֶרֶת ׃
הִיא לַ־ תְּבוּנָה אֵם וְכִמְעַט מַעֲמַד שֵׂכֶל חֲשַׁבְתִּיהָ וְגַם נִבְצֶרֶת ׃
הִיא הָ־ יְתָה אָמוֹן לְמַן דַּעַת וְאֵם לַשִּׁיר וְלַמִּקְרָא וְלַמָּסוֹרֶת ׃
הִיא נוֹ־ זְלַת גִּשְׁמֵי נְדָבוֹת הֵן פְּעַיִן שַׁחַק וְטַל אוֹרוֹת הֲכִי מַמְטֶרֶת ׃
חִיָּה מְלִיצוֹת הַ־ מְּלִיצִים בַּחֲלוֹם הַבָּא בְּרוֹב עִנְיָן וְהִיא פּוֹתֶרֶת ׃
תְּרוּמָה לְבִכּוּרָה בְּרֵאשִׁיתָהּ וְאַף שִׁירַת נְדִיבִים דָּ־ מְתָה בִּקּוֹרֶת ׃
רְפָאוּת לְשָׁרְרִי הִיא וְגַם שִׁקּוּי לְעַצְ־ מוֹתַי וְשִׁיר זוּלָ־ תֵךְ מְמָאֶרֶת ׃
תִּשְׂחַק לְיוֹם אַחֲרוֹן וְתָבוּז לִקְהַת עַמִּים בְּגַאֲוָתָהּ וּמִשְׂתָּרֶרֶת ׃
עַל כָּל דְּרָכֶיהָ מְאוֹרוֹת נָגְהוּ יָקוּם בְּהַיּוֹם אֵת אֲשֶׁר גּוֹזֶרֶת ׃
מֵרֹאשׁ יְנִיקוֹת הַ־ מְּלִיצָה קָטְפָה רַק מֵ־ חֲרוּזִים לָ־ קְחָה צַמֶּרֶת ׃
יִתְעוֹ־ רְרוּ כָּל יוֹ־ רְדֵי בוֹר לוֹ עֲלֵי־ הֶם שֵׁשׁ פְּעָמִים תְּ־ הְיֶה גּוֹהֶרֶת ׃
מִי מוֹ־ שְׁכוֹת שִׁירָ־ תֵךְ יְפַתֵּחַ וּמִי זֹאת מַ־ עֲדַנּוֹת זָ־ הֲרָה קוֹשֶׁרֶת ׃
תְּפַתֵּחַ בְּשִׁיר חָדָשׁ וְאֵין סוֹגֵר וּמִי יוֹאֵל וִיפַתַּח כַּ־ אֲשֶׁר סוֹגֶרֶת ׃
לָהּ יֵ־ רְדוּ שָׂרִים וְיִכְרְעוּ וְלָהּ יִשְׁתַּ־ חֲווּ לוֹ הָ־ יְתָה נִכֶּרֶת ׃

תוציא

תוציא לאור כל ת־ עלומה ותהי תדל ומפתח לכל מסגרת
טוב עז־ ללות שיר־ תך דוד מבציר שירת נדיבי עם ובם עוצרת
חמדה יחידתי ספיחך ואת ענבי נזיריך היות בוצרת
תשאב בששון מי ענות שכלך אף ש־ בלי חסדך תהי קוצרת
עורך להוד שירך זמיר זולתך עורך לקול צפור אתון נוערת
השיר לך יאות ואכן בלתך בשיר כגנב בא בתוך מחתרת
לשון אשר תקום למשפט אתך תרשע בעת בה תג־ ערה מגערת
תעש לך בתים בשירים נמרצו עת ה־ מליצים י־ עשו מנהרת
ערכך למול כל שר כערך הצבי רועה בשושנים למול חזרת
חיה תמול השיר דברו נעלם אף מ־ עלתו מ־ אנוש נסתרת
גם ח־ מליצה גם תרה לא ידעה איש ה־ יתה תעו־ ברים שוברת
עד שב־ לך בא עד מלון קצה וגם קורא ופושט בה כמו אגרת
יעוד יעדתה עוד וגם הנה לך הרה ויולדת וגם דוגרת
מח נפ־ לאתה א־ הבתך הצבי היתה בתוך לבי כאש בוערת
שרשה בתוך לבי והנה על שפת לשון באפיק נ־ חלה נגרת
לא י־ כלה עוד ה־ צפינו חשקך שמה לשוני ל־ היות דוברת
קח נא נשא הדוד תשורה מידי עבדך אשר נפשו בך נקשרת
תצמא לך נפשו ותפליא לעשות הטוב בעיניך ומתמכרת
כי י־ דך ירדן תבונות תעמיד אף ים תעודות רזם בעוז פוררת
לו תא־ מרה שמש בגבעון דום ה־ רח לקולך ש־ מרו משמרת
תבחר וקרב את מליצתי כמו עולה עלי יד א־ הרן נקטרת
תשיר בשיר חדש לך ולו החזק בך קו־ ראה בשמך ומתעוררת
הא שיר יסדתיו מ־ פניני מאמר להיות עלי ראשך להוד ועטרת

ויהי כשמוע השר השיר ודבריו היקרים, פשט את בגדיו ולבש בגדים אחרים: והלבישני בגדיו החמודות ומעיליו, וכתנת הפסים אשר עליו: ויכסני משי וינעלני תחש, ויאמר באמת היה מחבר זה השיר חכם חרשים ונבון לחש, וכל משוררי הזמן בלעדיו אכלו פרי כחש: ובחפץ גדול הייתי מביט תמונתו, אם הוא במים למעלתו, מי יתן ידעתי ואמצאהו אבא עד תכונתו" ואומר אל השר אמור נא כזר תפארתי, אם ארך אשר חברו מה משכורתו" ויאמר השר הנני נשבע באמונתי, כי תהיה נאמנת לך אהבתי, ואתה תהיה על ביתי: והאיש ההוא על שכמי אשאנו, ועטרות לי אענדנו" כי הוא יהיה איש סודי וחמודי, חגי חדשי ושבתי וכל מועדי" ויחדו נהיה שעשועים יום יום, ובו נמצא לפיד יום פדיום: ואען ואומר דע אדוני השר כי האיש אשר אתה שואל, הוא הכותב דגל אהבתך עמנואל: המדבר אליך פנים בפנים, אשר נראו על פיו אלה הבנינים: ועל פיו ישעו פיו ועל חוכים, חיות השיר והאופנים: כשמוע השר דברי חבקני ונשקני, וכאשר ידבק האזור אל מתני איש אליו הדביקני: וירכיבני במרכבת המשנה,

ויוסף את כל אשר נתן אלי למשנה ׃ ויהי בהיותי בבית השר שותה ממתקים ואוכל
משמנים ׳ ולובש שני עם עדנים ׳ והנה שלשה אנשים מדיכים ׃ מבואלי השר
ואחוזת מריעיו ׳ ומחברת מיודעיו ׃ באו אל בית השר ויהיו שם ׳ האחד השם הוא
אשום אשם ׃ כי היו לו בגדי חופש לרכבה ׳ וכדי להכאיב נפשי ולהעציבה ׃ היה שואל
ממני בגדי ומנעלי ואדרתי ומעילי ׳ ואם הייתי שואל ממנו דבר ימאן אלי ״ והשני יקח
בגדי בסתר וילבישם ׳ והשליטי כאשם אכזרי הוא ולא ירחם ׳ ובחוזק יד יקחם ׃ ואני הייתי
בכל זה מחריש ׳ והיגון בלבי ישריש ׳ כנחש ישוך וכצפעוני יפריש ׃ עד אשר נראו בפני
סעיפי הדאגה ׳ ודלפה נפשי מתוגה ׃ ויהי היום מצאני השר סר וזעף וכסלי מלאו נקלה
׳ ויאמר אלי מדוע פניך רעים ואתה אינך חולה ׃ ואומר אל אדוני ומדוע לא ירעו פני ׳
ובגדי החמודות מחמד עיני ועדני ׳ נתונים לעם אחר ורואות עיני ׃ ולולי יראתי
מעלתך אמרתי בשירי ׳ על כל הלובשים מלבוש נכרי ׃ דברי בוז וקלון ונבלות ׳ ישעשו
בהם רואם יותר מפגעים וחבלות ׳ כי לי על אנשי עולות לשון מדברת גדולות ׃ ויאמר
השר אשביעך באהבתי היקרה ׳ לחבר על כל אחד מהם שירה ׃ וקבע שיר כל אחד מהם
בדלת חדרו ׳ וכתוב עליו ככה יעשה לאיש אשר לא יחפוץ השר ביקרו ׳ ואקום כמצות
השר ואחבר שלשה שירים ׳ בענין אחד מדברים ״ וקבעתי כל אחד מהם בדלת חדרו
׳ למען יכיר כל אחד מהם מעלתי וקנוני ׳ כי לא כנורי גורני ׃ ויכיר מהיום אשר עד כה
לא הכיר ׃ וזה השיר אשר חברתי בדברי בוז ונבלה ׳ על האיש אשר היה לוקח בגדי
בהשאלה ׳ להיות לו לשם חרף ולקללה ׃ ורבצה בו כל קללה ׃

נָבָל אֲשֶׁר תִּשְׁאַל וְלֹא תַשְׁאִיל וּבְהוֹן אֲחֵרִים תִּ־ הְיֶה נֶעְזָר ׃
תַחְמוֹל עֲלֵי צֹאנְךָ וְאֶת כִּבְשַׂת אִישׁ רָשׁ תְּזַבֵּחַ וְתִתְאַכְזָר ׃
לוּ יְ־ תְנוּ עָרְלוֹת בְּהַשְׁאָלָה אָז תִּ הְיֶה בוֹעֵל בְּעָרְלַת זָר ׃

וזה השיר אשר חברתי על האיש אשר בסתר יקחם ׳ והוא אכזרי ולא ירחם ׃

רְאוּ נָבָל יְהִי רַע אַ־ חֲרִיתוֹ וְשָׁמַיִם יְגַלּוּ אֶת עֲוֹנוֹ ׃
אֲשֶׁר לוֹ צֹאן וְכִבְשַׂת רָשׁ יְאַוֶּה לְקַחְתָּהּ לוֹ בְּחֶמְלָתוֹ לְצֹאנוֹ ׃
וְלוֹ עָרְלָה וּמִירְאַת בְּלוֹתָהּ יְאַו לִבְעוֹל בְּמוֹ עָרְלַת שְׁכֵנוֹ ׃

וזה השיר אשר חברתי על האיש בעל ריב ומדון ׳ אשר היה עושה בזדון ׃

נָבָל אֲשֶׁר סוּתִי וּמַנְעָלַי תִּלְבַּשׁ וְתִנְעֲלֵם לְחֶרְפָּתִי ׃
הוֹאֵל בְּזֶה נֶפֶשׁ מְתָעֵב גּוֹי לִבְעוֹל חֲשׁוּקָתְךָ בְּעָרְלָתִי ׃

ויהי כאשר אכלו האנשים ההם ׳ מפרי דרכם וישבעו ממועצותיהם ׃ ויתעצבו אל לבם ׳
ונכמר כתנור לבם בקרבם ׃ ויאמרו איש אל אחיו הבה נתחכמה ׳ ונעשה מהאיש הזה
בעל השירים נקמה ׃ כי אם גברה ידו עלינו בשירות חמודות ׳ הלא לנו בחכמות נכבדות
ובתעודות ׳ ובטבע המציאות ובקבלת סודות ׳ עשר ידות ׳ ועתה נבא לנסותו בחידות ׃
ונשאלהו בחכמת הטבע ׳ ומה שאחר הטבע ״ ובמהות הזמן והתנועה והריקות והמקום
ואולי חרפתנו נקום ׃ ויועדו שלשת האנשים הנזכרים ׳ ויבואו ליום נועד כאיש אחד

אחד חברים : ואני הייתי אז עם השר במושב זקנים וישישים · ושופטי ארץ וחכמי חרשים : ויאמרו הבין והכן לך כי לבעבור נסות אותך באנו · ואען ואומרה לו מי מכלכם : ויאמרו אליך המשורר הסורר · ומדינים מעורר · כי תשתרר עלינו גם השתרר : אז אמרתי אל הנבאים · ארורים הבאים : חי אני אחרי אשר לא שבעה נפשכם ברעות · היום אפרע בכם פרעות : ויגש הראשון ויאשוב כי חרפתי וחרפת חבריו יקום · וישאלני בעמד כלם על מהות המקום : ואען ואומר להתל בו · ולהכאיב לב חבריו ולבו : דבר שאלתך הבוז תבטן מייבא · כי תשאל על דבר בלתי נמצא : ויצעק האיש לירא אני ולבהלני · אלהים מזה הדעת יצילני : איך תוכל להכחיש המורגש · ולאמתות דבר לא תגש : מי יוכל להכחיש הדבר הנראה לעין · ולחשוב מן היש אין : ואען ואומר חייכם חשבתם כי נמלטתם מן הפחד ונפלתם בפחת · כי באומרי כי אין המקום נמצא אשים מענתי נוכחת · כי אם שהוא נמצא הוא אז מושכל או מורגש וזאת חלוקה מוכרחת : ומן השקר שיהיה המקום מושכל · כי המושכל השיעור והכמות יוסכל · ואם הוא מורגש איך הגשם להכנס בגשם יוכל : אם כן אין המקום מצוי · ובקברם תאמרי רבני :
ונשא משלו ואמר

הַמָּקוֹם מוּשְׁ־ כָּל אוֹ מוּרְגָּשׁ מִן הַשֶּׁקֶר לִהְיוֹת מוּשְׂכָּל ׃
כִּי הַמּוּשְׂכָּל הַשִּׁיעוּר אוֹ הַכַּמּוּת מִ־ מֶנּוּ יוּסְכָּל ׃
אִם הוּא מוּרְגָּשׁ אֵיךְ הַגֶּשֶׁם לִיכָּנֵס בְּ־ גֶשֶׁם יוּכָל ׃

והנה לך מופת אחר · אם תהיה אמת כאחר : והוא שצריך אתה לדעת אם אחרתי · כי כל נמצא גשמי צריך אל מקום גשמי · אם כן אם המקום נמצא גם הוא צריך אל מקום אחר · עובר לסוחר · והאחר לאחר · ואם כן ילך ללא תכלית וחקר · ומציאות גשמים בעלי תכלית ללא תכלית שקר :
ונשא משלו ואומר

כָּל נִמְצָא גַּשְׁ־ מִי צָרִיךְ אֶל מָקוֹם גַּשְׁמִי יִמָּצֵא בּוֹ ׃
אִם כֵּן אִם הַ־ מָּקוֹם נִמְצָא הוּא צָרִיךְ מָ־ קוֹם לְמִסְבּוֹ ׃
גַּם יֵלֵךְ זֶה אֶל לֹא תַכְלִית הוּא נִמְנַע עַל שְׁוֹא מַצָּבוֹ ׃
אִם כֵּן אֵין הַ־ מָּקוֹם נִמְצָא עַתָּה אֵיפוֹא דּוּד מַה טִּיבוֹ ׃

ויגש השני ואמר שאלתו ירק · ונוסף ידו ושיניו חורק · ואם תפיו זורק · וישאלני בדברי הריקות ולהורות כי הוא ריק · ובראותי כי הוא בעיניו ארכון · עניתיו כאשר עניתי לחברו הפך הנכון · ואמרתי כי הריקות נמצא מביאות חזק · ויתגועעו בו ההוויות רצוא ושוב כמראה הבזק · והיה כי יפלא ממך דברי תמעון ביניך השקף · כי בלעדי הריקות לא יהיה נמצא גלגל יוצא המרכז וגלגל היקף :
ונשא משלו ואומר

הָרֵיקוּת נִמְ־ צָא גַּם גַּלְגַּל עַל דָּבָר לֹא קַיָּם יֻקַּף ׃
בְּמוֹפֵת זֶה הָ־ גַּלְגַּל יוֹצֵא הַמֶּרְכָּז גַּם גַּלְגַּל הֶקֵּף ׃

ויען השלישי והוא היה בעל חכמת הלמודים ויאמר אראה דבריך כתים לבדו וטענותיך עקורים נקודים היום תהיינה חידותי לך לשטן ותחת חשבת להיות גדול תהיה בעיניך קטן: ויאהלני חידה נפלאה בפז האחז מסולאה: וכאשר אותה שמעתי כמעט אחור נרתעתי ולולי ידעתי מחכמת התכונה מה שידעתי אז כיון מצולת השאה טבעתי וקלון מכבוד שבעתי: וזאת היא השאלה המהוללה אשר שאל בעל האבלה: אמר אמור נא המשורר אוינכו הזורק האש בעיר לעינינו: ועל מבחות חכמים ככבדים התנוית תו מה נשתנה צדק להיות מורה על כתיו אז התמהמהתי פרגע ואמרתי אין זה לבדו מתפלאות הכתב והמכתב ולכן הסתיר כנגיך כי הנה הסתיו ולו השכלת אז ידעת כי כן כוכב כתב הכף כותב בתו בית תיו: ואשא משלי ואומר

אָמרוּ מָה נֵשׁ־ תַנָּה צֶדֶק לְהיֹות מוֹרֶה הוּא עַל בָתָּיו ׃
אָמַרְתִּי כֵּן כּוֹכָב כָּתַב הַכַּף כּוֹתֵב בָתָּו בֵּית תָּיו ׃

כשמוע האיש אבדו עשתונותיו וכראותו כי לא הועילוהו חכמותיו בטח בחידותיו ויאמר ומה הוא הכלב אשר לא יחרץ לשונו ושם בין כוכבים קנו: ינשך ולא ינשף ירוץ ולא יגע ילך לא ייעף: כלאו הרים שאתו כלכל ואם מפיו תאכל הלילה לא ליומם ואשר יזרוני ונבתתו חומו כדעכו מתקומם: ואען ואומר הוא כוכב הכלב אשר לא יאכל לא דם ולא חלב: ואשא משלי ואומר

כֶּלֶב קָרָא לַ־ כְּלָבִים וְאֶל דָּג שׁוֹכֵן בְּלֶב יָם לְדָגִים לְשָׂטָן ׃
כֶּלֶב קָרָא עוֹד בְּשִׁתּוּף לְכוֹכָב מַזְהִיר אֲשֶׁר בֵּין תְּאוֹמִים וְסַרְטָן ׃

וכאשר היה שם כלב משותף לאלה השלשה כן היה סרטן משותף לדג ולמזל ולמחלה קשה ואשא משלי ואומר

סַרְטָן נִקְרָא שֵׁם הַנֶּגַע גַּם שֵׁם זֶה עַל דָּג הִתְגַּלְגֵּל ׃
עוֹד אֶל צוּרָה מֵאַרְבָּעִים וּשְׁמֹנֶה צוּ־ רוֹת הַגַּלְגַּל ׃

הנה לך שיר אחר על זה הענין למען תדע כי לי השיר והחכמה לקנין ואשא משלי ואומר

קָרָא סַרְטָן לְסַרְטָנֵי יְאוֹרִים וְאֶל נֶגַע בְּשֵׁם סַרְטָן מְקוֹרָא ׃
וְכֵן הוּא שֵׁם לְמַזָּל בֵּין תְּאוֹמִים וּבֵין אַרְיֵה חֲבִי יִשְׁכּוֹן וְיִירָא ׃

ויהי כשמוע האנשים מעני ושירי רבני זחלו מחוות פתני ולא יכלו לענות אותי כי נבהלו מפני: והזקנים והנערים היו שירותי מפארים ורק תאודותי מדברים: ויהי בתוך היושבים איש היה לו בן מחפיר ומביש: והיה נעים קול ושמו אברהם׃

יעמד בין האנשים כאיש נדהם : היה לאלה בקרב עמיו ׳ גבר לא יצלח בימיו : ויתן
לו אביו אשה ושמה אסתר ׳ ומעשיה כמעשה זרש אכול והותר ״ תסתתר בעת אוכלה ׳
ותשמיע בחוץ קולה : שית זונה ונכורת לב ׳ תבשל גדי בחלב ״ ויאמר אלי האיש חייך
אבין של כלתי חשב בדעתו כי רמני ׳ בתתו בתו לבני ובזאת וכזאת הראני ׳ וגם אמנם
כי הלאני השימני ׳ ולמעצבה השכיבני ׳ כאשר מטרה לחצי בתו הציבני ״ אמנם לא
רימני אלא רמיתיו ׳ ולא הלאני אלא הלאיתיו ׳ ולא הוגיעני אלא הוגעתיו : כי בתתי
לבתו עגל ירבעם ׳ חרפת אדם ובזוי עם : ובחפץ גדול הייתי שולח לו פירה ׳ תהיה
מזה השכין מדברה ׳ אשר לתת לו בשורה ״ ואען ואומר חייך פגעת האיש אשר אתה מבקש
״ הנני בשירי אודיעכו כי אתה כפתל אם הוא עקש ׳ וכפועל כפיו רשע נוקש ״ ואם
שפקך קבעת מכוס חמתו ׳ לקח מידך כפלים מכל חטאתו : ואשא משלי ואומר

בְּתָךְ צְבִי חֵן חָ־ יְתָה לִי טוֹרַחַת אֲ־תֵר חֲשַׁבְתִּיהָ וְהִנֵּה זֶרֶשׁ ׃
הֵי הַ־ בְּרִית תַּחַת מְמוּכָן מֶרֶס תַּתִּי וְתַחַת אַ־ הֲרֹן לָךְ קֹרַח ׃
אֲבָרָם חֲשַׁבְתּוֹ אָב הֲמוֹן הוּא תֶּרַח וּלְבָ־ תְּךָ תַּתִּיו מְרַגֵּל חֵרֵשׁ ׃
בְּתָךְ עֲלֵי יָפְ־ עָתָהּ דּוֹד פֶּרֶשׁ וּקְרָא שְׁמָהּ אִם לֹא בְּרִיעָה סֶרַח ׃

חֵי נַפְ־ שְׁךָ דוֹדִי בְּיוֹם הוּלֶּדֶת
שָׁשׁוֹן בְּקִרְבְּךָ שְׁמֹנִים אֶלֶף רֵיעָיו סְבִיבוֹת אָ־ הֳלִי נִצָּבוּ ׃
נַפְשִׁי בְּמָרְתְךָ לָךְ מוֹרֶדֶת ׃
אִם אַ־ תָּךְ מִרְמוֹת וְאִתִּי חֵלֶף מִרְמָ־ תְךָ מִרְמוֹת לְרִיב נִצָּבוּ ׃

ויאמרו האנשים היושבים שם באמת בן האיש הלזה ׳ הכרנוהו כבר לנבזה ״ ואסף כל
אודות רעות בעורב ׳ אלא שקולו ערב : ואם שלל מתנו הזמן מעלות גדולות ׳
חלק לו המעלה מן המעלות המהוללות : ואען ואומר דעו אל ככן כי נעימות קולו הוא
אות אמת על חסרון שכלו כי להיותו כבוב קולו יערב ׳ ויבש מקור שכלו ומעיינו חרב ׳
ונפל מתנו רב : כאשר נראה התופי והכנורות והחלילים והנבלים ׳ והמנענעים
והצלצלים : לולי היותם חלולים לא היו להם קולות נעימים ׳ והיו כלבים אלמים ״ ואמר
החכם דבר אין לשכוח ׳ כל עריבי הקול חסרי מוח : ואשא משלי ואומר

דּוּדִים רָאוּ כִּנּוֹר וְנֵבֶל תּוֹף נָבוּב לוּחוֹת וְקוֹלָם יֶ־ עֱרַב לִשְׁמוֹחַ
לוּלֵי חֲלִילוּתָם אֲזַי יִדְמוּ כְּלָ־ בִים אִ־ לְּמִים לֹא יוּ־ כְלוּ לִנְבוֹחַ ׃
עַל זֶה וְעַל כֵּן יֹא־ מְרוּ הַמּוֹשְׁלִים כִּי כָל עַרְבֵי קוֹל חַסְרֵי מוֹחַ ׃

ויהי כראות אנשי המעמד ׳ כי מעלת שירי לא יוספר ולא ימד ״ הכין כל איש שאלתו ׳
וערך כל אחד ואחד חידתו ׳ אזלבש שכלי בגדי תפארתו ׳ והראה לכל יפעתו ויקרתו :
ואומר לעיני השמש ולעיני השר אדוני ׳ הנני נשבע בגאוני ׳ כי לא אשוב אל ביתי ואל
משכני ״ עד אפיק שאלת כל שואל ׳ ואהיה לשיר ולמליצה גואל ׳ למען ידע כל מתגאל
כי לקחתי לי החכמות בכח ולאל ׳ ושכל לשכון באהלי יואל ׳ והיו מוטות כנפיו מלא

רוחב

רוחב ארצי עמנואל ׃ אני טרם אכלה לדבר ׳ והנה איש עובר ׃ מבני ישראל בא ׳ ויאמר אחרי אשר ראיתיך כבואות השיר נבא ׳ והשכל ברח ממקומו ובכליך נחבא ׃ חבר לי שיר על אהבה יעלה עדינה ׳ לא ראיתיה הרי שתים עשרה שנה ׳ ואחרי בלותי היתה לי עדנה ׃ כי ראיתי אותה אמש בחלום ׳ ואמרתי בלבי הנני מעתה בעומק השלום ׃ ואין רעיוני תמהים ׳ כאלו נפתחו השמים ואראה מראות גבוהים ׃ וכאשר הקיצותי ולא מצאתי החשוקה ׳ סודי נהפך עלי למשחית ונפשי שוקקה ׃ ושבתי קודר ונאנח ׳ אחרי היותי בחלומי עלז ושמח ׃ ואען ואומר הנה השיר אשר תרצה ׳ והוא מבריח את חלומך מן הקצה אל הקצה ׃ ואשא משלי ואומר

מָה עָ־ רְבָה שֵׁינָה בַּחֲלוֹם הָרְאֵתָה אֵלַי צְבִיָּה לֹא רְאִיתִיהָ הֲרֵי ׃
שָׁנִים שְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה וּבִמְעַט אַחֲרֵי־ הָ כָּ־ לְתָה נַפְשִׁי עֲדֵי כִּי סָפְתָה ׃
וּבְעֵת חֲזִיתִיהָ בְּחָזוֹן חָדְתָה נַפְשִׁי וְנִפְתְּחוּ לְפָנַי שַׁעֲרֵי
עֵדֶן עֲדֵי נִגְלוּ לְפָנַי שַׁחֲרֵי אוֹר טַל־ אֲבִי מָרוֹם וְרוּחָהּ רִתְּפָה ׃

שַׁחַר הֶעִירָנִי וְרוּחִי יַחֲלוֹם יִפְעַת פְּנֵי חַמָּה בְּאוֹרוֹ נִסְתְּרָה
יִפְעַת צְבִיַּת חֵן וְגִזְרַת יַהֲלוֹם אוֹרוֹ פְּנֵי תֵבֵל וְנַפְשִׁי קוֹדְרָה ׳
שַׁבָּה בְּשׂוֹרָה כִּי תְּמוּנָה בַּחֲלוֹם רָאַת וְלָכֵן בַּ־ הֲקִיצָהּ נֶעְכְּרָה

וירא איש מאנשי המעמד השיר אשר חברתי ׳ וכי מקרי העולם בשיר ערב ספרתי ׃ ויאמר גם אני לא אחשוך פי ׳ דע שרי ואלופי ׃ כי לי אשה שחרחורת ׳ ומאהבת החושקים שכורת ׃ ולא מראות בין ידיה ׳ תשקיף תמיד בעד חלוניה ׳ ותקרע בפוך עיניה ׃ תתכסה בכתר ותרבה לה בורית ׳ ותסתרי עם החושקים בכחל כרית ׳ ונשמת חשקם בכחל גפרית ׳ ועם המראה כרתה ברית ׃ ובכל עת אמצאנה בין ידיה ׳ כאלו לא תוכל לחיות בלעדיה ׃ ומרוב אשר שניה כסלת תלבין ׳ תמצא ברקתה תמיד הסובין ׳ והיא יודעת ספר ותקרא השירים ותבין ׃ ועתה חבר שירה כפלאה ׳ ואני אכתבנה סביב המראה ׃ למען תקראנה ותבוש ותכלם ׳ ותהיה לה חרפת עולם ׃ ואען ואומר חייך אני אחבר שני שירים ׳ ותהיינה מאורות היעלה מספרים ׃ ושניהם תכתוב סביב המראה ׳ האחד ישבח הנאה ׳ והשנית יגנה הבולעת והנלאה ׃ ובהיות אשתך שם בשקפה ׳ תשבעי בחרפה וגדופה ׳ אולי תהיה למחלתה תרופה ׃ ואקום ואחבר שירה ערבה ׳ כאלו תדבר המראה אל היפה הנשקפת בה ׃ והיא זאת

בִּי יָגִיל כָּל חוֹשֵׁק בִּי כָּל עָפְרַת חֵן תְּ־ תֵּן עֵינֶיהָ ׳
בִּי תַעֲלֶה אֶת נֵרוֹת אוֹרָהּ תָּאִיר אֶל עֵ־ בֶר פָּנֶיהָ ׳

ועוד דברתי דברי חרפה ׳ אל הכעורה אשר בה מתיפה ׃ והיא זאת

מָה לָּךְ פֹּה שְׁפִ־ חָה נֶחֱרֶפֶת וּבַעַד אֶשְׁנַ־ בִּי נִשְׁקֶפֶת ׃
לֹא תַלְבִּינִי שַׁחֲרוּת עוֹרֵךְ עַד תַּלְבִּינִי אֶת הַזֶּפֶת ׃

וישמח

וישלח האיש בראותו השירים והיו ידיו לכתבם סביב המראה אחורים, וכראות האשה השירה כה מבחן ותשלח המראה מידה ותלך ותשב לה מנגד הרחק: עוד זה מדבר וזה בא ויאמר הנה לשלום מר לי מר כי נקראתי היום בחופת שלמה ידידיה, ומעשה שהיה כך היה, כי תחת אשר דמיתי שיהיה בשיכר רויה: ולאכול ברבורים אבוסים, ולשתות יינות עסיסים, היו לנו הקטטות והכעסים, וצרות כמים לים מכסים, אכלנו מעדנים מאוסים, ושתינו יין חמסים, אשר ילאו הלשונות לספר, ותחת בשר הכבשים היה לנו שעיר לכפר, ובלא חג המצות אכלנו מצות ומרורים, והיה לנו משתה שמרים: וכאשר הגיע התור, לברך החתן בפרח או בכפתור: ראיתי מעשה לשתור כי אמר אבין אחרי רבים להטות, וברכו בשנים עשר פרוטות ועל הכל היה נרת ראות הכלה ועיניה תרוטות ונבות עיניהם מרוטו': ועתה חבר שירה נכבדת, תדבר על ענין זאת הסעודה ואען ואומר חייך אני אחבר שיר נקלוני אודיענו, ולא תשכח מפי זרענו: וזה השיר אשר חברתי עליו, לתת לו כדרכיו וכפרי מעלליו:

משְׁתֵּה חֲתוּנּוֹת שְׁלֹמֹה יְדִידְיָה אֲגִיד לְךָ דוֹד לְמַעַן תְּסַפֵּר,
חֵלֶף עֲסִיסָיו וּבַרְבּוּר אֲבוּסָיו מִשְׁתֵּה שְׁמָרִים וְשָׂעִיר לְכַפֵּר,
אָמְרוּ יְבוֹרַךְ בְּכַפְתּוֹר וּפֶרַח הִקְדִּים אֲבִיהוּ וּבֵרְכוֹ בְּסַנְפֵּר:

עוד זה מדבר והנה איש בוכה למשפחותיו, מלאו זעם שפתיו, ויאמר לפלוני קרובי נפלה עטרת ראשו, כי בנו יחידו אשר היה ידידות נפשו: לקחו אלהים ואיננו, והנה הוא יספדנו ויקוננו: יגער במנחמים ויאמר גדלה שחרדה ואין מקום לנחומים, כי בנו היה בזר היתומים: ורציתי שתחבר שתי שירות בם אדרשנו, והיגון אשר בלבו יפרישנו, אולי אוכל נכה בו ואגרשנו: ואקום ואחבר אליו זאת השירה הנעימה וישלחה אליו ותהי לו לנחמה:

נִבְאַב לְבִנְךָ הֲתַעֲכוֹר שְׁאֵרְךָ פֶּרַח זְמַן קוּם חֲבוֹשׁ אֶת פְּאֵרְךָ,
נָתַן יְיָ לְךָ בֵּן וְהוּא גַם לָקַח יְהִי שֵׁם יְיָ מְבוֹרָךְ:

עוד זה מדבר וזה בא ויאמר יש לי תלמיד אחד והוא בן הסכן, אלמדנו לדבר נכוחות ולא יבין לדבר כן: ויוציא כל מלה משרשה ומיסודה, אני אומר מזמור לתודה, והוא מזמור לסודה, אני אומר קרשיו והוא קרסיו, לא תוכל הארץ להכיל את כעסיו, אני אומר שחת והוא תחת, ארגז וישחק ואין נחת: ואני שמעתי עליך נוראות, ועתה חבר שיר אשר אל זה הענין יאות, ואקום ואחבר שיר על הענין הנזכר, ואומר אליו אל תבט אחריך ואל תעמוד בכל הככר: הנה לך השיר אשר תחשב, ומשקלו עשרה זהב:

אֶרְגַּז וְתִשְׂחַק כְּבַד פֶּה וַאֲנִי אֶקְרָא קְרָשָׁיו וְאַתָּה קְרָסָיו,
אוּלַי אֱלֹדִים יְצַו בַּ- חֲלוֹם לָךְ עֵת יֹא- מְרוּ לָךְ קְרָא שִׁין קְרָא סִין:

עוד

עוד זה מדבר וזה בא׳ ויאמר התלכו מאתכם אנשים לבכא ׃ כי תמול בהיותנו בבית
התפלה׳ והנה יעקב המשורר האשכנזי בכנסת עלה ׃ והחזן רבי משולם׳ בראותו
אותו קפץ פיו כאלו נאלם׳ ויעקב המשורר בנם ובכלם׳ והיתה לו חרפת עולם״ ולא
ידע כי כן מאילי האדון בוייכו לבלתי נתפלל רק עם התושבים הידועים אצלנו ׃ ויחר
ליעקב מאד וירד מבית התפלה׳ וילך בזעף ויחבר מגלה״ וכתב בה עלינו דברי לצון
׳לא היה לנו לרצון׳ ואמר כי לא שגענו לרועה נאן׳ וקבע השירים אשר חבר עלינו
באחרון לספות עוד על חרון אפינו חרון ׃ ועתה הושיענו נא מידו׳ וחבר שיר יבהילנו
ויחרידו׳ והגד לו פשעו ומרדו׳ ואען ואומר אל תיראו מאיש ולפידו׳ כי פתאום יקום
אידו ותשחקו לפידו״ ואמרו לעם הבוכה למשפחותינו׳ אל תראו חרפת אנוש ומ׳ תחתו
מגדופותיו ׃ ואם בא עליכם בלהב חרב וברק חנית׳ וחרש על גביכם והאריך מענית
והנני משיב את כל מעלותיו אחורנית׳ ומפני ילך קדורנית ׃ ומאשר חטא יספיק על
ירך׳ ונתחת אשר קלל יברך׳ ויקרא לפניכם אברך״ ואקום ואחבר שיר אילות יחולל
׳יברך ויקלל ׃ ישאר ויתנכף׳ וישים על ראשו כפו׳ ולפעמים יד רמה יניף ׃ ואתנהג
אל האיש הנועק חמס׳ ואומר לך והראהו אל האשכנזי ואם לבו כלב האריה המס ימס ׃
ואם היה עד כה רוח אלדים רעה מבעיתו׳ עתה תראה כי ינחם מרעתו ׃ וילך האיש
ויעש כאשר צוה׳ ויהי כראות האשכנזי השירה ההיא׳ קם והשתחוה׳ כי היתה נחמדת
להשכיל ולעינים תאוה׳ והיה בעיניו לראוה ׃ ובקש כפרה מאשר חטא בפועל ובמבטא ׃

ויחבר שירה ערוכה׳ ויהפך בה את הקללה לברכה ׃

וזאת היא השירה אשר חברתי אליו׳ לתת ליעקב כדרכיו וכפרי מעלליו ׃

נֵר מַ־ עֲרָבִי מַה לָּךְ נִזְעַקְתְּ לָרִיב בְּצַדִּיקִים וְלֹא צָדַקְתְּ ׃
בַּזּתְ וְלָעַנְתְּ בְּעִיר וְאֵם בְּיִשְׂ־ רָאֵל וְשָׁרַקְתְּ וְשֵׁן חָרַקְתְּ ׃
לָמָּה צְבִי חֵן צְ־ חַקָּה שִׁירָתֵךְ עַל עַם חֲשָׁקוּךְ וּבָם חָשַׁקְתְּ ׃
לֹא מֵ־ אֲשֶׁר קָצְנוּ בְּחֶשְׁקֵךְ הַצְּבִי מִבֵּית תְּפִלָּה יוֹם תְּמוֹל נִרְחַקְתְּ
כֹּה יַ־ עֲשֶׂה לָנוּ אֱלֹדִים חַי וְכֹה יוֹסִיף לְעַם בָּם בְּ־ אֱזוֹר דָּבַקְתְּ ׃
אִם לֹא בְּרִדְתֵּךְ הַ־ לְּבָבוֹת יָרְדוּ אִתָּךְ וְנָדְדוּ בְּעֵת חָמַקְתְּ ׃
הוֹאֵל צְבִי וּזְמוֹר זְמִירֵךְ וְאֵת חִקְקֵי זְמוֹרַת זָר אֲשֶׁר חָקַקְתְּ ׃
פֶּן יִפְ־ גְּעוּ סוֹרִים חִצֵּיהֶם בָּךְ פֶּן יִ־ רְקוּ בָּךְ כַּ־ אֲשֶׁר זָרַקְתְּ ׃

עוד זה מדבר והנה איש צועק על עבדו חמס׳ כי היה אליו למרמס ׃ ויאמר שמעני אבי
המזמה׳ איך אקוה לי עוד נחמה׳ ונתתי אל עבדי זרת ובקש אמה ׃ האכלתיו דבש
וחלב׳ ובקש מן ושליו״ אמרתי אכול ובקש לשתות׳ נתתי לו ירקות ובקש לפתית״
אמרתי לין על אבוסי׳ ובקש לנוח על ערשי ׃ אמרתי סורה שבה פה ובקש כר לשבת
עליו׳ הלבשתיו מעיל ובקש רמוני תכלת על שוליו ׃ ועתה חבר עליו בחסדך׳ את אשר
תמצא ידך״ ואקום קל חיש ואחבר עליו זה השיר׳ ובראותו אותו אמר ברוך יי׳ ואעשיר ׃

כָּל הַקּוֹנֶה עֶבֶד עִבְרִי קָנָה אָדוֹן לוֹ בִּגְבוּרָיו ׃
נָתַתִּי אֶל עַבְדִּי זֶרֶת בִּקֵּשׁ אַמָּה לוֹ בִּמְשָׁלָיו ׃

אמרתי

אֲמַרְתִּי סוּ־ רָה וְשִׁבָה פֹּה בַּקֵּשׁ כַּר לָ־ שֶׁבֶת עָלָיו ׃
אֲמַרְתִּי אַב־ לָה מְצֵידִי בַּקֵּשׁ לִשְׁתּוֹת עִם טוּב מִלָּיו ׃
אֲמַרְתִּי לִין בַּקֵּשׁ חָצֵר בַּרְזֶל וּנְחֹ־ שֶׁת מַנְעָלָיו ׃
אוֹכִילֵהוּ פַּת אַשְׁקֵהוּ יֵין רִקְחִי בַּ־ קֵּשׁ מָן וּשְׂלָיו ׃
הִלְבַּשְׁתִּיהוּ אֵפוֹד וּמְעִיל בַּקֵּשׁ רִמּוֹ־ נִים עַל שׁוּלָיו ׃
לָכֵן אָרִים קוֹל כַּשּׁוֹפָר מִטַּעַם מֶ־ לֶךְ וּגְדוֹלָיו ׃
לִקְנוֹת עִם הָ־ עֶבֶד מַקֵּל וּרְצוּעָה לְפַ־ רִי מַעֲלָלָיו ׃

עוד זה מדבר והנה איש נצב על ימיני, ויאמר אני הגבר ראה עני. כי אחמוד עדן גן אלהים, ורעיוני אליו צמאים וכמהים, ותבל הארורה תסיתני, ולעפר מות תשפתני: כי תמשכני בעבותות חבלים, ותקשרני בכבלים, ואם אשים מול העדן מגמת פני רעיוני, צועקת אחרי מה לך פה העני, אלי תבוא כי שכר שכרתיך בדודאי בני: ועתה אני המוענה, פה משל ומליצה, על זאת הענה היעונה, ואקום ואחבר לו זה השיר הנמרץ, כפיו חזון נפרץ: וייטב השיר בעיניו, וישא חן וחסד לפניו:

נַפְשִׁי בְּתוֹךְ קִרְבִּי תְּסֹעֵר כְּאָנִי תִּכְסוֹף לְעֵדֶן גַּן לִתְתּוֹ מַחְנִי ׃
מָה אוֹ־ מְרָה דוֹדִים וְתֵבֵל אוֹמְרָה שָׂכוֹר שְׂכַרְתִּיךָ בְּדוּדָאֵי בְּנִי ׃

עודנו מדבר עמי והנה בא איש צדיק תמים, ויאמר אלי אדוני יש בשכונתי זקן מלא ימים: וחשב כי ישים קנו במרומים, והנה הוא בונה מקדשו כמו רמים, כאלו יחשוב לחיות לעולמי עולמים. ומן התימה כי לא יוכל מלט משא, וכלביא יקום וכארי יתנשא, בונה היכל רם ונישא: כאשר בעיניו ישר, וספון בארז ומשוח בששר: אומר אבנה לי בית מדות ועליות, עברו משכיות, ומגדל בנוי לתלפיות: ומי שלא ראה בעיניו כל המעשים, בית המבשלות ואורות כסוסים, והמרחץ ומקוה המים, ומגדל וראשו בשמים, וטבעותיו ונזמיו, וגביעיו וחותמיו, ופניניו ויהלומיו, לא ראה שמחה מימיו: ואלו היה לו בן או בת ישאיר אחריו, אמרתי אשריו, אמנם לא נין לו ולא נכד כמעט ואין שריד במגוריו: ואיך לא יאמר בעל הנפש הסובבה, למי אני עמל ומחסר את נפשי מטובה: ואיך לא יחשב כי יכלו זרים הונו ורכושו, והוא ישא האשמים לנפשו, הלא ידע כי מכל ההון אשר צבר, לא ילוהו ממנו דבר, רק בלויי הסחבות אשר בהם יהיה נקבר: והבית וההיכל, יניח למי שיוכל, ומי יודע אם חכם יהיה או סכל, והוא יהיה לרמה למאכל, ולראות זה המעשה נלאיתי כלכל ולא אוכל: ומה מאד היו מספרים תהלותיו, אלו בנה בשמים מעלותיו: ועתה אדוני חבר שיר על זה המעשה, ולא תחמול עליו ולא תכסה, אחרי אשר תועה כשה, ואקום ואחבר עליו זה השיר הנערב, וישמח האיש כמוצא שלל רב:

מַה תֹּא־ מְרוּ עַל אִישׁ יְגוֹנוֹת נִבְלוֹ אֵלָיו וְאוֹתוֹ הַ־ זְּמָן יוֹם יוֹם יְכַל ׃
כִּי יֶ־ אֱכוֹל הַיּוֹם וּמָחָר מַאֲכָל אֵיךְ יִ־ חְיֶה הָעֵץ קְצוֹתָיו אוֹכְלוֹ ׃
לֹא כֵן אֲשֶׁר יָמִים עֲצָתוֹ סִבְלוֹ אֵיכָה יְחִידָתוֹ לְמִגְדַּל עוֹז תְּכַל ׃
לבנות

לבנות ומחר מת ולא השכיל סבל אישים אשר בדיו בשחת יפלו ׃

איך י־ חרוץ חרוץ קנות חרוץ ולא ישיב ללבו אם אלי נפשו ילין ׃
הון יום עלי קבר וגדיש שוקדה

לא י־ הלוך עם ח־ אנוש רק פעלו לא הון ולא חרוץ יבלבל מחליו ׃
אם ת־ חטא נפש תהי על מוקדה ׃

עוד זה מדבר והנה איש אוסק, ויספיר ביופיו השמש ואורו עושק. ויאמר אדוני אכשק רגליך אם כששתני לנשק: ותעשה לי הדבר אשר אשאל, ולא תשים מלתי לאל, כי אין אלתך לגאול ולכן אם אם תגאל גאל: ואען ואומר כאיש תמה, אדוני למה זה אתה לשוא מתמהמה, העמק שאלה או הגבה: ויאמר האיש אדוני חשקתי בשבבר אחת מבנות הכרובים, ויהיו דודיה לי ערבים: היתה לי לעזרה בברותי, וחשבתיה סגלת כל אוצרותי, ועל ערבים בתוכה תליתי כנורותי. ועתה נתחלפה השיטה, ויבא לי אות תחת קטה, כי הרי חדש ימים נפלה מטה: ונהפך לאבל שמחתה, כי ירד חולי באחת מעיניה ושחתה, ומאז לא יספתי עוד לדעתה: ועתה חבר שירה נמרצת, תהיה זה העניין מקבצת, ועל פרטיו רובצת: ולא התמהמהתי כי אם כרגע, ואומרה אלין כרפא הנגע: הנה השיר על זה העניין, ואם אין בו רוב מכין יש בו רוב בנין:

קצתי בחשק י־ עלת החן לי ה־ יתה משען ומשענה ׃
איכה בחשקה א־ עלוז עוד או לי ת־ היה משען ומש עינה ׃

עוד זה מדבר והנה איש בא, בנפש דואגת ועצובה, כאלו נשבר או נשבה, ורוח היגונים בו נשבה, ויאמר אדוני יש לי בן ושמו דוד והוא שמן ודשן, ישכב על מטות שן, וכל היום וכל הלילה ישן, ולא יקיצוהו הקולות והלפידים וקול השופר והאר עשן, ולו בחמה תשלח בו חשן: שנתו עזה כמות, ועפעפיו צלמות: לא יעור משנתו ולו כרבא, או אריה טרף עצמיו שבא, ולו התערב לישן עם המתים כבא, ועתה חבר עליו שיר נא: ואען ואומר הנה לך שיר נאה ורטוב, ודבר בעינו מה טוב:

שינת דודי שינת עולם שינה ממ־ נה לא הבדיל ׃
לו התערב עם המתים לישן עמם דוד הגדיל ׃

עודנו מדבר עמי, והנה איש קראני בשמי. ויאמר אלי אדוני תמול קדר השמש בחצי השמים, וימס לבב העם ויהי למים. ויהי כל העם נבון לדעת סבת קדרו וחשכו, ויאמרו זה אומר בכה וזה אומר בכה. ויהי בתוך העם איש ושמו יוחנן בן קרח, ויאמר כי סבת קדרותו הוא הירח, אשר תסתיר ממנו אור השמש הזורח: וקדרות הלבנה סבתה כל הארץ, הפורץ באור הלבנה פרץ: ובהיות שכלי על חוג זאת המחשבה סובב, ראיתי אשה עדינה בעד החלון נשקפה ותיבב, וגוף דבשה שפתי ושכים רובב. לא נראה

ביופיה כן א

כיפיה והודה למיוס סור אפרי' מעל יהודה : אז נודע לי כי לרוב הודה הנאדר · והיופי והחן
אשר בגשמה דר · ואשר כל ההדורים בה איש לא נעדר · בום השמש לפניה נקדר · ואחשוב
כי קדרות הלבנה היא סבתה גם כן · ולא כל הארץ כאשר יאמר המסכן · ועתה חבר לי
שתי שורות · תהיינה מאודות דברי מדברות · ואקום ואחבר שתי שורות מהוללות ·
דברי זה האיש כוללות · וזאת היא השירה הראשונה · הנזכרת סבת קדרות החמה :

יאמרו עלי שמש אשר קדר כי ה- לבנה ה- יתה סבה ·
לא ה- לבנה כ- סתה אורו אך אור צביה ז- הרו כבה ·
עמדה עלי קו ה- תלי נגדו שלח שלל אורו ושב נשבה ·

וזאת הוא השירה האחרונה · המדברת על סבת קדרות הלבנה ·

לא ה- תלי גרם וצל הארץ כי ה- לבנה ה- יתה קודרת ·
אך אור פני יעלה מאורה שאפה כי היא בהלה צר ואור חודרת ·

עוד זה מדבר והנה איש תפורר · ועל איש מריבים יעורר : ויאמר חמסי על פלוני
אויבי · כי יקח המליצות אשר לקחתי בקשתי ובחרבי : ויהיה מיחס אותם על שמו זה
הנבלם · אשר לא עמל בם ולא גדלם : והנה ידי לך פרושות · לעשות באותות ובמסות
· שיכבר תתכו את אשר יזם לעשות : ואען ואומר חייך יד חסדי ממך לא אקפוץ · הנה לך
השיר אשר תחפוץ : ובו תגדור פרצך · ותגיע אל מחוז חפצך · ולא יחטיא חנך :

תעדה לך עדיי ותתיחש על מש- פחות שירי ותתילד ·
הנני בשם חדש אכנך קורא אשר דגר ולא ילד ·

עוד זה מדבר וזה בא ויאמר · הושיעה אדוני כי חסיד גמר · והשכל ישן ונרדם · ופסו
בעלי הדקדוק מבני אדם · ואען ואומר מה לך נרדם · שבח ליי' אלהי ישראל · יש לשכל
ולחכמות הדקדוק גואל · ויאמר האיש אדוני התוכחתי אתמול עם פלוני המדקדק ·
וראיתיו בכל דרכיו בודק : רק במה שאמר כי לא תמצא כתובה · וו' עקרית בראש
התיבה : כי שיא משרתת בראש לעולם · במלות ובפעלים ובשמות כלם : ואני שמעתי
אומרי' חכמי החכמות · כי תמצא וו' עקרית בראש קצת שמות : ורציתי שתחבר שיר ותזכיר
מהם אחת או שתים או שלש · ואשלח אל המדקדק אולי נאון לבו אמלוש · ואקום קל חיש
ואקרבנו · ואומר הנה לך השיר קחנו · ואל המדקדק שלחנו · כי הוא יעירנו משנתו
ובהקיצו יוכיחנו :

איך תתמרמר דוד ותאמר במלאכת ח- דקדוק אפסי ·
אם נעלים ו- שתי או ושני איך נחביא ב- חבי בן ופסי ·

עוד זה מדבר והנה איש בוכה ומקונן ׃ ואלי בכל עונו מתאונן ׃ ויאמר אדוני באתי בנפש נעכבת ׃ כי בארזים נפלה שלהבת ׃ ומה יעשו אזובי קיר ׃ אם הזמן כריבי עמים יפקיר ׃ וכהקיר ביר מימיה כן רעתו יקיר ׃ ותחת היותנו במעלה העליונה הננו במורד ׃ ואיך כל לב לא ישום ויחרד ׃ ולא היה מתאויי כפרד ׃ וימינו מאד רד ׃ כי במשפחת פלונית הקדושה ׃ מתו בשנה אחת אנשים שלשה ׃ כשיאי מטות אבותם ׃ היו על לב הזמן חותם ׃ ועד מתי ישיב הזמן נור חרבם ׃ ומטרה לחצי הכיבם ׃ וישקיט אשר קרבו כתנור לבם בארבם ׃ לטמון עונם בחובם ׃ ועד מתי תכה עמים בעברה חרב הזמן ולא תאסף אל תערה ׃ ולכן באתי אליך בנפש מרה ׃ לחבר על זה הענין אמירה ׃ כי ידי תקצר מהושיע ׃ ושמעתי אומרים כי אור שכלך יופיע ׃ ולפושעים תפגיע ׃ וכל לשון תקום אתך למשפט תרשיע ׃ ואקום ואחבר זה השיר כל זהב לא יערכו ׃ ויקחהו האיש וילך לדרכו ׃

חֶרֶב זְמָן בּוֹגֵד הֲלֹא תִשְׁקוֹטִי　　עַד אָן בְּנֵי מוּסָר בְּאַף תְּשׁוֹטִי ׃
שִׁפְכִי חֲמָתֵךְ עַל עֲדַת הַבּוֹעֲרִים　　מִתּוֹךְ עֲדַת הָרוֹ־ זְנִים הָרוֹטִי ׃
הִתְאַ־ פְּקִי חֶרֶב זְמָן הֵאָסְפִי　　אֶל תַּ־ עֲרֵךְ הֶרֶ־ גְעִי וְדוֹמִי ׃

עודנו מדבר והנה איש בא מרחוק ׃ ופיו ימלא שחוק ׃ ויאמר התרבו לדעת אודותי ׃ היום ראיתי שלא ראו אבותי ׃ ואבות אבותי ׃ כי בהיותי בחופת סעדיה ׃ אמרו עמיתי יונתן וצדקיה ׃ נראה פני הכלה אולי נשטייד מיופיה ׃ וכאשר קרבנו אליה ׃ והסרנו מעל פניה צעיפיה ׃ נר ואור חשך בעפעפיה ׃ כי נפר על עצמה עורה ׃ וחשך משתור תארה ׃ ונקרא שם המקום ההוא תבערה ׃ בראותנו פני הכלה כשולי קדרה ׃ וכאשר קם החזן לומר התפלה ׃ ופתח ביוצר אור תחלה ׃ צעקתי והרימותי קול כחולה ׃ ואומר אל החזן איך תאמר יוצר אור בין האפלה ׃ השכחת פני הכלה ׃ אשר עשה הזמן עמה כלה ׃ ואך כבהלה ׃ אין אור ואין שמחה וגילה ׃ רק מעוף צוקה ואפלה ׃ וברחתי משם בנפש נבהלה ׃ ועתה חבר שיר כאשר עם לבבך ׃ והרק על הכלה הקללה חרבך ׃ ואקום ואחבר זה השיר על שמו ׃ וילך וישב האיש למקומו ׃

אָמְרוּ עֲמִיתַי בּוֹא וְנִרְאֶה אֶת　　חָתָן וְכַלָּה הֵם בְּתוֹךְ כִּילָּה ׃
וָאֵ־ לְכָה עִמָּם וְהִנֵּה שָׁם　　כַּלָּה וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי כַלָּה ׃
וָאוֹ־ מְרָה בָּרוּךְ אֲשֶׁר הֵאִיר　　לַכֹּל בְּרוֹב חַסְדּוֹ וְהֶחְשִׁיךְ לָהּ ׃
קָם אִישׁ וּפָתַח אָז בְּיוֹצֵר אוֹר　　אַךְ כִּי הֲכִי עָשָׁן וְאַף עָלָה ׃
קַמְתִּי בְּזַעַף אַף וְאָמַרְתִּי　　דוֹדִים הֲשַׁבַּחְנוּ פְּנֵי כַלָּה ׃
אֵין אוֹר וְאֵין מָאוֹר תְּנוּ זִמְרָה　　אֵל מַ־ עֲבִיר יוֹם מִ־ פְּנֵי לַיְלָה ׃

עודנו מדבר והנה איש בא ויאמר אדוני תמול שלשום ׃ נקראתי בחופת גרשום ׃ ולרוע צורתו כל רואהו יחרד וישום ׃ כי הוא ככנען רשעתים ׃ על פני כל הארץ כאמתים ׃ רוכן בין המשפתים ׃ ולחייו כלחי חמור חמורתים ׃ ולשיניו אין בריח ודלתים ׃ ופני אשתו כאור החמה שבעתים ׃ ועדיה כבע רקמתים ׃ וכראותי יפעת הכלה סגור לבי תקרע ׃

נזלות בעלה המצורע · אשר בין רגליו כרע · אמרתי באמת אמר הנביא על זה המאורע · יוצר אור ובורא חשך עושה שלום ובורא רע · והאיש אשר חבר זה השכור עומד במי שפרע : ועתה אשביעך באילות או בצבאות · לחבר על זה הענין שיר אשר יאות : ואקום ואחבר זה השיר נזרת יהלום · ואתנהו אליו וילך מאתי בשלום :

רְאִי חָתָן	פְּנֵי כִּבְשָׁן	בְּבוֹשָׁן	וְדוֹ כַּלָּה	אֲשֶׁר יִזְרַח	וַיָּאוֹר :
וְהוֹדוֹ אֵל	אֲשֶׁר גּוֹלֵל	לְאוֹר מִ־	פְּנֵי חֹשֶׁךְ	וְחֹשֶׁךְ מִ־	פְּנֵי אוֹר :

עוד זה מדבר והנה איש בשמי קראני · ויאמר אדוני שמעתי שירך והנאני · והדבר אשר עדיך הביאני · הנה ראיתי דבר אשר הלאני : כי ראיתי בשכונתי אשה עברית · דומה בצורתה לשפחה מצרית · ונשמתה כנחל גפרית : ופניה מוריקות כאלו הנגע שם נפל · שקערורות ירקרקות ומראיהן שפל : לא עלה על לב אדם כדורה · כי איש יזקק לצורה בזו כעורה · והנה היא לו לזכוכים הרה : אחשוב כי לא שם בה קנו · רק גבן או דק או תבלול בעינו · או כפל שתה שור או חמור · ועתה אמור עליה שיר או מזמור : ואקום ואחבר שיר זה הענין יספר · אשר לא ימד יפיו ולא יספר :

מִמֵּי הָרִית	שִׁפְחָה מִצְרִית	מֵהַמְצוֹרָע	אוֹ מִגִּבֵּן :
בְּעֵת חַיָּה	לָךְ כָּל בְּרִיָּה	תֹּאמַר חַיָּה	חוֹבֶקֶת בֵּן :

עודנו מדבר והנה איש הולך וקרב · ויאמר אלי אדוני הערב : יש לי מודע כאמן · חומל עלי ורחמן : ידעתיו אבי התעודות · וראשון לכל שכל הסודות · ולו בכל חכמה עשר ידות : חלץ מן הזמן בתבונתו · ויבא בקי מאלתו · והשיגה ידו ומצא כדי גאולתו · וכראות ההמון את מעלתו ואת יקר תפארת גדולתו : וכי השכל שמהו מאנשי סודו · ואל אצילי בני ישראל לא שלח ידו : אמרו כי מצאו בו ערות דבר · כאשר אל אנשי הפילוסופים התחבר · כואלו כשאו · למדו לשונם דבר שקר הענה כלאו · הלכו קדורנית בקנאתם אשר בו קנאו · וילכו אחורנית וערות אביהם לא ראו · ואנכי הבחנתי מעלתו וקבורם · כי לא כצורנו צורם · ולא נודע אליהם ערכו אשר הונף ואשר הורם · הביאו אדיריהם בעבודתו בוארם · והנני שואל ממך בנפש שפלה · אחר בקשת המחילה : לחבר על זה שיר כאשר יאות לו · ויכלול זה הענין כלו · ואקום ואחבר זה השיר אשר אין לו על עפר משלו · וישמח האיש כי רב חילו :

בְּחַיֵּי חַ־	בְּרִית טוֹב אַתְּ	בְּעֵינַי	וְכָל צַדִּיק	בְּךָ יָגִיל	וַיַּכְתִּיר :
וְנִגְלוּ לִי	צְפוּנוֹת וַ־	עֲמוּקוֹת	אֲשֶׁר תּוֹךְ לְ־	בְּךָ תַּעְמִיק	וְתַסְתִּיר :
אֲבָל אֶשְׁמַע	הֲמוֹן עַם יֹא־	מְרוּ לִי	יְהוּדָה נָם	וְלֹא נָם תִּיר	וְלֹא תִּיר :

עוד זה מדבר וזה בא · ויאמר אדוני ראיתי בספרי תלמי היוני · כדברו על טבע המזלות אשר בגלגל העליוני : שחלק על מזל ומזל על שלשה חלקי' · ומצא כל החלקי' ההם בטבעים הלוקים

חלוקים : השליש הראשון יורה טבע אחד ׳ והשליש האמצעי יורה טבע אחר מיוחד ׳׳ והשליש האחרון כטבע שלישי התיחד : וחלקי כל מזל כשתכנו מחלקי חבירו ׳ וקשה עלי לזכור מה שהזכיר על כל אחד מהם תלמי בספרו ״ ורציתי שתחבר שיר כליל בסדרו ׳ יזכיר בקצור כל אשר הזכיר עליהם תלמי בחבורו : כדי שביודעי השיר על פה אדעם ׳ ובקול כמוהו אדעם : ואקום ואחבר שיר משמכה טורים ׳ הארבעה הראשונים בטבע ראשי המזלות מדברים : והטור חמשי טבעי אמצעיותם בו בכללות ׳ והשלשה האחרונים מדברים בטבע סופי המזלות ׳ ואתכסו אל האיש והוא מספר מתני תהלות :

נאשא משלי ואומר

טְלֵה חָלָב   אֲשֶׁר הוֹלִיד   כְּלָלוֹ   רְעָמִים עִם   בְּרָקִים הֶ־   חֱרִישָׁךְ ׃
וְהוּא רוּחַ   וְרַעַשׁ בַּ־   עֲרָפֶל   לְךָ יִרְטַב   וְחוֹם יִרְעַשׁ   וְיֶחְשַׁךְ ׃
אֲוִירוֹ חַם   וְחַם גַּם אַ־   חֲרֵיהֶם   שְׁנַיִם דּוֹן   לְבֵינוֹנִים   בְּלַחְשָׁךְ ׃
אֲשֶׁר יִרְטַב   וְהוּא נִשְׂרָף   בְּמוֹ אֵשׁ   וְהוּא יִרְטַב   וּבֵינוֹנִי   יְבִישָׁךְ ׃
וְכָל אֶמְצַע   לְבֵינוֹנִי   הֲכִי דוֹן   לְבַד דָּגִים   אֲשֶׁר יִרְטַב   לְבוּשָׁךְ ׃
וְסוֹף יִשְׂרֹף   אֲשֶׁר יַרְגִּישׁ   בְּמַרְגִּישׁ   וְרוּחַ יְ־   הֱיֶה רָטוֹב   וְנִמְשָׁךְ ׃
וּמֵימָיו   כְּמֵימָיו   וּפֹעַל   לְךָ רֶשַׁע   אֲשֶׁר יַמְטִיר   בְּרֹאשָׁךְ ׃
וְהוּא יַמְטִיר   וְאַף רוּחַ   יֵילֵד   אֲשֶׁר יִשְׂרוֹף   וְהוּא נִקְרָא   אֱנוֹשָׁךְ ׃

עוד זה מדבר וזה בא ויאמר אדוני רכבי ופרשי ׳ יש לי ריע שמתיו כזר לראשי ״ אהבתיו אהבת נפשי ׳ וחפצתי להיות כמאשר אהבתו לא אבא חפשי ״ ועל כורו החדלתי את תירושי ׳ ובפני יענה כחשי ״ ומן היום אשר אריתי יערת דבשו ומתקו ׳ דמיתי היות כל ריע חסר בחוקו ״ ולו היו דודיו דבקים בו כמדיו אני חלוקו ׳ ולו היו הם כחלוקו ״ אני נפשו השוכנת בחיקו ׳ ומה אוסיף עוד לדבר מאודותיו והזיקני ויספתי בחשקו : ועתה אדוני תתאר זה החשק בשירך ׳ למען ה׳ אלדיך ולקדוש ישראל כי פארך : כי ידעתי את אשר תברך מבורך ׳ ואען ואומר השמר והשקט אל תירא ולבבך אל ירך : ואקום ואחבר לו זה השיר הנערך ׳ ויקוד וישתחו לאפיו ויאמר יהי שם ה׳ מבורך ״

בְּחֶשְׁקִי עַל   צְבִי מִבְחַר   עֲפָרִים   אֲדָמָה כָּל   צְבִי חָסֵר   בְּחוּקוֹ ׃
וְלוּ הָיוּ   חֲשׁוּקָיו בּוֹ   דְּבֵקִים   כְּמוֹ מַדָּיו   אֲנִי לוֹ כַּ־   חֲלוּקוֹ ׃
וְלוּ הָיוּ   כְּנֶתַח מִ־   נְּתָחָיו   אֲנִי נַפְשׁוֹ   אֲשֶׁר אֶשְׁכּוֹן   בְּחֵיקוֹ ׃
וּמָה אוֹסִיף   לְדַבֵּר בַּ־   חֲשׁוּקִי   וְהֵזִיק לִי   וְיָסַפְתִּי   בְּחֶשְׁקוֹ ׃

עודנו מדבר וזה בא ויאמר חנני אלדים ויש לי ריע שמחת גילי ׳ ומכאם משיב נפשי אשר הוא הכליף הטהור על ראשי : ובכל חן טוב האל חננו ׳ ומתעל לכוכבים אל שם קנו : ובטרם נוצר בבטן הכינו ׳ ובביאו לבני הזמן נתנו ״ והוא ראשון אל החושקים ׳ וכוטה אהלי החשק ויריעותיו מקים : והזמן והחשק עבדיו ובאן ידיו ׳ ולא התאוהו כאשר התאוו כל מלאכי בניס כלעדיו : ועתה אדוני זה הענין בשירך תפארהו ׳ ובמחוגת שכלך תתארהו ״ כי את

אשר

אשר תאשר אשרתו ׃ ואקום ואוציא כלי לתעשהו ״ ואחבר זה השיר הנפלא ׃ אשר בכתם אופיר לא יסולה ״ ויאמר האיש באמת זה השיר על כל שיר מלך ׃ ויקח את השיר וילך׃

מְנַחֵם לַ־ זְמַן הָיָה נְבִיאוֹ וְהֶחֱשֵׁק קְרָאָהוּ בְּקִיאוֹ ׃
וְהִתְעָה לְ־ אֱנוֹשׁ זוּלַת מְנַחֵם בְּהִתְעוֹת אֵל אֱנוֹשׁ שִׁכּוֹר בְּקִיאוֹ ׃

עודנו מדבר והנה שני אחים באים בלב נעצב ׃ ומול פני החזיקו מצב ׃ ויאמרו יש לנו אב זקן כעוף נודד מקן ׃ יעוית את אשר נתקן ׃ אנחנו למשמעתו כפי היכולת סרים ׃ ובעבודתו ובמוסריו מתפארים ׃ ותהלתו ומעלתו כחובה עלינו מספרים ׃ והוא יחשוב אותנו לזרים ויתן אותנו כסוררים ומורים ״ אשר לא צוינו ולא דברנו ולא עלה על לבנו ׃ ועל זה נעכר אבינו וגדל עצבנו ׃ ואבי ראה גם ראה ׃ איך יעלה על לבבנו הנכאה ״ לנטות מדרך מוסרו ולעבות עוות ׃ אשר עשה לנו את הנפש הזאת ׃ ואיך תשכח נפשנו כל גמוליו ׃ בזכרנו אז תקדם מפעליו ׃ וכל מחסורנו עליו ׃ ועתה חבר לנו שיר בדבר נחות ׃ אולי יראה יי' בעניינו ויהלכנו על מי מנוחות ׃ ונמצא בשירך שובע שמחות ׃
ואקום ואחבר שיר כפי כחי ׃ ואשפוך עליו רוחי ׃ ויערב עליהם שיחי ׃

אֵיכָה נַמְרֶה פִּיךָ אוֹ מִן דֶּרֶךְ מוּסָ־ רְךָ הָאָב נָטוּ ׃
הֲבִיָּדְךָ כָּל מַחְסוֹרֵנוּ מִן הַכְּתֹנֶת עַד הָאַבְנֵט ׃

עודם מדברים עמי ואני נושא משלי ׃ והנה שלשה אנשים נצבים עלי ״ והאנשים אנשי שמות נקובי ראשית החכמות ׃ קראו בשמותם עלי אדמות ״ ויאמרו אלי המשורר לעולם יחיה ׃ מארץ רחוקה באו עבדיך לשמע יהודה גור אריה ׃ כי שמענו את אשר הוביש מי ים הסכלות ׃ והאיר אופל עיני בני הגלות ׃ בהשיבו נרות הלבבות הנדיכות ׃ ובמלאכתו משבצות התבונות ׃ מיהלומי הסודות העליונות ׃ ובתתו שירי ספריו כלם ׃ לעלות בהם ולהשיג כל נעלם ׃ ותיותי חכמתו למשיגים תומה תימינם ומשמאלם ׃ ובהשירו השברים העורים הכרפים ׃ והפסחים הפוסחים על שתי השעיפים ׃ אשר במלאכת יי מתרפים ׃ והסיר את המסוה מעל פני הנפשות השוכבות ׃ והעלה אותם למעלה מגלגלי ערבות ׃ עד אשר לכל חכמי הזמן ובעלי לבבות ׃ יתנו בנות השיר האלפים ולו נתנו הרבבות ׃ ונמצא ביום חילו עמו נדבות ׃ וכזר עתים יחשבו קרבות ׃ ויתגודדו כמשפטם ברמחים ובחרבות ׃ ועתה איך נדרשה כיום שני חכם עדיף מנביא ׃ כרע שכב בין משפתי החכמות כארי וכלביא ׃ ובידינו אין תשורה להביא ׃ ולכן באנו עדיך בלב בוטח בנפש כורעה ׃ וברעיון משתטח ׃ לחבר שירי חמד הדורים ׃ לקוחים משניני המאמרים ״ ועשית אותם לראשנו עטרות ׃ ונשלחם אל כתר המאורות ׃ ואחרי כן נראה פניו הנדרות ׃ וזאת היתה סבת בואנו ׃ ושומינו עדיך מגמת פנינו ׃ ואומר הנכבדים יתן כל אחד מכם הענין ׃ אשר יחשבנו ליסוד ועליו אבנה הבנין ׃ ויגש האחד ויאמר אדוני חשבתי לדמות שכלו ׃ אל השמש בהלו ׃ כי כאשר היה השמש כליל בהדרו ׃ והוא סבת הראות ונראה אור באורו ׃ ובו נראה ׃ כך שכלו אדמהו ׃ היותו סבה לכל שכל ובו נשכיל ונשכילהו ׃ וידעתי כי הקשיתי לשאול ׃ אתכם ידעתי כי אין זולתך לגאול ׃
ואקום

נאקום קל חיש ואחבר לו זה השיר אחרכו תוגות כנפיו · ואם קצרו מלין רבו ענפיו :
ויקחהו השיש ויבז לכל זהבו וכספיו · ויקוד וישתחו לאפיו :

יפעת תבונתך ונר הלך אד־ מה שר לאור שמש ואמשילהו ·
כי כ־ אשר שמש בסבת הראות נראה באורך אור ובו נראהו ·
כן שכ־ לך סבה לשכל כל יצור ובשכ־ לך נשכיל ונשכילהו ·

ואחריו הסכי כנם · ויאמר אדוני רציתי לתארו כי כפרד מהמורגם · ואל הערפל אשר שם האלדים כנם ״ וחשב כשכלו גאות הזמן כמיכות · ויקרא שמו אלון בכות · ושפט מעילי ההמוכות ולבס מלאכות : עד אשר עיני אכשי אונן מהסיג הודו עטשו · כי למדי לא שתקדשו : ותעבורות המלך זקן וכסיל לא חופשו · וידעו כי ערומים הם ויתבוששו · וכנם יסודם לבדו אל ה׳ והם לא יגשו : ואקום ואחבר זה השיר ואתכהו אליו · וכרבה לו לכפר עליו :

יפה לאו לבות בלכשך מלאכות עד כי להשיג הו־ דך נואשו ·
תפשט בשכלך מ־ חמדים את עדי צורות פתורות י־ עטו לבשו ·
ראו הליכות שכ־ לך ויחזו כי הם ערומי הוד והתבוששו ·
בזו לשכלם לא עזרם לעלות לאור באור עליון ובו נכאשו ·
קרן מאור הלך ואיכה יחזו הודך בעיניהם והם עששו ·
איך י־ עמוד לבם בגשתך לער־ פל שם אלדים חי ולא יגשו ·

ויגש אלי השליםי · ויאמר רציתי רכבי ופרשי : לרמוז אל יהודה גור אריה · אשר אמרנו בכלו כחיה ״ לאסוף נפוצות יהודה ונדחי ישראל לכנס · ולעשות טרפי ספרין ולשים אותם על כס : יראו אותם כשוכי הזמן ויחיו · ותכהרי כחלי עדכיהם ירנין · ואחרי מות קדושים יחיו ״ כי הוא לבדו כמשה יסיר · ויהפך עמק פגריכו לנחל הבשור : ואקום ואחבר לו זאת השירה הערבה · וישמח האיש בראותו יופיה וטובה ״ ויאמר אלי היום בכרע לאהבתך שמתני · אמצא חן בעיניך אדוני כי נחמתני ״ ויברכו אותי כשם אל עילום · וילכו מאתי בשלום :

חושה משיח אל עשה שרף ושים על נס להחיות בו נשובי הזמן ·
יחיד אשר נת־ קע במקום נאמן כשר מלא נוצח ובעל מעשים ·
חן הוא כרוב ממשח בנפיו פורשים נצר כליל יופי ונטע נעמן ·
אף זכ־ רך ערב כנופת צוף ומן נרך והלך כל חדרים חופשים ·
עורה גאון יעקב ולמה תחרד על דל דך ידוד והולך וחסור ·
הנה משיח אל בעצמתו ירד ·
לנו בגבורים ורכבו יאסור יהפוך ואם היום מאד קצר נרד ·
עמק פגרינו לנחל הבשור ·

אני

אני טרם אכלה לדבר · והשירים הערבים לחבר : והנה איש מכה איש עברי מאחיו וימחצהו · ויאחזו בערפו ויפצפצהו · ופרץ על פני פרץ יפרצהו · ולבית הבור ירוצהו · ומדיו יפשיטהו : וכאשר שאלנו קדקד שער מתהלך באשמיו · על רדפו בחרב אחיו ושחת רחמיו · אמר מסבה אשר עלה עשן באפי · ואש תאכל מפי · ואכהוס ואוחז טרפי · הוא כי אנכי הדל באלפי · הלויתי לזה משה האיש בימי חרפי · זהבי וכספי · ונתן לי ערבים · שנים מבני הנדיבים : והוא מפני מתעלם · ובוש לא יבוש ולא ידע הכלם : ובראותי מריו וקשיו · וכי לא ישלם נשיו · הורדתי מעליו עדיו · אחזתיו ולא ארפנו · ולעפר מות אשפתנו : ויהי בראות השר אדוני · בכמרו רחמיו על משה העני · ויאמר אל האיש האוחז בו לא נכון לעשות כן בני · כי הכעס לא יחשב לך לחכמה · ולכן הרף מאף ועזוב חימה : ואל תתחר להרע במרעים · כי דברי חכמים בנחת נשמעים · ועתה חקור ודרוש ואם יכול לשלם נשיו משה · אז תהיה לו כנושה : ואם יבאוהו הכספים והזהובים · ריבך ריב את הערבים : ויפן אלי השר ויאמר אחרי אשר עשית במלאכת השיר כפלאות · וראינו ממך נוראות · הרימה פעמיך למשואות · ותקים את דברי בשיר ערב · ונפרד מזה המעמד כי הרעב הולך וקרב · ויכה בבדיה למו חרב כי פנה יום וכי ינטו צללי ערב : ואיש לא יוסיף עוד לשאול · פן ארד אל רעבוני אבל שאול : ועתה גאל לך אתה את גאולתי כי לא אוכל לגאול : ואקום במצות השר אדוני · ואחבר שיר חדש אין לו שני : להציל העשוק מעושקו · ולהושיע משופטי נפשו · ואשא משלי ואומר

עֲזוֹב אַף וְחֵימָה נְדִיב לֵב וְקוּמָה וְדַבֵּר בְּחָכְמָה בְּמִלִּים עֲרֵבִים :
וְאִם יֵשׁ לְמֹשֶׁה תְּהִי לוֹ בְּנוֹשֶׁה וְאִם אֵין בְּיָדוֹ מְעֵה רִיב עֲרֵבִים :

ויהי כשמוע האנשים השיר הנעים · מעשה נעצועים · צעקו בקול גדול כאלו אל הכבוד הרעים : ויאמרו מה מאד נכבד זה המעמד ומה רב טובנו · כי רוח יי׳ נוססה בו : והיו כלם מספרים בשבחי · ויאמרו כה לחי · היום הזה ראינו כי ידבר אלהים את האדם וחי : ואלך עם השר לשכון תחת צאלינו · וכל העם שב איש לאהליו :

נשלמה המחברת העשרים תהלה לאל אדירים

המחברת החאד ועשרים

אמר המחבר

הייתי עם השר המאושר ימים חדשים ושנים · בחיק ידידות אמונים · והייתי בחברות ביתו דשנים ורעננים : פעם נדבר דברי אהבות · ופעם בשירים נחמדים ובמליצות ערבות · ופעם נקומה ונסובבה בעיר בשוקים וברחובות : ופעם נדרוש ארמוני המלכים הראשונים · חדשים גם ישנים : ויהי היום נכנסנו בהיכל הגדול אשר לנוצרים · וסביב להיכל היו קברות המלכים האדירים · והסגנים והחורים : כתוב על כל אחד מהם מליצות נאות וקינות ערבות · מנור השכל חצובות · לקוחות מפניני המאמרים · וארוגות מיהלומי הדבורים · מדברים מאודות בעליהם · מיסרות לב רואיהם ומחרידות שומעיהם : ונכנעו בעבורם הלבבות השומעות · ויטיתו עיני

הלב

בלב דתעותו : נאות כבשות ׳ והפרכים מתנפלות ופורעות ׳ ואחרי קראנו אותם שחכנו חשק טרות ועלמות ׳ וחשבנו להיות קרושים אחרי מות : שב החשק לעינינו לדראון ׳ והכחנו כל גאה וגאון : ויאמר הספר כמה יכנעו הלבבות ׳ כמה שיראו הראשים באחרונות ׳ אי אכי כי הקינות אשר ראינו הסירו רהבינו ׳ והכניעו בעמל לבבנו : אם אחר נחטא אנחנו קהל העברים ׳ אשר לא נכתוב קינות ומוסרים ׳ בבית תפלותינו או במקומות הקברים לקחת מוסר השכל צדק ומשפט ומישרים : ואען ואומר דע אדוני הספר כי במקומות רחוקות הלכתי ׳ ואיים רחוקים דרכתי ׳ ובכל המקומות התהלכתי ׳ תמאתי על קברי הרבנים ׳ והשרים והסגנים מליצות וקינים ׳ קצתם כתובות בתיכה באבנים וקצתם חקוקות על לוח אבנים : וראיתי בם ממבחר המליצות הנאות ׳ ומזמרת המליצות והשיחות ׳ בחשמלי זהרם הלבבות מתלקחות ׳ וקרי כתו עשרים טכח חברתי שתי קינות ׳ להיות על קבורתי כתובות ׳ תדברנה בעת האלם ׳ ותייסרנה התעלם ׳ והקורות אל קהל המתים אל החיים אגלם ׳ יראה כל גאה ורם ותעבתו יכלם : ויאמר אלי הספר הזה חסדך את רעך ׳ מדוע לא הראיתני מעשה בצבעיך ׳ ועתה ספרה נא לי הגדולות אשר עשית ׳ והחמודות אשר מתני כסית : ואומר דע הספר כי קצת מהם מתוך ולא הודעתיך ׳ ועד היום אותם לא השמעתיך ׳ פן המות יחריד משמעיך ׳ וייקצו תועזעיך : ויאמר הספר אדוני ׳ אל יאמר כן מחמד עיני ׳ כי אם זעם לבוני יפחידני ש עד אשר אל המנוחה ידריכני ׳ טוב תאשר יבטיחני ׳ ותראות מה שיהיה אחרי יפכיחני :

ואשא משלי ואומר

אֲשֶׁר יַפְחִי-	רְךָ זַעַם	לְשׁוֹנוֹ	עֲדֵי יַדְרִי-	כְךָ אֶל הַ-	מְנוּחָה :
מְשׁוּבַּח מְ-	אֲשֶׁר יַבְטִי-	חֲךָ עַד	אֲשֶׁר יַפִּי-	לְךָ פֶּגֶר	בְּשׁוּחָה :

ואומרה אל הספר ראה דבריך טובים ונכוחים ׳ והנה אגיד לך השירים המשובחים ׳ יורידו פעם המתאוים בריקים ׳ וימירו הכלי עונג במערות ובריחים ׳ בראותם כי מלכי ארץ ושוטרים ושופטים ׳ לקוחים למות ולהרג מטים ׳ אים לא כעדרי ׳ וזקן ונשא פנים לא נעדר : והנה הקינה הראשונה בפז מסכל מחוקקה ׳ ועתה בוא כתבה על לוח נבך ועל ספר חוקקה ׳

ואשא משלי ואומר

בִּינוּ	עֲדֵי עַמִּים	וְאַל תִּגְבְּהוּ	הָעוֹ-	בְרִים וְהִמָּ-	מְהוּ וְתִמְהוּ :
הִתְנַ-	פְּלוּ וּשְׁאוּ	תְּחִנָּה עַל אֲסִיר	מָוֶת	מִסְפַּר אֵת	אֲשֶׁר קָרָהוּ :
נִשְׁפָּט	פְּנֵי מֶלֶךְ	מְלָכִים נַעֲלָה	שָׂם חֹק	וּמִשְׁפָּט לוֹ	וְשָׁם נִסָּהוּ :
אֵיךְ יִ-	הְיֶה עָנָו	אֲשֶׁר נִשְׁפָּט פְּנֵי	בּוֹחֵן	לְבִרְיוֹתָיו	וְהִמְצִיאָהוּ :
הַיּוֹם	תְּמוֹל לְשָׁמָיו	וְזִכְרוֹ תַּאֲוַת	נֶפֶשׁ	וְהַיּוֹם הַ-	זְּמַן מִגְּרָהוּ :
הָיָה	תְּמוֹל עַל בָּ-	מֳתֵי עָב נַעֲלָה	בָּז לוֹ	זְמַן בּוֹגֵד	וְהִבְזִיהוּ :
הָיָה	תְּמוֹל שָׁלֵיו	בְּבֵיתוֹ רַעֲנָן	תּוֹךְ הֵי-	כְלֵי עֹנֶג	מְאוֹד גְּבוֹהוּ :
הַיּוֹם	כְּאִישׁ נִדְהָם	וְנִרְדָּם יִשְׁכְּבָה	תּוֹךְ בּוֹר	חֲשֵׁכִים הַ-	זְּמַן כְּרָהוּ :
יָדָיו	אֲסוּרוֹת הֵם	וְרַגְלָיו הֻגָּשׁוּ	אֶל הַ-	נְחֻשְׁתַּיִם	וְעֵינָיו כָּהוּ :

סכל לבכו יום תמותה עד אשר בא ח־ זמן בזגד והשכילהו ׃
לא ש־ ערה נפשו בטרם בוא ימי רעה ליום משפט ולא צדדו ׃
על מי תלונותיו ועינו עוללה פתח לבכו עד אשר חטהו ׃
קרא זמנו לו והחריש לו עדי קרא לבכו לו ולא ענהו ׃
לא ים־ צאה מליץ לנפשו רק אשר פעלה תמול ידו והולידהו ׃
צופה לקץ ימין מחכה יום ליום ביאת משיח אל ואליהו ׃

ואומר אלי ספר צדקת באמר שבחת הראשונה / ביען תורת חסד על לשונה : ועתה הנני באה לי הסכית / וכה כרע אם אתה לשירים חותם תכנית : ואומר פקח עיניך הטב וראה יופי הסכית : ועל שניהם תקרא שני עופרים תאומי צביה : ואשא משלי ואומר

רואי ויודעי לפנים עלי שאו ת־ חנונים ׃
אתמול אני חי במוכם היום בתוך גל אבנים ׃
שליו אני יום תמול ע־ תח פר־ פרוני זרונים ׃
אתמול לבושי רקמות שני ושש עם עדנים ׃
היום בלויי סחבות אתכם ואשבע יגונים ׃
עיני יכסו חרולים על ל־ חיי ק־ משונים ׃
אשכון כנפעם בתוך עם ידמו באשמן ישנים ׃
לא יא־ כלון לא ידיחון לא י־ הגו עם גרונים ׃
יד לא ימישון ואוזן להם ולא ם־ אזנים ׃
אם יב־ בדו דור בניהם או יצ־ ערו לא מבינים ׃
ח־ תנני זמני לעג ובוז ש־ אננים ׃
רעי תמול ח־ שקו בי הלא־ הכתי אמונים ׃
התנ־ ברו נ־ חרו בי כאוב וכי־ דעונים ׃
מי ה־ אמין יום אני חי עלז ובכנף רננים ׃
עת אל־ בשה חור ורקמה אלעג לפחים וצינים ׃
ברחוץ הליכי בחמה בהיות חכוני חנונים ׃
כי אש־ כנה בור חשכים ימים חדשים ושנים ׃
כי נמ־ זרו כל עצמי אל פי שאולה שכונים ׃
חשך מאורם תגהם ידמו לאודים עשנים ׃
זכו תמול מ־ שלגים אף א־ דמו מ־ פנינים ׃
היו בנופך וספיר על שש ותולע אמונים ׃
מי י־ תנני בקדם כימי אני על ששונים ׃
יום י־ חלו לי במטר כרביב ומלקוש ענים ׃
אירוך פאתי ארמה תימא וארחותה דדנים ׃

עפון אסובב וחורי חמן ואחור ופנים ׃
אשב בראש עם כמלך ובאיש ינחם אנונים ׃
איה נערי סביבי אי חי בלי שן וחבנים ׃
איה פרי ה־ אדמה איה יבול ה־ גפנים ׃
אי תוף ומחול ונבל כנור ועוגב ומינים ׃
אי צל־ צלי ה־ תרועה שירות ומשתה שמנים ׃
אי יין שביר ו־ אמבח אי צוף ומתק תאנים ׃
אי ה־ שבסים עשרות כלות וחפות חתנים ׃
אי צ־ פרים נ־ עשו לי אי צאן ברודות ומשנים ׃
לא ה־ אמנתי תמול כי יחליף אלדי זמנים ׃
לו ה־ אמנתיו ובנתיו אתבל ננח מ־ זקנים ׃
אבין ליום ה־ פרידה צידת פעלים נכונים ׃
דורשי חקור סוד דברי אם ל־ בך לב נכונים ׃
בתר זעיר ו־ אחוה קורות תמגתח לבנים ׃
אתי צבא מ־ פגרים חיו תמול ר־ עננים ׃
הם לך כהיום למרדך היו תמול לך אדונים ׃
היו לברות לרמה האו כלים מ־ עדנים ׃
לא נ־ כרודל ושוע לא נה־ דרו ח־ סגנים ׃
ברעו כשדוד בחגוי סלע וחורי פתנים ׃
הגו־ זלים ט־ עליהם עזרם לכל צד ופנים ׃
לו נפ־ שך ש־ ערה זאת תהים ותספוד כתנים ׃
תאור ימי ח־ פרידה תאור ימי ח־ זקונים ׃
תפשוט מעילי כבודה אדר ענק צ־ וארונים ׃
חמ־ עטפות ונזמי האף והש־ הרונים ׃
אם תשאלה על שמי דע כי בן אני ל־ סרנים ׃
היה לבבי רחב יד בן שש כבן ח־ שמנים ׃
בנה בגזית זמיריו עת נ־ פלו ה־ לבנים ׃
עת גו־ דעו ה־ מליצות החליף חרדים ספונים ׃
שבעים וארבע עשרות על ראש שמי הם נתונים ׃
חמש עשרות וששה אפצע שמי הם מכנים ׃
אחד ושלש עשרות בשמי הלא א־ חרונים ׃

וכשמוע השר השיר וטובו · בו לאלילי כספו ולאלילי זהבו : ובראותו כי שתי בקרבו · יצחק בלבו : ויאמר השיר הזה הכיתני · ובכל הזמן הרחקתני · ולולי שתך הכרתני בו אשר הכיתני · מתוך לקחתיו · על לוח קברו חקקתיו : כי הוא לשירו כמלך עתיד לכדור · ובמותו לא כתיב

מן בק ב

מן העולם אחרון לא יוסף עוד פני דור ודור ׃ וישאלני הספר ויאמר אמור נא האמת ׃ האם חברת דברי הקבר כאשר חברת דברי המת ׃ ואען ואומר חברתי ׃ ובמחוננת שכלי פארתיו ׃ פתענו והפלא ׃ כי שנא רוח חכמה ובינה מלא ׃ ובכתם טהור לא יסולם ׃
ואשא משלי ואומר

אָרוֹן אֲנִי נֶחְשָׁב לְלוּחוֹת הַבְּרִית לִכְרוּב וְשָׂרָף אֶ־ הְיֶה מַזְכֶּרֶת ׃
עָבַר זְמַן בָּנָיו אֲשֶׁר טָמַן בְּתוֹךְ קִרְבִּי לְשׁוֹן זָהָב וְהָאַדֶּרֶת ׃

ויאמר הספר חי אני כי זאת השירה על כל השירות נברת ׃ ובעטרת השכל מעוטרת ׃ והיא לשירי משוררי הזמן כמרת ׃ ולמליצות מליצי הזמן גולה וכותרת ׃ והנני כשבע כאשר שמים תכן בזרת ׃ ויפיס פיך חרב אל הגדול האודרת ׃ כי לא נסוב אל כתיכו על שתחבר כעבורי אחרת ׃ תהיה חקוקה על קברי לעטרת תפארת ׃ ואתמהמה כרגע למלאות תכונת הספר אלופי ׃ וישם יי׳ דבר בפי ׃ ואומר אל הספר קח לך יערת נופי ׃ וכתוב לך שיר לפתוח ארגנתיו ׃ ותלוח לבי העליתיו ׃ ומשירי מאמרים חברתיו ׃ ותתמה על יופיו ׃ ונכוי עדיו ׃ ויהי הספר תפי אקרא אליו את הדברים האלה והוא כותב על הספר בדיו ׃
ואשא משלי ואומר

אֲנִי אָרוֹן וְכַפּוֹרֶת וּבִי עָצְמָה וְלִי יִתְרוֹן ׃
אֲנִי לִכְרוּב בְּכַפּוֹרֶת לְלוּחוֹת הַ־ בְּרִית אָרוֹן ׃
וּבִי יִצְחָק וְאַבְרָהָם מְעָרַת מַכְ־ פֵּלַת עֶפְרוֹן ׃
אֲנִי וְנֶבֶל נְהוֹר הָהָר וּבִי מֹשֶׁה וּבִי אַהֲרֹן ׃

ויחד הספר על כל הטובה אשר ראה בשירה הערכה ׃ ויקרא שמה חפצי בה ׃ ויאמר ומנתי אז יבוא לי ׃ כי בכשיותים כפל חבלי ׃ וזה היה חלקי מכל עמלי ׃ וישבע באמונתו ׃ כי לא יחליפנו ולא ימיר אותו בעד כל בית מכונו ׃ ויהי אחרי כן ויאמר הספר אלי ראיתיך כל ימיך מיתריך תבונן ׃ ועל כל סר ונגיד אשר מן העולם הזה יפרד תקונן ׃ ותנחם כל לב אמל ואונן ׃ ובשיריך אשר על לב הזמן חרותים ׃ וכראשי מליצותיך כתיך כרותים ׃ תפאר החיים והמתים ׃ ואשר לא תפאר בשיריך איככו מאוחר ׃ ותכרית לו כין וככר ושם נשאר ׃ כי ידעתי את אשר תברך מבורך ואשר תאור יואר ׃ והשליכו כבוכי הזמן עליך יהבם ׃ ויאמרו כי תנחם מעצבם ׃ ובכנפיך יחזיקו לדבר על לבם ׃ מן העבודה הקשה אשר עבדו בם ׃ ועת מן העולם הזה יחלופו ׃ אל מאמרך בסופה ירדופו ׃ להיות להם כבדתם עטור ׃ ולפים על ראש מתיהם כזר ׃ והנה כאשר יהיה העכן ׃ ומן העולם הזה תיחלף ותשתוכן ׃ ותשב בסתר עליון ובצל שדי תתלונן ׃ מי הוא זה הסר המליץ אשר ירונן בבואו ויכונן ׃ ולספר תעלתך ורעם גבורתך מי יתבונן ׃ כמה יתעה הזמן חטא גדול וכמרן ׃ אם לא ישים במותך חזון השירים כפרן ׃ ואם לא ירונן רן לקראת רן ׃ ואם בלשון לא תחרץ ׃ להגיד ממך כוראות ׃ כאשר עשית על נדיבי עמים נפלאות ׃ ועתה יעבך ויסי אלהים עמך ׃ כבר ידעת כתוני כי בני עמך ׃ כי עירונים הם משירים
ומליצות

ומליצות׳ ובעוד בחיים אייתך משיריך ומליצותיך יגזרו הפרצות׃ וכאשר אל על
יקראוך ידעו כי עירומים הם משירות׳ ואז יתפרו עלי תאנה ויעשו להם חגורות׳ ועתה
בעוד בחיים חייתך׳ העבר קול בכל מחנה שיריך ומליצותיך׃ ויאספו אליך כאיש אחד
חברים׳ ותבחר מפניני המאמרים: ומעלתך ויקרך על ספר כוננהו׳ ומעשה ידיך
כוננה עליך ומעשה ידינו כוננהו׃ וייטבו דברי השר בעיני׳ ואקים קל חיש ואשנס מתני
ואעורר רעיוני׳ לרגל המלאכה אשר לפני: ואחבר קינות נמרצות׳ מפניני המאמרים
מקובצות׃ תאמרנה מתני ומאודותי מעלות נכבדות׳ יותר על מה ששם בי עשר ידות׃
כי כן דרך המשוררים בכל האומנות׳ להפליג בשבח ובגנות׃ ולכן אמר החכם אשר נתן
שכל חכמה בלבו׳ מיטב השיר כזבו: ועשיתים על דרך כאלו איש קרובי או גבר עמיתי
יאמרם על דרך הפלגה אחרי מותי׃

ואלה דברי הקינה׳ אשר ידי אותה כוננה׃

שפכה חמות הזמן אש קצף באף רחמיו כי מרוע לא נכמרו רחמיו׳ ושלח ידו בשלומיו׃
וחלל בריתו עם בעל בעתיו: הנודע ביהודה ובישראל גדול שמו׳ עטרת צבי וצפירת
תפארה לשאר עמו׳ עמנואל בכר׳ שלמה: אהה משיחנו עמנואל׳ נעים זמירות ישר׳׃
רוח אפנו ומשיחנו נזר הקדש אשר על מצחנו׳ חיי בשרנו ושמחת רוחנו: המשביע
נפשנו בנחמות׳ המנהלנו על מי מנוחות: היית ראש שמחתנו׳ ושכחנו בך כל
אנחותינו׳ אמרנו זה ינחמנו ממעשנו ומעצבון ידינו׳ ותלינו עליך כל כבודנו׳ והנה
נכזבה תוחלתנו: ועתה הלוך הלכת כוכב אשר מיעקב דרכת׳ ובתוך אבני אש התהלכת׃
למה נגעת את לבבנו כמו אורב׳ ותנהג אותנו כשבויות חרב: מי ידעך נזר זמננו
ולא יבכה׳ ומי יזכור שלמותך ודמעה לא ישפכה׳ ומי יעלה על לבו נעימותך ולנחמה
עוד יחכה׃ אוי איש שלומנו׳ מי יעבור בעמנו׃ מי יעמוד בזמן לנו תחתך׳ מי
ישא הוד כליך תליך וקשתך׃ איך נחתנו רועינו ולא נחנוך׳ ואנחנו עטרות לנו ענדנוך׃
ואותם על לבנו ואותם על זרועינו נתנוך ואם נבכה ובמספד נשיב את שביתך במסתרים
נבכך׳ ונמר על הבכור ונתספד על היחיד ספדנוך׳ ואם בהון עתק נפדך בכל
מחמדי זהבנו וכספנו פדינוך׳ כי יבא דברך אלינו ונכבדנוך׃ ועתה מי ינחם אותנו נזר
הימים ונדלה החרדה ואין מקים לניחומים׃ ולולי ברכתך השר אשר לנו אצלת׳ מחשוף
ספרי הנבואה אשר שכלת׳ במתנת יד שכלך ולא התעצלת׳ והשנה השנת והכל הצלת׃
והשארת אחריך ברכה לרגל המלאכה אשר לפנינו׳ לא קמה עוד רוח באפנו׳
וחשכו כוכבי נשפנו׳ כי כאשר נזכור פרידתך נשיאנו׳ כאשר יסתר מעינינו׳ וכאשר
ספריך הנעימים נשיב אל לבנו׳ אם נלך בקרב צרת סדאגה תחיינו׃ אי לשון הזהב
והאדרת אי איפוא מליצתך המשוררת אשר היתה על כל הממלכות גברת ולכל דברות
סדוברים חודרת׳ עקב אשר שיתה בה רוח אחרת: ואיה שירך הנערב׳ הנחמד מזהב
ומפז רב׳ ואיה הידים המלומדות לקרב׳ מה נדבר ומה נצטדק ויאור שבינה חרב׳
ונהפך מזרחנו למערב׃ איום התלאות מי יעמידך מזעפך׳ אי השיר המפואר מי ישיב
שבותך כאשר היית בימי חרפך אי קהל רומי מי יאיר כוכבי נשפך׳ אי זמן מסור הרגת
ביום אפך׳ מי יעמיד מצב מפני זעמך וקצפך: אי עם יי׳ מי יענה דבר לחורפיך׳ אי
עולם השכל מי ישכיל סוד מלאכיך ושרפיך׳ אי ספר תורת יי׳ מי יחשוף מעל תפוחי זהביך
משכיות כספיך׳ אי עדות יי׳ מי ירעם עטרות גאוניך ושגר אלפיך׳ אי ים השכל מי
יעבון

יספון בחופך · אי עדן גן אלהים מי יראה ענפך וצופך : אי ארץ צבי מי ישכון ביופי נופך
· אי חכמת הגנון מי יבין מלאכת כשביך ותופיך · אי עולם התמורה מי יכיר דעת חליפיך
: אי ספר דברי הימים · מי יפרש דבריך הסתומים · אי ספר משלי מי יקשור פסוקיך
הנעימים · אי ספר איוב מי יבאר סודותיך החתומים · אי ספר תהלות מי יגלה צפוניך
הנעלמים · אי דניאל מי יגלה סוד קץ הימים : אי משיח אלהי יעקב עיני כל ישראל
עליך · הנה בהיות עמך נדבות ביום חילך · וישמח זבולון בצאתך · ויששכר באהליך ·
מי יהיה מחוקק אשר לא יסור מבין רגליך ·· מי יכתוב אגרותיך אל האיים הרחוקים ·
ומי יחוק חקקי המכות והחקים · ומי האדם הגדול בענקים · הנוטה אהלי התבונה ויריעות
השכל מקים · אהה על המליצות המרוכבות והשירים מנופת צוף מתוקים · כי בקקום
בוקקים · והעלו עפר על ראשם חגרו שקים : אלי כבתולה · חכמת הדקדוק והפעולה
שנר את ימי האיש אשר היית ממנו בעולה : אחריו שנפרד מארץ כבול · והנו היום עם
שרפי זבול ·· היום אנחנו כאבלי אם קודרים ומתאבלים · אחזונו צירים וחבלים · ושרפי
זבול כפלו להם בנעימים חבלים · היום יתומים היינו ואין אב ובני אם ירקדון כאילים ·
היום דמעותינו על לחיינו ושרפי הקדש מחללים בחלילים : היום לבנו היגון כליל · ולבנו
למי אב כלו ייליל · ולמלאכי רום שמחת לבב כהולך בחליל : ואיכה לבבנו לא יפחד
ולא יחרד · ויותינו מאד רד · ומי יענה אל מליצות חכמי ספרד : מי ישיב לשירי חכמי
פרובינצא המתאחרים · ושכח דגן שמים ולחם אבירים · אפס אביר הרועים ותורה שתורים
· היה לו יד בכל הארבעה ועשרים : ומי ישיב דבר דבור על אופניו לחכמי אשכנז · ומי
ילכוד את קרית ספר וחדל עתניאל בן קנז : מי יבין חידות הנעלמות · וגם מי תשבוחת
האלומות · ותשתחוינה כוכבי שמעלות הרמות · ואין טל ואין מטר ושדי תרומות ·· מי
ירחם הדלים · מי יחוס על האומללים · מי יאסף שביתה שגלים · מי ינחם האבלים · מי
יתן ביתו בית וועד לחכמים · מי יאיר הפנים הנזעמים ·· מי ישול לאחרי כפם מן הכבתים
· מי יפאר במליצותיו החיים והמתים : אשר כל רואיהם יאמרו ברוך יי' ואשיר · מי למולו
שמש החכמה עפעפיו יישיר · מי יקום לנו תחתיו בשיר : אהה כי אפס המליץ · אשר
עצמותינו יחליץ : הדוד הנאמן המרחם והפלמן · בגבנות המן · רד עם אל ועם קדושים
נאמן : כמצא למבקשיו · וכדרם לשואליו : לא היה כלי מחכמתו ולא היו רעים כליו · ולא
מנע טוב מבעליו : איך נחשה מהגיד תהלותיו על האמת · ופה הגיד שכח דרך העבודה
על כל מת ·· זאת נחמתנו בעניינו · אם נפרד ממנו מאווינו · אשר פה חיינו ·· כי
שמות על כל החיים שליט · לא ינוס להם נס ולא ימלט משם פליט · ואין לתמוה אם הניח
שמואל צאן ידו ועדריו · וכרדיו וכפריו · וספירי ספיריו · ומליצותיו ושיריו ·· הניח
אפלטון פרחי האלוסיות · ושמואל את גולת עיליות : הניח ארסטו פילוסופיא · ותמר
אחות אבשלום יופיא : ושלמה כס יה וכתיה · ונעמי רות המואביה · ומשמשון הגבורה
ולחי חמור טריים : הניח תלמי חכמת התכונה ומשפטים · וספר ספרי והחריטים ·
וחכמת המבטים · ויעקב שנים עשר שבטים · ואת שקלות אשר פצל ברהטים : הניח
אבשלום שער ראשו · ושלמה את מקדשו : וסוסיו ופרשיו · ונכסיו ולבושיו : הניח אקלידס
חכמת השחבורת · ובן אלעשה התשפורת : ובצלאל הארון והכרובים והכפורת : הניח
אחשורוש שרביט זהבו · וירבעם עגליו והאדם אשר כרה תלבו : הניח צדקיהו עיניו ·
ועזרא קסת הסופר אשר במתניו : הניח יצחק היסראלי ספר היסודות · ואבן עזרא
ספר המבחרים והתולדות · ועשו את בגדיו החמודות : הניח נח כרמו · וסנחריב טעמו
ונעמו : הניח מרדכי שושן הבירה · ולוט את סדום ועמורה · וקירוש בר המעטרת ··
ועשו

ועשו את הבכורה ״ הניח עתניאל את עכסה · ואחשורוש את הדסה · הניחו בני
בנימן הגבעה · ואלעזר הכהן כלי הקדש וחצוצרות התרועה : הניח אהרן האפוד והחשן ·
והניחו בני ישראל את ארץ גשן : הניח דוד את מצודת ציון · ושלמה האפריון · ואת
בית חורון תחתון ואת בית חורון עליון · הניח יונה הקיקיון · וגאלינוס חכמת הרפואה
והגיון · והניחו ערפה ורות מחלון וכליון : הניח את נאות הבל · ודוד הכנור והנבל ·
ואחאב את איזבל · הניח שלמה ספרי חכמותיו · ודניאל חלומותיו : הניח מלך אשור
בגאון · ורבי אברהם הנשיא ספר החזיון : הניח חירם מלאכת תופיו ונקביו · ותלמי
חכמת הגלגל וכוכביו · הניח גלית פלשתי שריון קשקשים · ולחם ונזיד עדשים עשו ·
ולבן את כבשיו : הניח ישמעאל קשתו · ואלקנה שמואל בנו וחנה אשתו ״ הניח שלמה
שבית אשר בנה · ורבקה את יעקב בנה : הניח דוד ספר תהלות · ואבונצר ספר ההתחלות
ואבן עזרא ספר הגורלות והשאלות : הניחה שרה את יצחק אשר ילדה אחרי זקנתה ·
ועתליהו את ממלכתה ״ ואם הניח נשיאנו את חמודותנו אין לתמוה · כי כן יען על
נבראיו גבוה מעל גבוה : חזקו ידים רפות וברכים כושלות · ואמצו הלבבות האמללות ״
כי אם נפרד ממנו האיש אשר יגוננו יחכימנו · ושר הצבא אשר עם הארץ מצביא · ולכל
דבר חכמה כארי יתנשא ויקום כלביא · לא תאבד תורה מכהן ועצה מחכם ודבר מנביא ״
ואם באיש א' לא תמצאנה כל מעלותיו · ושמן הענוה על הראש שיורד על פי מדותיו · היותו
ארון החכמות והוא מלא על כל גדותיו · ומור ואהלות קציעות כל בגדותיו · ימצאו
ברכים מלאכי החכמה חמודותיו : אל תחרדו עם יי' האנחים במרה · אם נסע עמנואל
מעולם השפל והתמורה · כי הוא ארח עם שרפי זבול לחברה · והנו היום בעולם החסד
והגבורה · אשר שם שמחה וששון ויקר ואורה : וכל הבא אליו ישלם · ולקח מעץ החיים ואכל
וחי לעולם ״ לא מת נשיאנו וחכמותיו על לוח לב הזמן חרותים · ואיך מת וספריו לא
היו מתים ״ לא מת וזרעו לברכה · ומצליחים למלוכה · אשריו שיצא מעמק הבכא :
ובנעימים נפל חבלו · לחזות בנועם יי' ולבקר בהיכלו · מי לקחו כי אם היוצרו מבטן
לעבד לו · מה טוב חלקו ומה נעים גורלו : אלהינו למאסף נשמות חסידיו · לאסוף נפשו
היקרה עם נפש נאן ידיו · ויבא דודי לגנו ויאכל פרי מגדיו : ויפקוד יי' אלהי הרוחות לכל
בשר · על עם יי' איש נגיד ושר : אשר ירפא את נגעו · ויחיש ישעו · דורש טוב לעמו
ודובר שלום לכל זרעו : אשר יבא לפניהם · ואשר יוציאם · ואשר
יביאם · ועל אברת חסידיו ישאם : יאסף הבולעת ויקבץ הנדחה · וישים הנהלאה לגני
נבוס בהשקט ובבטחה · וששון ושמחה ישיגו ונסו יגון ואנחה : ויהי כראות ספר הקינה
אשר עלי חברתי · ובתחונת שכלי אותה תארתי · וכמעט אשר גבול הקינות עברתי ״
בשבע ביוצרו ומעודדו · ובנפש אביו אשר ילדו כי כמוהו לא ראה מעודו : ויאמר אלי
אשר האם חברת קינות על בנך בכורך · אשר היה כשעשועיך : כאשר נסע מעולם השפל
והלך אל האור הגנוז · אשר ליראי יי' ולחושבי שמו גנוז ״ ואען ואומר ידע אדוני כי
עליו בשרי סמר · ועיני תבכי תמרמר · ולא היה כיום ההוא לי יום מר · כי שדי לי המר :
יום חשך ואופל · יום ענן וערפל · יום נבהלות לבי פח ושפל : וכאשר נדבה רוחי אותי
לחבר עליו קינות כאשר עם לבבי · חם לבי בקרבי · ונשמה לא נותרה בי ״ ורחפו כל
עצמותי · ויתכו כמים שאגותי · ונבקעו כל מעיינות דמעותי · והשקתי מכסתם נבעותי ·
ולולי נפארתי מחבר קינות נמתי · והדביקתני הרעה ומתי : ולא הספקתי לחבר עליו
רק שתי קינות קוננות · לב רואיהם מבכות ומענות : ויאמר השר אשביעך בבורא
שמים ונוטיהם להגיד לי הקינות ההם : ואען ואומר הנה הקינה הראשונה · אשר חברתי
עליו נפשי אקוננה · בנפש נענה ״ ובעיני דומעו במטר וערפל · יזובו מים ונחלי' ישטופו :

מִי יְ־ תְּנֵה אֶת בְּנִי חַי וְהַיּוֹם יָרְדוּ עֲצָמַי בִּבְדִּי שְׁאוֹלָה ׃
חֲנַנִי כְּאֵשׁ אוֹן־ כְּלָהּ אֵשׁ וְאֵיךְ הוּא אֶל הַ־ מְנוּחָה וְאֶל הַ־ נַחֲלָה ׃

וזאת הקינה השניה · אשר חברתי עליו ועיני בוכיה · תאניה ואניה ׃

מֹשֶׁה קְדוֹשִׁי וּמֵשִׁיב לְנַפְשִׁי חַגִּי וְחָדְשִׁי לְרֹאשִׁי עֲטָרָה ׃
צוּפִי וְדִבְשִׁי וּמֵרִים לְרֹאשִׁי סַהֲרִי וְשִׁמְשִׁי וְשִׂמְחָה וְאוֹרָה ׃
אֵיךְ אֶ־ עֱצוֹר אוֹן וְאֵיךְ לִי יְהִי לֵב שֶׁקֶט וְשַׁלְיו וְלִי אֵין בְּשׂוֹרָה ׃
אַזִּיל דְּמָעוֹת בְּדַם לֵב צְבוּעוֹת לַשְׁקוֹת גְּבָעוֹת וְאֶשְׁכּוֹן חֲרֵרָה ׃
אֱלֹהַּ פְּרוּת אָב יְהִי לָךְ לְעֵזֶר אָחִישׁ פְּרוּתָךְ בְּנִי קַל כְּהֵרָה ׃
אָמְנָם יְדֵי אָב וְיַד אָח קְצָרוֹת עַל הַ־ גְּאוּלָּה וְעַל הַ־ תְּמוּרָה ׃

כשמוע השר זלגו עיניו דמעות · והתאנח מלבו אנחות · ויאמר אלי הרואות · אשר הראך צרות רבות ורעות · יבוא לך ישועות · ושובע שמחות · וינהלך על מי מנוחות · וישא משאות שלומים מאת פניו אליך האל · מלא רוחב ארצך עמנואל ׃

כשלמה המחברת האחד ועשרים תהלה לאל חי

המחברת השנים ועשרים

אמר המחבר הייתי עם השר המאושר חמדת הלבבות · ואחרי היותי עמו חשבתי להיות בגלגל ערבות · כי הוא בחכמותיו המחליפות והמרובבות · ובתורותיו המערבות והנדיבות · בזר עמים יחפצו קרבות ׃ ותהי אהבתנו יום יום נוספת · ועל כל אהבת חושקים עודפת ׃ ויהי היום בבואתינו שער עלי קרת · והנה שם אנשים נכבדים לכבוד ולתפארת · אתכם מקהה בחוברת · כקבצו שם לחייה אנשי כסילות · כשלג לחלקם תשעה קבין מן ההוללות ׃ ואחד כשל כל העולם · עד אשר לחסרון שכלם · לא ידעו בין ימינם לשמאלם ׃ כתן הזמן להם הפתיות למורשה · ושדה הסכלות ומגרשה · להם נערת אנשים ושכל אשה · ויהי בראותם אותנו חשבו כי דבר גדול מבאו · ותפש המקומות אשר כפינו שם נחבאו ׃ ומן החורים אשר שם נחבאו · ללקוט פנינו מאמרותינו יבאו · ויאמרו אלינו אדונינו בואכם יהיה לשלום · ברוך יהיה המקרה אשר הביא אתכם הלום · והימים הראשונים יפלו כי מה שעבר חלום · הנה אנחנו בעמקי הספקות · ונכלכים אלמים בסלע המחלוקות ׃ ויש לנו מן הקושיות יותר מדי · והתקדשים לא התקדשו למדי · ונאמר לנו כי לכם לכל קושיא תירוץ · וטוב פריכם מפז ומחרוץ ׃ ותשימו תרוכה על הפרוץ · ובזונכם האמונה נחפה בכסף ואברותיה בירקרק חרוץ ׃ ועתה קחו נא את ברכתנו · והסירו מלבנו את מבוכתנו ׃ כי לנו שאלות עמוקות · ולכם נגלו כל תעלומות ׃ כשמוע השר על לבנו · ויאמר אלי מה נכבד זה היום ומה רב טובו · כגילה וכשמחה בו ׃ הבה נתחכמה להם ונשמח בתפלתם · בענותינו לכסילים באולתם ׃ ויתן השר אל האנשים · ויאמר שאריכם ורע קדושים ׃ שאריכם ואשרי יולדתכם

יולדתכם׳ זה דודי וזה רועי יגאל גאולתם׳ ויפיס סלום פקודתכם: פגעתם סם ועוסה צדק׳ המחוק בסכלו כל כדק: הוא יהיה לכם לישועה׳ וסים העקוב למיסור והרכסים לבקעה: אם תסאלו טל יערוף כמטר לקחו׳ זרח כר התבוכה כמכחו׳ ואם סכלכם כחם סגו כריחו׳ יי׳ צבאות סלאהו ורוחו׳ ועמו צרי גלעד וקטף מירחו׳ ילכו המפרסים והנאוכים לכוגה זרחו״ ועתה האכילים והטועים׳ אם לי אתם וכקולי אתם סומעים״ לא תסאלו אות ולא תכסו׳ ממכי תראו וכן תעסו״ ויפסוט הסר אדר ככודו׳ וימהרו האכסים ויקחו איס בגדו״ ויסימו תחתי אל גרס המעלות׳ ויתקעו כסופר ויאמרו מלך מתרץ הסאלות׳ ויהי בראותי כי סמו אותי במרום התהלות׳ ואומר ל הקהלות התקבצו וסמעו אכסי הסאלות המהוללות׳ כי לי קול בעכין התירוכים יחולל אילות: אחסוף יערות הסודות כמסלי׳ ומי בעל דברים יגס אלי:

ויגש הראסון ויאמר הככי כבוך בכל אורחותי׳ כי מצאתי כתוב הפך ממה סקבלתי מאבותי׳ והאמכתי כל ימותי: כי אבותי אמרו באזני׳ כי התורה כתכה בסיכי׳ וכאסר ירד עליו יי׳: ומזכירים זה מאמרו והר סיכי עסן׳ ואכי מצאתי כתוב בספר מדקדק יסן׳ כי הדת כתכה בסוסן״

ויען ואומר איך בסיכי כתכה התורה׳ והכתוב האומר והדת נתכה בסוסן הבירה: רוצה לומר כי התורה כתכה לעם קרובו׳ בחדס סיון סהסוסכים כמצאו בו: ולכן כתכה באותו החדס׳ לספר בהם היכל הקדס: ויאמר האיס באסרי סככה הסמעתכי׳ אמצא חן בעיכיך כי כחמתכי״

וירא הסכי כי טוב פתרתי׳ ולהסיב את רעהו מים המבוכה אל יבסת המכוחה חתרתי: ויאמר אלי אדוכי ראיתי תסובותיך ככוחות׳ ובפכיך סובע סמחות: ועתה הוציאכי מזה הבער אסר רעיוכי עליו אחזו סער׳ מדוע אמר הפסוק חכוך לכער׳ ולא אמר ארפכסד לכער:

ויען ואומר מתוסלח וארפכסד באו אלי קבר בכלח׳ והיתה להם עם הזמן ברית מלח: ומי סהיה קורא אותם בסם כער׳ היה כסיל ובער״ אמכם חכוך בסם כער יקראכו׳ בעבור ויתהלך חכוך את האדים ואיככו: ויאמר האיס הככי כסבע בחיי אבותי׳ כי על דבר זה כסטערתי כל ימותי: ולא יכולתי לעמוד בסודו׳ ברוך סחלק לך מכבודו:

ויגש הסליסי ויאמר הככי תועה בפסוק אחד כסכור׳ אך הכתוב בסבחי האסה יזכור׳ סדין עסתה ותמכור: וידוע כי בעת תמכור האסה ככסי ביתה׳ יורה על עוכם רעתה: ואען ואומר הסדין במקום הזה מטלית׳ והחסידה תמכור אותו לרבכי׳ לעסות ממכו טלית:

ויגש הרביעי ויאמר הוסיעה אכי המועבה׳ איך יאמר הפסוק רק בזדון יתן מצה: והכה אכחכו רואים אסר בין אכסי החכמה לא יתחסב׳ כבר כתיסב׳ כותן מצה בפכים יפות לכל עובר וסב: ואען ואומר הסכת וסמע מלי׳ פסוק זה אומר על האיס הכילי״ אסר יתן המצה לעכי בפכים רעות׳ ובסיחות גרועות:

ויגש החמיסי ויאמר אמור כא הסר הערבה׳ איך תפרס ופותה תמית ככה: כי מה פתיות יס בהרוג הככים׳ המתאכזרים עליכו כיעכים״ ואען ואומר רב אדוכי הככר׳ כי סלסה פירוסים בדבר: הראסון הוא פירוס רבכו פכחס מתאפכחס׳ סמירס כי פותה הוא הממית ככה בעכי אסתכים״ והסכי פירוס רבכו יצחק מרבת׳ סמירס כי פותה הוא הממית ככה בסבת: והסליסי פירסו הגאוכים׳ סאמרו פותה הוא סממיתה הככים״ ויגש הססי ויאמר אדוכי איך כותה התורה ל תסכח עכב״ם׳ ולא סזכירה התאכים הערבים׳ והרמונים המתוקים׳ והאבוסים והאפרסקים: ואען

ויען ואומר הזכירה התורה הענבים מפני שנמצא בהם דבר חדוש · כי עם היין היתה
מהם נעשה הבדלה וקדוש " והם הפירות המהוללים · בעבור היותם משולשים :
ויגש השביעי ויאמר איך אמר שלמה אמרתי אעלה בתמר · מדוע יעלה הוא באילן
ולעבדו כדבר לא יאמר : ויען ואומר החכם שלמה רצה לעשות המצוה
בעצמו ולעלות על עץ התמר התאוה · לחתוך לולב למצוה : כי הוא לעשות המצוה
כאיל יערוג · וכן אותיות אעלה הדס לולב ערבה אתרוג "
ויגש השמיני ויאמר למה שזכיר הכתיב הללוהו בצלצלי תרועה · ולא אמר הללוהו
בצלצלי שלשה שברים ותקיעה : ויען ואומר כבר פירשו המורים · כי
באמרו בתקע שופר רמזו תקיעה ושלשה שברים :
ויגש התשיעי ויאמר מה מאד עלי קשה · איך לא אמר הכתוב על כן לא יאכלו בנות
ישרא' את גיד הנשה : ואני למדתי במסכת כתובות · כי הוא אסור לזכרי' ולנקבות :
ויען ואומר איך אלו הזכיר כן הכתוב הייני לשכינה ולמשל · כי היו אוסרות אותו
עליהם חי ומבושל :
ויגש העשירי ויאמר אמור נא שלא יוען · מה רצה שכתוב באומרו היא נתנה לי מן
העץ " והיה לו לומר מפרי העץ לפי הנראה · ועתה אמור נא בחסדך מה
פירוש בו אתה רואה : ויען ואומר איך ידידות נפשי · פירוש הפסוק הוא היא
נתנה מן העץ על ראשי " ודכאה לארץ חייתי · עד שאכלתי על כרחי שלא בטובתי "
ויגש האחד עשר ויאמר אמר הכתוב שני גוים בבטנך לרבקה · ואחד מהם היה יעקב
אשר צורתו תחת כסא הכבוד חקוקה : ומן התימה שהפסוק בשם גוי יקראנו ·
ובכין יהיו זרע יעבדנו " ויען ואומר שכתוב יקראנו גוי ולא יחמול · מפני שעדין
לא נמול " ואחר שנמול בחר בו · וקראו זרע אברהם אוהבו :
ויגש השנים עשר ויאמר מה מאד היה דוד בעיני אויליי · שאמר חבלים נפלו לי · כי
אם נפלו מידו החבלים ואבדם · מדוע היה מתרעם מהם לאדם "
ויען ואומר איך נפלו לי הם דברי הנגנבים · שתולים אותם בחבלים על שער בת
רבים : ויגש השלשה עשר ויאמר הנני נפרד מאחיי · אם לא תפרש
לי אהללה יי' בחיי " כי מי לא ידע בכל אנשי החכמה · כי לא המתים יהללו יה ולא כל
יורדי דומה : ויען ואומר איך רחוק אתה מזאת הידיעה · כי מלת בחיי היא
שבועה : וקצתי בחיי מפני בנות חת היא שבועה גם כן · ולפי זה הענין הפסוק יתכן :
ויגש הארבעה עשר ויאמר אדוני שא משליך · והודיעני פירוש בל כרוב אליך " כי
איך חסר לנו הכתוב לאכול הכרוב · והוא הדבר החביב אלינו והקרוב "
ויען ואומר אסרתו התורה כי הוא מזיק לרוב · ולהחשיך העינים יארוב · והגוף הרגיל
בו יחרב חרוב · תשחת הארץ מפני הכרוב : ועל כן אמר החכם הישמעאלי ·
פדה בשלום נפשי מכרוב לי : ויגש החמשה עשר ויאמר איך אדוני הייתי יודע
ברכון · פירוש ורחל באה עם הצאן : כי להיות אשת נביא רועה · היא הלכה רועה :
ויען ואומר איך לא כאשר יחשבו החסדים · רק רחל הוא מן רחלים מאתים ואלים
עשרים : ויגש הששה עשר ויאמר אדוני ראיתי כתוב בפרשה · ראה
חיים עם אשה : וכי מה חיים יהיו לנו · עם אשר בלנו ואשר דמה לנו : הן הנה שבנו
שמות לכל היקום · ושדי המות לאנשים יביקום : ויען ואומר חיים הנזכר בפרשה
ישנו שם איש היה מתורישה · בעל נפש קדושה · וכאשר ראוהו שכינו מדבר עם הקדשה
אמרו ראה חיים עם אשה : ויגש השבעה עשר ויאמר איך קשר חיי לא יכעיסני ·
ואני

ונועי בכנור והמו ׳ עד שתפרש לי מדוע הזכיר הכתוב פעמים נחמו נחמו ״ והלא היה
נחמו שני פעמים בשנה החרשתי ׳ אמנם אחרי היותו פעם אחד בלבד אמרתי כנדרשתי ׃
ואען ואומר חייך לשאלתך כדרשתי ׳ ובפרשי ספר ישעיה על שני פנים אותו פירשתי
האחד הוא נחמו מתענית היושבי בערי הפרזות ׳ כי הגיע נחמו שתאכלו האווזות
׃ והפירוש השני הוא נחמו בגלות באווזות מדי שנה בשנה ׳ ונחמו לעתיד באווזות דרכם
בר בר חנה ׃ ויגש השמנה עשר ויאמר אדוני שמעתי באמרו הרבנים ׳ בכל
עת יהיו בגדיך לבנים ׃ והנה הניחו הבגעים המשעיים ׳ והרקמות מעשה בעבועים ׃
המשמחים לב אנשי הזמן ׳ ואת התכלת ואת הארגמן ׃ וידוע כי כל איש אשר יראה
לראש ׳ אחר כל ירוק ידרוש ׳ ואם היו בני דעת ׳ איך לא הזכירו את שני התולעת ׃
עוד שמעתי שאמרו ושמן על ראשך אל יחסר ׳ וזה יורה כי שכלם סר ״ כי ביום משחם
את ראשם ׳ יכסו חמס על לבושם ׳ ותעל צחנתם ובאשם ״ ולא ראו בזמנם אשה בבתוליה
׳ או כלה תעדה כליה ׳ וכתונת הפסים אשר עליה ׳ בשבע רקמתיה תסחוב שוליה ׃ על
פני הארץ באמתים ׳ ועליהם מפותחים כל הציצים והפרחים ״ אשר יכר האל כבגו ׳ ואת
כל ערב למינו ׃ ורמוני התכלת והארגמן ׳ וקרסי הזהב מעשה ידי אמן ׃ ועטרות
בזהב אשר על ראש פרות הבשן ׳ אז יעור לבם ולא ישן ׳ ולא יזכרו השמן ותעלה עשן ׃
ויהיו הבגדים הלבנים בעיניהם כפיח הכבשן ״ ואען ואומר למה תדבר עול
דבריך ׳ ותחשוב להצדיק אמריך ״ אם קרית לא שנית ׳ כאשר לדברי השכל פנית ׃
אייך מי שאמרך כי לבנים הוא מענין לבנות ׳ למד אותך סכלות וגבהות ׃ ולכן פירושי
מפיך לא ימוש ׳ הלמד במלת לבנים היא לשמוש ׃ ופירושי אנשי התכונות ׳ כי המלה
מגזרת ויולד בנים ובנות ׃ ואמר החכם אם תחפוץ להרבות הונך ׳ שמור שמירת הכילים
קניניך ׳ ועשה מבלויי בגדיך לבניך ׃ ולא תעשה כמעשה הטפשים ׳ אשר יעשו לבניהם
בגדים חדשים ׃ ואם תחפוץ לדעת חכמה ומוסר ׳ לשמועת אנשי החכמה היה סר ׳
וכר דלוק מונח על ראשך אל יחסר ׃ ללמוד החכמות והתעודות ׳ בשעות הכבדות ׃
ובענין זה הסכלות יפנה עורף ׳ כי אין רנה של תורה אלא בלילות החורף ״
ויגש התשעה עשר ויאמר אדוני בכל עת אשר אני רואה ׳ שני פסוקי׳ אעמוד משתאה
׳ האחד מהם ובעיני משה רע ׳ והשני הוא והניף ידו אל המקום ואסף המצורע ׳
והדבר אשר לבי יקרע ׃ ועלי מאד קשה ׳ ה״א קרוא הפסוק רע למשה ׃ והוא היה
מבחר הברואים ׳ וראשון ואב לנביאים ׃ וכן אמרו והניף ידו אל המקום ואסף המצורע
׳ מתי אסף המשורר נצטרע ׳ והנה אם לאשמת פעם הדבר זה בו אירע ׳ איך חק המוסר
פרע ״ להניף ידו כנגד השם ׳ הלא ידע כי יחטא ואשם ׳ ולכן אדוני בחסדך פרשם ׃
ואען ואומר ובעיני משה רע ״ רוצה לומר שחשש בעיניו ׳ ונתרפא כאשר קרן עור
פניו ״ ואסף המצורע היה מבני הפריזי ׳ וים מפרשים שהיה בנו של גחזי ׃
ויגש העשרים ויאמר אדוני מדוע צוו לנו הרבנים ׳ אחוז לנו שועלים שועלים קטנים ׃
ואען ואומר חייך צוו אותנו אחריהם לחקור ׳ ואותם בחרב לרקור ׳ לבעבור
עורותיהם בזמן הקור ׃ ויגש האחד ועשרים ויאמר נפלאתי פעם ופעמים ׳ על
מה שאמר הכתוב הוי כל צמא לכו למים ׳ ואיך לא אמר לכו ליין אשר יחייכו תיומים ׃
ואען ואומר חייך החבר ׳ בתשעה באב הכתוב מדבר ״ בעבור שברה שהייכו בה
ורוב המבוכה ׳ ועל כן זה הפסוק כתוב במגילת איכה ׃ ויגש העשרים ושנים
ויאמר שמעני כזר התורם ׳ איך צותה התורה לא יבכה בלילה כרה ׳ והלא אסור לאדם
לשתם מעתו במקום אורה ״ ואסור לאדם ביום להעפיל ׳ רק אם יהיה בטליתו מאפיל ׃

ואמרו על בד פרמז בעלי הקבלה ׳ וחיית תמשש בצהרים כאשר ימשש העור באפלה :
ואען ואומר כבר פרשו המורים ׳ כי לא יבכה בלילה כרה אמור ביום הכפורים ״ שאין
צורך אל לעלטה ׳ להיותו אסור בתשמיש המטה :
ויגש הכ״ג ויאמר אדוני ראיתי כתוב בתזמור ׳ וידבר חמור אתם לאמר : ועתה אמור
נא החבר ׳ איך החמור עם האנשים מדבר : ואען ואומר אל תתמה אם
חילים יגבר כי החמור הזה היה בן אתון בלעם ׳ אשר עשה האותות לעיני העם ״
ויגש הכ״ד הנני ואשיטת יין אותי תענוש ׳ אך שתפרש לי אכן רוח הוא באנוש : ואען
ואומר כבר פרשוהו הרבנים ׳ כי רוח היא באנוש כשיאכל האפונים :
ויגש הכ״ה ויאמר אמור נא השר והאמרכל ׳ מדוע צותה התורה אם לפנין תאכל : וידוע
כי האש יחשיך העינים ׳ והרגיל בו ישכב בין שפתים ״ ואען ואומר שפי
לסיפא דקרא ׳ שהוא ושכיביו בסערה ׳ וזה אמור בעת הקרח הנורא ״ ויגש הכ״ו
ויאמר אמור נא השר בחסדך ׳ מדוע אמר דוד גם מזיתים חשוך עבדך ׳ והלא התורה צותה
לבנו ואליך ׳ זתים יהיו לך בכל גבוליך ״ ואען ואומר צותה התורה זיתים יהיו לך בכל
גבולך לצורך אורה ׳ ומאכול זתים חשוך עבדך מפני שמזיקים אל הזכירה ״
ויגש הכ״ז ויאמר איך אמר האל יתעלה ועמי תלואים ׳ והיה לו לתלות הגוים ׳ ולתת
לישראל חלקם בחיים ״ ואען ואומר זה מבואר על ידי שמואל ׳ שאת הגבעונים
לא מבני ישראל : שתלה בני רצפה בת איה האנשים ׳ על שאול ועל בית הדמים אשר
המית את הגבעונים : ויגש הכ״ח ויאמר מה שצותה התורה שתה גם אתה והערל יש
לתמוה ׳ כי אין לשתות יין כסף יבוא גבוה מעל גבוה ״ וכבר נגה החכם ׳ אשר חלב
זבחימו יאכלו ישתו יין נסיכם ״ ואען ואומר זה שהתיר הכתוב לשתות עם הערל
אמור ביין מבושל ׳ ובענין אחר יבאו שם על השל : ויגש הכ״ט ויאמר תמיה אני
תמיהה רבה מה שצותה התור׳ להביא כנים בתבה והנה אם יכרתו במי המבול מעל פני
האדמה ׳ עוד כל ימי הארץ תהי הכנם באדם ובבהמה ״ ויבאו מדי יום יום לבנוא נבא ׳
דור הולך ודור בא ״ ואען ואומר כנים תעשה את התבה פרשו הגאונים שהיא מבשרם
כי בהיותם בתוך התבה רחוקים ומעונים ׳ ישרצו בבגדיהם כנים : ויגש הל׳ ויאמר
חייך השר יש לי שאלה איך אמר הכתוב לתת את אחותנו לאיש אשר לו ערלה ״ הלא ידענו
שבטי ישראל מה שצותה ההלכה ׳ לא יבא פצוע דכא וכרות שפכה ״ ואיך ירצו לתת את
אחותם ׳ לאיש שיש לו טבעת שאין עליה חותם : ואען ואומר חייך לא הבנת הדבר
על בוריו ׳ ולקחת מן הפסוק עלהו ולא פריו ״ ולכן אמרו חכמים טוב יום בחברות החכמה
מאלף ׳ הלא ידעת כי תלת לו כתובה באלף : ולכן לא רצו לתתה למי שאין לו ערלה ׳
כי הערלה הוא קרן הבתולה ״ ויגש הל״א ויאמר מה זה שכתוב בספרים ׳ הממעיט
אסף עשרה חמרים : והנה נמצאו כל כך חמורים בתורה ׳ שיבאו מהם לכל אחד עשרה :
ואען ואומר זה הענין היה במלחמת מדין ׳ שהיה המלקוח והשבי פלאי פלאות ׳
והיו החמורים שלשים אלף וחמש מאות ׳ וישמח האיש וישבע באילות ובנבאות ׳
כי אין אלו אלא דברי נבואות : ויגש הל״ב ויאמר אדוני זה כמה עמדתי כפעם ׳
איך אמר ישעיה אכן חזי״ר העם ״ וכן כל הבשר חזיר ׳ ואיך פה קדוש ונזיר ״ יקרא
עם הקדש חזירים ׳ ובזה השם לא נקראנו בכל ארבעה ועשרים ״ ואען ואומר
חלילה חלילה שהנביא בשם חזירים יקראנו ׳ רק אכילת החזיר יוכיחנו : וכבר פירש
את הדבר ׳ באמרו אוכלי בשר החזיר והשקץ והעכבר ״ כי היהודים הם האומללים ׳
שאין קונים החזירים המלוחים : והיבשים מהערלים וזה נגלה לאשר מחרכי הפסוק מציץ :
האומר

האומר יבא חזיר כבל ביץ״ ויגד הל״ג ויאמר אשאלך הפר ולתשובתך אחכה ·
למי שנותה התורה שככה ׳ באמרו הזרוע והלחיים והקבה :
ואען והאומר כך מקובל אני מבית אבי אבא שפש לדור ראשון ׳ ואמרו כי זה הפסוק נאמר
על שמשון״ שהיתה לו זרוע רמה להלחם בפלשתים ׳ ודועכו לפניו כפשתים ׳
ובלחי חמור חמורתים סרוח ומכאים ׳ הכה אף איש : ויפול האיש על פניו וישבע בחיי
אבותיו כי אורו עיניו ׳ ולא שמע בלתי היום דבר דבור על אופניו : ויהי כראותי כי
נפלא על הפירוש ׳ אמרתי לו שמע עוד פירוש אחר על הדרוש ״ דע כי לפי מה שכתוב
במסורת והקבה ׳ מלה אחת בקוף יש לו פירוש אחר ותועלתו מרובה : כי בזה הפסוק
ברמז אל האשה ׳ להיות צנועה וקדושה : כי תתן לחושק הזרוע והיד ׳ ולבסוף תתן לו
הלחיים ומהם ישיד״ ואחרי כן תתן לו הקבה ׳ ולכן תזהר מזה הנקבה :
ויגד השלשים וארבעה ויאמר נפלאתי ועמדתי מרעיד ומשתומם ׳ זה חדש ימים ׳ כי
הפסוק העיד על נח שהיה איש צדיק תמים : ואני שמעתי אומרים בקראם מגלת
פורים ׳ הפך אלה הדברים : כי נתחבר עם המן ובכין הבוגדים ׳ להשמיד להרוג
ולאבד את כל היהודים : והוא אמרו נח מאויביהם ׳ והרג בשונאיהם :
ואען והאומר זה הדבר פירש בר קפרא כי נח העיד בו הכתוב שהיה צדיק בדורותיו ׳
אמנם בימי המן לרוב זקנתו שכח תורת אבותיו : גם מן היום אשר נטע כרם
וחללו ׳ וישת מן היין וישכר ויתגל בתוך אהלו ׳ חדל מתקנו וטעמו ׳ והפך לבו לשנוא עמו :
ויגד השלשים וחמשה ויאמר הושיעה אדוני כי מעי ככנור יהמו ׳ מה נאכל בשבת של
נחמו : ומה יעשו היהודים הפרזים היושבים בערי הפרזות ׳ אחרי שהכתוב
אסר את האווזות : והוא שאמר יחזקאל ׳ ולא תהיינה עוד לבז ברוך אתה יי׳ גאל ישרא׳ :
ואען והאומר השמר והשקט אל תירא ולא תחרד ולא תבעת ׳ כי לא אסר הכתוב אכילת
האווזות בכל עת״ רק אסר אכילתם ביום שני משבוע׳ ובזכו אכילתם בנחמו עומד
לעולם קבוע : ויגד השלשים וששה ויאמר אדוני אם את הדבר הזה תגיד לנו
תהיה לראש ׳ מי הוא זה ואיזה הוא אשר רעה על המלך יחרוש ולקחת אשתו ממנו ידרוש
׳ ולא ירוה לענה ורוש ׳ שאמר הכתוב ותלקח אסתר אל המלך אחשורוש : ונראה בעיני
כי זה הלוקח היה סכל ולא פקח ׳ והבאיש שמן רוקח : ואען והאומר חייך כי מי
שלקחה לקח על פי מדותיו ׳ ולקח מיד המלך כפלים בכל חטאתיו : · והוא המן אשר חשב
רע עליה ׳ כמו שהעיד אמרו והמן נופל על המטה אשר אסתר עליה : ולכן סבל מה
שסבל ׳ ובאחריתו היה נבל : ויגד השלשים ושבעה ויאמר אדוני על מה שנותה
התורה ׳ חלוצים תעברו את הירדן תמהתי תימהא גמורה : כי לו עברו ישראל הן את
הירדן במים ׳ היתה חכמה נפלאה לצוות לחלוץ הנעלים : אמנם אחרי שהוביש את מי
הירדן האל מתעל ׳ מה צורך ללכת חלוצי נעל : ואען והאומר בטוב השכת ׳
אמנם הפירוש הנכון בו לא הקשבת : כי לא צותה התורה הנאמנה ׳ שיעברו הירדן
חלוצים בפעם הראשונה ׳ רק בעברם בו באחר ימות השנה :
ויגד השלשים ושמנה ויאמר אמור נא האמרכל ׳ מדוע היה מתאונן אדם באמרו היא
נתנה לי מן העץ ואוכל״ והלא העץ מפרסת פרסה ׳ ומדוע היתה העץ בעיניו
מאוסה״ שאל נא מצות התורה ותענך ׳ ועתה שלח העז את מקנך : ואיך באמרו היא
נתנה לי מן העץ לא יבעת ׳ והא מעשים בכל יום דדיה ירווכו בכל עת״ מבורך אל זה
שמברכים בכל קהלות עם לועז על אכילת החלב בורא פרי העץ״
ואען והאומר חייך בעת שאכלתו בשר עז היה חולה ׳ ובשלין מלאו נקלה״ והוצרך

והופך לברבור או בשר סרוס · והיא כתנה לו עז מקרין ומפרים :
ויגש השלשים ותשעה ויאמר אדוני איך תפרש במדעך · אל תחרוש על רעך · כי איך
יחרוש האדם כבקרים על רעו : ויען ואומר שמע הפסוק ברעה · זה
היה ביתי פרעה : והוא מה שאמרו הנביאים הקדושים · על גבי חרשו חורשים : גם
פירשוהו המורים · שהוא אזהרה שלא יחרוש אדם על הקברים :
ויגש הארבעים ויאמר עד כמה פעמים אני משביעך · להודיעני ושמת סכין בלועיך :
ויען ואומר זה בוי אל הרופא ואזהרה לחתוך בסכין האסכרא :
ויגש האחד וארבעים ויאמר ידעתי כי ממקור השכל תשאב · ועתה הודיעני פירוש בן
חכם ישמח אב · כי שמעתי אומרים כי השמחה באב : לא ידע עשות נכוחה ·
ותשכנכם אב מתעטים בשמחה : ויען ואומר אם אין שמחה באב יש בו לשמחה
תקוה · לשחק הנערים בו בשעות : ויגש הארבעים ושנים ויאמר חליתי פניך
להודיעני על אמתתו · פירוש אשר שמתי ערבה ביתו : כי אני לא ראיתי איש שיהיה
ביתו מערבה · ממזרח שמש וממערבה : ויען ואומר זה הפסוק פירשו רבה ·
שהוא אמור על יום הושענא רבה · ויגש הארבעים ושלשה ויאמר אם נפשי חן
בעיניך מוצאת · שא אלי מאת פני חכמתך משאת · ופרש לי רוחצות בחלב יושבות על
מלאת : כי הם אשר ראו בימיהם · אנשים ירחצו בחלב עיניהם ·
ויען ואומר חייך זה אמור על האנשים אשר בעיניהם חוששים · שירחצו אותם בחלב
הנשים : ויגש הארבעים וארבעה ויאמר אם אתה חכם ונבון · מה
פירוש השמר אל תפן אל און : ויען ואומר זה ידוע אף לקטנים · כי בעת שמוליכין
הנערים האבנים · אין לפנות אז פן ישחיתו הפנים · ויגש הארבעים וחמשה
ויאמר איך אמר הפסוק ידי נשים רחמניות בשלו ילדיהם · איך יקראם רחמניות והם הם
עוזיהם · כי נשאו ודם בידיהם : ויען ואומר חייך בטוב פירשת · ובפירוש רחמניות
בדק לבשת : כי פירוש רחמניות זונות ידבק יי' בם את הדבר · כגזר מן רחם רחמתים
לראש גבר · ויגש הארבעים וששה ויאמר מה רצה הכתוב באומרו פיה פתחה
בחכמה ויען ואומר שלא יכנסו בפיה הזבובים בימות החמה · ויגש המ"ז ויאמר
אדוני אחרי אשר זכית אל זאת המעלה הרמה · רציתי שתפרש לי על דרך החכמה מרבה
בשר מרבה רימה : כי אני רואה איש יקנה בשר עד באר יגיע וימלא מתכו הבית והיציע
ובמלא ימלאהו ובכן לא יתליע : ויען ואומר ככר פירשו אנשי החכמה · כי מרבה
בשר מרבה רימה · אמור על מי שיקנה בשר רב בימות החמה · ויגש המ"ח ויאמר
איך אמר הפסוק מרבה נכסים מרבה דאגה · ואנו רואים כי הנכסים מרבים מסירו' העצב
והתוגה · וישימו הנפש בשושני השמחות סוגה : ויען ואומר מי שכתב דאגה באלף
בספריך · לא היה עוזר בן ערך · ולא עבד נגו ומישך ושדרך די שער ראשיהון לא התחרך
: וכתב דאגה באלף בטעות · ובספרים המדויקים כתוב בחסרון האלף דגה · מן הדגה
אשר ביאור תמות · ואמר כי המרבים נכסים בשלמות · יכהנם הזמן על מות : וירבו
לקנות דגים · ויהיו אוכלים ושותים וחוגגים והעצב והדאגה ישארו עם הכנוגים :
ויגש הארבעים ותשעה ויאמר ראיתיך החבר · מפרק הרי השאלות וסלעיהם משבר :
ועתה רעיוני כשפים · לדעת פירוש מרבה נשים מרבה כשפים :
ויען ואומר חבל על אנשי חסר באין מבין כאספים : חשבת שיות כשפים מן מכשפה
לא תחיה · ואשר פירשו לך כנדמיון כן יהיה · אם בהמה אם איש לא יחיה · והנני
קורא על עצמי אויה לי כי גרתי משך · כשפים צריך להיות כשמך מן כשפך לא תתן לנו
בנשך

בכפך ״ ועניין זה הפסוק כי מי שירבה נשים ירבו כספיו ׳ ועשתרות באלנו שגר שפתי ׳
כי לרוב נדיבותיו יהיה שמש וצדקה ומרפא בכנפיו ׳ ויבריח היגון באלפיו ׳ והיו מוטות
כנפיו ״ מלא רוחב הארצות ׳ וילבש אותו הזמן מחלצות :

ויגש החתנים ויאמר רואה אני כי כלנו חבורי עצבים ׳ כהמה כדובים ׳ ולקחנו מן הפתיות תשעה קבים ׳ ועתה הודיעני פירוש המלבין פני חבירו ברבים : ואני לא אדע מספר הדבר ושברו ׳ כי לא ראיתי בימי ולא ראה אדם בדורו ׳ איש שילבין פני חבירו : אמנם ראיתי וראו האנשים ׳ בימיהם הנשים ׳ יבהילו תמרוקיהם ׳ ילבינו שחרותם למען בושת פניהם ״ ויען ויאמר אחי משיכת השכלות העיר ׳ לא זה הדרך ולא זה העיר ׳ כי המלבין פני חבירו ״ לפי שכתב בעל התוספת בספרו : היא ההלבנות פנים ׳ ומעשה השחוק שיעשו הליצנים : שיעשו כלי להשתעשע בו ׳ זרת ארכו וזרת רחבו ׳ נבוב ויעשו באצבעותיו ׳ מחיצה מפסקת לסתיר עבתו : הצד האחד יניחוהו ריק ׳ ובצד השני קמח סלת בו זורק ״ ואם יפחו בו אשר לא יבינו ׳ אם יהיו שערותיהם כשנים כשלג ילבינו : והיו כלא היו ׳ ואם יאדימו כתולע כצמר יהיו : וכאשר יקהלו הקהלות ׳ יקראו לאחד מן הריקים וישימו עלילות : והצד הריק כמו אז יראוהו ׳ ולפחות בו פעם אחר פעם יחנכוהו : ויעשו כן כדי להבטיחו ׳ כדי שיפח בו לבקשתם בחמת רוחו : והוא על ראותו הכלי ריק יבטח ׳ ויחשוב היותו אז שמעון בן שטח ׳ כי עיניו מראות שח ׳ ולא ידע כי הצד האחר לחרמים ולמכורים משטח ׳ בוש כי בטח ״ כי פתאום יהפוך הלץ ידו ׳ ויכין הצד המלא סלת לנגדו ׳ והוא לא ידע כי בא אידו ורוחו בקרבו נקבה והליצן יבואו לפחות בו בחזקה : והריק יפח על מקום הקמח ׳ והליצן קור׳ הנני מביא את עבדי צמח : ואז יתפזר הקמח על פניו ׳ ועל ראשו ועל זקנו ועל גבות עיניו ׳ והריק חורק שניו ׳ והוא נבוב בכל ענייניו : ויאמר הנני מכיר את אשר לא הכרתי ׳ ואדע פירוש עם לבן גרתי : ואנשי הקהלה ׳ יריעו עליו תרועה גדולה ״ בקול מחנכים בין משאבים ׳ עד שיזועו בלעות הבית והענבים ׳ וזה הוא פירוש המלבין פני חבירו ברבים ״

ויגש החתנים ואחד ויאמר נפשי עלי תשתוחח ומה גם עתה ׳ ואם תפרש לי ויהיו תואמים מלמטה ׳ כל אבחותי השבתה : כי זה הפסוק לא ידעתי לפרשו ׳ מפני שאמר אחריו ויחדו יהיו תמים על ראשו ״ ונראה לפי פשוטי המקראות ועניניהם ״ שצריך להיות שוים באורך האנשים עם נשיהם : ואני רואים אנשים גבהה קומתם ׳ ואל בין עבותים היתה צמרתם : ולהם נשים שפלות קומה ׳ היו דומן לאדמה ״ חשך משחור תארם ׳ וצפד על עצמם עורם ׳ ולא יגיעו עד טבורם ״ וכן תמצא איש זרת ארכו וזרת רחבו ׳ ועלתה חזזית על רובו : ולו אשה פרח הנביות ׳ בנויה כמגדל דוד בנוי לתלפיות ״ ואחרי אשר צותה התורה להיות האיש ואשתו שוים באורך ׳ איך לא יבא בלב הארוך הנושא קצרה מורך : וכן הקצר הנושא ארוכה ׳ איככו עושה כתורה וכחוקה ״ ועתה אדוני השקט שאון לבי ׳ ונחני בדרך אמת אם דרך עוצב בי :

ויען ויאמר חייך לא אכחד ממך ולא אכסה ׳ ויהיו תואמים מלמטה איננה מצות עשה : רק הפסוק עצה טובה ישמיענו ׳ ודרך תבונות יודיענו ״ כי הטוב והנכון להשוות בעלי החבורה ׳ שהארוך ישא ארוכה והקצר קצרה ״ ויאמר האיש נחמתני ׳ אחרי שככה השמעתני : שאין זה הפסוק מצות עשה ׳ כי הייתי ירא לנפשי מזה המעשה : וזה כמה עמדתי משתאה ׳ בעבור היותי קצר קומה כאשר אדוני רואה : ונתן לי הזמן אשת יפת תואר וטובת מראה ״ ארוכה מארץ מדה ובהיותינו תואמים מלמטה לא יגיע ראשי לדדה ״

ויגש

ויגש החמשים ושנים ויאמר נפלאתי פעם ופעמים · על אמרו יהי רקיע בתוך המים
· כי איך יהיו בתוך המים השמים : ויען ויאמר כבר באר זה הדבר החכם
· פירוש המביט במים צורת השמים בתוכם ״ ויגש החמשים ושלשה ויאמר תמהתי
על מי שאמר אל תלחם לחם את רע עין · כי כעשה אחות תוכל קין : ויען ויאמר
אם לדברי מפרשי התורה הקשבת · אז ידעת כי אין פירוש רע עין כאשר חשבת ״ כי
פירוש רע עין הוא החושש בעיניו · והאוכל מן הלחם אשר הוא אוכל ירבו יגוניו : כי
הוא מן החלאים הנדבקים · כאשר בארו החכמים והדברים עתיקים :
ויגש החמשים וארבעים ויאמר תן לי מתכה אחת על מכת להחזיר · מתי היה שאמר
זה הכתוב המכתיה הריס חזיר : ויען ויאמר זה יהיה בביאת הגואל · ולכן
נקרא חזיר שעתיד הקדוש ברוך הוא להחזירו לישרא׳ ״ ויגש החמשים וחמשה ויאמר
תמיה אני איך המחבר לא ידעת · לומר דדיה ירווך בכל עת : ויען ויאמר חייך
אלו אמר כן על האשה היה אולת · אמנם אמר כן על האיילת : כי בהיות האילה שמכה ,
יהיו דדיה לך למכה : ובענין זה תהיה האמת בוחן · כי ראש הפסוק אילת אהבים ויעלת
חן : ויגש החמשים וששה ויאמר דומה שהיו אבותינו כת לבים · שאמרו כחנו
כעבור אלובים ״ אז היו עניים ומרודים דחופים והדופים · אחרי שהיו הולכים יחפים :
ויען ויאמר שפי לסיפיה דקרא כי הכתוב אמר כחנו כעבור חלובים לפני יי׳ · וקבלם
בידינו מהר סיני ״ כפי מה שהורו המורים · כי זה הכתוב מדבר ביום הכפורים ״
שהוא מבין שאר הימים לטובה נבדל · ועל כן אסור בנעילת הסנדל ״ ויגש החמשים
ושבעה ויאמר מי קלל משה באמרו אם בהמה אם איש לא יחיה · ובאמרו כל חרם בישרא׳
לך יהיה : ויען ויאמר קלל עמלק בעבור שנלחם עם ישראל ברפידים · וקלל
המן על אשר שלח ידו ביהודים : ויגש החמשים ושמנה ויאמר שמעתי אומרים
כי תענוג הנפשות יהיה לנפש אחרי מות הגוף כגן רענן ורטוב · ומה זה שאמר הכתוב
שמעו אלי ואכלו טוב ״ ותתענג בדשן נפשכם ועתה שמעוני בחיי ראשיכם : מה תענוג
יהיה לנפש איש · מטוב העולם הזה מתייאש · בתוך הדשן אשר תאכל האש ״
ויען ויאמר זה הפסוק לא נאמר על הנפשות הטהורות · רק על הנפשות המקברות ·
שאמר להם הכתוב אכלו בעולם הזה אשר אהבתם · המעט מן הטוב אשר עשיתם
: ואחר המות לכו באור אשכם · ותתענג בדשן נפשכם : ויגש החמשים ותשעה
ויאמר אדוני לעזרתי חושה ואל תרחק · מה זה שאמר הכתוב יושב בשמים יצחק : ואחרי
שידענו כי הם הם המרכבה · לפי מה ששמעתי באדם נבוה : והאבות הין אברהם יצחק
ויעקב · מדוע יצחק לבדו בשם יכונה · ויאמר כי הוא לבדו בשמים יושב :
ויען ויאמר לדברי הקשב · אמת שאברהם ויעקב גם הם במרום אמנם משמשים
בעמידה · אבל יצחק לבדו יושב בזכות העקידה : ויגש הששים
ויאמר חייך אדוני קבלתי מאבותי · ושמעתי כל ימותי : כי מצות התורה אשר נתנו
בסיני לאבותינו · לא ימושו מפינו ומפי זרעינו ״ בפרטם ובכללם · מן העולם ועד
העולם : והדברים אשר נאסרו יאסרו באיסורם · ואשר הותרו יהיו בהתירם ״ ואני
מצאתי בתזמורים · הפך אל הדברים · שאומר יי׳ מתיר אסורים : שמשמע שהוא יתיר
הדברים שכבר אסר · ויען ויאמר שמעני השר והטפסר : דע כי על דרך האמת מצות
התורה לא יותירו ולא יחסרו · ולא יהיה היתר אל הדברים שכבר נאסרו : אמנם אמרו
יי׳ מתיר אסורים · לפי מה שפירשו המורים : הוא רמז לאמרו חסום אסור · והחמור
אסור · שענינו שבעבור עונותינו שרבו בזמן אשר לא סר וירבו כמה שלא יסור ״ סוס

שישית אשר ירכב האל להושיענו ׃ והחמור אשר ירכב עליו משיחנו ״ הם בעונותינו החדשים והעתיקים ׳ אסורים בזיקים ׃ וכאשר תבוא חכמתו יתעלה זרוע תפארתו ׳ לעיני העמים יגלה ׃ ויודיע צדקתו באיים ׳ לא למעננו רק למען שמו המחולל בגוים ׃ ויוסיף על ממלכות הארץ חתת רוחו ׳ ויתיר הסוס אסור והחמור אסור בכחו ׳ ויבא לישע עמו לישע את משיחו ״ ויהי כשמוע הקהלות ׳ קול התירוצים יחוללו איילות ״ ודברים דבורים על אופניהם ׳ ויפלו על פניהם ״ ויאמרו אלי כאמתנו השר כאמתנו ׳ שככת השמעתנו ״ וישבעו בנפש אבותם היתומה ׳ כי לא שמעו כהם דברי חפץ וחכמה ׳ מיום היותם על האדמה ״ ולא יתירו מה שלמדו כיום ההוא בכל דורותם ׃ ולא יותן סגור תחתם ״

כשמוע השר היה לואט פניו וישחק ׳ ובראותי מעשהו הלכתי וישבתי לו מנגד כמטחוי קשת הרחק ״ פן ירגישו האנשים בשחקו ׳ וישיבו לו מן החרפה שבעתים אל חיקו ׃ וכאשר חדלו הקולות ׳ ונפרדו הקהלות ׃ חזרנו השר ואני ששים ושמחים ׳ נפשנו מן השמחה היא שלשה ירחים ׃ ויאמר אלי השר ברוך יי׳ צבאות ׳ אשר נתן היום בפיך דברי נכוחות ׳ ולעולם לא עשית כלתי היום גבורות נפלאות ׃ ויצו השר לכתוב הדברי האלה לזכרון ׳ למען ידעו אותם דור אחרון ׳ ואעשה כן כאשר צוני ואשים אותם בארון ׃

נשלמה המחברת השנים ועשרים   תהלה לאל חי

המחברת השלשה ועשרים

אמר המחבר בהיותי עם השר ירום הודו ׳ חשבו גואליו ורעיו היותי איש סורן ״ אהבתים ואהבוני ׳ ולרופא תוחלה חשבוני ׃ ואלי יבא כל איש אשר לו הנגע ״ ומקרה רע או פגע ׳ והייתי מרפא אותם כרגע ׃ ויהי היום ויבא אלי איש מגואלי השר ומזרע המלוכה ׳ לבקש על מחלתו ארוכה ׃ ויגד לי את כל נגעי לבבו ׳ ויספר בי לשים עיני עליו ולהסיר עצבו ׃ כי היה ראשו ורובו בבוקה ׳ ואסטומכתו בוקה ומבוקה ומבולקה ׃ ואומר אל האיש חייך מעשות רצונך לא אתרפא ׳ הנני מעלה לך ארוכה ומרפא ׃ ואקים קל איש לרגל המלאכה אשר לפני ׳ ועוררתי רעיוני ׳ ושנסתי מתני ׃ להכין ברי אל מחלתו ׳ להיות נקי מחלתו ״ ואכין לו רפואה נמרצת ׳ תמורת הרפואות מקובצת ׳ היתה בספרי איפוקרט רובצת ׃ עשיתיה על יד איש פקח ׳ רוקח מרקחת מעשה רוקח ׃ ואתן לו הרפואה תוך הצלחת ׳ ואבחר לו מן השעות המשובחות בהיות המעלה בעקרב במעלה נומחת ׃ ואחשבתי כי באותו המשקה תהיה רפואתו ׳ והסרת מרחתו ׳ ותתום חלאתו ׃ כי המשקה ההוא לפי דברי החכמים ׳ היה בו לשלשלו עשרים פעמים ׃ ואומר אל האיש התבודד אחרי שתותך זה המשקה ׳ פנה מכל עסקיך עד אשר גופך ינקה ׃ ולא תטריד רעיונך בדבר מהדברים ׳ וסגור דלתי ביתך מכל עברים ׳ כי הרוח יגרום לעשות תקיעה ותרועה ושלשה שברים ׃ וזרזתיו מכל הצריך ׳ ובזה אין צורך להאריך ׃ והוא לא כן ידמה ולבבו לא כן יחשוב ׳ כי אחרי שתותו הרפואה יצא יבוא ושוב ״ וישת בנפשו עצות ׳ לחבר בלילה ההוא שירים ומליצות ׃ ולא סר האיש המסכן ׳ כל הלילה מעשות כן ׃ עד אשר לזאת הסבה ׳ כח הרפואה נכבה ׃ ולא פעלה בו דבר תועלת ׳ ושכח מאמר חכמי החכמה כי מחשבה פועלת ׳ ואולת כסילים אולת ׳ ותהי הרפואה ההיא כאלה נובלת ׃

ויהי באשמורת הבקר הלכתי אל בית האיש בן מחפיר ומבאיש ״ ואשאלהו על אודותיו ׳
ואיך פעל בו המשקה וקורותיו ׳ וישבע האיש בחיי אבותיו : ויאמר המשקה והדיאה
פיכיון אשר חשבתו ככבד ויקר ׳ לא שלשלני כלל כל עיקר : כשמעי עמדתי משמים ׳
ונפלו עלי אימים ״ ולבי על הרפואה רע יתרום ולא היה לי פה להשיב ולא מצח להרים
ראש : ובעמדי מרעיד ומשתאה אמר אלי האיש הנכאה : איך הרופא חברתי הלילה
שיר מפואר ונחמד ׳ אשר כל הבא אלי נעמד ״ והנני שמח עליו כעל כל הון ׳ והוא לא
ידע היותו תוכה בשגעון ובעורון ובתמהון ׳ ויוצא מחיקו גליון כתוב עליו שיר חברנו
באביון חשב היותו על כל השירים עליון ׳ וכאשר התבוננתי עליו ראיתיו מלא חרפות
ובדי בזיון : ואומר אל לבי אין לתמוה אם שמח יונה על הקיקיון ׳ ובוראי זה הוא משוגע
שבקיין ׳ כי מה שהיה לו להוציא דרך בית חורון תחתון ׳ הוציא דרך בית חורון עליון :
כי השיר אשר חשב היותו כמאזני צדק מאזן ׳ כדרך כל שיר חרזן היו מזי שגיאותיו
מלאים משיקים מזן אל זן ״ והכתיבה היתה רעה ׳ והמליצה היתה נהלאה ובולעה ״
והמשקל היה מעוקל ׳ והוא לא פנים קלקל : אסף השיר ההוא כל חרפה ובזות ׳ ושגגות
לא במשככות : עד אשר היו עלי לטורח נלאיתי נשא ׳ וישאלני האיש ויאמר ההטבתי
לראות השכלתי עשה : ואען ואומר איך כעל המליצה שכחת שם המרקחת כי קראת
לדיאה פיכרויין דיאפיכיין ׳ על דרך הבידוכים שקראו לחרמון שריון : ולא תאמר כי לא
פעלה דבר הרפואה ׳ כי אדרבה פעלה פעולה נפלאה ׳ ומי שמע כזאת ומי ראה ׳ כי
שוביאה מגופך כל טנוף וטומאה ׳ וכל באשה ובחנה וחלאה ״ בלא צער ובלא מכאוב ׳
באלו קסמה לך באוב : ועשתה אותך מוראות וגבורות ונפלאות ׳ וזה לך האות : כי כל
מה שהיה לה להוציא מלמטה הוציאה דרך הלשון ׳ וכזה לא היה מימות אדם הראשון : שא
נא עיניך וראה השיר אשר שקאתו ׳ איך יעלה באשו ותעלה צחנתו ״ אין לתמוה אם
היה לך עם המלאים מלחמה ערוכה ׳ ונכובד באשטומכא : ודקירת העינים ׳ ומעד המתנים
׳ ורפיון השינים ובלבול האזנים ״ וביוצא בהם ׳ מן המלאים למיניהם : אמנם יש
לתמוה איך היית עד כה בחיים ׳ אחריך שנשארו מעתה אבריך קיים : כשמוע האיש
בוש ונכלם ׳ וקפץ פיו ונאלם ׳ והיתה לו חרפת עולם : ונסתר בירכתי ביתו ׳ ואני
הייתי נחפז לברוח מאימתו פן יעיר עלי כל חמתו ״ בשובי בית השר וראיתיו מרחוק
׳ ואני כמלא פי שחוק : ויתמה השר על רוב שחקי ׳ אשר לא מחוקי ״ ויאמר שמתנו
על רוב שחקך תמהים ׳ ואען ואומר צחוק עשה לי אלהים : וכראותי כי השר לדעת
המעשה יכסוף ספרתי לו כל המאורע מראש ועד סוף ״ כשמוע השר נמלא פיו שחוק
׳ והקול נשמע למרחוק : וישבע השר בחיי ראשו ׳ כי זה המעשה השביע בנחמות
נפשו ״ ויאמר אלי הנני נשבע בנפש אבותי ׳ כי לא נעם לי ספור כזה כל ימותי ״
ולעולם לא עשית גבורות נפלאות ׳ רק בפעם הזאת אמנם קשה בעיני שהפסדת
השיבאית : אשר הוצאת במרקחת ׳ אף על פי שלא הוציא הסכל דבר מתחת : ואען
ואומר איך השר אם יגיע מסכלותו שלא לפרוע ׳ אחבר עליו שיר שלא ראית כמוהו
לרוע ׳ וכראותו אותו יאמר עת לקרוע : ורעה עליו זאת מכל הרעה אשר מצאתהו
ביתיו ׳ כי אפרסם סכלותו לעיני בני עמיו : ויהיה למשל ולשנינה ׳ ולא יחסר כל
ימיו תגנה ״ ואקום במצות השר משיתי ׳ ואשלח מלאך אל האיש לשלוח אלי שכר טרחי :
ושבר המרקחת המשובחת ׳ אשר פדעתו מרדת שחת ״ וימאן האיש וישבע בחי נפשו
׳ כי לא ישלח אלי מאומה מרכושו ׳ הזכתי לחטוא חבי ולשאול באלה נפשו :
ואשא משלי ואומר קים

קום חשר קח לך גליון וכתוב בו שיר משיר ציון ׃
שיר חברתי עת נתתי אל יוסף ס־ שקה אזוביון
חשבתי כי ירק מעינו יפרנו מ־ יד כליון ׃
אמרתי לו דוד החבא וסגור דלת האפירון ׃
השמר מ־ צנים פחים כי זה לך מ־ פיד יום פריון
הבקר אור שחרתיהו לראות אם י־ רד לטמיון ׃
ומצאתיהו וכידו שיר מלא סגים עם שגיון ׃
שיר מלא ח־ רפה וכלימה אין שעור אל הבזיון ׃
כאשר אין ש־ עור לפאה לבכורים לראיון ׃
ולחרפת ס־ כלותו קרא בשמו משא גיא חזיון ׃
יען חשבו כי על תבל אין ערך א־ ליו או דמיון
אמרתי ש־ מחת על שיר תהריד צור־ תו כל רעיון ׃
כשמוח יו־ נה הנביא עת שמח על הקיקיון ׃
ואשאל ה־ איש ואומר מה פעל ה־ דיאה פינדיון ׃
ויאמר לי חייך לא פעל דבר הדיאה פיניון
החליף את שם המרקחות בקרוא אל הר חרמון שרדין ׃
ואען אל תאמר כי לא פעל דבר הניקיון ׃
כי כלתו ה־ יתה את או ריע אל סח־ לון או כליון ׃
שור פראחך גם חלאחך שיר היקאת איש האביון ׃
כי תחת צ־ אתו מתחת יצא מבית חורון עליון ׃

ויאמר הספר חברת שיר על חרפת שירו ולא חברת שיר על כבלותו ׃ ויען ויאמר חייך הספר כי ידעתי היותו ככל בטבע · שייתי מוסיף לייסר אותו כחטאתיו טבע ׃ אמנם כתם שחטא כי אין להכיא רקים · משום מעשה שסים ״ ויאמר הספר דע אך ככן כי הוא אכי אבות הכילות · ולא השיג אדם אכקו בענין הכבלות ׃ ויען ויאמר חייך הספר עלין שיר אחבר · וכהגיד כבלותו חיילים אגבר ׃ ויפתח תעלי ויאמר

הואיל לבי באר זרות שר יוסף כי למאד גדל ׃
החל לספור אך בראותו כי אין מספר לספור חדל ׃
יום כילי ל־ כילות עשה סיבה הוא כ־ נה לו מגדל ׃
כצדיק כ־ רשע השוה לא נכר שו־ ע לפני דל ׃
למר לקפוץ יד כי לא י־ פול מידו גרגיר חרדל ׃

ויאמר הספר חייך לא הודעתני לעולם מעשה שמחה כזה · וכתוב עשית נקמה מזה הכבה ׃ ויען ויאמר חייך לא שמעת מפי · את חסר קרה לי בימי חרפי ׃ עם חשוקתי שכניתם · אשר היתה כביות כרתם · ואיך פגרתני חכמתי עמם ׃ אז כשלחת השכם

ושלא על המאורש · וידעת כי לרעתי בחור בטוב ומאוס ברע · הושיעה לי ימיני וסגור
לבה הקשה קרע ״ ויאמר אשר הודיעני איך היה המעשה · ולא תעלים ממני דבר ולא
תכסה : ויען ויאמר חייך אשר חשקתי בימי חרפי אשה נעימה · יפה כלבנה ברה
כחמה : חשקתיה חשק עגוס ואכזר · בחשבי להיות ממנה כעזר · והיא חשבתני לזר ״
אני רודף אהבתה והיא תברח · אתחנן אליה בלב נשבר והיא מרה תצרח · אני שוכן
במערב והיא במזרח : ואם אשכון אני בצפון והיא בדרום · ואם אני בשאול תחתית היא
תמריא במרום ״ ואם אני במרום היא תרד לבאר שחת · ולא מצאתי לעולם עמה נחת :
ויהי היום השיב הזמן את הגזלה אשר גזל · והביאני המזל : לרעות בגנים · וללקוט שושנים
״ ולראות הפרחה הגפן הנצו הרמונים ״ ובהיותי הולך בגן לרוח היום עמדתי משתאה ״
ואשא עיני ואראה : והנה היפה עיניה כיונים על אפיקי מים · זורחת כשמש בחצי
השמים : מלאה הארץ מזהרה וזהר · והיא כמעשה לבנת הספיר וכעצם השמים לטוהר :
אז אם עלז לבי אין לתמוה · וכרכתי לגבוה מעל גבוה ״ ואקום ואלך בלב עלז אל היפה
אשר כתמר שחר כשקפה · ואומרה אליה אחר בקשת מחילת השגגה · שלום עליך הנאוה
והמעונגה ״ אשר בשושני הידידות סוגה · אחרי כי ערוכה גברת ממלכות עד מתי תהיה
בשפי הכוגה · על אפיקי מי ידידותך כאיל ערוגה ״ ואור יפעתך אותי יום יום עושק ·
ואני עשיתי בעבורך מה שלא עשה לעולם על חשוקתו חושק · ולו הואלת הייתי עפר רגליך
לוחך ונושק : אולי גבירתי בפעם הזאת גלי אלי מצפון לבך · הטמון בתוכך · ולא
תליני מחשבות אוניך עוד בקרבך : אם תחפצי בחשקי השני · ואם תמאני חשקי חשק
עפרה אחרת לעולם לא יענני : בראות היפה אותי קורא מן המצר · והיא היתה במשעול
צר : אשר אין דרך לנטות ימין ושמאל · ונכרה אשר עשיתי בעבור אהבתה גם משלשום
גם מתמול ״ ותאמר בלבה יש לי על האיש הזה לחמול · ולא כגמול ידיו עליו אגמול : טוב
לי להסיר מלבו את אהבתי לגמיתות · וכתב לה ספר כריתות : ולא ירדוף אותי בשוקים
וברחובות ובכל עברים · כאשר ירדוף הקורא בהרים : אבקש מזה השכל · אשר לעשות
לעולם לא יוכל ״ אנסה אותו בחידות · אולי תהיין ידי שכלו מהושיע כבדות ״ אם
אשמיעהו חידתי במשלי · והוא לא יוכל להגידה אלי ותכל תלונתו מעלי : ותפן אלי ותשא
את קולה ותאמר · הוי החושק הנמהר והמר : אשר אלי תתמרמר · ונשרך עלי סמר :
הנני נשבעתי בחיי הבורא והאיום · כי בשתים תתחתן בי היום : אני אחוד לך חידתי ·
אשר לבדתי במבודתי : ואם יגמור המזל ותעמוד בסודה · ותוכל החידה להגידה : הנני
נשבעתי באל עליום · כי הנני נותנת לך את בריתי שלום ״ ולא אוסיף החושקים עוד
לקיב · רק אשים למישור גבני העקוב · ארכיב אפרים יחרוש יהודה ישדד לו יעקב ״
ואם לא תמצא חידתי בשלמות · לא תקוה ממני לעולם נעימות · וביום ראותך פני תמות
״ הנני כבל אילן התפוח הזה אתלונן אשר פריו לתרופה ועלהו רענן : וכלו שליו ושאנן ·
בזאת תבחן · אם בעיני תמצא חן ״ אם תאמר לי דברים אמתים · כמספר התפוחים
אשר בו נחתים : ושקרים והתולים כמספר העלים · אז מאוויי לבך אשלים ״ ואם אין
זאת עיני מראותך אעלים · ואתה תהיה כאחד מן הנבלים : כשמעי כרכתי ברוך מנחם
אבלים · המחזיר אברה לבעלים : ואען ואומר שמעי נורה ההדורה · את מספר החידה
ואת שברה : הנני מגיד לך כמספר התפוחים דברים אמתיים · לכל התפוחים ע וקנים
בם תלוים ״ ושקרים כמספר העלים להגיד אהיה כחפז · כל עלה הוא מזהב מופז :

צְבִיַּת חֵן בְּתַפּוּחַ תְּעוֹרֵר חֲשׁוּקָהּ לִי חֲסוֹת תַּחַת צְלָלָיו ׃
קְרַב לָךְ כָּל קְרַב לִי עַד אֲמָרֵךְ פְּתַפּוּחָיו אֱמֶת אַף שָׁוְא כְּעָלָיו ׃
רְאִי יָדוֹת כְּתַפּוּחַ בְּחֶשְׁבּוֹן וְאֵל עָלֶה וְעָלֶה פָּז כְּשָׁלָיו ׃
בְּנִיב קָצָר אֱגַל סוֹדֵךְ יְחִידָה תְּנִי נָא לִי לְמָנָה שׁוֹק וְעָלָיו ׃

ותאמר אלי בלב נשבר ׃ מיו׳ יבא הדבר ׃׳ יקושת לי ונלכדתי ׃ מצאת החידה אשר חדתי ׃ ויהי כשמוע הנערה הנעימה ׃ את מספר החידה הנעלמה ׃ היתה רוח אחרת עמה ׃ קנית אותי היום בשכלך ׃ ואור יפעתי אשר על כל אור מלך ׃ נתתו זורח למולך ׃ והנה אהבתי לעומתך ואכלך ׃ לעיני בני עמי נתתיה לך ׃ ויען ויאמר גבירתי ומה יהיה הערבון ׃ אשר תתני אלי לשבר רעבון ׃ ותען ותאמר אחרי אשר הודיע האל אותך את כל זאת אין נבון חכם ונבון ׃ ארורות תהיין הנביות ׃ ויונו הנאיות ׃ המעלימות עין מחכמים והפקחים ׃ ותענגנה לסתור ענתם עם העורים והפסחים ׃ הנך דודי אשכול הכופר בעל השירים הנאים ׃ ואני כשושנה בין החוחים ׃ וכבר אמרו החכמים שפתים ישק משיב דברים נכוחים ׃ ותמהר ותפשוט את מעילה ותשלך תחת אחד השיחים ׃ ותאמר אלי אתה תהיה על ביתי ועל פיך אשק ׃ ולא תהיה מחשקי לעולם כעשק ׃ ותקרב אלי ותשקני ׃ שמאלה תחת לראשי וימינה תחבקני ׃ ויהין דדיה לי ערבים ׃ ועד נטות היום התעלסנו באהבים ׃ ותזי אהבתנו יום יום נוספת ׃ הולכת ועודפת ׃ עד אשר באחרית המות חטפה ׃ ומאסף הנפשות החסידות אספה ׃ עד פה מגיעה מעשה היפה ׃

בשמוע השר את אשר חכמתי עזרתני ׃ ועל במותי היעלה הרכבתני ׃ ותניקני דבש מסלעה ׃ ושמן מחלמיש צור לשבעה ׃ אמר הנני נשבע בנוטה שמים בירעה ׃ כי אתה ראשון לכל סבל בית החושקי׳ ׃ ואין נבון כמוך נוטה אהלי החכמה ויריעותיה מקים ׃ אתכם הזוקן הכביד עליך ׃ וכשלו אחרו פעמי מרכבות משליך ׃ ומיום אשר חלית את רגליך ׃ כין משוררי הזמן לא נשמע קוליך ׃ ורעם רכביך והמון גלגליך ׃ כאשר שמענום בסוד אנוה עלי אהליך ׃ ויען ויאמר אדוני לו לדברי הקשבת ׃ ובסוד כבונים ישבת ׃ אנידעת כי אין הדבר כאשר חשבת אתה ׃ כי בענין השיר והמליצה בכחי אז וכחי עתה ׃ ומתי חברתי שירים מתוקים ׃ במעגה השכל ינוקים ׃ רק בהיות ינורי נאנחים ונאנקים ׃ בחלותי את רגלי ׃ ואז נשאתי משלי ׃ והנה היום על כפים חקוקים ׃ ועל גרגרות אנשי החכמה ענקים ׃ וזהב השכל מעליהם מריקים ׃ ויאמר השר הזה חסדך את רעך ׃ ומדוע לא הראיתני מעשה בעניניך ׃ ויען ויאמר חייך השר עשיתי בימי שירים ככברים ׃ משא במד פרדים ׃ התחשב כי ראית כלם ׃ חייך לו ראית העשירית מהם עמדת כאלם ׃ ולו יספרם איש תבקע הארץ לקולם ׃ ומי שיחשוב כי הגיע לתכליתם חלום חלם ׃ ולבעבור תדע כי לא שכחתי השירים ולא אשכחם ׃ אזכיר השיר אשר חברתי בחלותי את רגלי מהר וקחם ׃ ידע אדוני אשר כי בהיותי בעיר אנקונה ׃ חליתי את רגלי חלי כבד ועבר עמונה ׃ ויבא גם הכבב אחר הלהב ויבא הפרשדונה ׃ עמדתי כל ימי העומר כתומר מקשה ׃ לא נגשתי אל אשה ׃ כי היה כאבי בנא ומכתי אנושה ׃ ויד המחלה הולכת הלוך וקשה ׃ רעבתי וצמיתי ׃ לא אכלתי דגן ויין לא שתיתי ׃ נעקתי מכאב לב ומשבר רוח איליל ׃ ושכחתי שמחת לבב ההולך בחליל ׃ כי היה כאבי כליל ׃ ונראה בעליל ׃ והרופאים היו רופאי אליל ׃ ובהיותי בחוזק המכאוב קפצה כפשי כאו כאוב ׃ ויען יו׳ מן הסערה ׃ וחברתי זאת השירה היקר ׃ ואשא משלי ואו׳

מי ה־ אמין כי כל ימי העומר מקשה אהי יושב לרמון תומר ׃
ובי ד־ ממו חושי ונפעמתי ואין מן ה־ אנשות בי רבד החומר ׃
לבי אשר הגה בדת אל יום וליל מאן כהיום ל־ אמר ויאמר ׃
צדוק צעדי נ־ עצמי נפזרו לו ב־ עשא אבי ואמי גומר
אזכור ימי שבתי כמרך בגדוד לי י־ חרו עמים ואגזור אומר ׃
צר לי צרי גרעד ואין איש יתנה סמך בצנצנתי מלא העומר ׃

בשמוע השר השיר הנמרץ · אמר בחיו כימיך שיה מאן נפרץ : ועתה הודיעני בחייך · אם חברת עוד שיר על אלייך · ויען ויאמר חברתי על הרופאים הסוכלים · אשר לדרוש אותי היו באים · וראיתי אותם מתנבלים · והנה אך נבלים · ואתרע נפשי בתוך לבאים : והנה השיר אשר חברתי עליהם · ואקללם בשם אלהיהם :

חושה דבבי קח לך צנצנת אחת ותן שם מן מלא האומר ׃
או מן צרי גלעד קחה לך חומר להיות צרי אל מ־ חלה נושנת ׃
אם א־ לכה בחוץ בלא משענת אז א־ חשוב להיות כדר לעומר ׃
אשב בראש עמים ואגזור אומר ורגז־ אלי אשפות שלום ובענת ׃

אל ס־ עצבה תש־ כבון הרופאים כי נס־ כבם שקר ואתם אין ׃
לי תש־ חקו עת כי יגוני צובאים ׃
תראו חתת ות־ עלימו עין איך ת־ חשו הזו־ ללים הסובאים ׃
הנני שכור חימה ולא מיין ׃

ויאמר השר חייך המשורר נחמתני · אחרי אשר שירים מפוארים כאלה השמעתני : ועתה הודיעני בחסדך · אם ראית השר הנכבד ר' קלונימוס מעירך : כי שמעתי כי הוא לבדו בזמן חשוק כאהב ולו לשון הזהב והאדרת · וכל שר ומליץ זולתו כגנב כמכא במחתרת : ואען ואומר חייך השר ראיתיו · ואל בית אמי ואל חדר הורתי הביאותיו · הוא לבדו נזר הזמן · רד עם אל ועם קדושים נאמן : ידו בכל החכמות התלמודיות ראשונה · ויד כל חכמי הדור באחרונה : לו המליצה הבתולה אשר לא ידע אנוש דרכה · ודבר גבורות וחין ערכה : לפניו כושו המליצים · אשר מעולם ועטו על שפם כלם חרדו לפניו ועמדו תמהים · כי אין מענה אלהים : לפני ראותי את מליצתו · אמרתי בלבי אשלח אחד משירי ואקח את מליצתו : וכאשר התמהמהתי מלוש בצק עד חמצתו · בשנה לקח לבבי ובוש מענתו · כי ראתה מתעלתו עיני · כפל מאשר שמעה אזני : כי לו מבחר החכמות וזמרת הידיעה · ונהירין ליה שבילי דשמיא כשבילי דנהר דעא · ידע על פה ספרי תלמי וספרי כשדים ויונים לב קמי : לאחר הזמן ידיו לקרב · להעתיק ללשון עברי ספרי לשון ערב : עד אשר יאמר לכל אשר יקרב · יש לי רב · מי זה אשר לבו לגשת יערב · ידו בעורף כל מתחכם ומתפלסף · וכאסוף בנים עזובות כל חכמי הארץ אוסף · יחריד במליצתו כל מליץ · וישביע בנחמות הנפש' והעצבות יחליץ · אמנם שיר שקול לא שהאנו ממלאכתו · כאש' הראני ממליצותיו כל כתבנותו · וראיתי כי הוא עטר' תפארתנו ·

ססריכו

סהריכו ופמסכו וירדן לצרעתכו · כי בימין לא יסיא אויב ככו · וכן עולה לא יעככו ׃
חברתי עליו זה הסיר הכערב · וכאשר ראשו אמר ים לי רב ׃

צְבִי לַדּוֹר   תְּהִי מָאוֹר   לְיוֹמָן   תְּהִי שִׁמְשׁוֹ   וְאֵל לֵילוֹ   יְרֵחוֹ ׃
וְאַתָּה הוּא   צְרִי גִלְעָד   לְנִגְעוֹ   לְצָרַעְתּוֹ   תְּהִי יַרְדֵּן   יְרֵחוֹ ׃

וכאשר ראם רבכי הפרידה · שלחתי אליו זאת השירה הכככדה · בעבור תהיה לו לעדה ׃
כי אהבת עולם אהבתיו · ועל כן חסד משכתיו

לֹא יָדַעְתִּי   שֶׁפַע חֲסָדַי   הָאֵל לָנוּ   יוֹם יוֹם יַעֲמוֹס ׃
עַד הֶרְאָנִי   מַלְאַךְ פָּנָיו   יִפְעַת הַשָּׂר   קָלוֹנִימוֹס ׃
לוּ רָאִיתָ   אוֹתוֹ מַעְתִּיק   סִפְרֵי בִּין וּב־   יָדוֹ קוּלְמוֹס ׃
אָז רָאִיתָ   קֹהֶלֶת   וְי־   שַׁעְיָה אָז רָ־   אִיתָ עָמוֹס ׃
הוּא עַל שַׁחַל   הַמַּעְתִּיקִים   יִדְרוֹךְ וּכְפִי־   רֵיהֶם יִרְמוֹס ׃
הוּא יַחְשׂוֹף סוֹד   כָּל פִּילוֹסוֹף   עַד כִּי כַגַּן   סָכוֹ יַחְמוֹס ׃
הוּא יָקִיר מִ־   מִי הַבִּינָה   וּבְלִבּוֹ הַ־   שֶּׂכֶל יִכְמוֹס ׃
דִּבְרֵי פִּיהוּ   תּוֹרַת חֶסֶד   אַף דִּבְרֵי זוּ־   לָתוֹ נִימוּס ׃
קָצַר שִׁירִי   לְסַפּוֹר הוֹדוֹ   כִּי לֹא מָצָא־   תִי עוֹד קוֹל מוּס ׃

ויאמר הסר הייך ספרת בסיריך מכבודו · מה סלא ספר עליו אדם מעודו · אסרין כי רב
חילו וכי כביר מצאה ידו ׃ ואען ואומר ידע אדוכי כי חברתי עוד עליו מליצה
באה · וסמתיה מכחה סלוחה ׃ אל הכככד הכסיא החכם רבי סמואל · עטרת תפארת ישראל ׃
תסובת מכתבו היקר אשר סלח לבכי קהל מגדיאל ׃ על אודית החכם רבי קלונימוס
הכזכר · אשר בפרידתו מארץ אותם עבר · ויאמר הסר הייך היה זרין וכסכר · אל תבט
אחריך ואל תעמוד בכל הככר ׃ ותהר להראותי פכיכיך · אם מצאתי חן בעיכיך ואען
ואומר הכה סמכתב סים לפכיך · כי בו יאורו עיכיך · כי הוא לבדו במליצו ירוה בתאוכיך ׃

לכל תכלה קץ ראיכו · ולראות קץ לתאלתכם לאיכו ״ קברה המליצה מהסתרע ויד
התהלה תקבר · ולבבכו כא לא עבר ׃ לפנים אהבת מעלתכם ירתה בכו חצי · והכא
לא הוגד לכו החצי ׃ ידעכו מאודות מעלתכם אשר עד כה לא ידעכו · יספתם חכמה וטוב
על הסמוע אשר סמעכו ׃ ורחבה וכסבה למעלה למעלה מעלתכם · ובעת כתרום תמריא
תהלתכם · תסוביכה אלומות היתים ותסתחויכה לאלומותיכם ״ וכסא דעיכו למרחוק
וכתן צדק לפועליכו · כי עד אסר לא סקעה סמס הכמיכו · זרחה סמסך הסר הכככד והיקר
סמואל כסיאכו ״ ברוך יי׳ אלהי ישראל · אסר לא הסבית לכו היום גואל ׃ והכה אכחכו
חסרי התקוה המתברכים בסמך בכי קהל רומא אסר זקכיכו וחכמכו ופכות כל עמכו ׃
באים על החתום כוטים אליך ככהר סלום ״ וכנחל סוטף כבוד ראיכו מכתבך דגול
מרבבות · יחולל אילות האהבות · והמכתב מכתב אלהים הוא חרות על הלבבות ״

סטבית

המשביע באהבות נפשנו · ועטרנוהו עטרה לראשנו : והנה אתנו בראש האבן הראשה ה'
הטבעת לחסידות ולקדושה · המשובצות זהב השכל לבושה · אבן בוחן פנת יקרת מוסד
מוסד · אלופינו ראש לכל אשר יתחשד : הוא הגבר הוקם על יסור כמשה · כלביא על
חכמי הזמן יקום וכארי יתנשא · החכם הגדול הפילוסוף האלהי רבי קלונימוס בן כבוד
גדולת קדושת החכם הגדול הנשיא רבי קלונימוס ז"לה עומד על משמרת מלאכת עבודת
אדונינו המלך רו"ב ירעו שיחיה · אשר אמרנו בצלו נחיה · עז כנמר וקל כנשר ורץ וגבור
כארי · מן היום אשר תהינו כקנקנו · ראינו איתן מושבו ובסלע קנו : היה סגולה
לסגולה ותהלה לתהלה · ולכותרות אשר על ראש העמודים לעלה : משך ביפיו הלבבות
ונפלא בעיני המחשבות : ויאמרו איש אל אחיו מן הוא · כי לא ידעו מה הוא : סולו
לרוכב בערבות · כי לא תם זכות אבות : ואם עד כה לחם אבירים ודגן שמים מאכלינו
אזל · הסיב הזמן את הגולה אשר גלה : ועתה ידידות נפשנו · רכבנו ופרשנו · המעלה
עדי זהב על לבושנו · על פלא זמננו · החכם הגדול רבי קלונימוס תבונינו · המשביע בטוב
עדיינו · המחדש כנשר נעורינו · הלא ידעת נסיונו · כי נשיא אלהים הוא בתוכנו :
ומיום היותו עמנו אורינו מורו עם בשמיו · ואכלנו יערו ודבשו ומטעמיו · ואשר טוב עשה
בתוך עמיו : אמרנו בלבבנו זה שיני · זה ינחמנו ממעשנו ומעצבון ידינו מן האדמה אשר
אררה יי': בו ירום קרן הודנו · ויגדל הדרנו וכבודנו : בימיו תושע יהודה ונפשנו
תיקר · ליהודים תהיה אורה ושמחה וששון ויקר : מה יופיו מה טובו · נכבדות מדובר בו ·
וחשן המשפט על לבו : המצליח למלוכה · העומד על הברכה · ועוברי בעמק הבכא :
מעיין ישיתוהו · ישאוהו על כתף יסבלוהו · עלה לשמים שיאו · וממעל לכוכבי אל שם
כסאו · איך לב חכמנו מחשקו יתיאש · וקול מעלתו חוצב להבות אש : פגרו כוכבי אל
מעבור כחל מעלתו · ולא השיג במרוצתם אבק תהלתו : מי זה יאמר אערוך לפני
יפעת שמשו נר הלי · שרגא בטיהרא למה לי · כי שבעתים יזהרו בני דעה · ונשיא
נשיאנו שבעים ושבעה : ואלו האכילנו את מן אמרותיו · ולא טעמנו נופת יערת דבש
העתקותיו · דיינו במה שראינו מחמודותיו · מלבד שמן הענוה שיורד על פי מדותיו ·
ואלו גלה ערות המקנאים היורדים עמנו לחיינו · ולא עשה בהם שפטים דיינו : על
אחת כמה וכמה טובה כפולה ומכופלת למעלתו עלינו · ראינו אור באורו באותיות אשר
הוציא מאדונינו המלך ירום הודו ויגדל הדרו · אהב לכללנו התועלת · והמציאה אינו כפי
היכולת : מלבד אשר העיר חכמי הזמן בארבה · ואזן וחקר ותקן משלים הרבה : עלה
במרום החכמות וישב מתנו שבי · ויגדל יתר אל הנגב ואל המזרח ואל הצבי : הוא שלמה
בחכמותיו · הבונה בשמי שמי השכל מעלותיו · ודוד במליצותיו ותהלותיו · הוא הימן
וכלכול · אשר לא ישוב מפני כל : על השפע האלהי אשר שפע על פני מעלתו · עודף
על השלמתו · שעור להשלים לזולתו : אשר יסירהו אל אמונה ואין עול צדיק ויושר ·
מהיותו מורה על היוצר אשר תומכו מאושר · גם ההצלחה אשר המחזיק בה ישלם · ואכל
וחי לעולם · במי נתפאר כי אם בו · ומי יאיר אל עבר פנינו כי אם אור כוכבו · ומי
יעל על ראש שמחתם זולתי יודעי טובו · ומי יקרבם כי אם שרביט זהבו · ומי ירומם
הקמים על עם יי' כי אם חרבו : מי זה נגד הזמן יחזיק מגב · מי יתיצב לפני מקריות
אם לא יתיצב : היעמוד לפני מחנהו · החולד והעכבר והצב למינהו : מה יעשו הצמאים
אל מי המזימה · אם מעינו לא יזלו מטרות החכמה : ראינוהו ולא כנות · ומצאנו בחברתו
כל נעימות ושלמות · והיה מרוב עשות חלב יאכל חמאה · ראינו את המראה · ונאמר
אין זה כי אם בכח הנבואה · יד יי' עשתה זאת וקדוש ישראל בראה · וכל אשר שתינו ישפנו

במאה

בתאה: והדירנו שעלו את שבחו על שפתם · ותחוקקנו במשענותם · ובסעיף סלע עשם ··
כי דעת שפתיו ברור מללו · ונטעי אהבתו נטעו נוטעים והללו ·· קנתם ילוקו אים בלשונו
· לרוות בתוכנו ·· ויתר העם כרעו על ברכיהם לשתות · ומתרפקים על הדלתות:
ויאמרו אים זו אשר מן הוא ולחם אבירים · היורד מעל ראשי ההרי׳ מראש אמנה מתענוגות
אריות מהררי נמרים: שכחנו בו צרת זמננו ותהי לאין · נשאנוהו על כתף ושמרנוהו
כאישון בת עין ·· למעלתו וליפעת אורו · כי כליל הוא בהדרו: מה נוסיף עוד לדבר
חותם תבנית · וחשק אהבת מעלתכם על גבנו האריך מענית: ולתאר מעלתכם ידי
העט כבדים · כי בכם החכמה והענוה זה כשיאות רוכבים גמדים: ושאלתך השר מורינו
רבי שמואל מאתנו · ליעץ אל הנכבד אחיך פלא זמננו ·· לשוב מהר אל מחוז חפצו · אל
כוהן ואל ארצו: אף על פי שהשאלה היא לנו נגדית · למעלת הנזקין נשוא להם בעידי
עידית ·· ולא נתן דמי לו · עד אשר יבא לחזות בנו עם בני ביתו ולבקר בהיכלו ·· אף על
פי שאין צורך כי תמיד נראהו מיבר ודואג על שכבתו · ופלגי מים יורדות עיניו על גלותו:
ולבו כאש הכדור בוער · הומה וסוער ·· ומשתדל בכל עוז להשלים מלאכת אדוננו המלך
שיחיה ואת אשר נגזר עליו כדי לשוב אל מחוז חפצו · ואל מעון רבנו: לרחף על גוזליו
ולהפלגת חשקו לשוב אליכם ולהיות בביתו כבראשונה · יום אחד בשנה חשוב שנה: אמנם
מלאכת אדוננו המלך שיחיה אשר בידו ארוכה מארץ מדה ורחבה מים · ומאמר המלך
קיים · להכיף ידו אל מלאכת ההעתקה בעיים: ולא ירפנה עד תומה · ולמלאת מצותו
חובה עצומה · ואל המספר שחקים בחכמה · התולה ארץ על בלי מה · ונותן לעם
עליה נשמה ·· יגדיל מעלתך ויעשה שלום לך · שלום ויעשה לך כנפש אדוננו ונפש דורשי
שלומך וטובתך: כל הימים · בני קהל רומא החתומים · הכותבים אל מעלתך כנהר שלומים
· וברכות כחול ימים ·· וכבוד כאפסך · מלא רוחב ארצך עמנואל: כשמוע השר
המכתב הנבחר · אז קפץ ונשבע ולא איחר · ויאמר שבני נשבע באשר נתן טל ילדותך
מרחם משחר: כי אתה בעל הלשון · ולשיר ולמליצה גואל וראשון · וכל משוררי הזמן כאל
קישון גרפם נחל קדומים נחל קישון: ברוך אשר העמידך לנס עמים · ולהיות ניר לבנין
כל הימים: , ואשב עם השר בשלוה ובשמחי מדינה · כאשר הייתי אתו באמונה:

נשלמה המחברת השלשה ועשרים   תהלה לאל חי

המחברת העשרים וארבעה

אמר המחבר בהיותי בבית השר נטע נעמן · היה לי ריע גואל
ורחמן · רד עם אל ועם קדושים נאמן: ושתו
צדקים · נקבצו בו כל המעלות לחיה ·· וכמוהו
לא היה לפניו · איש חמודות ובייטן ועכנו: בקי בכל שפה סדרים · ולו יד ושם בכל
ארבעה ועשרים ·· חכם בדקדוק הלשון · ובסוד העיבור היה הראשון ·· מה נוסיף
לדבר עוד מהודותיו · והוא הפליא לעשות מכל אשר היו בדורותיו: ואהבני אהבה עזה
· ואהבת כל איש זולתי אהבתי היתה בעיניו נבזה ·· והיו לו שני בנים · בחיק היופי
אמונים · היו נחמדים להשכיל ולעינים תאוה · וירשו מאביהם החכמה והענוה: היתה
רוח אלדים בקרבם · ואביהם אהבת נפשו אהבם: ויהי היום ואני הייתי עם השר במגבר
ניכתן שבית · לראות הפרחה הגפן ואם הנרד ריחו נתן · ולשכינו סעודת לויתן ·· והנה

איש עתי ובידו רצפה · במלקחים לקח לבי ומניח שמחתי רפה : באומרו הנני שלוח אליך
קשה · בבגד הזמן בבעל כנפים קדושה · והרס בעברתו האבן הראשה הנודעת לחסידות
ולקדושה : קבר צדקיה החסיד והענו · כחדש אחד שני בניו : ותחת היותו מעודו נותן
אמרי שפר · ונלחם את קרית ספר : שם שק במתניו והוא יושב בתוך האפר ועשתונותיו
אובדות · ופניהם וכנפיהם פרודות ·· ולכן שמתי פני מועדות להגיד אליך את כל התלאה
אשר מצאתנו · והרעה אשר הדביקתנו ·· לבעבור תחבר אליו דברי קינות · כי אין
שר ומליץ בכל המדינות : אשר לא שלח אליו מכתבי ניחומים · ולמה יהיו מכתביך אחרונים
· כשמעי שדבר עמדתי משתומם · ונפלו עלי אימים ·· וקראתי שם המקום ההוא עמק
עכור · וספדתי עליהם כמספד על היחיד ואמר עליהם כאמר על הבכור : ואתנה את
לבי לחבר מליצות · בקינות נמרצות · יבכו עיני הלבבות · ויזלו דמעות הראות
בארובות · ולדבר עם הזמן דברי ריבות ·· וכראות השר מחשבת לבי · ויאמר אלי
לא כן אבי ·· אחלי לפניך עשה כאיש נבון · ולא תחבר דבר מדברי עצבון ·· רק שים
לנגדך דברי החכמים · ולקוט מספרי חכמותם לשמים · ותגנזי ברומיהם אמרים נעימים
· ושלם לו ולאבלין נחומים · בענינים חדשים · לקוחים מדברי הקדושים ·· ובמליצות
בתולות · אשר לא היו מתמוררי הזמן בעולות : ואז יהיו חיים למוצאיהם · וימצאו חן
ושכל טוב בעיני רואיהם ·· ואז תראה קינות זולתך · ומה יהיה בין מליצתם למליצתך
· ובין עצתם לעצתך : שם יחדשו היגון בלב אבליו ויעוררוהו · ואתה אם ישים בלבבם
יגון אל ספוקת יערוהו ·· כשמעי דברי השר ישרו בעיני · ולמלאת מצותו שמתי פני
· ואקום ואחבר מליצה נמרצת · מתוכחות מוסר מקובצת ·· תנחם בטוב לקחה כל לב
אמל · ותתן חיים למרי נפש ואור לעמל ·· ואשלחנה אליו ביד איש מאנשי החכמה ·
ויתבונן עליה ותהי אליו לנחמה :

ואלה דברי מליצתי · השלוחה אל השר צדקיה איש עתי :

ביד הזמן חרב פיפיות · ינהג בניו ובנותיו כשבויות · הפגעים יחולו עברו משכיות ·
הראות ישבו ולא על תאות בעלי האניות ·· איך לב איש לשקוט על שמריו ויחשוב ·
ושחיות רבות ושוב : לא ישקוטו בזמן כי אם רשעיו ולא יעמדו על החומץ כי אם תולעיו :
אבי אל תדאג אם נהיית ונחלית נוראות · כי כמה טובות צפונות בשעי התלאות · וכמה
אנחנו רואים · כי יתרפאו הגופות בחלאים · ונפל בעצומיו חלכאים : ואל תאמר כי
אין דרכך למזור · כי שכה הכוכב ייושר אחר היותו נזור · והשמש אחר אשר יערב יזרח
ויחזור ·· והלילות אדות מרבון אל היום · ולא נדע מה ילד יום : ויש באל תמורה מכל
אבדה · ואחר כל רוח נושבת מנוחה ועמידה : היתכן בתנועת הגלגל מבלי הרכבת
הטבעים · ובעלייתו וירידתו מבלתי ביאת הפגעים · עת להשליך ישנים : ועת לכנוס
· זאת הכוס אין משתיה מנוס ·· הן לא השקך האל מכוס התרעלה קב עת · רק להראות
לכל יודעי דעת · עד היכן כח השכל מגעת : לא יבחין הא כי אם האבילים · וכן בשמים
כוכבים אין מספר ואיילים · ואין הלקות רק לשני המאורות הגדולים : לא יבחין האל
השכלים קבר יד · וכן אלו היה שעורב טוב לא נמלט מיד הצייד ·· אתכם השלם יוסיף על
שלמותו כשיצרף · וכן יובא הזהב כאש לא ישרף : אבי ראה גם ראה מדוע יבכו אבות
על בנים · אשר כאיש יוברם אמונים ·· איך תאמר השר אבד בנאי · ובניך בתענוג
עולם ובששון נכאי : למה היית כנר נתכנו כאיש נדהם · ובוכבי שחרך השפו נגהם ·
ספרי אשר בניך כאיש אברהם : שם איש אלהים · אז הין כאש אש ערפתם ·· האם

בנפול לפני בני עולה נפלו בחרב · או נפלו ביד חיה למו אורב ״ האם הושלכו מקרבם
כנצר נתעב · או היו לחומי רשף ומזי רעב : מי לקחם כי אם יוצרם · מי השפם כי
אם נורם : מי הפקידם בידך כי אם האלהים · ומדוע בדרשו פקדונו כעמוד תמהים :
היתקצף בעל הפקדון כתתו · הפקדון אשר הפקד אתו : ואחרי אשר אין לנו לראות את
המות כאבל · אין למי שאין לו יכולת על הדבר טוב מן הסבל : והסבל טוב מכל אשר
יעשהו המנוסה · והשכית אם לא יסבול איזה דבר יעשה : וגדר הסבל המפרש טעמו
הוא אשר לא ישאר תרעומת עמו ״ יתברך האל הראשון והאחרון · אשר לא כמלט זולתו
מחסרון : וכאשר דבר מלכותו שלטון ואין להשמאיל ולהימין · ובמלאכיו ישים תהלה
ובקדושיו לא יאמין : הנה אנכי עמנואל המדבר · לא באתי אליך שנאה רבי
נדקיה כהיום קינות לחבר · רק חילי השכל אגבר · אולי דלתות היגונים אשבר : והאל
ילמדך להועיל ולעשות הטוב והישר · ולתמוך ביוסר אשר תומכו מאושר ״ ויתן לך
רחמים · וישלם לך תחת האבל שכל טוב ונחומים · ותכלה בטוב ימותיך ושנותיך בנעימים
: כחפץ הנכאב אשר בכל ברתך לו בר · הקורא לאל מן המצר ״ להסיר מחלת האבל
מקרבך כחפצך · ולשלם לך נחומים מלא רוחב ארצך ״ עמנואל
בראות השר המכתב ונחות הגיוניו · ויפעת מליצתו ויופי ענייניו · וכל אשר בו דבר
דבור על אופניו : אורו עיניו ועמדו רעיוניו תמהים · כי שם נגלו אליו האלהים :
ויאמר מאד נפלאו מעשיך בעיני · היום ראיתי כך אשר מעולם לא שמעו אזני : באמת
הסירות מחלת האבל מקרבי · ועשית מרפא לבלתי עצבי ״ ועתה האם שנית לעשות
בזאת · במליצות או בחרוזות ״ לחזק לבב יתחמץ · וברכים כושלות לאמץ : ואען
ואומר חייך החייתי שר צבא הנוסקים אחרי נפלו · ואחרי נמכר גאולה היתה לו : ויאמר
השר מי היה שר צבא הנוסקים · ואען ואומר חייך הוא האדם הגדול בענקים ״ אשר
כמוהו לא נהיה מן העולם · איש שלם במדות החשובות כלם ״ הוא היה חכם וגבר · ונאמן
רוח ומכסה דבר ״ גבר על כל אשר היה לפניו · בבאות לשונו ובתוקף ענייניו : נשא
דגל הנוסקים מיום היותו · וכל נוסקי הארץ באו בבריתו ״ ובבאתו מן הנוער אל העדנה
והוא כבן שלשים שנה : נשא אשה מבנות הנדיבים · עת ביירה אותם תכנית חלק לא
ברכים ומעשה חושב עשה אותם כרובים : וכאשר ילד אותה עמד מלדת · ועת הולדת
הנכבדת ״ אין שם כל צבא השמים כלב ולב לעדור · וכמוה לא נהיה מן העולם ואחרים
לא תוסף עד שני דור ודור : ובכסף חשקו והוא ליל החופש · הזמן מזיח אפיקי שמחתו
רפה ״ וכאשר חשב לשבב אבלה להיות עמה · שנה את טעמה ״ ונהפך לאבל המחול ·
והיו לו ברות כחול : שם הזמן את כסף חשקו לו לחרדה · כי מתה אשר שאירה הארץ מכבודה
· נהפך למשחית הודה · פעם בוכיה ופעם ספדה · ועין אים חיקה מים יורדה · בראותו ברית
הנכבדה · ואת המעלו' אשר ירדה ״ ותרש קינותיו ובידיו יקחם · ויקומו ריעיו לנחמו וימאן
להתנחם : ואהיה בשכבר היה ידידות נפשו · ועכדתיו עטר לראשו : וכאשר הוגד לי עצבונו
· גדל יגוני בנפשו ולא יכלה עוד הכפיכו ״ ואקום ואחבר אל מליצה · תגיד בה נפשי את כל
חפצה : לנחמו מאבלו · לעוררו לאחוז בשכלו ״ ובכשרון תומתו · ולא יעיר כל חמתו :
וכאשר אלין שלחתיה · הסירותי דאגתו ומעליו הדחתיה · ולא ארכו לו הימים · ונשל חבלו
בנעימי : והשיבו הימים את הגולה ושבה אשת חיקו המהוללה · אל חכמתה ושכלה · כאשר
בתחלה · ויהיו ימיהם ימי כהלה : ושמחה נעימה · כל ימי היותם על האדמה : ויאמר השר
את זכור המליצה אשר אליו שלחת · אשר בה כל יגונו השכחת ״ ואען ואומר שנה זאת
שמליצה המתוקה · הרחבה והעמוקה ועתה בוא כתבה על לוח לבך ועל ספר חוקה :

מי יוכל לתקן את אשר עותו הימים · מי זה יחלק שלל העת יחלוק אויבים : עורה הלל
בן שחר וידעתי כי כל תוכל · למה תהיה לאבי הדאגות למאכל : במה דברת על הזמן
ועתה אחריך · אשר רכבת עליו מעודך · ועלית על במותי עביו ועתה מטרם לאבין
שעמידך : אזור נא כגבר חלציך מלך אל קום · כי מי יקום לנו עם הזמן אם לא תקום ·
אבי מה יעשה כל היקום · לא יוכל קום : עורה שר צבא הנבאים · להחיות רוח שפלים
ולהחיות לב נדכאים · ונטה ידך בכידון כעמך · ואחריך הנבאים בעממך : והתחפש
ולבוש בגדי שכל · עורה כבודי עורה הנבל : ונא בפעם בפעם כוכב אשר מיעקב
דרכת · כרוב ממשח הסוכך ובתוך אבני אש התהלכת · למה תהיה כאיש נדהם · האם
כוכבי שכלך אספו נגהם · ואיך יאיר לנו השמש בבאתו · אם לא בראש אורך מול זוהר
משעתו · היתכן לנו סהרורים ריח · או תאיר לנו הירח · אם אין זהרך למולם זורח :
שיזהירו הכוכבים ממשלותם · אם אין מאורות זהרך ברורות במסלותם · ועתה הננו על
ים התלאות מי ישקיענו · הנה כפיר הדאגות שואג לקראתנו מי ישסענו : הנה מי הענב
תפכים · הנה עני החשק מבכים : מי יגרע נטפיהם · הנה שקי התבונה מלאים מי
יתיר ברורות כספיהם · הנה בכאות הנבאים עטופים ברעב מי יתן על פיהם · מה
יעשו אבני שלומך · יונקי שוד תנחומיך : חפצי בדקך ושותי מימיך · אם לא תתן עברות
אפך · ועכן זעמך : ומה יעשו החושקים לנוייהם · אשר באור פני שכלך חייהם : ולנוף
אמרותיך כל תאוויהם · אם מנך תמנע מפיהם : ברוך ברק שכלך ושמח נפשות עניות ·
ואחר פניך אליהם ופנית · עד יעבור עם זו קנית · עבד ה' אל יבהלוך הזמנים ואל
יחרידוך השינוים · פן ילמדו מנך הרגנים : הנה רבים יסרת · ולמרי נפש ישועות בשרת
· הלא תעשה כאשר דברת : תמול ידים רפות תחזק ולבב יתחזן וברכים כושלות
תאמץ : מה זה כשלת אל הזמן ואל קורותיו · למי יעמים הזמן כובד תלאותיו · הם לא
אל הנודע בגבורותיו : היעמוס איש כליו הנכבדים · כי אם על הגמלים הנכבדים : הידרוך
קשת נחושה · איש בעל נפש חלושה : וידעתי כי נגלו לך תעלומות הזמן וקורותיו · ובעת
אל אוכרות ברותיו ואל חדרי חרדותיו · וראית דלף טורד טרדותיו · שיורד על פי מדותיו :
הלא הכינות בידת השכל לעת צר ורגזות · ולאם נאותים לעת כזאת : הנעלמו ממך קורות
הזמן · כי יחרד אם ישבות האמן : זה דרך הזמן וזה משפטו · וברית הימים כה מבטו : אבי
ראה גם ראה האם מעלת החכמים · לשמוח באור פני הימים · ולדאג בעת יחלוק אויבים :
לא כן אבי כי מעלת החכם להאיר הזמן האפל · ולאחוז בונה בערפל · ולהיות אבריהם
בימי אמרפל · וכימי כחן עופל · השפלה הגבה והגבוה השפל · וידעתי כי דברי לא
יקימון כושל · אף כי קבין סוטר ומושל · כל קבל די פרזלא דייך מהדק כולא וחשל · כי
השפיל לא יקימוהו כי אם השפלים · והענק לא יקימוהו כי אם הענקים · וכן הנדיב לא
יקימוהו כי אם הנדיבים · והנבון לא יבחנוהו כי אם החשובים · ואנכי סקלתי המסילה
· לפני גדולי המעלה · וראשי התהלה : אשר בם תחזק התקוה · ובמחשבות שודם
תשלם החפץ והתאוה : חי הבריאות לא בעמו חיי מחומקים · ולא שלו הנפשים כך רקים :
מיום שלא הזמן יד בשלומך · ומרור זה שאנו אוכלים על שמך : על שום שמררו הימים
את טעמך · ונבו במיהם עבי מערכת חשקך · בשכותם טעם את חיקך : בת נדיב
בברית המהללים · הנודעת על שלמות המדות ושפעלים : כשאת חולייכו וסבלת
מכאובכו · או חפץ הזמן ככה להראותינו : למען ענותינו · למען נסותינו להיטיב
לנו באחריתנו : למען נכיר מעלתך השר ונעמך · כטוב ה' את שבותך ורחמך :
באשר לא נכיר מעלת השמש כי אם בכסות אותו העננים ·
ומתק

ותתן השלום רק בהתהפך הזמנים ״ הואל נא בני הנכנאים דגול מרבבה ׳ וקח נא
את מנחתי ושמחה ברוח נדיבה ׳ ותן לה יד והעלה אל המרכבה ׳ ואם אין בפיה כל אשר
בלבבה ׳ תוכה רצוף אהבה : ובעל הרחמים יוציא כאור צדקך ׳ ותפק מתנו רצון
חשקך ׳ להשיב שבות אשת חיקך ׳ ושלם נות צדקך : והיה ראשיתך מצער ואחריתך
ישגא מאד ״

ויאמר השר מה נעמה זאת הנחמה ׳ ומה מאד הפלגת לדבר בחכמה ׳ ועתה הגד נא
לי אם דברת על הנעימה ׳ בשוב יי׳ את שבותה ורוחמה ״ ואען ואומר חייך
שר דברתי ׳ והייתי הראשון אשר איש חיקה בשרתי ׳ בדברים ערבים אשר בעיניו
יקרתי : ויאמר השר אחלי לפניך להודיעני מליצת הבשורה ׳ למען ייטב לי בעבורה :
אז דברה לשוני בחכי ׳ ואומרה אל השר מלכי :

זאת היא המליצה אשר שלחתי לבעל העליצה

שורש כבודי כי הנה הסתיו עבר והגשם חלף ׳ והסיב הזמן את הגולה אשר גול ׳ שמעתי
הדברים ולא האמנתי לרוב שגבוני ׳ עד אשר באתי ותראינה עיני ״ הנעימה והנכבדה
׳ סגולת כל חמדה : כלילת יופי משוש לכל הארץ פרח השביות ׳ ובין העליזות והיפיפיות
׳ צפירתך הנני תעבור לפני במחול ׳ ושלחתי לה ברכות כחול : ותדי עברה תעורר
שאהבות ׳ ותמשך אחריך הלבבות ׳ ותזרוק בם להבות : עד יאמרו בעמים שלום
למלכת השמים שלום ׳ והימים הראשונים יפלו כי מה שעבר חלום ״ ובאמת איננה
ראויה כי אם לעופר האיילים ׳ ולשר צבא האיילים ״ כי היא מלכת השביות ׳ ותפארת
השביות : ולולי היותך האדם הגדול בענקים ׳ ובך יתהללו הקרובים והרחוקים ׳ לא
הניחוה אליך החושקים : ברננה תהיה השערה אחרי אשר הנחתנו אל מחוז חפצנו ׳
ולא החטיאה חבינו ׳ חי הבורא כי לולי הטעימך הזמן מרורת פתנו ׳ לא השגת כופר
ויערו וקנמונו יבא דודי לגנו : ויאכל פרי מגדיו אשר נמחו לשמך ׳ כי מי יאכל או מי
יחוש חוץ ממך : אבי התמהת על אשר עשקך הימים ׳ ולא תתמה איך יעשקו השמש
במרומים : וישוב אשר היות זהרו מאיר קודר ׳ ואחרי שגלתו כשתר חותר : ויגלו מן
השכנה יפעתה ׳ ואת יקר תפארת גדולתה ״ ובאשר ישובו הזורחים אחרי לקותם
ויצמחו שלבבות כשובם לקדמותם : כן שמחו הלבבות בשיבת עפרתך והעטוה כמעיל
כבוד והאריכו שולי המהלל ׳ ויגילו בה כאשר יגילו בחלקם שלל ״ ובעבור אשר ידעתי
מעלתי בעיניך ממעלתך בעיני וידעתי כי תאמין לדברי נאמן ביתך ׳ וסר אל משמעתך ״
באתי אליך בנפש עליזה לבשרך כי ראיתי חמדתך הנעימה ׳ מעוטרת בכל שכל וחכמה
׳ ונתתי שבח לאשר השליא חסדו עמה ״ ולכן הדוד הערב והרחמן ׳ עמוד בלב בוטח
ונאמן : כי חזרה לקדמותה ׳ ליפים ולנעימותה : ואשר לא קצרה ידו מהושיע יושיעך
׳ וירבה כחול זרעך ״ ויטה אליך כנהר שלומו ׳ וכנחל שוטף כבודו וטעמו ׳ בנפש מנחם
משיב נפשי במתק נאמו ׳ ונפש משרתך עמנואל בכר׳ שלמה ז״ל ״

ויאמר השר באמת היין חמדת לבך השיר והאשה ׳ באשר חברת עליהם שירה חדשה :
ואען ואומר חייך שניהם היו חמדת לבבי ׳ כי השיר הוא הנר המערבי :
והאשה היתה פרח השביות אשר מעולם ׳ ושניהם גברו על כל בני דורם בשכלם : ולו
שמעת הקורות אשר קראוני ׳ והצרות אשר מצאוני : כאשר פתני חשקי לראות פני
יפעתם ׳ וראית אז עיני נוזלות את דמעותם ״ וראית השירה הערבה ודבריה הנעימים

אשר

אשר שלחתי שיהם אחד ומי׳ אז תאמ׳ כי חליתי באהבת אלי חשק כבר׳ ואחריתו עדי אובד:
ויאמר הסר חייך לא תמוש מזה׳ עד אשר השירה בעיני תחזה:
ואען ואומר חייך הסר לא תוכל להבין דברי השירה׳ רק בהקדימי להודיעך
הקרה אלי אנקרה׳ ומעשה שהיה כך היה: אני יצאתי בימי חרפי מארץ
מולדתי׳ עם חברת חושקים מאנשי עדתי: להתהלך בארץ לארכה ולרחבה׳ ממזרח
שמש וממערבה׳ פעם נלין במדבר ופעם בערבה: פעם בערים׳ ופעם ביערים:
והאיש חשוקי עם אשת חיקו היו בחברינו׳ והחשק על כנפי נשריו דרך שם נשאנו:
וכאשר קרבנו שם מהלך יומים׳ התקדרו השמים׳ גם עבים נזלו מים: המה היו מי
מריבה׳ אשר הכונו ורדפונו עד חובה׳ ותהי לנו ברה על ברה׳ שלג וקיטור ורוח
סערה׳ וממזרים קרה׳ ונקרא שם המקום מרה: כי מרה נפשנו ונכאבה׳ בעשות
הזמן כונים להעציבה׳ וחשק משכנו בעבותות אהבה׳ עד אשר הסבבנו למעצבה: הלכנו
כאשר המזל גזר׳ כי הזמן לבנו התאכזר׳ וכשל עוזר ונפל עזור: ועל עפעפנו צלמות
וכפשע בינינו ובין המות: וכאשר היינו על הרי אפיג״נו׳ אבלנו ואנינו וחלינו ונהינו׳
וכמו הרה תקריב ללדת תחיל תזעק בחבליה כן היינו: סוף כל סוף כאשר בפברו״אגנו
הגענו׳ קלון מכבוד שבענו׳ וכיון מצולה טבענו: כי היינו מזי רעב ולחומי רשף׳
והכנו הרעב מהבקר ועד הנשף׳ והקליד הזמן׳ הסכין בין סימן לסימן׳ כי לא היה
שם החשק הנאמן׳ ולא ראינו אשתו בנכנסת המון׳ פרח שושן מעשה ידי אמן׳ ונמצאנו
תחת אסתר זרש ותחת מרדכי המן: עמדנו שם רעבים גם צמאים׳ כל היום וכל הלילה
נהגה אך נכאים׳ ונפשנו בתוך לבאים: הבקר אור קרב יום אידינו׳ כי היום חשך
בעדינו: ונדחפנו לצאת משם אבלים וחפויי ראש׳ כצאת המן מלפני המלך אחשורוש:
נכזבה תוחלתנו אשר היתה בפברו״אנו׳ אבדה תקותנו כגורלנו לנו׳ ואחרי ימים אשר
נשאתנו הסערה אל מחוז חפצנו׳ ונפק רצון מהזמן וירצנו: חברתי מליצה מפניני
המאמרים׳ ומיהלומי הדבורים׳ כאשר עם לבבי׳ ושלחתיה אל הגר המערבי:

וזאת היא המליצה היקרה׳ אשר לא יותן סגור תחתיה ולא ישקל כסף מחירה:

הרי אפיג״ינו רבי המהומות׳ אל טל ואל מטר אליכם ושדי תרומות׳ הנני קורא אתכם
בשמות׳ אבל השטים ובית הישימות׳ כי שם שכחנו כל נעימות׳ וחשק עפרים ועלמות
ויהי לנו יום עברות׳ וגשם מטר וגשם מטרות׳ ופרץ הזמן עלינו פרץ כי לשלג יאמר
הוה ארץ: ונחנו דרך ארץ פלשתים׳ מגבוה כירא ובדרך חתחתים׳ והזמן משליך קרחו
כפתים: מתאכזר בכל עניניו׳ ונושא הנכה הולך לפניו: ולקחת נפשנו יתאוד׳
ולפני קרתו מי יעמוד׳ ורוחים הלב לגזרים גזר׳ עזבנים כממזר: נותן שלג
כצמר כפור כאפר יפזר׳ וכשל עוזר ונפל עזור׳ וסרואות עלינו בקולם׳ והמים להם
חומה מימינם ומשמאלם׳ הקור חוטף והלב נחטף׳ ובמים מורק ושוטף׳ שכחנו הנשים
והטף׳ ונפשנו בנו תתעטף: קצנו בכל מאויינו׳ ונבחר מות מחיינו׳ ותקרב לשחת
נפשנו׳ וחייתנו לממתים׳ כי אמרנו כלנו מתים׳ ראינו שערי צלמות׳ וכפשע
בינינו ובין המות: והעמידה שתי תודות גדולות׳ והעלה על לבבי חשק שתי האהבות
המהוללות: להיות בל לנפשי׳ מן התלאות אשר עברו ראשי: התודה הראשונה חשק
אהבתך השר האיום׳ אשר הוא לפיד יום פדיום׳ אם ינקדת כל היום: והתודה השנית
חשק אשת חיקך אשריה׳ ההולכת למואל ואני אחריה: אשר אם חשקה
תעורר

תעורר האהבות ותופיע אור הלבבות · ותהיינה שתי התודות הולכות · ושלך החשק
תומכות · ואותנו בעבותות אהבה מושכות : ובהיותנו בשבריאנו · הזמן הגיש
עבותותיו והראנו · זה כמה במסורת תלאותיו הביאנו · אך אז השימנו והלאנו · כי שם
שחרנוך · ובקשנוך ולא מצאנוך : אזי מי הדאגה שטפונו · והתלאות יהדפונו : ועינינו
בוכיה · והנפש תאניה ואניה · ודמעתה על לחיה · ולולי התודה השביה · אשר רשפיה
רשפי אש שלהבת יה · וחשקה אשר היה כל על ראשי · כמעט שכנה דומה נפשי · כי
בראותה אותנו ונפשנו ברה ממבכירה על האבנים · כבר חשקה כשמש בחצי השמים ·
והופיע אור שבעתים · ונקרא שם המקום ההוא מחנים : ועתה מה נדבר ומה נצטדק
עטרת זהב ממורט · ולא ראינו את חיקך אשר בעבור אהבתה · סבבנו הרי אררט ·
ולראות הודה דרכנו לנגדנו ירט · כי חשקנו כלנו בכלל והיא בפרט · אמור נא עטרת
ראשי · רכבי ופרשי · נזר ישראל וקדושי · קומת ארזי אל ומבחור ברושי · נופי ויערי
ודבשי · מנחם משיב נפשי : מתי ישיב המזל · את הגולה אשר נזל · היכופר לנו עון
הזה במאזל · נבאיל משולש ותיר עז״ל · סבבתי כמה הרים · ועיי העברים · ותעוכות
אריות והררי נמרים · בלמות ולא סדרים · לראות פניך ההדורים : ולרעות בגני
ידידותך · וללקוט שושני אהבתך : אויתיך חמדתיך · בקשתיך ולא מצאתיך · אמרנו
אך יבוא תבא לקראתנו · ושם נקדש ממלכת חשקנו : ונטפי התלאות תגרע · ותניף
ידך אל המקום ואסף המנג״רע : ונעביר בברית החשק ובאלתך · עפרים וצביות
אשר הכירו מעלתך · מה מאד חטא הזמן אשר כוחת הראנו · מתי יעבירנו שבית
משבריאנו · מתי אראה יפעת את חיקך · מתי יאירו אלי ברקיך · מתי אשמע קול
רעמך בגלגל המליצות · מתי אראה תשוקתך כבי היא לכל הארצות · מתי חשמלי זהרה
יאירו על עבר פני · מתי כועס משליך יכיסון את יגוני : מתי אענוד פניני אמרותיך
על גרגרותי · אם לא עכשיו אימתי : שו ראינו נורתך ההדורה ולא ראינו יפעת הגבירה
דיינו · אמנם בוטל כבוד תבית חיינו · והתנצלו את עדיינו · כאשר נעלמתם פניכם
מעינינו · איה הבטחון אשר בטחנו · חשבנו ליסוד אהבתכם מוסד מוסד וטפל טחנו ·
כל זאת באתנו ואהבתכם לא שכחנו · ואף כי נוסעים אנחנו · וכבני מודח הודחנו :
ונדם דמעותינו הארבות נרוה · לחזות בנועמך עוד נקוה · ותהאל הקרוב לכל קוראיו
אשר הוא לכל נבראיו עזר · נשאל לתת אליך מן השמחות נזר : ותזכה אל הטוב אשר
צפן ליראיו · ואל החסד אשר משך לנביאיו · וש הנפתות אשר חלק למלאכיו ונביאיו · ככפם
הנוטה אליך נזר הימים · ככתר שלומים · וברכות כחול ימים : עמנואל בכר שלמה
זצ״ל · אשר תקראו לך לשלום לא יתעבל : דורש שלומך ועל טובתך יתפלל · ואתה תגיל ביי׳
ובקדוש ישראל תתהלל :

ויאמר אלי הספר חייך חשק ענוש חשקתם · ובאמת היו על לבך חותם · ועתה הודיעני
איך אתה עתה באהבתם : ויען ויאמר הנני בחשק האיש כבראשונה · ואהבתו
ישנה · לילה ויומם לא תכבה לעולם ועלה עשנה · וגדודי חשקו יבאו בלבי כא שנה :
אמנם על אשת חיקו נמס לבבי ויהיה מים · כי לקחוה לנו מלאכי השמים : ונשמתה
הטהורה · היא בחיק אברהם ושרה :
ויאמר הספר האם חברת על פטירת הגבירה קינות · ויען ויאמר חייך לדבר עליה
שין ידי אמונות : כי פרידתם ירתה בלבי חצי · אמנם לא ידעתי מפטירתה
ביום מועד מועדים וחצי ; והיה

והיה קשה עלי לעורר האבל יותר כושן: כי לולי זה הייתי מעלה עשנו כעשן הכבשן׳ והפקדתיה ביד יוצרה ואמרתי נפש ברכה תדושן" ויאמר השר חשבתי כי לא ספדת לעולם על אשה׳ ואען ואומר חייך ספדתי על אשה קדושה: היו אישה ובניה ממנה רחוקים׳ וחברתי קינים לשם אישה ולשם בניה והדברים עתיקים" ויאמר השר בחייך כתבם לי לזכרון׳ למען ידעו אותם דור אחרון: ואען ואומר הנה הקינה המסוללם׳

אשר חברתי על שם בעלה:

קינה לשלומים ואין׳ שברתי ולא מיין׳ אל שלקח מחמד כל עין: גברת המהללים׳ פרי קדושים הלולים׳ אשת חיל רב פעלים" ידידות נפשי וחמדת שעשועי׳ חותם על לבי וחותם על זרועי: ביין השכנה ורחם קרואיה׳ אשת נעורי אשר נושאת חן בעיני כל רואיה: מי יען זאת עליך אשר המעטירה׳ עטרת בני ונפירת תפארה" מי האמין כי יועם אורך׳ ויסכה כתם הודך והדרך׳ ארורה האדמה בעבורך: אי חמדת נפשי יונתי תמתי׳ אי גפן פוריה בירכתי ביתי׳ אי ידידות נפשי ורחם שמחתי׳ אי שלום ביתי ומנוחתי: אי צדקת אי רחמנית׳ אי צנועה אי שלמנית׳ אהרונית שהרונית עירונית׳ משני פרידתך הלכתי קדורנית׳ ושיגון האריך על גבי מענית: השמעת את אנחותי׳ הראית את דמעותי: כאשר יערופו׳ יזובו מים ונחלים ישטופו" שראני את מראך השמיעני את קולך׳ ואיתה נפשי בגללך" השמעת חמדת נפשי קול בניך צועקים במר נפשם׳ חגרו שקים העלו עפר על ראשם" זעקת שבר יעוררו׳ וכמו מגורן ישוערו "יגערו במנחמים׳ ויאמרו גדלה החרדה ואין מקום לניחומים: אי אשת נעורי׳ ביד מי הנחת נערי׳ אשר טפחתם ואשר רביתם׳ אשר עמלת בם ואשר גדלתם: מי ינחמם מכאבם׳ ומי ישקיט שאון לבם" היית על גוזלי מרחפת׳ שכנו לבטח עליך ועליהם היית כל היום חופפת: ועתה איך רחמיך עליהם התאכזרו׳ וניחומיך מהם זרו: ינעקו למולך ואין מענה׳ יקרעו סגור לבם ואין קול ואין עונה: מה יעשו בניך ואתך אשר אהבוך אהבת נפשם׳ ומה יאמרו אחיך ואחיותיך והיית עטרת ראשם: מה יעשה בעל נעוריך ועוד לא יראך׳ יכסוף לראות פניך ולא ימצאך" מה יעשו בניך שבעי תמרורות ׳אבלי אם קודרים הבוכים לראש אשמורות: אשר ינחמום ולא יתנחמו׳ אשכלות מרורות למו: מה אדבר ומה אצטדק אשת נעורי׳ ואת היית בעוכרי: לעולם לא אתנחם עליך׳ על אשר לא הייתי על פניך: לנוד לך ולספדך׳ כראוי לכבודך" ועתה הלוך הלכת׳ כי נכסוף נכספת׳ ללכת אחרי שלומי ושלומי נכדי למה גנבת את לבבנו ותנהגי אותם כשבויות חרב אולי למאסף הנפשות הקדושות לאסוף את נפשך וכבוד יי׳ יאספך"

וזאת היא הקינה אשר חברתי על שם בנים׳ נטעי נעמנים:

הצרי אין ברומא אם רופא אין שם אנשי שלומינו׳ כי מדוע לא עלתה ארוכת בת עמנו׳ הצדקת המהוללה מרת אסתר אמנו׳ מי זה לשלומים וברכות טוב יקדמנו׳ ותחת כן ברגע בא רקב בעצמותינו׳ ונפל חבלים בעצמנו׳ אל תאיצו לנחמנו: סורו סורו המנחמים׳ כי גדל הכאב מאד ואין מקום לניחומים" אשה מרת אמנו הקדושה׳ פנת יקרת האבן הראשה׳ אשר עלית על כל הנשים לעבוה לקדושה׳ כמה וכמה הכאבת לנפשנו האנושה׳ וכיום שדאגת שעברתנו ביבשה׳ ועתה נפשנו יבשה׳ ואיה אהבתנו אשר היתה על לבבך חרושה: אי בת נדיב תומכת רוח נדיבה׳ אשר היית בעת צרתנו

קרובה

קרובה ׳ איך השכבתנו למעצבה : למה נחבאת לבריח עטרת ראשנו איך לא קראת אותנו בושנו ויערנו ודבשנו לשפוך עליך את מרירות נפשנו מי ינחמנו מעצבון ידינו ׳ ומי זה ישקיט כאבנו ורשפי אהבתך כאש בוער בקרבנו : עלית למרום שבית שבי והנחת אותנו על קרן הצבי ״ אי באר מים חיים מעיין גנים ׳ כיד מי נטשת בניך הקטנים שבעי רוגז מלאי יגונים ׳ אבלי אם יעשו מספד כתנים : ואבל בבנות יענה בערב ילינו בכי ולבקר קינה ״ מי יתן ראשנו מים ועינינו מקור דמעה ונבכה יומם ולילה לשבעה ׳ ברוש מקרח ובזקן גרועה על לא טובה השמועה ׳ אשר לבבנו שסעה : מי יען ואת עליך בכבות המן ׳ יתר התקועה במקום נאמן : מי האמין כי תשכחנו ולא שכחנוך ׳ אל תזכחנו ולא זכחנוך ׳ ואנחנו חותם על לבנו וחותם על זרועינו נתננוך ״ אמרי נא עטרת ראשנו הידעת בכרת נפשנו : הידעת חסידה בשמים ׳ איך תרדנה עינינו דמעה ועפעפינו יזלו מים ״ מי ימחה דמעה מעל פנינו ׳ ושבת משוש לבנו ׳ נהפך לאבל מחולנו : הנה אנחנו פלוני ופלוני שכורי כוס החימה ׳ בעינים דומעות ובנפש הומה ׳ נועקי בקול מרה על פטירת הצדקת מרת אסתר אמנו שתמימה ״ ודואגים עמכם פלוני ופלוני פרץ אמנו העליזה ׳ אשר פרץ יי׳ פרץ בעוזה : אמכם יד לשוננו להגיד יתקצר ׳ ומזימה ממנו תבצר ׳ ולבבנו נא לא עבר ״ כי פחד קראנו ורעדה ׳ צירים אחזונו כצירי יולדה : כעונינו משמוע נבהלנו מראות ׳ כי נפלנו נוראות ״ ואם לא תשמענה במסתרים תבכה נפשנו ׳ לראש אשמורות על אשר לא זכינו להיות על פני אמנו בהפרדה ׳ לכוד לה ולספדה ׳ הוי אם והוי הודה ׳ כראוי לכבודה : ומה מחד מטאתם ׳ אשר לא קראתם : לנו לשפוך את נפשנו ׳ אל חיק אמנו : ולו הודעתם אותנו הדבר היה כל אחד לבוא נחפז ׳ וכי תקדמנו ברכות טוב תשית לראשנו עטרת פז : אחלינו נחסף נפש את החסידים הנקיים ׳ לברור נפשה בצרור החיים ״ ומנחל עדנין תשקה צבד טוב יזבוד ׳ והיתה מנוחתה כבוד ״ •

עוד חברתי קינה נמרצת ׳ מפניני המאמרים מקובצת ׳ ומיהלומי הענינים משובצת ׳ חברתיה על אודות גבירה ׳ היא שמה שרה : כי עם רשפי רום ועם אנשים שרתה היתה חכמה ונבונה ׳ בתולה ואיש לא ידעה : גברה על כל הגבירות ביופי ובחכמה ׳ ואפרה לנגדה הלבנה בושה החמה ׳ וקנאו למעלתה עש כסיל וכימה : וכאשר לקחה האלהים ׳ עמדנו מרעידים ותוהים : וחברתי עליה זאת הקינה לפי מעלתה ׳ ויקר תפארת גדולתה : היתה בשבר המותה שנואה ׳ ללעג וקלס בעיני כל רואה ׳ אמרנו בעדם סכה מתלאה ׳ ירוק ירק בפניה כל מובאה : באשר היא אכלה ומדקה וברגל רפסה ׳ ותוריד ממעלתה עכסה והדסה : והיום שבה להיות שמם נרקם ׳ אהובה וחשוקה ׳ ועל לוח הלבבות חקוקה ׳ כאשר בבני הארץ התחברה והתחבקה : מי ישנאה ועתה אובר כל כלי חמדה ׳ אשר היתה תפארת הזמן לבדה : בחרנו להיות עמה בתות ׳ ותאיר לנו הצלמות : תשכון עם החיים הנעימים ׳ לבושי מכלול ובגלומי תכלת ובגנזי ברומים על הרי בשמים : מי יקוץ בחברתה ועתה לא יתחבר ׳ כאשר תמות נמות ושם נקבר ׳ ואיש ימות באהבתה נחשוב כי חיולים יגבר ״ לא מחשבותיך המותה מחשבות הנביא ׳ כי מחשבותיך מחשבת רמיה ׳ ומחשבותיה צדק ופליליה ׳ את חשבת להוריד מעלתה אל שאול תחתים ״ והיא הרימה מעלתה עד רום שחקים ׳ ומתה הלבבות כך דבקים : יחשקוך בעבורה הלבבות העדינות ׳ הפרתמים ושרי המדינות : כי מיום אשר הללת מלבת השמים ׳ נמס לבבם והיה מים : ועיניהם כמטר יערופו ׳ יזובו מים ונחלים

שטופו, ולאחרה כסופה ירדופו" ינהרו אליה השועים והחורים, וירדפו אחריה
הטפסרים והמנזרים, כאשר ירדוף הקורא בהרים: כי מי יחשוק בחיים והצביה מהם
נפרדה, ומי יגעל במות והצביה בחייה נלכדה, ועמו התאחדה: כאשר תשכון היא
ישכינו הלבבות, ושם תקוננה המחשבות: ככסוף בעבורה להגיע אל אשר ממנו נפרדנו
ונשכנה את אשר בשכבר חמדנו: לא האמינו מלכי ארץ וכל יושבי תבל, כי המות משחית
לחבל, אשר אילי הארץ מכבל: יהיה לעולם חשוק, וכבר היה כל היקום ממנו עשוק
ויהיו החיים שנואים, והיו כשכבר על כנפי נשרי הלבבות נשואים: מה גדלה מעלת
תכניתה, על טוב יזכר שמה: כאשר נהפך בעבורה טבע המציאות, לשנוא החיים
והבריאות: ולבן וחצרות ודי זהב, והמות אשר שנאנו כאהב" אתמה אם לא שברו
בעדם הגלגלים, כאשר נשאוה על כנפי נשריהם האראלים: והם לא יבאו לקראתה
עם נכונה, וכל צבא השמים לחזות בנועמה" ואם לא קנאו שרפי זבול כאשר ראוה"
אל האראלים אשר על כנפיהם נשאוה: ואם יעופו השרפים אנה ואנה, מן היום אשר
בגלם התלוננה" כי יש להם רב בחברתה, אחרי אשר תסך עלימו בחברתה" היא
מעלות שרפי זבול עשרה, והנה היום אחד עשרה עם שרה: הכי קרא שמה שרה על
משרתה, כי עם אלהים ועם אנשים שרתה" חשב המות לאבור אותה בארץ תלאובות
והאראלים נשאוה על גלגל ערבות: מה תשאלו כוכבי אל מי הם הגדודים הנוסעים
אחריה, הם לבות הנבאים הבוכים למולה ואומרים אשריה" ימאנו לשבת בארץ אחר
אשר משם נסעה, ויתעוקקו לחנות כאשר שם אהלי אפדנה נטעה" ומי לא יפלא
הפלא ופלא: כי עמדה בתולת השמים, בגלגל השמים, בין אריה ומאזנים: חמשת
אלפים ושמנה ושמנים שנה, ואף כי לא לקחה בימיה בשנה" לא הגיעה אל מעלת
השרפים, ובתולת הארץ עמדה בחורי עפר וכפים, בנפחת מים ועוגת רצפים: זמן
קצור, והגשמה למעלתה בנקרת הצור" אחשוב כי באתה הענוגה והרכה, את הארץ
לרחבה ולארכה, וראתה כל היקום מן מערכה, כי היא תמשוך לויתן בחכה, וחלק
משמן חכה, מי ישלח ידו בה ונקה, ולא מצאה כצבא השמי׳ כסילה או מלכה: אשר תערוך
בחוט נעלה ובשריך, ולכן על במותימו תדריך, ובחרה לשכון עם שרפי זבול מהתענג
ומרוך: אל תבכו לה ואל תנודו כל סביביה וכל יודעי שמה, כי ביום זעם לא גושמה:
אכן הגיעה אל המעלה הרמה" יבכו ויחרדו אשר לא השכילו את המעלה אשר לא הגיעה
ואשר שכלו כי עתה הרגיעה: כי היא שבעתי׳ מזוקקת ועומדת בשמחה בלתי פוסקת
אז שרפי זבול חובקת, ועל דודיהם מתרפקת, ואדיריהם אשר אל מעייני הישועה
בששון שוקקת: ורעבה אל לחם חוקם שלחו כשכבר נעריהם למלאת ספקם: אל
המים ושאלו לחם אבירים ודגן שמים: וברור כספם בשקם, ושבו כליהם ריקם: עד
אשר פגעו הצדקת, והם מגישים אליה והיא מונקת: תבורך מנשים שרה אשר
עלתה על כל הנשים בנועם מוסרה, ונאלמו הלשונות לדבר אליה סרה" וחרדו הלבבות
לחשוב בה דבר גנאי: והפתאים לדבר עמה דברי הבאי" והעינים מראות בה דבר
ערוה, ואף אם גרשה נפשה לתאוה" ברוך אשר הפליא חסדו עמה, לתתה ביום לתהלה
ולתפארת בתוך עמה: ויהי כשמוע השר קול הקינות הנזכרות, היו דמעותיו
שפכים כאפיק נחלים נגרות: ויאמר אלי אתה היית מוציא מי הדמעות מבור החלמיש"
זית רענן יפה פרי תואר קרא יי׳ שמך ומעשות פרי לא תמיש" ועתה כלך מדברותיך
אל ענינים ערבים, ונתעלסה באהבים ונניח ספורי המתים המעציבים" כשמעי
דברי השר מלאתי מבותי, ואומרה אלין לעיני כל קהל עדתו: חייך השר אני אשמיעך

מליצה

אליבת יפה פוריה ועניפה : סלחתיה אחנקונה העיר אל קהלת רומי המעטירה ׳
שמרנה שומר ישראל מכל נוקה ונרה : שים אמריה בלבבך ׳ והיאת תסיר מחלת היגון
מקרבך ״ ויאמר השר ואני זאת חפצתי לשמוע כי כספרך עכין המתים האלו העיכים
לדמוע : ויען ויאמר קח לך השר סגולת האגרות העליונות ׳ ובין שמליבות והיא זאת ?
חברתיה כאשר בני קהל רומא כתכו וגמרו ׳ ואמרו אשר ואומר גמרו : על כל אחיהם
הנפוכים מעדריהם ׳ לפרוע המס ליד קנת מאחיהם ׳ המתגוררים עמהם ׳ עד עת
קציב הנמסר להם ׳ ואם לאו יבדלו מאחיהם : ולא הבדילו בין חסרי כל לאשר בתיהם
מלאים כל טוב ׳ ובין אחירע ובין אחיטוב :

וזאת היא האגרת הנזרבת ׳ אשר מפניני המאמרים מקובצת :

בהיות הזמן כלחם בנו מלחמת תנופה ׳ ורוחו כנחל שוטף עד צואר יחצה גוים בנפת שוא
להנפה ׳ ושם נפן ההון לשמה ותאנתו לקצפה ׳ ורודף כמוץ הרים לפני רוח וכגלגל לפני
סופה ׳ ראינו והנה מגילה עפה ׳ כרה כחמה וכשחר נשקפה ׳ פריה למאכל ועלה
לתרופה ׳ ולדעת אודותיה נפשנו נכספה ׳ ותמהר ותסר מעל פניה בעיפה ׳ והנה שם
יד נטויה וחרב שלופה ׳ ולבת אש ואיפת רזון זעופה : וכאשר שאלנו אנה המה מוליכות
את האיפה ׳ ומי כתן שונאנו לחרם וישראל לגדופה ׳ אמרו זאת האלה היוצאת ומרדפה ׳
בני הקין בני אשכת בני הבוזה העדה הנכפה ׳ על אודות אשר נאפה ׳ ועברה תורות
וחוק חלפה ׳ וכבדלה מעדת יי׳ אשר נפשה למות חרפה ׳ היתה עדת יי׳ פוריה ועניפה ׳
ועתה פירוד המורדים חשוף חשפה ״ זאת עומדת כפרץ בעד עמנו ׳ ובעד ערי אלהינו
״ וזאת באות נפשה רוח שאפה ׳ זאת כחלית על שבר לא יוסיף וזאת אחרי שרירות לבה
רודפה : זאת ולא זהב מכים וכסף בקנה תשקול וזאת יום יום עודפה ׳ זאת כמרום
תמריא וזאת כברת הקהל נפשה מתעטפה ׳ ולכן קול געורת הקהל יכנפם בנפה ׳ ויגורם
למרחפה ׳ ועל דא דתא מהחכפה ׳ ואנחנו בני קהל אנקונא אשר נפשנו בבית אהבתכם
מסתופפה ׳ נפלאנו הפלא ופלא בידענו כי כלה ונחרצה בדקם שוטפה ׳ ונאמר איך לא
הבדילו מורי אמרת יי׳ צרופה ׳ בין החסידה והאנפה ׳ ובין בשר קדש ובשר טרפה ׳ ובין
החרדים אל דבר יי׳ ליושבי בנוב אשר בילדי הרפה ׳ ובין אצילי בני ישראל לבכרי מדין
ועיפה ׳ ובין המחוייבי מלקות למחוייבי שרפה ׳ ובין אשם כזיר לאשם מצורע ואשם תלוי
לאשם שפחה חרופה ׳ ובין לשה ועורכת ומקטפת ואופה ׳ לאשר מלוח עלי שיח קוטפים ׳
ובין ספוג ומספך למסמרת וכפה ׳ ובין היתד התקועה במקום נאמן לאשר כחב קיטון
גרפה ׳ ובין בני פרעוש ובני יורה לאנשי כטופה ׳ ובין אשר נהפכו עליה שמים לאשר
באנה מחליפה ׳ ובוטחת ביופי נפה ׳ ובין הולכת על גחון להולכת בקומה זקופה ׳ ובין
אשר תבא בתופים ובמחולות לאשר על לבה מתופפה ׳ ובין הדס שוטה של ההדסים אשר
במצולה ובין ערבה לצפצפה ׳ ובין אחר שקצץ בנטיעות לאבדיותי בר תחליפה ׳ ובין
חוקקת בסלע משכן לה לאשר לא עמדה כי יי׳ הדפה ׳ ובין אשר יובילוה רגליה מרחוק
לגור למאן דיאדע להון דייפה לקטפה ׳ ובין אשר אוסף שללם אוסף החסיל לאשר
בנאותיהם עמוסות משא לעייפה ׳ ובין אשר יתנו לו עומר לגלגלת לאשר לו בקעי
בגלגלת ונחבסה ברוב עניה וברוב הקיפה ׳ ולגלגלת על פני המים נפה ׳ ובין בטן
ערימת חטים לכרס שנקרעה עד דקיותין בה תלת קטייתא ברוחא כנפא ׳ ובין
הנותנים בבין חביר לאשר עבטי פרודותיהם תחת המגרפה ׳ ובין

ובין אשר שנה עשתה לאשר יתר העניות רקתה אלפה׳ אם לא תדעי לך היפה׳ כי
הארץ תחת יושביה חנפה׳ ויד האותות עלינו תקיפה׳ ואומות עשו כנו התאספה׳
ואלאת כריסה תעדכי לא נדע מה יהיה בסופה׳ הייני כאביר נגנות ושדפה׳ ואין כירס
שלא תהיה קטומה וערופה׳ ונכר למרתנו רבותינו כי מבות שדין קודמת למבות עריפה
׳ וכל שכן לאשר שדהו כשתחפה׳ וזרם מים כבירים שטפה׳ ורבותינו ז"ל הבדילו בין שן
ורגל לכניחה ונגיפה׳ ובין אוירא לתלות ולטרוף אגופה׳ ובין ביתה לחברה וקרפיפה׳
ובין אם קופא לבין ובין לבר קופא׳ וחייבה התורה באן ונקר בשחיטה ודגים סגיא להו
באסיפה׳ ונאמר איש ל רעהו הבה נלבנה לבנים ונשרפה לשרפה״ ונבנה עיר האהבה
לעינים תאוה׳ ומגדל וראשו בשמי שמי האחוה׳ ונעשה לנו שם פן נפוץ ונהיה לדאוה׳
אולי יש תקוה: ונתחכמה אל הפרוד פן ירבה׳ ונבערה את הקנאה ואין מכבה״ ונמה
תהיה אורה ושמחה וששון ליהודים׳ אם לא בהיות כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים:
ולכן מורינו ורבותינו הנכבדים׳ פנות קהל רומי העומדים על הפקודים: נושאי עול
סבלנו׳ קחו איש מחתות שכלו: ותנו בהן את האהבה והענוה׳ ושימו עליהם
קטורת האחוה: והוליכו מהרה אל העדה׳ פן יצא קצף העדה המורדה׳ ותחל נגף
הפרידה״ ובזאת יכופר עון המורדים וזה כל פרי הסיר חטאתם באמרכם׳ שובו לאשר
העמיקו סרה ובתתכם יד לאשר רחקו מעליכם: ובכן יביאו בוארם בעבודת הקהל והיה
זה שלום וכו׳: והאל עילת העילות׳ סכאדר בקדש ונורא תהלות׳ ולו נתכנו עלילות׳
הקדמון אשר לא סר מהיות׳ הבוחן לבות וכליות׳ ישמע קולנו מבור תחתיות׳ ויזכנו
אל מי גלות עליות׳ שבע תושיות כמי עולם ובשנים קדמוניות״ ויחזיר עטרת קהלנו
ליושנה׳ ונדודי השמחות יבאו בארץ בא שנה׳ ופדויי יי׳ ישובון ובאו ציון ברנה״ בחייכון
וביומיכון אמן׳ ובחיי דכל בית ישראל בעגלא ובזמן קריב ואמרו אמן״ כשמוע הספר
המליצה הסדורה אשר יופיה לא נחקר׳ היתה לו אורה ושמחה וששון ויקר״ ויאמר זאת
המליצה היא פרח כל המליצות אשר שמעתני׳ אמצא חן בעיניך כי נחמתני: כך
ימצא האיש כל מאויו׳ השורש ממך כשורש מחיין: ישבתי עם הספר ימים ושנים והוא
את עלם באהבתי׳ ויהיו בעיניו כימים אחדים באהבתו אותי: אחרי כן גזר האל
בפרידם׳ ולקחתי הכסיפה לי לנדידה: והפקדתי הספר ביד ל עילום׳ ושך מאתו בשלום:

בשלמה המחברת העשרים וארבעה   תהלה לאל חי

המחברת העשרים וחמשה

אמר המחבר יצאתי עם הספר בימי הנעורים׳ אחר סעודת פורים׳ לראות בשחוק השכורים׳ כי שמענו אומרים ברחוב יאספו כל העדרים׳ כאיש אחד
חברים׳ ושמה יצברו השכורים חמרים חמרים״ וכאשר קרבנו אל הרחובות ואנחנו
שולי הגאים בשחוק ראינו קהלה גדולה׳ והנה שם קול המולה״ כקול מחנה׳ ועם רב
אשר לא יספר מרוב ולא ימנה: יתלכדו ולא יתפרדו׳ וכאשר שמענו זרחה נודדו: ראינו
נכחנו׳ ויטיטים קמו עמדו ״ויאמרו לנו ברוכים הבאים׳ ויתנו לנו מקום בראש הקרואים
׳ וישבנו עמם ועינינו רואים׳ חבל שכורים בשכאם סבואים׳ לפנינו מתנבאים׳ אז
אמרתי נפשי בתוך לבאים״ קנתם שיש קורע כסותו בחמתו׳ ואומר כי הוא שלמה

שלמה בחכמתו ׃ וקנתם דובר הוות נפשו וקנתם יקיא פרשו ׃ ועלה באשו ׃ וקנתם
שותת מים בין ירכיו ולעיני הכל יעשה צרכיו ׃ וקנתם מן העדה ירום ׃ ויפשט בגדיו
וילך ערום ׃ ויאמר כי היא מצות עשה שהזמן גרמה ׃ והשכרות והפריצות ביום הזה
ערמה ׃ וקנתם יחוללו במחולות ׃ בחורים וגם בתולות ׃ ותדברנה כאחת הנבלות ׃ אף
בלב יפעלון עולות ׃ ואקרא שם המקום ההוא עמק הבכא ׃ בראותי שם מעוף צוקה
וחשכה ׃ ובראותי אלה הנבזים ׃ אשר במעגלותם נלוזים ׃ וביין תועה שוכבים ונגזים
׃ אמרתי מי נתן היין לבוזזים ׃ ושכל למשיסה ׃ לשחוק אמרתי מהולל ולשמחה מה זה
עושה ׃ ראינו שם מה שלא יוכל איש לדבר ואוזן לשמוע ׃ עד אשר החלו העינים לדמוע ׃
לא ראיתי כהנה בכל ארץ מצרים לרוע ׃ אז אמרתי עת לקרוע ׃ ובראותי שכלות
האנשים נוכר ׃ ואני הייתי בחומת שכרותם שוכר ׃ והנה איש שכור לפנינו עובר ׃ ועל
ריב לא לו מתעבר ׃ פעם ישיר וירנן ׃ ופעם יספוד ויקונן ׃ ופעם לרואיו מתחנן ׃
ופעם כגבור מיין מתרונן ׃ פעם יתעבר ׃ ופעם יתגבר ׃ ואוזן המוסר אבד ושבר ׃
ודבריו לא לזרות ולא להבר ׃ כי השכרות על כל אפיקיו גבר ׃ וחלף בו ושטף ועבר ׃
ואחרי אשר התעולל לעיני העמים פער פיו לבלי חוק ׃ ושפק ידיו בקיאו והיה לשחוק ׃
ויראו העם וינועו ויעמדו מרחוק ׃ ויהיו הסגנים והשרים ׃ מאודות האיש הלזה מדברים ׃
ובהיות האיש ההוא שוכב והוזה ׃ אמרתי אין לתמוה על האיש הלזה ׃ אשר הוא דרכיו
בוזה ׃ ואם המנהג כמנהג יהוא ׃ לא יום הכפורים הוא ׃ אך יום הקיא פורים הוא ׃
כשמוע שר את דברי ׃ כפלא הפלא ופלא על מאמרי ׃ ויאמר אלי חייך השכלת מפיך
ספיר ׃ אור השמש ביופיו תחפיר ׃ לא יסולה בכתם אופיר ׃ אחשוב כי בא בפיך דרך
מקרה ׃ ואם אין זה אין כמוך בכל הארץ מורה ׃ ואען ואומר חייך השר לולי הייתי ירא ׃
פן אשליך היום פניני ׃ לפני אנשים לא יבינו עניני ׃ וחללו את ספוני ׃ הייתי מזכיר
מענינו של יום דברים רצוים ׃ אשר לא נראו בכל הארץ ובכל הגוים ׃ אמנם כי יפסיד
היום דבריו ׃ ואם אין איש בכל ההמון הזה הרב אשר לא מלא היום מיין חדריו ׃ והבר לו
בכל שעריו ׃ עד רדת חומותיו ׃ כאשר תראה כל איש מהם יגלה חכמותיו ׃ והאיש הזה
אשר תראוהו משתגע ׃ הוא חובר חברים מחוכם ויודע ׃ בערך אשר לא יגיע אל הקצה
האחרון מן השכרות ׃ כאשר הייתה רואים על לוחות ספרי חרגות ׃ אלו כתבתי דברי
השכרות על ספר ׃ כאשר עם לבבי נותן אמרי שפר ׃ ולא מעטתם שכרות חברי אמרתי
רב ׃ וכמוהו לא נמצא מן המזרח עד המערב ׃ אז נקהלו עלי קהל מאנשים ׃ שרי
עשרות ושרי חמשים זקנים וישישים ׃ לבד מן היהודים הפרזים היושבים בערי הפרזות ׃
ויאמרו חי אשר עשה לנו את הנפש הזאת ׃ כי דבריך דברי נבואות ולא נסור מזה עד אשר
אודות חברך תשמיענו ׃ ושכרותו ותעתועיו תודיענו ׃ ואען ואומר אחרי אשר חשקכם
גוזר להגידו מי לא יבכה ׃ הנני מעשות מצותכם לא אחכה ׃ חייכם היה לי לחבר איש זולל
וסובא ׃ ולקול מוריו לא ישמע ולא יאבה ׃ ומדי יום יום ישתכר ׃ עד אשר בין טוב
לרע לא יכיר ׃ ובאמונתו ישקר ׃ ובעת שכרותו הורג כל הבא לפניו ועוקר ׃ כל הנמצא
ידקר ׃ ישים פיו אל החבית כשיכתא ׃ וכל אשר בתוכו יטמא ׃ כן יעשה יום יום אין
נקי ׃ וביום אשר לא יקיא ׃ יפחד פן הארץ אותו תקיא ׃ יעמוד על משמרת היין קבוע ׃
ובשנאתו המים ישבור הכד על המבוע ׃ ויעשה פורים בכל שבוע ׃ וכאשר ישאלוהו
על עדותיו ׃ יאמר כי כך קבל מרבותיו ׃ וכן היו נוהגים אבותיו ואבות אבותיו ׃ יאמר
מה מאד חטא הזוג הארור ׃ בשוכה חטאתו ועונו צרור ׃ אשר לא עשה הכוסות לדמיון
שקדה ותפרגל ׃ כי אז יביאנו מעבדות לשחרור ׃ כי בעשותו הכוסות קטנים השימנו
וה לאכנו

והלאנו · אשר כזאת הראנו · החלנו והבהילנו · ולו עשאם ככלי השתן אז טוב לנו :
ועל דברי הבהמות · יאמר חמות עגומות · יאמר כי בעבורם לא תחייבנה שעצמות
ונראותי באלול נשים מתענות ומשלימות · ונערים וזקנים · בבכי יבואו ובתחנונים ·
יעשה מספד כתנים : ואבל כבנות יענה · ויאמר כי בעבור אשר בימין התענה ·
אחריתו מרה כלענה : ואלה חלי ונכבד · בטחול ובכבד · ואם עוד אחריתו עדי אובד :
ואל כוס גדליה · אמר כי דמו בראשו היה · כי נפשו לא חיה · כאשר לא נשמר מישמעאל
בן נתניה : וביום הכפורים מחשבת רעה יכמוס · ועון פלילי עליו יעמוס · יאמר כי
אחזו בולמוס · ואם לא יאכל דבש וכל מיני מתיקה עד שיאורו עיניו כפי הנימוס · חליין
לארץ חיין ירמוס · ובעשרה בטבת יאמר כי אם יתענה הקיר ישחיתהו · ולעפר מות
ישפתהו · ובצום אסתר ערום יערים · ושם לו עלילות דברים · יאמר כי אם יתענה
לא יוכל לטרוח בסעודת פורים · ובתמוז ימותיו בטוב יבלה · ויחי בטנו למלא · יאמר
כי הוא חולה · ובסלין מלאו בקלה · מבורך אל זה כי נשים מבכות את התמוז מקרא מלא
ולא חייבו בו להתענות · רק הנשים הזקנות · והאלמנות העגונות : ובחדש אב
יאמר כי לבו יכאב וידאב · וישבע בנפש אבותיו כי לא יאכל ביום ההוא כי אם לחם ומים
על חרבן הבית בו פעמים : ומשנכנס אדר יאליף כח יעלה אבר כנשרים · ויבריח בכל
עברים · ויאמר ישמעו העברים · כי יום פלוני הוא פורים : וכל איש יעשה יינו מוליך ·
ויקנה דבש ותבלין ופלפלין · ושבע ילין : וישכר וירנן · ויקרא בגרון · ובכן ישוב אף
יי' ממנו וחרון · כי כל בני העולם עוברים לפניו כבני מרון · והאיש אשר לא ישכר ואף
אם הוא מבני אהרן · יוכה בשגעון ובעורון · ואני אהיה לשכורים ראשון ואף אני אחרון :
ולעשות מצות ארבע כוסות בפסח מן המובחר · לא איחר כי הוא ספל אדירים יבחר ·
ולריעו יאמר הקשיבה ועשה ואל תאחר · והיה כזה יום מחר · ומי שלא ראה אותי שכור
בתוך עמיו · מתהולל בידם ומתהלך כאשמין · כאשר יקדרו לו שמיו · לא ראה שמחה
מימיו : וכאשר יקיץ מיינו · יאמר כי נפלה אש בגרונו · וגדל יגונו · ונפשו ירעה לו
ולא יכלה עוד הכפינו : ישב לאחי הדאגות למאכל · ונים נגרם כי השקט לא יוכל : לא
יחרש ולא ישקוט וכל יודעיו יפתה · עד אשר יביאו לו יין וישתה : וכאשר מן היין ישבע
יאמר זאת מנוחתי עדי עד · יי' הטוב יכפר בעד : כל אשר ראה בברכת כפשו · להבילו
מפח יקושו · וכאשר יתגבר היין על חוג ראשו · יפכח עמלו ורישו : ויתחיל לקרוץ
בעיניו · ולגלות סתרי מצפוניו · ועדות זנוניו · והשטן מרקד בין קרניו : ויתנבא
בתוך הבית ויאחד חידות · ויתכוין לדבר בסודות · ויחשוב כי ידבר דבר נבואות · ולסופו
כאלו קשורה בשלשלאות · ולא יוכל לחתך אות · ובחשבו כי הוא המלך במסבו · שקול
כששים רבוא · יהדפהו היין ממכבו · ויראה לו כי העולם מתהפך סביבו · ואז ינבעק
מכאבו · יאמר כי קירות בית מושבו · וכל אשר בו · עולים ויורדים בו · ואז יפול ראשו
על כרעיו ועל קרבו · כנפול לפני בני עולה והיה לזועה · ולפני רואיו יהיה לדראה :
וגואליו ורעיו יבהילוהו · ישאוהו על כתף יסבלוהו · ולמשכבה ישכיבוהו : ואז חיל כלע
יקיאנו · ומבטנו אל יורישנו : ובראות נשיו ופלגשיו · כי דממו חושיו : יחפשו בין ירכיו ·
למבוא אפיכיו · וימצאו שעשה ברכיו · ולהפיג שכרותו להצילו מפח יוקשיו · תרחצנה
תליו ומבושיו · במים קרים · והמה יזובו מרוקרים : ועיניו מראות תשענה · ולא
יכיר מעבדיהם ואת אשר תעשנה : ובאלה עמו רבות · מחליפות ומרובבות · יום
ולילה לא ישבות : ולולי כי אין בפי עתה חזון נפרץ · חברתי עליו שיר במרץ · אשר
כל עבר ונגיד לראותו יחרץ · ויאמר השר בי נשבעתי כי שם יהיה תחנותינו ולא כשוכני

ביתנו

פיתנו · ולא נעלה על ערש יצועינו · עד אשר כרבות פיך תשועינו · ומאכל ערכיך תשקנו ותשביענו · וכל העם יאמרו יחי אבירנו ורועינו · ככברנו ופועינו · רכבנו ופרשנו · המשביע בממתקות נפשנו · המעלה עדי זהב על לבושנו ׃ ויהי כאשר מבות הסר שמעו אזני · עוררתי רעיוני · ושכשתי מתני · ושמתי אל מול פני המלאכה פני · ותצלח עלי רוח יי׳ ואפתח משלי ואומר

שמעו הרים שיר השירים חובר על ראש השכורים ׃
עפרון השר הוא שאסר לשתות מים לבחורים ׃
השותה יום יום לעצמו טרם יאכל כוסות עשרים ׃
הוא הזולל המתהלל כי יאכל ב־ שר כנמרים ׃
הוא יתערב עם המתים מארץ ח־ יים נגזרים ׃
לשן עד ב־ לתי שמים או עד שוב נ־ פשם לפגרים ׃
על הצומות יתגודר חימות יתחל כי הוא ערום יערים ׃
לבו יכאב על חדש אב אף ידאב על יום כפורים ׃
בוכה ומב־ כה התמוז על אבל יק־ רא אכרים ׃
ובטבת נ־ פשו נעצבת ובאלול י־ ספוד תמרורים ׃
אך הוא שליו עת בוא כסליו ובכל חדש יעש פורים ׃
וכדי לשתות ארבע כוסות יעש כל ליל ליל שמורים ׃
ובראש חדש מקרא קדש יקרא וביום הכפורים ׃
ובחג סוכות הוא יאמר מה לנו לבשר צאן ושורים ׃
לנו תורים ובני יונה ובלול מלא מברבורים ׃
כי מי יחוש או מי יאכל חוץ ממנו הנותרים ׃
על כוס נבזה יאמר מה זה הקריבו ס־ פל אבירים ׃
מדוע י־ עש הזגג הכוסות צ־ רים וקצרים ׃
אם היו כב־ לי השתן אז היו נ־ אים והדורים ׃
אף ישבע כי כל שותי מים הוכו בסנורים ׃
יאמר הנה עם מי מבול השחית האל כל היצורים ׃
הנה כל ה־ בן הילוד השליכו בי־ אור המצרים ׃
הנה פרעה עם כל חילו צללו תוך מ־ ים אדירים ׃
הנה משה על המים אמר שמעו נא המורים ׃
הנה עת ח־ אשה תשטה תחת אישה תקח זרים ׃
לצבות בטן לנפיל ירך צוה אל לש־ תות מי מרים ׃
לו עשה אל את המבול מזרם י־ גות כבירים ׃
לא עשה נ־ ח תבת עץ גופר להיות בה נסגרים ׃
אף לא נע־ רו החיים אכן היו אז נערים ׃

יעור

יעור בב־	קר בבקר	יקוה אל קול	הצפרים ׃
יאמר נפלה	אש בגרוני	חמותי ר־	איתי אורים ׃
יבש חכי	אף מד ערכי	כי יבשו פל	העבורים ׃
נלאתי כל־	כל לא אוכל	נפלתי כי־	די אכזרים ׃
גדשו ריעים	אלי כי עם	הצמא לי	דין ודברים ׃
מהרו חושו	נא כי רעשו	ספי הוכו	הכפתורים ׃
הגמיאוני	מיין חלבון	כי הוא רפאות	ציר ומזורים ׃
אם לי יין	יתן בכוס	עינו יתה־	לך מישרים ׃
אשמח כי רב	חילי וכאיש	יצא למלוך	מבית סורים ׃
אז יגישו	לו מריעיו	יין מרפא	לב ובשרים ׃
ישתה ישכר	אף יתגבר	יעש אליו	חרבות צורים ׃
ובאריה כן	יכסוף לטרוף	ככפיר יושב	במסתרים ׃
ישכח רישו	עת תירושו	על רום ראשו	קנו ירים ׃
ישיש ישמח	גיל לא יצמח	חלף בכיו	שר בסירים ׃
ובעת יחשוב	כי הוא יאמר	אז אמרי נו־	עם וטהורים ׃
אם אתה איש	בינה תשמע	תחת השיר	קול הסירים ׃
עת יתנודד	עת יתגודד	יקרא הידד	לא הידד הרים ׃
וכחזון לי־	לה כן יורד	ישב בדד	מאס ערים ׃
וכאיש שוכב	על ראש חבל	כן יתאבל	יונם יחרים ׃
וכפתע פ־	תאום הוא ינאום	כי הוא ילכוד	עיר מבצרים ׃
וללא דבר	הוא יתגבר	יאמר אגזור	ים לגזרים ׃
ורכוש אבזור	אגהה מזור	אישים אעזור	הם נעזרים ׃
עורים אוליך	יחד אשליך	בבלי מה ח־	רשי צירים ׃
עם כל שואל	הוא יתגאל	יאמר בינו־	תי בספרים ׃
יאמר לו ה־	יו העבים	יין או ש־	כר ממטירים ׃
או היו ח־	מים יינות	לא יראנו	המשברים ׃
אף לא קוי־	נו גן עדן	רק להיות ב־	ים נקברים ׃
מדוע לא	הייתי דג	עם קשקשת	וסנפירים ׃
וימי חיי	היו כימי	הים נצח	ולדור דורים ׃
ומלא הים	היה יין	מן היינות	הנבחרים ׃
ולבלתי ר־	דת עוד גשם	היו שמ־	ים נעצרים ׃
אף מעיינות	נכבדי מ־	ים ותהום ח־	יו נסכרים ׃
פן יבואו	בגבולנו	פן יהיו ל־	ים נגרים ׃
אז לא קנא־	תי אל שרים	ולמנזרים	או טפסרים ׃
אף לא קנא־	תי לבנות עש	לצבא שחק	המזהירים ׃

לא

לא קנאתי   כימה וכסיל
אם בים דר־   כי לא אירא
ובעת ישתה   זה הסובא
לא יסך את   רגליו יאמר
ולהבדיל בין   אור לחשך
מה שלא ר־   או עיניו עת
עת תחל ח־   משאת לעלות
עת יתנבא   תוך הבית
עת יתכון   לחוד חידות
עת המומים   הנעלמים
עת יחשוף סו־   דות יולדתו
עת עוללים   ומהוללים
עת ישוב נל־   עג בלשונו
עת ילך ח־   תחתים בד־
עת ישאו־   הו על כתף
עת נשין תל־   ין ומבושין
עת ישכב אר־   צה על ערפו
לא ראה ש־   מחה מימיו
שבח הלץ   לץ היין
כל שוגים בו   לא יחכמו
אתמה על רו־   אי מקרי ת־
איך לא י־   שבו בראותם
או איך לא י־   שובו אל דת
זכרו נח   מה היה לו
שתה ויש־   כר ויתגל
מה עשו לו   חם וכנען
זכרו לוט הו־   לך עם אברם
עת השקוהו   יין עת מ־
אשריו אם לא   שתה יין
זכרו יונ־   דב בן רכב
זכרו דני־   יאל רד עם אל
מה רב טובם   כי נזהרו
זאת בראותי   אז הכרתי
אז בעשותו   בתבונתו
כי לא היו   מיין חלמון

אף לא קנא־   תי למאורים ׃
מן הגלים   הנסערים ׃
עיניו זכו   מספירים ׃
כי אסור מ־   דברי סופרים ׃
בין יין צ־   לול לשמרים ׃
חול עליו א־   לה המקרים ׃
ובעת יעלו   הקיטורים ׃
עת יספיק וב־   ילדי נכרים ׃
ולבאר סו־   דות נסתרים ׃
תהיינה על   פיו נזכרים ׃
ובעת יחשוף   סודות הורים ׃
יסובו ע־   ליו כדבורים ׃
ובעת לבו   לב נמהרים ׃
רך עת יפול   תוך מכמורים ׃
דמיון מת יו־   בל לקברים ׃
תרחצנה עם   מים קרים ׃
לדמות מתים   ומדוקרים ׃
לא לקח מ־   נו מוסרים ׃
זנח כי כל   צופיו עורים ׃
סוריו המה   הגבורים ׃
שכרות מי־   לדי העורים ׃
מקריו פרו־   שים ונזירים ׃
אומת ישמ־   עאל או הגרים ׃
עת נטע כ־   רם כבערים ׃
נדמה אל ח־   יות היערים ׃
אויבי האל   כיקר כרים ׃
ובנותיו במ־   חלות צורים ׃
מנו יל־   דו ממזרים ׃
אשריו אם ש־   תה מי נמרים ׃
ובני בניו   המובחרים ׃
ובכל חזיון   ראש לפותרים ׃
מה נהדרים   מה נפארים ׃
את מעשי אל   חי הישרים ׃
ממים י־   מים ונהרים ׃
מי בורות שי־   חין ויאורים ׃

בשמוע אשר השיר הנאה, קם ממקומו ולקראתי רץ: וחבקני ונשקני, וכאשר
ידבק האזור אל מתני איש אליו הדביקני. ויאמר אלי היטבת לראות, היום
הזה עשית גבורות נפלאות: ויהי כאשר שמעו הסגנים והשרים, השירים היקרים:
כרעו על ברכיהם, כידעם כי שקר נסכיהם, ובהכירם ערך מעלתי על ערכיהם:
ויהי בתוך העם אנשים משכילים, ובקנאותם אל מעלתי עמדו כרגע כבהלים. העתיקו
מהם מילים אחרי כן חשבו לגבר חיילים. והחלו לחוד חידות ולשאת משלים, ועל היין
אחרי התולים הבל תבלים: ובחשבם כי אלי בענין השיר ידמו, מבלי הדעת כדתם
בדתו. אז לבשה אותי רוח קנאות ורציתי להראות על מעלתי מופת ואות ולהשמיעם
בפלאות ודברי נכוחות: ואומר אליהם אחרי אשר מן השיר ההוא שבעתם, ולחבר עוד
שירים יגעתם והוגעתם, אני אשביע היום רעבון שכלכם אם תאבו ושמעתם: ועל היין
אחוד חידות ודברי משלים, ואוציא מבין החלמיש מים קרים נוזלים: ויענו כל
העם יחדו ויאמרו ראה ראינו כי אתה לבדך תשא הוד השיר ומליצה בפלאות, דבר אתה
עמנו דברי נכוחות, ואל ידבר עמנו אחר פן נמות. ויהי כראותי כי העם לקולי
מאזינים, אמרתי שמעו חכמים אלי ונבונים: אבותינו ספרו לנו זה ימים ושנים. כי היו
בעיר חשבון כימים קדמונים, שמנים זקנים: היו חכמים מחוכמים, ובנו מקדם החכמה
במרומים. היו בעלי מליצה חזקה ועמוקה, ומדבם כנופת צופים מתוקה: ויהי היום
והנה הגיע יום שמחת תורה, ושמנים איש הזקנים נאספו בבית כסיא אחד לחברה,
ושם ישקו עדרי המזמרה. ויהי המה מטיבים את לבם רוח המליצה נוססה בם: ויאמרו
איש אל רעהו נדבר היום מאודות היין, הנותן רננים לאין. וכל אחד ממנו יאמר כטוב
וכישר בעינינו, על היין דבר דבור על אופניו: ויאותו הזקנים לדבר על היין נכוחות,
להשביע הנפשים בבחנות, ולחדש אל בשיאה שובע שמחות:

ויגש הראשון ויאמר אומר היין באשרי, כי הנה שלמה חשב למחות זכרי, אמר
בספרו תרתי בלבי למשוך ביין את בשרי: ויגש השני ויאמר
אומר היין אני בילדותי ילד שעשועים, ובבחרותי מעשה בעצועים, ובזקנתי לחשלם
מטבעה רקועים: ויגש השלישי ויאמר אומר היין לולי הייתי בן מכבל אב, כי כח
אב כי הוכאב, אתפאר כי אני הולדתי ממון ומוזהב. ויגש הרביעי ויאמר אומר
היין אין לתמוה אם יקראוני ילוד אשה, בעל כפים קדושה, אחרי שהדג הקיא את יונה אל
היבשה: ויגש החמישי ויאמר אומר היין כשיתאני איש כתרוש ראשו אתגבר,
נפש אבכם בית אל חבר, ואהיה בידו כחומר ביד היוצר: ויגש הששי ויאמר אומר
היין אני שותה בכפל רסני אבנוש, ולשפי ערום יראני ולא אבוש, ולזה לא אשאל בגד
ללבוש: ויגש השביעי ויאמר אומר היין מלכתי על תבל מימות כח, אתן ליעף
ולאין אונים פקח כח, וכל אשר אזקין אוסיף כח. ויגש השמיני ויאמר אומר היין
מדלי פרזין בתבל עד שקמתי, ואם בתחתיות הארץ רקמתי, לא הלאני איש כי אם בן
בקמתי. ויגש התשיעי ויאמר אומר היין אנכי בראתי משחית לחבל, כי איש לא
ישתני יתאבל, ואשר ישתני יהיה כשוכב בראש חבל: ויגש העשירי ויאמר אומר
היין חכם אני מדכיאל, אשר לא חפץ כי להתגאל, ולגלות כל סוד אני קרוב מתנו וגואל.
ויגש הי"א ויאמר אומר היין אני אכוכב הבתולות, ואתנם ביד התופסים כעדר
הרחלות, ואשים כל הנסתרות מגולות.
ויגש הי"ב ויאמר אומר היין אני תפארת בחורים, וכי תטחן לאחר אשת נעורים
ועלים

ועליה יכרעון אחרים : ויגש הי״ג ויאמר אומר היין אני כורא ואיום · ואמתיק
לענת אוררי יום ואהיה פדיום לפיד יום : ויגש הי״ד ויאמר אומר היין חכמה
ונכור יספתי · וכאסוף בצים עזובות כל הארץ אני יספתי · ולא היתה תעלומה אשר לא
חפשתי : ויגש הט״ו ויאמר אומר היין אני אשקה הצמאים סף רעל ובלעדי לא
כרעו הברכיות לבעל · ולא אמרו יחי אדונינו עמו ויעל : ויגש הי״ו ויאמר אומר
היין עוז אזרתי · ובעת לבדד אשכון בטח לבי ונעזרתי צפו מים על ראשי אמרתי נגזרתי :
ויגש הי״ז ויאמר אומר היין ברוך האיש אשר לידתי בשר · בדין יהיה לתכלית רחם
ולבשר · כי המים השחיתו כל בשר :
ויגש הי״ח ויאמר אומר היין הנני בגאוני כשבע · כי מי שיצוף מים על ראשי כפם
יקבע · ודמי בראשו יהיה אם אטבע : ויגש הי״ט ויאמר
אומר היין המים בסופה ובסערה דרכם ומפחדם אישים יראו · והמנהג במנהגיהם כשאת
דשכינא להוא ·· ויגש העשרים ויאמר אומר היין למים לו המטיר הא׳ אותי באותם
השעתים · על אנשי המבול כמוך לא המתים · אמפתים אף עזרתים :
ויגש הכ״א ויאמר אומר היין אני ארכין לשון אלם · ואם ישתוני המתים אבילם ·
מיד שאול אפ״ס ממות אגאלם : ויגש הכ״ב ויאמר אומר
היין אם ידרכוני האנשים ברגליהם זאת נחמתי · כי אקח מהם נקמתי · אכוס עמים
באפי ואדרכם בחמתי : ויגש הכ״ג ויאמר אומר היין אם ירימוני האנשים ערום
אל הכור · אני ראשי תניכים אשכור · אל יכוס שקל ואל ימלט הגבור :
ויגש הכ״ד ויאמר אומר היין ממעלתי היקרה כי כאשר יונקינו בעלי העונם והטרדה
· ישובו ליכק שדי הזמורה : ויגש הכ״ה ויאמר אומר היין
מי לא י ... ק רמחי · כי מהיותי אסרוני עד עת בלאי ולא כהתה עיני ולא נס לחי :
ויגש הכ״ו ויאמר אומר היין אם תסגור על איש סכה בבית כלא · תבא אליו ברם
וכפים תלא · ותסגור עלי שכתים ואעשה פלא : ויגש הכ״ז ויאמר
אומר היין למעלתי אהיה על הלבבות חותם · יביאוני השרים בחדריהם ובטירותם ·
והבתולות היפות בחדרי משכיתם : ויגש הכ״ח ויאמר אומר היין אשר ישימו תלתי
לאל · ויראו כי אשת יי׳ יין ישאל · היאמרו כי שלחן יי׳ מגואל ·· ויגש הכ״ט ויאמר
אומר היין העוללים והיונקים יינקו שדי הגבירה · ואין תגא ואין אמורה · אשר לא יינק
שדי הזמורה · ויגש השלשים ויאמר אומר היין אראה האושקים על חשוקיהם
תואכות יבקשון · ולמוכיח בשער יקושון · ואותי יום יום ידרשון : ויגש הל״א ויאמר
אומר היין אלו שתו יין שמשון · לא הכיחה גבורתו לו לישון · ויהרג כל אומה ולשון ··
ויגש הל״ב ויאמר אומר היין לא הכאיבני דבר מעורי · בהיותי בתוך כאד לפי שאינו
לפי כבודי · ולכן אשסעני כשסע הגדי : ויגש הל״ג ויאמר
אומר היין לא יחרידוני שיני כפירים · כאשר יחרידוני שכאדות מבוקעים ומצוררים ·
ובאו בי המים המאררים למרים : ויגש הל״ד ויאמר אומר היין כל ישעי וכל חפצי ·
בהיות כבוס בכוס וזכוכית עד מעין רבצי · כי אז אורה אל השערה ולא יחטיא חצי :
ויגש הל״ה ויאמר אומר היין כדין יקראו האנשים לפני אברך · ומי זה יאמר המים
למעלתי ערך והם לצבות בטן ולנפיל ירך : ויגש הל״ו ויאמר
אומר היין יאמרו בעדי כי אני משגה בדרך רע ישרים · וכי יתגאו ויעלו אבר כנשרים ·
ונסכו בי המים מפילים הגשרים : ויגש הל״ז ויאמר אומר היין בהיותי בכוס
ובזכוכית אשרו · כי בו יראו פני ואחורי · ולא אירא פן יראו בי ערות דבר ושבו מאחרי :

ויגש השלשים וחמשה ויאמר · אומר היין המים ירעשוני כארבה · כי המעט ממנו אורי
מכבה · וחוטא אחד יאבד טובה הרבה ״ ויגש הל״ו ויאמר
אומר היין אמי גפן עניפה ופוריה · ושדיה אשכלות כפרים נכים רויה · וגם חלב ודבש היא
נזה פריה ״ ויגש הארבעים ויאמר אומר היין כאשר ישתני איש כבון אחרים ·
וכאשר ישתני האויל ישבע ריש · ככחש ישוך ובצפעוני יפריש : ויגש המ״א ויאמר
אומר היין כשישכר האויל יאמר הכחש השיאני · וכאשר יאמר כי ברשעתי השקיאני · אומר
ירשיעך פיך ולא אני : ויגש הארבעים ושנים ויאמר אומר היין אלו שתוני החיה
והבהמה · לא השאירו מתני על פני האדמה · ותתעלפנה בבתולות היפות והבחורים
בצמא : ויגש המ״ב ויאמר אומר היין כאשר תטעמנה הבניות יין מחמדים · תמלאנה
החביות וכפוץ הכדים · ותלדנה הצאן עקודים נקודים וברודים ״ ויגש המ״ד ויאמר
אומר היין מי שלא ראה הבניה שכורת · ומיד החושקים בקורת · לא ראה מעולם אש
בכעורת : ויגש המ״ה ויאמר אומר היין יבואו החושקים לראות שפתי הבניה
יאדימו כתולע · כאשר היא אותי תבלע · ולא יבואו לראות את הקדש כבלע :
ויגש המ״ו ויאמר אומר היין לולי מלאו בניות מתני שקיהם לא חלבו שד הניקו חשוקיהם
· כי כן ימלאו ימי מרוקיהם : ויגש המ״ז ויאמר אומר היין לפני
תרוץ דאבה · ובלעדי לא תתן לחושקיהם הנגבה · הזרוע והלחיים והקבה :
ויגש המ״ח ויאמר אומר היין אני בא ואדוש דגול מרבבה · ואשר ישימו את הארץ שממה
וחרבה · המה מי מריבה ״ ויגש המ״ט ויאמר אומר היין כי
אין לי בעולמי כאשת ממסגר החביות · ושיות כפוק מפי הבניות · ולכת במישרים בגרון
יפני הגאיות : ויגש הנ׳ ויאמר אומר היין אין לי בעולמי כהיותי בספל אדר ביד
חושקת · וחושקיה סביבה והיא עליהם מתרפקת · הם מגישים אליה והיא מונקת ״
ויגש הנ״א ויאמר אומר היין על גבי חרשו חורשים האריכו מענית · ובלא להב חרב
וברק חנית · הסבוני את לבם אחורנית : ויגש הנ״ב ויאמר
אומר היין בהיות בבית היעלה מים מפכים · יהיו עיני חשקה מבכים · ועמי תשגיח מן
החלונות תציץ מן החרכים : ויגש הנ״ג ויאמר אומר היין בהיותנו בתוך הכאדות
לבשנו שקים · וקראנו לאל ממעמקים · כי בם אנחנו כמקים : ויגש הנ״ד ויאמר
אומר היין מי לא יירא מזרם מים כבירים · והנה כל סוס פרעה ופרשיו האבירים · צללו
כעופרת במים אדירים ״ ויגש הנ״ה ויאמר אומר היין אם בבניה עיני אעיף ·
ושמי עליה לא אעריף · לא גלתה מעל פניה צעיף : ויגש הנ״ו ויאמר אומר היין
הראה הבניות בעת החושק ישכרן · איכו שתיך ואיכהו מקרקרן · לית דין ולית דיין ולית
עלם אוחרן : ויגש הנ״ז ויאמר אומר היין כשכחצבעין ושמעין וגדעון · ושבם וכנו
ובעין וישבי גבעון · ולי הדברי ודברכני יבעון : ויגש הנ״ח ויאמר אומר היין לקויי
אני אמציא לחושק כל מאויין · הפורש מתני כפורש מחיין : ויגש הנ״ט ויאמר אומר היין
אין לתמוה אם החושקים יכבדוני · ובראש ולבר שיאם יודוני · חי אני שו ידעוני עבדוני :
ויגש הששים ויאמר אומר היין לא נתנו בנות האדם תחנותם · בבתי החושקים
ובמשכיותם · לולי היותי המליץ בינותם ״ ויגש הס״א ויאמר
אומר היין לולי היות פי כמאה עדים · לא אמרו הבניים הנה דודאי מועדים · אכלו רעים
שתו ושכרו דודים : ויגש הס״ב ויאמר אומר היין חכמי התורה אשר הריאוני · אורם
ואתם המה יכחוני · באמרם חמרא וריחני פקחוני : ויגש הס״ג ויאמר אומר היין
היין טוב האיש אשר יריקני · ושכח הקוטף הבא יריקני · ויסכן לאורן אור שמשו וירחו ·

ויגש

ויגש הס״ד ויאמר אומר היין יערבוני האנשים עם המים וחברתם לי לא תערב כי כך קבלתי מפי רבי · ועם טונים אל תתערב ״

ויגש הס״ה ויאמר אומר היין הנני עם אל ועם קדושים רד · ואם חשמלי מתלקחת בתוך הברד · ואם עם מים יערבוני ומצאוני מהם כפרד ״

ויגש הס״ו ויאמר אומר היין לחרפת המים בכלי חרש יעשו חופתם · כי בהיות כלי הזכוכית אשפתם · תגל ערותם גם תראה חרפתם :

ויגש הס״ז ויאמר אומר היין מחרפת המים על גחונם ילכו · ומתעלה אל מטה ימשכו · ועמי קבורים ובאו וממקום קדוש יהלכו : ויגש הס״ח ויאמר אומר היין כאשר אזכור אל המים דבר הצפרדעים · יאמרו אלי זרע מרעים · השכחת ועשותם רשעים ״ ויגש הס״ט ויאמר אומר היין איך לא אנקמה מן השכורים הנבלים · וכל נת מלאה פרי קדש הלולים · תרמסנה רגל רגלי עני פעמי דלים ״

ויגש הע׳ ויאמר אומר היין אין טוב כראות השכורים בכד ובכתף יהדופו · וכסופות בנגב יחלופו · ולמאמרי כסופה ירדופו ·

ויגש הע״א ויאמר אומר היין בכל עת אשר דריכת האנשים אותי אזכור · אספוד כעל הבכור · ולולי זה לא עשיתי לעולם אדם שכור ״

ויגש הע״ב ויאמר אומר היין שמחו בפורים ומדבר עצב חדלו · ואותי על ראש שמחתכם העלו · שתו ושכרו ונפלו ״

ויגש הע״ג ויאמר אומר היין לא בכיה אנכי ולא כן בכיה בכה · אמנם כך מקובל אני מבית אני אבא · כי אם לא ישתה יין אין לו חלק לעולם הבא :

ויגש הע״ד ויאמר אומר היין בעון הדורכים ברגליהם הגתות · ושופכים בקרבם דם ענבים לשתות · האמונים עלי תולע חבקו אשפתות ״

ויגש הע״ה ויאמר אומר היין בעון האנשים השוכבים אם יתלו על העץ על לא חמס בכפיהם הענבים · אסבב יום יום תליית הגנבים ״

ויגש הע״ו ויאמר אומר היין תמהתי ואתמה כל ימותי · מדוע יתלו האנשים על העץ אבותי · יודיעוני מה נגנב להם ומתי : ויגש הע״ז ויאמר אומר היין מדוע ראיתי דם הענבים על קיר הגת כמנא · ואשר מהם נתלה האם בגנבים נמצא · מי זה אמר ותהי יי׳ לא צוה ״ ויגש הע״ח ויאמר אומר היין אם יתלו האנשים כאשכולות · אני שמתי אותם שכולות · ועולליהם כגפן השב ידי כבוצר על סלסלות :

ויגש הע״ט ויאמר אומר היין בפני טובע שמחות · ומפני ינוסו יגון ואנחות · וכאשר ישתוני העופות ילמדו לדבר צחות ״

ויגש הפ׳ ויאמר אומר היין אם אעמיד יום או יומים · ולא אתקן את אשר עותו המים · יגוע כל בשר תחת כל השמים ״

ויהי כהתיתי המשלים הנזכרים · אמרתי אל הסגנים והחורים · הנה שמעתם דברי שמנים זקנים כפי מה שספרו לנו אבותנו הקדמונים · וכאשר הגיעו לאזני דבריהם הערבים · פניהם פני לאבים · שמתים על לוח לבי כתובים · ולעד בצור שכלי חצובים ״ למען יעמדו ימים רבים : וכללתי פניניהם בשיר נחמד · אשר כל הבא אליו ועמד : קבצתיו מפניני המאמרים · ויסדתיו בספירים ״ ונכנה השיר אשר על מליצת הזקנים חברתי · ובתחנות שכלי אותו תארתי · כאשר על טוב בוארם עברתי :

ויאמר

יאמר ײ עוז אזרתי לפגרים נ- פש וחזרתי ו
אין לתמוה אם לי תכרע כל ברך עם זו יצרתי ו
כי רבים מ- מות אגאל וימי רבים כן הקצרתי ו
זה חסדי עם רעי כי כל מוצאי יאמר אך עשרתי ו
ובעת ממ- ני ישבע איש יאמר דבר לא חסרתי ו
מלב אסיר תוגה אסיר שמחה וגיל לו עוררתי ו
ולהגיע למחוז חפצו במשושות שכ- לי התרתי ו
חיו שוכני עפר יום על לבם טל או- רות המטרתי ו
איש לא שתה ײ ייעף יאמר כח לא עצרתי ו
הייתי שם- חת היצורים ושנת טוב- תם עטרתי ו
מן לידותי טל ילדותי אזקין אז תג- דל תפארתי ו
מיום נח נטע כרם למלוך על ת- בל נכתרתי ו
כי יתהלל כל מתהלל על כל תענו- גים אשרתי ו
ולהראות ה- עמים יפיי על גלדי שק לא תפרתי ו
ערום יראו- ני לא אבוש לא חפרתי כי נהדרתי ו
כל איש יחשוק את פי לנשוק ובעיני רו- אי יקרתי ו
שר עם סוחר פני שוחר ופני אחר לא שחרתי ו
אסיר שפה אל נאמנים ולשון נלע- גים הגברתי ו
אפריד לבות הנצמדים חושק עם עפ- רה החברתי ו
ובתולות נו- בכתי ובכיד החושקים או- תם הסגרתי ו
כל החושקים לי זבחו אף קטרו אל מכמרתי ו
כי בהמח שמן חלקם ולהמציא חו- קם מהרתי ו
כל דרך אד- רוך נגה אור יקום לי או- מר גזרתי ו
אישים חשבו לקבור אותי זה כמה או- תם קברתי ו
אותי דמו להרוג ובעוז ידי על כ- לם גברתי ו
את שהתי- רו אסרתי גם את שאס- רו התרתי ו
ובעת שחקו אז בכיתי ובעת בכו אז שוררתי ו
ובעת פרצו אז בניתי ובעת בנו אז סתרתי ו
ובעת עקרו אז נטעתי ובעת נטעו אז עקרתי ו
ובעת דבי- רו החשתי ובעת החשו אז דברתי ו
ובעת ש- מרו השלכתי ובעת השלי- כו שמרתי ו
קשר אמיץ אתיר וברית כרות בין רי- עים הפרתי ו
שוסתי עיר אף ממלכות וגבולות ע- מים הסרתי ו
ויסודי עיר גליתי אף אבני עיר ל- גיא הגרתי ו
וצבא רום בג- בול נשארתי ולבדי נ- ביא נותרתי ו

קררו

קָדרוּ שֶׁמֶשׁ	וּלְבָנָה אַךְ	אוֹרִי יָהֵל	לֹא קָדַרְתִּי ׃
בֵּין אִם יִהְיֶה	בֵּין לֹא יִהְיֶה	בִּקְהַל רַב צֶ־	דֶק בִּשַּׂרְתִּי ׃
בָּטְחוּ אִישִׁים	בִּנְדָרַי אַךְ	לֹא קִיַּמְתִּי	שֶׁנָּדַרְתִּי ׃
כֶּרֶם לֹא נָ־	טַעְתִּי אֶבְצוֹר	שָׂדֶה לֹא אֶז־	רַע קָצַרְתִּי ׃
עָלַי פָּצוּ	פִּיהֶם חַכְמֵי	עוֹלָם אָמְרוּ	כִּי סָרַרְתִּי ׃
וּלְעַוֵּר אֶת	עֵינֵי חָשְׁבוּ	אָכֵן עֵינֵי־	הֶם עִוַּרְתִּי ׃
וּבְחָשְׁבָם כִּי	אוֹתִי שָׁתוּ	עַל חוּג רֹאשָׁם	נִתְבַּצַּרְתִּי ׃
חָשַׂפְתִּי מַצְ־	פּוּן לְבוֹתָם	וּבְקִרְבָּם סוֹד	לֹא הִשְׁאַרְתִּי ׃
בְּזוּנִי יַ־	עַן נִסְכַּרְתִּי	שָׁכְחוּ כִּי אֲנִ־	תָם סָכַרְתִּי ׃
אַשְׁבִּיר יוֹם יוֹם	אִישִׁים אֵין קֵץ	אַךְ מִיָּמַי	לֹא שָׁבַרְתִּי ׃
וּבְרַגְלֵיהֶם	אִם נִרְמַסְתִּי	אֶזְכּוֹר כִּי רַ־	בִּים יִסַּרְתִּי ׃
אִישִׁים הוֹצִי־	אוּ דִבָּתִי	נָפְלוּ תוֹךְ שַׁ־	חַת חָפַרְתִּי ׃
וּבְעֵת כִּי הֵם	עָלַי קָשְׁרוּ	תּוֹךְ לִבּוֹתָם	אָז נִקְשַׁרְתִּי ׃
לֹא הָיוּ לָ־	הֶם יָדַיִם	יוֹם פָּנַי מֵ־	הֶם הִסְתַּרְתִּי ׃
שִׁבַּרְתִּי רָ־	אשֵׁי תַּנִּינִים	וּבְעֻזִּי הַ־	יָּם פּוֹרַרְתִּי ׃
לֹא נִמְלָטוּ	מִיַּד רִשְׁתִּי	הֵם חָלְמוּ	אַךְ פָּתַרְתִּי ׃
אֵימִים הִשְׁפַּ־	לְתִּי עַד אֶרֶץ	שָׂרִים בְּעָ־	פָר עִפַּרְתִּי ׃
וּכְשַׁבְתִּי בָּ־	רָד דּוּמִיָּה	בָּטַח לִבִּי	אַךְ נֶעֱזַרְתִּי ׃
אָמְנָם עֵת צָ־	פוּ מַיִם עַל	רֹאשִׁי אָמַ־	רְתִּי נִגְזַרְתִּי ׃

ויהי כשמוע השר והקהלות · קול השיר יתהלל אילות · ברכו לאדר בקדש נורא תהלות: אשר ככה לו בעולמו · וכל העם שב למקומו:

נשלמה המחברת העשרים וחמשה · תהלה לאל חי

המחברת העשרים וששה והיא מחברת הזקנות

אמר המחבר

יצאתי עם השר בימי הזקונים · לראות הפרחים הגפן הכנו הרמונים: ובבאתנו שער עלי קרית מדברי מהקורות המובאו' ומובאי' על הזמן תבואות יען אשר יפיל רבאות · וירים פעמיו למשואות · ראינו והנה חברת זקנות באות עיפות ונלאות · כשמלות בלות ומטולאות · בולעות ונבלאות · כתכם הזוקן למחראות · וכאשר ראינום מרחוק נבהלנו מראות · וכאשר קרבו אלינו הכרנו היותם כשוי טרי בכאות · היו בנעוריהם על כנפי נשרי הזמן נשואות · יפות המראה והבריאות · וברקיע היופי שם להם הזמן רם אות · היה בשכבר לשמש ולזכרם תאות נפשנו · ענדנום עטרות לראשנו · פין סהרנו ונטשנו · אשר העלו עדי זהב על לבושנו · מוזרות אקותנו · ואולות

וחולות אהבתנו ׳ ועל ערבים בתוכם תלינו כנורותנו : קדמנום לשלום בשפה רפה ׳
והם השיבו כנובר ראש ובכפם זועפה ״ ובראותם כי השתוממנו על שוממותם ׳ התאנחו
אנחה מלבותם : ותאמרנה לנו תמול כאשר בברית האהבה ישבנו ׳ והקשבתם למנותנו
ולמנותיכם הקשבנו ׳ לא חשבתם ולא חשבנו ׳ כי הזוקן ישיבנו כאשר שבנו : ואם אנחנו
כחש בשרנו משמן והלכנו קדורנית ׳ גם אתם זקנתם ושבתם והישב הזוקן השכם אחורני ״
׳ ועל גביכם חרש והאריך מענית ׳ והריק אחריכם חרב וברק חנית ״ ויאמר השר יש
לנו רב כי חברתכם לנו לא תערב ׳ כי יאור הידידות חרב ׳ ואגם החשק היה לשרב ׳
אם אתם למזרח אנחנו למערב : כשמוע הגבירות הפקידונו לאלדים ׳ ואנחנו על
זקנותם ובלותם תמהים ׳ ומיראתנו פן כגיע לאשר הגיעו פוחדים ורוהים ״ ויהי כאשר
הלכו תאתנו זכרנו יופין והדרן בנעוריהם ׳ ואת אשר עלונו עמהם ׳ בטירותם ובחדריהם
׳ וראינו כי הזוקן השימם ׳ וידו היתה בם להומם ׳ מקרב המחנה עד תומם ׳ ונפר עורם
על עצמם ״ חרדנו ופחדנו ויראנו ׳ וידענו כי כמקריהם כן יקרנו : ויאמר אלי השר
אמור נא אבי המועצה ׳ ואבי אבות לשירים ולמליצה ׳ הלא תקונן קינה נמרצה ׳ על
זאת העצה היועצה ׳ אשר הזוקן יעצה : לחלל גאון כל צבי ׳ בתתו בני החשק פלטים
ובכותיו בשבי : ועתה אזור מתניך ׳ ולהלחם עם הזוקן שים פניך ״ והחרדת אותו ואת
כל המוניו ושיתהו מטרה לחיצי משליך ומתריך תכונן על פניו ואומר אל השר הנני ׳ ואל
כל אשר תחפוץ תשני : ואקונן על הזוקן במנות השר ואומר ״
איכה יעיב באפו הזוקן את הצביות ׳ השליך משמים ארץ תפארת הלביות ׳ ולא
זכר ביום אפו יפעת יוני הגאיות ׳ וינהג אותם כשביות : בלע הזוקן ולא חמל
׳ החפיר יופי הצביות קמל ׳ כניץ יבא וימל : מה נדפר ומה נצטדק והיעלות החשוקות ׳
שבו מיד הזמן עשוקות : וההולכות נטויות גרון ומשקרות עינים ׳ כחשבו כמר מדלי
וכשחק מאזנים : והצבות העליזות ׳ אשר היו צבי לכל הארצות שבו כאבני גיר מנופצות
׳ חשך משחור תארם לא נכרו בחוצות ׳ ושבו הפנים היפות צנומות דקות ושדופות ׳
יבודם הזמן למדחפות ׳ מי לדראון עולם ומי לחרפות ׳ ומי בשער האשפות : כי הזוקן
שלח ידו מן האור ׳ והשיב יוני הגאיות אחור ׳ וברד השנים חשך משחור ״ ושבו העינים
המשקרות כהות ׳ ודלות הראש כארגמן שפו תמו מן בלהות ׳ ושפתות השושנים כהו כהיה
בכהות ״ כי כשפך אל לענה דבשן ׳ ושדי חמד הורידו לארץ ראשן ׳ והאף כמגדל הלבנון
יתאנף ויעשן ׳ ויעל עשנו כעשן הכבשן ״ ואשר בשבר הימים הצליחה למלוכה ׳ ועמדה
בהר גריזים על הברכה ׳ משומות רבות בתוכה ״ מי האמין כי נראה הצביות כאשר
נראם ׳ וגדולה השנאה אשר שנאם ״ מן האהבה אשר אהבנום ובקשנוס ׳ וחותם על
לבנו וחותם על זרועינו נתננום ׳ וענק על גוארנו ענדנום : לא האמנו כי הזוקן
יהיה החשק כובש ׳ ויפשוט החשק אדר היקר ושק יהיה לובש ׳ ויטה ידו ביום ההוא לאמר
לא אהיה חובש ׳ ונהר הידידות יחרב ויבש : מי האמין כי הצביות אשר עלה לשמים שיאם
׳ ומהעל לכוכבי אל שתו כסאם ׳ ויאמר החושק מחנה אלדים זה כאשר ראם ׳ ימצאם
הזוקן כאשר מצאם ולא ישנה עוד את בגדי כלאם ״ מי האמין כי תראם ככרמל ׳ אשר
בתן היום למרי כפש ואור לעמל ׳ כקנה וסוף קמל : ותחת הבואר מגדל השן ׳ אשר היה
שמן ודשן ׳ ומיעים עשת שן ׳ כראה שקולות והלפידים ובהר עשן : והבנות היפיפיות
אשר היו כזוית היכל ׳ אשר לספר הודם איש לא יוכל : עברן את מיכל הזקנה ׳ והיתה
השיבה להם למקנה ״ ושנה הזמן שכלם לסכלות ׳ ודעתם להוללות ׳ וכבודם לזלות ׳
ונדיבותם לכילות ונבלות : ושברם כשבר נבל ׳ והפך שמחתם אל אבל : מי האמין כי
ישוב

ושב החשק הנאמן אלמן · והגבירות מעשה ידי אמן · אשר התברכו החושקים בשמן · ישתו בהם הזמן והדימן · ונתן בדעת נעמן כנועמן · בשכותו את טעמן · ולא היה לבני ישראל עוד מן : מי האמין כי היעלות אשר הזן שמעה ותאשרם · וכל חושק יפארם · ולאות על ידיו ולזכרון בין עיניו יקשרם · הזקן על ידי מות יגרם · פקיד והחרם : מי האמין כי היעלות אשר חשקנו בימי הנעורים · והלכנו אחריהם הלוך ובכה עד בחורים · כאשר ירדוף הקורא בהרים · במעונות אריות ובהררי נמרים · ישובו שיבנו מראותם עורים : והיעלות אשר שגינו באהבתם · נברח היום מקרבתם : אויה על קומת התמר · אשר שדי להם המר · איך לא עמד טעמם בם וריחם נמר · ועורם כתנור נכמר · ובשרם סמר · מי יתן ולא הכרנום · אחרי אשר בעינן רע כזה ראינום : אהה זקן המחריד · ובין חושקים וחושקות תפריד · ובכיר יושבים תוריד · ולא היה כיום אפך פליט ושריד · מה מאד עשקתנו ורצותנו · ומתמרורים השבעתנו · שבבת השמעתנו ·· שמעט קחתך הצביו' מחמד עינינו · אשר עלזנו בם בימי עלומנו · ולקחת מחשקנו · גם הצביות כזר ומננו והבאשת את ריחנו בעיניהם ואת ריחם בעינינו ·· עד אשר אם זהב ערבות ישדדם · ונכרים לטבח יורידם · מיד שאול לא נפדם ·· כי מן היום אשר עטרת אותנו בעטרת תפארת שיבה · שבת החשק הנוגש שבתה מדהבה · ותחת החשק והאהבה · רבה בקרן העזובה · ושמחה בינינו ובין הצביות אויבה עד אשר אם תמר אחות אבשלום תצעק מכאבה · לא נציל את נפשה מיד להבה ·· ולו תהיה בזמן אסתר · ואני אהיה מרדכי מראותה אסתתר : ומשכחתי לפרות הבשן · אם הייתי ירחע לא אקח לי את בת שען : מה מאד חטאת זקן האכזר · כאשר שמת החשק ממנו מוזר ·· ואלו מרעה אל רעם לא תביאנו · מתפקד החשק ומאיבי השיבה לא יראנו · וברכנוך בבאתנו ובבואנו · ואמרנו בוא יבוא ברכה כנשא אלומות השיבה בשיבנו · כשיא אלדים אתה בתוכנו : אמנם יחרד לבבנו וילפת כי אויבי השיבה אות ומופת · כי בקרוב לעפר מות תשפתנו · ושם תעשה חופתנו : ויגרו בך נדחי · ולולי זה אמרנו בה לחי · ושאגתי ומריא שיחי · כי ידעתי מות תשיבני ובית מועד לכל חי : ואשא משלי ואומר

אוֹיָה עַל כִּי פָּרוֹת בָּשָׁן הוֹרִידוּ לְ־ אֶרֶץ רָאשָׁן ׃

עָלַזְנוּ בָּם בִּנְעוּרֵינוּ הַיּוֹם נֹאכַל יָשָׁן נוֹשָׁן ׃

אֵיךְ שָׁב אֻמְלַל רֹאשׁ כַּכַּרְמֶל דַּלּוֹת רֹאשׁ נְ־ שֵׂאת חוּמְשָׁן ׃

עֵינֵי יוֹנֵי הַגְּאָיוֹת יַמְטִירוּ בַּ־ יּוֹם מַלְקוֹשָׁן ׃

אַיֵּה הָאַף בּוֹ מוֹר אֶשְׁאַף כִּי יַעַל פִּי־ חַ הַכִּבְשָׁן ׃

אוֹיָה לְבַרַד הַשִּׁנַּיִם אֵיכָה נֶהְפַּךְ לִהְיוֹת כּוּשָׁן ׃

אֵי הַצַּוָּאר מִגְדַּל הַשֵּׁן וּשְׂפַת שָׁנִי פֶּרַח שׁוֹשָׁן ׃

אַיֵּה הַשַּׁ־ רוֹת וּרְעָלוֹת אֵי יַהֲלוֹמָן אֵי תַּרְשִׁישָׁן ׃

אֵי חֶלְיָתָן אַיֵּה נִזְמֵי הָאַף אַיֵּה בִּגְדֵי חוּפְשָׁן ׃

אֵי הַיְּעֵלוֹת הַנֶּחְשָׁקוֹת אַיֵּה חִנָּן אַיֵּה חָרְשָׁן ׃

הַיָּפוֹת וּ־ בְרִיאוֹת בָּשָׂר תַּחַת יָפְיָן נִרְאָה כַחְשָׁן ׃

מַה הָיָה לְ־ נְטוּיוֹת גָּרוֹן מַה לַּזּוֹקֵן כִּי הִרְעִישָׁן ׃

בָּטַחְתִּי בּ־ גבורות לְבָּן הַיּוֹם נִרְאֶה מֵהֶם חָלְשָׁן ׃
אֵין לְבַטּוֹחַ בָּם כִּי אַחַר גּוֹזָן לֹא תְּ־ רָאָה עוֹד לְקָשָׁן ׃
הוּבְשָׂרוּ לְ־ אכזור בִּתְרוּמָה עַל כִּי הֶעֱרִיב כַּיּוֹם שִׁמְשָׁן ׃
לוּ הֵבִיאוּ כַּפָּרָתָן זָכוּ לֶאֱכוֹל בְּבְשַׂר קָדְשָׁן ׃
לֹא הֶאֱמַנְתִּי בִּימֵי חָרְפָּן כִּי תֶּחְדַּלְנָה אֶת תִּירוֹשָׁן ׃
אוֹ יָמוּת בֶּ־ עָפָר גִּזְעָן אִם יַזְקִין בָּ־ אֶרֶץ שָׁרְשָׁן ׃
אֶזְכּוֹר חֶשְׁקִי בִּבְחוּרוֹתַי יוֹם קִנֵּאתִי עַל פַּרְעוֹשָׁן ׃
עֵת הִתְנַדֵּב לְבִּי בִּימֵי חָרְפִּי לִהְיוֹת כּוֹפֶר נַפְשָׁן ׃
מִי חָשַׁב אָז כִּי אֶחְמוֹדָה תַּחַת יוֹפְיָן אֶת מַלְבּוּשָׁן ׃
אוֹ מִי חָשַׁב כִּי לֹא יָשׁוּב זַעַף הָאֵל עַד הוֹרִישָׁן ׃
מַה זֶּה הָיָה לִבְנוֹת הַחֵן כִּי נֶהְפַּךְ אֶל לַעֲנָה דִּבְשָׁן ׃
הָיָה כָּאוֹב בַּיּוֹם קוֹלָן וּתְמוֹל נִשְׁמַע כַּיָּם רִגְשָׁן ׃
נִשְׁאַר בְּלָהָן זַעֲנָן וַעֲקָן אָבַר חֶמְדָּן בִּשְׁבָה דִּישָׁן ׃
אַחַר זִקְנָ־ תָן וּבְלוֹתָן מַה לִּי לָבֹא אֶל מִקְדָּשָׁן ׃
חַי אָנִי לוּ אֶהְיֶה יָרֵחַע לֹא אֶקַּח לִי אֶת בַּת שׁוּשָׁן ׃
אוֹ לַעֲגָלוֹת הַלְּוֹמָדוֹת נִשְׁאַר תַּחַת זִמְרָן יָקְשָׁן ׃
אֵין לָהֶם חֵ־ לֶק בַּבִּינָה אוּלַי הָאֵל חָכְמָה הֵשָׁן ׃
לֹא תִשְׁמַעְנָה אֵלַי אוּלַי כִּי הַזּוֹקֵן הוּא הֶחֱרִישָׁן ׃
לוּ תִתְחַנֵּן לָהֶם אָז לֹא יִשְׁכַּח כַּעְסָן כִּי אָז יֶעְשָׁן ׃
כִּי אֶמְצָא כַּיּוֹם לִבָּם אוּלַי הָאֵל דּוֹחָן חִקְשָׁן ׃
לִבְנוֹת זֶרֶשׁ אֵיךְ אֶדְרֵשׁ אֵיכָה אֶשְׁמַע אֶל קוֹל לַחְשָׁן ׃
אִלּוּ נִתְלוּ עַל הָעֵץ אָז תִּצְהַל תִּשְׂמַח הָעִיר שׁוּשָׁן ׃
אֶתְמָה אֶל חוּ־ גָן הַצּוּרוֹת עֵת עוֹר עָם בָּ־ שָׂר הִלְבִּישָׁן ׃
אֵיךְ לַהֲרֹג לֹא הִגִּישָׁן אוֹ לָטֶבַח לֹא הִקְדִּישָׁן ׃
אִם נוֹחַם נְ־ סָתַר מֵעֵינַי לִבְנוֹת חֵן בָּ־ לוּ כְּעֶשְׁן ׃
אֶתְנַחֵם אִם הִזְקִינוּ כִּי מֵאָז שָׁבַ־ בָּתֵּי וְאִישָׁן ׃
לִבּוֹת הָיוּ בָּם כִּשְׁבוּיוֹת הַיּוֹם נִתָּן לָהֶם חָפְשָׁן ׃
הֵמָּה הַבְּנָ־ דִים הַצּוֹאִים מִפְּתִּי יָ־ סוּר יַלְבִּישָׁן ׃
חַי אָנִי לוּ תַזְקִין אֶסְתֵּר לֹא אֶהְיֶה עַל חֶשְׁקָהּ בָּרְשָׁן ׃

דוה כשמוע השר המליצה הנכבדת׳ אשר יפעת הצביות אובדת׳ מקוננת וסופדת׃ והשירה ההדורה׳ המדברת בבחות ובשפה ברורה׃ אשר לא יותן סגור תחתיה ולא ישקל כסף מחירה״ אמר הנני כשבע בכורה ואיום׳ כי לא כקשרה כפשי בכפשך בלתי היום״ היום עשית גבורות כפלאות׳ היום הראיתני נוראות׳ והשכחתני חשק אילות ובבאות׳ כאשר השמעתני דברי נבואות׳ אמנם באמרך כי הסיבה מופת ואות׃

כי

פי מן העולם הזה בקרוב נפרד׳ שמתני נבהל ונחרד: כי אף על פי שזה כמה על המות
הוכחתני הוכח׳ עשיתי עצמי כשוכח: ורואה אני כי אני צריך דבר המות לזכור. ולא
להיות כיין התאוה שכור״ ואחלי לפניך להזכירני דבר אשר מתאות העולם הזה תסירני
: ואען ואומר חייך השר אין דבר יכניע הלבבות׳ ויעיר עיני המחשבות ויטים אותם
זכות וברות׳ ותציל האדם מיום עברות׳ כמו לכת בעמק הפגרים ולראות הקברות״
והעלות על לב השוכנים שמה׳ בפנה ונגבה וקדמה וימה: מי הם ומי היו׳ ומה היו
ענינם הזמן אשר בו חיו: ואת אוהביהם ודורשי שלומם ידרשו׳ ואם חשוקיהם לראותם
יבקשו׳ ומי הם יורשיהם אשר ירשו: ומי שוכב בחדרי משכיתם׳ ומי פקיד על
בית נכותם: ומי שוכב עם נשותיהם ואם הוליכו עמם אוצרותיהם״ ואם להם העזות
והגאון׳ וקול שאון׳ ואור יקרות וקפאון׳ אז אם הם לכל בשר לדראון: ואם להם יופי
הפנים ויפעתם׳ כאשר היה בעוד בחיים חייתם: ואם הגדול מהם על הקטן ירהב׳
ואם שם הבכות האומרות הבהב׳ ואם איש מהם עוד יאהב׳ לבן ואברות ודי זהב: ואם
הם שמחים או נוגים׳ ואם אוכלים ושותים וחוגגים׳ או ברעה מתמוגגים׳ ואם בגלומי
תכלת וארגמן ואם בלבוש הרוגים״ ואם שם קול צהלה והמולה׳ קול חתן וקול כלה״
ובהעלות זה על הלבבות׳ אז תפקחנה הנבות״ ויפחדו וירהו׳ ובכי ונהיה יכהו׳
בראותם כי קטן וגדול שם הוא״ חייך השר מי שיתבונן בהם ומהם׳ יראה שם שרים
והבלהם׳ ומלכי ארץ ויועציהם׳ שופטיהם ושוטריהם׳ כהניהם ונביאיהם״ שם
אנשים נשים׳ ושרי עשרות ושרי חמשים׳ ושליטים ופרשים״ שמה כסילים וחכמים״
זקן עם מלא ימים: שם נערים וזקנים׳ בחורי חמד פחות וסגנים׳ שם עניים ואביונים״
שמה דגולים מרבבה׳ ושם יונק עם איש שיבה: שם חתן ושם כלה׳ גם בחור גם בתולה
״ שם מלך וכהן ידין׳ הרה ויולדת יחדו״ שם מרדכי ושם הדסה׳ ושם אסף ישור כמשה
ושם עתניאל ועכסה׳ וגם מקננו ילך עמו ולא תשאר פרסה: לא נכר שוע לפני דל׳
ועשיר מרש לא נבדל׳ ואין איש על רעהו יתגדל: ואם תדרוש דברי החושקות והחושקים
׳ וקברי חבצלת השרון ושושנת העמקים׳ ואדם הגדול בענקים׳ אשר היו כראי מוצק
חזקים׳ ולסתיר עצתם היו מעמיקים׳ ותמצא קולות וברקים׳ וראם משכיל ושרים
נומקים ולב רע ושפתים דולקים כי בקקום בוקקים ועיניהם אשר רנו כברקי׳ תראה
אותם בחוריהם נמקים: ואם תדרוש קבר אילת אהבים׳ אשר מעשה חושב יעשה אותה
ברוכים: תחריש ותחרד ותשום ותעמוד משתאה׳ והיית משוגע ממראה עיניך אשר תראה
״ כי שם תראה עם ימוכו בעונם רגליהם ולא יהלכו ולא יהגו בגרונם׳ לא יאכלון ולא
יריחון׳ ולא יראון ולא ישמעון ולא ישיחון״ השכיבם הזמן למעצבה׳ ויכם וירדפם עד
חובה: ואלך לארץ נזרם אשר הונף ואשר הורם וחלק אין להם עוד לעולם׳ כי נשכח זכרם
׳ צורם מכרם ויי׳ הסגירם: ואיש ירים העפר מעל פניהם׳ יעלה באוש מחניהם ובאפיהם
ויראה פגריהם עצמו פרודו׳ תחת מגרפותיה׳ סר צלם ורמה תכסם עליהם: ותחת הפנים
כזוהר הרקיע מזהירו׳ והעיני׳ המשקרות יראה העצמו׳ היבשות והקודרו׳ אשר היו לרמה
לנכרות״ גם אהבתם גם שנאתם כבר אבדה׳ ונפשם אשר נפרדה אם בוי׳ בגדה׳ כי בנים
זרים ילדה׳ מעולמה נטרדה׳ וגם אשר לא ידעה נדדה ונספדה׳ המעלות אשר ירדה: ולולי
דבר יי׳ אשר נאמן אשר יועד לעבדיו עת וזמן: לשום הרי לדרך ומסילותי ירומון׳ ויחיו
מתי נבלתי יקומון״ והנפשות הטהורות׳ תהיינה בצרור החיים צרורות׳ והיו למאורות:
ונפש אשר אהב כל דברי בלע׳ ונפץ את עולליו אל הסלע׳ יקלענה בתוך כף הקלע:
אמרתי הן נענו אבדנו כלנו׳ אבדה תקותנו נגזרנו לנו: ולכן כל ימי צבאי עד בוא

מליפתי איחל ׃ בידעי כי דברו הטוב לא יחל ׃ ולעונות מיחלין סולח ומוחל ׃ והאיש בוחר בטוב וברע בוחל ׃ ומבוראי ירא וזוחל ׃ וידעתי כי אהיה חיו עד כוחל ׃ ובזכות אברהם ויצחק יעקב ושרה ורבקה ורחל ׃ ושועה ישית חומה וחיל ׃ ואשא משלי ויאמר

עת א־ חזה קברי בני העם ימס לבבי י־ עמוד נפעם ׃
כי אז־ כרה השן־ כבים שמח איך ה־ יתה ארחם וגם רבעם ׃
אזכור ימי שבתם בתבל אף אזכור נסבה ס־ בבה נסעם ׃
בהם אנשים ח־ כמו למאד עד כי למרחק נ־ שאו דיעם ׃
חדו־ רשים טובה אלי עמם הדו־ ברים שלום לכל זרעם ׃
בם ב־ המות שדי בתבנית איש ויש־ לחם האל כיד פשעם ׃
בם ב־ עלי אשמה כמו אמון אף ב־ עלי חטאת כירבעם ׃
מאן־ מרים לעו־ ברים סורו ומק־ דשים העם במגעם ׃
יתהו־ ללו יתמו־ ללו אימים אף הו־ מכו לו ש־ מעו שמעם ׃
בלאח זמן לרפוא משובותם כי ה־ חליף צבעם ולא טבעם ׃
לא נ־ תנו לבם לאחריתם חטו לבבם א־ חרי בצעם ׃
שמה רשעים ח־ דלו רוגז שם י־ עצי ארץ במדעם ׃
שמה עבדים מ־ אדוניהם חפשים ושם כהה אמת נגעם ׃
שמה יגעים ב־ זמן נחו שם מ־ צאו נו־ פשם ומרגועם ׃
קטן וגדול שם וכל היקום שם ר־ כדו ערשם ומצעם ׃
יחד אסירים ש־ אננו שם לא ש־ מעו נוגש וקול רעם ׃
לא נ־ כרו שועים ונכבדים לפני חשובים מ־ לאו זעם ׃
התי־ אשו הם מ־ ראות טובה לא עוד יקוו ל־ חזות נועם ׃
לבי סחרחר ב־ חזות כל זאת לא אש־ מחה עת א־ חזה צלעם ׃
צר לי ואם אתיה במתעלם יום יום אני הולך למסעם ׃
ינחה זמן אותי ויתפלא כי כ־ אשר נחם והסיעם ׃
ארד שאול תחתית ואגוע במקום אשר ירם והגיעם ׃
ישקה זמני ל־ ענה ורוש לי כ־ אשר השקם והשביעם ׃
ישפיל גאון לבי ויכניע ערפי בהשפילם והכניעם ׃
לולי אשר יעד אלהים חי לשוב לרחם את אשר זעם ׃
עת י־ קצו כל שו־ בני עפר חסדו ועוזו להודיעם ׃
גלה־ חליץ עצמות מקודשיו את מל־ אכיו ישלח להרגיעם ׃
זאת ב־ חזותי י־ פלו פני ימס לבבי י־ עמוד נפעם ׃

בשמוע הספר המליצה הנכבדת ׃ וספירה אמר תזהב ומפז נחמדת ׃ אמר על המות סופרת ׃ היתה בלבו אש יוקדת ׃ ולא קמה עוד רוח בו ׃ ופחד ורהב לבבו ׃ ויאמר אלי מה מאד מיטבת לדבר ׃ נקלים לגבר ׃ ודלתות הגאוה לשבר ׃ לולי אמר פתחנו ׃

שמתני מן המות מפחד, ועתה אמור נא אלי אל תפחד" האם הפחדת המות כאשר דברת. ותעלהו על לבך כאשר ספרת: ואען ואומר איך אשר דבר המות אין לשכוח, ומדי דברי בו לא אעצור כח" ואיך יעמד לבי ותחזקנה ידי, והיום והלילה אשר בם מועדי, ירוצו ולא ייגעו ילכו ולא ייעפו, להשיבני אל האדמה אשר ממנה לוקחתי יאספו : וכל רעי ומיודעי בי יבגודו, ואוהבי מנגד נגעי יעמודו : ויפשיטוני בגדי רקמתי ומעילי, וכתונת הפסים אשר עלי : וילבישוני בלויי הסחבות ובלויי המלחים, ויקברוני תחת אחד השיחים : אין דורש ואין מבקש, ומה מאד יהיה הלב עקש" לשכוח המות אשר לא ישכחהו, ולזכות אשר לא יזכחהו" ואם לא ישיתהו לעומת רעיוניו, לאות על ידיו ולזכרון בין עיניו" איך אשר כי ידי הזוקן והשיבה עצבוני, כאשר מטרת לחיצי המות הציבוני" ואיך אשוב עוד למנוחי, בזכרי כי מות תשיבני ובית מועד לכל חי :

נשא משלו ואומר

יְדֵי זוֹקֶן וְשֵׂיבָה עְ־ צְבוּנִי לְחִצֵּי מַ־ דְרוּ אָרִיד בְּשִׂיחִי ׃
וְכִלָּה הַ־ זְמָן רַע אֶת בְּשָׂרִי וְנָתַח חַ־ נָתִים אֶת נְתָחַי ׃
וְהַמָּוֶת בְּחַדְרֵי חָ־ חֲדָרִים ׃ וּמָה בֶּצַע וְאִם אֶסְגּוֹר בְּרִיחַי ׃
וְלִבִּי יְ־ הֱמֶה עָלַי בְּזָכְרִי תְּמוֹל פָּתְחוּ בְּעֵדֶן גַּן פְּרָחַי ׃
נְבוֹנִים יְ־ חַלּוּ אֵלַי כְּמָטָר וְשָׂרִים שָׂ־ קְדוּ לִשְׁמוֹר פְּתָחַי ׃
בְּהַשְׁבִּיעִי בְּצַחְצָחוֹת נְפָשִׁים בְּטוֹב לִקְחִי וּמִגֶּרֶשׁ יְרָחַי ׃
חֲשָׁבוּנִי עֲטֶרֶת הוֹד בְּרֹאשָׁם וְהֶעֱלוּ עַל שְׂפָתָם אֶת שְׁבָחַי ׃
נְגִידִים נֶח־ בְּאוּ מִגַּ־ עֲרָתִי וְאֵימִים חָ־ רְדוּ לִבְרַק רְמָחַי ׃
וּמָה אוֹמַר בְּזָכְרִי הַ־ תְּמוּתָה אֲשֶׁר תִּשְׁטוֹף בְּעֵת מָחָר סְפִיחַי ׃
וּמִנֶּגֶד לְנִגְעִי יַ־ עֲמוֹדוּ מְיֻדָּעַי וְגַם רֵעַי וְאַחַי ׃
וְיַפְשִׁיטוּ מְעִילַי הַ־ יְקָרִים וְהַלְבֵּשׁ מְ־ בְּלוֹיִים מְ־ לָחַי ׃
וְאֵיךְ אֶעְלוֹז וַאֲנִי נִבְאָב וּמָוֶת תְּשִׁיבֵנִי וּבֵית מוֹעֵד לְכָל חַי ׃

בשמוע השר השיר הנמרץ לקראתי רץ" ויאמר אלי אמור נא בחסדך, איך המות לא יחרידך כאשר יחרידך, הסיית חרד עליו כנס מעודך, בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך" ואען ואומר איך אשר לא תשום, אם על המות לא תשתאה ותאשם אשום : כי כמוך הייתי שור נגח מתמול שלשום : אסתולל בעמי ובעמים אתבולל, בבקר אוכלה עד ולערב אחלק שלל" ולבי חרץ לאסוף ולכנוס, כאלו מיום המות לי מנוס, ותהיה זאת מנוחתי עדי עד ושכחתי כי הזמן ימוט וירעד, וכי כי כבר הותרה והועד : ותמהתי ואתמה איך שמחתי לשמחת יום ושכחתי למבוא לכפשי פדיום : ונשאתי עלי אז משל סלוה, בהכירי כי שכלי נבזה ונרזה : ונשא משלו ואומר

אֲנִי יָשֵׁן בְּעֶרֶשׂ תַּ־ עֲנוּגַי זְמָן בּוֹגֵד אֲשֶׁר יִמּוֹט וְיִמְעַד ׃
אֲדַלֵּג שׁוֹר וְלָעֶרֶב אֲחַלֵּק ׃ שְׁלַל תֵּבֵל וּבֹקֶר אוֹ־ כְלָה עַד ׃
וְלִבִּי יַ־ חֲרֹץ לֶאֱסוֹף וְלִכְנוֹס בְּאִלּוּ זֹאת מְנוּחָתִי עֲדֵי עַד ׃
וְאֵיךְ אֶשְׂמַח לְשִׂמְחַת יוֹם וְרֶגַע וְאֵיךְ לֹא יֶ־ חֱרַד לִבִּי וְיִרְעַד ׃

אשר

אשר אשכח לבית מועד לכל חי / והתגמול אשר נכון ונועד ׃
ואין התנ- צלות או מ- ענה רך / יהי אלי לעת מרר לבסעד ׃
ואיך אעמוד וידי ת- חזקנה / ליום הבא ובי דותרה והועד ׃
אני נואש ראות טובה לנפשי / ולא אוחיל לבד יראה ורעד ׃
לבד אם יז- כרני אל ויכין / צרי גיל עד למחלתי אביעד ׃

ויאמר השר בטוב הוכחת לנפשך הנענה, דרך מוסר וענוה, להסיר ממנה מעטה ולכסות גוה : אמנם בהיות לבך ערל וטמא, וכרעם ורוגז הארץ ינמא, ובחר באשר הבדיל האל לנו לטמא ועזב הבריאה ונתלה בשמא : לא הכית בחרפה לחיו, ולא ירדת עמו לחייו, ונתת לו כל מאויו : ויען ויאמר חייך השר כבאת, ובאלו שירותי ראית והראת" כי הוכחתיו תוכחה נמרצת, משכיני התוכחות מקובצת" דברתי עליו כפי מאמריך כאלו באתי אחריך, ומלאתי את דבריך : וזה השיר על אשר לבי כשאתיו, בשעותו והוכחתיו, ובשמן קדשי משחתיו" ואשא משלי ואומר

ימותי ח- לפו רובם ועברו / ולבי בי עדן ערל וטמא ׃
ולמות הבי הולך וקרב / בכל רגע והוא לא כן ידמה ׃
ידמה ל- עלות גלגל ערבות / ושכח כי לבור תחתית יגמא ׃
ויחשוב כי ירמה ה- אנשים / במרמתו והוא נפשו ירמה ׃
באיש יחשוב לעור עין משנאיו / והוא עינו בסכלותו מסמא ׃
ושכח את אשר ימצא בבריא / והוא נתלה באולי אך בשמא ׃
ומאס מק- דשי אל ה- קדושים / ובחר ב- אשר הבדיל לטמא ׃
ואיך יגאה לבב נכאה ונלאה / והוא במח ואף נחשב לבמה ׃
ועת יזכה קדושי אל לשובע / שמחות י- היה רעב וצמא ׃
ותחת ל- חזות נועם אלדים / בבור תחתית יהי אובד ונדמה ׃

ויאמ' השר באמת יסרת לבך והוכחתו, ובשמן קדשך משחתו : אמנם לדרוש קברי המתי' כאשר הודעתני לא אקבל, פן הדרת כבודי אנבל : אמנם אחת שאלתי מאתך אותה אבקש, ובתתך שאלתך ידעתי כי אחר תאותי לבי לא יבקש : ואם תגזור לי למלאת שאלתי יתנקה מאלתי : ויען ויאמר הנה בשמים עדי ובמרומים סהדי, כי למלאת שאלתך שרי ונגידי, ארצה בכל לבבי ובכל נפשי ובכל מאדי, כפי אשר תשיג ידי" ויאמר השר שאלתי ובקשתי לחבר אלי תפלה נהדרת, תהיה לראש כל התפלות עטרת, ובני התפלות לגאון ולתפארת, ותהיה מאורות התאותה מדברת : ועל יצרי האכזרי ברעם ורוגז תגמא, ותכניע בדבריה הלב הערל והטמא, ותפקח עיני הסומא : תקרב הלבבות אל האלדים ותשים אורות התאוה כהים : אתפלל אותה שבע ביום, אולי אמצא לפיד יום פדיום : תהיה כמוסה עמדי חתומה באוצרותי, אשכח בה כל צרותי : ועל שכמי אשאנה, ועטרות לבי אענדנה : ויען ויאמר אל השר, הנני אל משמעתך סר : ואקום ואחבר תפלה נמרצת, בתוכחות מוסר מקובצת : כאשר עם לבבי, ותכנה אל השר כר המערבי :

ואשא

ואשא משלי ואומר

אלדים נ־ פלו פני בזכרי ביום אמיר בשפלות ג־ אותי ׃
ביום יתנ־ כרו אלי ידידי ביום אהיה מגורש מ־ נותי ׃
ביום אחי מתי סודי ורעי רכושי יח־ לקו בימי בכיתי ׃
ביום אכלה כרקב אני בבגד אכלו עש ורמה עד כלותי ׃
ביום אויב יחרפני ואשא ואשתוק עת יסופר מ־ גנותי ׃
ביום אורד שאול אל יר־ כתי בור ומי הוא זה אשר ידע עלותי ׃
ביום רמה תכסני ועלה באוש פגרי ותעל צ־ חנתי ׃
ביום יעלו במאזנים פשעי ולא אועיל בהסתירי עצתי ׃
ביום המ־ ותה תשוך ותפריש ביום אחריש ולא ממ־ עלתי ׃
בלא חודש ולא שבת וקודש אהי שובת ונח מכל מלאכתי ׃
בלא חכמה ולא דעת קדושים אהי נכנע והשוך אף חמתי ׃
אבוי עלי וחטאתי כתובה בעט ברזל ומי יליץ זכותי ׃
לזאת אדמה ואקור לך אלדים ואשמיע כקול ים נ־ המתי ׃
ואתמרמר בלב נשבר ונכמר ומעיני הכי תדד שנתי ׃
בידעי כי לך מצרף לצרף זכור לבחון ושם אשא זכותי ׃
ומאסתי לעולמי ונכסף לבבי בי לרעה א־ חריתי ׃
ואם חטאי לעולמים יכופר ואם אמצא צרי אל מ־ חלתי ׃
ועת חשבי יעצוני סעפי דרוש ספרי נביאיך ודתי ׃
ודרשתי בספרי ח־ נבואות ומצאתי בתוכם קץ פדותי ׃
וכי מתי תחיה אל ועדנה לנפשי ת־ היה אחרי בלותי ׃
וכי תכין לעם קדשך מנוחה בגן עדן ושמח ת־ חנותי ׃
לזאת התע־ לסה נפשי וששה ונחמתי ורבה צ־ הלתי ׃
ועליך אלדי את יהבי אני משליך להשיב את שבותי ׃
ואתה הוא מנת חלקי וכוסי וצור מחסי ומשקט ס־ ערתי ׃
לך אשת־ חוה מלכי ואפקיד בידך גו־ אלי חיי ומותי ׃
ובך אבטח לרפא את מזורי ולשמוע לדברי ש־ אגתי ׃
ולא אדאג לקורות ח־ זמנים ולא אחוש בהבוז בית נכותי ׃
ואם לי ר־ חמיך אל לחברה והם יש־ מרו בואי וצאתי ׃
האתעצב למפקד גו־ אלי אני האשתומם למות אנשי עדתי ׃
אני אפשוט מעילי ג־ אותי ואתבודד ושק אשים כסותי ׃
ואתלונן בסתר ר־ חמיך ואשמח בצלך את חסותי ׃
ולך יצמא ולך יכמה בשרי ולך אכרע ולך אכרות בריתי ׃
ומה אוסיף אני עבדך לדבר יי נג־ דך כל ת־ אותי ׃

כשמוע השר התפלה המהוללה, נשבע כי אין על עפר משלה. ויאמר אלי חייך
אבי אבי, בר המערבי, עשית כאשר עם לבבי, כזאת ידעתי כי חפצת בי
, זאת תשיר רבבי, ותעביר עוני השאון בחובי: הפעם אודה את יי', ראו עתה כי
אורו עיני, זאת תנים יניני, זאת הלכה למשה משיני. כי מוצאה מצא חיים ויפק רצון
מיי': כמוה לא ראיתי מעודי, אשמח כי רב חילי וכי כביר מצאה ידי. ויתנה השר
בבית נכותו, ויתפלל בה כל ימי היותו. ויהי אחרי כן ויאמר לי השר אמצא חן בעיניך
אדוני כי נחמתני, מן התפלה המהוללה אשר השמעתני. ועשית מרעה לבלתי עצבי,
בעשותך אותי עז כנמר וקל כנשר ורץ כצבי: וגבור כארי לעשות רצון אביך שבשמים.
וכאיל תערוג על אפיקי מים: כן נפשי תערוג אל האלהים, ומה מאד עמקו רעיוני
תמהים. מתה שהזכרתני לדרוש הקברים, ולראות שם הפגרים: ואני לא ראיתיך מן
היום אשר אותי הכרת, עשה כן כאשר דברת: ואען ואומר חייך השר לו תבא עמי
בביתי ותכנס בחדרי משכיתי. חדר בחדר, תראה שם מן הפגרים את הנתחים את
הראש ואת הפדר. יוכיח האיש אשר לא נכנע, ויזכירו את אשר יום המות שכח. וכשר
הפגרים אשר נחסר, הודש אשר סר, יכניעו הנפש אשר לא שמעה בקול ולא לקחה
מוסר: יקימון הכושל ויזכירו המתעלם, ויאמצו ברכים כורעות ויחזקו לב השלם, ישיב
מדלג כאיל פסח ותרון לשון אלם: יתנו הנפש דבקה בבוראה, ולשמוע דברו רעבה
וצמאה, ישיתו הבולעם לשארית ולגוי עצום הנהלאה: ויאמר השר חי אני זה הדבר
לא האמנתי ולא אאמין. כי פגרי המתים בחדרך תטמין. ואען ואומר אראה אותך השר
דשן ושמן, ולמחמדי הזמן גואל ואומן, ועל כן לא תאמין כי לא תאמן: ואכנס חייך
השר פתחתי על קירות החדר סביבותם, מעשה חרש פתוחי חותם, דברי חכמים
וחידותם: ולעשות ערש יצועי ציירתי צורת איש מת נגזר מעמיו, בא רקב בעצמיו:
ותולעים הלכו לו סביבותיו, וידרכו על במותיו, גוזלי עורו מעליו ושארו מעל עצמותיו
. נפר על עצמו עורו, וחשך משחור תארו. יבהיל כל רואיו ויחריד, ומאהבת העולם
אותם יטריד. ובידו אגרת פתוחה, כתוב בה לרואיה מוסר ותוכחה: ישימו האיש
החוטא בכלם, וחנף ומרע וכל פה דובר נבלה כאלם, ואשר בה לא יוסר לעולם
: ומדי דברי בו ממעשות הרע תשכחני, ובשכבי תשמור עלי ותוכיחני, והקיצותי היא
תשיחני: ויאמר השר מדוע הקילותני ובזיתני, השימותני והלאיתני, כאשר התוכחת
הזאת לא הראיתני: ואף כי מצאי כשמיר חזק מצור, לראותה ביד המת כח לא אעצור
, כי תמונתו רוח נגידים תבצור: ואען ואומר כי חשבתי כי לא תראנה רק ביד המת ואז
תדע את דברי אמת: כשמוע השר חשב כי השירה בקיר החדר כתבתי, ומדבר צורת
המת אלין כזבתי: ויאמר בלבו אלך עמו בחדרי חדרים, ושם אראה השירים הסדורים
, כי ידעתי כי לא יצייר בחדרו צלמות ולא סדרים. ויאמר אלי מהרה חושה אל תעמוד,
כי לראות השירים אחמוד. ואלך עם השר אל ביתי והביאותי בחדר משכיתי. ובקירות
חדרי היו כתובי', שירים מלהבות השכל חצובים: מדברים מדברי מוסר וענוה, נותנים
מחמדי הזמן לפני מלכים לראוה, נחמדים להשכיל ולעינים תאוה. ויאמר השר כאשר
ראם מחנה אלהים זה. אשרי אנוש כזאת יום יום יחזה: פעם ופעמים, אין זה כי אם
בית אלהים וזה שער השמים: ויהי כאשר השר לימינו פנה, ראה השירה אשר ביד המת
כתובה, ותשכון עליו עננה. עד אשר לרוב אימתו, נפל ארצה מלא קומתו, עד
אשר חשבתי כי פרחה נשמתו. ובראותי צרת נפשו כמבכירה עלי אבנים, והוא נופל
וגלוי עינים. בשיתי על צורת המת בגדי, ונשאתי את השר הרחק כמטחוי קשת מנגד.

ובשורה

ובטורח גדול הצירותיו · אשר מן החדר אל העליה על שכמי נשאתיו : וכאשר שאלוני
רואי מה משא · אמרתי אני עשיתי ואני אשא : וכאשר שב אל דעתו · ברא לשעתו ·
באלו רוחו רעה תבעיתו : ואני אחריו רץ פן בעיני רואיו יתגנה · אקראנו להשיבו ואין
קול ואין עונה · וכל רואנו חשבנו כי קול מלחמה במחנה · ויאמרו לנו עמדו עמודו ואין
מפנה · ויהי כאשר הגעתי עם השר אל ביתו · פנה אלי בחמתו : ויאמר מה
אחד הוגעתני · ומרורים השבעתני · כאשר בביתך הביאותני · ובורת המות הראיתני :
חשבתי כי דבר המת · יהיה שקר ולא אמת : ועתה כי נשבעתי יצא מפי צדקה · כי קום
לא תי אני שתוכחה מדבש מתוקה : ותשיבני מבקשתי נכלם · לא תוסיף לראותי עוד
עד עולם : כשמעי כמלא פי שחוק · והקול נשמע עד למרחוק · ואומר אליו אחרי
אשר לא ראית אותה ביד המת תשמע מפי החי · והיא מבחר שירותי ושיחי · מתגר תבואות
שמשי וממגד גרש ירחי · אשר כל הנשיך ירקא אותה וחי : ואשא משלי ואומר

הוי השוכב   על מטות שן   הקיצה אם   אתה ישן ·
וראה תולע   דמי יבלע   אף בבשרי   ישלח השן ·
ערל חמול   וזכור אתמול   חייתי כ־   מוך דשן ·
וביום מחר   גם את תסחר   אל בור תחתית   מן היכלי שן ·
זד מה תאמר   היום המר   בראותך ה־   תופת עשן ·
שם תצרף   שם תשרף   נפשך אל ש־   פך הדשן ·
אל מי תפנה   פיך יענה   בך ולשונך   אותך תלשן ·
שוב נא אל על   זמן תגעל   כי אותך על   ברביו ישן ·
כי תראה אות   על הבאות   כי הוא דשן   את שדשן ·
איך לא תעור   נצמד לפעור   הקיצה אם   אתה ישן ·

בשמוע השר השירה היקרה · נפלא מאד על יופיה והדרה · ויאמר זאת היא עטרת
צבי וצפירת תפארה · אענדנה לי עטרה · כי היא ישרה בעיני · מכל השירות
אשר שמעו אזני · ברוך אתה ליי׳ · זאת תיטב לי משור פר · ואשר העוית לי מדבר
המת עוד לא יסופר · וסר עונך וחטאתך תכופר · והפקיד את השר אל הילדים ורעיוני
על יופי השיר תמהים : ויבו להלבישני מחלצות · נכי הם לכל הארצות : ואברכהו על כל
הטובה אשר גמלני · והרעב לשוב אל ביתי הבהילני : כי פי עלי אכף · והרים לפני
יפנחו ריכה וכל עני השדה ימחאו כף · ואקוד ואברך את יי׳ אשר יעצני · ונהלני על מי
מנוחות ובנאות דשא הרביצני : הזן את העולם כלו בטובו · ולא יאשמו כל החוסים בו :

נשלמה המחברת העשרים ושש   תהלה לאל חי

המחרבת העשרים ושבעה והיא מחברת המזלות

אמר המחבר

הייתי עם השר בימי הנעורים בעיר ואה״כא ·
ונהיותנו משוטטי ברחובות אחת הנה ואחת הנה ·

בקנים   לא   א

בחגים ובמועדים · ראינו חברת אנשים נועדים : מושבים שהם מדברים מדברי חכמה · ואין אתם יודעים עד מה : זה ישאל וזה יענה · זה יחרף וזה יגנה · זה יצעק וזה אליו יתאנח קול מלחמה במחנה : אין ביניהם הסכמה מדבר קצת מספרים מעשים שהיו כבר · וקצתם אומרים מלך פלוני גבר · ובא בארצות ושטף ועבר · וקצתם אומרים אני הייתי בנהר כבר : וקצת נדיבי עמים נאספו · ולדבר חמודות נכספו · ויתנבאו ולא יספו : וקצתם לא בדעת ידברו ודבריהם לא בהשכל · ויהי בלבי כאש עצור בעצמותי נלאיתי כלכל : ואומר אל הספר הראית מה הם עושים · כאלו הנרכות סוסים · או כגבורים במלחמה בוסים · אין בהם איש דבריו במשפט יכלכל · וכל אחד מהם עצת חברו יסכל :
עד מה אנחנו מחשים · ולא נהיה אל המערכה נגשים · ונוציא מפינו התרשישים ·
שבה בדרה ונבלה שם שפתם · ונראה אליהם כי נבערה עצתם · ונדעה מה אחריתם :
ונשמיעם פניני אמרותנו · ונשחק בם כצפור ונקשרם לנערותנו : ויאמר אלי הספר אלהים יענה את שלומך · ועל טובך יזכר שמך · כמוני כמוך כעמי כעמך : ו כל אשר תצוני · תקרא ואמר הנני : ואומר אל ספר ומה היא החכמה אשר בם נדבר · וחיילים שלים כגבר : ויאמר ספר אתנא חן בעיניך ונדבר מחכמת המזלות · ואז תראה אם אשיב שבל מחברות עשר מעלות · ואם אדע שערי מכון ווילון · ואם אומר שמש בגבעון דום וירח בעמק אילון : כי אני הוא שיושב בחכמת המזלות ראשונה · ויד כל העם באחרונה : ואל בא אשא פני איש ואל אדם לא אכנה · כי אני אחרוש ולא יכנה : אשר אם יוכל איש למנות את עפר הארץ גם חכמתי בה תמנה · ולכן קרא ואנכי אענה · וכ חכמה אחרת לא נכנה · וגם תראה כי האנשים שאלה לא ימצאו מענה · כי המקום מקום מקנה ·
וישתרו לפיהם מחסום · כי אילו מחן וחשכה להם מקסום · ואומר אל הספר משכני אחריך יתן לי יהי כדבריך · ונקרב אל הזקנים והשרים · ואומר אליהם שמעו נא המורים · הקץ לדברי רוח · או יהיה האדם או ישיה יברוח : היום הזה הוא ליי׳ קודם הלולים · לא עת לדבר דברי התולים · ולספר אלהות ואבלים : או נדבר מדבר חכמה רמה או נחרים · אלא ידעתם כי תרדוף רקים ישבע ריש הנה מה טוב ומה נעים כי מה שדרשנו מן החכמה אותו נורים · ויחרישו העם ולא ענו אותו דבר · והזדון בלב קצתם גבר וחלף בהם שטף ועבר : ויאמר הספר תחת דבר היום דברי מהתלות · אחרי אשר חדלו הקולות · נדבר מן החכמות המהוללות · ונזכיר טבע שנים עשר מזלות : ותחת לשמוע דברי האלה והאזן אשר בשבלת ועתליהן המולכת · נדבר טבע שבעה כוכבי לכת : ובסודות האל אשר באלנו ונבור שאון נטיש היין העלנו · אשר שמענו ונדעם ואבותינו ספרו לנו · ואומר
אל הספר משכני אחריך · פתח פיך ויאירו דבריך ·

ויאמר הספר   מי כשבתאי אל החכמה האלהיה · ומי כצדק מפתח סלמיה : ומי כמאדים
על התבונה והכנתיה · ומי כשמש על המלכות והעליה · ומי כנוגה על
היופי והדרויה · ומי ככוכב על סכתב והמכתב ידו הניס ומי כלבנה זבת חלב ודבש וזה פריה
ואען ואומר   מי כשבתאי בים דרכו · ומי כצדק יצין מחרבו ומי כמאדים דם בשפכו ·
ומי כשמש על כוכבי אל בתלכו · ומי כנוגה כחשק לערוך ערכו · ומי ככוכב
שבט סופר כתותבו · ומי כירח חלק משמן חכו :
ויאמר הספר   מי כשבתאי מכה עמי בעברה · ומי כצדק ידריכם בדרך ישר · ומי כמאדים
יוכיח חרבו מתערה · ומי כשמש תופיע עליכו כהרה · ומי כנוגה באש החשק
בם תתגר בערה · ומי ככוכב תבבע אלדים לאורות דבהות עשרים · ומי כלבנה תגיה
מאורים קדם ·   ואען

ויען ויאמר מי כשבתאי עובר בעד השמש · ומי כצדק בפה ראשיה והפה · ומי כמאדי'
מזיח אפיקה רפה ומי כשמש רוח חיים בכנפיה שהפה · ומי כנוגה נזרתה
דקה וייפה · ומי ככוכב צייר ראש זהב אגמון וכפה · ומי כלבנה יוציא חתן מחופה ·
ויאמר השר מי כשבתאי על החמורים · ומי כצדק על הגמלים הכרים · ומי כמאדים
על העזים השעירים · ומי כשמש על הסוסים האבירים · ומי כנוגה על
הפרדים האדורים · ומי ככוכב על הצאן והעדרים · ומי כלבנה על השוורים :
ויען ויאמר מי כשבתאי מעיר על שבתותי : ומי כצדק לחזק כל בדק : ומי כמאדי'
· לשפוך דם יקרים · ומי כחמה · לחרוש פני אדמה : ומי כנוגה סביב
לו שונה · ומי ככוכב בין רגלי השמש כרע ושכב · ומי כירח · כשה ללון כאורח :
ויאמר השר אין כשבתאי עוקר מלכיות ומחריב · ואין כצדק צדיק וצדק יקריב · ולא
כמאדים מחרחר ריב · ולא כשמש מזריח ומעריב : ואין כנוגה בחשק
ובזנוניו · ולא ככוכב קסת הסופר במתניו · ואין כלבנה חבר דבור על אופניו :
ויען ויאמר אין כיום שבתאי בימות השנה · ולא כצדק יהיה עם הצדק באמונה · ולא
כמאדים מחזיק מגן וצנה · ולא כשמש עדינה · ואין כנוגה זונה · ולא
נזרה ברקיע כנזרת כוכב קטנה · ולא מאיר כלבנה :
ויאמר השר אין כשבתאי משכיל ונהיר · ולא כצדק זהיר · ולא כמאדים זד יהיר · ולא
כשמש זורח ומזהיר · ולא כנוגה בשחקים מאיר · ולא ככוכב סופר מהיר
· ולא כלבנה בין שורותים יזהיר :
ויען ויאמר אין כשבתאי עצל ופסח · ולא כצדק כוצח · ולא כמאדים רוצח · ולא כשמש
שואף וזרח · ולא כנוגה חושק ושמח · ולא ככוכב סופר ופקח · ולא איש
דברים ומליץ כירח ·
ויאמר השר שנות שבתאי לקבורות · ושנות צדק לרדוף לאורות · ושנות מאדים
לביע אחר השחורות · ושנות חמה לרדוף השררות · ושנות נוגה לשנות בזרות
· ושנות כוכב ללמוד התורות · ושנות הלבנה באש אילדות כמראה הלפידים בוערות ·
ויען ויאמר השמש כחתן בחור המעלה והלבנה תתכס בכסיף ותתעלף ככלה ואחמשת
כוכבי אל כשושבינים משוררי' בקול המולה · ושנים עשר נשיאים לאומתם
יאכלו במחלות ואזורים חלילה · ובבא השמים תומיכם ומשמחלם מריעים
תרועה גדולה והעיר שושן צהלה ·
ויאמר השר השמש כמלך והלבנה גבירתו · נוגה פילגשו ואומנתו · וכוכב סופר מהיר
במלאכתו · ושבתאי יורע ביכה למתים וצדק דן דין אמת לאמתו · ומאדים
שר הטבחים והמזלות שרי צבאות מלכותו · וכל צבא השמים עמו ונחלתו ·
יושבים תחת גפנו ותחת תאנתו :
ויען ויאמר מי כטלה מוצא רוח מאוצרותיו · וכשור ישית חושך סתרו וסוכתו סביבותיו ·
וכתאומים עשה לרוח משקול ומים תכן במדותיו · וכסרטן משקה הרים
מעליותיו · וכאריה חזק וגבור במתפלותיו · וכבתולה ירד העייכה לשאוב גשם מטרותיו ·
וכמאזנים ישקול הרי עולם וגבעותיו : וכעקרב בסופה בסערה הליכותיו · וכקשת יורה
יורה ומלקוש בקשתותיו וכגדי תארכנה גלולותיו · וכדלי קיים לא יחל דברו ומוצא שפתיו
· וכדגים תאסף לכל מחנותיו ·
ויאמר השר טלה על ראש תלו · ושור על צואר עול סובלו · ותאומים ידין רב לו ·
וסרטן אחוה גבולו · ואריה שאסט מכה בגורלו · והבתולה משבור כלא ·

ולאחוזים הבטן וחילו · ולעקרב האסירים יאחז קבלו · ולקשת ירכתי אהלו · גדי הברכים ישבו בגללו · ודלי השוקים לחבלו · ודגים הרגלים יחנו באותות על דגלו :

ויען ויאמר יאמר טלה עליתי למעלה מכוכבי אל בעוכתי · ולא עזרני אל זה קלותי :

ויאמר השר יאמר שור עליתי אל השחקים בסבת עול סבלי · ולא עזרני אל זה גבורה היתה לי :

ויען ויאמר יאמר תאומים הייתי בשחק בסבת האחוה · ובלעדיה הייתי לפני מלכים לראוה :

ויאמר השר יאמר סרטן הייתי בשמי׳ להיות לרשעים תבנית · להסב את לבם אחורנית :

ויען ויאמר יאמר אריה למדו ממני בניעות וגבורה · כי אבלי בתולה ולא נערתי בה לעולם נערה :

ויאמר השר תאמר בתולה אתי אהבת חסד והכנע לכת · כי לא פתני ז׳ כוכבי לכת :

ויען ויאמר יאמר מאזנים פלסו מעגל רגליכם בני · כי פלס ומאזנים משפט ליי׳ :

ויאמר השר יאמר עקרב אם תהיו לרעות אחרי רבים · אכי איסר אתכם בעקרבים :

ויען ויאמר יאמר קשת הושמתי בשמים לירות זיקים חצים ומות · לעוזבים אורחות יושר ללכת בדרך צלמות :

ויאמר השר יאמ׳ גדי הרבץ עם אריה וקשת ותתענג בדשן נפשי · ולא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי :

ויען ויאמר יאמר דלי כלבבך עשה ולך דלי ואיך לא תדלה · ואכי כשיאים ורוח גשם מקצה הארץ אעלה :

ויאמר השר יאמר דגים לא העלני אל השמים רק השתיקה · ועתה בוא כתבה על לוח לבך ועל ספר חוקה :

ויען ויאמר כמה גדולה מעלת הענוה · שהרי קדם טלה במזלו׳ לכל בעלי השוכם והגאוה

ויאמר השר מה גדלה מאד מעלת בעל שיפה ואף אם לו קרנים · שהרי הושם שור מקרין מפרים מזל בשמים :

ויען ויאמר מה גדל חשק החושקים הנתאמים · שהרי הושם בשמים מזל תאומים :

ויאמר השר אין לתמוה אם נדיבי עמים ילכו קדורנית · אחרי היות סרטן בשמים נחזר אחורנית :

ויען ויאמר מה גדלה מעלת האיש אל תכלית הגבורה יגיע · שהרי הושם אריה מזל ברקיע :

ויאמר השר מה גדלה מעלת הבתולה · שהרי בין מזלות השמים תחנה באותות על דגלה

ויען ויאמר איך לא יראו ולא ייראו הרשעים והם בעלי העיכים · כי פלס ומאזנים ליי׳ בשמים :

ויאמר השר אין לתמוה אם יעלה לשמים שיא הרשעים · אחרי היות עקרב למעלה משבעת רקיעים :

ויען ויאמר אין לתמוה על הנזרות החלות כיכשת · אחרי היות בשמים המורי׳ בקשת :

ויאמר השר אין לתמוה על בשר הגדי אם גדלה מעלתו · אשר למעלה מכוכבי אל תחנותו

ויען ויאמר לא ידעתי איך העבים ימלאו גשם ויריקו מים · עד ראיתי מזל דלי בשמים :

ויאמר השר לא ידעה נפשי איך עלו הדגים בשמים · עד ראיתי כוכבים בדלי ונלאות לשאוב מים :

ויען ויאמר איך איש לא ירחף על מזלו וירחם · בראותו שמים עיט על בניו תנחם :

ויאמר הסהר ראיתי בפחת דלי ואין בור ואין מים · ואולי כי הוא לדלות ולהעלות נפש הצדיק בשמים :

ויען ויאמר נפלאתי בראותי כי אין צורת עוף במזלות ולא ידעתי לדבר פשר · עד אשר הבחנתי כי זה מיראת כוכב הנשר :

ויאמר הסהר לא נברא מאזנים ברקיע · רק להיותו מורך בלב הרשעים מגיע :

ויען ויאמר אתמה אחרי היות שבתאי לברואים משטה חרמים · איך עלה בגורלו מבחר הימים :

ויאמר הסהר לא תמהתי איך הוזהרנו מעשות מלאכה בשבת אבותי · אחרי אשר הבחנתי בשכלי עצלות שבתאי :

ויען ויאמר אין לתמוה אם הימי׳ פרשו רשת ליד מעגל · אחרי היום שבתאי ומאדי׳ בגלגל

ויאמר הסהר פלוני יתחבר פעם בחדש עם העדינה · בהתחברות שמש פעם בחדש עם הלבנה ·

ויען ויאמר פלוני נגוע כשמש החונה בכל שנה חדש בבתולה · ולא שת לבו לעשות עמה נבלה :

ויאמר הסהר יאמרו בקדרות השמש דברי אלוהות והבלים · ולא ידעו כי פני הנביאות אורו גוזלים ·

ויען ויאמר לא עלה בלבי לבזות ולשקץ איש קצר קומה ושפלותו · מן היום אשר ידעתי ערך גוף כוכב חמה ומעלתו :

ויאמר הסהר ראיתי פעם ופעמים אור הלבנה נוכב · ולא ידעתי הסבה כי תשקיף מן האשנב :

ויען ויאמר לכוכבי גלגל השמיני כשם שבועה · אשר עמדה בתולה ביניהם חמשת אלפים ושמנה ושמנים שנה ואיש לא ידעה :

ויאמר הסהר אחשוב היות כוכבי השמים זקנים או סריסים · או שוכבה בתולה עמהם ולא עשו לה כתונת פסים :

ויען ויאמר אין לתמוה אם יש בארץ כסילי׳ למיניהם · אחרי ראותנו כוכבי השמי׳ וכסיליהם

ויאמר הסהר אין לתמוה אם מעט גדולי המעלה ורבו השוכבים · יש ברקיע שמש אחד ושני כסילים ושני כלבים ·

ויען ויאמר אחשוב כי הכלב בשמים יהיה · לשמור שלה וגדי מפי אריה ·

ויאמר הסהר אחשוב כי לא נברא אריה בשחקים · רק לשמור בתולה מן החושקים :

ויען ויאמר לא היה אריה אוכל בתולה · רק מדאגה מדבר פן תעשה נבלה :

ויאמר הסהר אלו איש על סכסים נאמן יהיה · היה אוכל בתולה תאומים ולא אריה :

ויען ויאמר מה גדלה מעלת דגים על כל המזלות · שהרי יוסף במזלו מאסף לכל המחנות

ויאמר הסהר תמיה אני איך לא ישמרו האומות שבתותי · בראותם כי העליון מכוכבי לכת הוא כוכב שבתאי ·

ויען ויאמר תמיה אני איך יהיה דרך הרשע במשוכת חדק · בראותי בשמי השמים כוכב צדק :

ויאמר הסהר אין לתמוה אם הצדיקים את הרשעים מנדים · שהרי יוסף בשמים צדק על מאדים ·

ויען ויאמר לא יתנאה המלך לאון בני תמותה לעתות · כי הנה השמש כמוני השמלי חבקו אשפתות:

ויאמר השר איך לא יהיה לחשך אחרי כמשר בתולה ופדיוס · ואור נוגה הולך ואור עד נכון היום ״

ואען ואומר לא יכוש שפל רוח להתחבר עם בעל מעלה רמה · כי הנה כוכב הקטן שבכוכבים לא יפרד מן החמה ״

ויאמר השר אין לתמוה אם היעלה הלבנה תהיה עם החושקים באמונה, כי הנה לא יתחבר השמש פעם בחדש רק עם הלבנה ·

ואען ואומר אין לתמוה אם העקרב לשפוך דם יקדים אחרי היות עקרב בית מאדים

ויאמר השר נקראו בעלי קרנים אנשי גבורת השר לא עמדו רגלם במישור · מפני היות בית נוגה המוכרת גוים בזנוניה שור :

ואען ואומר אין לתמוה על מאדים אם ידיו מלומדות לקרב · אחרי היות בביתו עקרב

ויאמר השר אין לתמוה אם היפה כלבנה תחזור אחור בית לעת זקנתה ותקטן · אחרי היות בית לבנה סרטן :

ואען ואומר השואלים מדוע המשקים זלים זהב מכים ולא יחמולו · כי בית נגה מאזנים אשר כסף בקנה ישקולו :

ויאמר השר אין לתמוה אם הדג הקיא את יונה אל היבשה · כי אחרי היות דגים בית צדק היה להם הצדק למורשה :

ואען ואומר אין לתמוה מן הירח אם הוא לפעמים כמהלכו כזר · שהרי ביתו סרטן והוא אחורנית כזר ״

ויאמר השר אין לתמוה אם השמש כמלך על תבל יהיה · אחרי היות ביתו אריה :

ואען ואומר אין לתמוה על האריה אם הוא מלך על חיות האדמה · אחרי היות אריה בית חמה :

ויאמר השר אין לתמוה אם הבתולה מתיפה ככלה · אחרי היות בית כוכב חמה בתולה

ואען ואומר תדמה השמש לחתן יכהן פאר בגלגלים · והלבנה לכלה תעדה כלים :

ויאמר השר אראה חמשת כוכבי הנבוכה · כשושבינים העומדים על הברכה :

ואען ואומר אראה שתים עשרה בורות אשר במסורת גלגל המזלות · לדמיון שרים והוללים יחולו במחולות :

ויאמר השר אראה צבא השמים מימינם ומשמאלם כחול · לדמיון פעם הכוכבים לראות המחול ״

ויהי כשמוע העם את מליצותנו החמודות · והחכמות הרמות והנכבדות ״ עמדו מרעידים ומתמהים · כאלו שם נגלו עליהם האלהים ״ ויעמוד אחד מראשיהם בחכמת אחיהם לברכנו · ולהודות את מעלתנו : ויאמר שלום לכם שלום הררי אל · ראשי אלפי ישראל : ברוך אשר חלק לכם מכבודו · ויאצל עליכם מהודו ״ לא ידענו בלתי היום כי שוכני בתי חומר אשר בעפר יסודם · ידעו מהלכות צבאות השמים וסודם · חשבנו כי השמים שמים ליי׳ והארץ נתן לבני האדם : אתכם היום הזה ראינו כפלאות · ושמענו מכוכבי שחק נוראות · לא נשאל על מעלתכם מופת ואותות : אין לתמוה אם היינו בעיניכם לחרפה וקלס · שקלתם גבעות עולם במאזנים והררי עד בפלס ״ לשמע אזן שמענו שמעכם ועתה עינינו ראתה · מי לא יירא ממעלתכם כי לכם יאתה : דברתם היום נגידים · הננו לאדוניכם לעבדים : ועלינו ועל פועל ידינו תצוו · כי לכם הלבבות יקוו · ומדעת חכמתכם ירוו · אחרי כן קם העם והשתחוו : ואנחנו הפקדנום לאלהים · ושם נסתרו על מעלתנו מתמהים ״ ויהי כי באנו אל המלון ויאמר השר בראית

הראית איך חשפתי היום סודי ׃ ואיך בחכמת המזלות גברה ידי ״ ומי יתן ותגבר ידי בשירות המהוללות ׃ כאשר גברה בחכמת המזלות׃ אמנם אם איש מהם לדבר בענין השיר יאבה ׃ מצטרך לבא חדר בחדר להחבא ׃ ואען ואומר חייך שפר אם איש מהם יבא ותענין השיר ישאל ׃ אשים מלתו לאל ׃ ואת גאולתך אני אגאל ״ עודנו בדברים האלה מדברים ׃ והנה עשרים אנשים כאיש אחד חברים ׃ באו עדנו ׃ לחשוף סודנו ׃ ויאמרו אלינו אחד כנו ׃ היום ראינו מכם נוראות ׃ אשר לא תשבע איש לדבר ולא תשבע עין לראות ׃ ועתה ייטב בעיניכם להודיענו על התכונה ׃ אם במלאכת השיר ידיכם אמונה ״ ויאמר השר יען ויען ׃ הנה אבירי לא יתנבים ׃ למדתי מן השירים כבר ׃ מה שידע להשיב שואלו דבר ׃ ועתה יחשוף כל אחד מכם סודו ואז תראו כי רב חילו וכי כביר מצאה ידו ׃ ויגש הראשון ויאמר אדוני אני מעיר אחד ושמה ביתתר ׃ ונשכונתי עלמה ושמה אסתר ׃ דיה אותה לכל המלאכה לעשות אותה ויותר ׃ מצאה חן בעיני מכל הבתולות ׃ קומתה דמתה לתמר ושדיה לאשכלות ״ היא יעלת חן ויעלת אהבים ״ מעשה חושב עשה אותה כרובים ׃ ושדיה כדת ואבירים יבאו נבכים ׃ קרעו מעליהם את עדים ׃ לא ידעתי אם הם אבלים לעורר בכים ׃ או להראות העמים והשרים את יפים ״ כי ליפיה בתבל פרצה פרץ ׃ אין כמוה בכל הארץ ׃ ולו תאמר שמש בגבעון דום וירח בעמק אילון ׃ לא תמנא כבע וקלון ׃ וכל אחד מהם תאמר אסתר קיים ׃ וכמוה לא נראית מים ועד ים ״ ועתה הואל וחבר עליה שיר כפלא ׃ אשר בכתם אופיר לא יסולא ״ ואקים ואחבר עליו ואת השירה ׃ ויסבע כי לא יותן סגר תחתיה ולא ישקל כסף מחירה ׃

ואפתח משלי ואומר ׃

שאלוני על מה   שדי זאת העלמה   לבושם קרעו   לעורר את בכים ׃
האם קודרים על אם   יחד כאשר נראם   קרועי בגדיהם   לנצל את עדים ׃
עניתים קרעו   וראשם פרעו   להראות העמים   והשדים יופים ׃
ואמרו מה טיבם   עניתים מה טובם   דבש וחלב זבות   והנה לך פרים ׃
הלא זאת היא אסתר   לחושקים תעתר   וכמוה לא ת־   חזה מים עד ים ׃
ואלו דום שמש   ואיש חושך ימש   תצו היפה מ־   אמר אסתר קיים ׃

ויגש השני ויאמר אדוני יש לי שכן ושמו שלמה ׃ ומדי דברי בו אזכור תומו ׃ יחרד לבבי ויתר ממקומו ״ ולא היה בדור איש אשר רמשי הארץ יכמית ׃ שכינו היתה אחת דתו להמית ׃ ושם אשתו שלומית ׃ ושכיהם מאכנו לטוב האזיקו בתרמית ״ כי האיש הוא להדופים ולנדופים ׃ והאשה כלה נאופים ׃ בהם כל דופי וכל גנאי ׃ רעים וחטאים ליי׳ ושפכתי לחבר שיר אחשוף סודם ׃ להגיד חסדם ונפלאתם לבני אדם ״ ודרך השיר צר אין דרך לנטות ימין ושמאל ׃ וידעתי כי אין זולתך לגאול ״ ולכן חבר עליהם שיר כאשר עם לבבך ׃ ואל שדי יברך אותך ויפרך וירבך ׃ אז כמשו מדשן שירי רויתי ׃ והכבאתי באסרבותי ׃

ואפתח משלי ואומר

בעת תחפוץ   ראדת שועל   מרמה   ואשת רע   תיוחד ל־   נבלה ׃
לכה אל בית   שלמה איש   שלומית   ושם תראה   חצר שועל   ונבלה ׃

ויגש

ויגש השלישי ויאמר אדוני יש לי שכן אחד נבן שובב׳ רום עינים ורחב לבב׳ כאלו היה מבני חבר הקיני מבני חובב: יגאה כשחל ושכח תומו בעבור היות המשרה על שכמו: חשב זה האביון לבשתו׳ כי תשב באיתן קשתו׳ וכתפו אשר משכמה תפול ודבשתו יהיה תהר חמד אלדים לשבתו: וחפצתי לחבר לו שיר אגלה בו מומו׳ ומאז לא אזכרנו ולא אדבר עוד בשמו׳ וידעתי כי כל תוכל׳ כי שולי שירותיך מלאים את ההיכל׳ וכל הנחרים כך תחת רגליך שתה׳ וכל לשון תקום אתך למשפט אתה׳ ועתה אל תנקהו כי איש חכם אתה׳ ואקום ואחבר לו זה השיר׳ ויאמר ברוך ה׳ ואעשיר:

ואשא משלי ואומר

מִשְׂרָה	עֲלֵי שִׁכְמְךָ	נְגִידִי הָיְתָה	מֵאָז	וּמַה יּוֹעִיל	לְךָ בְרַחֶיךָ ׃
בָּרוּךְ	אֱלֹדִים חַי	בְּחֶמְלָתוֹ לְךָ	נָתַן	שְׁכֶם אֶחָד	עֲלֵי אַחֶיךָ ׃

ויגש הרביעי ויאמר אדוני יש לי אשה יפה׳ כמו שחר נשקפה׳ פוריה וענפה׳ פריה למאכל ועליה לתרופה: אהבתיה ואוהבנה׳ ומיראתי פן תבגוד כי לילה ויום ארבנה: וקרוב אל ביתי איש ושמו יצחק הבבלי׳ והוא יושב מתולי: וחלק משמן חכו ומדי יום יום יבין מארבו: ויביט כה וכה׳ יארוב במסתר כאריה בסוכה: ומול אשתי עפעפיו יישיר׳ פעם יכבן ופעם ישיר׳ והיום אשר פעמים ושלש לא יראנה׳ יחשוב כי ממרום שלח אש בעצמותיו וירדנה: וחפצתי לחבר שיר בו אודיענו׳ כי כבד עלי המעשה אשר יעשנו׳ ואם עלה עשם בגורלו יגררנו׳ ויכיח לו הנביא אשר עלתה בגורלו׳ כי היא לבדה חלקי מכל עמלי: ולכן אדוני אם תחפוץ באהבתי׳ גאל אתה את גאולתי: ותשוב תנחמני ותרב גדולתי: ואקום ואחבר לו זה השיר בלשון ארמי׳ ויקחהו וילך מעמי:

ואשא משלי ואומר

מַה לֵיהּ לְיִצְחָק	רַחֲמְתִּי לְמֶחֱזֵי	הָא לָא חֲמִיתֵי	לְעָלַם דְּבֵיתְהוֹ ׃
יַחְדֵי בְּחוּלָק	דְּסָלִיק לְעַדְוֵיהּ	אֲנַן בְּדִידַן	וְאִינְהוּ בְּדִידְהוֹ ׃

ויגש החמישי ויאמר אדוני היו לי שני תנוקים׳ במעשה האמן יבוקים׳ וכראי מוצק חזקים׳ ומנופת צוף מתוקים: מה נעמו ומה נאוו׳ בלכתם קוממיות ולא כרעו לי ולא השתחוו׳ שגיתי באהבתם ובכל עת אותי רוו וכאשר הורידו לארץ ראשם ולי השתחוו: מאסתי חברתם׳ ומאסתים וגם געלתים לכלותם להפר בריתי אתם: ורציתי שתחבר על זה שיר נמרץ׳ אשר כל אזן לשמעו תחרץ׳ ואען ואומר הייך חידה אשר תאמרנה׳ הגידה ליד איש יפתרנה:

ואשא משלי ואומר

שְׁדֵי עָפְרָה	בְּלֶכְתָּם קוֹ-	מְמִיּוֹת	פְּדוּת לִבִּי	וְנַפְשִׁי בַּ-	חֲלָבָם ׃
וּמִן הַיּוֹם	אֲשֶׁר הִשְׁתַּ-	חֲווּ לִי	מְאַסְתִּים	וְנַפְשִׁי בַּ-	חֲלָה בָּם ׃

ויגש הששי ויאמר אדוני יש לי ריע משכיל וזרע קדושים׳ והוא החרוץ והפקח שבאנשים׳ ושנותיו הגיע לחמשים׳ העביר שכלו לתאותו׳ וירעשו הרים מגערתו:

תעברתנו״ ומנעוריו רדף אחרי ההבל · ויאמר טוב ללכת אל בית משתה מלכת אל בית
אבל · והיה כנור ונבל״ תוף וחליל ויין משתיו · כלה כתוח וכבהלה שכנתיו : והנה כחש
וכחש · אלה וכחש : ורצוח וגנוב ונאוף · שתות ושאוף : ותמהתי ואתמהה איך מן המות
לא יחרד · בראותו כי יומו מאד רד ובקרוב יהיה מן העולם הזה נפרד : ואחשבתי לשלוח
לו שיר ולהגיד לו · עד מתי יכבד פאר שכלו · ושכח כי כפתע ינתק מבטחו מאהלו״
ותשכון באהלו מבלי לו · ומה מה לא ישא בעמלו : ועתה אדוני ירום הודך · שואל ופנים
אלי כגודל חסדך : וחבר על ענין המתואר · שיר מפואר · כי ידעתי את אשר תברך
מבורך ואשר תאור יואר : ואקום ואחבר לו זאת השירה · ויעכרה לראשו עטרה · ושלחתיה
לרעהו אשר לתתו לו בשורם : ואשא משלי ואומר

לעד מה תנבל פאר שכלך דוד ואיך לבך לא ירופף וירעוד :
אשר תחרץ ת־ המה על דבר מום ואלה וכחש ונאוף וסעוד :
ואת בן חמשים וזרע קדושים והחל אשורך להמוט וילמעוד :
נטה מעשות רע צבי חן ושוב מ־ צבא העבודה ולא תעבוד עוד :

ויגש חז׳ ויאמר אדוני יש לי שכן שותה שכור · יתן הילד בזונה והילדה ביין ימכור ״ חפץ
שיטפו הרים עסים · ותשכחנו התירוש כאשר הטל והרסיס · ואין לו כדבר מדברי
החכמה טכסים : וכשו ביתו הם לראשיהם בער · תדמנה לחיות היער רעתו פנים סערו
סער : בביתו הרגיעה לילית וקנינה קפוד ויש עת לבכות ועת לספוד ״ שם נקננו דיות
· ולולי שחסר האופנים היו לו ארבע חיות : ועתה חבר אלי שיר אשלחנו אליו לתת לב
בדרכיו ובמעלליו : ואקו׳ ואחבר לו שיר זהב מופז ערכו · ויפן וילך לדרכו : ואשא משלי ואו׳

בית חי־ צבי שם נק־ בצו דיות לויות ושמה ק־ ננה קפוז :
לו י־ טפו הרים עסים ישתם הן י־ עשוק נהר ולא יחפוז :

דגש השתני ויאמר אדוני יש לי ריע ועמית · אחת דתו להמית : ואתמה איך הארץ
אותו תסבול · ואיך כנבול עלה מגפן לא יבול · כי באחיו חמס יחבול : ויעבור
תורות ויחלוף חוק · והיו בעיניו לשחוק · ושכח כי מרשעים יי׳ רחוק : והם עד כה העכים
האל תמכו את עיניו · כאלו לא ראה ערות זנוניו : אין שכחה לפני כסא כבוד ופתאום
יקום אידו · ויראו עיניו כידו : ואיך שכח בן הזונה · כי מרה תהיה באחרונה ״ כי ליי׳
השמים ושמי השמים · ועבר על פשעו פעם ופעמי׳ · ואם לא ישוב חרבו ילטוש ועל הארץ
ישפכנו כמים : ואחשבתי אשר תחבר בו שיר אעוררהו אולי תדרכו הרעה אסירהו :
ואומר אליו הנה השיר אשר תבקש · להסיר תעמיתך לב עקש : ואשא משלי ואומר

אם בו־ עבור תורות וחוק לחלוף צור ה־ עלים עין והטא נשא :
שוב מ־ זדון לבך ארי לאו כל שעתא ושעתא מת־ רחש נסא :

ויגש התשיעי ויאמר אדוני חפצתי שתחבר אלי תפלה קצרה ׃ אתפלל אותה בעת צרה : אתקרב בה אל האלהים ׃ המרים שפלים ומשפיל גבוהים ״ תהיה מחברת המליצות חנוכה ׃ ומזמרת הענינים קנוכה ״ ואם תשא משאת התפלה הזאת אלי מאת פניך ׃ ידעתי כי מצאתי חן בעיניך : ואען ואומר הנה השיר כחפצך ׃ ויי׳ אלהיך ירצך ״ ואשא משלי ואומר

ממי אלהי אש־ אלה שאול חפצי ואין זול־ תך לגאול ׃
לו חס־ דך לא ת־ חיה רוחי בדי עצמי י־ רדו לשאול ׃
לולי אספתני ברוב חסדך מתי בבין צרעה ואשתאול ׃
צללך לבד אשאף ולימין אסור בסוד הבו־ ערים לשמאול ׃
ארחץ בבור כפי ביום ערלי לב בו־ זמן יתג־ אלו גאול ׃
אם כל־ פרים רשו ורעבו נא עב־ דך אל ת־ עזוב לשאול ׃

ויגש העשירי ויאמר אדוני ידעתי גם ידעתי כי הנפש יפעתה ברה וטהורה ׃ עטרת נבי כפירת תפארה ׃ ערוכה בכל ושמורה : מקור השכל חונכה ׃ ומלהבות חשמליה בקרבה ׃ ובמרום המעלות נכבה ״ אבל אותה האל מהודו העליון ׃ ונוגה כאור תבים נקרבים מידו לה נתן חביון ׃ ובחמלתו עליה עשה לה בעולם השכל אפריון ׃ להשיב המורגשות במחשבות הדמיון ׃ וכתב לה גליון ׃ וכאשר ישלחה בזה העולם האביון ״ השפל ואפל ואין בו לה רק קנה וכדי בזיון תשמח בו כשמחת יונה על הקיקיון : ותשכח הענינים והדלה ׃ המקום אשר היה שם אהלה בתחלה ׃ ותחשוב כי באה אל המנוחה ואל הנחלה ״ וכאשר יעורר השכל הנפשות האנושות לאמר ״ הלא תזכרו הר המור : בית אדים אשר שם היינו : תתנכרנה ותאמרנה העוד לנו חלק ונחלה בבית אבינו : ולכן באתי אליך השר הנעלה ׃ לבקש אחר בקשת המחלה : לחבר שיר יהיה זה ענינה אשפיל בה הנפש הנענה ׃ ואזכירנה את עונה ׃ וירד הדרה והמונה ושאונה : ואם תחברנה כפי שכלך ׃ הנפש והרבוש קח לך : ואען ואומר לא חפצתי מתך כסף ורכוש ואקום ואחבר לו שיר לא יערכנו יגיע מצרים וסחר כוש : וישמח עליו האיש ואין ערב כמוצא שלל רב : ואשא משלי ואומר

בפשות בני אדם אשר לא בנו סוד בית אלדים בו־ אשר היינו ׃
מתנ־ כרות אומרות העוד יש לנו חלק ואם נחלה בבית אבינו

ויגש הי״א ויאמר יש אילת אהבים ויעלת חן בשכונתי ׃ הייתי נותן באהבתה שדה מקנתי ׃ כי לה שתי עינים ׃ קורעות הלבבות לשנים ״ וחליתי באהבתה והחדלתי את דשני ׃ כי בראותי בשפתיה את תקות חוט השני : וראיתה ברדד השינים אמות לשחת ׃ כי אראה ברד ואש מתלקחת : ולכן אחרי אשר אני כיס חשקה נטבע ׃ הנני בגאוני נשבע ׃ כי את קובעי בפש יקבע ״ ולא תהיה אשת איש חביבים ׃ אבטיח לו קרנים ׃ ולכן אתה השר והיית לי לעינים ״ וחבר שיר כאשר לרואיו תכסופנה הלבבות לשמוע פלאיו ״ כשמעי כזה החשק כפי אזן כפרץ ׃ ואחבר שיר כמרץ ׃ ואז האיש לקחתו חרץ ״ ויאמר אלי לא תחפוץ בבד כסף אשקול ׃ ואען ואומר חנני אדים ויש לי כל : ואשא משלי ואומר

אל י־   עלת החן   שתי עינים   הקו־   רעדת לב חו־   שקים לשנים ׃
ברד   ואש התל־   קחו בה הם שפת   שני   אשר לה על   ברד שנים ׃
אחר   אשר נפשי   לחשקה תהמה   צרה   כמבכירה   עלי אבנים ׃
אעש   ולו אשת   רפאים תהיה   על ה־   רפאים עש־   תרות קרנים ׃

ויגש השנים עשר ויאמר כי אדוני צר לי מאד ולנפשי רבותי · ואשר קרה לי מן הרע אנכי ספרתי · בידעי מעלת הנפש ולא בינותי · והיות הגוף טיט ורפש ותשכל שכלו ספירותי · מכרתי הקיים בכלה והטוב ברע המירותי · ומרחם כרשעים זרתי · ואחור נזרתי · קראוני ולא נעורתי ולא חרדתי מחרון אף יי' ולא יגורתי : מיום היותי על ברכי הזמן ישבתי · ובשמנו ראשי דשנתי · היה כי שפל ולא הבחנתי · ותורת אמת היה בפי ובלבבי ולא האמנתי · קראוני ולא האזנתי · ולכן ברומיה בדד ישבתי · כי אני זקנתי ושבתי · וימי כלו כעשן · אירא מחרון אף יי' פן יעשן : ולא האזנתי דברי חכמים · חבלים נפלו לי בנעימים · ולכן מלחמה תהיה ביני ובין נפשי כל הימים : ועתה השר חבר לי שיר ונוכחנו · ותעשה ידי נוכחה עליו ותעשה ידי אנוכחהו · ואקום ואחבר גם השיר ואומר אליו קחהו · הערך אם לא תשכחהו · ואשא משלי ואומר

צר לי   בידעי מ־   עלת הנפש   על מ־   עלת הגוף   ורא יגורתי ׃
כי מ־   נעורי ב־   רשעים זורתי   ואע־   גבה ביום   בטיט ורפש ׃
איך א־   עדה רמה   ובגדי חופש   במה   קראוני   ולא נעורתי ׃
אז עם   אלדים ב־   אמת ישורתי   וא־   היה קונה   לנפשי נופש ׃

פה אל־   מרה עוד ו־   אני זקנתי   כלו   ימי חיי   בעשן כלו ׃
על כן   לבושי שק   ומעטה אבל ׃
רבת   קראוני   ולא האזנתי   לו ח־   כמו רעי   אשר סבלו ׃
אז ב־   נעימים י־   היה לי חבל ׃

ויגש הי"ג ויאמר אדוני יש לי אחות יפה ושמה תמר · ועיניה מבכי תמרמר · ובשרה סמר · לא עמדה טעמה בה וריחה נמר · כי שדי לה המר : בשכנת החושקים אשר בה ילחמו · אכזרים המה ולא ירחמו : לא יתנו שינה לעיניה לעפעפיה תנומה · היא לשלום והמה למלחמה · זה כמה תודיעם אותם · כי קשה באהבתם · ולא היו על ידידיהם חותם : ממש תנתקם · וכשיט חוצות תדיקם : ולא תמצא עמהם מרגוע · ולא יתנו כל החושקים לנגוע · לא יוכלו עלות בהר היעלה ובקצהו לנגוע : ולכן השר יחבר לה שיר חדש ובו תחרות · כי היא פסילי החשק תגדע ואשיריו תכרות : והיא תשלחנו אל החושקים · השר דלתיה דופקים · אולי מתרמית לבם יחדלו · ולא ילכו עוד אחרי ההבל ויהבלו : ואקום ואחבר לו זה השיר הערב · וייטב אליו כאלו ניתן בחורב : ואשא משלי ואומר

הח־   שקים בה תי־   געו יגוע   נפשי   בחשק ת־   אנה לנגוע
איך תר־   דפו יעלה   אשר לא מצאה   נפשה   בחברת חו־   שקים מרגוע

אך א־ זרה חיל בעזו תתאזרה לכרות אשיריהם ובם לפגוע ·
לא שו־ קטה אף שו־ פשה העוגבים עד י־ תמו החו־ שקים לגווע ·

ויען הד"ר ויאמר אדוני יש בעירי אשת חן חשקתיה · ומן היום אשר ראיתיה / אויתיה חמדתיה · ואהבת עולם אהבתיה · ועל לוח לבי חקקתיה : ולספר הודה כלאה כל חושק ולאיתי · כי היא פרח כל הצביות אשר בימי ראיתי : חליתי פני בוראי לחסר ממספר שנותי ולהוסיף על שנותיה · כי היא מלאה הדורים על כל גדותיה " עד כי כוכבי השמים וכסיליהם · פשטו את מעיליהם · ואדר היקר אשר עליהם : ונתנו בעזבוניה · וצדק ונוגה ירדו מכסאותם והיו שתי עיניה · והרקיע אשר על ראשי החיות היה ברד שניה · והאש תזרח ותערב בפניה : והמלאך הדובר היה לשונה · והיא היושבת במלכות הדעת ראשונה · ויד כל חכמי הזמן באחרונה : והכרובים היו שני ידיה · והרי בשמים היו שני שדיה : אם אשכחם כל ימי היותי תשכח ימיני · ואם לא אעלם על ראש שמחתי תדבק לחכי לשוני : וזה כמה תמהתי ואתמה · איך בשרי לא תאכלנה רמה : כי היא תמחץ סגור לבי בחץ עיניה · ולולא תרפא אותי באור עיניה · ובטוב ריח שמניה · לא אוכל לקים משניה · אמנם היא תמחץ בחץ עיניה : ותרפא בחשמלי זהרה · ועל כן ילכו החושקים לאורה " ולו תרבה היפה את כל היקום · לא יאמרו בתכנו וו' בידי לא אוכל קום : ועתה השר אשביעך באילות ובצבאות · לחבר שיר כאשר יאות : ואשלחנו אל שכניה חשוקתי · כי היא לבדה בזמן תשוקתי " ואומר אליו הנה השיר אשר לפי הענין יאות · ויקחנו ויברכני בשם יי' צבאות : ואשא משלי ואומר

לא יא־ מרו שוא ע־ מלו בזניך החו־ שקים עת י־ חזו פניך ·
ברוך אשר ככה בעולמו אשר אצר סגלותיו במכמניך ·
כל כו־ כבי שחק וחילם נתנו החן והיופי בעזבוניך ·
נוגה וכוכב את הדרך נתנו שני בקשרם על ברד שניך ·
אשרי אנוש יביט להודך יעלה אשרי אנוש יאחז בסנסניך ·
יואל אלהים חי ויוסיף מחצית מספר שנות חיי עלי שניך ·
מי ל־ מדך קשת יפיפיה אשר לצאת סגור לבי בחץ עיניך ·
אם תק־ טלני לך איחל יעלה אצעק ולו את או־ טמה אזניך ·
אם אש־ כחה חשקך צביית חן ואם אתאו ראות רזון במשמניך ·
או אז־ נחה יפעת תמונתך ואם לא א ב־ זרה עצמות בני חוניך ·
תשכח ימיני ל־ חבוק עוד יעלה או ת־ חשבני מ־ כלל מוניך ·
עפרה ואלו תר־ צחי כל היקום לא יא־ מרו שוא ע־ מלו בזניך ·

ויען השר ויאמר אדוני חנני אלהים בן ויהיה בשכלו אגור · ולשונו זהב סגור · הובילו את רגליו מרח קלגיר " בשבתי תחת צלי · היה שליו בביתי ורענן בהיכלי " כאישון עיני נצרתיו · ולעשות הטוב והישר הזהרתיו · ואחרי אשר גזר הא' כפריד · ונהג בשבי נפשי השרודה · חשבתי לשלוח אליו שירה · תשים לנגד עיניו לאזכרה · והוא לשנירת שיגלה למקום תורה ·
ויעש

ויעשה מן המדות הטובות לראשו עטרה : ואחרי אשר נתן האל מים עמוקים שבה בלבו
וידלנו בעודנו באבו ורוח ה' נוססה בו : וישים בארץ שני ונכון לשוברים ויקח מוסר
השכל צדק ומשפט ומישרים ואת אשר לרעה לא יחמוד וכמקום גדולים לא יעמוד :
וחרב שכלו על הזמן ישלוף ויפתח פיו אל כל דין בני חלוף ויזכור כי סוף כל אדם
לרדת אל אבני בור והשאול אותנו חמרים חמרים יצבור אל ינוס הקל ואל ימלט הגבור :
ועתה אדוני כר המערבי עליך השלכתי את יהבי לחבר אליו שיר יגזור חלב לשרים
כי שמעתי כי אחז דרך המשוררים ואען ואומר אייך אם הוא משורר עליכו בשיריו
לא ישתרר כי בראותו שירי אם הוא כרדם יתעורר וטרם ירקח כמוהו שבע פעמים
יזרר : ואשא משלי ואומר

צְבִי מָאַס	עֲוֹן וְאוֹן	וְאֵל מְקוֹם	אֱמוּן גָּלָה ׃
רְאֵה בְּלִי-	בְּךָ בְּאֵר	וְהָלַךְ דְּלִי	וְקוּם דְּלֵה ׃
שְׂפַת אֱמֶת	וְדִין בְּנֵי	חֲלוֹף אֱהֹב	וְשָׂנֹא אֵלֶּה ׃
זְכוֹר זְמַן	יְצוּ לְךָ	רְדֵה בְּבוֹר	בְּלִי בְּלֵה ׃
אֱמוֹר לְנַפְ-	שְׁךָ שׁוּחִי	וְשׁוּב אֱמוֹר	לְךָ עֲלֵה ׃

רגש הע"ן ויאמר אדוני יש בשכונתי אדם רשע אוכין הככר ועיניו השע ועל פת לחם
יפשע ואם יראה עם בה' בוטח : פניהם ישחן ויאמר היוכל אל לערוך שלחן
ולא ידע כי ה' צדיק יבחן : ורשע ואוהב חמס שנאה נפשו וישפוך עליהם חמה אפו
ואשו ותמהתי איך יוחן רשע בל למד צדק וכל דרכיו כמשוכת חדק ועתה אדוני
חבר לי שיר על העניין הזה ואשליכנו אל שאיש אשר דרכיו בוזה : ואען ואומר הנה שיר
על זה העניין ידבר ודלתות נחושה ישבר :

אֱלִי אֱלִי	אֵיכָה יוּחַן	רָשָׁע וּפְנֵי	אֶבְיוֹן יְשַׁחַן ׃
אַף יִתְמַרְמַר	זֵד וַיֹּאמַר	אִם יוּכַל אֵל	לַעֲרוֹךְ שֻׁלְחָן ׃
שׁוּב אֵל עֶלְיוֹן	וּבְעִיר צִיּוֹן	תְּיַסֵּד אֶבֶן	אֶבֶן בֹּחַן ׃
יַד רָשָׁע	עֵינָיו הָשַׁע	כִּי אַתָּה אֵל	צַדִּיק תִּבְחָן ׃

ויגש הע"ן ויאמר אדוני יש בעירו שתי אחיות יפיפיות תפהנגה לבות רואיהם כשבויות
היו כימה וכסיל לפניהן שטויות ובנות עיש כדיות או אזכיות : ושבעה כוכבי
לכת למיניהם שבע הנערות הראויות לתת להם : ובנות החן בערכם בוטיות בוארן
כמגדל דוד בנוי לתלפיות ולשונן חרב פיפיות עברו משכיות : ובשפת שני וברד
פסיכים קורעות הלב בית לשנים הולכות נטויות גרון ומשקרות עינים : וכל איש
אשר הודם יחזה יאמר מחנה אלהים זה ויקרא שם המקום ההוא מחנים ואחר אשר
נפשנו ברה כמשבירה ע אשבנכים אין לתמוה אם לבעליהן עטרות קרנים : עתה
אורין כר אורין עדה נאה זכה ולבש צדקה כשרין וחבר עליהן שיר כפי יופין :
ואען ואומר אייך שיר יהיה כליל בהדרן וילכו שחוקים לאורן ואשא משלי ואומר

ההו- לכות ומש- קרות עינים הקו- רעות לב חו- שקים לשנים ׃
הכו- תנות נפש צבאים להיות צרה כמבכרה עלי אבנים ׃
לא א- דעה במה תצודדון את לבב חושק האם הוא על ברד שנים ׃
או על שדי חמד אשר מור נוטפות ביום ואם הוא ב- עגיל אזנים ׃
מי זה אשר יתמה בעת זאת נחזה אם ל- רפאים עש- תרות קרנים ׃
תהיו לרצון לי ובכל מקום אשר אראה פניכם אש- ראה מחנים ׃

ויגש הי״ח ויאמר אדוני ראיתי מתי רשעה · שכורים ביין תועה ״ ולצים חמדו לצון · ותחת היותם לפני אלדים לרצון · והנה ששון ושמחה הרוג בקר ושחוט צאן : ותמהתי ואתמה איך יהיו טובה נכחית ועומדת · בטובה כלה ואובדת · ומשוש עולם באש יוקדת · ומה טוב לאיש להיות צדקתו עומדת לעד · לערב יחלק שלל ולבקר יאכ׳ עד · מאשר רגלו תמוט ותמעד · ובזעם אל ירכתי בור יבעד ״ ועתה מה בין היות איש בגלגל ערבות · או היותו מעותד כפי החרבות · אחלה אדוני לפניך · לחבר על זה השיר כפי ראות פניך :
ואשא משלי ואומר

עד אן מתי רשעה ביין תועה שכרו ולצים ח- מדו לצון ׃
שכחו משוש עולם וגיל נצחי לאמר הרוג בקר ושחוט צאן ׃
לו ח- כמו אז טוב ויפיקו מאת אלדים גו- אלם רצון ׃
מה טוב ונעים ל- חסות בכנף רוכב ערבות מ- היות חצון ׃

ויגש הי״ט ויאמר אדוני מצאתי כתוב לאחד מן החכמים · בתוך מוסריו הנעימים : כי מי שיתן מהונו לאחר יהיה אדוניו · ואם יצטרך לו יקל בעיניו : ואם יואש לבו ממנו · כמהו במדרגתו יחשבנו · ואם יכבדנו יכבוד ממנו ״ וחשבתי שהדברים האלה בשיר תחברם · וכבוד והדר תעטרם ״ ואען ואומר הנה השיר קחנו · ולפי הענין אין למעלה ממנו : ואשא משלי ואומר

תנה מהו- נך אל איש ותהיה בעיניהו נגידו או- אדוניו ׃
ויאש ל- בך מאיש זמנך וכמוהו תהי נחשב בפניו ׃
וכבד איש וממנו תכובד והצטרך לאיש תקל בעיניו ׃

ויגש העשרים ויאמר אדוני יש לי ריע גאה ורם · וחטאותיו לא יוכל איש לספרם · ואני שכחתיו בעבורם ״ לא יבוש הסכל ולא יכלם · ולא יעלה על לבבו כי לא יוכל להתעלם · ואל גמולות ה׳ בעל כל גמולות ישלם : ואיך רסן תאותו לא יהיה כובש · ולא יזכור הבל נדף וקש יבש · כי ה׳ מלך גאות לבש ״ חשבתי בשיר נמרץ להוכיחו · אולי אשיב את נידחו ״ ואליך השר ידי פרושות · קום כי עליך הדבר לעשות ״ ואקום ואחבר שיר כפי הענין אשר יבחרנו · ואומר הנה השיר אשר יכלימנו · ועל טעותו יעמידנו ״ לא יערכנו כספו וזהבו · שלח ידך ואחוז בזנבו ״ ואשא

ואשא משלי ואומר

הַגַּאֲוָה יְשַׁלֵּם אֱנוֹשׁ דַּךְ וְנִכְלָם וְעַל טוֹב וְעַל רַע גְּמוּל לוֹ יְשׁוּלַּם ׃
וְיַרְבֶּה אַשְׁמָיו וְחַטֹּאות עֲלוּמָיו כְּחוֹל יָם וְסֵפֶר אֱמֶת לֹא יְכִילֵם ׃
וִישַׁבַּח מְעוֹדֵד עֲנָוִים וְדוֹרֵךְ רְשָׁעִים יְעַוֵּת וְיִמְלֹךְ לְעוֹלָם ׃

ויפתח ׳ שאים ויעמוד מגעשו ׳ וישלח ידו ויחזק בו ויהי למטה בכפו ׃ ויהי כאשר תמו
כל האנשים לשאול איש איש את שאלתו ומצא כל אחד מהם צרי אל מחלתו ״
הודו וברכו לאל אחד ואין שני ׳ ויאמרו אלי החייתנו ונמצא חן בעיני אדוני ׃ והחסד
אשר עשית עמנו איש לא שער ולא ידעו ׳ ונהיה אנחנו ואדמתנו עבדים לפרעה ׃ אשרי
השר שבחרך לנחלתו ונחלנו ׳ ואשרי העם שככה לו ׳ וילכו שמחים וטובי לב איש לאהלו ׃
ויאמר השר באמת השבעת נפש האנשים בנאמנות ׳ כאשר בענין השירי דברת נכות ׃
ואותך לאורך ימים תשבע שמחות ׳ יפקוד יי׳ אלהי הרוחות ׃

בשלמה המחברת העשרים ושבעה תהלה לאל חי אמן

המחברת העשרים ושמנה והיא מחברת התפת והעדן

אמר המחבר

עמנואל בכ״ר שלמה ז״ל אחרי אשר עברו משנותי שנים ׳ ובירי התמותה היו נאים לקראתי חשים ׳ והנה פתע פתאום שבר את יגתו איש חי רב פעלים זרע קדושים ״ והיה בעיר ממני לימים ׳ ונראותי נפלו עלי אמים ׃ ואומרה אוי לי השכל המתעלם ׳ איך לא אבוש ולא אכלם ״ ואנכי רשעתי וחטאתי ׳ ועויתי ופשעתי ׳ ובין מבולת הזמן טבעתי ואלדים ואנשים קבעתי ״ והרבתי אשמי וזדוני ׳ מכל אשר היו לפני ׃ והנה פתע פתאום אל על יקראוני ׳ וישאוני על כתף יסבלוני ׳ ויודעי שמי ישחרוני ולא ימצאוני ״ ומה היא הנדם ׳ אשר הכנתי ליום הפרידה לנפשי השדודה ״ מה אדבר ומה אצטדק ומה אייחל ׳ אם לא יקדמוני חסדי סולח ומוחל ׃ ובהיותי בדברים האלה נותן אל לבי ׳ חם לבי בקרבי ׃ ונפתחו ארובות דמעותי ׳ ויתכו כמים שאגותי ׃ ועשיתי אבל גדול ונכבד ׳ בחשבי כי אחרית נפשי האנושה עדי אובד ׳ יען היותי ליצרי למס עובד ׃ ואומרה איה איפה דניאל איש חמודות ואיה חכמתך ׳ מי יתן ידעתי ואמצאך אבא עד תבונתך ׃ אשאלך ותודיעני ׳ ומנחל עדניך תשביעני ״ ותודיעני מדת ימי וקצי ׳ ותראני מקום מנוחתי ורבצי ׃ ובהיותי בין מבולת היגון טובע ׳ ודמעתי כנחל נובע ׳ ומיגון ואנחה לנתי שבע ׃ והנה אימה חשכה גדולה נפלה עלי ׳ וחזון נראה אלי ׳ ואני הייתי על אבל אולי ׃ ולבי יצא יבוא ושוב כמראה הבזק ׳ ואשא עיני ואראה והנה רוח גדולה וחזק ״ מרחף ומתגבר ׳ מפרק הרים וסלעים משבר ״ ואחר הרוח רעש לקולו צללו אזני ׳ ופלגי מים ירדו עיני ״ ואחר הרעש אש וקול דממה ואור שבעתים כאור החמה ׃ והנה איש זקן עוטה מעיל עובר לפני ׳ ומראהו כמראה מלאך אדוני ׃ ובראותי אותו נפעמתי ׳ ונפלתי ארצה מלא קומתי ונאלמתי ׃ ובראות

ובראות האיש כי לא עצרתי כח ׳ ויאמר אלי מה לך נרדם הלא אבקש לך מנוח ׃ קום כי
לא זאת המנוחה · היום אמציא לך רווחה ׳ ונסו יגון ואנחה ׃ ובדברו עמי התחזקתי ׳
ובכנף מעילו החזקתי ׳ ועפר רגליו חבקתי ונשקתי ״ ואומרה אלי כי אדוני אם נא
מצאתי חן בעיניך חני ועמך ׳ הגידה נא שמך ׃ ויאמר אלי אנכי דניאל איש חמודות ׳
אשר קראתני ועיניך מים יורדות ׳ בתחלת תחנוניך יצא דבר להראותך מראות וחידות ׳
היום אראך גבורות וסודות ׃ פקח עיניך וראה ׳ ובין בדבר והבן במראה ׃ כי למענך
שלחתי ועתה באתי ׳ ולהשכילך בינה יצאתי ״ שעתך שאלה או הגבה ׳ כי לא אוכל
להתמהמה ׃ ואומרה אליו אחלה לפניך אדוני להראותני העולם שכלו ארוך ׳ והתופת
אשר מאתמול לרשעים ערוך ״ ולהודיעני מקום שכונתי ׳ אחרי מותי ׳ ואיזה בית
אשר תבנו לי ואיזה מקום מנוחתי ״ משכני ואנכי ארוצה אחריך ׳ ויאמר אנכי אעשה
כדברך ״ וישאני האיש ויאמר הנה נפנה בראשונה ׳ ואען ואומר התופת יהיה ראשון
והעדן יהיה באחרונה ׃ ויאמר האיש אלי אחוז בכנף מעילי ואחוזנו ׳ ורוח ביני ובינך
לא יבוא ׃ כי המקום אשר שם נפנה היא ארץ חדרים ׳ צלמות ולא סדרים ׳ נקרא בשמו
עמק הפגרים ׳ ואחזיק בכנף מעילו ורעיוני חרדים ׳ ומדי לכתנו היינו יורדים ״
והדרך דרך לא סלולה ׳ מעוף צוקה ואפלה ״ וארחות עקלקלות ׳ לא ראינו שם רק
ברקים וקולות ׳ ולא שמענו רק קול כחולות ׳ וצרות כמבכירות ׳ וקראתי שם היום
ההוא יום עברות ״ ובאחרית הגענו אל גשר רעוע ותחתיו נחל שוטף ׳ ונאלו רואיו
נגזל וחוטף ׳ ואז אחלה נפשי להתעטף ׃ ובראש הגשר שער ושם להט החרב המתהפכת
׳ ויאמר האיש ש׳ זה נקרא שער שלכת ״ וכל אשר ירדו מן העולם ובתופת יהיה מחניהם
׳ דרך הנה פניהם ״ לא נמוש מהנה שעה אחת או שתים ונראה מן החולפים מן העולם
רבותים ׳ על פני הארץ כאמתים ״ ואיך יכנסם מלאכי מות · אל ארץ ציה וצלמות ״
אחרי כן נדרוש אותם בשחיתותם ׳ ותראה מה אחריתם ״ ואין לתמוה על ענשם ועל
עונם רעתם ומכאובם ׳ כי דור תהפוכות המה בנים לא אמון בם ׳ ולכן חרבם תבוא
בלבם ׃ ובהיותנו שם יושבים ׳ וקול חרדות מקשיבים ׃ והנה קול כחולה שמענו
והבהילנו ׳ קול אומרים אבדה תקותנו נגזרנו לנו ׃ וכאשר קרבו אלינו ראינו משלחת
מלאכי רעים חולפים ׳ יסחבו מן הפגרים למאות ולאלפים ׃ ובעברם דרך השער
ויאמרו לכל אחד מהם בן אדם אשר מזמרת העולם שבעת ואלדים ואנשים קבעת ואת
המוסר פרעת ׳ הנה תקיא את אשר בלעת ׳ ותקצור פרי מעשיך אשר זרעת ׃ הנה
שכר פעולתך תהיה מוכן ׳ הנכנס יכנס והיוצא אל יצא ׃ והנגררים והנסחבים בקול
מרה יצעקו ׳ ונאקת חלל ינאקו ׳ ביודעם כי ראש פתנים יינקו ׃ ויאמר אלי האיש
הראית הצאן האובדות ׳ אשר מטרה לחצי התופת עתידות ׃ עוד תשוב ותראה בקרוב ׳
מן האובדים ככוכבי השמים לרוב ״ וכאשר הגשר עברנו באנו בתחתיות ארץ ׳ וכל
רואי יאמרו לי מה פרצת עליך פרץ ״ ושם ראינו מדורה גדולה בארץ מאפליה ׳ רשפיה
רשפי אש שלהבת יה ׃ מדורתה אש ועצים הרבה ׳ לילה ויומם לא תכבה ״ ויאמר אלי
האיש זאת המדורה ׳ אשר כנחל גפרית בוערה היא לנפשות אשר העמיקו סרה ״ ואם
תחפוץ לדעת שם הרשעי׳ אשר בה ואודותם התבונן בשמותם החקוקי׳ במצחותם ׃ כאשר
התבוננתי בתוך המדורה ׳ ראיתי והנה שם אנשי סדום ועמורה ׳ ועשו אשר בז לבכורה ״
ושם שמעי בן גרא ׃ שם עתליה אשר אבדה את כל זרע הממלכה ׳ שם אבשלום בן
מעכה שם האיש הלוי אשר עמד בבית מיכה ׳ שם אחזיה אשר נפל בעד השבכה ׳ שם
סיסרא מתכסה בשמיכה ״ שם המן בן המדתא צורר היהודים ׳ ושם עמלק אשר נלחם

עם ישראל ברפידים : שם יאזניה בן שפן ויואב · ויויקים ואנשי כוזיבה ויואש ושרף אשר
בעלו למואב : שם יוחנן בן קרח ויאזניה בן הושעיה · ושם ישמעאל בן נתניה ״ שם
פרעה נכה ופרעה חפרע · ושם גחזי המצורע ״ שם בלעם בן בעור · על דבר כזבי
ועל דבר פעור : שם אבימלך בן ירובעל · ושם כל הנביאים אשר נבאו לבעל : שם
אחיתופל הגילוני · שם שבע בן בכרי איש הימיני · שם זמרי בן סלוא נשיא בית אב
לשמעוני · שם סנבלט החורני · וטוביה עבד העמוני ״ שם גשם הערבי ונבל הכרמלי ·
שם חפני ופנחס בני עלי ״ כתובים למחראות ״ יען אשר שכבו עם הנשים הצובאות ״
שם אחאב בן קוליה · וצדקיה בן מעשיה : אשר לוקח מהם קללה · והיה בקרב עמם
לאלה : שם דואג האדומי זכרו מני ארץ אבד · אשר פגע בשמנים כהנים נושאי אפוד
בד : שם קין אשר הרג הבל · שם אחאב ושם איזבל : שם צדקיה בן כנענה · שם רכב
ובענה : יען אשר הרגו את אישבושת · שם ציבא עבד שאול אשר רגל במפיבושת :
שם חם אשר ראה ערות אביו והלך בחוץ · ויגד לשני אחיו בחוץ ״ שם בנות לוט אשר הרו
מאביהן · שם פשחור בן אמר הכהן : שם סיחון מלך האמורי · שם בני שעיר החורי ·
שם עוג מלך הבשן · יעלה עשנו כעשן הכבשן ״ שם נבוזר אדן רב טבחים ושם סנחריב
· ושם נבוכדנצר אשר בית יי' החריב : שם ברע מלך סדום וברשע · שם כושן רשעתים
ושם מישע · ושם טיטוס הרשע ״ שם אחימן שישי ותלמי ילידי הענק · ושם אנטיוכס
ראש פתנים יינק : שם רחום בעל טעם ושמשי ספרא · ושם שלומית בת דברי האוררים
: שם עוזיה מלך יהודה והצרעת במצחו · ושם חיאל בית האלי אשר בנה את יריחו ״ שם
ירבעם בן נבט על עגלי זהבו · והחדש אשר בדא מלבו · ושם מכהני הבמות רבוא : שם
אישות הזימה אין מספר · ובראשון אשת פוטיפר · שם אמון אשר באל כפר · כי דבר
יי' בזה ואת מצותו הפר : שם יויקים בעון כנעו · ושם אמנון ויונדב בן שמעה ריעו :
שם פנינה אשר הכעיסה חנה · ושם שכם בן חמור אשר ענה את דינה ״ שם יהואש בדם
זכריה · ושם אחז בן יותם בן זכריה · שם בעשא בן אחיה · ושם עזריה בן אמציה : ושם
זמרי אשר מלך בתרצה · ושם יהויקים על העושק ועל המרוצה ״ שם אויל מרודך הפותה
· ושם בלשאצר בחלים על ראשו אותה · אשר הוביא כלי בית יי' והוא שכור ושותה : ואשתיו
בהון מלכא ורברבנוהי שגלתיה ולחינתיה : שם כנען הארור · צפונה חטאתו ועונו
צרור · ישחקוהו בריחים ודכו במדוכה ובשלו בפרור : שם צרי יהודה ובכימן הכרגנים
אשר הכעיסו נגד הבונים : שם אריסטוטלוס בוש ונכלם · על אשר האמין קדמות עולם
: שם גליאנוס ראש הרופאים · על אשר שלח יד לשונו לדבר במשה אדון הנביאים : שם
אבונצר ואבן רד · יען אמר כי התאחדות השכל האנושי עם השכל הנפרד ״ הוא מהבלי
הזקנות · וכל אשר האמין גלגל הנפשות האנושות : הנכרתות מקרב עמם · ואמר כי
יחליפום אנשים עומדים במקומם : שם אפלטון ראש למבינים · יען אשר אמר כי
ליחסים ולמינים יש חוץ לשכל מציאות · וחשב דבריו דברי נביאות : שם אפוקרט יען
אשר היה כילי מחכמתו · והעלים ספרי רפואתו : שם אבן סינא היה ללעג ושחוק · יען
אשר אמר כי הולד אדם לא מאדם אפשר לזמן רחוק : ואמר כי לידת האדרים היה דרך טבעי
מי יתן ונכלם · כמסך אחר אמנת קדמות העולם : ושם אנשים אין מספר מתו מזמן רחוק
וקרוב · חדשים גם ישנים אשר לא יספרו מרוב : וכאשר משם נסענו ראינו והנה סיר
נפוח מקצה באחרת · ובתוכה נחשת וברזל ובדיל ועופרת : וקול אומר שפות הסיר
שפות · והעמודנה על הגחלים השורפות · והיכנו שחיות הטורפות · כי הנה חיל מן הנשים
הנואפות · אשר עונם יבואם למדחפות · לא רצו לחיות לחיי עולם ותחייבה לחרפות · עודנו

מדבר והנה בשואות בנגב חולפות· עוטיות ונכלמות ושוממות· ובוכי הנאיות כולם הומות: ודמעותיהן על לחייהן· ומנהגות כקול יונים מתופפות על לבביהן: והנה משלחות מלאכי רעים ישליכם אל תוך הסיר הרותחת· ופרשו כאשר בסיר וכבשר בתוך קלחת· וקול אדיר עליהם בנחת· לא רביתם ממגד שמים מעל הא לכם באר שחת· פח ופחד ופחת· אכולכה ושבענה ממגד תהום רובצת תחת: משם כשענו והנה סוחה עמוקה· בוקה ומבוקה ומבולקה· לא ישמע בה רק קול בכי וקול צעקה: ובתוכה אריות ונמרים· ועקרבים וברבורים: ויאמר אלי האיש זאת נקראת ארץ נשיה· ובשם אחר שאול תחתיה· והיא מקום האנשים המשחקים בקוביא· אשר אמרו לא יראה יה· ודמו טעון הזיה· ולכן ירדה אליה· בהם בנפשם ובגויה: יען אשר פנו למעלה כשחקם· וברכו אלדים בפיהם ובלבבם כאשר שבו כליהם ריקם· ולכן יורדו פעולתם אל חיקם· ולא יחמולו ביום נקם: וכאשר משם נסענו· ואל מקום אחר מהתופת הגענו· ראיתי איש מאילי הארץ· פרצו עליו התלאות פרץ: צפד עורו על עצמו והוא לא פנים קלקל· בוער כאש אוכלה אש ואיננו אוכל: הכירני והכרתיו· וכשבר היותים אהבני ואהבתיו: וכראותו אותי הולך הלוך ובכה· התאנח אנחה מגופו· ויאמר אלי מה לך פה ומי לך פה: האם כנפול בני עולה נפלת· אם אתה חולית כמוני אלינו נמשלת: ויאמר האיש התומך בימיני· הנני נשבע בנאומי· כי זה האיש אשר כאישון עיני: ואליכם לא יתמשל· וכי ירוץ לא יכשל: אז שאלתי האיש אשר כאש התופת בוער: ואמרה אלין אמור נא הכאב והסוער: מה הדבר אשר הביאך הלום· ואתה היית על ראש בני דורך עטרת יהלום· ועתה אתה רחוק מישועה ושלום: ויען האיש מן הסערה· ומתוך האש הבוערה: בקול מר· וישא את קולו ויאמר: אויה לי המר והכמאר והכאב· אשר נפשי עלי תאבל ובשרי עלי יכאב: מה מאד הייתי סכל· כאשר בניתי הבית והיכל: במקום אשר לשכון שם לא אוכל: מי יתן ובשמים בניתיו· ובמרום הררי עד יסדתיו: אויה לי אללי לי· כי הייתי רועה אוילי· ועזבתי לאחרים חילי: הגדלתי מעשי· ולא אמרתי איה ה' אלדי עושי: עשיתי לי גנות ופרדסי· וכנסתי לי גם כסף וזהב ועושר ונכסים · וברבורים אבוסים· ואת תפארת העכסים· ושכחתי מגן לחוסים: מאנתי לתת לחם לעני: ולכמה רקים ופוחזים עשיתי חסד והיו באוכלי שולחני: ותחת לומדי העדות והחקים· אכלתי משמנים ושתיתי ממתקים· ותמורת המעשים הטובים· היו לי הפרות העבדכים: ויין חלמון וצמר נחר· ולתורה ולתעודה אמרתי בדבר הזה אשר אין לו שחר· אמרתי בלבי בשמים אעלה ופלאים ירדתי· יקום לי הזמן ונלכדתי· וכאורג חיי קפדתי· וכחשך יגיעי רפדתי· והמעלות אשר ירדתי ספרתי· תחת אשר לא עבדתי· וכאשר אברתי אברתי: עזבתי לאחרים חילי· ומאומה לא ישאר בכל עמלי: ומה יתרון לי לרוח עמלתי· וכאשר שכלתי שכלתי: מי הביאני לקנות אחוזות מבית ומחוץ ולאחוזתי הייתי כחוץ: ולא היה לי בן או בת יורש או נוחל· ולא קרוב אשר לראות טוב בטובי איחל: והנחתי הכל לאשר עם אשתי ישכב· ועל במותי ידרוך וירכב: איך לא השאתי מהוני אשה אלמנה ועניה· ולא רויתי דשן נפש יתום או יתומה: איך הייתי חושב בעולם התמותה לא יעבור· ולא בניתי בשמי' בית או חצר· ולמדתי כי המלאכה מרובה והיום קצר· ולכן אשר זרעתי הנני קוצר· והנני ביד מעני כחומר ביד היוצר: במקום צר אשר אין דרך לנטות ימין ושמאל· וכאשר לא חמלתי על האביונים אתמול· כן אין היום איש עלי יחמול: לא היה כבד בעיני ולא כין ומדוע לב אלמנה לא ארנין: וכמה שהוצאתי על המלונות הייתי מסיח כמה אמנות: אוה לי כי לב הותל הטני· כאשר מעיל הגאוה יעטני: וחשבתי לבנות מקדש כמו רמים· וחלוני שקופים אטומים· ולמלאותו גנזי ברומים להראות יופיו

עם ישראל ברפידים : שם יאזניה בן שפן ויואב · ויויקים ואנשי כוזיבא ויואש ושרף אשר
בעלו למואב : שם יוחנן בן קרח ויאזניה בן הושעיה · ושם ישמעאל בן נתניה · שם
פרעה נכה ופרעה חפרע · ושם גחזי המצורע · שם בלעם בן בעור · על דבר כזבי
ועל דבר פעור : שם אבימלך בן ירובעל · ושם כל הנביאים אשר נבאו לבעל : שם
אחיתופל הגילוני · שם שבע בן בכרי איש ימיני · שם זמרי בן סלוא נשיא בית אב
לשמעוני · שם סנבלט החורני · וטוביה עבד העמוני · שם גשם הערבי ונבל הכרמלי ·
שם חפני ופנחס בני עלי · כתובים לאחרונות · יען אשר שכבו עם הנשים הצובאות ·
שם אחאב בן קוליה · וצדקיה בן מעשיה : אשר לוקח מהם קללה · והיה בקרב עמם
לאלה : שם דואג האדומי זכרו מני ארץ אבד · אשר פגע בשמונים כהנים נושאי אפוד
בד : שם קין אשר הרג הבל · שם אחאב ושם איזבל : שם צדקיה בן כנענה · שם רכב
ובענה : יען אשר הרגו את איש בושת · שם ציבא עבד שאול אשר רגל במפיבושת :
שם חם אשר ראה ערות אביו והלך בחוץ · ויגד לשני אחיו בחוץ · שם בנות לוט אשר הרו
מאביהן · שם פשחור בן אמר הכהן : שם סיחון מלך האמורי · שם בני שעיר החורי ·
שם עוג מלך הבשן · יעלה עשנו כעשן הכבשן · שם נבוזר אדן רב טבחים ושם סנחריב
· ושם נבוכד נצר אשר בית יי' החריב : שם בלע מלך סדום וברשע · שם כושן רשעתים
ושם הושע · ושם טיטוס הרשע · שם אחימן ששי ותלמי ילידי הענק · ושם הכשיים בם
ראש פתנים יינק : שם רחום בעל טעם ושמשי ספרא · ושם שלומית בת דברי האוררים
: שם עוזיה מלך יהודה והצרעת במצחו · ושם חיאל בית האלי אשר בנה את יריחו · שם
ירבעם בן נבט על עגלי זהבו · והאדם אשר ברא מלבו · ושם מכהני הבמות רבוא : שם
אישות הזימה אין מספר · וראשון אשת פוטיפר · שם אמון אשר באל כפר · כי דבר
יי' בזה ואת מצותו הפר : שם יויקים בעון כבשו · ושם אמנון ויונדב בן שמעה ריעו :
שם פנינה אשר הכעיסה חנה · ושם שכם בן חמור אשר ענה את דינה · שם יהואש בדם
זכריה · ושם אחז בן יותם בן זכריה · שם בעשא בן אחיה · ושם עזריה בן אמציה : ושם
זמרי אשר מלך בתרצה · ושם יהויקים על העושק ועל המרוצה · שם אויל מרודך השותה
· ושם בלשאצר גחלים על ראשו חותה · אשר הוביא כלי בית יי' והוא שכור ושותה : ואשתין
בזון מלכא ורברבנוהי שגלתיה ולחינתיה : שם כנען הארור · בשוכה תחתנו ועונו
ברור · ישחטוהו בריחים ודכו במדוכה ובשלו בפרור : שם בני יהודה ובנימן המרגנים ·
אשר הכעיסו נגד הכוכים : שם אריסטוטלוס בוש ונכלם · על אשר האמין קדמות עולם
: שם גליאנוס ראש הרופאים · על אשר שלח יד לשוני לדבר במשה אדון הנביאים : שם
אבונצר יונזרד · יען אמר כי השתאחדות השכל האנושי עם השכל הנפרד · הוא מהבלי
הזקנות · וכל אשר האמין בגלגל הנפשות האנושות : הנכרתות מקרב עמם · ואמר כי
יחליפום אנשים עומדים במקומם : שם אפלטון ראש למבינים · יען אשר אמר כי
ליאשים ולתינוקים יש חוש לשכל מציאות · וחשב דבריו דברי נביאות : שם איפוקרט יען
אשר היה כילי מחכמתו · והעלים ספרי רפואתו : שם אבן סינא היה ללעג ושחוק · יען
אשר אמר כי הולד אדם לא מאדם אפשר לזמן רחוק : ואמר כי לידת האדם היה דרך טבעי
מי יתן ונכלם · כמשך אחר אמונת קדמות העולם : ושם אנשים אין מספר מהם מזמן רחוק
וקרוב · חדשים גם ישנים אשר לא יספרו מרוב : וכאשר תשם כשענו ראינו והנה סיר
נפוח מקבה בחוברת · ובתוכה נחשת וברזל ובדיל ועופרת : וקול אומר שפות הסיר
שפות · והעמודנה על הגחלים השורפות · והביאו שחיות השורפות · כי הנה אלה מן הנשים
הנואפות · אשר עונם יבודם למדקפות · לא רצו להיות לחיי עולם ותחיינה לחרפות · עודנו

ושפלות ·· ותמורת הסלת והחטים · ועורות תחשים ועצי שטים · הכני אמר ר' ברהטים ·
ונפשי בתוך לבאים אשכבה ולוהטים · ולא אראה כי אם נזבחים ונשחטים · ולקוחים למות
ולהרג מטים : ותמורת היות כביתי כת לביים ואנשי עולה · וכל פה דובר נבלה · הנה
האש והעצים ואני השה לעולה : הים טלי ילדותי מרחם משחר · ועתה עורי משחור שחר
· ושית קינותי אכלה אש ותוכי נחר · והיה כזה יום מחר : מי יתן כחיי קורות ימי הפקידה ·
אז לא הגעתי לזאת הנקודה ·· לך ואמור אשר בחיים חייתם · קורות בני תמותה ואודותם ·
למען יבינו לאחריתם : משם נסענו והנה עדת אנשים עורים · הכרתי מהם כמו מאתים
ועשרים ·· והאנשים ההם היו חכמים ונבונים וידועים לשבטיהם · ראשי אלפי ישראל הם :
ויאמר אלי האיש התומך בימיני · חייך מחמד עיני ·· האנשים האלה העורים כלאו · כי היו
עינים להם לראות ולא ראו ·· ידעו מעלות החכמה ויקרה · ולא ראו שם אורה ·· שמטו
חכמתם במפורסמות · וקראו בשמותם עלי אדמות · ובזו לידיעת המושכלות הנעימות :
ולכן בבהרים בכסף ימששו · וכאין עינים יגששו ·· והמפורסמות אשר בם דבקו ואותם
אהבו · מחוץ למחנה עזבו · ויהיו חמודותיהם מים נכזבו : ולאשר שוכבים על מטות שן
עם נשותיהם עזבים ולאשר מטרה לחצי קללתם יציבום ·· והנה היום מכל חמדם רקים ·
כי בקקים ביקקים · בי בעונותם המה נמקים ·· משם נסענו והנה איש זקן גדול למראה
סביבותיו למטרה · ועל ראשו תחרולים וקמשונים עטרה · ומגללי יציאת האדם ישימו באפו
קטורה : יסרוהו בשוטים ובעקרבים · ויסובו עליו רבים רבים : ישפכו לארץ מררתו ·
וסתו אכזר ישמוט ערותו ·· ועל ראש מגדל גבוה יעלוהו · ומשם על ראש הסלע ישליכוהו ·
פעם באש זרה ישרפוהו · ופעם זאבי ערב יטרפוהו · ופעם קשת נחושה יחלפוהו · ופעם
בחלי זפת וגפרית יצרפוהו · ופעם נחלי בליעל ישטפוהו · פעם קרני ראמים ינגחוהו ·
כפטר חמור יערפוהו · ומאור אל חשך יהדפוהו ·· ופעם יקלעוהו בתוך כף הקלע ·
ויאמרו לו אהבת כל דברי בלע · אשרי שיאחז ונפץ אותך אל הסלע ·· ירו עליו כמחי
קבלו · ולא יתנו דמי לו : כל היום וכל הלילה תמיד לא יחשו · ולחדש צרותיו תמיד יום
יום ידרשו ·· ובראותי אלה המכות הנוראות · נעויתי משמוע נבהלתי מראות : ואומרה
מי האיש הלזה · אשר השער הגדול הזה בו אראה ·· ויאמר האיש התומך בימיני · הלא ידעת
מי הוא זה ואומר לא אדני : ויאמר אלי זה האיש סורר ומורה ונזבן · ונקרא בשכבר שמו
רבן · לא נראה רשע כמוהו מיום החרבן : עסק בתורה שלא לשמה · הון אמון הרבה
אשמה · ידע מן הניאוף שבעה · קרב אל כל בהמה לרבעה · על כן הדביקתהו הרעה :
זה האיש ביין תועה שכר · ותורת משה בתועבותיו עכר · ולעשות הרע בעיני יי' התמכר
· חלל את קדש יי' אשר אהב ובעל בת אל נכר · שגה בזרה וחבק חיק נכריה · לא הניח
אמה נכריה · ועמונית ומואביה ·· יהודית ונכרית ושפחה מצרית · מאס תוכחת והפר
ברית · על כן אחרית להכרית ·· לו כפשע מוראה ונגאלת · גם בלא דעת לא הניחה
נפה ישופעת · ומנוגעת ומצורעת · ואתון היוצאת במרדעת · ופי חזיר ופי טבעת ·
ושפחה חרופה ואמה נרבעת · ונותה ומשוגעת · ועתליהו המרשעת · וזונה בפה תובעת ·
וכהלאה יבולעת · והרה ללדת כורעת · וכל אשה למשכב זכר איש יודעת · עד יהבת
וקדמות ומישעת · אשר לא היתה ממנו נרבעת · זאת בכל הארץ מודעת · ולכן אין
להפלא אם ישתה מכוס התרעלה קובעת : הכיר את בוראו ונתכון למרוד בו · חטא
והחטיא רבוא · וחטא הרבים תלוי בו · כסה פניו בחלבו · הוא אנטיוכוס במעשיו ואמן
בלבו · הוא ירבעם בעגלי זהבו · ונכסה בחרבו : הוא חלל את השם זה ימים ושנים ·
ותועבותיו ונאצותיו בספר נכתבים חדשים גם ישנים : לך אמור אל סכל המפותה ·

כי

כי ערוך מאתמול תפתה ׳ ומחמת שדי ישתה ׳ לא יוחן ולא ירוחם ׳ כעריס אשר הפקיד
ולא כיחס : כי כחש לאל ממעל ׳ ומתני יצא חושב על יי׳ רעה יועץ בליעל : ולכן ידע
כי ברד ואש מתלקחת ׳ ופח ופחד ופחת ׳ בעדו מונחת ׳ וכאשר ילין בעדו ויאמר
פדעהו מרדת שחת ׳ יכרת פריו ממעל ושרשיו מתחת ׳ יען אשר מנע נפשו משובה נצחת
׳ מאשם כשעני והנה שני אנשים ׳ כפתחי התופת יוקשים ׳ וכאשר התבוננתי בצורתם
הכרתים ׳ ונפלאתי הפלא ופלא על אשר בענין רע ראיתים ׳ כי היו מן היושבים ראשונה
׳ במלכות הדעת והתבונה ויד כל העם באחרונה : ואשאלה את האיש התומך בימיני ׳
מדוע קראים באלה אדוני ׳ ויאמר האיש אלו הם שני אחים מתריסים ׳ היתה להם
הכילות למורשה ׳ חשבו הזלות קדושה ׳ והנדיבות בחכה ובאשה : היתה ידם בנוטה ׳
בתולה ואיש לא ידעה ׳ קראו בשם הנדבה בריעה ׳ ושם אחותה מחלה ונועה : להם
סידים האומרות הב הב ׳ ויעשו להם אלהי כסף ואלהי זהב : אהבום בכל לבם ובכל נפשם
ובכל מאדם ׳ אמרו כי זאת תורת האדם ׳ לא תלו עושרם וכבודם ׳ וכלי מחמדם באשר
יוצרם ומעבדם ׳ אשר חסרו על כל חי קדם ׳ ולא שיערו שיהיו פקדון בידם ׳ לא שרתו
איש מעודם ׳ ולא רצו איש ישרתם ויעמד בסודם ׳ למן היום אשר ברא אלהים אדם ׳ ודבר
אין להם עם אדם ׳ אמרו כי מצאו כתוב בחכמת יונית ׳ שלי שלי שלך שלך זו מדה בינונית
: שכן כי היא מדת סדום ועמורה ׳ וכאלו ברתו משם ומורה : שמו תכליתם ׳ לאסוף
ולכנוס הון עד תכליתם : אמרו בל ההון הזה אשר הביאונו ׳ בכח ידינו ובשיגנו ובחכמותנו
כי נבונונו ׳ ובעת ראו העניים אשר לבקש בכלתו ׳ מעיניהם בעלמו ׳ וסורו טמא
קראו למו : שנאו הדלים אשר מכל טוב חסרים ׳ בשנאת שיטמעאלים את החזירים ׳
ובנות האון את בני הנזירים ׳ והאתולים את העכברים ׳ לא נחלו על שבר האמללים
׳ אשר בעירום ובחוסר כל גולים : ובעת האביון יתחנן לפניהם ׳ יברחו ממנו במלאת
עיניהם : ולכל עני ואביון יאמרו מה זה סכלות ׳ כאשר כל מה שירשת מאבותיך אכלת
׳ לא נתנו לעני לעולם פרוטה ׳ שלא היתה בסופה חרטה ׳ להיות בזעם פנים ותרועה ׳
והיה רק זועה הבין שמועה : כאשר ישמעו כי איש ירד מנכסיו ׳ יאמרו זה גרמו לו
מעשיו : שלא במשפט כוננו ולא הקים סדר במעשיו כאשר הקימונו : העלימו עיניהם
מן האמללים ׳ והסתירו פניהם מראות גולים : כל קרוב ורחוק מביתם ירחק ׳ ואם
יראו הלך יגערו בו וגם מתרחק ׳ והענק תעניק לו מספרם כמחק : יאמרו כי שלח
לחמך על פני המים ׳ כסו פעם ופעמים ׳ וברוב הימים לא מצאוהו : ולכן
מספרם מחקוהו : ותהי ידם אמונה ׳ כפסוק תן חלק לשבעה וגם לשמנה :
יאמרו כי הטוב שבפירושים לחלק חלק עוף לשבעה וגם לשמנה אנשים ׳ ולא לחלוק עוף
בין שנים כאשר יעשו הטפשים ׳ ודרשו פתוח תפתח את ידך לו ׳ לפתוח חמש אצבעות
היד ולסגרם בפני העני לסכסילו ׳ אחרי שהאלהים אמר לבהלו : ואחד מהם נשבע
ביוצרו ובחיי בנו בכורו ׳ כי מלאת לו באלף מצאה כתובה בספרו ׳ והאחר פירש פתוח
תפתח את ידך לו ׳ להראותו כי אין בידך מאומה משלו : ויאמרו כי פי׳ העבט תעביטנו
׳ קח מן העני עבוטו כאשר תלונו די מחסורו אשר יחסר ממנו ׳ לא רצו לדעת מן הפרשה
רק המדרש ׳ ועברי ומפורש ׳ וכל דבר שכלי בים נגרש ׳ היה להם שכל ומזימה וערמה ׳
ולא פנו אל דבר חכמה : ואם ישמעו דבר חכמה יבזוהו ׳ ואם יאחזוהו יגנזוהו : יחשבו
החכמה זלות ונבלות ׳ והעסק בה הוללות וסכלות : יאמרו כי חכמת ההגיון ׳ הבל וריק
וכדי בזיון : ומן הלומדים חכמות הפילוסופים ׳ המתוקים מדבש ונופת צופים ׳ ובעלי
השכל גרופים : יאמרו כי מלוח עלי שיח קוטפים : חשבו כי בהתרחקם משבט אל דבר

חכמה

הכות ירכו, וכאלו כהשית שפם בשפתיו שערי הגדר יפרוצו. לא ידעו כי החכמה סלם מוצב ארצה וראשו מגיע אל אל עולם: וכפי עלות האיש במעלותיו הגבוהים, יקרב מדי עלותו אל האלהים. וכפי התרחקו יתרחק ממנו יתעלה, ומנפש ועד בשר יכלה: כי כל איש כפי כח הכרתו נתבע, ולכן איש אשר בים הסכלות יטבע, נפש יקבע. ואין טענה למתרשל ומתעלם, כי את אשר יחטא מן הקדש ישלם. ואלה האנשים השאננים, הקופאים על שמריהם דשנים ורעננים, לו בקשו החכמה ככסף וחפשו כמטמונים, או קבלו מתנת המוני' המונים, כאשר נתנו את הכסף בביתם כאבני': ואיך לא יעורו מסכתם והם בני שבעים ומאסף הון ולבנים אינם שבעים. והענג אשר בלבם גדל. הוא אמרו והשארתי בקרבך עם עני ודל, לפחדם פן כבודם ידל. חשבו כי האיש לא ימעול מעל, רק בשכבו עם אשת בעולת בעל, או בעבדו את הבעל. או יגנוב ממון אחרים, או יספיק בילדי נכרים, או יעבוד אלהים אחרים. שכחו כי גנבת דעות נכריות, והדעות כדוניות חתיות, בסבת אשר לא ידעו החכמות האמתיות. גדולה מגנבת הממוניות. ולגזול מהחלק השכלי מחלקי הנפש המושכלות, והחכמות המהוללות, גדול מכל גנבות וגזלות. יראו שכלם ערום ולא יכסוהו, ומראות דבר שכלי יכסוהו, ויאמרו כי זה הדבר אשר יעשוהו, בקהלת כתוב מבאיהו, והוא כי מה האדם שיבוא אחרי המלך את אשר כבר עשוהו: כי אחרי אשר אין יכולת באדם להגיע אל תורת האדם המעלה, טוב להשאר במדרגת השפלה, ולא ייגע לריק ולא ילד לבהלה. לא ידעו כי מי שלא יוכל להיות מלך טוב להיותו משנה, מהיותו במדרגת האיש אשר הזבל יפנה. ומי שלא יוכל להיות משנה טוב להיות קצין או פרש, מהיותו נגר או חרש: ומי שלא יוכל להיות קצין טוב להיות תגר, מהיות חרש ברזל או נגר: וטוב להיות נגיד ואמרכל, מהיות סוחר או רוכל: וטוב להיות סוחר או רופא, מהיות טבח או אופה: וטוב להיות שר הטבחים, מהיות מחזר על הפתחים. וטוב להיות דיין או סופר, מהיות אורג או תופר, או כונס וקברות אופר. וטוב להיות צורף מהיות זובח שה וכלב עורף: וכן מי שלא יוכל להיות כמשה, לא ידכנו לבו להיות כמנשה. רק ישתדל להיות כיהושע אם ישכים האהל, ואם אין זאת יהיה כשמואל: ומי שלא יזכה להיות כאליהו, יהיה כאלישע, ולא יהיה כרשע ומושע, ועל פת לחם יפשע. ואם לא יוכל להיות כירמיה, יהיה כברוך בן נריה, ולא כאחז בן יותם בן עזיה: ולכן אלה אשר היה להם לעלות משם בסלם החכמה ולא עלו, מהיכל המלך יי' צבאות נלאו ילכו, ובשחת זו נלכדה רגלם ונפלו. וכאשר משם כשענו ראינו איש יד ימינו ולשונו תתנבא, שמוהו מטרה לחצי קשתות כהוסה דרוכות. אשר מרירתו לארץ שופכות. פעם על מחבת ברזל יקלוהו, ופעם במי מרה יטבעוהו, ופעם על העץ יתלוהו, ופעם באבנים יסקלוהו: ואמת האיש הדובר כי לדעת אורותיו ושבת הפלגת דרותיו: ויאמר אלי זה האיש היתה לו לשון מדברת גדולות, אף כלב פעל עולות. קלל אביו ורק בפניו, ורץ אליו בצואר בעבי גבי מגניו. והכהו פעם ופעמים, עד אשר עלתה שועת אביו השמים, ולכן בא באש ובמים: ועשה יי' בו את אשר זמם. והוא וריעיו לא יזכרו עוד בשמם, כי יי' אלהינו הדימם: איך לא עלה אל לבו זה המקולל, רשע חלל: כי המקללים אבותם ואמם, אשר האכילום חלבם והשקום דמם, תהיה יד יי' בהם להומם, מקרב המחנה עד תומם. שכח זה הכסלם, כי באצבעות אביו ואמו יבא לאויר העולם, ולכן אין לתמוה אם לו חרפת עולם: ויען אשר אביו קלל חתכו לשונו, ויען אשר הכהו גדעו את ימינו: למען אשר לא ישמע עוד על אביו ישא קולו, ולא יטה לארץ מגלו: מלבד שאר חרדותיו וטרדותיו, שסובל על פי מדותיו:

וכאשר

כאשר מפס נסענו נא מקום אחר מהתיפת הגענו : ראינו אנשים עבריים · כלמונתם
תלויים : יסובו עליהם אנשים מורים בקשת למען ענותם יורום ואין פתאום היו מכותם
· וכאשר כפלאתי הפלא ופלא על עונם דעתם : אמר האיש הדובר כי ש תפלא על אכרתם
· ועל רוח אלדים רעה אשר מבעיתם כי אלה האנשים לא היו כאבותם · אשר היו על לוח
לב הזמן חותם · רק היו שוכבים על מטות שן וסרוחים על ערסותם : וכל ימי החול
היו יושבים עד ארבע שעות בתוך התכריכים · אמרו כל ישראל בני מלכים : אך בשבתות
ובחדשים · ובמועדי יי' המקודשים · אמרו כחנו כחלץ חושים : כי מי כמונו ומי יועידנו ·
ומי זה רועה אשר יעמוד לפנינו " ובשלש פעמים בשנה יקימו לחטאת ראשונה וביום
הכפורים באשמורת הבקר יקומו · ולריב ולמצה יבואו : ויאמרו אין איש יודע שופן עמק
אימה בהם · והיא ירושה להם מאבותיהם " יריבו על המקומות ויקראו בגרון · ויאמרו
כי הם ראויים לשבת אצל הארון : זה אומר אני אתפלל ביום הכפורים · וזה אומר אני
אקרא המגלה בפורים " אמרו אלה האבלים · היתכן שאמרו אין כמוך בשלש רגלים ·
היהודים המללים : ומי יפלים אותם ביום שמחת תורה · רק אנשי העונש והעררה :
ומי יתפלל ביום שבת וחדש · רק אנשי קדש " ומי יאמר חזון ישעיהו בן אמוץ · רק
המאשרי חמוץ : ומי יתפלל ביום הושענא רבא · רק אנחנו בני העולם הבא : ומי יתפלל
בחנוכה · רק נודרי הפרכות · אשר הם בני לכל הארכות : ומי יתפלל בחגים
ובמועדים · רק אנשי האבות העומדי' על הפקודים : ואם לא נשמיע הוד קולנו במקהלות
· בנועם היוצרות והתפלות מתי תשמענה קולנו היעלות " ובמה נעכור על ראשנו
עטרות · אם לא נקרא בחגים ובמועדים בנועם ההפטרות : בזאת יבואו אמרו האנשים
האלה מעודם · חשבו כי זאת תורת האדם : ויען אשר הגאוה ענקתם · הרעה הזאת
סדביקתם : וכאשר משם נסענו ראינו אנשי עריצים · בהוכות ידיהם ורגליהם מקיצצים
· תלויים על העצים : והעוף אוכל את בשרם מעליהם · וערבי נחל ובני נשר יקרו את
עיניהם : וממטר עליהם ברד ואש מתלקחת · ישמידו פריו ממעל ושרשיהם מתחת "
וכראותי כמם כדונג לבי ולדעת אודותם שאלתי האיש הדובר בי : ויאמר ש אלה האנשים
עלה עשן הסכלות באפם · ואמנו רואם והקשו ערפם · וכהמו כבפירים ואחזו טרפם ·
ולכן חשבו כוכבי נשפם : עם יי' היו וממרים יבאו · וכאשר יביאו ללקט ולא מצאו אמרו
סדות ומגלו וכתים וכשאו : פרקו עול שמים מעליהם · כי נזירים השבנבליהם נגנבו גם
כחשו וגם שמו בכליהם " לא מאשר תתן להם ילקוטון · רק אורחותם יעבטון · ומתול
שלמה אדר ישפטון ולכן היכו בשגעון ובעורון ויאשפו שלוחות ושברי לוחות מונחי' בארון
· לא יהיה לאלה בהיכל יי' חלק וזכרון כי עלה לגורלם משתה שכרון · ומשכה שברון :
וכאשר משם נסענו ראינו עברה וזעם וצרה · בראותנו אנשים יעבירום במלבן ויסורו
אותם במגרה ופניהם כפולי קדרה : יוצעקו מכאב לב ומשבר רוח ייללו · ומספד מר
יגדילו : וכראותי עונם רעתם אשתוללתי נעויתי משמוע ומראות נבהלתי · וכמעט
אל הארץ נפלתי : ויאמר אלי האיש הדובר בי · האנשים האלה תעו מבטן ומרחם זרו ·
אבדה תקותם ומארץ חיים נגזרו · כאשר על נפשותם התאכזרו · ול זרוע עצמם עוזרו
· ולכן עצמותם אל פי שאול נפזרו " ומגן עדן נגרשו · ומראות טוב התיאשו · ואם אכלה
אם ירשו " חשבו בדעתם הקצרה · כי במותם ינצלו מכל צרה ועברה : לא ידעו אלה
הכסילים · כי מרעה אל רעה המה יוצאים : כי אז יעשן אף יי' בהם · ויקצרו פרי
מעשיהם : וכאשר משם יצאנו · ובתחתיות התופת באנו : ראינו שחת משנה לרעה
מחברותיה · ילאו הלשונות לספר את דותיה : שם בחלי רתמים נחנים שנינים : שמ

שם חמת תנינים וראש פתנים: שם כחש שרף ועקרב וחמת עכשוב, שם כל חלי וכל
מכה אשר לא כתוב: שם העלי והריפות, ושם חיות אש טורפות, ושם להבות אש
שורפות, כמעט לב רואיהם חוטפות. ואשאלה בעד העלי והריפות לדעת מה טיבם,
ומה הדבר אשר יסדתו שם בם: ויאמר אלי האיש זה השחת נקרא שחת בלי, הוכן
מראשית לכל בני רועה אולי, ובפרט לאיזל בית האלי, יטחנוהו שבע פעמים ביום
במכתש בתוך הריפות בעלי: מלבד מה שיעשו בו החיות הטורפות כלה, ומה שיעשה
בו האש אוכלה: ואשאלה בעד איזל לדעת אודותיו, אולי אכירנו מאותותיו: ויאמר
האיש הדובר בי אלי זה האיש אחל בגנות וסיים, ומכל אשר נדר בימיו דבר לא קיים:
היתה האמונה בעיניו לאיכות, והשקר והכזב חכמה והתבוננות, עשה מדברי תורה
קרדומות, ולא למד רק לרמות, ולהערים ערמות, אמר בכל לבבו עשיתי לי משוא
ודבר כזב עטרות, ומלאכה היא לעולם לפסול שטרות: לא הפקדו אתו סודות אשר לא
הקיאם, והוכיח על צדיקים מתוך דבות מלבו בדאם, ואם הגיעו לידו מתוכיות אחרים
בזאם: היה פריץ חיות, רע לשמים ורע לבריות: בעל נפש רחבה כבלעם, חרפת
אדם ובוזה עם, חטא והחטיא כירבעם: הוא לדויד מדואג האדומי אלוף, וכרגן מפריד
אלוף: עקש לב מתנקם ואויב, והדר בעיר אחת עמו בנפשו מתחייב: כאשר יזכיר
האדם משאון מומין ודבים, הוא כטיפה מן הים: כי הוא אסף כל חרפה וגנות, זדונות
לא במסכנות, ואין לו חלק באמונות. ואם תתבונן לדעת איך הוא אכזר כיענים
במדבר, ותועבותיו ונאצותיו כמדובר, ואיך בריחי השכל אבד ושבר, ועל ה' ועל
משיחו התעבר, והוא בר דלא בר, פוק חזי מאי עמא דבר: ואבותיו ובית אביו בידעם
כי הוא איש חמסים, חשבוהו מן האנשים אשר הגרבות סוסים, ולא הראו לו לעולם
הפנקסים, ולא שלחוהו אל הארגזים, והעלימו מתוכו סוד הגנזים, ומיראתם פן יתנם
למשיסה ולבזזים: כתבו אוצרותם בעזבונם, ולא העמידוהו לעולם על חשבונם, פן
יגנוב שכר רעבונם. ולכן אין לתמוה אם שוטם ראשו בבלבל, ופרי אדמתו וכל יגיעו
יירש הצלצל, אחרי כל אשר שאלו עיניו מהם לא אצל, ומהונו על מרי נפש לא אכל,
ומעשות כל טוב התעצל: חי אני כזאת וכזאת יקרנו, או יבא יומו או ה' יגפנו: ובשחת
זו תהיה תחנותו, ויקח מיד ה' כפלים בכל חטאתו: כשמעי דברי האיש הכרתי איזל
בית האלי מאותותיו, וידעתי כי לא חנם נלכד בשחיתותיו: ובאמת הוא ראוי לאותו
מקום ואותו המקום ראוי לו, ולרשעים אשר בגילו, ואין לתמוה אם נפשו עליו תאבל
ובשרו עליו יכאב, כי הוא בין מבכל אב. כברא להיות משחית לחבל, ולכן הרע מאת
האלהים יקבל: וכאשר משם נסענו ראינו כמו מאה וחמשה אנשים, בפאתי התופת
יוקשים: וכאשר התבוננתי בצורותם, הכרתי כי היו ראשי בית אבותם, ונפלאתי
הפלא ופלא על עונש רעתם. בזכרי מעלתם ושמעתם, ומעשיהם הטובים וצדקתם: וכי
היו ראשי המדברים בכל המקומות, ככוכבים אנשי שמות: ושאלתי האיש הדובר בי לדעת
אודותם, ומה הדבר אשר סבב רעתם. ויאמר אלי אלה היו גדולי הדור, וכמו שהיה להם
בלב ולב לעדור, לחזק את בדק בית ה' ופרצותיו לגדור: כן שלחו לפני ה' להתפלל, כל
איש סובא וזולל, אשר קדש ה' חלל, ולפני העמים יתהולל, ובהיותו מדבר בתפלה
בעיניו הורץ וברגליו מולל, חמור ספרים גולל, רשע על תאות נפשו הלל, ירים קול
אילות יסולל, לא ידע אם יברך או יקלל. ואיש ישמע תפלתו יאמר דרך גנאי, מה קול
הצאן הזה באזני: וכמו שהיה להם לבחור חזן, מזין חכמותיו מלאים ומפקים מזן אל זן:
יהיו פיו ולבו שוים, ורעיוניו אל ה' קוים, אינכו מהעם המתאוים, לא גדל על אהבים,

ולא

ולא פנה אל רהבים ״ ירא את יי׳ וסר מרע׃ כן בחרו באיש חנף ומרע ׀ ובגאי המזורק
׃ ואיך ראוי להיות שליח נכור ׀ איש כור בעשבים חכור ׀ ובקברות התאוה חכור ׀ לא
יבין מכל אשר יאמר דבור׃ אשר לא עמדו אבותיו בהר סיני ׀ ובוצע ברך נאץ יי׳׃
השולח לפני נגיד ואמרכל ׀ איש לא כדעת ידבר דבריו לא בהשכל׃ ואיך לא בושו
לשלוח לפני מלך מלכי המלכים ׀ כל שמח לנפשו ואיש תככים ׀ אשר העון בחבלי השוא
מושכים׃ יקריבום נא לפחתם ׀ הירצה או יפנה אל מנחתם׃ והנה אם יהיה להם
דבר לפני שר או נגיד או טפסר ׀ יבחרו איש בעל מוסר׃ יועץ חכם חרשים ׀ ילין בעדם
להצילם מפח יוקשים ״ ואיך יבחרו מן העם עגל ירבעם ׀ יעמד לפני הארון כשועם׃
אין לתמוה אם תגיע ותקדים בעדם הרעה ׀ והיה רק זועה הבין שמועה׃ וכאשר אשם
בשעתנו ראינו בני אדם ׀ חשך האור בעדם׃ ושמש וירח קדר ׀ לא תואר להם ולא
הדר׃ יעמדו במקום חשך ואפלה ׀ ואין שם ממלכה שפלה׃ אפפום משברי מות
ויבעתום נחלי בליעל ׀ כאלו נחשו לאל ממעל׃ וכראותי אותם בין מבוכת היגון
טובעים ׀ כאותם אשר אלדים ואנשים קובעים ״ שאלתי לדעת מפעלותם ׀ ומה הדבר
אשר לראות כזאת הביא אותם׃ ויאמר אלי אלה השובבים ׀ למדו תורה נביאים וכתובים׃
ומשנה וגמרא ׀ וספרי וסיפרא ״ ותוספות ופירושים ׀ ולקוטים וחדושים ״ אך שעשו
מן התורה והחכמות ׀ עטרות להתגדל בהם ׀ וקרדום לאכול מהם
״ לא אהבו התורה והחכמה למעלתם ׀ וליקר תפארת גדולתם ׀ רק עשאום כלים להגיע
בם אל זולתם ״ חשבו בדעתם החסרה והפגומה ׀ כי לדברים אשר יגיעו בסבתם אליהם ׀
מעלה רמה ׀ מאשר לתורה ולחכמה ״ ולא ידעו כי התורה והחכמה היו כאניות סוחר ׀
והמכוון הוא להגיע אליהם ופניהם לשחר ׀ ולמעלתם היות כוסף ובוחר ׀ לא לכוון להגיע
באמצעותם אל דבר אחר׃ כי הם אשר ישימונו לאל קרובים ׀ ולשכון בינות לכרובים׃
ולכן מי שיתכוון להגיע באמצעות התורה והחכמה שהם דברי אלדים חיים ׀ לדבר מן
הדברים הגשמיים ׀ או להתפאר בין החיים׃ חלם חלום ׀ ולא ידע דרך שלום ״ ולא
יהיו מעשיו רצויים ׀ כי הם החיים העצמיים ׀ וכן אמר שלמה כי מוצאי מצא חיים ״ לא
אמר מוצאי מצא דבר שבסבתו יזכה אליהם ׀ רק מצא החיים כי חיים הם למוצאיהם׃
וכאשר משם נסענו ראינו אנשי חמסים ׀ ברגלי סוסי אש נרמסים ׀ יכסו עליהם ברות
כמים לים מכסים׃ ואומרה מי אלה אשר רבצה בם האלה ׀ ועשה המשפט בהם כלה
אך נבהלה ׀ ויאמר האיש אלה הם בני עולה ׀ אשר שקדו בפתחי בית הטבילה׃ לראות
הנשים המתקדשות מטומאתן ׀ בבואן ובצאתן׃ הלכו אחרי ההבל ויהבלו ׀ ואיש את אשת
רעהו ינבלו ׀ ויבלו פיהם ולדעת אודותיהן ישאלו ׀ ולכן תחת שואה התגלגלו ״ והרעה
הדביקתם ׀ כאשר גאות החשק ענקתם׃ וכמה מן הנשים הצנועות ׀ בסבתם מלטבול
היו נמנעות ׀ וכלו עיניהם ברתעות ׀ ונשאו עיניהם לשמים לפרוע בהן פרעות׃ לא
ידעו אלה הסכלים ׀ כי כפשע המה מובלים׃ כי יש מהם אשר נמנעו מלטבול אז בשבילם
׀ ולא זכו לטבול לעולם ולכן יי׳ אמר לבהלם ״ משם נסענו וראינו אנשים אסורים בזיקים
ונתונים בפי אריות ודובים שוקקים׃ יעשו בהם כלה אך נבהלם ׀ וכאשר התבוננתי
בצורתם האמולה ׀ ראיתי כי הם היו ראשי הקהלה ׀ נתונים בכל עמי הארץ לשם ולתהלה ׀
ואומרה איך המשפט יעשה עם צדיקי הדור כלה ׀ ואלה אשר היו לבני דורם סגולה ׀ איך
יגעו לריק וילדו לבהלה ״ ויאמר האיש הדובר בי אלה האנשים הארורים ׀ וכאשר התפללו
בפני אנשים אחרים ׀ היתה תפלתם כתפלת יום הכפורים ׀ וכריעותיהם והשתחויותיהם
בין תמה ועשרים׃ והראו הכונה בכל המלות ׀ והכניעה והרתת מהחל עד לכלות׃

והכריעה הגזורה׳ עד שיתפקקו כל חוליות שבשדרה״ ובעת התבודדותם בטירותם
ובחדריהם׳ לא כראית תפלה בפיהם״ רק שטטו במזמות תועבותם׳ ונתנו אל לבם
חטאתם: העמיקו שחתו כימי הגבעה׳ לפתוח פה ברצח ולהרים קול בתרועה׳ ולעשות
חונף ולדבר אל ה׳ תועה: התחברו בימי אנשי דורם׳ ולכל דבר פשע יבאו כנבים כרתן
ואבירים׳ שבתו יוכרם בינרם׳ והמירו בקלון יקרם: על כן אף ה׳ בהם התאנף׳ ולא
השאיר להם שרש וענף״ אשם כשענו והשה בורות מלאות נחשים ושרפים מעופפים׳
ואריות ונמרים טורפים׳ לאחות ולאלפים׳ וסביבם מלאכי מות חרבותם שלופים׳ וזרם
מים כבירים שוטפים׳ לב רואיהם חוטפים׳ ואומרה למי אלה אשר להשחית מואפים׳
ויאמר אלי אלה הם למכשפים ולמכשפי׳ ולבעלי אוב וידעוני וקסם און ותרפי׳ המכהני׳
והמצפצפים׳ אשר בעברת ה׳ הדופים׳ בדבר המלך ה׳צבאות יבאו דחופים: יען אשר
במעשיהם הארץ חנוף תחנף׳ ולכן אף ה׳ בהם תתאנף״ אשם נשענו ובהיותנו במקום
התופת הכה והנה מביטים׳ ראינו אנשים אסורים ברהטים׳ לקוחים למות ולהרג מטים׳
ומלאכי מות ידברו אתם משפטים׳ וייסרום בעקרבים ובשוטים׳ וכאשר התבוננתי
בצורתם הכרתים׳ ונפלאתי בראותי אותם כרתים׳ כי היו מתושבי אפרתים: כחשע
בעלי מוסר וענוה׳ וחשבתי כי תהיה להם אחרית ותקוה: בעבור מה שסבלו בחייהם
אלה האכזרים׳ מאבידת הממון ומיתת הבנים: ואשאלה האיש הדובר בי אל אודותם
לדעת מי הפילם בשחיתותם״ ויאמר אלי אלה האנשים כאשר מבאם רע אמרו בקינו
לא בפשענו ובחטאתנו לקינו״ ואשר סבלנו מאבדת הממון והבנים׳ אמרו כי הוא
מתולדת המזלים׳ ואשר באם מנגע גופם וחלויים׳ לא אמרו כי הוא בעבור מריים:
ולכן אע״פ שאבדת הבנים קרבנו כפרה׳ להתקצף ולהטיח דברים כלפי מעלה היא כפירה
גמורה: אמנם החרד אל דבר ה׳ והנזהר אל טובו׳ לא יתקצף בעת ינגע כאבו׳ אך
יחשוב אותו לתגמול חובו״ ויקבלנו ברצון ואהבה׳ ואז יחשב לו לעולת נדבה״ ואם
יחסר הונו׳ יחשוב כי האל ית׳ יקבל פקדונו: ולא יתקצף בתתו את הפקדון אשר הפקד
אתו: וידע כי בעוד ההון בידו׳ חייב לעשות מתנו מצות המפקידו: וכאשר השלים
חובתו בו והחזירו לבעליו ירא השעשוע בלבו ובמליו ויכין להייטיר פעליו׳ לא יחשוב
כי לקח דבר מרימו רק הוא כמחזיר פקדונו: וכאשר אשם כשענו ראינו אנשים בחטאתם
נמקים כי בקקים בוקקים׳ חשבתים בחייהם אנשים צדיקים: פעם על העץ יוקיעום
ופעם כשסע את הבגדי ישסעום ופעם בכף הקלע יקלעום: ואומרה אל האיש התומך
בימיני ביאורני״ אלה האנשים מעולם לא חטאו וממון אחרים לא בזאו׳ ועתה מדוע
לראות פזאת הובאו״ ויאמר אלי בן אדם׳ אלה האנשים אשר תאמר בעדם כי לא חטאו
מעודם ודבר אין להם עם אדם׳ הוא בעבור שלא עלה הדבר בידם: אמנם מחשבתם
היתה מחשבת רעה ולעשות חונף ולדבר ה׳ תועה: הראו עצמם ישרים ולבם ער ושוער׳
וכאש הקנאה והתאוה בוער: ואשר עלה בידם לעשות רע בסתר עשאוהו וכאשר לא
לידם ממון אחרים בזאוהו ודברו על אנשים צדיקים שקר מלבם בדאוהו אשר לא שמעוהו
ולא ראוהו: לא ידעו אלה השוטים כי עיני ה׳ המה בכל הארץ משוטטים״ יסתרו בעשותם
הרע לפחדם מן האנשים ויראו עצמם קדושים׳ והמה קדשים״ ומן הבוחן לבות וכליות
אל עולם׳ אשר אין דבר ממנו נעלם״ אשר מן העולם הזה יוציאם׳ ואשר אחרי מותם
למשפט יביאם: לא נזהרו ולא נשמרו לא פחדו מאימתו ופיו מרו׳ על כן עיניהם מבכי
תמררנו״ אשם כשענו חשים׳ וראינו בתופת אנשים חשבתים בשכבר קדושים״
מפני שהשליכו מנגד נפשם׳ וקדשו את ה׳ קדושם״ ועשו מעשים זבח ועולה ולא נמצאת
בשפתותיהם עולה: ונפלאתי בראותי אותם

בעניין

בענין רע׳ ושאלתי האיש הדובר בי על זה המה רע: ויאמר אלי אלה האנשים שנמצאת בהם חכמה׳ כי כמו שיהיה להם לקבל המות האכזרית מאהבה׳ והיות בעיניהם מתוקה וערבה: ולומר אשרינו מה טוב חלקנו׳ ומה נעים גורלנו״ כי הגענו אל הנסיון׳ היום נזכה לחזות בסתר עליון״ היום נבא מעמק הבכא׳ ונעמוד על הברכה׳ עם עטרה הדורני מלוכה: היום נראה קדושתנו׳ ומה יפה מאד ירושתנו״ היום ננחל חיי עולם הארוך׳ היום ננצל מן התופת אשר לרשעים ערוך״ כן התקבצו באחרונה על נפשותם האביונות׳ ותהי על הראשונות׳ ואבדו הראשונות והאחרונות: כי אמרתם שמרנו משמרת יי׳ והלכנו אחורנית׳ ומה בצע כי שמרנו וכי הלכנו קדורנית״ על כן הדביקתם הרעה׳ והיה רק זועה הבין שמועה: וכאשר תמו כשענו ראינו מקבה בחוברת׳ מחבת נחשת מלאה בדיל ועופרת״ ובתוכה איש בחזים חבוש אוזר מבטי לבוש: ואש תמיד תוקד תחתיה לא תכבה׳ מדורתה אש ועצים הרבה״ ואצל המחבת שוחה עמוקה ונרה׳ מלאים מהקרח הנורא׳ ומלאכי זעם ועברה׳ ויוציאוהו מן האש הנורא: ובתוך הקרח יקברוהו׳ ומן הקרח אל תוך המחבת ישליכוהו: כה יעשו יום יום להבהילו׳ ולא יתנו דמי לו״ ואשאלה האיש הדובר בי לדעת אודותיו׳ וסבת מרדותיו״ ויאמר אלי זה האיש הבליעל׳ מעל ביי׳ מעל׳ ונאף עם אשה בעלת בעל: ולכן רבצה בו האלה ובוש וחפר׳ כי דבר יי׳ בזה ואת מצותו היפר: והטה באשר לאחד אשת חברו לנאוף עם אחרים׳ ולשגות בזרים׳ והולידה מהם ממזרים״ ובעלה בחושבו כי אינם בניו׳ העלים מהם עיניו׳ ומהשגיח עליהם הסתיר פניו: ולא לאדם הכתב נמוסר׳ והם בראותם כי בלם מעליהם סר: אחזו דרך רע וברעתם התמגגו׳ פעם זנו ופעם שגגו׳ עד אשר לבסוף הרגו ונהרגו״ ובאלו זה הנואף הרגם כלם בחרבו׳ כן חטא כלם תלוי בו: לא ידעו פריצי חוצות׳ כי חטאים גדולים בחטא אחד תלויות׳ לא ידעם רק בוחן לבות וכליות׳ הפליא עצות הגדיל תושיות: כי מרעה קטנה שברעות יתמשכה כמה מאורעות״ וכבר באר׳ אנשי התבונות כי אין להביט לקטנות העונות כי כשנביט לגדולת המצוה האדון׳ ישוה השוגג לאיש מדון׳ העושה בזדון: וכאשר תמס כשענו ראינו איש חשך משחור תארו׳ וצפד על עצמו עורו: ויפשיטו עורו מעליו ועל העץ יתלוהו׳ ונחשים נשוכים שם יאכלוהו״ ובראותי כזאת נבעתי׳ ואימות מות נפלו עלי וכמעט נגמתי: ואשאלה האיש הדובר בי לדעת הסבה׳ אשר בעבורה הגיעה לאיש ההוא הרעה ההיא הרבה ׳ויאמר לי זה האיש שפך דם נקי׳ ולכן אין לתמוה אם אשר בלע יקיא: ובחשבו כי הרג נפש א׳ הרג רבים׳ כי אשת ההרגח ובניו בהיותם כואבים ובראותם כי סר כלם מעליהם׳ גנבו גם כחשו וגם שמו בכליהם״ וכאשר מעשיהם אל האנשי׳ נודעו ונגלו׳ קצתם למרחקי׳ גלו׳ וקצתם על העץ נתלו: ואשר נגנב מהם המתון שעשו אבל גדול וכבד כמספד הדרימון בן טבריתין׳ ושביב אש העונש והאוסר קטיל המון: ועברה אחת גוררת כמה עברות׳ ולכן אין לתמוה אם יובלו הרשעי׳ ליום עברות׳ ויכנסום במים לים מכסים ברות: כי רעת החוטא רבה׳ ולחטאים גדולים וכבדים סבה: וכאשר תמם כשענו ראינו שוחות עמוקו׳ ושם בורות ומצוקות: ואש אוכלה שם׳ אשר כל רואיהם מראות עוד טוב יתיאשו: ומשפטי׳ ממשפטי׳ שונים ומלאכי מות אכזרי׳ כיענו׳: ושם שפטים יושבי׳ על מדין ידינו החוטאים בד׳ מיתות בית דין: ואין שם מרחם וחומל׳ ולא תראה שם רק לב אמל״ ולא תשמע שם רק קול בכי ויללה׳ וצרה כמבכירה וקול כחולה: וקול נאקות חללים ולב נוגע׳ ונפש חללים תשוע: צועקים מכאב לב ומשבר רוח ייליל׳ והספד מר יגבילו: לקולם נבלו האזנים׳ ותולנה דמעות העינים: וכראותי אותם רעדה אחזתני אז

תנה לבבי פלצות בעתתני ׃ נעויתי משמוע נבהלתי מראות ׃ הקורות אשר נפשות
החוטאים מוצאות ׃ ואומרה אל המלאך הדובר בי ׃ אדוני במראה נהפכו עלי צירים
ולא עצר עוד כח לבבי ׃ לראות כל נפש ונפש בפרט ׃ ומשפטה אשר עליה נחרץ ׃
אמנם אחרי אשר ראיתי בפרט קצת מכרתם ׃ חפצתי שתודיעני בכלל חטאות החטאים
האלה בנפשותם ׃ למען יהיו המה וקורותיהם ׃ מוסר אל הדורות הבאים אחריהם ׃
ויאמר האיש צדקת במאמריך ׃ אנכי אעשה כדבריך ׃ ועתה שים לבך לכל הדברים אשר
אדבר אליך ויסר בהם לבות האנשים השובבים במשליך ׃ דע בני כי אלה האנשים
אשר ראית באלו הברות ׃ קצתם לקחו מן החכמות והתורות ׃ מחשבות נכריות וזרות ׃
עמוקות וסברות ׃ לרמות בהם האנשים ׃ ולהפילם בפח יוקשים ׃ באלו התורות
והחכמות ׃ הם רשתות וכלים לרמות ׃ ועל כן הניעו לאותם המהומות ׃ וקצתם ערלה
אזנם ׃ וטחו מראות עינם ׃ והיו רעים וחטאים בנפשותם ׃ הראו היושר והצדק והענוה
בכל מעשיהם ׃ כדי שיתלו האנשים בהם בטחונם ׃ ויפקידו בידם הונם ׃ ובאחרית בגוד
יבגודו ׃ הביאו משחית אנשים ילכודו ׃ וקצתם משדי חכמתם אחר לא הניקו ׃ חשבו
כי תחסר חכמתם כאשר עם אחרים סוד ימתיקו ׃ שכחו כי אם ימלאו העבים גשם על
הארץ יריקו ׃ והמאכילים על אחרים משודם והעניק יעניקו ׃ כאלו מכר אל נכר ידליקו ׃
וקצתם לא רצו שיחכם אחר בעולמם ׃ מפחדם פן יגדל שם איש על שמם ׃ ולכן היו
כגללים לחמם ׃ ונכרתו הנפשות העושות מקרב עמם ׃ וקצתם כוונו לדרוש
במקהלות ׃ ולהשמיע קול בתפלות ׃ להכנס בלב שיעלות ותבטחנה בי הנביות ׃ לא
ידעו כוונותיהם הנכריות רק הבוחן לבות וכליות ׃ וקצתם עם פועל און הרהו ׃ ואף
על פי שלא עשו ראו ושמחו ׃ והיה בידם למחות ולא מיחו ׃ ולכן מארץ החיים נמחו ׃
ונספים בכל חטאותיהם לקחו ׃ וקצתם קרבו כתנור לבם בארבם ׃ והדבר אשר
למעצבה השכיבם ׃ והוא מה שחשדו אחרים במה שלא שיה בם ׃ ולכן חרבם תבא בלבם ׃
וקצתם שמו תפילין בראשם וציצית בבגדם ׃ להיות יוקשים בהם בני האדם ׃
עשו מהמצות הנכבדות ׃ והחקים והעדות ׃ רשתות ומצודות ׃ ולכן פניהם אל הרע
מועדות ׃ וקצתם לא נתנו פרוטה לאמללים ונדכאים ׃ רק במקהלות ובמקום רואים ׃
אך במקומות אשר האנשים לא יראום ׃ פעם יבריחון מעליהם ופעם בדבריהם ידכאום
׃ ולכן פקודתם על כנשר שערבים ישאום ׃ וקצתם ללמד אחרים לבם לא ערב ׃ למען
אשר איש זר לא יקרב ׃ להקרא בשם רב ׃ ישפיק אליהם שיחשבו בעיני רואיהם חכמים
׃ בין אם יהיה בדבריהם אמת ותמים ׃ בין אם הם אלילים אלמים ׃ ומה גדול אוילות
איש ישמח בלבבו ׃ כאשר ישבחוהו במה שאין בו ׃ ולו היה המשובח במה שאין בו חכם
ונבון ׃ יוסיף השבח שהוא דאבון נפש ועצבון ׃ ויחשוב השבח ההוא מן המשבח עלבון ׃
ויתגור ויבקש בכל לב חשבון ׃ שיתאמת מה שיחשבו האנשים ממנו ׃ ולא ישקוט עד
אשר יוציאנו לפועל וישלימנו ׃ וקצתם היו לענשם סבה ׃ כאשר היו מוצאי דבה ׃
כי הרבה אשר תלבם בראותו ׃ נחשבה עליהם כאלו עשאוהו ׃ וקצתם כחשו ביי׳
ויאמרו לא הוא ׃ ואל כל המקום אשר יהיו שם הרשעים שם יהוא ׃ לא יפחדו מהעונש
האלהי ולא יראו ׃ ואחרי האל ואחרי חסידיו לא יבהו ׃ כי טח מהשכיל לבותם ועיניהם
בהו ׃ כאלו עשו עם שאול חוזה ועם המות ברית כרתו ׃ ולכן נמחה שמם מתחת השמים
ומארץ חיים נכרתו ׃ וקצתם היו עידי שקר וכזב ׃ נתנו בשקריהם ובפחזותם בתי
אכזיב לאכזב ׃ חשבו כי האל יתברך את הארץ עזב ׃ לא ידעו כי הזרק נחשב כמוסים
ישאון השער כמשפט ׃ ולכן אמרה התורה הנאמנה ׃ יד העדים תהיה בו בראשונה ׃

פדי שידעו הכל כי המעיד על איש כמה שאין בו · הוא כאלו הרגו בחרבו ׃ וקצתם
היו חסרי מוח · לא חשבו אלא לאכול ולשתות ולשמוח ׃ לא בקשו ללבם דבר מדברי החכמות
ולעגו לכל אנשי שמות וקראו בשמותם עלי אדמו׳ · ולכן אין לתמוה אם סביבותם אימות ׃
וקצתם בשקר בגאו · ותורות וחוקים מלבם בדאו · לא דבר יי׳ להם ובשמו קראו ·
ספרו אשר לא שמעו ולא ראו · למען לשונם דבר שקר השוה כלאו · כואלו ונשאו · ולכן
מן הארץ נכאו · ושופו עצמותיהם לא ראו ׃ וקצתם היו השבועות כמנאות תמיד
בפיהם · שבועי שבועות להם ׃ ומרוב אשר השבועות בלבותם נקבעו · כאשר יוכיחם
מוכיח על שבועה נשבעו · ישבעו שלא נשבעו ולא ידעו ׃ וקצתם היו מוציאים שם
שמים לבטלה · ומזכירים אותו לכל דבר נבלה · כזכור אחד מן הדברים אשר אין להם
קדושה ומעלה · וכן רבבה בם כל האלה ׃ וקצתם היו יושבי קרנות · והיו מספרים
רק קורות המלכים וקצת מדינות · וחלומות והבלים ודברים הרבה אשר לא יוכלו להמנו׳ ׃
ולכל דבר חכמה ונבלאה · ודברי נבואה · אמרו סבה מתלאה ׃ ויען אשר תכעו
תכפם תם התבונות · ומרעיוניהם נזרת האמונות · בשבו להם השגגות בזדונות · וכאלו
שוסים את הגרבות ׃ וקצתם היו רופאי אליל · ולהם היה הסכלות כליל ׃ לא ידעו
דבר מספרי הרפואות · והיו בהבליהם לבות החולים מדכאות ׃ אמרו מי בחננו ומי
יועידנו · ומי זה רופא אשר יעמוד לפנינו · ומי ישיב אחור ימיננו · ומי יכיחנו ׃ כם
דבר אפוקרט נכח עינם בליאנוס אם לא תאמינו בנו לא תאמנו · והפתאים עליהם ישענו ׃
ולא ידעו אלה הסכלים · כי ברוב חלומות והבלים · אשר המה מסכילים · כפש המה
חבלים ׃ ונחשבים אלה האשמים · במעשיהם שופכי דמים ׃ וקצתם לא השתמשו
בברית הבכור · לא במעשה ולא בדבור ׃ אמרו מה לנו ולברית האל יורם ויעזרם ׃
ואנחנו לא יקרנו לבסוף מה שיקרם · ולכן אימות מות יגירם · פקיד ושחרם ׃ וריוח
והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר ואחרית הרשעים תהיה לאחרית · ויזרה על נויהם
גפרית ׃ וקצתם לשקר נשבעו · ואלדים ואנשים קבעו · ולכן כיון מזולת התופת
טבעו · וממרורים שבעו ׃ כי השקר לפני האל יתעלה נתעב ונאלח · ולכן חץ פתאום
בכדם יפלח ׃ וקצתם שחו עיניהם מראות · והראו כי כוונתם טובה ועיניהם לשמים
נשואות · עשו להם בחוריהם ובטירותם מקוואות · כדי לשכב עם הנשים הנובאות ·
ולכן נתנו למחראות · בעברת יי׳ צבאות ׃ וקצתם היו נבלים וכילאים · לא נדבה
רוחם אותם להחיות לב נדכאים · ולכן תחת היות רשעים ירדו שלאים · ושפכם במקום
רואים · ונפשם בתוך לבאים ׃ וקצתם שנו בזרים וחבקו חיק נכרים · ולהם אשת
אין גפן פוריה ׃ ישנו ברואם שקו פליליה · ולכן יד יי׳ בהם הויה ׃ וקצתם רדפו
אחרי השררות · ועשו להם מן הגאוה עטרות ׃ היו לפניהם הנכנעים לראוה · וללעג
וקלס בעיניהם אנשי השפלות והענוה · לכן היו למשל ולשנינה ולזועה ׃ ויהי בשמעי
דברי רניאל אים ונוראות · וקול כאקות הנפשות שוקדות · וקול נהי הנשמות אמת שפות
על לבביהן וסופדות · וראיתי פגרי האנשים הפושעים עצמם פרודות · היו עיני מים
יורדות · ועשתונותי אובדות · מיראתי פן במותי יעשו בי שפטים · ותהיה נפשי בתוך
לבאים אשכבה לוהטים ׃ וראיתי כי עונותי עברו ראשי · ואין מנוס לנפשי ׃ וראות
רניאל אים ונוראות כי נבהלתי · ובעמקי הדאגות נגללתי · וקרני בעפר עוללתי · ונזרי
לארץ חללתי · ולראות טוב עוד לא פללתי · והיום אשר ילדתי בו קללתי ׃ אמר אלי
מה לך נבהל ומה אתה דואג · כי אתה חמת יי׳ מלא ועברת משתאה · הלם בראותך
בקמת יי׳ מאויביו תלאה ׃ ואען ואומר אליך נור סיני קדשי · עונותי אשר עברו ראשי ׃

אורם

אומרים ואשפכה עלי נפשי ׃ כי ידע עבדך את אשר הריעותי ׃ וכמוני בקלון הפירותי
כי סר לבי אחרי רכית הסיבותי ׃ היתה לי נפש טהורה ושמאתיה במעשי ׃ ולא אמרתי
איה אלוה עושי ׃ ואם ידינוני כמפעלי אוי לי כי הייתי רועה אוילי ׃ ושמתי זהב כסלי ׃
פייתי לדמיון העלוקה האומרת הב הב ׃ אשר עוד בקשה ואהב ׃ לכן ואמרות ודי זהב ׃
והרבתי אשמי ודרכי ׃ מכל אשר שיו לפני ׃ ואחרי אשר חטאתי ועויתי ופשעתי ׃ צדיק
הוא יי׳ על כל אשר יבוא עלי כי אמת יעשה ואני הרשעתי ׃ ויאמר אלי רביאל איש
חמודות הסר כעס מלבך ואל תלבש חרדות ׃ כי כן מדובר נכבדות ׃ ולא יגע בך רע
כאשר חשבת ׃ יען אשר לתבות האל הקשבת ׃ ואין ספק כי חטאת ועוית ופשעת ׃
והאלדים ואנשים קבעת ׃ וקלון מכביד שבעת ׃ אמנם במה שיגעת ׃ ופירשת ספרי
הנבואה ובעמים שוום הודעת ׃ ונפלאות נס השמעת ׃ עשית לך שם כשם הגדולי׳ אשר
בארץ וכשמך שומעת ׃ ואיך יסכול העולם שתקח כשכה ׃ וכבר חללה התורה ותקנה
נדשכה ׃ עד שקמת והחזרת עטרת המקרא ליושנה ׃ מבורך אל זה הייתך בחדות חמודות
נפשך מעטר ׃ ולא היית לעולם כנוקם וכנוטר ׃ אם שטה לך איש מיד מכחתו ואם שטיב לך
לנבח זכרתו ׃ ולא שקטת ולא נחת עד אשר גמלתו ׃ היית כנכנת המן ׃ ולא הקצפת
אל מקרי הזמן ׃ ועל הטוב ועל הרע ברכת שם האל הרחמן ׃ ובזה בנית לך בעולם המלאכי׳
בית נאמן ׃ לא תבעת לעולם טוב מבעליו ׃ ולא התחבר איש עמך אשר לא אכלת
תהודך עליו ׃ לא היית מחכמתך כילי ׃ ולכל מתנדב לשאול אמרת כל מחסורך עלי ׃
מי ליי׳ אלי ׃ היית אוהב ונאמן ׃ ואח חומל ורחמן ׃ לא שמעת לעולם איש זכר השם לפי
תומו ׃ שלא אמרת ברוך הוא וברוך שמו ׃ ובהיות חביריך והאנשי׳ אשר בגליך לוענים
עליך ואוכלים ושותים ואוגגים ׃ שוחטי צאן ובקר הורגים ׃ ובתענוגי תבל ובמחמדיה
מתענגים ׃ היו רעיוניך על אפיקי מי התורה כאיל עורגים ׃ לא נתת שינה לעיניך
ולעפעפיך תנומה ׃ עד אשר אספת כל פניני החכמה ׃ ושבבת אותם בפירוש תורת יי׳
תמימה ׃ וקמה בידך מחלבת המפרשים ׃ כי לא הבאת דקדוק המלות ופשטים וחדושים
וסודות נעלמות וחידות נפלאות ׃ אשר לא תהיינה בספרך מובאות ׃ עד אשר היו דבריך
דברי נבואות ׃ השכחת והזכחת שמות שאר המפרשים ׃ עד אשר בראותם פירושיך
נכלמים ובושים ׃ וחרדו אל מאמריך גם הכהנים הנגשים ׃ כמה שמח ישעיהו הנביא
כאשר פירשת ספרו ׃ חי אני כי בראותו פירוש על מה תוכו נשבע ביוכרו ׃ כי כאשר
פירשת כן כיון במאמרו ׃ וכדר לך להיות לפה ולמליץ ׃ ולהשביע בצחצחות נפשך
ועצמותיך יחליץ ׃ ולו ידעת כמה עלז שלמה מלך ישראל ׃ כאשר אמר לו מיכאל ׃
פירש ספריך עמנואל ׃ וכמה התפלל בעד שלומך אל האל ׃ אז ידעת כי יש לך פרקליט
טוב וגואל ׃ איך כי שמע שפירשת פתך אכלת תקיאנה מגורת וכי יפתה אמר עת
לשחוק ׃ ופער פיו לבלי חוק ׃ והקול נשמע עד למרחוק ׃ וישבע כי כן היתה
כוונתו ׃ ולא ראה מפרש הבין מליצתו ׃ רק אותך לבדך משח הזמן שמן משחת קדושתו ׃
וכאשר תן התנופת נעלה שכינו ׃ ואל העדן נשים פנינו ׃ יעלוז לבו בקרבו ׃ וגם הנה
הוא יבא לקראתך וראך ושמח בלבו ׃ ושם תקבל מן התפארת והכבוד אין מספר ׃
איך לא תאמין כי יסופר ׃ ושם תשיג ששון ושמחה ׃ קומה ונלכה כי לא זאת המנוחה ׃
ואען ואומר בי אדוני עשה כדבריך ׃ משכני ואני אחריך ׃ כי לראות כאלה לא
נוסיתי ׃ הוציאני מעמק הפגרים כי החליתי ׃ ויאמר אלי האיש האחז בכנף מעילי ותהיה
זריז ונשכר ׃ אל תבט אחריך ואל תעמוד בכל הככר ׃ אז שמנו לדרך פעמנו ׃ והפקדנו
ביד האל רוחנו ונשמתנו ׃ ויבי׳

וזה כאשר יצאנו מן התופת ועשתונותי אבדות, ופניהם וכנפיהם פרודות, וללכת
אל העדן הי׳ פנינו מועדות: תכף אשר מהתופת נסענו, אל ראש סולם מוצב
ארצה וראשו מגיע השמימה הגענו: וכאשר היינו במעלותיו הגבוהים. שם נגלו לי הארים
: ושם ראינו שמים חדשים וארץ חדשה. אין שם אנחה ובושה. רק ארץ מטוהרה ומדושה:
ומעלות הוכנו אל הנפשים הקדושים, תחתיים שניים ושלישים: שם האור הגמור אשר
קראוהו החכמים. אור שבעתים כאור שבעת הימים. כי מה יופיו ומה טובו, אין עין
ואין כושל בו: שם הנפשות הטהורות, אשר בצרור החיים צרורות. וכזוהר הרקיע
מזהירות, והיו למאורות: שם נפשות אביונים נקיים שם החיים נצחיים: שם הששון
התמידי והשמחה בלתי פוסקת, שם שרה יצחק בנה חובקת, שם רבקה את יעקב
נושקת, שם רחל אל יוסף מתרפקת, שם לאה דלתות בכיה דופקת: שם אברהם אבינו
ראש שמחתנו, הדר זקננו ועטרת תפארתנו. שם משה ואהרן שם הלוים נושאי הארון
, שם דוד תהלותיו קורא בגרון, שם מלכי יהודה עוברים לפניו כבני מרון: שם אדם
הראשון ושם חוה התענוגה והנאוה: שם מרדכי ושם הדסה, שם עתניאל ושם עכסה
, שם אבנר ושם עמשא, ושם אסף ישור במשא, שם יהושפט ושם אסא: שם מיכיהו בן
ימלה, ושם אלישע בן שפט מאבל מחולה, ושם השונמית אשה גדולה, ושם אנשי כנסת
הגדולה. שם מיכה המורשתי, ושם סבכה אשר הכה את הפלשתי. שם צפניה בן
כושי, ושם נחום האלקושי: שם זכריה בן ברכיה בן עדוא, שם ישעיה הנביא וחזקיהו
מלך יהודה. שם יאשיה אשר מת במגידו. שם גד החוזה ושם עדוא: שם יהושע ושם ירמיה.
ושם ברוך בן נריה: ושם נחמיה בן חכליה, ושם רות המואביה: שם חנוך ושם נח.
ושם שמשון בן מנוח. שם עמוס אשר היה בנוקדים מתקוע, ושם יהונתן אשר בהר
הגלבוע: שם רחב הזונה בין הצומדים ההם מהלכים. יען אשר החביאה את המלאכים
. שם מרים הנביאה, ושם תולע בן פואה: שם אליהו בן ברכאל הבוזי, שם ר׳ יהודה
הלוי ורבי יהודה חריזי: שם הרב רבינו משה בן מימון ספרדיי, שם מתתיה כהן גדול
וחשמונאי: שם נשים רחמניות, שם שפרה ופועה המילדות העבריות: שם יעל אשת
חבר הקיני. שם אהוד בן גרא בן הימיני: שם שלמה ידידיה שם יהושפט ושם עובדיה,
שם יהוידע הכהן הגדול ובנו זכריה. שם רעואל וחובב ויתרו, שם גדעון ופורה נערו
: שם חרבונה הזריז והמזומן. אשר אמר גם הנה העץ אשר עשה המן. שם שם ויפת אשר
שמו השמלה על שכם שניהם, ויכסו את ערות אביהם. שם ידלג כאיל פסח ותרון לשון
אלם, שם מלכי צדק מלך שלם. שם פנחס בן אלעזר, תחת אשר קנא לאלהיו ועוז
אזר, ועל זמרי בן סלוא ובת צור התאכזר: שם כל שבטי ישראל, שם חנה ושם שמואל
, שם שכניה בן יחיאל מבני עילם, אשר היה ראש למתודים אל עזרא על מעלם: על
אשר הושיבו נשים נכריות ופוחזות, ויאמרו אם יש תקוה לישראל על זאת. שם בצלאל
בן אורי, ושם בניהו אשר גזל את החנית מיד המצרי: שם כלב בן יפונה, שם אלדד
ומידד המתנבאים במחנה. שם עבד אברהם אשר נצב על עין המים, שם אליהו אשר
עלה בסערה השמים, שם תמר אשר ישבה בפתח עינים: שם יהודה בן מכבאי הגבור
, שם עבד מלך הכושי אשר העלה את ירמיהו מן הבור: שם ידותון והימן ואיתן האזרחי
, שם אליפז התימני וצופר הנעמתי ובלדד השוחי: שם אלישבע בת עמינדב ושאר
החסידות, ושם דבורה אשה נביאה אשת לפידות: שם חנניה מישאל ועזריה, ושם
הושע ויואל ועמוס ועובדיה, שם יונה ומיכה ונחום וחבקוק וצפניה, שם מלאכי חגי
וזכריה. שם כורש מלך פרס, אשר שם בבל כמדבר ועריו הרס. שם שמעיה ואבטליון.

ושם

ושם יוסף בן גוריון ושם רבי חנינא בן תרדיון״ שם רבי יהודה הנשיא אשר חבר המשנה
ושם מחברי התלמוד רב אשי ורבינא״ שם אביי ושם רבא· שם רבי יהושע ושם רבי
עקיבא: שם רב ושמואל· שם הלל ושמאי ושם רבי ישמעאל· שם רבן שמעון בן
גמליאל: שם ראיתי המנוח רבי שלמה ידידיה ושלמה בנו· שם הישיש רבי ישועה הדיין
אל יד ימינו· שם החסיד רבי שבתי ברבי מתתיה והרב רבי יואב חתנו: שם הצדיק
המנוח רבי שמואל חמי· שם בועז ושם נעמי· שם הצדקת יוספה אמי: שם מרת ברוניטה
חמותי החסידה· אשר האירה הארץ מכבודה: שם היה הרב רבי בנימין רבי ואלופי·
אשר למדני תורה בימי חרפי: שם הרב רבי צדקיה הענו· ושלשה בניו· ושם החסיד
רבי מנחם הרופא הענו״ שם הצדיק רבי יצחק הרופא ובנו רבי בנימן· שם רבי מנחם
בוניקו ורבי שבתי בנו מימין· מעותדים לעמוד לגורלם לקץ הימין״ שם הרב רבי
שבתי החסיד ליאון ואחיו רבי מנחם· שם רבי יהודה הפרנס ושם אלחם: שם הרב רבי
אברהם ואחיו רבי משלם· ושם כל נכא החסידים מימינם ומשמאלם״ שם בת פרעה
מלאה אור· יען אשר משתה את משה מן היאור״ שם אשכול וענר· ושם אבנר בן נר״
שם התנאים והאמוראים· ושם כל בני הנביאים״ שם נחמיה בן חכליה ועזרא הסופר״
שם מן החסידים הראשונים כחול הים אשר לא ימד ולא יספר: עומדים ועטרותם בראשם
ובגדי ישע ומעיל צדקה על לבושם: עומדים בששון ובשמחה ובגילה ורינה· ונהנים
מזיו שכינה״ ויהי בהיותנו ברחובות העדן משוטטים· ומעלת אנשי החכמה מביטים״
ראיתי אנשים מלאים הוד והדר· ולפניהם שמש וירח קדר: נתנו להם מהלכים· בעולם
המלאכים״ ולא הכרתי איש מהם· ואשאלה האיש הדובר בי לדעת אודותיהם״ ויאמר
אלי אלה הם חסידי אומות העולם· אשר גברו בחכמתם ושכלם· ועלו במדרגות סולם
החכמה כפי יכלתם· ולא היו כאבותם״ דור סורר ומורה· חקרו בשכלם מי היוצר
ומי הבורא: אשר בחסרון המציאם· ומאין אל יש הוציאם· ואל העולם הזה הביאם·
ומה התכלית אשר בעבורו בראם: וכאשר שאלו אבותיהם· והתבוננו בתשובותיהם·
וידעו כי ערומים הם: בזו אל אמונתם· וכוונו לחקור אמונת זולתם״ וכאשר חקרו
כל האמונות ומצאו כל אחד מהם לחזק יסודותיה ידיה אמונות· ואמונת זולתם מגנות: לא
אמרו נעמוד על אמונתנו· כי אין קבלה בידינו מאבותינו״ אך בחרו מכל האמונות
הדעות אשר צדקו· ועליהם אנשי החכמה לא נחלקו· ובם אחזו ובם דבקו: וכל הדברים
אשר כל האומות יגנו· אליהם עורף ולא פנים פנו: ובענין האלהים ית׳ אמרו לקרוא
לו שם לבבנו יחרד ויפחד· כי כל עם ועם יקראהו בשם מיוחד״ ואנו אומרים יהיה
שמו מה שיהיה· אנחנו מאמינים ש׳ הנמצא הראשון האמתי והמחיה אשר היה והווה ויהיה
״ אשר ברא העולם בעת שגזרה חכמתו· הנעלם ממנו לחוזק הראותו· אשר לא ייעף
ולא ייגע ואין חקר לתבונתו: החומל על יצוריו והמטריפם כרועה ירעה עדריו״
אשר יקראנו אליו בסופנו· ובכבודו יאספנו: וכאשר במעלות העדן עלינו נוראות
ראינו: כי שמה ישבו כסאות רמות ונשאות· הין בעיני פלאי פלאות· לא תשבע עין
לראות: ובתוכם כסא מלאה הארץ מזהרו זוהר· כמעשה לבנת הספיר וכעצם השמים
לטוהר: והדום אשר לרגליו· ארכו ושוליו והתלהקו חשמליו· והתאויתי לשבת עליו:
ואומרה בי אדוני למי הכסא הנכבד והנעים· ולמי ההדום מעשה בצבועים: ויאמר אלי
חייך הכסא לאביר הרועים מעותד ולו יהיה· הוא יהודה גור אריה: אשר גבר באחיו·
והוד וזיוו ופרחיו· הוא למחוקק לא יסור מבין רגליו· ואתה תהיה יושב עליו· והיית
קרוב אליו: ויהי כשמעי זכרתי מעלת דניאל אחי· אשר הנחני בדרך אמת· ויספר את
אחרי

אדוני, ואשר קרב אלי בברכי, וציץ נזר הקדש אשר על מצחי חיי בשרי ונשמת רוחי:
ותפארת גדולתו ונדיבותו ומעלתו, ושכלו ובינתו, וענותו וצדקתו, ואשר מלאו אפסי
הארץ תהלתו: ואומרה אל האיש התומך בימיני, בי אדוני, הראני מקום דניאל אחי
ותחנותו, ואיזה בית אשר תבנו לו ואיזה מקום מנוחתו, ויאמר אלי דע שכנו כי גדלה
מאד מעלתו, ומלאו אפסי הארץ תהלתו, ואף כי מעלתך קצרה עדיו מהגיע, כי הוא
חטא רבים נשא ולפושעים יפגיע, בעבור אשר ידע החכמה העליונה כי הוא בלעדיך לא
ישקוט ולא ירגיע, העמידה אצל סוכתך סוכו, ואף כי ערכך מן מערכו, בידעו כי
יהיה לו בחברתך שעשוע, והוא יהיה למשה ואתה תהיה לו ליהושע: ולמען יאמרו הכל
כאשר יאמר נפשותכם יתאחדו יתלבדו ולא יתפרדו, הילכו שנים יחדו בלתי אם נועדו:
אז אין לתמוה אם במאד גילי, וידעתי כי בנעימים נפלו חבלי, בידעי כי בשבתו גאולה
תהיה לי: ואמרה אל האיש חייך אדוני הראני את הוד כסאו אשר שם ירגיע, כי ידעתי
כי יעלה לשמים שיאו וראשו לעב יגיע, ויאמר לי האיש בוא עמי ואראך את שמחתו,
ואת כבוד מנוחתו: ואלך אחריו כמושך ונמשך, עד אשר הביאני אל אהל אהליאב בן
אחיסמך, ושם היה בצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה, וכל הנשיאים בעדה ובני איש
היו מרבים להביא מדי העבודה, ואורגי' היפות נעימות והדורות כזוהר הרקיע מזהירות
כל אבן יקרה מסוכתם, ספיר גזרתם: ושלחנות, ומנורות וכסאות ועטרות, אל
הנשמות הטהורות, ושם ראינו כסא שן גדול זהב מכופה, נותן חיים למוצאו ולכל בשרו
מרפא, ואבני נזר עליו מתנוססות, ובגדי תכלת וארגמן ותולעת שני עליו פרושות:
וכעין נחשת קלל נוצצות, נכי הם לכל הארצות: ועל ראשי הכסא עטרה משקלה ככר
זהב ואבן יקרה לא יותן סוגר תחתיה ולא ישקל כסף מחירה, וקול אומר קרא כי ליושבי
לפני יי' סחרה, ויאמר האיש הדובר בי הראית העטרה: והכסא הנשא, אשר אחיך
דניאל עליו כלביא יקום וכארי יתנשא: זאת מנוחתו עדי עד ופה ישב, יען אשר לדבר
יי' יקשב, ואין כמוהו בכל הארץ חכם וחושב: אזכתי לאלי שבח ותהלה, אשר הגיעני
אל המנוחה ואל הנחלה, ואומרה ברוך יי' אחד ואין שני, אשר לא עזב חסדו ואמתו מעם
אדוני, וכאשר עלינו במעלות העדן הגבוהים, ראינו דבר לשיות תמהים, כי ראינו
שם אנשים היו בחייהם פריצי חיות, רעים לשמים ורעים לבריות, מתי ברשעם ממותי
חללים, שפך דמם כמים ולאומים כגללים, וכראותי אותם מזהירים כזוהר הרקיע, יעלה
לשמים שיאם וראשם לעב יגיע, אמרתי בלבי הנה זה נשא ולפשעי' יפגיע, ואשאל האיש
הדובר בי לדעת הסבה אשר בעבורה, זכו אל המעלה כסיא היקרה: ויאמר לי אלה האנשים
חטאו עון פשעו, ועל חטאתם בלא עתם גוועו, וממרורי' שבעו: כי נפלו ביד אכזרים,
ונפלו חללים מדוקרים, במעונות אריות ובהררי נמרים, ונעזבו יחדו לעוף השמים
ולעיט הרים: וכאשר על מרירות שתות הגיעו, השלו על לבבם את אשר הרשיעו:
וקבלו עליהם מרירות המות מאהבה, בידעם כי היא אליהם כדין וכחובה, ונערבה להם
המות מחיים, בחשבם כי הם אל יותר רע ראויים, וכי בשבתם מעונש מר ממות יהיו
פדויים: והראו בעת מותם השמחה והשעשוע בפיהם ובלבותם, בעבור קבלם בעולם
הכלה קצת מתשלום חובתם, לא התקצפו על נפשותם: והיות מיתתם אכזריות ומרה
חשבו אותם על ראש נפשותם עטרת צבי וצפירת תפארה: ולכן זכו בגללם, אל זאת
המעלה המהוללה, וכאשר משם נסענו ראינו איש שק לבושו, קרע כתנתו ואדמה על
ראשו, הומה וכואב ודומע, רק שפתיו נעות וקולו לא ישמע: וכראותו פני מעודות
ללכת אליו, מחה דמעיו מעל עיניו בשוליו, והתאנח אנחה מלבו, ויאמר אלי ברנה

שוא יבוא איש שלומי אשר בטחתי בו : וכאשר בבחורתי התבוננתי ראיתי אשר לראות
לא האמנתי : כי זה האיש אשר שק ואפר יציע ׳ הוא אביר הרועי' אשר אל רום המעלות
הגיע : הוא היה נזר הזמן ׳ פלוני בכל בית החכמה נאמן ״ ואומרה אלין בי אדוני למה
נפלו פניך ׳ ומה השק אשר על מתניך : ויען לי ויאמר נפלו פני בנערי ׳ הייתי המאושר
מכל בני עירי ׳ ולעשות רצון יוצרי ׳ הייתי רץ כצבי וגבור כארי : היה לי שכל מחודד
מכל אשר היו לפני ׳ ולא חסרתי דבר מכל אשר שאלו עיני : ובני משפחתי למעלה הרימוני
ולראש ולקצין אליהם שמוני : קראו לפני אברך ׳ וכל איש בשמי יתברך ׳ ולי יבוא כל
כתם טוב כתף וירך : ובראותי כל בני משפחתי למעשי ידי זקין ׳ לפני יכרעו וקיים
וקם כל העם והשתחוו : חשבתי הייתי למעלה מגלגל ערבות ׳ וערכו יצורי עם התורה
והחכמה קרבות ׳ ויתגודדו כמשפטם בחרבות ׳ על כן הכני אריה מיער וזאב ערבות ״
אמרתי בלבי האבין ׳ כי לא יהיה לעשרי ערך או דמיון ׳ אעשה לי מן הגאוה אפריון ״
אעלה על במותי עב אדמה לעליון ׳ וכן יצא הקצף מלפני יי' ואחל כנף הבזיון : פרצתי
בגבול הגאוה פרץ ׳ ועשיתי לי שם כשם הגדולים אשר בארץ : אמרתי בלבי אניח העסק
והלמוד אשר התחלתי ׳ למה זה הבל הבלתי : אקנה לי מן ההון והרכוש ׳ מה שלא יערכנו
יגיע מצרים וסחר כוש ״ ואקום קל חיש ואקח את כל ההון אשר אצרו אבותי ׳ וכסף וזהב
אשר היו לאנשים סביבותי ״ והלכתי אל ארץ רחוקה לסחור ׳ וקול קורא מה לך לדרך
מצרים לשתות מי שיחור ׳ ויד העוני שלא ידו מן החור ׳ ופירס רשת לרגלי השיבני אחור
והלכתי הלוך וחסור : ידו יי' בי הויה ׳ ומתי כחצי ימי בארץ נכריה : מה אדבר ומה
אצטדק ויגדל כאבי ׳ כי אנכי שבותי בכל נפש בית אבי : ואיך לא חשבתי אנכי זרע קדושים
כי כל מרבית ביתי מתו אנשים ״ וכמו שהיה לי להכנע אל השם ׳ ולבלתי היות כאשם :
ולהיות יצורי מאימתו פוחדים ורוהים ׳ ואחר עקבות ענוי ארץ להיות נכהים : ולעמוד
בביתי ולהסתופף בכנסת הקהל ׳ כן הייתי לאסוף הון נבהל : ונהפך עלי הגלגל והון לא
אספתי ׳ ונכרתי ונכמתי והדביקני הרעה ומתי ׳ והדבר אשר עליו דאגתי ׳ ומנהמת
לבי שאגתי ׳ וברעה התמוגגתי ׳ היא כי ארבי שחתי ועמי הרגתי ״ ואלמנתי כאשר
כבתלה ׳ בראותה כי סר גלה ׳ וכלה כעשתה אך כבהלה ׳ קברה נפשה בעמלה
והשליכה נפשה מנגד ותקשיחה בניה ללא לה ׳ ואין לתמוה אם יצורי מרה יצעקו ׳ ונאקות
חלל ינאקו ׳ כי אראה אהלי שודד וכל מיתרי נתקו : אין עוד נוטה אהלי ומקים יריעותי
כי בני פלוני ופלוני יצאוני ואינם ״ הדרש ושאונם ׳ ולולי שהיה לי זכות אבות אז אף יי'
בי התאנף ׳ ולא השאיר לי שרש וענף ״ ועתה איה מעלת אבותי הצדיקים ׳ אשר היו
על לב לוח הזמן חקוקים ׳ איה אבי פל' כי האדם הגדול בענקים ׳ איה מזוינו מזן אל זן
מלאים ומפיקים ׳ איך שבו מטרה לחצי הקרובים והרחוקים ׳ ונגלינו כהגלות נגלות אחד
הרקים : אויה לנפשי הנענה ׳ כי היה לי לפשוט מעילי הגאוה ׳ ולחסום רסן הגאוה ׳ וללבוש
מחלצות היראה והענוה : ולהתחנן לפני יוצרי ׳ להסיר מעלינו האף והחרי : לא להוסיף
על קניני ׳ ולספות עוד על חרון אף יי' ׳ והנני בוש מאבותי : ובכל עת אשר אני זוכר מעלת
אבי פלוני ובקדושה והחריצות ׳ אם זכרתי ונבהלתי ואחז בשרי פלצות : כי מעשרה קבים
של פריצות שירדו בעולם ׳ תשעה נטלו בני ביתי לגורלם ׳ ואחד כל העולם : ואני ידי
לשמים פרושות ׳ שפלוני בני יזכה ללמוד וללמד לשמור ולעשות : ולנכח לא יזח מעבודתך
וישמור בריתו ודתו ׳ וידעתי כי אהבה עזה אהבתיו ׳ וכפי היכולת למדתיו והוכחתיו : אחלי
לפניך לזרע במוסר ובחכמה ׳ וידעתי כי כל תוכל ולא יבצר ממך מזימה : כשמעי דברים
אלו עיני דמעות ׳ ואומרה אלין אדוני אל יבהליך השמועה ׳ והנני נשבע לך שבועה שבועות

בי הצמיח האל לך ישועות" וגבן אל תפחד ואל תחרד כי חדלו הקולות והברד ופלוני
בנך עם קדושים נאמן ועם אל רד: ועתה כנר הזמן נבו לכל הארצות לך ופתחת השק
מעל מתניך והלבש אותך מחלצות: כי כי נשבעתי אם לא תשים הצניף הטהור על ראשך
ואם לא תעדה עדי זהב על לבושך" לעולם עם פלוני בנך לא אתחבר ופי אל פיו לא
ידבר" ויהי בראותו אותי מתאמץ לנחמו עשה את אשר שאלתי מעמו" וישם כתר
מלכות בראשו ויעדה עדי זהב על לבושו: ויאמר ברוך אתה ליי׳ כי נחמתני ותחת
היותי מתאבל שמח ועלז שמחתני" חי הני לא ארפך ולא אעזבך כנר הימים כי כל ישעי
וכל חפצי לראות הכבוד אשר יכבדוך החכמים" אז היינו שלשתנו ברחובות העדן משוטטים
וכל הכוכבים שם אחרינו מביטים: וקול נשמע עד למרחוק לאמר בא עמנואל הנה ועת
לשחוק: וישמע דוד כי באתי הלום וירץ לקראתי ויקדמני לשלום: והכנור ונבל עשור
בידו והארץ האירה מכבודו: ועמו אסף והימן וידותון בנבלי ובכנורו׳ ובני קרח מהברים
בחצצרות: ויאמר דוד שי ברוך הבא בשם יי׳ האתה הוא המעביר חלודה מעל פני פניני
ויחבקני וינשקני וכאשר ידבק האזור על מתני איש כן ידביקני: ויאמ׳ שי אתה כבדתני
במה שפירשת ספר תהלות והראית בפרושיך מעלותיו המהוללו׳ ובארת מליצותיו אשר
היו עד כה בתולות: ואיש לא ידעם חי אני אחרי אשר דעת לנפשך ינעם: כבר אכבדך
מאד בדבור ובמעשה וכל אשר תאמר אלי אעשה: וישלח דוד ביד איש מן העומדים שם
לקרוא לכל המפרשים אשר פירשו ספר תהלות ולהביא פירושם ויבאו כלם במצות דוד
המלך ודוד קמחי בראשם: ובבואם כרעו לפני דוד המלך וקדמוהו לשלומי׳ וישתחוו ארצה
שבע פעמים" ויאמר דוד אל המפרשים העומדים לפניו יאמר כל אחד מכם מזמור יקום
אלהים ויפוצו אויביו וינוסו משנאיו מפניו ויגלה מצפוניו וענייניו כאשר תראנה עיניו:
אז קמו ואחז כל א׳ מהם דרכו זה אומר בכה וזה אומר בכה: ויאמר דוד זה אומר זה פירושי
זה חדושי ואין בכם מנחם משיב נפשי אז קם דוד ונשקני על ראשי: ויאמר זה הוא ברור
המזר זה חשף סוד זה המזמור" ולא נשאר בו רמז וסוד מקירו׳ הסיפון ועד היסוד: שהוא
לא גלהו הוא החל לבארו והוא כלהו: ויצויני לאמר לפני כלם פירוש המזמור וכן עשיתי
לא העלמתי דבר ולא כסיתי: כשמעם פירושי ומעלתם חשבו לאל מלתם: אז צוה דוד אל
המפרשים לכבדני ויכבדוני וכאלו הייתי מלכם ומשיחם כן עבדוני: עודם מדברים עמי
והנה יחזקאל הנביא שאגה לי כלביא" ויאמ׳ עשר ידות לי בזה המפרש ומי הוא זה ואיזה
הוא אשר אותי מזה המעמד יגרש" ויאמר שי ברוך יי׳ אשר הביאך הלום ועתה השלום לך
השלום" ואען ואומר שלום של׳ והודאה אשר הגיעני אל זה המעלה הנשאה לראות בעוד
בחיים קייתי אשר עין לא ראה" ויאמ׳ מאד כבדתני בפירוש ספרי ובמה שכתבת בראש
הספר ובסופו שמצאת למחלת המפרשים צרי: כי כאשר נטית מטה פירושיך על מעשה
המרכבה שתת יש הספקות לחרבה ונבקעו כל מעיינות תהום רבה: ועברו בני ישראל
העדה הקדושה בתוך ימי החכמה ביבשה" עוד זה מדבר והנה ירמיהו משמאלו אלישע
ומימינו אליהו אחריהם ברוך בן נריהו" וינשק ירמיהו אלי ידו ויאמר ברוך שחלק
לך מכבודו ויאצל עליך מהודו" חי אני כי עטרה לראשי עשיתיך וחותם על לבי
ועל זרועי נתתיך בפירושיך אשר פירשת בטרם אצרך בבטן ידעתיך ובטרם תצא
מרחם הקדשתיך: לאו מפרשי הזמן להשיג פירושו ואתה גלית ענפו ושרשו והאכלת
הרעבים אל דבר אחת נופו ודבשו" עוד זה מדבר והנה ישעיהו הנביא בא ויאמר
אלי שלום לך המפרש אשר בתוך נביאים נשא ובשבת פירושיך קנית חיי עולם הבא:
כמה עלזו לבי בפרשך ספרי ואכלת נופי ויערי: ואריות

ואחרית בשתי ומורי היו דברי בעיני שמפרשים לאין ׳ עד שקמת והיו בפירושך מחמד
כל עין ׳ ולכן אין לתמוה אם נזכיר דודיך מיין ״ חי אני אני אהיה לך למליץ ולמושיע ׳
וכל לשון תקום אתך למשפט תרשיע ובחברות ביתי עם הנשמו׳ הטהורות תרגיע ׳ ויעלה
לשמים שיאך וראשך לעב יגיע ׳ יען אשר חטא רבים נשאת ולפושעים תפגיע : במה
מעלתך יקרה ׳ בפרשך על מה תוכו עוד תוסיפו סרה : כאשר עם לבבי ׳ ולא הגיעו
לפרשו בלעדיך חכם או נביא : עודנו מדבר והנה המלך שלמה ׳ על טוב יזכר שמו ׳
ולהקת הנביאים מחברי המקרא עמו : וכראותם אותי למרחוק הכירוני ׳ ובמלא פיהם
שחוק ובשם יי׳ ברכוני : ויאמרו בוא יבוא ברכה ׳ נושא אלומות התבונה ״ אשר מדי
פרשו שפרנו ׳ גלה תפוחי זהבנו ׳ אשר שמכנו במשכיות כספנו : אז השתחויתי להם
במוסר ובענוה כאשר יאות ׳ וברכתים בשם יי׳ צבאות : ויקחוני ויעלוני במעלות הערץ
הגבוהים ׳ ויביאוני אל אהל משה איש האלהים ״ אז כראותי כי קרן עור פניו החלו עיני
להיות כהים ׳ ואומרים אין זה כי אם בית אלהים : אז נתן משה על פניו משוה ׳ והייתי
בעיניו כגן רוה ׳ איננו חסר לנפשו מכל אשר יתאוה ״ ויאמר אלי משה איש האלהים
אשריך נשוי פשע כסוי חטאה מי שמע כזאת או מי ראה ׳ איש כמוך בעל נפש נגאלה
ונוראה ׳ יערם כאיום ספרי נבואה ״ לא בצדקתך וביושר לבבך אתה בא לרשת חיי
עולם ׳ רק בצדקת פירושיך המבארים כל נעלם ״ תבוא אלי קבר בכלח ׳ ופדית נפשך
מני שחת וחיתך מעבור בשלח : ובפרשך ספרי הוא ספר איוב פרצת עליך פרץ ׳ ועשית
לך שם כשם הגדולים אשר בארץ ״ כיהנת פאר כחתן ׳ בפרשך סוד בהמות ולויתן : אשריך
שזכית לעמוד בסודם ׳ ולא קדמך בם אדם ״ אז אמר שלמה בחיי אני מאד נפלא ׳ איך
יכולת לקשור פסוקי ספר משלי ׳ וכתבת בפרשת אשת חיל מי ימצא נוראות ׳ ובשיר
השירים חרשת פלאי פלאות ׳ אשר לא תשבע עין לראות ״ ובפסוק צאינה וראינה בנות
ציון במלך שלמה ׳ בעטרה שעטרה לו אמו : לא כל חכמי הזמן לדעת כוונתי ׳ ולא מצאו
חידתי ״ עד שקמת וחכמה וכבוד יספת ׳ והוד שורו על האמת חשפת : ובספר קהלת
לא ראו מפרשי הזמן כי תועלת ׳ וחשבו האוילים קצת דבריו אולת : עד בואך מלון
קצו ויער כרמילו ׳ ואחרי נמכר גאולה תהיה לו : עודנו מדבר והנה יוסף הצדיק כבוד
מכונתו ׳ והוא כחתן יוצא מחופתו : ובראשו עטרת זהב גדולה ׳ ובבואו אל החברה שמחה
וגילה ״ ואחד עשר אחיו לחברתו ׳ הבכור כבכורתו והצעיר כצעירתו ״ וכראותו
באהל משה החברה הנאוה ׳ השתחוה במוסר וענוה ״ ויאמר שלום לך משה איש האלהים
בבית יי׳ כזית רענן ׳ שלום לך היושב בסתר עליון ובצל שדי תתלונן ׳ ושלום לכל החברה
אשר בצדקה תכונן : ויאמר אליו משה בוא יבא ברכה ציץ נזר הקדש והעדות ׳ ראשון
לחכמה ולענוה ולחסידות : שלום לך אשריך ביושרך ׳ ושלום לאחיך המשכים אחריך
ויפן יוסף כה וכה ויראני ׳ ויאמר אלי חי אני ׳ זה הוא האיש אשר בפירושיו יזכרני : ונתן
בראשי כתר מלכות ׳ כאשר דן אותי בדבריו לזכות ׳ וכתב מתני וממעשי שבח באריכות
וישלח ידו ויחנק בי ׳ ויאמר שלום לך איש כלבבי ״ ואען ואומר בצאת השלום ילונ
עליך תפארת החסידים ׳ המבאר כל סתום ומדבר נגידים : ויאמר אלי יוסף חי אני כי
לראותך עתה באתי ׳ ולשחר את פניך יצאתי : כיען כך נכבדות מדובר ׳ כלביא תקום
וכארי תתגבר ״ ואין יום אשר לא יסופר בעדך מאודותיך ׳ ושלא נשתעשע בחידותיך ׳
למן היום אשר בא בבל קורתנו רבי א״ה מודעתך וספר לנו שירותיך ומליצותיך : ובפירוש
אומריםשכל כי גברה יד שכלך בשירים ובמליצות ׳ והם לבדם צבי לכל הארצות ׳ והיו
שירי זולתך כאבני גיר מנופצות : לא נכרו בחוצות הבל המה מעשה תעתועים ׳ ועתה
חזק

חוק הדוד השעים כי אתנו תהיה יום שעשועים ׃ ויהי בהיותנו במעמד ההוא הנכבד
ראינו עשר חופות ׳ בגלומי תכלת וארגמן מחופות ׳ ומפנימה זהב מופז מצופות ׃ וכל אבן
יקרה מסיבתם ׳ ספיר גזרתם ׃ ושמה ישבו כסאות כסאות בפז מסולאות ׳ מסובבים
זהב ובתרשיש ממולאות ׃ ועטרות יקרות הם הוד והדר ׳ וכנגדם אור השמש קדר ׃ ואומרה
למי החופות היקרות ׳ והכסאות והעטרות ההדורות ׃ ויאמר אלי דניאל איש חמודות
חייך אלה הם לעשרה הרוגי מלוכה ואומרה ואיה איפה הם ׳ ונסתר כיום את פניהם ׃
ויאמר דניאל נסעו מזה עם השר מיכאל ׳ ועמם רבינו הקדוש ושמואל ׳ והנם כורעים
ומתחננים לפני האדון יי׳ אלהי ישראל ׳ ומתפללים בעד השארית הנמצאה להצמיח לה
גואל ׳ כי ראו את עוני ישראל ׃ ומאד מורה ׳ ולא יתנו דומי עד רוח ממרום יערה ׃
לקרב קץ הגאולה ׳ ועד יכונן ועד ישים את ירושלם לארץ תהלה ׃ ויוסף עוד דבר אלי
דניאל איש חמודות ׳ ויאמר התחפוץ לראות חמש חופות נכבדות ׃ אשר לחמש רעיך
אשר הם חיים עדנה מועדות ׃ ואען ואומר בחיי אחפוץ מי יתן ותראני סדרתם ויפעתם
ויקרתם ׳ ואם תודיעני שמותם ׃ ובמה גדול כחם ׳ אז אתנחם ׃ ויאמר אלי שא נא
ראה ׳ ובין בדבר והבן במראה ׳ ואשא עיני ואראה ׃ והנה חמש חופות בוראות ׳ יפות
מראה והבריאות ׃ ועטרות מפז ומזהב נחמדות ׳ ויאמר אלי אלה החופות הנכבדות ׃
היא נחלת עבדי יי׳ וצדקתם ׳ אשר הם על לוח לב הזמן חתם ׃ החופה הראשונה אשר
ששון ושמחה בה ימצא ׳ אל השלם פלוני מפירושה בגורל תצא ׳ ברך יי׳ חילו ופועל ידיו
תרצה ׳ כיען כל השלמות בו עד צואר יחצה ׳ מן הראש עד לצומת העקבה ׳ מבריח מן
הקצה אל הקצה ׳ ולפני יי׳ ירצה ׃ זה האיש אין לתהלותיו חקר ׳ והגדולה שכחם שלא
אמר לעולם שקר ׃ כאמן במעשה ובדבור ׳ וראש למשתתפים בברית הצבור ׃ ברית
ברית לעיניו לא התבונן על בתולה ׳ ולא הוציא לעולם מפיו דבר נבלה ׃ שנא המחלוקת
וממנו ברח ׳ אם הוא למערב הוא למזרח ׳ ועם פועלי און לא ארח ׳ ולכן כבוד יי׳ עליו
יזרח ׳ ישרש ויציץ ויפרח ׃ הוא קיים מצות לא תסור ולא תקום ׳ וראש למתנדבים בכל
מקום ׃ ביתו פתוח לרווחה ׳ ומקבל את כל האדם בשמחה ׃ כמה מקרים עברו עליו ׳
אשר לספרם הזמן יארך ׳ על הכל אמר יהי שם יי׳ מבורך ׃ לא התקצף על מקרי הזמן ׳
וסבל הכל מאהבת הא׳ הנאמן ׃ שם ביתו בית ועד לחכמים ׳ ויבן מקדש כמו רמים ׳ ודבריו
נחמדים ׳ מזהב ומפז רב ׳ ועם שונים בל יתערב ׃ נתן לו הא׳ את בריתו שלום ׳ ואיש
חשב לדמות במדותיו אלם חלום ׃ הוא יחון הדלים ומברכתו יעניקם ׳ ושערת העניים
והאביונים לרמתה יקם ׳ ירוין מדשן ביתו ומנחל עדניו ישקם ׃ ובעבור היותו מעיל
צדקה עוטה ובגד בוגדים מעטה תהיה ברכת יי׳ בכל אשר לו בבית ובשדה ׃ ומן השמים
יעלו לו מרפא וארוכה ׳ וזרעו לברכה ׃ והחופה השנית אל הנכבד פלוני שר הצבא ׳
אשר קנה לו חיי עולם הבא ׃ כאשר עמד בפרץ בעד עם יי׳ הוא בגבורתו שני לחשמונאי
׃ הוא הכה את שני אריאל ׳ והסיר חרפה מעל ישראל ׃ לו שם בשלשה הגבורים ׳ ולו
הסוסים האבירים ׃ וכאשר אל מלחמת יי׳ פושט ׳ ישומם חללים מדוקרים וכל העם ישובון
אחריו אך לפשט ׳ ומשלל אויבי יי׳ מערומי ישראל יקשט ׃ יחריד צירים ויבלע עצתם ׳
וירדוף אויביו וישיגם ולא ישוב עד כלותם ׃ יצו הא׳ לו מלאכיו ׳ לשמרו בכל דרכיו ׃ פן
תגוף באבן רגלו ׳ ונגע לא יקרב באהלו ׃ ביען אשר לו עם הגבורה ׳ הנדיבות הנמורה
ולו הבית הפתוח לרווחה ׳ אין פרץ בביתו ואין יוצאת ואין צווחה ׳ לאין אונים פקח קוח ׳
שם הרגיעו היעפים ומצאו להם מנוח ׳ ושם ינוחו יגיעי כח ׃ שם כל מרי נפש יבאו לרויה ׳
ושם ימצאו אכילה שתיה ולויה ׃ לו סרבור הערב ׳ כל עובר ושב יאסוף הביתה ויקרב ׃

לו

לו שכר הפנינים היפות · ונתן נשי ביתו לרקחות ולטבחות ולאופות · להשביע בצחצחות
הנפשות השואפות · אשר ברעב מתעטפות · ומלוח עלי שיח קוטפות: ומה נאמר מאשתו
האיומה · אשר היא לכל הלכים בבל קורתה לאמה: היא הדלים מרחמת והאביונים מחוננת
· ולכל עובר ושב היא אם ואומנת: ישלם יי׳ פעלה בתוך שאר החסידות והנביאות · ותהי
משכורתה שלמה מעם יי׳ צבאות: והחופה השלישית אל השר רבי פלוני אים כלבבך ·
אשר אהבך והרבך: יען אשר נפשו בכפו ונהם ככפיר ואחז טרפו · ורעשה הארץ מקנפו
· והשיב אחור ברי יהודה ובניון מפה ומפה · עד אשר עמד יום התלאות מזעפו: הוא
עשה לישראל הצלות אין מספר · תשבחה ליי׳ משור פר · לא תאמין כי יסופר · הוא
העביר גלולים מן הארץ ואת כל השמח בארץ: ויען בהיותו דורש טוב לעמו · ויהיה שדי
עמו: ויצליחהו בכל דרכיו ועלילותיו ויפרהו וירבהו מאבותיו: ואיזו רביעאה דמי לבר
אלהין ולעבלות אל רום המעלות יהין · ולו החופה הרביעית הנראה · הנכונה לו מעת
הבריאה · ה״ה המשכיל פלוני בר משולם העולה במדרגת הסולם · עד אשר שלח ידו ולקח
גם מעץ החיים ואכל וחי לעולם: וכן נכבדות מדובר · קרוי ושנוי וסבר: עליו הנדיבות
בראש הומיות תקרא בלשונה · לאמר זה יבא ראשונה · ויד כל נדיבי עמים באחרונה:
וקורא לו גודר פרץ הקהלה · ומחזק את בדק ביתו לתפארת לשם ולתהלה: ביתו
לתורה ולתעודה לאהל מועד · והיה כל מבקש יי׳ שם יועד · ואנכי היודע ועד · ולכן יהיה
עם מצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד: הוא העתיק מפירושך קצת באהבתו אותם שם
אותם על לבם חותם · ולא ישקוט ולא ינוח עד יעתיק שאריתם · וישכיל ויבין לאחריתם
· ויראה ויעשה כתבניתם · והחופה החמישית אל המשכיל רבי פלוני מעיר פלונית אשר
השביח משוררי הזמן בשיריו אשר הראנו · ובאו לידינו והבאנו · עלה לשמים שיאו ·
ומתעל למשוררי הזמן שם כסאו: לאו משוררי תבל לעשות שיר כמוהו · ולא יכלו עשוהו ·
ונחשבו לו מאפס ותוהו: גבר כטוב שיחיו ומעניו · ובנחות לשונו והגיוניו · על כל אשר
היו לפניו: את אשר יברך מבורך ואשר יאור יואר · ואשר לא יפאר בלשונו איננו מפואר ·
: ואין כמוהו בשיר ירקח · כי שירו כאש יתלקח: ולו השיר הנמרץ והנערב · בלשון עברי
ובלשון נכרי ובלשון ערב · וכל זר לא יקרב · לו יד המלומדת לקרב · חרוב יחרב · והוא
יעשה בחרב נוראות · ובתבנית פלאי פלאות אשר לא תשבע עין לראות: ייראום כל מלכי
גוים כלם · וכל רוזני ארץ אשר מעולם: בחנית יעשה בה נפלאות לעיניהם · ובשיפטו
חרבו על פניהם · שוא סובב כיתז והגלגל הדוש ואשור · וכנשר על דרך ישור · הוא סיבב
כחלת מצרים ועבר גשור · ולאזנתה די בנות נעדה עלי שור · שחקו בנות האזן לשומתו
ועודנו מחזיק בתומתו · אחדוהו השרים והמלכים · ופארוהו הנסיכים · ולפני מלכים
יתייצב בל יתייצב לפני חשוכים · פחדו אילי הארץ מיראת חיצי לשונו · ומגערת אמרי
כתביו ומהדר גאונו · שרה עם מלכים והגאונים ויוכל · ושעריהם לפניו נפתחו וכמוג
הסכל · ובראותו כי כל אילי הארץ יתברכו בשמו · קנא לארצו ויחמול על עמו:
ועמד בפרץ כנגד בוגדי בגד · וישלך את נפשו מנגד · שוא הלך בפרוביכנה אל אלוף
מגדיאל · ודבר טוב על ישראל: שוא על אילי הארץ ישא משלו · ועל נכבדיה ירעם
בקולו · ובמלכים יתקלס ורוזנים משחק לו: שים בהיותו פניהם משחר · לדמיון הסוחר
: נתן דברי נגידים · ולקח כסף וזהב ובגדים · יבא לו שם בגוים · ויבוא בערי עדיים
: הוא נלחם מלחמת יי׳ ותורתו בשערים · עם נביאי הבעל והכומרים · ובשכלו ערום
ועורים · שעבוהו קטים ויהודה להם שעירים · הוא הראה במליצותיו החמודות · כי לישראל
בכל חכמה עשר ידות: ולכן נתנו לו מלכים · בעולם המלאכים: ויהי אחרי כן ויאמר

אלי דניאל איש חמודות, התחפזן לראות חופות נכבדות, אשר לגאוני עולם מועדות:
יאען ואומר חייך חפצתי לראותם, ועתה הראני הדרתם, ויראני חופות ספיר גזרתם,
וכל אבן יקרה מסוכותם, מלאכה הלטוכות לתאר יפעתם והחמודות אשר סביבות
גבעתם: ואומרה אל אדוני למי החמודות האלה אשר אני רואה, ויאמר אלי בין בדבר
והבן במראה” החופות האלה אל החסידים גאוני עולם פלוני ופלוני מאורבו״תנו, אשר
מעשה ה׳ ראו ואת פעלו הביטו: ואספו כל המדות החמודות, ובם מדובר נכבדות:
ומדה אשר בה זכו על זאת המעלה המהוללה, היא היות להם אל הדלים חמלה: שמעו
צעקת הדלים ולא החרישו, ורחמו הענוים ופניהם לא הובישו, וכל ערומיהם הלבישו”
עשו בענין הצדקה פלאי פלאות, ובנדיבות היד עשו נוראות: להם הבית הפתוח
לרווחה, והיד להתנדב פתוחה, והפנים לקבל האביונים בשמחה: כמה יתומות השיאו
, כמה אלמנות לראות טוב הביאו, וכמה אסירים בכושרות הוציאו” ובימי רעבון עשו
כמה צדקות, והשביעו נפש שוקקות: וברכת אבות עליהם תבוא, ולכן אין להפליא
אם יש להם בהיכל ה׳ מבוא” ויהי בהיותנו במעמד ההוא הנכבד, ויאמר אלי דניאל
איש חמודות חייך זכר טוב אותך האל זבד” כאשר הראך מן העבר ומן העתיד דברים
נוראים, וראית מעמד הקדושים והנביאים, אשר בעדן גן אלהים נובאים, ומעמד
הרשעים אשר ירדו פלאים, ונפשי בתוך לבאים, יהנו אך נכאים: ולא הראך מן
השמים כל זאת, רק למען ידעו בני העולם הקורות אשר עליהם באות” ולכן שמור
לך את כל הדברים אשר ראית וכתבתם על ספר לזכרון, ושמתם מצד הארון, למען
ידעו אותם דור אחרון, ועתה בעוד הקיים חייתך קרא בגרון: והודע לאנשי דורך,
את אשר ראו עיניך, ואשר שמעו אזניך ואני דניאל אשר יצאתי להשכילך בינה בתחלת
תחנוניך, אפקיד את רוחך ביד קונך, והוא למען חסדיו יטה לך מעונך: ואתה פנה
לך אל השמאל או אל הימין, ולך לקץ ותנוח ותעמוד לגורלך לקץ הימין: ויהי כהתימו
לדבר דבריו נעלם מעיני ולא ראיתיו, בקשתיו ולא מצאתיו” ובהיותי בעומק הסערה
משושש אחריו אולי אמצאנו משכתי בעורתי, ובזכרי את הדברים אשר ראיתי בחזון
בבעתי ויגורתי, וחרדתי לנפשי ומשכת חבלי הקיצותי, ואת ידי לכתוב מה ששמעתי
וראיתי הריבותי: לא חסרתי ולא הותרתי בכל כחי, והאלהים אשר הוא שמחת גילי נור
עוזי מחסי ומבטיחי, המבטחי על שדי אמי ומבטן גחי יערב עליו שיחי, ובלבות נדיבי
עמו יערוף כמטר לקחי: ויהיו דברי על לוח לבותם כרשמים, ולא אהיה כמבן אל
המתים, וכנועק אל הצלמים: והנני ידי לשמים פרושות, שכל עוד נשמתי בי אזכה
ללמוד וללמד לשמור ולעשות: ובאחריתי יהיה חסד אלהים תומך בימיני וסועד, ויתן
כבוד מנוחתי אשר שם אועד, עם מצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד” אנ״ר

ותהי השלמת זה הספר ביום ב׳ כ״ג לחדש אלול שנת הר״נה : פה קושטאנטינה רבתי יע״ה
אמן: ומי שחננו ונתן לנו כח להדפיס ספר הזה הוא למען רחמיו יזכנו להדפיס ספרים
אחרים עד אין מספר :